

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Et Tidsskrivt

til christelig Oplysnings og Opbyggelses Fremme.

Udgivet

af

I. L. V. Hansen,
fh Præst i Haderslev Provsti.

23. Aargang.

Kjøbenhavn.

I Commission hos Grosserer C. B. Lohrer.

Cohens Bogtrykkeri.

1875.

Indhold.

I. Afhandlinger, Aktstykker o. desl.

	Side.
Morten Luther	1. 17. 33. 45. 57. 65.
Den h. Evangelist Johannes	8.
Lidt om Selvmordets Statistik	24.
Den pavelige Encyclica om Jubelaaret 1875	77.
Luthers Lære, en Afspeiling af hans vexlende personlige Stemninger og Meninger	89.
„Evangeliet“. Luthers Forhaabninger om sin nye Læres Virk- ninger. Hans Angreb paa Messen	101.
Luther om Messen, Bøn og Faste	113.
Luther om Concilierne og Kirken	125.
Frugtesløse Forsøg paa at opstille en ny Lære om Kirken ...	137.
Luthers reformatoriske Kaldelse og dens Stadfæstelse ved Mirakler	149.
Den pavelige Rundskrivelse til de preussiske Biskopper af 5te Februar 1875	156.
Skuffede Forventninger om den nye Læres Enevælde. Secterne. Secterne optræde med samme Tillid som Luther og have Stand- punkt tilfældes med ham. „Den evangeliske Vished“ og „den centrale Lære“	177.
Al kirkelig Myndighed overdrages først til Menighederne, siden til de verdslige Øvrigheder. Den tiltagende Im- moralitet	189.
Luthers uheldige Forsøg paa at forklare sin Læres demoralis- erende Virkninger	201.
Tilbagevirkningen af Luthers Lære. Hans indre og ydre Liv. Hans Tvivl og Anfægtelser	213.
Skrupler over Frafaldet fra Kirken. Den psykologiske For- klaringsgrund til Luthers sataniske Anfægtelser	225.
Vedvarende Kampe mod Satan. Anfald af Anger og Modløshed Luthers sidste Levkaar. Hans Stridsskrieters tiltagende Heflighed	249.
Luthers sidste Paroxysmer. Hans Død	261.
Den traditionelt forplantede Betragtning af Reformationen ...	273.
En kritisk Anmeldelse i dansk Kirketidende	281.
Den h. Skrivt er ikke den eneste og høieste Troesregel (en Prædiken)	293.
St. Anna i Kjøbenhavn	305.
Det sociale Spørgsmaals Oprindelse og Udvikling ...	317. 329. 345. 357. 369. 405. 417. 429.
Det kirkelige Jubelaar	381. 391.
Johannes Ludvig Jurzick	388.
Træk af Pius IX.' Liv og Charakter	424.
En gammel Skik i Rouen	426.
Bambinolegenden	436.
Et Træk af Ærkebiskop de Quelen	437.

Lutherdommens Indførelse i Danmark. Efter P. Palladii' Visi- tatsbog.....	441. 457. 469. 481. 493. 505. 517. 529. 541.
Louise Lateau	447.
Aabent Brev til Hr. Greve Holstein Ledreborg	463.
St. Josephs Hospital.....	476.
J. L. Holstein Ledreborg til Hr. Danicus Catholicus.....	487.
En gammel Historie	523.
Den h. Aloisius af Gonzaga.....	553. 569. 585. 601. 617.
Louise Lateau og Academiøt i Brüssel.....	560.
Det kongelige Hjertes Hemmelighed	576. 590.
Lidt Bladpolemik	595.
Et kirkeligt Actstykke fra den anden Side af Verdenshavet ..	626.

Politisk Overblik.

S. 12. 29. 39. 51. 63. 85. 97. 108. 121. 132. 144. 160. 173. 185. 196. 209. 221. 243. 256. 269. 279. 291. 299. 312. 324. 338. 354. 366. 375. 399. 412. 451. 490. 510. 523. 547. 564. 581. 610.
--

Efterretninger.

Rom. Side 42. 52. 74. 86. 110. 122. 145. 160. 174. 234. 245. 257. 301. 339. 377. 390. 413. 454. 491. 499. 537. 549. 612. — Italien. S. 390. 599. — Milano. S. 537. — Frankrig. S. 133. 161. 340. 390. 427. 465. 512. 600. — Paris. S. 98. 186. 198. 302. 339. 491. 565. — Toulouse. S. 198. 391. — Rouen. S. 340. — Østerrig: Wien. S. 187. 355. 614. — Prag. S. 466. — Tydskland. S. 467. 500. — Baiern. S. 55. — München. S. 210. 236. 549. 565. — Würzburg. S. 584. — Frankfurt. S. 134. — Heidel- berg. S. 584. — Hamborg. S. 54. — Bremen. S. 630. — Hannover. S. 223. — Hildesheim. S. 271. — Strassburg. S. 175. — Preussen. S. 33. 53. 75. 122. 377. 438. 513. — Berlin. S. 15. 87. 122. 146. 235. 271. 391. 455. 500. 614. — Cöln. S. 43. 100. 257. 292. 402. 499. 566. — Paderborn. S. 53. 87. 133. 212. 257. 340. 567. — Münster. S. 99. 147. 163. 187. 211. 245. 302. 356. 379. 391. 427. 466. — Westfalen. S. 174. 258. 313. 328. 467. — Düsseldorf. S. 314. — Trier. S. 513. — Rhinlandene. S. 199. 222. 223. 341. 355. — Bonn. S. 427. 566. — Aachen. S. 222. — Wesel. S. 124. 341. 401. 414. — Mainz. S. 340. — Fulda. S. 123. — Erfurt. S. 135. — Schlesien. S. 100. — Breslau. S. 147. 258. 302. 501. 513. 566. — Danzig. S. 164. — Pommern. S. 162. — Posen. S. 75. 148. 245. 257. 272. 292. 466. 513. — Schweits. S. 15. 55. 99. 147. 161. 199. 212. 303. 439. 467. 500. — Bern. S. 135. 246. — Gené. S. 136. — Polen. S. 110. 514. — Krakau. S. 538. — Irland. S. 34. 342. 401. 502. — England. S. 258. 403. 503. 514. — London. S. 55. 259. 328. 503. 551. — Oxford. S. 600. — Manchester. S. 631. — Harwich. S. 630. — Skotland. S. 199. — Belgien. S. 75. 314. 566. — Portugal. S. 414. — Holland. S. 54. 341. 583. — Rusland. S. 223. 304. 342. 392. — Tyrkiet. S. 200. — Nordamerica. S. 16. 187. 259. 315. 342. 343. 404. 415. 439. 526. 567. — Brasilien. S. 316. 492. 551. — Buenos- Ayres. S. 343. — Ecnador. S. 527. — Sandwichsøerne. S. 259. — Bombay. S. 492. — Cochinchina. S. 55. — Danmark: Kjøbenhavn. S. 44. 247. — Aarhus. S. 514. — Horsens. S. 43. 124.
--

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 3 Mk. Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 1. Søndagen den 3die Januar. 1875.

Indhold: Morten Luther. Den hellige Evangelist Johannes. Dagbog. Kirkelige Efterretninger: Berlin, Schweits, America.

Morten Luther.

(Fortsat fra Nr. 52.)

Af langt større, ja af uberegnelig Indflydelse var imidlertid den nu begyndende Strid om Eucharistiens Sacrament. Ifølge den Retning af hans Doctrin, der sammentrængte Alt, hvad der kan tjene til Menneskets Frelse, i den troende Tilegnelse af Christi Fortjenester, havde Luther i de første Aar kun lagt liden Vægt paa Christi Legemes substantielle Nærværelse i Sacramentet; dette Punct havde han hidtil kun tillagt en underordnet Betydning. Nadverens Hovedøiemed skulde bestaae i Troens Øvelse og Styrkelse; Messen, meente han, skulde kun tjene til at bibringe Mennesket et levende Indtryk af Guds Tilsagn om Syndernes Forladelse, den var kun indstiftet for Prædikenens Skyld; Christi i Sacramentet nærværende Legeme skulde kun tjene som Pant eller Segl paa Testamentets d. v. s. Prækenens Sandhed. Heri finder det sin Forklaring, at han efter sin egen Yttring en

Tidlang var stærkt fristet til at forsvare den Mening, at der i Nadveren ikke var noget Andet end Brød og Viin, — en Lære, der allerede af den Grund vilde have været ham meget velkommen, at „han derved havde kunnet bibringe Pavedømmet det føleligste Puf.“ Men „Bibels Text“, der var ham for mægtig, holdt ham, efter hans egen Forsikkring, „fangen“. Og dog pleiede ellers ikke selv de klareste Steder i Bibelen at holde ham tilbage, naar de kom i Conflict med hans Yndlingslærdomme; og han havde nylig under Striden med Erasmus præsteret det Utrolige i at mishandle og paa en voldsom Maade fordreie klare Skrivtsteder. Det var Oppositionen først mod Carlstadt, derpaa mod Zwingli og Oecolampadius, der tilskyndte ham til, med sin Aands hele Kraft at arbeide sig ind i den Overbeviisning, at de omtvistede Texter i den h: Skrivt alene kunde forstaaes om en substantiel Nærværelse og Meddelelse af Christi Legeme.

Den Tro, at han var et af Gud udvalgt og med alle nødvendige Gaver rigeligt udstyret Redskab til at bringe det forlorne Evangelium tilbage og gjenopreise den efter Apostlenes Tid forfaldne Kirke — denne Tro holdt han bestandig urokkeligt fast ved; og han var følgelig ikke mindre fast forvisset om, at der i det lange Løb af Aarhundreder ikke var optraadt Nogen, der kunde sammenlignes med ham med Hensyn til Gavernes Rigdom og Sendelsens ophøiede Værdighed.

Nu saae han derimod med Eet i Schweits og Sydtyskland et Parti reise sig med Zwingli i Spidsen, som uafhængigt af ham udviklede sig og hurtigt greb om sig; da blandede ogsaa Skinsygens og den krænkede Stoltheds Bitterhed sig i Striden, og Luther selv gav dette tilkjende ved den senere udtalte Bebreidelse: at Zwingli søgte at forringe hans Berømmelse som Reformator, at han trængte sig ind i det Værk, som udelukkende var hans Anliggende. Den oppirrede Hadskhed og Lidenskabelighed i hans Stemning og i hans polemiske Fremgangsmaade blev end yderligere forøget derved, at han nu maatte see, hvorledes

det Vaaben, han selv havde smedet, — den vilkaarlige, fra al Tradition løsrevne Fortolkning af enkelte Skrivsteder — vendte sig imod ham selv, ligesom han ogsaa snart nok maatte erkjende, hvorledes Striden paa dette Omraade vilde blive aldeles uforligelig og uden Ende.

Han havde nemlig selv nedrevet Hovedbolværkerne om det Dogma, som han nu forsvarede; thi ved at forkaste Forvandlingslæren havde han allerede forladt den naturlige og nærmest sig tilbydende Mening af Indstiftelsensordene, og antaget Figuren af en Synekdoche*): det var — saaledes forklarede han sig siden herom paa Conferentsen i Marburg — en indbefattet (eingefasste) Tale, som naar man talte om et Sværd, og meente med Sværdet ogsaa Skeden; thi Christi Legeme var i Brødet ligesom Sværdet i Skeden. Han havde fremdeles afklædt Eucharistien dens Offercharacter; han havde ved sin Imputationslære forstyrret den hele organiske Sammenhæng i det System, hvori Christi Legemes substantielle Meddelelse danner et væsenligt Led, og han saae sig nu af Modstanderne overøst med Grunde, Analogier, Sandsynligheder og Consekventser, hvilke laae saa nær, og, saasnart Luthers Forudsætninger eengang vare lagte til Grund, syntes saa antagelige, at det vilde have været et Under, om de ikke strax i den nye Bevægelses første Aar vare komne tilsyne. Nu begyndte han et af sine Skrifter mod „Sværmer-aanderne“ (die Schwarmgeister), d. v. s. mod Zwingli og Ocolampadius, med et Veeraab over „alle vore Lærere og Bogskrivere, hvilke fare saa sikkert frem og udspye Alt, hvad der falder dem i Munden, og see ikke først ti Gange paa en Tanke, om den ogsaa er ret for Gud“ — et Vee-raab, der, om det ellers ramte Nogen paa den Tid, fremfor Alle traf ham selv. Han forsikkrede strax i Begyndelsen af Striden: Den ene Part af os maa være Satans Tjenere; han overøste dem Alle tilhobe, men især Zwingli

*) En Talefigur, hvorefter en Deel af en Sag eller Gjenstand betegner samme i dens Heelhed.

med de meest bidende og plumpe Skjældsord; de havde, skrev han, et „eingeteufeltes, durchteufeltes, überteufeltes lästerliches Herz und Lügenmaul“; ingen Christen burde bede for dem, og han maatte fordømme sig selv til Helvedes Afgrund, hvis han vilde have Samfund med dem. I det Enkelte var imidlertid hans Gjendrivelse af deres Grunde ofte meget svag, hans Polemik, som altid og mod Enhver, i høi Grad uredelig. Da han, for ikke at maatte indrømme et Præstedømme, og for at kunne afskaffe Offeret, havde forkastet Consecrationen i den katholske Betydning, saa maatte han nu, trængt af Zwinglis Indvendinger, udtænke en ny Vei, ad hvilken Brødets Forening med Christi Legeme skulde gaae for sig, og saaledes blev han bestandig drevet videre frem mod en virkelig Ubiquitet (Allestedsnærværelse) af Christi Legeme, d. v. s.: han paastod, at dette formelig var hævet over alle Skranker, og at det i Kraft af denne Egenskab bogstaveligt var overalt tilstede, altsaa ligesaafuldt var en Bestanddeel af ethvert andet Brød og ethvert andet Fødemiddel.

Luthers Giftermaal faldt næsten sammen med Begyndelsen af denne Strid. Det kom saa pludseligt, og det blev fuldbyrdet med en saa paafaldende og mod almindelig Skik og Brug stridende Iilfærdighed, at det overraskede Enhver, ogsaa hans nærmeste Venner. Den 3die Juni 1525 havde han ladet Cardinalen og Churfyrsten af Mainz — hvem han opfordrede til at gifte sig — sige, at han selv ikke havde giftet sig, ene fordi han havde frygtet for, at han ikke var skikket dertil. Men nogle Dage senere fuldbyrdede han i den største Stilhed Ægteskabet med Catharina Bora, der var undvegen fra sit Kloster, og omtrent 14 Dage senere, den 27de Juni, holdt han først Bryllupsgildet. Hvad der egenlig bestemte ham til dette Skridt og til den Maade, hvorpaa han gjorde det, er ikke ret klart; hans egne Erklæringer i hans umiddelbart derefter skrevne Breve ere ikke tilfredsstillende: Ved Münzer og Bønderne, skrev han, var Evangeliet blevet saa undertrykt (d. v. s. Bondeoprøret havde

hos Mange gjort Luthers Lære saa mistænkelig), at han havde ægtet en Nonne for at aflægge et factisk Vidnesbyrd om det, og for ret at vise sine triumpherende Fjender sin Foragt; en anden Gang paaberaaber han sig sin Faders Ønske og Nødvendigheden af at maatte stoppe Munden paa dem, der havde bagvasket ham og Catharina Bora med Hensyn til deres gjensidige Forhold; og atter en anden Gang skriver han: Pludselig og medens han tænkte paa ganske andre Ting, havde Herren paa en vidunderlig Maade kastet ham ind i Ægteskabet med Nonnen, og nu maatte han taale Spot og Forhaanelse for at have fuldbyrdet en Guds Gjerning (um dieses Gotteswerkes willen). Han selv syntes at betragte det som en vunden Seir, at baade han og hans Brud havde brudt deres tidligere Løvter og sluttet et Ægteskab, som i mere end tusinde Aar havde været forbudt og erklæret for ugyldigt baade af geistlige og verdslige Love. Men hans Venner og Mange af hans Tilhængere dømte anderledes. „Jeg har“, skriver han ikke længe efter, „ved dette Ægteskab gjort mig saa ringe og foragtet, at jeg haaber, Englene ville lee og alle Djævla græde.“

Hans Breve fra den Tid ere ikke engang frie for plumpe og indtil Modbydelighed anstødelige Yttringer om hans ægteskabelige Forhold; men bag al denne Trods og tilsyneladende letfærdige Opfattelse af dette Skridt, skjulte sig alligevel en ydmygende Følelse af, hvor dybt han havde saaret sin personlige Anseelse, og selv hans meest ubetingede Beundrere fandt det i det mindste uforklarligt, hvorledes han kunde vælge dette Tidtpunct — midt under den ved Bondeoprøret oplussede blodige Borgerkrigs forfærdelige Uveirsstorm.

Bondeoprøret var en Begivenhed, der paa en uhyggelig Maade greb ind i Luthers Liv. At han med Forsæt og Bevidsthed skulde have ophidset Bønderne til denne Opstand, er historisk ikke afgjort (ausgemittelt), skjøndt dette, hvad Bønderne i Rheingau angaaer, paastaaes af et uforkasteligt samtidigt Vidne, som forsikkrer, selv at have

læst det i Procesacterne. Imidlertid kan kun partisk Forudindtagenhed nægte, at der i hans paa Almuen beregnede Pamphleter og Skrivter findes mange af den Slags opmuntrende Yttringer, der faldt som Fængstof i den allerede gjærende Masse. Det lader sig nemlig ikke nægte, at han havde talt om den Fare, der var for, at der kunde udbryde et Oprør, naturligviis, som han meente, kun mod Biskopperne og de geistlige Fyrster, og at han imødesaae dets Udbrud med et Udtryk af Velbehag og Glæde. Han havde endvidere erklæret alle dem for „kjære Guds-børn“, der vilde hjælpe med til at ødelægge Bispedømmerne og til at gjøre Ende paa det biskoppelige Regimente, og dette Haab gik ogsaa i Opfyldelse, skjøndt ikke ganske efter hans Mening. De oprørske Hobe raabte Alle som af een Mund paa, at de reiste sig for at gjenoprette det rene Evangelium; lutherske Prædicanter og Munke, der vare sprungne ud af deres Klostre, toge i anseeligt Tal Deel i Oprøret; og Luther offentliggjorde i Mai 1525 et Skrivt („Formaning til Freden“), hvori han først udslyngede de stærkeste og meest overdrevne Beskyldninger mod de Biskopper og Fyrster, der ikke vilde lade Evangeliet prædike i deres Stater, men derefter opfordrede Bønderne, der allerede stode under Vaaben, til at føie sig og have Taalmodighed, fordi alt Nødværge og al Selvhjælp var forbudt i den h. Skrivt. Det er aldeles ikke til at tænke, at en Mand, der besad saa megen Menneskekundskab som Luther, skulde have ventet sig nogen betydelig Indvirkning af denne sin Opfordring paa disse fanatiserede Bondehobe, som allerede havde gjort sig skyldige i de meest oprørende Forbrydelser, for ikke at tale om, at han i det samme Skrivt havde ladet indflyde Ting, der vare langt mere skikkede til at opmuntre Oprørerne, end til at afskrække dem.

Men aldrig saasart rygtedes Efterretningen om Bøndernes Nederlag, førend Luther i et nyt Skrivt opmuntrede Fyrsterne til at aurette et skaanselløst Blodbad iblandt Oprørerne; thi „nu gjaldt det ikke om

Taalmodighed og Barmhjertighed, men det var Sværdets og Vredens Tid. Enhver skulde hugge ned, myrde og dræbe, og en Fyrste kunde nu bedre fortjene Himlen ved at udgyde Blod end Andre ved at bede.“ Denne Formaning blev kun altfor nøie efterkommet. Da han imidlertid fra mangfoldige Sider blev dadlet for, at netop han, der havde hjulpet til at tænde denne Ild, nu fraraadede enhver Skaansel og Barmhjertighed mod de Vildfarende, overbød han endnu sig selv i en udførlig Skrivelse, hvori han søgte at sætte dem, der havde dadlet hans lille Bog, i Skræk ved at gjøre dem mistænkelige som oprørsksindede Mennesker, og opfordre Øvrigheden til at tage alvorligt fat paa dem, der toge sig af de Oprørske og havde Medlidenhed med dem*). Sebastian Frank bemærker, at den Mening, at Luther først havde forført Bønderne, og derpaa opfordret til at nedhugge dem, var saa udbredt, at man paa nogle Steder, hvor hans Lære prædikedes, pleiede at sige, naar der ringedes til Prædiken: Nu ringes der med Mordklokken!

Imidlertid var Bondekrigen næppe endt, før Luther ilede med paa ny at opflamme sine Tilhængeres Iver mod den katholske Kirke, som han ikke uden Grund frygtede for, at den sidste Tids Begivenheder havde egnet sig til at afkøle. „Lader os, kjære Venner“, skrev han ved Nytaar 1526, „atter begynde, at skrive, digte, rime og male. Usalig den, som heri er efterladende, thi Pavedømmet er endnu langt fra at være tilstrækkeligt udskjældt, sønderskrevet, sønderdigtet, søndermalet“**).

(Fortsættes.)

*) denen, die sich der Aufrührerischen annahmen und erbarmten, „auf die Haube zu greifen.“

***) „zerscholten, zerschrieben, zersungen, zerdichtet, zermalet.“

Den hellige Evangelist Johannes.

De to første Dage efter Julefesten ere helligede Mindet om to Helgener, der hver paa sin Viis — den Ene som Martyr, den anden som Bekjender — have forherliget Julefestens store Glædesbudskab: Guds Søns, det evige Ords Menneskevordelse. Den h. Stephanus led kort efter Herrens Himmelfart Martyrdøden for sit frimodige Vidnesbyrd mod det vantro Israels Blindhed for dette Guds Kjærligheds Vidunder og deres Fjendskab mod Guds Propheter, som forud forkyndte den Retfærdiges Tilkommelse; og den h. Johannes stadfæster i sine Skrifter ligefra de første Ord i hans Evangelium indtil de sidste Linier af hans hemmelige Aabenbaring den Sandhed, som han hele sit lange Liv igjennem mundtlig havde forkyndt for sine Menigheder — at Gud Faders almægtige Skaberord er blevet Kjød, at Christus er kommen i Kjød; og han lægger saa stor Vægt paa denne Sandhed, at han betegner dens Fornægtelse som Antichristens ubdragelige Kjendemærke.

Johannes var efter de andre h. Evangelisters Beretning en Søn af Zebedæus og en Broder til Apostlen Jacob den Ældre. De vare begge, før Herren kaldte dem til Apostle, ligesom deres Fader, Fiskere og boede i Bethsaida ved den galilæiske Sæe. Deres Moder var Salome, en Veninde af Herrens Moder, der tilligemed hende og flere andre fromme Kvinder stadigt fulgte Jesus. Johannes skal have været den yngste af alle Apostlene, og han var, som han selv i sit Evangelium vidner, „Disciplen, hvem Herren elskede“. Den h. Augustinus nævner tre Aarsager til, at Herren saaledes særlig elskede ham: hans store Kjærlighed og Hengivenhed for Christus; hans Sagtmodighed og Fredsommelighed, og hans jomfruelige Uskyldighed. Dette Sidste erhvervede ham den Udmærkelse, at Herren, da han hængte paa Korset, overdrog ham Omsorgen for det Dyrebareste af Alt hvad han efterlod paa Jorden:

Hans jomfruelige Moder skulde herefter leve paa det næieste forenet med hans jomfruelige Discipel. Han var tilligemed Petrus og sin Broder Jacobus Vidne saavel til Jesu Forklarelse paa Bjerget Tabor, som til hans dybeste Fornedrelse i Oliehaven, og han sad Jesus nærmest i den Nat, da han blev forraadt; og da de andre Disciple vilde vide, hvem der skulde forraade ham, men ikke vovede at spørge Herren, gav Petrus Johannes et Vink om at gjøre dette.

Johannes var ogsaa den eneste af Apostlene, som ikke flygtede, da Herren blev greben, og den eneste af dem, der tilligemed Maria deelte Korsets Formældelse med ham indtil Enden; derfor fortjente han ogsaa at være den Første, der saae Herren efter hans Opstandelse. Efter den Helligaands Udsendelse — saaledes beretter Overleveringen — forlod Johannes tilligemed den h. Jomfru Jerusalem under den store Forfølgelse mod de Troende (Ap. Gj. 8, 1—4), og vendte sig fornemmelig til Ephesus og andre Steder i Lilleasien, for der at grundlægge den christne Kirke, og han har sandsynligviis indsat Biskopper i alle derværende Menigheder. Men aldrig saasnart kom Rygtet om hans Virsomhed i disse Egne til Rom, før de Christnes grusomme Forfølger, Kaiser Domitian (Aar 95), lod Apostlen gribe og føre som Fange dertil. Hans Dom lød paa, at han skulde kastes i en Kjedel med sydende Olie; men ved et guddommeligt Under forblev han ganske uskadt, uden at denne hans underfulde Redning dog havde nogen Virkning paa de sædelig fordærvede og overtroiske Hedninger, der ansaae den for at være en Virkning af Troldom. Da den h. Apostel imidlertid ikke lod sig afholde fra at forkynde Evangeliet, gjorde man vel ikke noget nyt Forsøg paa at martre ham, men han blev dømt til at forvises til Øen Pathmos og til strengt Arbejde i de derværende Bjergværker. Han bar her med Taalmodighed og Glæde alle Lidelser og Savn til Ære for sin guddommelige Mester, som lønnede hans Troskab og Bestandighed i den himmelske Kjærlighed, der altid fyldte

hans Hjerte, med at aabenbare ham de vidunderlige Syner, som han paa Herrens Befaling optegnede i den saakaldte hemmelige Aabenbaring eller den prophetiske Deel af det nye Testaments h. Skriver.

Gud gjorde imidlertid snart Ende paa sin trofaste Tjeners Trængsler. Allerede det følgende Aar (9ti) blev den hjerteløse Tyran, der havde tiltænkt ham en kvalfuld Død og sendt ham i Landflygtighed, myrdet af sine misfornøiede og mishandlede Tjenere; hans mod de Christne mildere stemte Efterfølger, Nerva, ophævede alle Virkninger af hans despotiske og lunefulde Regeringshandlinger, og Johannes fik derfor atter sin Frihed, og kom tilbage til Ephesus. Her var Timotheus, der hidtil havde været denne Menigheds Biskop, kort iforveien død, og den alderstegne Apostel overtog nu paa de Troendes eenstemmige Begjæring selv Menighedens Ledelse. Her havde nemlig to af den tidligste Tids Vranglærere, Cerinthus og Ebion begyndt at udbrede deres fordærlige Vildfarelser om Herrens Person. Den Første af disse forkyndte vel tildeels hans guddommelige Herkomst, men nægtede hans virkelige Menneskevæsen. Han er i aandelig Forstand en af Stamfædrene til de saakaldte Doketer*) (der lærte, at Christus ikke var et virkeligt Menneske, men at hans menneskelige Natur kun var et Skin), saavelsom til alle senere Tidens Fornægtere af den guddommelige og menneskelige Naturs væsenlige (hypostatisk eller substantielle) Forening. Den Sidste nægtede Christi Guddom og saae i Herren kun et almindeligt med overordenlige Evner og Kræfter af Gud udstyret Menneske, og er saaledes den første Ophavsmand til det Kjættereri, som i Oldtiden anrettede de største Forstyrrelser i Kirken (Arianismen), der atter igjen affødte en Række af paafølgende Vildfarelser, som forplantede sig i forskjellige Skikkelser igjennem alle følgende Tider.

Den h. Johannes maatte derfor i sin høie Oldingealder

*) Dette græske Ord betegner Eiendommeligheden ved deres Lære.

opfyldte alle hiin Egns (Lille-Asiens) Biskoppers og Menigheders eendragtige Begjæring om at modarbejde disse Vildfarelser ved at aflægge Vidnesbyrd om Evangeliets to Hovedmysterier: Incarnationen og Treenigheden.

Johannes begynder sit Evangelium med de Ord: „I Begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud og Gud var Ordet“, henviser derefter til Johannes den Døbers Vidnesbyrd om Livet og Lyset, det sande Liv og det sande Lys, der fra Begyndelsen af har været i Verden, og forkynder i Korthed vor Forløsnings store Budskab i de Ord: „Ordet er blevet Kjød og har boet iblandt os.“ Denne Sandhed saavelsom den guddommelige Trefoldigheds ufattelige Mysterium stadfæster hans Evangelium heelt igjennem med Herrens eget Vidnesbyrd om sin Guddom, og om den Helligaands Magt til stedse og overalt at bevare hans Troende i en levende Forening med ham og hans himmelske Fader. Johannes gjendrriver alle Vildfarelser om hine to Mysterier ene ved Henviisningen til Herrens eget Vidnesbyrd om Sandheden. Han bekræfter i Begyndelsesordene til det Brev til Menighederne, der fulgte med hans Evangelium, sit Vidnesbyrds Gyldighed og Troværdighed med de Ord: „Hvad der var fra Begyndelsen, hvad vi klarligt have seet med vore Øine, hvad vore Hænder have berørt — Livets Ord, som var hos Faderen og har ladet sig tilsyne iblandt os — hvad vi have have seet og hørt — det forkynde vi Eder, for at I skulle have Samfund med os, og for at vi maae have Samfund med Faderen og med hans Søn Jesus Christus.“

Medrette er Ørnen det Sindbillede, der i den gamle mysteriøse Fremstilling af de h. Evangeliers Eiendommeligheder betegner det sidste af disse. Dets Tale om Guddommens uudgrundelige Mysterier hæver sig paa Cherubens Ørnevinger til Himlens høieste Hemmelighed, til Sønnens og den Helligaands evige Eenhed med Faderen. Kjærlighedens Apostel, Disciplen, hvem Jesus elskede, og som hvilede ved hans Hjerte, taler om den himmelske Kjærlighed, som ingen Mennesketunge enten

før eller efter ham har talet. Men han elskede sin guddommelige Herre og Ven ikke blot som den himmelske Kjærlighed, men som den evige Sandhed. Derfor taler han (1 Joh. 5.) om Troen som den Scir, der overvinder Verden, og om Vidnesbyrdet for denne Tro, som ingen Anden har talet; derfor formaner han med Kjærlighedens ømmeste Ord til altid at blive i Troen, og fælder den strengeste Dom over Fornægtelsen og Frafaldet fra Sandheden (2 Joh. 9—11.).

Johannes overlevede alle de øvrige Apostle og oplevede Jerusalems Undergang. Han døde i Ephesus 95 Aar gammel, og 100 Aar efter Herrens Fødsel. Over hans Grav byggedes siden en prægtig Kirke, som siden, da „Lysestagen“ blev flyttet derfra (Aab. 2, 5) blev forvandlet til en tyrkisk Moskee.

Dagbog.

Aaret 1874 er omme, og det skal have Lov til at gaae i sin Grav med den Roes, at det var et ægte „conservativt“ Aar; og det i Ordets almindelige „civiliserede“ Betydning, som er den det kommer an paa, naar man vil tale saaledes, at Alverden kan forstaae En; i denne respectable Betydning af Ordet har Aaret 1874 — som sagt — været et ægte konservativt Aar; det kan ikke gjentages tidt nok, og bestrides kan det i alle Tilfælde ikke; thi man skal ikke kunne paavise en eneste „bestaaende“ Jammerlighed, som ikke er blevet paa Benene, lige fra Mac Mahons „Septennat“ og ned til Hr. Serranos „Regering“. Alle extreme Retninger, Alt hvad der i fjerneste Maade kunde indvirke forstyrrende paa det almindelige „conservative“ Velvære, er dernæst blevet „holdt nede“ eller „udc“. Actierne ere stegne, Byggeforetagender florere, Arbeidslønnen synker, selv i America, og Pengesækken regerer det Hele. Klarhed — saavel den politiske som den moralske — har Aaret ikke bragt det allerringeste af — tvertimod, de faa Glimt, som begyudte at lyse

over Verden kort efter 1870, ere efterhaanden, eet efter eet, atter forsvundne; de stærke Lysninger og de store Slagskygger ere paany afløste af det gamle, jævne, og saa særdeles beroligende national-liberale Tusmørke fra Aarene 60. Alt hvad der i fjerneste Maade kunde gjøre et „uhyggeeligt“ Indtryk, forstyrre Madroen eller bringe Standsninger i Forretningslivet, er skaffet af Veien. Der er Fred og ingen Fare.

At de, der ikke synes om Halvhed, Uklarhed og Tusmørke, føle sig lidt ilde tilpas ved al denne Respectabilitet, er begribeligt, men dem behøver man jo ikke at tage Hensyn til. At de der døe af Sult, medens den „oplyste og hæderlige“ Deel af Samfundet tjener og fortærer sine Penge, heller ikke ere synderlig vel tilmode ved denne tiltagende almindelige „conservative“ Tryghed, kan man selvfølgelig heller ikke undre sig over, thi slig conservativ Velsignelse pleier som bekjendt ikke hos de Mægtige at medføre nogen overdreven Lyst til at tænke paa Andet end paa deres eget „conserverede“ Velbefindende. Men hvad gjør det? At Millioner af troende Christne, lige midt i al den „moralske Orden“ blive forfulgte og bagbundne som skadelige Dyr, er ogsaa Noget, som kunde gjøre En og Anden betænkelig ved „Conservativismen“, men mere end En og Anden bliver det næppe. Den store „liberale“ dannede og oplyste Mængde er fornøiet, og det harden ogsaa Ret til, for den har i Grunden faaet Alt hvad den ønsker — Fred og Ro til at kunne sove, spise, drikke og snyde sig videre igjennem Livet, uden nogensinde at blive incommoderet af alvorlige Spørgsmaal, og uden at være nødt til at komme i Berørelse med det, den meest af Alting afskyer — nemlig Afgjørelse. Forresten ere Katholikerne ogsaa fornøiede, naturligviis ikke de tyske og schweitserske, thi de have efterhaanden faaet Kjærligheden — den „conservative“ nemlig — at føle — men Katholikerne i Almindelighed synes, at det dog i Grunden er gaaet saa nogenlunde jævnt i det sidste Aar, og at der ikke er Grund til at være altfor misfornøiet. De indrømme jo nok, at det Bestaaende ikke svarer til Idealet; der kunde ganske vist være et og andet at indvende — men der er dog altid noget Conservativt ved Tilstanden i Øieblikket, og selv om „Conservativismen“ ikke er ganske ægte, saa er den dog bedre end det rene demokratiske Vildskab, som vilde slippe løs, om de nuværende „stærke Regeringer“ gik i Stykker. Grunden til, at Katholikerne — selv mange brave og fortræffelige

Folk — dømme saaledes, er ogsaa ganske naturlig og let forklarlig. Katholikerne vilde nemlig saa uhyre gjerne have „Fred“ — deri ligne de de „Liberalc“; dernæst ere de af Naturen godtroende, deri ligne de rigtignok ikke de „Liberale“, men det bevirker alligevel, at de arbeide trøstigt løs i Liberalismens Tjeneste, hvergang denne blot vil gjøre sig den Uleilighed at være saa fiffig at drapere sig med en eller anden Samling af „conservative Grundsætninger“ og saa forresten ikke skjælde alt for galt ud paa Paven og Religionen; jeg siger — ikke alt for galt — thi en heel Deel kan den godt byde os — vi ere saa tolerante og saa overbærende — naar vi kun maa have Lov til at være nogenlunde i Fred. Derfor holde Katholikerne naturligviis alligevel ikke af „Liberalismen“; de ryste saagar af og til meget betænkeligt paa deres fredelige conservative Hoveder — men det kunde dog være værre; „Demokratiet“ er meget fælere, sige de; og er den „stærke Stat“ end ikke nogen synderlig moralsk Institution, saa er den — efter deres uforgribelige Mening — dog langt at foretrække for det rene „Pøbelregimente“! derfor ere vi ogsaa altid parate til at hjælpe det moderne „moderate Fremskridt“ og „maadeholdne Liberalisme“ til at „støtte“ og „befæste“ alt hvad der i fjerneste Maade præsenterer sig som en „stærk Regering“ eller en „stærk Statsmagt“, der „veed at hævde den lovlige Orden“ og det „Bestaaendes Ret“. At de „stærke Regeringer“ saa bagefter pleie at kaste os, vore Friheder, vor Tro og vor Kirkes ukrænkelige Rettigheder i Grams til de „Liberale“, naar disse af en eller anden Grund blive umedgjørlige, og at Katholikerne havde staaet sig langt bedre ved at følge en ganske anden Fremgangsmaade, end ved saaledes at binde et Riis til sig selv, det indsee de naturligviis — bagefter; og jo længere det bliver ved at gaae saaledes til i Verden, som det er gaaet i det sidste Aar — det vil sige, jævnt fedtet og nationalliberalt — desto længere vil det ogsaa vare, inden vi faae Øinene op for hvad vi have at gjøre. Gid det derfor snart maa begynde at gaae anderledes, og hermed glædeligt Nytaar!

Kirkelige Efterretninger.

Berlin. Den 4de Decbr. tilkjendegav Bismarck den tyske Rigsdag i Kaiserens Navn og ifølge Forbundsraadets Beslutning, at det preussiske Gesandtskab i Rom er blevet ophævet. Deraf følger, at man har besluttet sig til at afbryde ogsaa den sidste Bro imellem Berlin og Rom.

— Overpræsidenten i Schlesien er bleven afsat. Dengang da han blev udnævnt, sagde han allerede til sin hengivne Ven Minister Eulenburg: „Hvor ville I hen? Den katholske Kirke ville I aldrig kunne beseire. I ville kun hente Eder Ydmygelser, men ingen Seire.“ Som Overpræsident vilde han naturligvis ikke fremme den katholske Sag; men han vilde paa en skaansom Maade udføre Mailovene, og derfor blev han afsat.

— I „Kreuztg.“ læses en offentlig Indbydelse til at komme de lutherske Præster til Hjælp. Allerede nu efter nogle Maaneders Forløb er en stor Deel af dem kommen i den bittreste Nød, fordi saa mange Forældre ikke mere lade deres Børn døbe, saa mange Brudepar ikke mere lade deres Ægteskaber indvies. Der tales om en Nød, der skal være „haarsträubend“; man opfordrer til Indsamlinger af Almisser for disse Præster.

Schweits. Den 20de October vare i Delle nær ved Schweitser-Grændsen paa fransk Grund henimod 40 landflygtige Præster fra det Berner Juradistrict, de fleste af dem graanede i deres hellige Kaldsarbejder, forsamlede omkring deres Overhyrde, Biskop Lachat af Basel; og det er umuligt at beskrive den Glæde og den Lykke, disse trofaste Præster følte ved at gjense deres elskelige geistlige Fader. Her, i det fremmede Land, hilsede de hverandre med den hjerteligste Kjærlighed og Glæde, efter i længere Tid end eet Aar at have taalt alle de Lidelser og Bekymringer, som deres Forfølgere have beredet dem. Der er ingen Tvivl om, at Alles Tanke fik sit Udtryk, da en af dem i en Toast særlig fremhævede Biskoppens Løsen: „Potius mori quam foedari“ (hellere døe end vanæres), og vendte sig til Biskoppen med de Ord: „Ikke paa vore skønne Jura-Bjerge, ikke i det Land, som er os saa dyrebart, have vi den Lykke at see Dem og udtale vore Hjerters Tanker for Dem; vi ere forviste fra hine dyrebare Steder af de Mennesker, som altid føre de Ord: Tolerance, Frihed, Broderlighed i Munden, men som

i al Verdens Øine skæmme vort Fædreland, det Schweits, som engang var Frihedens hellige Arnsted. Vi skjælte ikke for Voldsherrerne. Intet skal være istand til at sønderrive de Baand, som knytte os til vor retmæssige Biskop, til den hellige Stol, til den store Pius IX., til den hellige, katholske, apostolske, romerske Kirke.“ Med Stolthed kunde Taleren aflægge Vidnesbyrd om, at iblandt Juras Præster fandtes der ikke en eneste Judas.

America. De engelske Jesuiter fra Chicago have i den sidste Tid holdt en Række af Missioner, hvis Udfald vi i Korthed ville berette. I St. Pauls Kirke i Burlington (Jowa), havde de 900 Communioner og 5 Convertiter, i St. John's Kirke i Independence (Jowa), 950 Communioner og et Antal Convertiter; i St. John' Kirke i Pittstown c. 5,050 Communicanter, deriblandt 158 voxne Første-Communicanter og 25 Convertiter; i St. Gabriels Kirke (Newyork) 8,887 Communicanter, 17 Convertiter og 221 voxne Første-Communicanter.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 3die Januar. Octavdag af den h. Johannes' Fest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Kl. 6. stille Messe. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt. 4. M. Octav af de uskyldige Børns Fest. 5. Ti. Telesphorus, Pave og Martyr.

Onsdagen den 6te Januar. Epiphani (d. e. Herrens Aabenbarelses Fest) eller Helligtrekongers Fest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Vesperandagt. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Kl. 6 stille Messe. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 8 Aften Festandagt med Prædiken. — 7. To. Octavdag. 8. F. Octavdag; Kl. 8¹/₄ Messe for Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7¹/₂ Aften Broderskabsandagt. 9. L. Octavdag.

Søndagen den 3die Januar: Kvartalscollect af Peterspengen.

Søndagen den 10de Januar. Første Søndag efter Epiphani.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 (Mandag, Onsdag og Fredag) og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdag Aften Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8¹/₂. Lørdag Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6 (Tirsdag, Torsdag og Lørdag).

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5. i Kjøbenhavn.

N° 2. Søndagen den 10de Januar. 1875.

Indhold: Morten Luther. Lidt om Selvmords Statistik. Dagbog.

Morten Luther.

(Fortsat fra Nr. 1.)

Han forsøgte ogsaa blandt Fyrster og Konger at vinde nye Velyndere og Beskyttere for sin Lære, og han tilskrev i dette Øiemed ogsaa Kongen af England. Tidligere, da han svarede paa Kongens bekjendte Bog, til Forsvar for Sacramenterne, havde denne Konge faaet en slemt Medfart og var bleven overøst med Forhaanelser; men nu tilskrev Luther ham et yderligt krybende Brev og tilbød endog en offentlig Gjenkaldelse: „dybt beskæmmet vovede han ikke at slaae sine Øine op ligeoverfor ham; han var jo kun Skarn og en Orm (nur ein Koth und Wurm), som Kongen sikkert alene ved at vise ham Foragt havde kunnet overvinde, og han vilde i et nyt Skrivt atter bringe Hs. Majestæts Navn til Ære, dersom Kongen ikke vilde forsmaae det.“ Kongens Svar faldt skarpt ud: „Ikke for hans Fødder, som han havde tilbudt, men for den guddommelige Majestæt skulde han gjøre Afbigt; han skulde

lade den ulykkelige Nonne, som han havde forført, gaae i et Kloster og hele sit Liv igjennem gjøre Bod for de Tusinder, han havde skilt ved deres timelige Velfærd, og de Titusinder, han havde skilt ved deres Sjæls Frelse.“ Et lignende Svar fik han af Hertug Georg af Sachsen, hos hvem Luther ligeledes havde forsøgt paa, ved nogle venlige Phraser og ved at bede ham om Tilgivelse, at formilde de tidligere Fornærmelser og forsone den dybt krænkede Fyrste. Georg opregner de sædelige Virkninger og Frugter, den nye Lære havde bragt, saaledes som han i flere Aar havde iagttaget dem i sit eget Land, saavel som i Nabolandet, og uddrog deraf en Følgeslutning om, hvad man burde dømme om dens Værd og Gavnlighed. Luther tøvede ikke med paa sin Viis at tage Hævn; hans Svar paa Kongens Skrivt skulde ogsaa tillige ramme Hertugen, og især det Zwingliske Parti, hans „gyldne Venner, Sectererne (die Rottengeister) og Sværmerne“, som, medens han selv laae til Felts mod Papisterne, havde sat Ild paa hans Stad og myrdet Alt, hvad der befandt sig i den. Der gaaer igjennem det Hele en Følelse af den selvfor-skyldte Ydmygelse, som han kort iforveien havde lidt; men netop derfor er Tonen i dette Skrivt kun desto mere trodsig og overmodig.

Under alt dette fandt han det at være paa Tiden, at give hele Kirkevæsenet, nærmest i Sachsen, en ny og fast til hans System svarende Indretning, og i Stedet for den biskoppelige Forvaltning, som allerede var forkastet og factisk afskaffet, at ordne Sagerne paa en ny Maade. Læren om den apostoliske Succession og den dertil knyttede Forplantning af de kirkelige Fuldmagter kunde ingen Betydning mere have i dette System; Nødvendigheden af en biskoppelig Ordination maatte følgerig bortfalde, og i Mai 1525 fandt den første Ordination efter det nye Lærebegreb Sted, da Rorarius blev viet til Præst i Wittenberg; og eet Aar senere trængte han endelig igjennem med sin Fordring om, at Churfyrsten skulde foranstalte en Visitats, for at give det nye Kirkevæsen

en fast Indretning. Efter Luthers tidligere Anskuelse skulde det Samfund, som bekjendte sig til hans Lære, have en absolut demokratisk Kirkeforfatning; det skulde bestaae af lutter enkelte Menigheder med Prædicanter, der efter den almindelige Valgret skulde vælges af Majoriteten, og af samme efter Behag atter kunne afsættes. Det forstaaer sig imidlertid af sig selv, at de protestantiske Fyrster aldrig vilde have taalt en saadan Indretning, og dette blev efterhaanden ogsaa indlysende for Luther, som derfor snart opgav dette Project. Jo hyppigere Fyrsterne og Magistraterne i Byerne sluttede sig til hans Lære, desto mere gjorde han sig nemlig fortrolig med den Tanke, at disse skulde træde i Bispenses Sted og selv overtage den nye Myndighed i Kirken.

Altid kun sysselsat med det Nærmeste, og tilfreds, naar kun den gamle Kirkebygning blev slaaet i Stykker, erklærede han sig altsaa indtil videre enig med sine verdslige Beskyttere og rakte selv Haand til, at hele hans Kirkevæsen og hans Prædicanter bleve underlagte Fyrsternes Formynderskab og Juristernes Herredømme. Han havde naturligviis dengang ingen Ahnelse om, at netop Juristerne og deres Kirkeregimente senere skulde blive ham saa forhadte. I disse første Tider, da den nye Ordning endnu var i sin Begyndelse, blev nemlig Alt nogenlunde indrettet efter hans Ønsker; man forespurgte sig hos ham om Alt og beskikkede de Præster, som han anbefalede, ligesom ogsaa Melanchthon blev en af de fire Visitatorer.

Tidligere havde Luther erklæret alle Love, alle bindende Indretninger og Anordninger i Kirken for at være ubetinget forkastelige og aldeles uforenelige med „den christelige Frihed“; men nu skulde der i hele Landet indføres en almindelig og bindende, af Wittenbergerne udarbejdet Kirkeorden. Denne skulde baade Præster og Menigheder nødes til at holde sig efterrettelig, og flere Ting, der paa Grund af den christelige Frihed vare blevne afskaffede (som f. Ex. Privat-Absolutionen), skulde nu

atter indføres. For paa nogen Maade at tilsløre denne iøinefaldende og skærende Modsigelse, skrev Luther en Fortale til Melanchthons Underviisning for Sognepræster, hvori han erklærer. „at de ikke kunde lade denne Forordning udgaae som strenge Bud, at de ikke tænkte paa at udstede nye pavelige Decretaler; det Hele skulde blot betragtes som en Historie*), og som et Vidnesbyrd om og en Bekjendelse af deres Tro.“ Men snart derefter bleve Præsterne og Menighederne gjorde opmærksomme paa, at denne „Historie“ og dette „Vidnesbyrd“ var en i alle Maader bindende Lov for dem, saalænge den Helligaand ikke ved de Wittenbergske Theologer forandrede Noget deri; thi Churfyrsten maatte som christelig Øvrighed vaage over, at der ikke (ved Ulighed i Skik og Lære) skulde opkomme Tvedragt, Partier og Oprør, ligesom jo ogsaa Kaiser Constantin havde holdt sin Tids Christne til Eendragtighed i Lære og Tro. Dette var den Form, under hvilken fra nu af den „christelige Frihed“ udviklede sig i alle lutherske Lande. Luther kom saaledes snart saa langt bort fra sin tidligere Anskuelse om Menighedernes Ret til at indsætte og afsætte Præster, at han erklærede dem, som gjorde det, for „Sacrilegi (Gudsbespottere), der gjorde sig selv til den Helligaand, fordi de vilde efter Behag indsætte og afsætte deres Prædicanter“ (!). Overhovedet ere alle hans Yttringer, der vedkomme Spørgsmaalet om Kaldelsen til Kirkeembedet, et gennemgaaende Væv af Selvmodsigelser.

Da Otto von Pack bedrog Landgreven af Hessen ved at faae ham til at troe, at de katholske Fyrster havde sluttet et hemmeligt Forbund, der havde til Hensigt at forjage de protestantiske Fyrster og dele deres Lande, saa var dette for Luther en velkommen Leilighed, som han strax benyttede sig af, til atter at give sit Had til de katholske Fyrster Luft, og hans svulmende Ordstrømme

*) „als eine Historie und Geschichte“ (!). Vi maae tilstaae, at vi ikke see os istand til at lægge en fornuftig Mening ind i disse Ord.
Udg'. A.

vare dennegang fremfor alt rettede mod Hertug Georg. Medens den mere forsigtige Melanchthon strax gjennemskuede dette Sammenvæv af Løgn, talte Luther om Manddrabere, mod hvilke man maatte bede, og da hele denne opdigtede Historie var bleven saa fuldstændigt belyst, at selv han ikke godt mere kunde lade, som om han troede den, da vedblev han dog endnu med at bestræbe sig for, saa meget som muligt at gjøre Hertugen mistænkelig, og han betjente sig i dette Øiemed af en ret karakteristisk Kjædeslutning, der for dette, som for alle lignende Tilfælde, gjorde god Tjeneste. Thi hvadsomhelst han baade allerede havde sagt, og i Fremtiden vilde lade trykke for at bagvaske og forhaane sine Modstandere, de katholske Fyrster, Biskopper og Theologer — Alt dette lod sig paa denne Maade forsvare. „Hertug Georg“, sagde han, „er en Fjende af min Lære, følgelig raser han mod Guds Ord; jeg maa altsaa troe, at han raser mod Gud selv og hans Christus; men raser han mod Gud selv, saa maa jeg hemmelig troe, at han er besat af Djævelen; men, er han besat af Djævelen, maa jeg troe, at han har det Værste i Sinde.“ (Walch 642.)

Religionssamtalen i Marburg (October 1529), hvor Luther stod ligeoverfor begge den anden Reformations Ophavsmænd og Anførere, Zwingli og Oecolampadius, henledede imidlertid atter hans Opmærksomhed paa Nådverstriden. Det Forbund med de Stæder og Cantoner, der fulgte Zwinglis Lære, hvilket Landgreven af Hessen, der selv var zwinglisk sindet, bestræbte sig for at tilveiebringe, for at kunne opstille et mægtigt og fastsluttet protestantisk Forbund imod de katholske Stænder, var ham dengang en Vederstyggelighed, og han fraraadede derfor ogsaa Churfyrsten ethvert Forbund til Forsvar mod Kaiseren.

Snart derefter fulgte Rigsdagen i Augsburg (1530), hvor den af Melanchthon forfattede Augsburgske Confession blev forelæst og overgivet, medens Luther, paa Grund af Rigsakten opholdt sig i Coburg, for at være i

Nærheden af Begivenhedernes Skueplads. At Melanchthon i Confessionen fremstillede det nye Lærebegreb i en saa mild Form, der fortaug mange Ting og gled let hen over andre, det taalte han; men desto skarpere og mere truende bleve hans Breve, da han fik Efterretning om de der førte Forligshandlinger. „Man maatte ikke give det mindste efter“, skrev han; „thi om vi blot indrømme Canonen eller kun Privatmessen, saa ere begge Dele nok til at forkaste hele vor Lære og til at stadfæste deres (den katholske) Lære.“ Hvad vilde han da have sagt, dersom han havde vidst, hvor vidt Melanchthon en Tid lang havde drevet sin Eftergivenhed? Medens han selv i sine Prædikener forsikkrede sine Tilhængere, at Enhver af Biskopperne havde bragt en heel Legion af Djævle med sig paa Rigsdagen i Augsburg, erklærede hans Ven og Medhjælper paa Partiets Vegne sig beredt til, atter at stille hele det lutherske Kirkeregimente under de tydske Biskoppers Myndighed og Jurisdiction. Men Rigsdagens Forhandlinger og Beslutninger gjorde dog ingen Forandring i det nye Systems og den lutherske Kirkes hidtilværende Bestaaen og Udvikling; Kaiserens Opfordring til at vende tilbage til Kirkens Skjød blev ikke paaagtet; og det schmalkaldiske af de protestantiske Stænder til fælleds Forsvar sluttede Forbund fik nu ogsaa Luthers Samtykke.

I de næstfølgende Aar (1531—36) traadte for Luther Striden mod den gamle Kirke, som han saagodtsom paa alle Hovedpuncter allerede havde gennemført, tilbage for Nadverstriden med Zwinglianerne, hvilken foreløbig i practisk Hensende var vigtigere og langt mere paatrængende. Efterretningen om Zwinglis Fald i Slaget ved Kappel og om Oecolampadius' kort efter paafølgende Død havde han erfaret med Velbehag, og han beklagede kun den ene Ting — at de katholske Eedsforbundne ikke havde benyttet deres Seir til ganske at undertrykke den Zwingliske Lære; hvis de havde gjort det, da vilde deres Seir næsten være „glædelig og fortjene stor Berømmelse“.

Begge Theologer, skrev han, vare døde midt i deres Synder og Vildfarelser, og han maatte fortvivle om Zwinglis Salighed, skjøndt hans Disciple vilde gjøre ham til en Helgen og Martyr.

Imidlertid følte han bestandig tydeligere, at Striden med og om Bibeltekster maatte udspinde sig i det Uendelige og umuligt kunde føre til noget andet Resultat, end at udbrede Uvished og Tvivl, der snart maatte gribe videre om sig og udvide sig ogsaa til andre Lærestykker. Han trak sig derfor nu tilbage til den kirkelige Overlevering, som han tidligere saa meget havde haanet og aldeles forkastet, — til Lærens Ælde og Almindelighed, der maatte være et afgjørende og ufeilbart Kjendemerke paa Sandheden. Han, som ellers i de mangfoldigste Vendinger pleiede at forsikre, at der, førend han optraadte, og alt for mange Aarhundreder siden var skeet et almindeligt Frafald fra Christi Tro, at der i hele Pavedømmet ikke var blevet et Bogstav, ikke det mindste Punct af Troen tilbage, at der (maaskee med Undtagelse af de smaa Børn i Vuggen) slet ikke mere havde været Christne til — han erklærede nu (1532): „Den hellige christelige Kirkes Vidnesbyrd, den Kirkes, som fra Begyndelsen af indtil den Dag idag eendrægtig over hele Verden har troet paa Christi Nærværelse i Sacramentet og holdt fast ved denne Tro, alene dette Vidnesbyrd var afgjørende; hvo som tvivlede derpaa, han gjorde det Samme, som om han ikke troede paa nogen christelig Kirke, og han fordømte ikke blot hele Kirken, men tillige Christus selv og alle hans Apostle, der have grundlagt Artiklen om den hellige, christelige Kirke og givet den dens Forjættelser*). Kan Gud ikke lyve, saa kan Kirken heller ikke fare vild.“ Saaledes skrev nu den Mand, der i Striden med Erasmus havde rost sig af, at det efter en haard Kamp var lykkedes ham, at sætte sig ud over hele Kirkens her saa høit anpriste Myndighed; den Mand, der selv tilstod, at

*) nemlig om Ufeilbarhed og Uforgængelighed.

hans Hovedlære, d. v. s. Læren om Retfærdiggjørelsen havde været fremmed for hele Kirken, og først ved ham var bleven dragen frem for Lyset, og at den modsatte „Djævelære“ i mange Aarhundreder havde hersket vidt og bredt. Rigtignok var det dengang langt fra hans Mening, at tilstede dette Princip om en uantastelig almindelig Kirkelære nogensomhelst alvorlig meent og practisk Anvendelse; og hvo som vilde have mindet ham om Læren om Præstedømmet og Offeret, om Episcopatet og Ordinationen og Lignende, og foreholdt ham den almindelige Kirkelære med Hensyn til disse Hovedspørgsmaal, vilde være bleven overøst med den Masse af Forhaanelser, som Luther altid havde til sin Raadighed ligeoverfor Enhver, der gik ham til Livs med ubehagelige Indvendinger. (Fortsættes.)

Lidt om Selvmordets Statistik.

I de første Aartier af vort Aarhundrede udviste de statistiske Undersøgelser det Resultat, at der i de Forenede Stater i Nordamerica kom 1 Selvmorder paa 7,797 Indbyggere, i Preussen 1 paa 14,404, i England paa 16,130, i Frankrig paa 20,740, i Østerrig paa 25,900, i Belgien paa 30,500, i Italien paa 57,480, i Spanien paa 108,870, i Portugal paa 142,857.

I de sidste Aartier har Forholdet i mange Lande forandret sig saaledes, at Selvmordernes Antal er steget til det Dobbelte. Efter paalidelige Statistikerses Tabetler og efter det statistiske Bureaus Lister kom der i de reformeerte Cantoner i Schweits allerede 1 Selvmorder paa 3,896 Indbyggere, i Kongeriget Sachsen 1 paa 4,166, i Danmark 1 paa 5,529, i de protestantiske Provindser af Preussen 1 paa 5,264, i de katholske Pro-

vindser 1 paa 14,285, i England 1 paa 8,980, i de katolske Egne i Baiern 1 paa 20,000, i de protestantiske Egne i Baiern 1 paa 6,660, i Frankrig 1 paa 10,580, i Østerrig paa 16,980, i Belgien paa 25,000, i Italien paa 48,000, i Spanien paa 98,000, i Portugal paa 100,000.

Aarsagen til denne forfærdelige Tiltagen af denne største Forbrydelse, som Mennesket kan begaae mod sig selv, ligger fornemmelig deri, at uagtet al Oplysning og Dannelse, som vort Aarhundrede roser sig af, eller snarere formedelst den, har Troen paa den sande levende Gud iblandt mange Folk tabt sin Kraft, hvorimod de onde Lysters Magt og Herredømme i Mennesket, og især Nydelsessygen er voxet og har fordærvet de store Kredse af Samfundet. Netop i sin Tro finder den Christne den kraftigste Støtte, som bevarer ham for Fortvivlelse og hindrer ham i at lægge Haand paa sit eget Liv. Han har den Overbeviisning, at Gud er god og barmhjertig, at Han ikke forlader Nogen, der sætter sin Lid til ham, og at Han end ikke tilbageviser den største Synder, som vil gjøre Bod. Om derfor hans Stilling end er nok saa trykkende, om han end hjemsøges af tunge Ulykker og Lidelser, og om endog de værste Forbrydelser tyngte paa ham, han vil dog aldrig saa let hengive sig til Fortvivlelse; thi han veed, at Gud er beredt til at tilgive ham hans Feiltrin; han har det Haab, at, om end Gud ikke fritager ham for hans Lidelser, styrker Han ham dog til at bære dem saaledes, at de forhverve ham en større Salighed efter Døden. Og i dette glade Haab holder den Christne trolig ud. Men med Troen paa Guds Barmhjertighed og Godhed følger ogsaa Overbeviisningen om, at efter Døden kommer Dommen, og at den, som dør besmittet med en svær Synd, hjemfalder til Helvede med alle dets Pinsler. Den Troende veed saaledes, at Selvmordet ikke gjør Ende paa Lidelserne men fører til endnu større, hvilke det er umuligt at undslippe; og denne Tanke vil ydermere bevare ham fra at begaae det og vil bevæge ham til at finde sig i sin Stilling med Taalmodighed.

Hvor derimod Troen paa Gud er forsvunden, forsvinder naturligviis ogsaa Haabet paa Hans Godhed og Frygten for Hans Domme; Mennesket vil da langt lettere fortvivle og betragte Døden som det Frelsemiddel, der befrier ham fra hans trykkende Stilling, fra Fattigdom og Lidelser: med Døden er jo Alt forbi! Men at saare mange Mennesker i vor Tid ikke mere troe paa Gud, det veed Enhver; og det er ikke længere blot de Voxne, som vove at nægte Guds Tilværelse, men ogsaa Ungdommen voxer mange Steder op i Vantro, vil Intet mere vide af Gud og Hans h. Bud. Saaledes er den hurtige Tiltagen af Selvmord forklarlig; saaledes er ogsaa den yderst sørgelige Fremtoning begribelig, at allerede Børn, som ellers dog hænge saa stærkt ved Livet og ere saa lidet tilbøielige til Fortvivelse, alligevel ikke sjælden tage sig selv af Dage naar de blive straffede.

Den anden Aarsag, som hænger nøie sammen med den første, er Usædeligheden og Nydelsessygen, der tager til i samme Grad som Troen tager af. Mennesket vil ikke mere tjene Gud, men være sin egen Herre og nyde Livet som det behager ham; og en retfærdig Straf er det da, at han bliver kjed af Livet og forkorter det. Udsvævelserne styrte ham i Fattigdom og Elendighed, og drive ham til Forbrydelser, som have Skam til Følge; de svække Legemet og paadrage det uhelbredelige Sygdomme; de udtørre ogsaa Aanden, saa den taber al Villiekraft og ingen Glæde mere har ved en ordenlig Virksomhed, og selv de til Overmaal nydte Glæder blive ham tilsidst modbydelige. Eftersom Livet nu intet Andet mere byder ham, end en glædetom Tilværelse, Savn og Skam, og Religionen eiheller holder ham opreist, ligger Intet ham nærmere, end at gjøre en hurtig Ende paa det. Deraf kommer det, at i de store Byer, hvor der bydes saa megen Leilighed til alle slette Lysters Tilfredsstillelse, og hvor Usædeligheden ogsaa er størst, forekomme forholdsviis ogsaa de fleste Selvmord. Aar 1865 toge i Paris med 1,863,000 Indv. 706 Personer sig af Dage, i Wien med 580,000

Indvaanere 120, i London med $2\frac{1}{2}$ Mill. Indv. 567. I Berlin udførtes i Aaret 1855 i Løbet af 14 Dage endog 48 Selvmord, 1871 paa een Dag 3, og den 29de August s. A. endog 4.

De ovenfor anførte Tal, som godtgjøre en betænkelig Tiltagen af Selvmord i forskjellige Lande, vise iøvrigt ogsaa, at denne Forbrydelse i Gjennemsnit langt fra er saa hyppig iblandt katholske Befolkninger som iblandt ikke-katholske, at følgelig Aarsagerne til den, Vantro og Usædelighed, langt fra ere saa udbredte blandt hine, som blandt disse. Særdeles betegnende ere i denne Henseende Selvmordernes Tal i de Lande, som ere sammensatte af katholske og protestantiske Provindser. I Preussen kom i Aarene 1856—60 paa een Million Indbyggere i den katholske Rhinprovinds 52 Selvmord, i den katholske Provinds Westphalen 63 Selvmord, i den katholske Provinds Posen 68 Selvmord; i den blandede Provinds Preussen 100 Selvmord, i den blandede Provinds Schlesien 152 Selvmord, i den protestantiske Provinds Brandenburg 176 Selvmord, i den protestantiske Provinds Sachsen 215 Selvmord. — I Baiern kom i samme Tidsrum paa een Million Indb. i det blandede Oberfranken 126 Selvmord, i det blandede Mittelfranken 107, i det katholske Øvrebaiern 44, i det katholske Nedrebaiern 25 Selvmord. — Disse Tal ere ogsaa et Beviis for, at den katholske Religion mere end enhver anden har den Kraft, at bevare sine Tilhængere fra Selvmord og at holde de Aarsager borte, som fremkalde det. Dette er ogsaa let at indsee. Den katholske Religion indplanter Mennesket nemlig en fast Tro; thi den byder ham bestemte Troeslærdomme, som prædikes overalt paa samme Maade, og i hvilke Alle stemme overeens; fra Ungdommen af bliver Katholiken lært at holde for sandt Alt, hvad Kirken forkynder med guddommeligt Læremyndighed; derimod forbydes det ham, at tvivle eller at lave sig sin egen Tro. Saaledes udvikler der sig i ham en fast Overbeviisning om Sandheden af det som Katechismen lærer. Og om han senere som Følge af slet

Levnet eller ved Omgang med irreligiøse Mennesker end opgiver Troen, det vil sjelden skee ganske og aldeles. Hvad han har ligesom indsuget med Modermælken, bliver han ikke saa let igjen af med; om det ogsaa i længere Tid synes at være forsvundet, i alvorlige Øieblikke kommer det frem igjen; og om han end ikke vil tilstaae det, Frygten for den srenge Dommer vil dog afskrække ham fra en Forbrydelse, som overantvorder ham til en forfærdelig Evighed.

Den katholske Religion byder endvidere det virksomste Middel til at beherske Lidenskaberne, i Skriftemaalet, som den foreskriver sine Bekjendere. Den nøder dem derved til, ikke at hendøse deres Dage saa tankeløst, men idetmindste af og til at komme til alvorlig Eftertanke. I det Katholiken saaledes i Skriftemaalet aabner sit Hjerte for sin Sjælesørger, byder han denu Leilighed til at advare ham for Farer, at bevare ham fra Afveie eller ogsaa at bevæge ham til Omvendelse. Skriftemaalet letter ogsaa den Synders Samvittighed, hvem Erkjendelsen af hans Forbrydelser frister til Fortvivlelse, og det opfylder ham atter med Haab paa Guds Barmhertighed.

I Kirkens Sacramenter finder desuden enhver Ulykkelig Trøst og Kraft til at bære sit Kors, til at taale den haarde Behandling, der overgaaer ham, og at holde ud med Taalmodighed i Sygdom og Trængsel. Medens Troen siger ham, at enhver Lidelse, baaren med Taalmodighed, forhverver en uendelig Løn hos Gud: modtager han især i Alterets h. Sacrament og i det h. Messeoffer ogsaa Kraft til at bære sit Kors saaledes, at det virkelig opnaaer ham denne Løn, og medens det driver den Vantro til Fortvivlelse og til Selvmord, vil det derimod tilskynde den troende Katholik til, at bruge Kirkens Naademidler desto ivrigere.

Saaledes veed den katholske Religion at opholde sine Bekjendere i Nydelsen af det største timelige Gode, Livet, og at bevare dem fra at ødelægge det paa en forbrydersk

Maade; og heri viser det sig atter ret tydeligt, hvilket stort Gode Katholikerne besidde i deres h. Religion.

(Af „Westphälisches Kirchenbl.“ efter „Histor. polit. Blätter.“)

Politisk Overblik.

Tydskland. Grev Arnim blev altsaa dømt til 3 Maa- neders Fængsel for at have bortfjernet nogle Documenter, men Dommen fremhæver udtrykkelig, at den Intet ære- rørigt kan finde i Grevens Fremgangsmaade. Under Pro- cessen kom forøvrigt flere høist besynderlige Bismarck- Depechefortroligheder for Dagens Lys, og da navnlig og- saa enkelte Ting, som vare alt Andet end smigrende for den russiske Gesandt i Paris, ja endog en Yttring, der var næsten fornærmelig imod den nuværende Kaiser af Rusland. Dette betyder vistnok en heel Deel mere end Andreasordenens Afsendelse til Paris. Den egenlige Grund til, at Bismarck er traadt saa usædvanlig haardt op imod Arnim, er endnu uopklaret; at det ikke kan være skeet af reent personlig Animositet, er vistnok sikkert; men hvilken Fare det er, Rigskantsleren har villet tilintet- gjøre med dette Angreb; maa Fremtiden opklare. I vore indiscrete Dage vil det næppe vare saa meget længe, inden den gør det.

Omtrent samtidigt med, at Dommen faldt i den Arnim- ske Sag, var hele det tydske Rige nær blevet rystet i sine Fuger. Hr. Majunke — Germanias Redacteur og Medlem af Rigsdagen — var nemlig midt under denne Samling bleven fængslet, for at afsone en ham overgaaet Dom for Presseforseelser. Hele Rigsdagen kom, begribe- ligt nok, i Affect, thi det er, som bekjendt, et constitutionelt Axiom, at en Rigsdagsmand i Function er ukrænkelig. Alle bleve da enige om at mande sig vældigen op — Centrum, Nationalliberale, Socialister og Conservative, Alle kom de i Bevægelse, og Hr. Lasker førte an. Jus- titsministeren var rigtignok imod det, men da Bismarck ikke sagde nogenting, saa meente de Nationalliberale, at de nok for en Gangs Skyld kunde slaae en Smule til Skag-

lerne; de trængte meget haardt til at faae den gamle „liberale“ Farve lidt opfrisket. Befolkningen syntes maa-skee ogsaa, at de vare altfor „lydige“ — kort sagt. et eller andet Tegn paa parlamentarisk Courage var ikke af Veien —, selv fra et reent Partistandpunct — og skjøndt Nogle af dem vel ahnede Uraad og knebe ud, saa gik en stor Mængde ikke destomindre sammen med Centrum og Demokraterne ved denne Leilighed, hvoraf Følgen blev, at Rigsdagen „kom til“ at vedtage en Beslutning om, at Forfatningen skulde forandres derhen, at Rigsdagsmænd ikke for Fremtiden kunde puttes i Cachoten, medens Rigsdagen var samlet. Men nu viste det sig pludseligt, hvor dumt det er, ikke at spørge sig for, naar man er en kgl. keisl. tysk Nationalliberal. Bismarck syntes nemlig aldeles ikke om hele denne Spas; navnlig fandt han det meget upassende, at Flertallet, sammen med Katholiker og Demokrater, havde anmasset sig at ville værne om „Husets Værdighed“; ganske som om han ikke respecterede denne netop saa meget som billigt og rimeligt var. Han indgav altsaa sin Demission og sagde Noget om, at man ikke kunde regere med det bestaaende Flertal. Forvirringen blandt de „Liberale“ var frygtelig; de følte, at de havde tilladt sig noget aldeles utilbørligt; de havde en Gang vowed at have en Mening uden at spørge om Forlov forinden. Hvad var der nu at gjøre —? lade som om man virkelig troede paa, at Bismarck vilde tage sin Afsked, og saa søge at formilde den vrede Herre i Fædrelandets Interesse. Det skete da ogsaa — Rigs-kantsleren knurrede lidt, men lod sig slutteligen formilde og dermed var — Comedien forbi. Dagen efter greb de Nationalliberale Leiligheden til paa Budgettet at votere Bismarck en heel Mængde Penge til hemmelige Fonds, og Alt var vundet undtagen — Æren; men den var forresten heller ikke tabt ved denne Leilighed — det var nemlig skeet længe forinden.

Spanien. Hr. Serrano havde for 10de Gang underrettet Nationen og alle dem, der endnu brød sig om hvad han sagde, baade i og udenfor Spanien, at nu skulde det være Alvor med at ødelægge Carlisterne, at de om faa Dage vilde være fuldstændigt massacrerede; og hans Armee havde i den Anledning begyndt med at lide 1 à 2 nye Nederlag i det nordlige Spanien, da en General i Valencia blev kjed af at vente og erklærede Prinds Alfons (Dronning Isabellas Søn) for Konge af Spanien. En stor Deel af Hæren lod da Carlisterne være Carlister, for at fange og

om muligt hænge den ustyrlige General i Valencia, men paa Veien tænkte den over Sagerne, og proclamerede ligeledes Don Alfonso til Konge; det samme gjorde saa Resten af Soldaterne, og dermed var Historien ude. Serrano gik sin Vei og sagde, at ham var det det samme. Et nyt Ministerium udnævnte sig selv og sendte et Stikbrev efter Don Alfonso, som man ikke vidste hvor var. Denne skyndte sig med at komme, og nu er han Konge af Spanien — indtil videre. Saaledes endte Spanierne da lykkelig og vel hvor de slap. Armeen jog Isabella bort, og Armeen hentede hendes Søn hjem igjen, medens Folket var ligesaa uskyldigt i det Ene som i det Andet. Hvad nu? Don Alfonso har bedet om Pavens Velsignelse, siger man, og har lovet at værne om Kirkens Frihed. Meningen er god nok, men Evnen? De nationalliberale og „conservative“ Herrer, som fornylig skrev den lange Loyalitetsadresse til ham, og som nu naturligviis have hele Magten baade over Hæren, Landet og — Kongen (der er 17 Aar), vilie de tillade dette eller vilie de ikke, som deres Meningsfæller andensteds, søge at regere og reglementere Kirken ned til en Statskirke, der kan bruges til at styrke og befæste deres egen vaklende Magt og Myndighed? det faaer Tiden at vise; men saa meget er vist: det er ikke paa nogen synderlig lovende Maade, at Don Alfonso bestiger Spaniens Throne; ikke i Kraft af nedarvet Ret og ikke i Kraft af et Folks Valg — men ene og alene i Kraft af et militairt Coteries Forgodtbefindende. Alt smager vel meget af Serrano og Amadæo, til ikke at ende paa samme Maade!

For Don Carlos er det Skete alt Andet end fordeelagtigt; den pletterede Autoritet er altid til større Fortræd for den sande, end det ægte Anarchi. Og Bismark? hvad mon han synes om, at „hans Serrano“ paa saa ynkelig en Maade er gaaet i Stykker lige ovenpaa den famøse Anerkjendelse? og at de nuværende franske Magthavere (Orleanisterne) have taget Luven fra ham i Madrid? Nederlagene for den tyske Politik blive efterhaanden vel hyppige, og Spanien er et ominøst Land; det var ogsaa i Spanien, at Napoleon den I. og Napoleon den III. begyndte deres Decadance.

Til Nordisk Kirketidendes Abonnenter.

Vore ærede Abonnenter underrettes herved om, at vi i en Række af følgende Numere som anden Artikel ville i Feuilletonform meddele en Oversættelse af nogle høist interessante Memoirer af en engelsk Jesuit, der under Dronning Elisabeths og Kong Jakob den Førstes Regering virkede som katolsk Missionær i England. Vi ere forvissede om, at Skildringen af de Trængsler og den daglige Kamp med alle de Vanskeligheder og faretruende Situationer, der i denne Forfølgelsestid vare uadskillelige fra en nidkjær katolsk Præsts Bestræbelser for efter Evne at drage Omsorg for Tilfredsstillelsen af sine Troesfællers aandelige Fornødenheder, fra først til sidst vil fængsle enhver Læsers Opmærksomhed. Den af den tyske Oversætter, M. Hoffmann, skrevne Indledning til dette Skrivt (der ialt vil udgjøre c. 12 Ark 8vo), som vil følge i næste Numer, vil meddele nærmere Oplysning saavel om det som om dets Forfatter. For at det Hele siden kan samles til en særskilt lille Bog, maa det af Hensyn til Indbindingen anbringes paa de fire midterste Sider i Bladet med særskilt Paginering. Kirketidendes Artikler fortsættes altsaa med Forbigaaelse af disse to Blade fra den sjette til den ellefte Side.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 10de Januar. Første Søndag efter Epiphani.

Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Kl. 6. stille Messe. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt. — 11. M. Hyginus, Pave og Martyr. 12. Ti. Arcadius, Mart. 13. O. Octav af Epiphani; Kl. 8¹/₄ Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 14. To. Hilarius, Biskop og Kirkelærer. 15. F. Paulus, Eremit. 16. L. Marcellus, Pave og Martyr.

Søndagen den 17de Januar. 2den Søndag efter Epiphani. Jesu Navnefest.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8¹/₂. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 3. Søndagen den 17de Januar. 1875.

Indhold: Morten Luther. Indledning. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Cöln, Horsens, Kjøbenhavn.

Morten Luther.

(Fortsat fra Nr. 2.)

Der kom nu ogsaa snart den Tid, da Luther, ligeoverfor Kaisereus og det katholske Parties Stilling, der blev mere truende, fandt det raadeligt, efter den Politik Landgreven af Hessen allerede for længe siden havde anbefalet og fulgt, atter at nærme sig de ellers saa forhadte Zwinglianere og slutte et Forlig med dem, der lod dem i Besiddelsen af deres Lære. Saaledes blev den Wittenbergske Concordie afsluttet, hvori Bucer vel gav mere efter end Luther; men da skrev denne den 1ste December 1537 et Brev til Schweitserne, som indrømmede Zwinglis Disciple at fortolke Concordien efter deres Mening. Han erklærede sig tilfreds med den ham snart efter meddeelte Fortolkning, og yttrede sig om sin egen Lære paa en Maade, der saavidt formildede den og gjorde den ubestemt svævende, at Theologerne i Zürich allerede glædede sig over deres Seir.

Omtrent samtidigt hermed trængte Kaiseren paa de tyske Protestanter med Fordringen om, at de skulde henstille deres Sag til et almindeligt Conciliums Afgjørelse, med hvis Sammenkaldelse det nu syntes at skulle blive Alvor. De havde bundet sig ved tidligere Paabe-raabelser og Tilsagn, medens Theologerne dog meget godt vidste, at et Concil, hvis det ikke blev sammensat paa en i Kirken uhørt Maade, som stod i Strid med alle kirkelige Principer, ufeilbarligt maatte fordømme hele det nye System. Og selv om man end havde kunnet gjøre Regning paa et gunstigere Udfald, vilde allerede den blotte Anerkjendelse af et Conciliums Myndighed og det forud givne Tilsagn, at ville underkaste sig dets Afgjørelse, være et Affald fra Reformationens Grundlære. Luther selv glemte sidst af Alle, at han overhovedet havde overgivet Concilierne til Djævelen, at han i sin Kirkepostille havde forsikkret Folket, at „Concilierne og deres Lære vare endog den ringeste Christen underkastede, om det saa var Børn paa syv Aar, naar disse blot havde Troen“. Talen om et Concil opfyldte derfor Luther paa ny med Forbittrelse mod Paven, der nu virkelig vilde afholde et Concilium, en Forbittrelse, der steg til en Paroxysmus, som grændsede til Raseri. Ligesom han pleiede at sige om sine Anfægtelser, at han i en saadan Tilstand ikke vidste, om Gud var Djævelen, eller Djævelen Gud, saaledes gik det ham nu med Paven. Satan syntes ham saa fuldstændigt at være bleven Eet med Paven, at han søgte at indbilde sig selv og Andre, at det var et Slags satanisk Incarnation, der thronede i Rom paa Petri Stol; og da han kjørte ud af Schmalkalden, tilraabte han de Prædicanter, som ledsagede ham: „Gud opfyld Eder med Had til Paven!“

I denne Stemning og denne Aand vare da ogsaa de Schmalkaldiske Artikler affattede (Januar 1537). Naar den varsomt og forsigtigt optrædende Augsburgske Confession afspejlede Melanchthons Tænkemaade, saa røbede dette nye Bekjendelsesskrift, som paa de tyske Protestanters

Vegne skulde overgives paa Conciliet, saafremt det blev Alvor dermed, strax ved det første Blik, at det var Luthers Værk.

Udvortes gik imidlertid i dette og de følgende Aar Alt efter Reformatorens Ønske, ja endog langt over hans Forventning. Hele Kongeriger, som Sverrig og Danmark, antog hans Lære, næsten hver Uge bragte Efterretning om nye Overgange; Adelen, Fyrsterne, Stænderne, Alt syntes mere og mere at skulle falde ham til i Tydskland, og han og hans Venner kunde, idetmindste i Tydskland, see Kirkens Undergang med Tillid imøde som en nær forestaaende Begivenhed. Hvor triumferede han ikke, da i Aaret 1539 hans gamle Modstander Hertug Georg døde, og nu ogsaa Meisnerlandet blev løsrevet fra den gamle Kirke og stillet under hans Læres Herredømme, og nogle Maaneder senere ogsaa Churfyrst Joachim af Brandenburg indførte den nye Lære i sit Land.

Derimod blev rigtignok den unge Kirkes indre Tilstand mere og mere betænkelig, og Glæden over de udvortes Seire og Erobringer blev forbittret ved Synet af saa mange ulægelige indre Brøst. Landgreven af Hessen, Protestantismens Forkæmper, forlangte i Aaret 1540 en Betænkning for at retfærdiggjøre det Bigami*), som han agtede at indgaae, og Luther havde ikke Mod til at gjøre Indsigelse. Melanchthon bivaanede selv Ægtevielsen, og Luther, der i det mindste havde gjort Regning paa Tausched og Hemmeligholdelse af det Skete, maatte til sin Fortrydelse erfare, at Sagen rygtedes; dog vilde han, som han sagde, for Djævelens og Papisternes Skyld, skjule sin Kummer.

Imidlertid kom det vigtige Colloquium (Religionssamtale) istand, som begyndte 1540 i Worms og fortsattes 1541 i Regensburg. Dette kunde blevet meget betænkeligt for

*) Denne usædelige Fyrste giftede sig, som bekjendt, med Margaretha von der Saal, medens han tillige beholdt sin første Gemalinde.

den katholske Kirkes Sag, i det mindste i Tydskland, hvis Luther ikke, ganske enig deri med Churfyrsten af Sachsen, havde tilbageviist enhver Tilmærkelse og enhver Indrømmelse; herpaa strandede Landgreve Philips og Bucers listige Kunstgreb.

Det var dengang Kaiseren saa magtpaaliggende at forebygge, at den kirkelige Splid i Tydskland skulde ende med et uheldeligt Brud, at han samtykkede i, at der afgik et formeligt Gesandtskab til Wittenberg, for at underhandle med Luther. Det bestod af Fyrst Johann af Anhalt, af Schulenburg og den protestantiske Theolog Alesius, men Luthers Svar afskar ethvert Haab; de katholske Theologer, fordrede han, skulde offentlig bekjende, at de hidtil havde lært falskt, og gjenkalde deres Lære om Retfærdiggjørelsen.

En Mand, som Luther, der kort efter (20. Januar 1542) i den skrankeløse Fylde af sit øverste Kirkedictatur, endog ordinerede en Biskop, nemlig hans Discipel og Ven, Amsdorf, for Bispedømmet Naumburg, kunde naturligviis ikke være tilbøielig til selv at svække sin Autoritet, ved at opgive Nogetsomhelst af sine tidligere Paastande og Dogmer. Dengang var han overhovedet saa beruset af sin Læres raske, glimrende Fremskridt, og af den Virak, der ideligt og rigeligt blev strøet for hans Person, at han f. Ex. i en Skrivelse til Prædicanten Lauterbach i Pirna (7. Mai 1542) fordrede, at de Meissniske Statsebedsmænd og Adelsmænd, der nylig havde antaget Lutherdommen og til Beviis derpaa havde communiceret under begge Skikkelser, skulde ikke blot gjøre Bod, men ogsaa ubetinget billige Alt, hvad han selv og hans Colleger deels allerede havde gjort, deels i Fremtiden endnu maatte gjøre. Men den kirkelige Despots Begjærligheder gik i denne Henseende betydelig videre end hans virkelige Magt.

Man lod ham raade frit i Alt, hvad der vedkom Controversen og Læren; han turde efter Hjertenslyst arbeide paa, stadigt at udvide Kløften imellem hans nye Kirke og den gamle — for saa vidt kom hans Mening overeens

med Fyrsternes Planer og Interesser —; men man lod ham strax føle sin Afmagt, saasnart han gjorde Mine til at gjøre Indgreb i det Gebeet, som Adelen, Juristerne og Embedsmændene havde forbeholdt sig; f. Ex. naar han vilde tale med om Kirkegodsets Anvendelse. Den Fortrydelse, han følte herover, blev endnu forøget ved den Uenighed, der herskede iblandt hans Tilhængere, ja selv imellem ham og Melanchthon. „Alle Lemmer paa Kirkens Legeme ere imod hverandre“, sagde han; „ogsaa vi, der dog ere Dele af samme Hjerter, plage hverandre indbyrdes.“

Allerede i Aaret 1537 var han geraadet i Uenighed med denne sin fornemste Medhjælper om Dogmet om Retfærdiggjørelsen, som Melanchthon vilde formilde ved Læren om gode Gjeringers Nødvendighed, eller, fra det lutherske Standpunct seet, vilde „forfalske“. „Naar allerede paa den Tid“*), skrev Melanchthon dengang til Dietrich i Nürnberg, „Trældommen her var slem nok, saa er Luther siden bleven endnu langt haardere.“

Uenigheden om Nadverlæren afgav derhos end yderligere Stof til Mistanke og Uenighed, thi det kunde ikke være skjult for Luther, at Melanchthon allerede i flere Aar havde heldet til den Zwingliske Lære.

Medens Melanchthon mere end een Gang havde tænkt paa at drage bort fra Wittenberg, stod Luther i Aaret 1544, i sin Ærgrelse over ham og Cruciger og de fleste andre Theologer, ligeledes i Begreb med at tage bort derfra; og der behøvedes indtrængende Bønner og Forestillinger, for at bevæge ham til at blive. „Næsten Ingen af os“, skrev Cruciger paa den Tid til Veit Dietrich. „kan undgaae at tildrage sig Luthers Uvillie og endog offentlig at blive hudflettet af ham.“

Allerede tidligere var han ogsaa bleven uenig med sin gamle Huusven Agricola, og nu forfulgte han denne Mand med den Hadets Vedvarende og Energi, som var bleven

*) d. e.: i den Tid, da Du var her i Wittenberg.

hans anden Natur; han bagvaskede hans Lære, søgte at udelukke ham fra enhver Embedsstilling, og overalt at forskaffe ham Fjender, gjorde ham mistænkelig i Breve, og udvirkede, at det blev ham forbudt at udgive noget Skrivt; thi Luther udøvede gennem Churfyrstens verdslige Arm en streng Censur, der udstrakte sig til alle ham ubehagelige Skrivter, og søgte saavidt hans og hans Tilhængeres Arm kunde naae, at undertrykke Alt, hvad der kunde vække Mistro eller Tvivl om hans Lære.

Hvorsomhelst der maatte være skeet en nok saa aabenlys Voldsgjerning, var han strax rede til at forsvare den, naar den kun var skeet i hans Læres og hans Parties Interesse. Da Kongen af Danmark paa een Dag uden nogensomhelst lovlig Grund havde fængslet alle Landets Biskopper, blot for at bemægtige sig deres Gods og uhindret at gjøre hele Landet protestantisk, bevidnede Luther ham i et Brev sit Velbehag med, at han havde „udryddet“ Bisperne, og lovede ham tillige, at han vilde „hjælpe, hvor han kunde, med at forklare og forsvare dette paa det Bedste.“

I August 1543 brød han endnu engang løs mod Zwinglianerne. Anledning dertil gav den Zürcher Boghandler Froschauer ved at tilsende ham Leo Juds Bibeloversættelse. I sit Svar truede han Züricherne med den Straffedom, der havde rammet deres Mester Zwingli. Nogle Maaneder senere udkom hans „Kort Bekjendelse om Sacramentet mod Sværmerne“, hvori han fuldstændigt skilte sig fra den Schweitserske Fraction af Protestantismen, og fra den Wittenbergske Concordie, thi „ved den overvættets Kjærlighed og Ydmyghed, han i Marburg havde udviist, var Alt kun blevet værre, og da han nu engang gik til Graven, vilde han bringe det Vidnesbyrd for Christi Domstol, at han med al Alvor havde fordømt og afskyet Sværmerne og Sacramentfjenderne: Carlstadt, Zwingli, Øcolampadius, Stenkfeld (Schwenkfeld fra Schlesien) og deres Disciple i Zürich og hvor de ellers vare — dem selv og deres formastelige og løgnagtige Kjætter!“

Endnu i det følgende Aar (1545), fandt Major, da han vilde tage Afsked med Luther, for at begive sig til Colloquium i Regensburg, paa Døren til Reformatorens Studereværelse følgende Ord skrevne med hans egen Haand: Nostri Professores examinandi sunt de coena Domini („vore Professorer bør examineres om Herrens Nadvere“). Dette gjaldt Melanchthon og hans Venner!

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Tydskland. Churfyrsten af Hessen er død; han var en i sin Tid meget omtalt Fyrste, navnlig paa Grund af de evindelige Stridigheder, der fandt Sted imellem ham og hans Minister Hassenpflug paa den ene Side og Deputeretkammeret paa den anden. I 1866 holdt han med Forbundet imod Preussen, hvorfor dette anekterede hans Land. I de senere Aar havde Stemningen i Hessen -- belært af den nye preussiske Lyksalighed, forandret sig betydeligt til den fordrevne Churfyrstes Fordeel.

Frankrig. Det har vakt en Deel Opsigt, at Kaiseren af Rusland har decoreret Mac Mahon med den fornemste russiske Orden; naar man imidlertid veed, at den russiske Hær endnu er meget langt fra -- vi sige ikke at være, men at kunne blive „færdig“, og at den efter Sigende ikkun tæller 200,000 disciplinerede og fuldtorganiserede Tropper, saa turde det vistnok være det fornuftigste at lægge lige saa liden Vægt paa Mac Mahons nye Decoration, som paa det Slags Venlighed i Almindelighed; der er meget langt fra en Orden til den franske Republiks Præsident, og til en Krigserklæring mod Hr. Bismarck, og endnu længere fra denne og saa til en Seier for de russiske Vaaben over de tydske.

Regeringens Forslag om, at Nationalforsamlingen først skulde behandle Loven om Indførelsen af et Senat, eller „første Kammer“, og saa bagefter tage Beslutning om, hvorledes Regeringsformen i Frankrig skulde være,

naar engang Septennatet løber ud eller Mac Mahon dør forinden — blev, som man kunde vente, forkastet. Mac Mahon modtog da en Afskedsbegjæring fra sine Ministre og begyndte at forhandle med forskjellige Politikere om Dannelsen af et nyt Cabinet. Dufaure (venstre Centrum) blev nævnt iblandt disse, hvilket jo seer ret mærkeligt ud, men forøvrigt ikke har stor Betydning, da hans Samtale med Mac Mahon ikke førte til noget Resultat. Derpaa synes Udsigten til et nyt Ministerium Broglie-Decazes (Orleanister) at have været meget stor, men ogsaa denne er atter forsvundet, da Broglie erklærede sig ude af Stand til at danne en Regering under de nuværende Forhold. Præsidenten bad da de gamle Ministre om foreløbigen at blive ved Forretningen. Da Nationalforsamlingen bestaaer af lutter uenige Minoriteter, vil det næppe lykkes at faae dannet nogetsomhelst livskraftigt Ministerium, end sige bringe nogen endelig eller dog nogenlunde varig Ordning af Forfatningsforholdene tilveie. Med Septennatets „Organisation“ har det lange Udsigter.

Spanien. Den lille „Alfonso XII.“ er ikke alle „liberale“ Spanieres, men hele det „liberale“ Europas Helt. Man taler for Tiden kun om ham, og Alle ere glade eller lade som om de være det; det sidste gjælder navnlig Preusserne, som jo unægtelig have al Grund til det Modsatte. Næppe havde de faaet Hr. Serrano anerkjendt af næsten den hele Verden, og holdt lange Taler om denne umoralske Anerkjendelses „moralske“ Betydning, førend nogle spanske Regimenter proclamerede Alfonso til Konge, og Hr. Serrano reiste over Grændsen, uden at saameget som en Kat bekymrede sig om hvad der blev af ham. Noget svækkende for den Bismarckske Politik var denne Hr. Serranos lempelige Forsvinden naturligtviis, men i Berlin lader man som sagt alligevel som om man var glad; man begyndte endog at tale noget om, at det Altsammen var forudseet af Bismarck; men da Ingen troede paa det, saa har man holdt op med det igjen. De to celebre Kanonbaade, som Tydskland havde sendt til den spanske Sø, og som vare vendte tilbage fordi de intet kunde udrette, ere nu atter kommanderede til Santander, og det synes saaledes, at man i Berlin har besluttet sig til at prøve, om man ikke kunde bringe Noget ud af det ved at springe alt unyttigt Surmuleri over, og strax see at blive gode Venner med Alfonso, som naturligtviis allevegne gjælder for alt Andet end tydsksindet; tvertimod, efter hans Forbindelser og Fortid kan han

kun være udpræget franskvenlig, og navnlig ansees hans Thronbestigelse ogsaa for en stor diplomatisk Gevinst af hele det orleanistiske Parti, som nu er ved Roret i Paris. Efter de seneste Nyheder er han allerede kommen til Spanien. Aviserne have travlt med at berette om „glimrende Modtagelser“ o. a. m.; ja selv de latterligste Ubedydeligheder meddeles med stor Nøiagtighed, saasnart de vedrøre den lille Alfonso. Saaledes fik man for nylig en Beskrivelse af de Klæder han har bestilt sig i Paris, som skulle være ganske ualmindelig yndige; næsten rørende lyder det, naar det saa i samme Beskrivelse heder, at de pæneste Uniformer ere udstoppede med Vat, for at den lille Konge, naar han kommer ridende op ad Gaden i Madrid, skal see ud som om han var stor! — en udstoppet Konge!! — I Marseille blev der, forinden han reiste, gjort en Deel Stads af ham og spist Frokost. Denne sidste synes at have været ret vellykket, thi da „Kongen“ derefter kom i Baaden, som skulde bringe ham ud paa det spanske Krigsskib, begyndte han at pille Flaget i Stykker, og da dette var lykkedes ham, befalede han, at den oppillede Las skulde sendes til hans Moder i Paris, som et Symbol paa „den gamle spanske Hæder“. Da man ikke tør antage, at den lille Alfonso har villet være malicieus imod de tilstedeværende Spaniere, maa denne Vittighed vistnok nærmere betragtes som en Virkning af Frokosten. Om hvorvidt „Kongen“ har kunnet taale Søen, derom melder Correspondenterne Intet. Forøvrigt skal det indrømmes, at der er meget som tyder paa, at den nye „Konge“ har baade en god og ærlig Villie til at gjøre sin Pligt. Hans Forhold til den h. Fader og Kirken skal altid have været sønligt og ærbødigt — men eet er Villien og et andet Evnen. Naar man er bleven „Konge“ i Kraft af et Mytteri i Armeen og kun er 17 eller 18 Aar gammel, saa bliver man meget let reduceret til et 0, og det bliver da vel de Generaler og nationalliberale Politikere der have sat ham paa Thronen, der baade regere og siden jage ham bort igjen, dersom han ønsker at have en selvstændig Mening.

Bladenes Fortællinger om, at Carlistiske Førere — deriblandt Dorregaray — havde forladt Don Carlos, dementeres nu fra Carlistisk Side. Det vilde da ogsaa have været et vel utidigt Hastværk af Hr. Dorregaray; og selv om han i Hjertet maatte være Alfonsist, hvilket forresten er meget tvivlsomt, saa har han vel saa megen Erfaring og sund Fornuft, at han først seer sig for og venter, hvad

der bliver af den lille „Alfonso“, førend han giver sig af med at „løbe over“. Det Hele var rimeligviis en sædvanlig spansk „liberal“ Løgn.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den h. Fader befinder sig vel. Da han modtog Biskoppen af Basel, Msg. Lachat, i en Afskedsaudients, udtalte han paany sit Haab om, at de nuværende Forfølgelser snart vilde tage Ende og sluttede med de Ord: „Lader os altid betænke, at ingen verdslig Magt har Kraft nok til at beseire Guds hellige Kirke; thi den er grundlagt paa en Klippe. Ja vor Herre Jesus Christus har grundet den super firmam petram, paa en urokkelig Klippe! Intet kan styrte den!“

— Den h. Fader har den 26de Decbr. modtaget den franske Gesandt v. Courcelles og dermed begyndt Nytaarsaudientserne. Ogsaa den Deel af den Romerske Adel, som er bleven Paven tro, har samme Dag havt Audients og overrakt Paven en Adresse.

— Den italienske Regering havde, som bekjendt, i Garantiloven tilkjendt Paven en aarlig Rente af 3,250,000 Francs; nu har den nedsat denne Sum til 2,200,000 Francs. Paven er denne Sag ganske ligegyldig; han vil slet Intet modtage af det Kirken fraranede Gods, og lever hellere af sine Børns Almisser; men paa Regeringen kaster denne Adfærd alligevel et eiendommeligt Lys.

— Da Preussen har besluttet sig til at ophæve Gesandtskabet ved det pavelige Hof, saa er der nu kun faa Gesandter tilbage: den østerrigske, baierske, belgiske, brasilianske, franske og de fra Monaco, Peru, Portugal og Ecuador. De liberale Aviser juble derover; men mon vi Katholiker have Aarsag til at sørge derover? Vi troe det ikke. Thi for det Første er det dog langt bedre for Paven, ingen fremmede Gesandter at have, end saadanne, som f. Ex. Grev Arnim, der altid forsikkrede Paven om sin Hengivenhed, og alligevel var hans Forræder. Fremdeles vide vi, at den første Pave, den h. Petrus, heller ikke saae andre kaiserlige Gesandter omkring sig, end

Neros Bødler, og desuagtet seirede Pavedømmet. Og i vort Aarhundrede saae Pius VII. ikke een eneste Gesandt mere, da Napoleon holdt ham fængslet i fem Aar; og alligevel vendte han som Seirherre tilbage til Rom.

Cöln. Overpræsidenten har atter idømt Ærkebiskop Paulus betydelige Pengebøder. Først blev han dømt til 300 Thlr., derpaa til den enorme Sum af 29,500 Th., fordi han ikke efter Mailovene vilde definitivt besætte de saakaldte Succursalsogne.

Horsens. Torsdagen den 17de December var for vor lille Menighed hersteds en sand Høitidsdag, som i lang Tid vil blive i taknemmeligt Minde hos alle dens Medlemmer. Paa denne Dag blev nemlig vort nye Capel høitideligt indviet. I den apostoliske Præfects Fraværelse udførtes denne hellige Handling ved Høiærv. Hr. Pastor von Euch fra Fredericia, som efter Indvielsen holdt Høimesse og Prædiken over Texten: „Dette er i Sandhed Guds Huus og Himlens Port“, hvori Taleren henviste til, hvorledes man med Rette ene og alene kunde anvende disse Jakobs Ord paa den katholske Kirke og særligt paa vort nye Capel. Om Aftenen holdtes Andagt med Prædiken af vor Sognepræst Hr. Pastor Böhmer, over Texten: „Idag er dette Huus vederfaret Frelse“. Hele Høitideligheden sluttedes med Te Deum. — Gudstjenesten var godt besøgt tiltrods for det Sneveir med Storm, som vedvarede hele Dagen.

Vi kunne ikke noksom paaskjønne, at Sangforeningen i Fredericia ikke ved det ugunstige Veir lod sig afholde fra at yde sin Medvirkning til denne Dags Festlighed, ved baade Formiddag og Eftermiddag at forhøie det opløftende Indtryk af denne skønne og glædelige Høitid. Den smukke Udførelse af de til denne betydningsfulde Handling hørende Sange vil stedse være os i kjær Erindring.

Medens den herværende Menighed siden Missionens Oprettelse i 1872 har maattet lade sig nøie med en leiet, tarvelig indrettet Sal til Gudstjenestens Afholdelse, besidde vi nu en særlig Eiendom paa Nørregade med Capel, Skole og Præstebolig. Forhuset, som er bestemt til at nedbrydes, er foreløbigt udleiet. Selve Capellet, som befinder sig i den nye Bagbygning, er særdeles smagfuldt og opbyggeligt indrettet, og Høiærv. Hr. Pastor Lichtle fra Odense har ved den Kyndighed og Opmærksomhed, hvormed han har ledet Bygningsarbejderne, erhvervet sig hele Menighedens Erkjendtlighed. Capellet rummer idetmind-

ste Halvandethundrede Mennesker, foruden Pulpituret, hvor Børnene og Sangerne have Plads.

Den meest fremtrædende Deel af denne Kirkebygningens Indre er selvfølgelig Choret med dets fire Symboler over Alteret: Det slagtede Guds Lam, hvilende paa Bogen med de syv Segl (et Sindbillede paa det blodige Offer), Hvedeax og Druer (det ublodige Offer), og Jesu og Marias h. Hjerter. Foran Choret ere 2 Nicher anbragte, bestemte til St. Josephs og den h. Gudsmoders Statuer; men denne sidste Plads er endnu tom, og venter paa, at en gavmild Haand engang vil pryde den med en Statue af den allerseligste Jomfru.

Kjøbenhavn. I Aaret 1874 ere i Sct. Ansgars Kirke blevne døbte: 21 Dreng- og 24 Pigebørn — i Alt 45 Børn; confirmerede: 14 Dreng- og 16 Piger — i Alt 30 Børn. 15 Par bleve ægteviede; 28 Personer ere døde, nemlig 4 Mænd, 8 Kvinder, 11 Drengbørn under 10 Aar og 5 Pigebørn under 10 Aar.

Sct. Ansgarius-Foreningen.

Bestyrelsesmøde i Kassererens Bolig Mandagen den 18de Januar, Eftermiddag Kl. 6 $\frac{1}{2}$ præcise.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 17de Januar. 2den Søndag efter Epiphani. Jesu Navnefest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias h. og ubesmittede Hjerter for Syndernes Omveudelse. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Kl. 6 stille Messe. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 18. M. Petri Bispestol i Rom. 19. Ti. Knud, Konge af Danmark, Martyr. 20. O. Fabian og Sebastian, Mart. 21. To. Agnes, Jomfru og Martyr. 22. F. Vincentius og Anastasius, Mart. 23. L. Marias Formæling.

Søndagen den 24de Januar. Septuagesima.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 4. Søndagen den 24de Januar. 1875.

Indhold: Morten Luther. Min Barndom og mit Kald. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Trier, Posen, Paderborn, Preussen, Geldern, Hamborg, Baiern, Schweits, London, Cochinchina.

Morten Luther.

(Fortsat fra Nr. 3.)

Medens han saaledes følte sig opfyldt af Mistanke mod sine gamle Vaabenbrødre og nærmeste Omgivelser, sammenfattede han endnu engang i to Skrifter al den Forbittrelse mod den gamle Kirke, som han nærede i sit Hjerte. Det ene var hans „Skrift mod de 32 Artikler af Theologisterne i Löwen“; denne Pamphlet bestod af 76 Theser, hvori han iøvrigt ingenlunde gjendrev de katholske Lærdomme, som han forkastede, men kun benægtede og forvrængede dem, og søgte at besudle dem med de ham eiendommelige giftige og usømmelige Skjældsord. Han meente, som det synes, at behøve et saa drastisk Emne for at kunne pirre Folkets ved Mængden af theologiske Stridsskrifter og buldrende Prædikener sløvede Gane; eller han befandt sig vedblivende i en Stemning, der fandt sit naturlige Udtryk i denne Slags Polemik.

Næsten samtidigt udkom Skrivtet: „Pavedømmet i Rom indstiftet af Djævelen“, et Skrivt, hvis Tilblivelse næppe lader sig forklare anderledes, end ved at antage, at Luther for en stor Deel har skrevet det i en Tilstand, der var fremkaldt ved Ophidselse af berusende Drikke. Var han virkelig ædru, da han forfattede det, saa forstod han den Kunst, at opskrue sig til et Trin af exalteret Forbittrelse, hvori Aanden, blottet for alt Selvherredømme, begynder at hjemfalde til Forrykthed.

Som om han savnede Gjenstande for sin Vrede, skrev han endnu i de sidste Aar af sit Liv ogsaa mod Jøderne. Allerede i de første Skrifter, han rettede mod dem, opfordrede han formelig de Christne til at sætte Ild paa Jødernes Synagoger, og Enhver, der kunde, skulde kaste Svovl og Beg til; man skulde dernæst fratage dem alle deres Bøger, ogsaa Bibelen, under Dødsstraf forbyde dem al Gudstjeneste, behandle dem med al Ubarmhertighed, og tilsidst jage dem ud af Landet. Det andet Skrivt „Om Schem Hamphoras“ begyndte strax med den Erklæring, at Jøderne vare unge, til Helvede fordømte Djævle; men i den følgende Deel giver han sit onde Lune Luft i saa vederstyggelige, væmmelige og gemene Billeder, at hans Tilhængere senere kun med Undseelse kunde tænke paa dette Skrivt.

Overhovedet tilbragte Luther de sidste Aar af sit Liv i en mørk og mismodig Stemning, i vedvarende Bitterhed, i frugtesløse Klager og Udgydelser af sin Harm, og med det ideligt gjentagne Ønske om ret snart ved Døden at blive befriet for Synet af saa mange for ham utaalelige Ting. Den katholske Kirke havde skuffet hans Haab og hans Forventning om, at den snart aldeles vilde styrte sammen, og dens fortsatte Bestaaen paatrykte snart hans eget Samfund Brændemærket af en Sect uden Ahner, der stod løsreven fra Kirkens Stamme; det schweitserske Kirkeparti udbredte sig videre og videre, Forsoningen mellem begge de store protestantiske Kirkesamfund var mislykket, og Adskillelsen var en fuldendt Kjendsgjerning.

Ligeoverfor sin egen Kirke — denne hans egne Hænders Gjerning — stod nu Luther med den Følelse, der maa betage en Mand, som har tabt Raadigheden og Herredømmet over sin egen Skabning, og nu uvirksom maa see til, hvorledes den videre udvikler sig. Fyrster, Adel, Borgere og Bønder berigede sig med Udbyttet af Kirkegodset og lode Prædicanterne lide Mangel, ja mishandlede dem endog; men de trøstede sig Alle flittigt med det nye „Evangelium“, og førte derhos et Levnet, som stillede den protestantiske Læres sædelige Charakter i et høist ugunstigt Lys. Prædicanterne trættes overalt med hverandre og bragte deres Stridigheder paa Prædikestolen. Luther kunde ikke skjule for sig selv den indre Sammenhæng, i hvilken Alt dette stod med hans Lære og Virksomhed, og saaledes blev hans senere Aars Kummer og vredagtige Misstemning kun af og til opklaret af nogle Lysglimt, som f. Ex. ved den af ham saa meget hadede og forhaaned Hertug Heinrich af Brunsvigs Nederlag og Fangenskab.

Naar han tilsidst med den Bitterhed og den Skjendesyge, der forlængst var bleven ham til anden Natur, ogsaa angreb Juristerne, saa laae Grunden hertil vel mindre i den nærmeste og udvortes Anledning dertil, d. v. s. i den Strid, han havde med dem om Forlovelsernes Gyldighed, end i den Iagttagelse, at Myndigheden over den nye Kirke og dens Præster mere og mere tilfaldt denne Stand, og at derfor hele Kirkevæsenet maatte lade sig indsnøre i den juridisk-bureaukratiske Forvaltningsforms Spændetroie — en Iagttagelse, som var dobbelt trykkende for en Mand der havde kjendt den biskoppelig-kirkelige Forvaltning, og som maatte bekjende for sig selv, at han var den, der havde ødelagt denne Forfatning, som med alle sine Skrøbeligheder alligevel behandlede det Kirkelige paa en kirkelig Maade, og at han havde banet Veien for den nye ukirkelige Tingenes Orden.

I Wittenberg var imidlertid Tøilesløsheden bleven saa slem, at Luther, som han i Juli 1545 skrev til sin

Konc, „hellere vilde flakke omkring og tigge sit Brød, end leve i dette Sodoma“. Tilsidst beskæftigede han sig med alleslags Planer: han vilde endnu engang srive imod Papisterne, da hans for 2 Aar siden skrevne Bog ikke syntes ham at have været djerv nok; en anden Gang vilde han arbeide paa Jødernes Udjagelse, og den 19de Januar 1546 „øvede han sig i at skrive mod de Parisiske og Löwenske Æsler“, og to Dage før havde han med Psalmistens Ord priist sig salig, fordi han ikke sad i Zwinglianernes Raad og paa Zürichernes Lærestol. I denne Stemning overraskede Døden ham den 22de Februar 1546 i Eisleben, hvorhen han var kommen, for at bilægge en Strid mellem Greverne af Mansfeld.

Naar man med Rette kan kalde den for en stor Mand, der, udrustet med overordenlige Kræfter og Evner, fuldfører store Ting, som en dristig Lovgiver i Aandernes Rige underkaster Millioner under sit og sit Systems Herredømme, da bør Bonden fra Möhras Søn tælles blandt de store, ja blandt de største Mænd.

Ogsaa det er sandt, at han var en deeltagende Ven, fri for Havesyge og Pengegridskhed, og redbon til at hjælpe Andre. Men vi maae her skildre ham som en offentlig Charakter, eller rettere lade ham skildre sig selv som Reformator og Stifter af en ny Kirke.

Den tvivløseste Tillids og den ufeilbareste Visheds Sprog vidste Luther i alle sine Paastande med den største Lethed at haandtere; han forsikkrede i de mangfoldigste Vendinger, at han havde modtaget sin Lære fra Himlen og ved guddommelig Indskydelse, at hans Ord ikke vare hans, men Christi Ord, hans Mund derfor ogsaa Christi Mund; at Christus selv havde kaldet ham til at være en Evangelist, og at han med sin Lære var Dommer ikke blot over alle Mennesker, men ogsaa over alle Engle; og hvo som ikke vilde antage den, vilde ufeilbarligt blive fordømt. Saadanne Yttringer havde han altid ved Haanden, og det kostede ham ingen Overvindelse, i fuld Alvor at holde sig selv for den største og mest begavede

Lærer, der siden Apostlenes Tider var opstaaet i Christenheden.

I denne Tro formaaede han let at overtyste sig selv og Andre om, at Gud virkede uafadeligt Undergjæringer til hans Bedste, og i denne Henseende gjorde tillige hans medfødte Tilbøielighed til Mistænksomhed og hans Yndlingsidee, at den største Deel af Menneskene egenlig stod under Djævelens Herredømme, ham god Tjeneste. Han indbildte sig nemlig, at hans Modstandere ikke blot vare hans Lære fjendske, men at de ogsaa havde sammensvoret sig mod hans Liv, og at de havde taget en Mængde Mennesker i deres Sold for at forgifte ham; men alle disse Forsøg paa at forgifte ham bleve altid forstyrrede, idet Gud paa en underfuld Maade forhindrede det; han havde, paastod han, hyppigt drukket Gift, men den havde aldrig skadet ham; ja endog de naturlige Følger af et altfor rigeligt nydt Aftensmaaltid tilskrev han slige Forgiftelser; selv Prækestolene, han prædikede paa, vare, som han ikke tvivlede om, ofte forgiftede; og alligevel kom han altid uskadt derfra.

Imidlertid egnede sig dog den Slags Undergjæringer ikke til at bevise hans guddommelige Sendelse og hans Læres Sandhed, og Luther, som i flere Henseender erkjendte det deels for nødvendigt, deels for meget ønskeligt, at hans System ikke savnede Stadfastelse ved Undergjæringer og Tegn, saae sig derfor om, for at opdage Begivenheder, der kunde gjælde for saadanne overordnelige Virkninger af den umiddelbart indgribende guddommelige Almagt. „Thi — meente han — naar Nøden krævede det, saa maatte vi sandelig til at gjøre Jertegn, førend vi lade Evangeliet forhaane og undertrykke“ *). Imidlertid vidste han ikke at anføre Andet, end at det var lykkedes nogle Nonner at slippe vel ud af deres vel

*) „wenn es die Noth erforderte, so müssten wir wahrlich daran, und müssten Zeichen thun, ehe wir uns das Evangelium liessen schmähen und unterdrücken.“

forvarede Klostre. Det var efter hans Mening Mirakler, som hans „Evangelium“ havde virket, men som de Ugudelige ikke vilde anerkjende. Rigtignok paastod han ogsaa ved en anden Leilighed, at det var ikke mere nødvendigt at gjøre Underværker, og han paaberaabte sig da hellere sin Læres hurtige Udbredelse og den Uenighed og Strid, den havde anrettet i Verden; dette var et Tegn, der afgav det stærkeste Beviis for, at han havde begyndt sit Værk i Guds Navn og at han lærte Guds rette Ord. Han glemte her kun, at dette ogsaa havde været Tilfældet med saa mange ældre og nyere Vranglærere, eller som han selv engang skrev „at Verden i Begyndelsen var løbet næsten alle Kjætterier med aabne Arme imøde.“

Men hiin tillidsfulde Tone, der syntes at vidne om en urokkelig Fasthed, var hos Luther for en stor Deel kun Resultatet af polemisk Ophidselse og en kunstig vedligeholdt Svindel, saavel som af hans Bevidsthed om sin naturlige Overlegenhed, dialectiske Styrke og rhetoriske Begavelse og Færdighed. Man har i denne Henseende en characteristisk Yttring af ham: „De ydre Anfægtelser“, siger han, „gjøre mig kun stolt og hoffærdig; I see jo i mine Bøger, hvor dybt jeg foragter mine Modstandere; jeg anseer dem alle for Daarer.“

Var han derimod overladt til sig selv og ene med sin Samvittighed, da vilde denne Tillidsfuldhed ikke holde Stik. Ofte slog Angerens og Samvittighedsangstens Kval deres skarpe Tand ind i hans huuslige Glæder og offentlige Triumpher. Disse en opskrækket og forpiint Samvittigheds advarende Varselsstemmer antog forskjellige Former, og altid søgte Luther at berolige sig med den Forestilling, at det var sataniske Fristelser, Indskydelser af hiin Ærkefjende, der var ham frem for alle Mennesker saa fjendsk, fordi Ingen endnu havde gjort Satans Rige saa stort et Afbræk.

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Frankrig. Der er stadig Ingen, som vil være Minister, ikke engang Broglie; Alle ere de bange for strax at brække Halsen paa Forfatningslovene, og ere derfor, som det synes, blevne enige om at lade disse brække den først. Saa kommer Broglie og Fourtou, siger man: et *Mixtum compositum* af Orleanisme og Bonapartisme.

Italien. Minghetti har nu havt 18 Maaneder til at opfylde sine finantsielle Løfter i, og da han naturligviis ikke har gjort det, saa synes det, som om Parlamentet har faaet Lyst til at lade ham gaae igjen. Saa kommer Lanza og Sella atter. De have allerede været hos Kongen, siger man. Forresten er det Hele ganske ligegyldigt — begge Anretninger ere jo, som bekjendt, ud af den selvsamme gamle nationalliberale Terrain.

Ungarn. Ogsaa her er der Ministerkrise i Luften. Ministeriet Ghizy klemmes haardt af Venstre og Coloman Tizza. Da det nationalliberale Parti i Ungarn endnu holder Forfatningen — ogsaa naar det er i Mindretal —, saa vil Ministeriets Skæbne afhænge af den forestaaende Finantslovsforhandling.

America. Her er Partiet (Republicanerne), som det lader til, kommet ud over slige smaalige Skrupler; i det mindste er den Maade, hvorpaa det tumler med Staten Louisiana, ikke synderlig opbyggelig. I 1872 valgte Fleertallet (Demokraterne) Mac Enery til Gouverneur, hvorpaa General Sheridan ganske rolig afsatte ham og lod Mindretallets (Republicanernes og de Sortes) Candidat tage Pladsen. Denne nye Gouverneur hed Kellog. Han synes imidlertid at være stødt paa forskjellige Vanskeligheder; navnlig generede det ham, at Fleertallet i den lovgivende Forsamling var demokratisk (ø: konservativt), og saa maatte Sheridan atter hjælpe, hvilket han gjorde paa en ligesaa nem som praktisk Façon; han lod nemlig sine Soldater hente og jog saa et Par demokratiske Medlemmer ud af Forsamlingen, ved hvilken sindrige Manoeuvre Republicanerne (de Nationalliberale) bleve Fleertal, og Hr. Kellog kunde nyde sin Magt i Ro. Denne Fremgangsmaade, der vistnok vil finde Anklang visse Steder i Europa, synes man imidlertid ikke rigtigt om i America, og den er da ogsaa navnlig af den Grund mildest talt besynderlig, at Republicanerne, som bekjendt, allerede ved de sidststedfundne almindelige Valg have lidt Nederlag i hele Unionen,

og det kun er en aparte Bestemmelse i Forfatningen, de kunne takke for, at de endnu ere ved Magten. Den nyvalgte Congres træder nemlig ikke sammen før om nogen Tid, og hidtil regerer den gamle — casserede — foreløbig videre. Det er denne Galgenfrist, Republicanerne have benyttet til at føre et i alt Fald tydeligt Beviis for deres politiske Uanstændighed.

Spanien. Alfonso er kommen til Madrid og Carlisterne have vundet adskillige Fordele i Norden. Alt dette er imidlertid Intet imod den store Nyhed, at Preusserne skulle have landsat Tropper paa den nordspanske Kyst og bemægtiget sig en lille carlistisk Stad — som det heder sig, for at hævne den tyske Brig „Gustav“, som Carlisterne have skudt paa *). At dette kan føre til saare meget, er klart — men Meningen med det er vel nærmest at faae lidt Haand i Hanke med den lille Alfonso, der mistænkes for franske Sympathier. Det paastaaes ogsaa, at Tydskland er fornærmet over, at den nye spanske Regering har lukket en protestantisk Kirke i Cadix. Det manglede blot, at Bismarck skulde optræde som Forkæmper for Religionsfriheden i Udlandet — men det vilde dog være altfor „liberal“!

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 21. Decbr. har Paven holdt et Consistorium, hvori ingen Cardinal er bleven udnævnt, men kun Biskopper: fem for Italien, otte for Frankrig, ligeledes otte for England, sytten in part. infid. — Monsignor Bourret, Biskop af Rodez i Frankrig, har bragt Paven 105,000 Fr. som Peterspenge fra sit Dioces.

— Ærkebiskopperne Manning og Dechamps og Biskop Lachat ere atter afreiste fra Rom.

Triër. Biskop Eberhard er den 31de Decbr. løsladt af Fængslet, eftersom Resten af hans Pengemulct var betalt ved hans Gage, som man havde holdt tilbage.

Posen. I Ærke-dioceset Posen-Gnesen ere nu allerede 5 Decaner blevne fængslede, fordi de ikke vilde navngive den ubekjendte apostoliske Delegat, der paa Paveus Vegne styrer Dioceset.

*) Senere indløbne Telegrammer dementere baade, at Carlisterne have beskudt den tyske Brig, og at Kanonbaaden „Nautilus“ har landsat Tropper.

— Alle vore Præster ere som forberedte til Døden. Een har allerede solgt hele sin Eiendom, en Anden vil hellere efterligne Ærkebiskoppen og lade sig udpante; Alle vide, at de om kort Tid ville være bragte over Grændsen. Folket staaer paa Ærkebiskoppens Side. og derfor er det let at begribe, at de faa Præster, som correspondere med de kongelige Commissærer, befinde sig i en vanskelig Stilling. 300 Præster ere allerede straffede eller truede med Pengemulcter, fordi de ikke ville correspondere med dem. Decan Tafelski er dømt til 6 Ugers Fængsel, fordi han ikke vilde angive Navnet paa den pavelige Delegat.

Paderborn. Biskop Conrad Martin var til den 5te Januar stævnet for Domstolen for kirkelige Anliggender i Berlin. Da Biskoppen ikke kan anerkjende denne nye Institution, saa vil han ikke møde, og der er altsaa ingen Tvivl om at han vil blive afsat.

Preussen. Mod Biskopperne øf Hildesheim og Münster har man nu ligeledes anordnet „Temporalien Sperre“ (d: tilbageholdt deres Gage), fordi de ikke vilde besætte de Sogne, hvor Regeringen havde afsat Præsterne.

— Den protestantiske Ministerialdirector Dr. Förster erklærede nylig i en Borgerforsamling i Berlin: „Naar vi have Præster i Provindsen med et aarligt Fixum af 20, 30, 40 Thlr. og de forresten ere henviste til de Indtægter, som fremkomme ved deres Embedsforretninger, men nu ikke mere modtage noget Vederlag for disse, hvorfra skulle de da faae deres nødtørftige Underhold?“ Hertil bemærker „Evangel. Kirchenzeit.“: „Men hvoraf kommer det da, at den katholske Kirke og Synagogen ikke have noget Udfald i deres Indtægter? Dog kun deraf, at de holde Tugt og Orden, og strax fra Begyndelsen af have indtaget en klar Stilling ligeoverfor disse Love, medens vor evangeliske Kirke endnu venter paa sin Synode.“ Imidlertid synes Bladet ikke at vente Meget af denne; thi det tilføier: „Hvis fem evangeliske Mænd vilde komme sammen, saa vilde man bestemt faae sex Meninger herom at høre.“

— De mislige Følger af Civilægteskabets Indførelse og Daabstvangens Ophævelse vise sig ikke blot i Hovedstaden, denne det nymodens Hødenskabs Metropole, men ogsaa i Provindserne. I Delitsch, en By paa c. 8000 til 9000 Indbyggere i Provindsen Sachsen, forekommer der næsten ingen kirkelig Vielse mere. I et Magdeburger-Sogn have af 23 Par alle, paa to Par nær, ladet sig nøie med Civilacten.

Geldern. Den 23de Decbr. blev her jordet en udmærket Mand, den ædle Greve Franz von Hoensbroech. Han var født 1805 paa Slottet Haag ved Geldern, og var i Sandhed en fremragende Personlighed ikke blot ved sin Rigdom, men fornemmelig ved sine ikke almindelige Aandsevner, og især ved sin urokkelige og begeistrede Hengivenhed for den katholske Kirke. Skjøndt han for henved 20 Aar siden havde det Uheld fuldstændigt at miste Synet, udfoldede han alligevel en betydelig Virksomhed som Formand for de katholske Johanniter-Maltesere, der som bekjendt paa en storartet Maade bare Om-sorg for de Syge og Saarede i de sidste Krige.

Hamburg. Katholikernes Antal, som stedse er i Tiltagende, kan nufortiden anslaaes til 10,000. At det kirkelige Liv hæver sig i den katholske Menighed, fremgaaer af de ikke faa religiøse Foreninger, og navnlig det betydelige Antal af Mænd, som om Søndagen gaae til Alters. Blandt Foreningerne maa fremhæves Svende-Foreningen, som allerede tæller 260 Medlemmer; dens Virksomhed er af stor Betydning, fordi maaskee ingensteds mere end i denne By de talrige fremmede katholske Svende ere udsatte for de største Farer. Ved at tilhøre de af Staten vedkjendte religiøse Samfund har den katholske Kirke især to Fordele: først den, at de efter den kirkelige Ritus afsluttede Ægteskaber have lige Gyldighed med Civil-Ægteskaberne; dernæst, at den har Ret til at grundlægge høiere og lavere Skoler. Af denne Ret har man hidtil gjort Brug ved at anlægge tre Skoler, en Elementar-, en Middelskole, og den tredie i det for 15 Aar siden stiftede katholske Vaisenhuus. Man har ogsaa isinde at indrette en Realskole og en saakaldt Døttreskole.

— Efter en luthersk orthodox Præsts Tilstaaelse, staaer det daarligt til med den saakaldte Kirkelighed og den christelige Tro blandt de Lutherske. Saaledes ere i det forløbne Aar f. Ex. kun 79 pCt. af de nyfødte Børn blevne døbte. Uagtet den stedse tiltagende Befolkning aftager Protestanternes Antal (henimod 2 pCt. siden den sidste Folketælling); dette gjælder navnlig om Nadver-gjæsterne, thi disse ville, hvis det bliver saaledes ved, efter ti Aars Forløb udgjøre et forsvindende Mindretal. I 1873 vare de 292 mindre end i det foregaaende Aar. At noget Lignende gjælder om kirkelige Ægtevielser og Jordfæstelser, følger af sig selv. Den ovennævnte Pastor fremlægger i Tal Beviis for, at den kirkelige Sands overalt aftager og forsvinder, saavel hvor der endnu er Noget

tilbage af en saadan, som der, hvor der saagodtsom Intet er deraf. Fra 1867 indtil 1871 er Antallet af dem, som i Folketællingen stadigt angave sig for ikke at høre til noget religiøst Samfund blevet 3 Gange større.

Baiern. Ærkebiskoppen af Bamberg, Michael von Deinlein, er den 4de Januar som Følge af et Slaganfald afgaaet ved Døden. Han var født i Aaret 1800 og blev først Biskop i Augsburg i Aaret 1856 og derpaa Ærkebiskop i Bamberg i Aaret 1858.

Schweits. Abbeden i Benedictinerklosteret i Einsiedeln, Dr. Heinrich Schmidt, er død, 73 Aar gammel. Han var Abbed siden 1846 og bekjendt som en udmærket Prælat.

London. Nuomstunder gjør her Dominicaner-Pateren Burke fra Irland stor Opsigt ved sine Taler og Prædikener. I Londons største Sal talte han forleden for en stor Mængde Tilhørere om den katholske Kirkes Livskraft. Herfor fremlagde han følgende historiske Beviis. Ligesom saa mange Andre var ogsaa den engelske Dronning Elisabeth af den Mening, at den katholske Religion bestod i ydre Cæremonier. Hun forbød altsaa at bruge Voxlys og Røgelsekar ved Gudstjenesten, og meente dermed at ødelægge den katholske Kirke. Man maatte derfor afskaffe Lysene og Røgelsekarrene. Men derved blev det ikke. Under hendes Regering led 600 Dominicaner-munke for Troen; kun fire af dem slap levende derfra, og ikke mindre end 596 overgav denne forfærdelige Kvinde i Bøddelens Hænder. Hun gjorde Ende paa Kirkens ydre Cæremonier; men udslykkede hun med Lysene ogsaa Troen? Guds Kirke staaer i England endnu ved Magt trods alle Elisabeths Efterstræbelser. Men Elisabeth er forsvunden, af hende er Intet mere tilbage end en ulyksalig Ihukommelse.

Cochinchina. Forfølgelsen raser paa en forfærdelig Maade mod de Christne. Hedningerne kastede sig over de christelige Landsbyer, dræbte Mænd, Kvinder og Børn, plyndrede Husene og satte flere Steder tilsidst Ild paa hele Landsbyer. En Skolelærer flygtede ind i Kirken, han knælede ned for Alteret og ventede bedende sin Død. Morderne kom og trak først Huden af Hovedet og Ansigtet paa ham; men han vedblev alligevel knælende at bede og at anbefale sin Sjæl til Herren, indtil de skilte hans Hoved fra Kroppen. De myrdede Christne tælles allerede efter Tusinder. Den største Deel blev dræbt, da man udplyndrede Landsbyerne, Nogle, der vare tagne til

Fange, bleve senere opfordrede til at afsværge deres Tro, og da de nægtede det, slog man dem ihjæl. Iblant dem vare Oldinger, Kvinder og Børn. Tre Præster og 32 Alumner mistede paa samme Maade Livet. Henved 70,000 Christne ere blevne adspredte: mange af dem holde sig skjulte i Bjerghuler og leve af Urter og Rødder. Flere end 30 Sogne, to Hundrede Kirker, over 300 Landsbyer med 14,000 Familier og ti anamitiske Nonneklostre ere plyndrede og brændte. Missionen selv har desuden et materielt Tab af fire Hundrede Tusinde Francs.

Sct. Ansgarius-Foreningen

afholder sin aarlige Generalforsamling Søndagen den 31te Januar, Eftermiddag Kl. 4, i Kirkebygningens Forsamlingslocale. Da den hidtidige Bestyrelses Functionstid er udløbet og en ny Bestyrelse skal vælges, anmodes Foreningens ærede Medlemmar om at give talrigt Møde.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 24de Januar. Septuagesima. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Kl. 6 stille Messe. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 25. M. Pauli Omvendelse. 26. Ti. Octav af Sct. Knuds Fest. 27. O. Johannes Chrysostomus, Biskop og Kirkelærer. 28. To. Ihukommelse af Herrens Bøn i Gethsemani-Have. 22. F. Frants af Sales, Biskop. 30. L. Martina, Jomfru og Martyr.

Søndagen den 31de Januar. Sexagesima. Sct. Ansgarsfest.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8¹/₂. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 5. Søndagen den 31te Januar. 1875.

Indhold: Morten Luther. Min Ankomst til England. Politisk
Overblik.

Morten Luther.

(Fortsat fra Nr. 4.)

Det var fornemmelig Tvivlen om hans egen Læres Sandhed, en ængstelig Følelse af dogmatisk Usikkerhed, som pinte ham; han tilstod ofte, at han selv ikke kunde troe, hvad han lærte Andre; og da Prædicanten Musa af Rochlitz engang for Luther anklagede sig for, at han ikke kunde troe, hvad han prækede, svarede denne: Gud skee Lov, at det ogsaa gaaer Andre saaledes; jeg meente, at det ene var mig, der havde det saaledes. Satan, yttrede han en anden Gang, havde plaget ham saaledes med Texter af den h. Skrift, at Himmel og Jord vare blevne ham for snevre, og at han ikke havde været istand til at finde nogen Vildfarelse i hele Pavedømmet.

Det var her atter Bevidstheden om, at han uden Kaldelse og guddommelig Sendelse havde opkastet sig til Grundlægger af en ny Lære og Kirke, som i disse

Anfægtelser paatrængte sig ham; og de ynkelige Trøstegrunde, ved hvilke han søgte at holde sig oppe som den Synkende ved et Halmstraa, bevise, hvor nedbøiende denne Bevidsthed var for ham. „Jeg har ofte sagt og siger det endnu: jeg vilde ikke tage al Verdens Gods til Bytte for mit Doctorat, thi jeg maatte sandelig tilsidst fortvivle over den store og svære Sag, som tynger paa mig, hvis jeg havde tilsneget mig at begynde den uden Kaldelse og Befaling.“ Djævelen, yttredø han ved en anden Leilighed, vilde have slaaet mig ihjel med det Argument: „Du er ikke kaldet“, dersom jeg ikke havde været Doctor. Han oversaae herved blot, at Doctorværdigheden kun var overdraget ham, for at holde lærde Foredrag i Skolen og kun under den Betingelse og i det Øiemed, at fortolke den h. Skrivt efter Overleveringen og den i den katholske Kirke herskende Lære.

Det var imidlertid hyppigt ogsaa de sørgelige ildevarslende Følger af hans Lære, der foruroligede hans Samvittighed: Kirkens Adsplittelse, som før ham havde været een og enig, den Tvedragtens Sæd, der skød saa frodigt frem i hans Kirkevæsen, den Usædelighed, der overalt viste sig, den Sikkerhed, der trøstede sig med det nye Dogma om Retfærdiggjørelsen, og al alvorligere Religiositets tiltagende Forsvinden, hvortil endnu kom den gjentagne Gange af ham selv udtalte, ydmygende Bevidsthed, at han efter sin Adskillelse fra Kirken var gaaet sædelig tilbage og hans Følelse kjølnet. Saaledes skrev han f. Ex.: „Jeg bekjender for mig selv, og uden Tvivl maae ogsaa Andre bekjende, at jeg mangler den Flid og Alvor, som jeg nu burde have mere end tilforn, og at jeg er mere efterladende end tidligere under Pavedømmet, ligesom der nu ingensteds sees en saadan Alvor under Evangeliet, som man tidligere har seet hos Munke og Præster.“

Alle disse Bebreidelser og Tanker samt de dertil sig knyttende, uafviselige Consekventser søgte han nu med den yderste Anstrengelse at svække og slaae af sine Tanker ved den Forestilling, at det var Djævelen, der indgav

ham dem, for derved at forvirre ham og drive ham til Fortvivlelse. Derfor er der i hans Skrifter og især i hans Breve og fortrolige Yttringer saa megen Tale om, at „han var i Djævelens Haand, at Satan forvandlede sig til Christus selv, og at han, Luther, ligeoverfor ham ingen-vegne kom med sin Kundskab til den h. Skrivt, at han hele Nætter igjennem maatte strides med Satan, der med sine Disputer hyppigt var gaaet ham saaledes tillivs, at han svedte Angstens Sved“ osv.

Undertiden søgte Luther en eiendommelig Trøst og Tilfredsstillelse for sin Selvfølelse deri, at Djævelen for ham havde udtænkt ganske besynderlige, store og overordenlige Anfægtelser, som hans Modstandere, Papisterne, rigtig nok ikke vidste Noget af, ligesom ogsaa Kirkefædrene tidligere ikke havde kjendt dem. I Sammenligning med disse Anfægtelser vare de sædvanlige Fristelser til Kjødets Synder eller Lignende kun Smaating; han beskriver nu disse allersværeste Anfægtelser som en Tilstand, hvori man ikke veed, om Gud var Djævelen, eller Djævelen Gud, og hvori man af Angst maatte frygte for øieblikkeligt at opgive Aanden. Men af alle hans hyperboliske Vendinger og paradoxe Beskrivelser fremgaaer tilsidst kun dette, at det var Bebreidelser af hans Samvittighed og Tvivl om Rigtigheden af hans System, især af hans Lære om Retfærdiggjørelsen, som han gjerne ligeoverfor sig selv og Andre vilde tillægge Satan som dennes ganske besynderlige Kunstgreb. Det var altsaa Fristelser, i Lighed med hvad enhver oprigtig og alvorligsindet Christen er underkastet, kun med den rigtignok meget store Forskjæl, at den Sidste ikke staaer til Ansvar for det, som Luther havde foretaget sig, og at en Christen, der har sin Rod i Kirken, langt lettere overvinder Tvivl og Anfægtelser af Vantro, da hans Tro bliver baaren af hele Kirkens Vidnesbyrd og Autoritet.

Naar da Luther taler om sine høie Anfægtelser, der i den Grad legemlig udmattede og martrede ham, at han næppe kunde trække Veiret, naar han i sin Tung-

sindighed vil have seet gruelige Syner, saa ligger Nøglen hertil i den strax derpaa følgende Erklæring: „Den sørgmodige Aand er Samvittigheden selv“, og i den Bekjendelse, at han bebreidede Satan, saa ofte han gik ham saaledes paa Livet, „Pavens Vederstyggelighed“, der var saa stor, at den næst efter Christus var hans største Trøst (!). „Derfor“, tilføiede han, „er det kun uforbederlige Daarer, som sige, at man ikke maa udskjælde Paven. Udskjæld ham kun frit og paa Kraft, og især naar Djævelen anfægter dig med Justificationen (Retfærdiggjørelsen)!“ Det behøver vel næppe videre at udføres, hvilket Indblik disse Yttringer aabne os i Mændens Indre. (Jvfr. Luthers Colloquia, udg. af Förstemann III, 102, 103, 116, 131, 136. IV, 62.)

Som Polemiker og Forfatter af theologiske og især populære Skrifter forbandt Luther med et unægtelig stort dialectisk-rhetorisk Talent en Samvittighedsløshed, der i den Grad vel kun sjældent forekommer paa dette Omraade. Det er et af hans sædvanlige Kunstgreb, først at forvrænge en Lære eller en Institution til den absurdeste Caricatur, og derefter at glemme, at det, som han bekæmper i denne Skikkelse, kun er et Phantom af hans ophidsede Indbildning, for da med selvbehagelig Dadel at kunne udbrede sig derover. Men kun altfor hyppigt synker han ned til en aandelig Markskrigers Tone og blæser sig op med hyperboliske Phraser og tomme Overdrivelser. Saasnart han rører ved et theologisk Spørgsmaal, bringer han strax Forvirring i det, hyppigt med beregnet Forsætlighed, og Modstanderens Grunde blive indtil Ukjendelighed lemlæstede og forvrængede. Men ved Siden af disse Mangler, der gjør Læsningen af hans Skrifter til en saa trættende og modbydelig Beskæftigelse, føler man alligevel, at han havde en vidunderlig Begavelse i Henseende til henrivende Popularitet, og at hans Demagogie var bygget paa den nøieste Kundskab til og Beregning af alle den tyske Nationalcharacters Svagheder.

Den Maade, hvorpaa han i sine Stridsskrifter behandler

sine Modstanderes Personligheder, er virkelig exempelløs. Aldrig er det den sørgende Kjærlighed, der, medens den kun hader Vildfarelsen, søger at vinde den Vildfarende, men det er hiin skjendesyge Harme, trodsig, ringeagtende Haan og en colossal Sammendyngning af Invectiver, hyppigt af den personligste, hyppigt ogsaa af den pøbelagtigste Beskaffenhed, der udgyde sig af en Kilde, der aldrig udtørres.

Det er aldeles usandt, at Luther i denne Hensende skulde have hyldet en i den Tid overhovedet herskende Uskik; Enhver, der kjender den samtidige og den umiddelbart forudgaaende Literatur, veed det Modsatte. Luthers Skrivter vakte netop ved deres Eiendommelighed i denne Henseende almindelig Forbauselse, og, medens Alle, der ikke hørte til hans meest ubetingede Tilhængere, udtalte deres Forundring eller gjorde ham de skarpeste Bebrejdelser og henviste til de fordærvelige Virkninger, som disse skjældende og haanende Udgydelser vilde have, pleiede hans Disciple og Beundrere at trøste sig med den Mands „heroiske Aand“, hvem Ingen turde fortriste sig til at foreskrive Maal eller Grændse, og som ved et Slags Inspiration var dispenseret fra den sædelige Lovs Iagttagelse, og derfor turde tillade sig, hvad der hos Andre vilde være usædeligt og forbrydersk.

Hos ingen anden Forfatter findes fremdeles Begejstringen for den h. Skrivts udtømmelige Rigdom og guddommelige Character i den Grad parret med den voldsomste Mishandling af samme som hos Luther. Hans Forsøg paa at kaste Jacobs Brev ud af den bibelske Canon, den foragtelige Tone, hvori han omtaler denne Deel af den h. Skrivt, er noksom bekjendt, medens den i den nyere Tid fremførte Paastand, at han senere skulde være kommen bort fra denne Vildfarelse, er blottet for al Grund; endnu i sit sidste større Værk, sin anden Fortolkning af første Mose Bog, yttre han sig om dette Brev og dets Forfatter paa den gamle, dadlende og vragende Maade. Han havde rigtignok kun Valget imellem

enten ganske at forkaste hele Brevet, eller, med de senere protestantiske Fortolkere, ved en voldsom Interpretation at bortfjerne den skarpe Modsætning, hvori dette hellige Documents Udtalelser om Retfærdiggjørelsen staae til hans System.

Hvorfor han ikke besluttede sig hertil, men til det første, er ikke klart; hvad der bestemte ham var sikkert nok ikke Samvittighedsfuldhed som Exeget eller Agtelse for Textens enfoldige Klarhed, thi de meest vilkaarlige, haandgribelig falske Fortolkninger ere i hans polemiske Skrifter noget ganske sædvanligt. Det er næppe muligt, deri at drive det videre end han f. Ex. i sine Skrifter mod Erasmus, i de selv af Plank anførte Exempler, har gjort. Ja der lader sig ved talrige Exempler i hans Skrifter paavise en formelig Gradation i hans exegetiske Vilkaarlighed og Voldsomhed. Naar hans Fortolkning da i de fleste Tilfælde allerede bliver falsk, fordi han underlægger de bibelske Udsagn sine eiendommelige Forestillinger, som han efter sine egne Tilstaaelser havde daunet sig, ikke ved et roligt og fordomsfrit Studium af den h. Skrivt, men i en Tilstand af piinlig Aandsforvirring og Samvittighedsangst: saa var det dog et endnu yderligere Skridt af voldsom Vilkaarlighed, at han først tildeels ved Interpolation (Indskydning) lagde Texten tilrette for de polemiske Øiemed, hvortil han vilde bruge den. Var ikke heller dette tilstrækkeligt, saa satte han Skrivten og Christus i Modsætning til hinanden, som f. Ex. i følgende Yttring: „Du Papist pukker stærkt paa Skrivten, der dog kun er en Tjener under Christus; det bryder jeg mig derfor slet ikke om. Men jeg trodser paa Christus, der er den rette Herre og Kaiser over Skrivten. Jeg spørger slet ikke om Skrivtsteder, om du ogsaa vilde bringe endnu flere op imod mig, thi jeg har paa min Side Skrivtens Mester og Herre; til ham holder jeg mig, og jeg veed, at han vil ikke lyve for mig eller forføre mig. Ham vil jeg hellere give Æren og troe ham, førend jeg ved noget Sted skulde lade mig et Haarsbred rokke“. (Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Spanien. Den nysomtalte Sensationsefterretning, at Tydskerne skulde have gjort Landgang ved Zarauz, har senere viist sig at være urigtig. Den spanske Regeringsflaade har derimod — heder det — gjort Mine til at ville gjøre en saadan Landgang, men har alligevel ikke indladt sig derpaa. — Fra Barcellona erfarer man, at Carlisterne have bemægtiget sig et Punct i Nærheden af Staden, og at man i samme befrygter et Angreb af disse „i Forbindelse med Republicanerne“; det Sidste er dog ikke videre rimeligt. — Fra Don Alfonso hører man ikke Andet, end at han vil reise til Krigsskuepladsen — hvilket ikke er synderlig forsigtigt, og at han indtil videre synes at have travlt med at „notificere“ sin „Thronbestigelse“ for de europæiske Magter. Da hans Regering nærmest maa søge at repræsentere den almindelige Uklarhed, er det sandsynligt, at de europæiske Magter ville skynde sig med at anerkjende den.

Frankrig. Forfatningslovene ere gaaede til 2den Behandling med 557 St. mod 147 (Legitimister og Radicale), men da dette ikke betyder Andet, end at man endnu ikke har kunnet blive enig om at slaæ Forslagene ihjel, og ingenlunde giver den fjerneste Antydning af, at der skulde være Enighed om deres Vedtagelse, saa betyder hele Begivenheden ikke meget.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 31de Januar. Sexagesima. Sct. Ansgarsfest. Sct. Ansgars Kirke:** Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Vesperandagt. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Festandagt med Prædiken. — 1. Februar M. Ignatius, Biskop og Martyr. 2. Ti. Mariæ Renselse (feires offentlig paa førstkomende Søndag). 3. O. (Blasius, Biskop) Ansgarius, Biskop og Apostel for Danmark (feires offentlig den 31te Januar). Kl. 8¹/₄ Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. Blasiusvelsignelsen meddeles efter hver h. Messe Kl. 6, 7 og 8¹/₄. 4. Tø. Andreas Corsini, Biskop. 5. F. Agatha, Jomfru og Martyr. Kl. 8¹/₄ Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7¹/₂ Aften Broderskabsandagt. 6. L. Titus, Biskop.
- Søndagen den 7de Februar. Qvinqvagesima. Mariæ Renselse eller Kyndelmisse.** I Sct. Ansgars Kirke begynder Lysevielsen allerede Kl. 9¹/₂.
- Søgnedagsgudstjeneste** som sædvanlig.

Paa Andr. Fred. Høst og Søns Forlag
er udkommet et nyt Oplag af

Fabiola

eller

Katakombernes Kirke.

Af

Nicolaus Cardinal Wiseman,
Ærkebiskop af Westminster.

Første Oplag af denne interessante og historisk troe Skildring af Oldtidens Kirke i den hedenske Forfølgelsesperiode udkom i 1854. Dette mærkværdige Skrivt bebudede som sin Fortsættelse tre lignende Skildringer, som det ikke forundtes den aandrige og talentfulde Prælat at fuldende, nemlig af Oldtidens følgende 3 Aarhundreder, samt af den tidligere og sildigere Middelalders Kirke. Det blev modtaget og læst med saa stor Interesse, at det allerede i flere Aar forgjæves har været søgt i Boghandelen, og at vi derfor kunne fritage os for at sige noget videre til dets Anbefaling. Nærværende Oplag er i enhver Henseende smukt udstyret. (428 S. st. 8vo. Priis: 4 Kr.)

Skoleexamen.

I Skolelocalet (Fredericiagade Nr. 15) afholdes den aarlige offentlige Examen med Kirkeskolens Elever Mandagen den 1ste (Drengclassen), Tirsdagen den 2den (Pigeclassen) og Onsdagen den 3die Februar (Forberedelsesclassen), de to første Dage fra Kl. 8 til 2, og den tredie Dag fra Kl. 9 til 1. Elevernes Forældre og Værger og alle Venner af Skolen indbydes herved til at overvære denne Examen.

Registeret til forrige Aargang af dette Blad

skulde have været omdeelt med Nr. 2, men blev ved et Uheld, der spolerede Titelbladet, forsinket og følger nu med dette Nr.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 6. Søndagen den 7de Februar. 1875.

Indhold: Morten Luther. Min Ankomst til England. Kirkelige
Efterretninger: Rom, Preussen, Posen, Gent.

Morten Luther.

(Fortsat fra Nr. 5.)

Undertiden hændtes det ogsaa, at et Sted i Bibelen, som stod i den klareste Modsætning til hans Yndlingslære, forvoldte ham urolige Timer; men tilsidst vidste han ogsaa her at berolige sin exegetiske Samvittighed med den Forestilling, at denne Uro kun var en Fristelse af Djævelen, der vilde bringe ham i Vildfarelse med Skrivsteder og drive ham til Fortvivlelse. Saaledes gjorde Luther det med Stedet 1 Tim. 5, 12.

Med disse Træk til et Billede af Reformatoren maa vi her lade os nøie; men det tør dog ikke forblive uomtalt, at han, især siden Aaret 1520 opstillede og udbredte blandt Folket Paastande angaaende Kjønnsforholdet, Ægteskab og Cølibat, der, efter hans Samtidiges Vidnesbyrd, i de videste Kredse udøvede en høist skadelig moralsk Indflydelse. Han var utvivlsomt den Første, som efter Kirkens Stiftelse har opstillet den Lære, at Mennesket

er en Slave af sin med uimodstaaelig Magt herskende Naturdrift, og at Budet om at gifte sig derfor ikke blot var forpligtende for Enhver, men forpligtede endnu strengere end de Bud i Decalogus, der forbyde Mord og Ægteskabsbrud. I en Prædiken om Ægteskabet, holdt i Aaret 1522, omtalte han Ting og tilstod Rettigheder, som en Hednings naturlige Samvittighed vilde have vendt sig bort fra. Ogsaa den Tilladelse, han gav Landgreven af Hessen, var en Følge af hans Anskuelse — der rigtignok hængte sammen med hele hans System — at der gaves — endog for Christne — intet Bud om Monogami.

Til Slutning endnu kun den Bemærkning, at der er en stor Forskjæl paa Luthers latinske og tydske Skrivter. I de sidste ligger hans Styrke og (tildeels) Hemmeligheden i hans overordenlige Resultater; medens Theologerne i Frankrig, England, Italien, Spanien, der kun læste hans latinske Skrivter og i dem hverken fandt synderlig Veltalenhed eller glimrende Skarpsindighed eller imponerende Erudition, ofte have udtalt deres Forbauselse over, at denne Mand kunde blive saa forgudet i Tydskland og endog iblandt de Lærde finde saa mange Tilhængere og Beundrere.

Luthers Levnet maa øses af hans egne Skrivter, især af hans Breve; men en tilfredsstillende og fuldstændig Fremstilling af hans Levnet er endnu ikke til. Iblandt de ældre Biographier er „Historie von Martin Luthers Anfang, Lehre, Leben“ af Prædicanten Matthesius, der var Luthers Bordfælle (egenlig en Række af Prædikener, Nürnberg 1565) brugbar i Henseende til enkelte Træk; *Historia de vita et actis M. Lutheri* af Melanchthon (Vittenb. 1546) er altfor tarvelig og overfladisk; langt mere indholdsrigt, men rigtignok ogsaa i høi Grad partisk, er Luthers personlige Modstander, Cocbläus', Værk (*Commentaria de actis et scriptis M. L. Mogunt* 1549 fol.); men da dette Skrivt hidrører fra en Samtidig og en Deeltager i Begivenhederne, er det altid vigtigt og brugbart. Ogsaa Ulenbergs, en til den katholske Kirke

overtraadt Lutheraners, senere Værk: *Historia de vita, moribus, rebus gestis, studiis ac denique morte M. L. Colon.* 1622, har Værd som Materialiesamling.

„Die merkwürdigen Lebensumstände Luthers von F. S. Keil“ (4 Dele 4to, Leipzig) beskæftige sig fornemmelig med Luthers „legemlige Constitution, hans Sygdomme, aandelige og legemlige Anfægtelser og andre Tilfælde“. Luthers Levnet af G. H. A. Ukert (Gotha 1817, 2 Dele) byder kun en Masse for største Delen værdiløs Literatur. Pfizers (1836), Stangs (1838), Meurers (1843), Ledderhoses Skrivter (1836) kunne kun tilfredsstille meget nøisomme Læsere. Et Skrivt af K. Jürgens, Præst i Brunsvig, vilde iblandt de fra et protestantisk Standpunkt skrevne være det unden Sammenligning vigtigste og brugbareste, men de tre Bind (Leipzig 1846—47) gaae kun til Begyndelsen af Afladsstriden. Audins bekjendte Værk er skrevet med en altfor stor Mangel paa Kundskab, der undertiden paa en naiv Maade viser, hvor ubekjendt Forfatteren var med Luthers Skrivter, med den samtidige Literatur og hele den Tids Tilstand i Tydskland. „Mémoires de Luther“ af den Parisiske Professor Michelet bestaae hovedsagelig af en Række Steder, der ere tagne af Colloquierne og de Skrivter, hvori Luther taler om sig selv. Angaaende Reformatorens Character og Udviklingsgang sammenligne man „Studien u. Skizzen zur Geschichte der Reformation. Schaffhausen“ 1846, og Fremstillingen i tredje Bind af (Döllingers): „Die Reformation, ihre innere Entwicklung u. ihre Wirkungen“.

Den ovenfor meddeelte Skitse af Luthers Liv og reformatoriske Virksomhed udmærker sig ved en Fuldstændighed i Fremstillingen af den indre Forbindelse mellem den nye Opfattelse af Christendommen, hvorpaa Luther begrundede sin Ret til at forkaste den almindelige, alle christelige Nationer hidtil i eet Kirkelegeme forenende

Tro og Gudsdyrkelse — og den ydre Skikkelse, hvori hans fra hele Fortidens Tænkemaade afvigende Begreber om Religiositet og kirkelige Livsformer fanåt deres tilsvarende Udtryk. I hvor høj Grad imidlertid end denne korte Fremstilling udmærker sig ved historisk Objectivitet og Klarhed i enhver Henseende, saa troe vi dog, at Hensynet til det aldeles modsatte Billede af den overordenlige Mand samt af Beskaffenheden og Frugterne af hans Virksomhed, som hertillands ikke blot er en fra Fortiden nedarvet og med hele den religiøse Opdragelse og øvrige Dannelse sammengroet Tradition, men i Tidens Løb blevet en hellig og uantastelig Legende, hvis Krav paa almindelig Anerkjendelse det i de Flestes Øine næsten er en Forbrydelse at betvivle, og endnu mere at reise Indsigelse imod, naar dette Billede bestandig paany opfriskes med uægte Farver og stilles til Skue i en Belysning, som Intet har med den virkelige Historie at gjøre, — vi troe, at dette Hensyn nødvendiggjør udførligere Illustrationer af Hovedpunkterne i den berømte Kirkehistorikers kort sammentrængte Skildring af den religiøse og kirkelige Uenigheds feirede Ophavsmand. Alt hvad vi i dette Øiemed i det Følgende skulle meddele, er fornemmelig en Deel mærkelige Udtalelser af Luther selv, der afgive et høist paaskjønnelsesværdigt Materiale til Bedømmelsen af hans reformatoriske Virksomhed; Alt det Øvrige er Döllingers, ikke vore Bemærkninger om samme*).

Det maa dog virkelig antages, at alle fornuftige Mennesker ere saa temmelig enige om at tillægge en overordenlig Mands egne Skildringer af sin Tankegang, sine Motiver og sin Virksomhed en ganske anden Betydning, end en senere Tids af Partiaand farvede Opfattelse og Fremstilling af samme. Dette saameget mere, som hans egne Udtalelser bedst forklare den Kjendsgjerning, at den lutherske Kirke i en langt høiere Grad, end den anden store Afdeling af det sextende Aarhundredes Opposition mod den katholske Christendom (den sveitserske eller reformerte), ligefra dens Tilblivelse og indtil dens nuværende Opløsningstilstand har været sønderrevet af indre Tvedragt. Allerede i Luthers Levetid bekæmpede hans talentfuldeste og meest ansete Disciple hverandre

*) For ikke at opfylde disse Uddrag af Forfatterens udførlige Reformationshistorie med uasnladelige Citatanførelser deels af Luthers, deels af hans egne Ord, henvise vi blot i Almindelighed til hans ovenfor af ham selv citerede Værk.

med en saa hadefuld Lidenskabelighed, som ingen tidligere eller senere Tid har kjendt Mage til, og det er derfor medrette blevet sagt, at det først var det attende Aarhundredes Rationalisme, som dæmpede den hidsige Stridslyst, der var den lutherske Bekjendelse medfødt. Det var i den individuelle Friheds Navn, at Luther i Theorien forfægtede enhver Christens Ret til at fortolke de h. Skrifter og gjøre sin eiendommelige Forstaaelse af deres Indhold gjældende, selv ligeoverfor „Ordets Tjenere“, som den nye Lærestand kaldte sig, han stillede jo endog en Tid lang sine theologisk dannede Prædicanter under Folkets Control med Hensyn til Dommen over og Garantierne for Lærens Reenhed. Men da han, som vi nedenfor yderligere skulle see, snart fik Øinene op for de mislige Følger af denne ultraliberale Indrømmelse, fandt han det nødvendigt, itide at forebygge Virkningerne af dette nye Princip, hvorpaa han som bekjendt udelukkende grundede sin Ret til at bekæmpe og om muligt tilintetgjøre den katholske Kirke.

De forargelige Stridigheder ikke blot mellem de lutherske Geistlige indbyrdes, men mellem disse og deres Menigheder, der saaledes selv — „indvortes belærte“ — af den nye Kirkes Patriarch vare erklærede for de ufeilbare Dommere over „al Lære og alle Lærere“, — disse Stridigheder maatte nemlig, dersom de skulde have varet synderlig længe, snart have hidført hele det lutherske Kirkevæsens Undergang. Men det gik heller ikke an at henvise Menighederne til den med hiint nye Frihedsprincip grundigt og uigjenkaldeligt udryddede Respect for Lærestanden, der nu ikke mere havde nogen Støtte i en høiere d. e. guddommelig Autoritet, og hvis Anseelse han eengang for alle selv havde tilintetgjort. Den ene Prædicant forkjættrede nemlig fra Prædikestolen den anden, de iblandt dem, der toge Deel i den offentlige Debat, advarede mod hverandre, som mod „giftige Forførere og Løgnere“, der bedroge Folket for Sandheden og den evige Frelse. Luther vidste da tilsidst intet andet Raad, end at nedlægge hele den kirkelige Myndighed i Fyrsternes Hænder og opfordre dem til at haandhæve den strengeste Justits baade mod Prædicanter og Menigheder. De sidste skulde for god Ordens Skyld af Politiet tvinges til at høre de førstes Prædikener; og da flere Universiteter ikke vare rene i Læren, forudsatte han som selvforstaaeligt, at den wittenbergske Læreform skulde gjælde for den Norm, hvorefter enhver Lære skulde bedømmes. Det Forbehold han knyttede til denne

Fordring: „saafremt denne Skole vedbliver at være hvad den nu er“; viste sig imidlertid snart at være fremgaaet af en uhyggelig Ahnelse, der kun slet harmonerede med det til hiin Overdragelse knyttede Anathem, at „efter hans Død skulde det være et afgjørende Kjendetegn paa en Kjætter, at han foragtede Skolen i Wittenberg“; thi allerede et Par Aar efter Luthers Død stemplede hans ivrigste Tilhængere rundt omkring i Tydskland denne Høiskoles Chef, Melanchthon, tilligemed hans Colleger og Disciple, som hemmelige Calvinister, og dette Vaurygte for Hæresi i dette Ords dengang eminenteste Betydning fjernedes først imod Aarhundredets Slutning — ikke ved theologiske Beviisgrunde, men ved en despotisk og grusom Voldshandling fra Regeringens Side.

Spørger man nu om den dybere liggende Grund saavel til den ovenfor omtalte Modsætning mellem den i Begyndelsen i den allervideste Omfang forkyndte evangeliske Frihed — Frihed for Hvermand til at hævde Rigtigheden af sin Forstaaelse af den h. Skrift, Frihed for ethvert Lydigheds- og Underordningsforhold saavel til geistlige, som verdslige Myndigheder, og — den sidstomtalte fuldstændige Opgivelse af alle aandelige Rettigheder og al kirkelig Selvstændighed; spørger man om den dybere liggende Grund saavel til denne mærkværdige Modsigelse, som til de endeløse Stridigheder om Læren, om hvad der egenlig skulde gjælde for Luthers rette og rene Lære: da ville de her efterfølgende Bidrag til Fuldstændiggjørelsen af det ovenfor med historisk Troskab tegnede Livsbillede yderligere stadfæste hvad dette allerede tydeligt nok har fremhævet. Grunden til disse og alle de af dem i Medfør af Kjendsgjerningernes Logik fremgaaede og indenfor snævrere Kredse fremdukkende Phænomener havde alle deres Grund i Luthers eiendommelige Charakter og Temperament. Hans Værk var en tro Afspeiling af hans hele physiske Disposition. Denne i Forbindelse med Bevidstheden om hans aandelige Overlegenhed over Størstedelen af sine Samtidige, om en Villiens Energi og en Daadskraft, der forvissede ham om Muligheder, hvor enhver Anden vilde have opgivet alt Haab om at gennemføre sine Planer, kort sagt hans Naturs hele Eiendommelighed drev ham med uimodstaaelig Magt frem imod det Maal, som det kun er lykkedes enkelte verdslige Storaander, og altid kun for en stakket Tid, at naae, det nemlig, at blive en enevældig Hersker paa

det Omraade, hvor han ansaae sig for kaldet til omdanne og ordne alle Forhold.

Luther forenede i sin mærkværdige, af flere tilsyneladende uforenelige Modsætninger sammensatte, aandelige Organisation Alt, hvad der danner den fuldendte og hensynsløse Despot. Hans Idrætters Omraade var det kirkelige Liv, men dette taaler ikke nogen Enkeltmands despotiske Vilkaarlighed. Han foregav et indre og umiddelbart guddommeligt Kald og Sendelse til at være hele Christenhedens Reformatør, men hans Angreb paa Kirkelæren i dennes hele Omfang viste klart, at det var et ganske andet Formaal, der — om end ham selv ubevidst — drev ham frem i den Retning, der bestandig førte ham videre. En virkelig og sand Reformation har ene Forbedringen af de kirkelige Tilstande, den kirkelige Tugt og Sædelighed, Gudstjenestens Værdighed, de kirkelige Anordningers Hensigtsmæssighed etc. for Øie; men Luthers Angreb paa den hele fra Fortiden overleverede Kirkelære stiller hans foregivne Reformation i et ganske andet Lys. Intet religiøst og tænkende, af tilvante Fordomme uheldet Menneske vil nemlig benægte eller betvivle vor Ret til at paastaae, at et saa omfattende og radicalt Angreb paa guddommeligt aabenbarede Troessandheder, var et formasteligt Angreb paa selve den guddommelige Forsynsstyrelses Hensigt med Aabenbaringen. Denne vilde i Tidernes Løb have været udsat for alleslags Misforstaaelser og Forvanskninger, dersom Kirkens guddommelige Stifter ikke havde opfyldt sin Forjættelse om, at Hans Aand, Sandhedens Aand, efter hans Bortgang skulde tage sin blivende Bolig i hans Kirke, for igjennem alle skiftende Tider at veilede hans Trøende til Sandhedens Erkjendelse, minde dem om Alt hvad Han havde sagt dem, og derved bevare den af Herren aabenbarede Sandhed uforandret og uforvansket*). Naar Luther da tilsidst, som det eneste antagelige Vilkaar for en Forsoning, stillede den Fordring til hele den katholske Kirkes Lærestand — altsaa til Paven, Cardinalerne, alle Biskopper og Theologer, at de skulde gjøre ham den Afbigt at tilstaae, at de tilligemed hele den tidligere Kirke havde bedraget Christenheden

*) „Han (den Helligaand) skal blive hos Eder evindeligt: den Sandhedens Aand, som Verden ikke ser eller kjender; men I skulle kjende Ham; thi han bliver hos Eder og skal være i Eder“ (i Apostlene og deres retmæssige Efterfølgere i Lærembedet). Joh. 14, 16. 17. 26. 13.

ved falsk Lære, at de skulde offentlig gjenkalde deres Lære og anerkjende hans nye i hele Fortidskirken ukjendte Theori om Forløsningen og Retfærdiggjørelsen — der ikke blot beviislig stred mod den uafslagt paaberaabte h. Skrift, men som det, paa Grund af dens selvmodsigende Urimeligheder, hverken nogensinde lykkedes enten ham selv eller Nogen af hans sophistiske Beundrere efter hans Død at komme paa det Rene med —: da foreligger her et saa slaaende Beviis paa hans despotiske Lunefuldhed, at man maa forbauses over den Hyldest, som vor revolutionære og antichristelige Samtid vedvarende bringer ham som den der paa Aandens høieste Omraade har brudt Isen for den nyere Tids Frihedsbevægelse.

Det er imidlertid nøksom bekjendt, at alle den revolutionære Friheds Adepter have været Despoter, som efter bedste Evne tyranniserede alle dem, der frivilligt eller af Tvang bøiede sig for dem. Luther begyndte derfor, ligesom alle hans senere Efterfølgere og Beundrere baade paa det politiske og kirkelige Omraade, som Demagog, og endte ligesom disse som Despot. Han vilde være Fæt og Alt i Kirken, den eneste aandelige Fører for hele Christenheden. Dette viste sig snart at være umuligt i den katolske Kirke; derfor maatte den afløses af en ny Kirke, der var hans Aands Skabning, og i denne Kirke maatte der ikke taales nogen anden Mening end hans. Vi skulle i det Følgende lade ham selv godtgjøre Urimeligheden af dette Haab ved sine uafsladelt vexlende og indbyrdes uforligelige Meninger om de vigtigste Anliggender. Her bemærke vi blot, at hans første Skridt i denne Retning gjorde Virkeliggjørelsen af en saadan aandelig Encvælde aldeles umulig. For at faae Bugt med den ubøielige Kirkemagt, og for med det Samme at knuse de verdslige Magter, som han i Begyndelsen frygtede for, vilde optræde som Kirkens Beskyttere, bragte han paa eengang Almuen i Oprør saavel mod de verdslige Herskere, som mod de kirkelige Myndigheder. Men de forfærdelige Virkninger af dette Middel aabnede snart hans Øine for hiin anden Udvei, der paa eengang forebyggede den Tilintetgjørelse af al borgerlig Samfundsorden, som Forkyndelsen af den evangeliske Frihed i denne Skikkelse tydeligt og forstaaeligt for Enhver indvarslede, og erhvervede Reformatoren og dens Tilhængere Fyrsternes Bevaagenhed og Krav paa deres Taknemmelighed. Denne anden Udvei var først Anviisning paa en almindelig og omfattende Kirkeplyndring, og dernæst hele Kirkevæsenets

Priisgivelse til de mod den kirkelige Autoritet opponerende verdslige Magthaveres skrankeløse Vilkaarlighed.

Dette Forbund mellem Reformationen og Statsmagten, der, ved at overdrage Fyrsterne den overbiskoppelige Myndighed i deres Lande, gjorde enhver nok saa lille Potentat til uindskrænket Enevoldshersker over alle Undersatters Tro og Samvittighed, levnede selvfølgelig ikke Reformatoren, og endnu mindre hans underordnede Hjælpere den aandelige Indflydelse, de havde ventet til Løn for deres gode Tjenester; thi Fyrsterne blandede sig i Medfør af deres biskoppelige Værdighed snart i de stedse vedvarende Lærestridigheder, og det varede ikke længe, før Verden blev Vidne til, at hele Befolkninger paa fyrstelig Befaling maatte skifte Religion, naar det behagede deres Landsherre at ombytte den lutherske Bekjendelse med den calvinske, eller omvendt. Saalænge Luther levede, beviste vel Magthaverne deres Paaskjønnelse af hans Fortjenester ved at overlade Alt hvad der angik Læren udelukkende til hans Omsorg og Afgjørelse. Men den evangeliske Frihed, hvis Udskielser paa det verdslige Omraade Fyrsterne under Luthers opmuntrende Tilraab lykkeligt havde faaet gjort Ende paa, vedblev paa det kirkelige og aandelige Omraade at forvolde Luther hele hans Liv igjennem kummerfulde Timer og opfyldte ham med mismodige Ahnelser. Hans Prædicanters uafsladelige Stridigheder med hverandre og med deres Menigheder om Læren var en uigjenkaldelig Virkning af det Princip, der nu eengang var hans Værks og hans store Popularitets Grundlag og Bærer. At tilbagekalde den frie, enhver Christen ifølge guddommelig Ret tilkjendte Beføielse til ligeoverfor enhver kirkelig Autoritet at hævde sin individuelle Mening om den h. Skrivts Indhold, vilde have været ensbetydende med en Fordømmelse af hele hans Kamp imod den katholske Kirke. Men et saadant Skridt maatte kaldes en Umulighed for en Character som Luthers, saaledes som den, under den mangeaarige Kamp med hans Samvittighed og hans lidenskabelige Polemiks Tilbagevirkning paa hans hele Indre, nu eengang havde udviklet sig.

Hans frugtesløse Anstrængelser for at finde en hans overspændte Selvfølelse tilfredsstillende Forklaring paa den uopredelige Forstyrrelse, som han i alle Retninger havde fremkaldt, og den totale Forkastelsesdom, som han under denne Bestræbelse, sig selv ubevidst, af Be-

givenhederne og de ved hans Virksomhed skabte factiske Tilstande foranledigedes til i utallige Vendinger og i forskjelligt farvede Gjentakelser ideligt at udtale: dette saavel som det endeløse Væv af Selvmodsigelser, hvori han herved bestandig hildede sig, og overhovedet det Vaklende og idelig Omskiftende i hans hovedkulds fattede theologiske Meninger og ligesaa hovedkulds udslyngede Fordømmelsesdomme over Alt hvad der ikke bøiede sig for hans formentlige kirkelige Ufeilbarhed — disse for Bedømmelsen af Luthers reformatoriske Virksomhed betydningsfulde Kjendsgjerninger ville blive de Hovedpunkter, hvorom de følgende Uddrag af hans egne Skrifter saavel som af Döllingers Bemærkninger om disse især ville samle sig. Vi opfordre sluttelig enhver Læser, der maatte føle Trang og have Leilighed dertil, ret indstændigt til at sammenligne vore korte Meddelelser med de paagjældende to betydelige Afsnit af det ovenfor omtalte kirkehistoriske Værk, nemlig: I. S. 294—359. III. S. 173—274.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den h. Fader har den 24de Decbr. udstedt en Encyclica til hele Kirken, hvori han bestemmer, at Aaret 1875 skal være et Jubilæumsaar for hele Verden. Efter den i Aarhundreder gjældende Brug skulde egenlig, som bekjendt, Aaret 1875 være et Jubilæumsaar for Staden Rom og dernæst skulde følge Jubilæumsaaret for hele Verden; men de sørgelige Forhold i Rom tillade naturligviis ikke Paven at indbyde de Troende til Rom, og den saakaldte Porta Santa er derfor ikke bleven aabnet. Man kan have Grund til at frygte, at Kampen imellem den røde Republik i Italien og det kirkerøverske Kongedømme vil udbyde i Aarets Løb; men vi haabe alligevel, at dette Aar maa blive et sandt Velsignelsens Aar, og at vor h. Fader endnu maa see den Dag, da han kan aabne Porta Santa for at feire Jubilæumsaaret i selve Staden Rom.

Preussen. Om „Culturkampen“ udtaler sig „Leipziger Volksztg.“ paa en Maade, som fortjener Opmærksomhed, skjøndt Bladet, som bekjendt, er socialdemokratisk: „Culturkampen“, siger det, „har to Virkninger, der i ethvert Tilfælde ikke ere blevne forudsete af „Culturkæmperne“: paa den ene Side styrker den Katholicismen paa en næsten ængstende Maade, paa den anden Side svækker, ja opløser den Protestantismen. Hvoraf kommer denne Forskjæl i Virkningen paa de christelige Confessioner? Svaret lyder: „Katholicismen er endnu en Religion, Protestantismen er ingen Religion mere. Naturligviis gives der mange Protestanter, der have Religion og mange Katholiker, der ingen have; men i Gjennemsnit bør der siges: Katholiken troer, Protestanten troer ikke. Den Troende bliver ved Angreb paa Troen styrket i sin Tro; anderledes den Vantro, der ved Angreb paa hvad han kun af Vane eller af Connivents kalder Tro, bliver fuldstændig ligegyldig.“

— Siden Mailovene traadte i Kraft indtil 3die Decbr. f. A. ere ikke mindre end 1400 Geistlige blevne fængslede eller straffede.

Posen. Det Schlesiske Kirkeblad meddeler: „Den hemmelige apostoliske Delegats Tilværelse sætter jeg for min Deel i det Muliges ikke i det Virkeliges Omraade. Der er ingen Tvivl om, at Øvrighedernes rastløse Eftersøgelse og Spionerier ville blive uden Virkning. I det mindste er det afgjort, at der hos en stor Deel af Præsterne intet er bekjendt om hans Existents. Saaledes taber Sagen sin Mærkværdighed; thi hvo der ikke er, vil heller ikke let kunne findes. — „Voss. Zeit.“ skriver: Sine Foretagender og Tvangsmidler kan Regeringen ikke love sig noget godt af. Fængselsmure og Lænker have forlængst tabt deres Rædsel; og at lade sig fængsle er nu for den katholske Clerus ikke blot en Bekjendelse og Styrkelse af dens trofaste kirkelige Sands, men snarere en moderne Æressag.

Gent. Det mærkværdigste iblandt Gents Fortidsminder er den store mere end 300-aarige Beguinage, en lille Stad med nydelige Huse og Gader, hvor i den sidste Tid 1000 fromme Jomfruer fortjente deres ringe Livsophold med at forfærdige Kniplinger. Den er nu ødelagt af en fanatisk liberal Øvrighed. Den 24de Decbr. blev allerede 7 Huse og 2 Conventer nedrevne paa Magistratens Befaling, hvem Klosterfruernes fromme stille Liv længe

havde været en Torn i Øiet. Alligevel skal Beguinernes gamle religiøse Forening ikke forsvinde fra Belgiens Grund, men finde et nyt Tilflugtssted paa et af Hertugen af Arembergs store Godser i St. Amand. Den her grundlagte Coloni omfatter 3 Pladser, 8 Gader og 80 Huse tilligemed et Sygehuus, en Kirke og et Oratorium. Da Beguinerne sidst i October afreiste fra Gent, kappedes Stadens fornemste Borgere om at bevise dem deres Høiagtelse og Sympathi.

Elisabethforeningen.

Møde Søndagen den 7de Februar, Efterm. Kl. 4.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 7de Februar. Qvingvagesima. Mariæ Renselse eller Kyndelmisse. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 9½ Lysevielse; derefter Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Efterm. Andagt til Opnaaelse af en salig Død. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 8. M. Johannes af Matha, Bekj. 9. Ti. Apollonia, Jomfru og Martyr.

Den 10de Februar. Askeonsdag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 stille Messe. Kl. 10 Askevielse og Høimesse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8½ Messe. Aften Kl. 7½ Fasteandagt med Prædiken.

NB. Alle de 40 Ugedage fra Askeonsdag til Paaske ere befalede kirkelige Fastedage, paa hvilke de, som ere forpligtede til at faste, kun tør holde eet mættende Maaltid og en saakaldet Collation. 11. To. Johannes de Britto, Martyr. 12. F. Ihukommelse af Frelserens Tornekroner.

Fredagen den 12te Februar. Kl. 7½ Aften Fasteandagt med Prædiken i Sct. Ansgars Kirke. — 13. L. Polycarp, Biskop og Martyr.

Søndagen den 14de Februar. 1ste Søndag i Fasten.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¼. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8½. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5. i Kjøbenhavn.

N° 7. Søndagen den 14de Februar. 1875.

Indhold: Den pavelige Encyclica om Jubelaaret af 1875. Mit Ophold i forskjællige Grevskaaber. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Paderborn, Berlin

Den pavelige Encyclica om Jubelaaret 1875 *).

Ærværdige Brødre og elskede Sønner!
Hilsen og apostolisk Velsignelse.

Ligeoverfor de store Trængsler, der i dette Aarhundrede have hjemsøgt Kirken, og fordi Vi stedse have erkjendt Nødvendigheden af at paakalde den guddommelige Varetægt, have Vi, i al den Tid Vi have beklædt den pavelige Værdighed, aldrig undladt at opfordre Christenheden til ivrigt at befitte sig paa at forsonde den guddommelige Majestæt, og ved en hellig Vandel, oprigtig Anger og fromme Bønner at opnaae den himmelske Naade. I dette Øiemed have Vi oftere med apostolisk Gavnildhed meddeelt Christi Troende Afladens Velsignelser, i den Hensigt, at de derved skulde opflattes til sand

*) Vi have af den her meddelte Oversættelse udeladt et Par Afsnit, der udelukkende angaae Geistlige og Ordenspersoner og ikke have Interesse for Andre.

Bod, og, efter at de ved Forsoningens Sacrament vare befriede fra deres Synder, desto tillidsfuldere maatte nærme sig Naadens Throne og blive befundne værdige til Guds naadefulde Bønhørelse. Dette var navnlig ogsaa Vor Hensigt i Anledning af det almindelige Vaticanske Concilium, for at dette vigtige til hele Kirkens Bedste iværksatte Forehavende kunde fremmes ved alle Troendes Bønner. Men, omendskjøndt Fortsættelsen af dette Concil paa Grund af Tidens Trængsler blev afbrudt, saa erklærede Vi dog, i Betragtning af den Gavn, som det troende Folk vilde have deraf, at den i denne Anledning i Jubilæumsform forkyndte Aflad skulde forblive i Kraft, ligesom dette ogsaa hidtil har været Tilfældet.

I denne sørgelige Tids stedse fremskridende Løb staae vi nu allerede foran det 75de Aar af dette Aarhundrede og have altsaa naaet det Tidspunkt, som Vore Forfædres Vedtægt og de af Vore Forgængere paa denne h. Stol truffne Bestemmelser have fastsat for det hundredaarige Jubilæums Høitideligholdelse. Baae gamle og nye historiske Mindesmærker vidne om den Andagt og fromme Tro, hvormed Jubelaarene bleve feirede, saalænge fredelige Tider tilstedte de sædvanlige kirkelige Festligheder; thi disse Aar ere stedse blevne betragtede som et heldbringende Tidspunkt, der bragte hele det christne Folk Forsoning, som en Tid, der bragte Forløsning, Naade, Syndsforladelse og Aflad. I disse Aar søgte Troende fra alle Dele af Verden til denne Vor ærværdige Stad og denne Petri h. Stol, og Forsoningens og Naadens rige Velsignelser bleve til Frelse for Sjælene uddeelte til Befordring af de fromme Idrætter, hvortil de Troende bleve opmuntrede.

Hvor riig paa Yttringer af hellig Andagt var saaledes den Jubilæumshøitid der i Aaret 1825 blev bebudet af Vor Forgænger Leo XII! Denne Naade blev af Christenheden greben med en saadan Begeistring, at man kunde lykønske denne Pave til det store Antal af Pilegrime og til den lysende Fromhed, Tro, Kjærlighed og alle Dyder, der i dette Aar aabenbarede deres underfulde Magt. O, havde dog Vor kirkelige og politiske Stilling været saaledes, at Vi, efter at Vi paa Grund af de bedrøvelige Tidsomstændigheder have maattet forbigaae det paa Aaret 1850 fallende Jubilæum, havde kunnet feire det nuværende efter gammel Skik og paa Vore Forfædres Viis! Men det har nu engang behaget Gud at tillade, at de

Vanskeligheder, som dengang hindrede Os i at tilsige et Jubelaar, ikke blot ikke ere fjernede, men meget mere fra Dag til Dag ere blevne større.

Men idet Vi i Aanden overveie de mange Lidelser, som have hjemsøgt Kirken, og dens Fjenders Anstrengelser for at udrydde den christelige Tro af Hjerterne, forvanske dens h. Lære og udbrede Vantroens Gift; idet Vi tage de Hindringer i Betragtning, der allevegne lægges i Veien for de Troende, den vidt udbredte sædelige Fordærvelse, saavel som de almindelig herskende og skændige Angreb paa guddommelige og menneskelige Rettigheder, der have været saa rige paa Katastrofer, som gaae ud paa at rokke alle Retsbegreber i den menneskelige Bevidsthed; idet Vi fremdeles midt i denne Syndflod af onde Tilskikkelser agte det for at være en saameget vigtigere Opgave for Vort apostoliske Embede, at befæste og oplive Tro, Religion og Fromhed, at udbrede og styrke Bønnens Aand, at tilskynde de Faldne til oprigtig Bod og sædelig Forbedring, til ved hellige Gjæringer at afbøde Synder, som have nedkaldt Guds Vrede: saa have Vi, i Betragtning af, at alt dette er Øiemedet med Jubelaarenes Festlighed, ikke troet at turde tillade, at det christne Folk, i det mindste under Iagttagelse af de Former, som Tidsomstændighederne tilstede, ved denne Leilighed skulde blive berøvet en saa stor Velgjerning, men at burde sørge for, at det styrkes til desto ivrigere at betræde Retfærdighedens Vei, og, ved at frigjøre sig fra Synden, desto lettere og rigeligere finde Barmhertighed og Tilgivelse hos Gud.

Maatte derfor hele Christi stridende Kirke høre Vor Røst, naar Vi til dens Ophøielse, til det christelige Folks Helligelse og til Guds Ære bebude, tilsige og kundgjøre et almindeligt og stort Jubilæum for det næste Aar 1875. I Anledning af og af Hensyn til dette Jubilæum ophæve Vi herved den ovenfor omtalte i Anledning af det Vaticanske Concil under Form af et Jubilæum tilstaaede Afпад; Vi erklære den i Kraft af Vor og denne apostoliske Stols Beslutning for ophævet, og aabne paany Adgangen til de himmelske Naadeskatte, der ere os erhvervede ved den Herres Christi, hans jomfruelige Moders og alle Helliges Fortjenester, Lidelser og Dyder, og som Han, der har begyndt og fuldbyrdet Verdens Frelse, har betroet Os at uddele.

Derfor tilstaae og bestemme Vi, i fast Tillid til Guds

Barmhertighed, og i Kraft af Hans hellige Apostlers Petri og Pauli Autoritet, samt den høieste Binde- og Løsemagt, som Herren, ihvorvel ufortjent, har overdraget Os: at alle troende Christne, saavel de som boe i Vor berømmelige Stad, eller maatte komme til den, som ogsaa de der leve i hvilkensonhelst anden Deel af Verden, men i Tro og Lydighed ere forblevne i Forbindelse med den apostoliske Stol og efterleve dens Anordninger — naar de i Sandhed angre deres Synder, have skriftet dem og annammet den h. Communion — eengang i den ovenfor nævnte Tid af et Aar kunne erholde den fulde Jubelaarsaflad for deres Synder: Tilgivelse og Eftergivelse af alle timelige Straffe under den Betingelse, at de først-omtalte Troende (nemlig de som boe i Rom) i femten umiddelbart eller med Afbrydelser paa hverandre følgende naturlige eller kirkelige Dage — fra den ene Dags Solnedgang til Begyndelsen af den følgende Dags Nat regnet — i det mindste een Gang om Dagen andægtigt besøge de h. Apostle Petri og Pauli, den h. Johannes af Laterans og den h. Maria Maggiores Kirker: og at de Andre (de som boe udenfor Rom) ligeledes andægtigt besøge Cathedral- eller Hovedkirken og endnu tre andre Kirker i den Stad, hvori de boe eller i sammes Omegn, alt eftersom disse af deres Biskopper eller disses Vicarer eller andre deres Embeder forvaltende Personer, efter Modtagelsen af denne Vor Skrivelse, maatte blive dem nærmere betegnede, ligeledes een Gang om Dagen, og, som ovenfor sagt, i femten med eller uden Afbrydelse paa hverandre følgende Dage, og der i Forening med Os opsende fromme Forbønner til Gud for den katholske Kirkes og denne apostoliske Stols Velfærd og Forherligelse, for Udryddelsen af alle Kjætterier, for alle Vildfarendes Omvendelse, — og for hele Christenhedens Enighed og Fred.

Vi tilstede dernæst, at denne Afad forbønsviis tilvendes de Sjæle, som have forladt dette Liv i Naadens Stand. De, som maatte befinde sig paa en Reise tilsøes eller tillands, kunne faae Deel i denne Afad, naar de, saasnart de ere komne til deres Hjem eller til et andet Maal for deres Reise, opfylde de foromtalte Betingelser, og ligesaa ofte besøge deres Hjemsteds eller Opholdssteds Cathedral- eller Hoved- eller Sognekirke. Det bliver ligeledes tilladt de fornævnte Steders Biskopper at meddele Dispenser fra disse Besøg til Ordenssøstre, saavel som til Personer, der befinde sig i Fængsel eller som ved legemlig Sygdom og

paa andre Maader ere forhindrede fra at gjøre disse Kirkebesøg, men dog kun forsaauidt disse Besøg vedkommer, ligesom det ogsaa tillades dem at dispensere Børn, der endnu ikke ere stedte til den første Communion, ogsaa fra denne Communion, og paalægge disse Personer enten umiddelbart eller igjennem deres sædvanlige Foresatte eller Skriftefædre andre fromme Kjærlighedsgjæringer og religiøse Øvelser istedetfor disse Kirkebesøg og den foromtalte Communion.

Vi meddele endvidere alle af deres geistlige Foresatte approberede Skriftefædre indenfor den omtalte Tid af et Aar Fuldmagt til at absolvere Enhver, der i Skriftemaalet tilkjendegiver den rene og oprigtige Hensigt, at faae Deel i den nærværende Jubilæumsafslad og opfylde de øvrige dertil nødvendige Betingelser, fra Excommunication, Suspension og andre kirkelige Censurer, selv fra dem, der ere reserverede Biskopperne og Os og den apostoliske Stol, ogsaa i Tilfælde, der i en speciel Form ere enten Nogen af hine eller Paven og den apostoliske Stol forbeholdne, og som ellers ere udelukkede fra de meest omfattende Concessioner: saavel som ogsaa fra alle endog de allerstørste Synder og Udskeielser, endog fra dem, der ellers ere forbeholdte Biskopperne og Os og den apostoliske Stol, dog under Betingelse af, at de foreskrive de paagjældende Personer en heldbringende Bod i Forbindelse med andre herhen hørende Pligtopfyldelser. Vi tillade ligeledes i Medfør af den samme Autoritet og den apostoliske Mildheds Fylde, at hine Skriftefædre kunne ombytte alle, endog edeligt bekræftede saavel som de den apostoliske Stol reservede Løvtter (med Undtagelse af Kydskhedsløvtet, Løvtet om at indtræde i en Orden og om en af Trediemand accepteret Forpligtelse, saavel som de til Forebyggelse af eller Beskyttelse mod Synden gjorde Løvtter) med andre fromme og heldbringende Idrætter, uden forsaauidt det maatte befindes, at en saadan Commutation (Ombytring) maatte egne sig mindre til at forhindre Synden end den tidligere Gjenstand for Løvtet.

Idet Vi nu, overensstemmende med Vort apostoliske Embede og tilskyndet af den Omhu, hvormed Vi omfatte hele Vor Hjord, tilbyde denne heldbringende Leilighed til at opnaae Tilgivelse og Naade, undlade Vi ikke i vor Herres og alle Hyrders Overhyrde Jesu Christi Navn indstændigt at bede og besværgе alle med den apostoliske Stol forbundne Patriarcher, Primater, Ærkebiskopper, Bi-

skopper, Prælater og Alle, som retmæssigt udøve den ordenlige locale Jurisdiction, hvor Biskopperne maatte være forhindrede deri, at de kundgjøre de deres Omsorg anbetroede Menigheder denne store Velgjerning, og efter bedste Evne medvirke til, at alle Troende, efter ved oprigtig Bod at være forsonede med Gud, anvende denne Jubelafad til sand Vinding for deres Sjæle. I ville derfor fremfor Alt bære Omsorg for, ærværdige Brødre, at det christelige Folk, efter i de offentlige Andagter at have bønfoldet den guddommelige Barmhertighed om at gennemtrænge alle Aander og Hjerter med sit Lys og sin Naade, ved passende Belærelse og Formaning bliver veiledet til rettelig at tilegne sig Frugterne af dette Jubilæum, og tilbørligt bliver underviist om det christelige Jubelaars Kraft og Betydning for Sjælenes sande Gavn, om den aandelige Mening, hvori de Velgjerninger, som det gamle Testamentes Jubelaar forbilledlig skjænkede det jødiske Folk, i deres hele Omfang og Fylde ere gennemtrængte og fuldstændiggjorte af den Herres Christi Kraft, og at det tillige modtager en tilsvarende Belærelse om Aftadens Betydning, samt om Alt hvad der hører til en gyldig Syndsbekjendelse og betinger en værdig Modtagelse af Eucharistiens h. Sacrament. Men da det, for at Guds Folk kan opnaae Helliggjørelsens Frugter, er nødvendigt, at det tilskyndes dertil baade ved de kirkelige Organers Virksomhed og ved deres Exempel, saa undlader ikke, ærværdige Brødre, at opflamme Eders Præster til i denne Tid at udvise den største Iver for deres hellige Tjeneste; og det vil i høi Grad bidrage til at fremme det almindelige Bedste, naar de selv foregaae det christne Folk med Frømhedens og Religionens lysende Exempel, og ved geistlige Øvelser fornye deres bellige Kalds Aand, for at de paa den nyttigste og meest fyldestgjørende Maade kunne opfylde deres Kaldspligter, og i Henhold til den af Eder fastsatte Orden afholde de h. Missioner for Folket.

Da der i dette Aarhundrede er saa meget Ondt at bekæmpe og saa meget Godt at fremme, saa griber Aandens Sværd, som er Guds Ord, og drager fornemmelig Omsorg for, at Eders Menigheder fatte en levende Afsky for Gudsbespottelsens Vederstyggelighed, denne Last, for hvilken Intet er saa helligt, at det ikke i vor Tid vanhelliges, samt for at de lære deres Pligter i Henseende til de kirkelige Festsdage og de af Kirken foreskrevne Faste- og

Abstinentsbud at kjende, og ved deres Opfyldelse undgaae de Straffe, som Ringeagten for disse Ting har bragt over Verden. Eders Iver ville fremdeles stedse vaage over Opretholdelsen af den geistlige Disciplin, saavel som over den rette Opdragelse til det geistlige Embede. Kommer paa enhver Maade den af saa mange Farer omgivne og for saa stor Fordærvelse udsatte Ungdom til Hjælp. Denne Ulykke var saa bitter for vor guddommelige Forlørsers Hjerter, at Han henvendte de Ord til dens Ophavsmænd: „Hvo som forarger en af disse Smaa. som troe paa mig: ham var det bedre, at en Møllesteen blev hængt om hans Hals, og at han blev nedsænket i Havet“ (Marc. 9, 41). Men Intet sømmer sig bedre for Jubilæumstiden, end en ivrig Udøvelse af alle Kjærlighedsgjæringer. I ville derfor, ærværdige Brødre, lade det være Eder magtpaaliggende, indtrængende at opmuntre til, at man kommer de Fattige til Hjælp og afbøder Synden ved Almisse, hvilken den h. Skrift tillægger saa mange gode Frugter. Og for at den christelige Kjærligheds Frugter kunne udbrede sig videre og blive desto varigere, maae Kjærlighedsgaverne helst anvendes til Vedligeholdelsen og Grundlæggelsen af de fromme Stiftelser, hvilke man for nærværende Tid anseer for at være meest egnede til at fremme baade det aandelige og timelige Vel.

Naar alle Eders Tanker og Bestræbelser forne sig om Opnaelsen af disse gode Øiemed, da kan det ikke feile, at Christi Rige og hans Retfærdighed vil fremmes, og at den guddommelige Mildhed i denne naaderige Tid vil udøse en riig Fylde af himmelske Gaver over Kjærlighedens Børn.

Til Slutning henvende Vi vore Ord til Eder, alle den katholske Kirkes Børn! Vi formane Eder Alle med faderlig Kjærlighed til at benytte denne Løilighed til at erholde Jubilæumsaflad saaledes, som en oprigtig Stræben efter eders Frelse kræver det. Er det altid ellers nødvendigt, mine elskede Børn, at rense Samvittigheden fra døde Gjæringer, at frembære for Gud Retfærdighedens Offere, at bære Bodens værdige Frugter, og at saae med Taarer, for at kunne høste med Glæde, da gjælder dette fremfor Alt om denne Tid. Den guddommelige Majestæt har noksom kundgjort hvad den fordrer af os, eftersom vi jo alt længe for vor Daarligheds Skyld have lidt under Vægten af Guds Unaade og Vrede. Menneskene pleie jo, naar de ere stedte i stor Nød, at paakalde Nabofolks Bistand og

Hjælp. Lader os da gjøre hvad der er langt bedre! Lader os paakalde Guds Hjælp, lader os i vore Hjerter og Bønner, under Faste og Almisse, vende os til Ham! Thi jo nærmere vi ere Gud, desto længere ville vore Fjender være borte fra os. Men fremfor Alt ville I agte paa det apostoliske Ord — thi Vi ere i Christi Sted — I som arbeide og ere besværede, I som have forvildet eder fra Frelsens Vei, og beherskede af lave Begjærligheder føle den tunge Byrde af Djævelens Trældomsaa. Foragter ikke Guds Godheds, Taalmodigheds og Langmodigheds Rigdom! Og nu, da der tilbydes eder en saa omfattende og let Mulighed for at opnaae Tilgivelse, gjører eder da ikke ved eders Forstokkelse uundskyldelige for den guddommelige Dommer, og samler eder ikke Vrede paa Vredens og Guds retfærdige Doms Aabenbarelses Dag. Gaaer derfor i eder selv, I Syndere, forsoner eder med Gud; thi Verden forgaaer og dens Lyst! Aflægger Mørkets Gjerninger og ifører eder Lysets Vaaben; hører op med at være eders egne Sjæles Fjender; for at I i dette Liv kunne faae Fred og hisset opnaae de Retfærdiges evige Løn. Dette ønske Vi eder og derom ville Vi uden Afadelse bede den algode Gud, i Tillid til, at Vi hos Forbarmelsens Fader rigelig ville opnaae disse Goder for alle Børn af den katholske Kirke, som i Bønnens Samfund ere forenede med Os. Til Opnaaelse af en lykkelig og heldbringende Frugt af dette hellige Værk meddele Vi Eder Alle, ærværdige Brødre, saavel som Eder, I den katholske Kirkes elskede Børn, af Vort inderste Hjerte og i Herrens Kjærlighed den apostoliske Velsignelse som Underpant paa al Naade og alle himmelske Gaver.

Givet i Rom ved St. Peter den 24de December i Aaret 1874 i Vort Pontificats 29de Aar.

Pius, Pave IX.

Politisk Overblik.

Frankrig. Republiken har seiret, og efter at Orleanisternes Intriguer og den velbekjendte Vedhængen ved „Principerne af 89“ havde umuliggjort det legitime Kongedømme, maa det vistnok indrømmes, at dette var en sand Lykke; thi Republiken er tusinde Gange at foretrække for den politiske Demoralisation, som ellers vilde være kommet over Landet under Navn af Kaiser- eller Kongedømme. Ja Republiken er maaskee for Øieblikket den eneste Forfatningsform, der indeholder nogen Garanti for en frisindet, retsindet og christelig Politik i Frankrig, hvis store Fleertal — det skal nok vise sig — er langt mere katholsk end man troer. Maatte det kun blive en virkelig Republik, bygget paa den sande Friheds Grundvold og ikke et Cliquesdespoti med republicansk Skilt — som i Schweits. At Udfaldet af Forfatningslovenes Behandling trods Alles Forventning blev Republikens Vedtagelse — dette skyldes vistnok væsenlig Skrækken for den stadig voxende bonapartistiske Indflydelse, der stedse drev flere og flere af Høire over i Venstre. Forslaget til Republikens Indførelse blev fremsat af Vallon — en ultramontan Katholik.

Tydskland. Her fortsættes Culturkampen med ægte nationalliberal Plumshed og Borneerthed. Regeringen har i den Hensigt forelagt et Lovforslag om Kirkeformuens Bestyrelse, og Hr. Petri (Gammelkatholik) indbringer et lignende, der gaar ud paa at skaffe Gammelkatholikerne den saa varmt attraaede Andeel i Kirkens Formue. Penge og Politi og Politi og Penge — det er den liberale Intelligentsets eneste Vaaben i Aandens Kampe. Omtrent 1400 Geistlige have nu været fængslede af disse Forkæmpere for national-liberal „Frihed“ — men Folket holder bestandig ud i Kampen uden at vakle. Det vil sige det katholske — thi hvad det protestantiske angaaer, har det viist sig, at det ikke blot ikke tænker paa at „holde ud“, men overhovedet slet ikke har i Sinde at være „protestantisk“. Omtrent Halvdelen — saavidt vi huske — af de Protestanter, der siden Civillovenes Indførelse have giftet sig, have nemlig indskrænket sig til at holde Bryllup paa Politikammeret. De protestantiske Præster ere naturligviis saare melankolske i den Anledning, navnlig da denne Forkjærlighed for Politikammeret

har medført en betydelig Nedgang i „Offeret“. Landdagen agter nok imidlertid at raade Bod paa paa denne Sorg, ved at paalægge en Skat, hvis Udbytte skal tilfalde de forsmaaede protestantiske Præster, men hvis Udredelse med sædvanlig liberal Retsfølelse kommer til at paa-hvile ogsaa Katholikerne. Kaiseren har ogsaa, ved Synet af den store Demoralisation, der ved denne Leilighed er kommet til Syne i den protestantiske „Kirke“, fundet sig foranlediget til at sige adskillige meget salvesfulde Ting.

— Man siger, at Bismarck — paa Grund af svækket Helbred — agter at trække sig tilbage i Løbet af Aaret — men det er vel ikke Andet end et Slags Coquetteri; det vilde forresten ogsaa være Skade, om han allerede nu gik sin Vei — han styrker jo dog, som ingen Anden, den katholske og ruinerer — ligeledes som ingen Anden — den protestantiske Kirke i Tydskland; og mere kan man ikke med Billighed forlange af en — Protestant.

Spanien. Efterretningerne lyde ugunstige for Carlisterne. Man fortæller, at den h. Fader skal have raadet Don Carlos til at opgive Kampen, da Kirkens Ære var skeet Fyldest; men da det er i Madrid man fortæller det, saa er det vel næppe synderlig paalideligt. Et Rygte om, at Alfonso havde taget Estella har ikke bekræftet sig.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 23de Januar havde Biskop Strossmayr sin Afskedsaudients hos Paven. Siddende ved Siden af Pius IX. blev han henved en halv Time hos ham. Til Afsked omfavnede Paven Biskoppen paa det Hjerteligste, og, ligesom denne forlod Viticanet med forøget Ærefrygt for og Kjærlighed til den h. Fader, saaledes afskedigede Paven ham med hjertelig Velvillie og i den fuldeste Tillid til hans Ord, at han altid vilde forblive Kirkens og Hans Helligheds trofaste Søn. „Hvadsomhelst der end er berettet om de bekjendte Differentser, kunne vi, skriver „Cöln. Volksz.“, paa det bestemteste berette, at disse i alle Henseender ere bilagte i hiin Audients.“

Paderborn. Biskop Conrad Martin er af Regeringen interneret i Fæstningen Wesel. Da han nægtede at forlade Dioceset, saa blev han ved Politiet ført til Bane- gaarden. Skjøndt denne var spærret, havde der dog forsamlet sig en stor Mængde Mennesker, der paa den meest gribende Maade toge Afsked mod deres Overhyrde. General-Vicaren og alle øvrige geistlige Mødlemmer af Generalvicariatet have efter Biskoppens Ønske nedlagt deres Embeder. En Regeringsraad fra Minden er af Regeringen udnævnt til at overtage Forvaltningen af Diocesets Formue; men der meldes, at Præsterne have besluttet, ikke engang at ville modtage de Breve, som denne maatte tilskrive dem.

Berlin. „N. Evang. Kirchenzt.“ udbryder i følgende mærkelige Klageraab: „Hvor staaer vor Kirke? Ved Afgrunden — eller ved Begyndelsen af en ny Tid? Ingen kan give Svaret, han maatte da være en Prophet! Kun Eet er klart! Dersom den preussiske Kirkepolitiks Ledere, dersom den øverste kirkelige Myndighed, dersom den parlamentariske Liberalisme gaaer frem paa samme Vei som hidtil, saa staaer Alt paa Spil, og vor Landskirke, det største protestantiske Samfund i Verden, denne den preussiske Storheds Borg, denne Forkæmper mod Rom, styrter sammen i Ruiner“ (!). Derpaa omtaler Bladet, hvad der er fornødent for Kirken, og, efterat have betegnet „Kirkens Frihed og selvstændige Forvaltning af dens egne Anliggender, som den vigtigste, eneste og absolute Fordring“, paastaaer Bladet, at „Culturkampen“ bør føres paa en heel anden Maade og tilføier de mærkelige Ord: „Hidtil har Resultatet af Kampen været, at Ultramontanismen staaer fast sammensluttet og stærk som aldrig før, Protestantismen derimod ligger svækket og sønderslaaet som aldrig tidligere. Man har hidkaldt Stormen og derpaa rykket det protestantiske Træ op med Roden; man har erklæret Krigen, og Sværdet har sønderbrndt den protestantiske Kirke. Vor Kirke er bleven dødsmat, den Romerske livsmodig. Det er i Sandhed paa den høie Tid at blive sig selv alvorligt klar over disse Tilstande. Spændingen er overordenlig, hele Atmosphæren er opfyldt med Electricitet, og de Lyn, der tidligere kun fore ned over katholske Bispesæder, men nu ogsaa ramme protestantiske Superintendenter og Pastorer, oplyse en uhyggelig Situation. Gid Ministeren hurtigt vil frelse, hvad der endnu er at frelse, hjælpe til at dotere og paa ny at or-

ganisere Kirken og gennemføre dens Uafhængighed af Staten.“

Saavidt det protestantiske Blad. Ved Læsningen af disse Ord komme vi ihu, hvad Frater Herman har skrevet i den bekjendte Lenninske Spaadom. Som bekjendt var Churfyrst Joachim af Brandenburg, Kong Christiern den Andens Svoger, en afgjort Modstander af Reformationen; hans Søn maatte sværge ham paa Dødsengen, at han aldrig vilde falde fra den katholske Kirke. Derimod var Churfyrstinden Elisabeth, Kong Christiern II.' Søster, en fanatisk Tilhængerinde af Luther. F. Herman siger om den Tid: Da bringer en Kvinde en ny Gift ind i Landet, men tilføier de Ord: Et usque ad undenum deviabit hoc stemma venenum d. v. s.: Denne Gift skal vare indtil det ellefte Slægtled. -- Kaiser Wilhelm er unægtelig det ellefte Slægtled; skulde virkelig Bismarck være et Redskab i Herrens Haand til at opfylde denne Spaadom og at opfylde den ved Culturkampen?

Rettelse i Nr. 6.

S. 67, L. 5 fr. n. en Fuldstændighed etc. Læs: en beundringsværdig Fuldstændighed

S. 68, L. 4 og 5 fr. o. Læs: Denne korte Skildring fyldestgjør enhver Fordring i Henseende til historisk Objectivitet etc.

Sct. Ansgarius-Foreningen.

Paa Generalforsamlingen den 31te Januar blev Hr. Greve J. L. Holstein valgt til Præsident, Hr. Premierlieutenant Sollohub til Secretair og de øvrige Medlemmer af den tidligere Bestyrelse (Hr. Grosserer C. Lohrer og J. L. V. Hansen) resp. som Kasserer og Vicepræsident, gjenvalgte.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 14de Februar. 1ste Fastesøndag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 15. M. Scholastica, Jomfru. 16. Ti. Raymund de Pennafort, Bekj. 17. O. (Tamperdag) Ihukommelse af vor Frelasers Lidelse. — Om Aftenen Kl. 7½ holdes Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. 18. Tø. Simeon, Biskop og Martyr. 19. F. (Tamperdag) Ihukommelse af Frelserens h. Spyd og Nagler. — Om Aftenen Kl. 7½ holdes Fasteandagt med Prædiken i Sct. Ansgars Kirke. 20. L. (Tamperdag) Eucherius, Biskop.

Søndagen den 21de Februar. 2den Fastesøndag.
Søgnedagsgudstjeneste som sædvanlig.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 8. Søndagen den 21de Februar. 1875.

Indhold: Den pavelige Encyclica om Jubelaaret af 1875. Mit Op-
hold i forskjællige Grevskaber. Politisk Overblik. Kirke-
lige Efterretninger: Paris, Schweits, Münster, Cöln, Schlesien.

Luthers Lære, en Afspeiling af hans vexlende per- sonlige Stemninger og Meninger.

(Fortsat fra Nr. 6.)

Naar Luther ved flere Leiligher kaldte Satan for sin Lærer, hvem han havde at takke for sin „nye Theologi“, saa meente han dermed — bemærker Döllinger træffende, med Henviisning til Reformatorens egen mærkelige Tilstaaelse desangaaende — at de heftige Fristelser og den Kamp, som han under sit Klosterliv bestandig førte med sin Samvittighed eller, efter hans Mening, med Djævelen, vare den Skole, hvori han efterhaanden havde tilegnet sig sin Lære om Retfærdiggjørelsen. „Den som ikke har en saadan Modpart, siger han blandt Andet, der igjennem Paven, Universiteterne og alle Lærde jager ham til Bibelen og driver ham til flittigt at læse den og faae den rette Forstand paa den, han er kun en speculativ Theolog. Man kan ikke forstaae den h. Skrivt uden Praktik og Anfægtelser. Derfor har ogsaa Paulus havt en Djævel der har slaaet ham i Ansigtet og drevet ham

til flittigt at studere den h. Skrivt^{*)}). For at forstaae saadanne Yttringer, vedbliver D., maa man nærmere betragte Luthers indre Tilstand i disse Aar, saaledes som han selv skildrer den. Han omtaler den ofte baade i sine tidligere og sildigere Skrifter, og forsikkrer, at han før sit Affald fra Kirken var en from og asketisk levende Munk, men erindrer stedse denne Tid med Bitterhed og kalder den spildt, fordi hans Bønner og Spægelsler ikke havde bragt ham mindste Udbytte. Han blev saaledes bestandig mere sørgmodig, og fortvivlede tilsidst ganske over sin Tilstand, uagtet han „næsten plagede sig tildøde“ med asketiske Anstrængelser. I denne Tilstand fattede han Had til Christus, vrededes paa Gud, og Bønnen skjænkede ham ingen Trøst eller Lindring, fordi han hverken kunde elske Gud eller fatte Tillid til hans Forbarmelse. Istedetfor at betragte Bønnen som den eneste sikke Vei til at opnaae Fred med Gud og sin Samvittighed, meente han, at man først, efter at være forvisset om Guds Velbehag, kunde vente at finde Bønhørelse^{**}).

Aarsagen til denne grublende og skrupuløse Tung-sindighed var en i Tvivl og Vantro begrundet Fordring, der indeholdt Spiren til hele den „nye Theologi“, hvis fornemste Dogme siden skulde blive „Centralpunktet“ i den lutherske Lærebygning. Luther fordrede Vished, en absolut Vished om at have fundet Naade hos Gud og det var Følelsen af, at denne Vished var uopnaelig, og at han trods alle sine asketiske Anstrængelser ikke formaaede at tilkæmpe sig den, der idelig fristede ham til at gaae irecte med Gud, fordi Han nægtede at fyldestgjøre denne

*) Hermed hentydes til 2 Cor. 12, hvor selv den eenfoldigste men redelige Læser af hele Sammenhængen klart seer, at Apostlen taler om noget heelt Andet, end om Læren.

Meddelerens Anm.

***) Læseren ville hermed sammenligne den udførligere Skildring i d. Bl. f. A. Nr. 48.

M.' A.

Fordring*). Han betragtede nemlig den klosterlige Askese ikke (overensstemmende med Kirkens Lære) som et Middel til Opnaaelsen af et høiere Formaal: det indre Menneskes Renselse og Helligelse, men tillagde den en selvstændig Værd som noget i sig selv Fortjenstligt. At han stillede sig ligcoverfor Gud med hiin trodsige Fordring om en ubetinget Vished, der er uforligelig med dette Livs Vilkaar, med alle de indre og ydre Omskiftelser, der idelig indvirke bestemmende paa Menneskets Forhold til hvad der i evig Betydning er Sandhed og Ret for Gud, havde sin Grund i hans forvirrede Forestilling om Forholdet mellem Guds Almagt og Menneskets Evne til at ville og virke. Han fandt i sin mismodige og forsagte Stemning en vidunderlig Trøst i den Tanke, at Alt hvad man tænker og gjør beroer alene paa Gud, der er den enevirkende, hele Skabningen og al menneskelig Villen gjennemtrængende og bestemmende Magt. Derfor meente han at have Fordring paa Lys og Klarhed, Vished og Sikkerhed**).

Han forlangte altsaa absolut Vished om Naade-

*) Det lutherske Dogme i dets hele Omfang samler sig nemlig om den Sætning som sit Fundament og Hovedprincip, at den retfærdiggjørende Tro væsenlig bestaaer i en absolut Forvisning om, at befinde sig i Naadestanden, samt i den dermed givne Sikkerhed for den evige Salighed: „Den som ikke har denne Forvisning, har ingen Tro.“ Denne Selvmodsigtelse, at det Alt Afgjørende her er en overal Tvivl hævet Vished om allerede forud at være i Besiddelse af det, som Troen af Gud er sat som Betingelse for at opnaae (ikke som Opfyldelsen af en trodsig irreligiøs Fordring, men som et ydmygt Haab), have de lutherske Theologer indtil den Dag idag forgjæves opbudt alle en sofistisk Dialektiks Kunstgreb for at skjule. M'. A.

**) Han mærkede hverken dengang eller siden den Modsigelse, hvori denne anmassende Fordring staaer til hans Lære om Villiens Frihed, thi den Maade, hvorpaa han i sit følgende Liv gjorde den gjældende baade ligeoverfor Gud og i Modsætning til hele Kirken, vidnede om en ualmindelig energisk Villie og Daadskraft. M'. A.

standen og Sikkerhed for Saligheden, og vrededes paa Gud og knurrede imod ham, fordi han ikke vilde give ham denne Vished, indtil endelig det nye Lys gik op for ham, der lovede ham den hidtil saa længe forgjæves søgte Ro og Sikkerhed og syntes ham at bringe Løsning paa alle det indre Livs Gaader. Han gjorde nemlig den store for hele hans fremtidige „Reformationsværk“ afgjørende Opdagelse om Menneskets totale Fordærvelse og den af samme følgende Umulighed af dets Medvirken med den guddommelige Naade, der med uimodstaaelig Almagt virker Alt, samt om Christi tilregnede Retfærdighed, der skjuler og tildækker Synden uden at overvinde den eller bevirke nogen Forandring i Menneskets sædelige Tilstand*). Begrebet om Guds straffende Retfærdighed var ham saa forhadet, at Forestillingen om samme efter hans egen Tilstaaelse „opfyldte ham med Had til dette Prædicat og med Vrede og Had mod Gud selv“. Han kalder den „en falsk og ugudelig Lære; thi at Gud er retfærdig — siger han — betyder ikke, som de h. Fædre have forstaaet disse Ord: at Gud dømmer og straffer, men at han gjør retfærdig og from“**). Naar senere de mislige Virkninger af denne Lære — om den uforligelige Modsætning imellem „Moses og Christus“ eller „Lov og Evangelium“ — paa hans Tilhængeres sædelige Tilstand forvoldte ham Skrupler over dens Rigtighed, bekjender han (i Aaret 1530), at, ihvorvel denne Theori var den Kilde, hvoraf han stadig og udelukkende øste Trøst og Beroligelse, saa faldt det ham dog „meget vanskeligt“ i det praktiske Liv at holde fast ved den og danne hele sin religiøse Bevidsthed efter den; „han maa bestandig Dag og Nat plage sig hermed“. Vanskeligheden bestod nemlig i, at forlige Samvittighedens Fordring om sædelig Anstrængelse med den Tro, at alle Bestræbelser i denne

*) S. d. Blad f. A. Nr. 48 S. 757 og Nr. 49 769—70.

***) d. v. s.: at han anseer og erklærer Synderen for at være retfærdig og from, uagtet han ikke er det. M'. A.

Henseende ere uden Betydning, og at Tilregnelsen af Christi Fortjeneste virker Alt. Der undslipper ham ved samme Leilighed den mærkværdige Tilstaaelse, „at det er umuligt at finde denne Lære i den h. Skrift, naar man blot læser og studerer den, uden at have oplevet Sagen paa sig selv. Saaledes gik det alle dem, som vel af ham havde lært de Ord: at Troen alene retfærdiggjør, men vare blinde og døve ligeoverfor de kraftigste Skrivsteder, som fandt Anvendelse paa denne Lære, fordi de manglede denne Erfaring“*). Det var altsaa, bemærker hertil Döllinger herom, ene hans egne personlige sjælelige Tilstande, der bragte ham til i Pauli Breve at læse en Lære, som før hans Tid ingen Dødelig havde fundet i dem.

Var det allerede i Aaret 1516 hans „sødste Trøst, at al Stræben efter en fuldkommen Renselse fra Synden beroer paa en anmassende Indbildning, og at man tvertimod skal og maa vedblive at være en Synder, fordi Christus er kommen ned fra Himlen for at tage Bolig i Syndere(!), og fordi Han ellers vilde være død forgjæves“: saa giver han i Aaret 1518 (i et Brev til Spalatin) denne Forestilling tillige med alle sine øvrige indre Erfaringer om den Maade, hvorpaa Mennesket finder Fred med Gud, et betegnende Udtryk i den korte Formel — at „hele Religionen bestaaer i en Act af Fortvivlelse og en Tillidsact.“ Mennesket maa i Følelsen af sin totale Afmagt „ganske fortvivle over Alt hvad han selv — endog med den guddommelige Naades Bistand — kunde medvirke til sin Frelse og alene stole paa Guds tilgivende og hans Synder tildækkende Naade. Det er ikke Gjerningen, der behager Gud, men det, at Mennesket anklager sig for, at det Intet har gjort. Gud har be-

*) Man sammenlignede denne Yttring med den ligesaa absurde Udtalelse om den Djævel, der bestandig drev ham selv saavel som Apostlen Paulus til Bibelen for flittigt at studere den!

falet gode Gjerninger, men ikke fordi han forlanger, at man skal tjene ham med dem men for at give os Anledning til en saadan Selvanklage.“

Saaledes samlede sig alle Luthers Fornødenheder i Fordringen om en absolut — af Samvittighedens Stemme uafhængig og fra alle ethiske Betingelser frigjort — Vished om Naadestanden: en Vished, som ikke maa lade sig forstyrre af Bevidstheden om den vedvarende Syndighed. „Al Stræben efter at smykke sig med gode Gjerninger“ og berolige sin Samvittighed med Bevidstheden om at have handlet ret var i hans Øine „det dybest liggende Onde i det menneskelige Hjerte, der ene kunde erkjendes og udryddes, hvor Troen og Haabet plages med de (stadigt omtalte) stærke Anfægtelser af Døden, Helvede og Samvittigheden (!) samt Tanken om det evige Naadevalg“. Men trods alle disse Trøstegrunde over Samvittighedens bestandig tilbagevendende Uro og Tvivl hører man dog Luther stedse paanygjentage den ovenfor omtalte Beklagelse over, at han aldrig ganske kunde faae Bugt med den gamle Kirkes Lære om de gode Gjerningers Værd. Denne Tanke „marter og plager ham næsten tildøde; den er den rette Møllesteen, som man aldrig kan bringe sig fra Halsen“. Han priste ved denne Leilighed, som ofte siden, den yngre Slægt lykkelig, fordi den, opvoxet i hans Lære, vilde være bedre betrygget mod at forstyrres af denne Grundvildfarelse, end han selv og alle Ældre. Han vante sig mere og mere til, altid at tale om den gamle Kirkes Lære som en fuldstændig Forvanskning og Fornægtelse af Christi Forløsergjerning. „Tyrker, Jøder og Papister, siger han, bygge og troe ikke paa Christus, men paa deres egen Hellighed; under Pavedømmet ere vi blevne syv Gange værre Hedninger under Navn af Christne, end vi nogensinde før have været.“ Han kalder „Papisterne“ forlorne. „fordi de lære, at man skal leve i bestandig Tvivl om Guds Naade; og, da de hverken ville slippe denne Tvivl, eller opgive Tilliden til deres

Gjærninger, saa er det en afgjort Sag, at de ere Djævelens Kirke, eftersom der ikke gives andre Veie, end disse to: den ene, som forlader sig paa Guds Naade, den anden, som bygger paa Gjærning og Fortjeneste“*).

Saaledes gik det med dette Hovedpunkt i hans Lære bestandig op og ned og frem og tilbage hele hans Liv igjennem! Sandheden gjorde idelig sin Magt gjældende over hans Bevidsthed, men desværre kun for atter paany at drive hans af Tvivl sønderrevne Indre til at finde paa nye Indvendinger og hidse hans lidenskabelige Begjærlighed efter hiin ubetingede Forvisning om sin personlige Sikkerhed for den evige Salighed til nye Angreb paa Kirkelæren, fordi denne erklærer en saadan Fordring for lige uforligelig med christelig Fromhed og sand Tro, og stempler denne fremkunstlede Tillid og Visshed som en ugudelig Anmasselse. Medens Luther lige fra den første Tid af sin offentlige Optræden mod Kirken, ja allerede forinden denne, havde omtalt hele dens tidligere Tilstand baade i Læren og Livet som et forvrænget Gøglebillede af den rette Christelighed, undslap ham saaledes i Aaret 1521 den mærkværdige Bekjendelse, at man rolig og oprigtigt kunde troe Alt hvad Kirken troer — altsaa ogsaa det, som den lærer om Nødvendigheden og For-

*) Begge disse usande Beskyldninger ere klart og fyndigt tilbageviste af Tridentinerconciliet (S. VI., 7. 8. 9). Den katholske Kirke lærer, at Menneskets Frelse er en Virkning af Guds aldeles ufortjente Naade i Christus, men indskærper tillige, at vi ikke kunne frelses uden vor egen, men af Naaden understøttede Medvirkning. Den lærer dernæst ikke mindre tydeligt, at ingen Christen maa tvivle om Guds Forjættelser og hans Barmhjertighed, om Christi Fortjeneste og Sacramenternes Kraft, men at vi vel, i Betragtning af vor Skrøbelighed og Ubestandighed, kunne have Grund til at tvivle om, hvorvidt vi rettelig benytte den os tilbudte Naade. Troen giver os nemlig hun Forvisning om hvad Gud har aabenbaret til vor Frelse, men ingen ubetinget Sikkerhed for vor personlige Frelse. M. A.

tjenstligheden af gode Gjerninger *) — uden derved at gjøre sig skyldig i nogen selvbehagelig Indbildning og Anmasselse. Han fremstillede endog dengang dette som den blandt Massen af det katholske Folk virkelig eksisterende Tilstand. Medens han nemlig ivrer mod Munkenes formentlige Pharisæisme, fremhæver han, „hvor langt bedre det er, at være en ustuderet Lægmand, Haandværker eller Hyrde, eftersom disse, uden at gjøre sig til deraf, troe eenfoldigt hvad Kirken troer, og tænke og haabe det Bedste om alle Andre, ogsaa om Munkene, men slet ikke indbilde sig noget om sig selv“. Disse indbyrdes uforligelige Stemninger afløste hverandre i en lang Række af Aar. Hans afvexlende Fordømmelse snart af det Ene, snart af det Modsatte frembragte mere og mere en Forvirring i hans Tankegang, der — som vi siden ikke sjældent ville faae at see — ham selv ubevidst, røber sig i de haandgribeligste Selvmodsigelser, endog ofte i een og samme Udtalelse!

(Fortsættes.)

*) Kirken lærer, at Alt, hvad det troende og omvendte Menneske gjør i Naadens Stand af Kjærlighed til Gud og Næsten, er fortjenstligt for Evigheden, men den betoner paa det stærkeste, at det Fortjenstlige ved alle fromme Gjerninger har sin Grund i Christi Fortjeneste. „Hvad der kaldes vor Retfærdighed, fordi den er en virkelig indre Retfærdighed i os, den er efter sit Udspring og Væsen Guds Retfærdighed, fordi den meddeles os af Gud i Kraft af Christi Fortjeneste . . . Guds Godhed mod Menneskene er saa stor, at han vil, at det som er hans Gaver skal gjælde for deres Fortjenester“ (S. Trident. Conc. S. VI., 16).
M'. A.

Politisk Overblik.

Tydskland. Dagens Begivenhed er her det uventede og eclatante Nederlag, som Indenrigsminister Eulenburg led ved Provindsialordningens Behandling. Han modsatte sig nemlig dennes Indførelse med Hensyn til Communerne i det vestlige Preussen (Rhinprovindsen etc.), og skjøndt han blandt Andre støttedes af den national-liberale Professor, Hr. Sübel, der udbredte sig over de sørgelige Virkninger af den almindelige Valgret, som navnlig var kommen Katholikerne tilgode, forkastedes ikke destomindre hans Forslag med omtrent 300 Stemmer imod 28. Selv de Nationalliberale fandt det dennegang for stivt at nægte de katholske Provindser, hvad der var blevet indført i de andre. Forøvrigt er Tilstanden i Tydskland den gamle; den katholske Befolkning berøves sine Præster, og maa finde sig i at see sine Skoler og Foreninger lukkede, blot fordi den ikke vilde finde sig i at lade sig indrangere i den aandelige Spændetrøie — den preussiske Statskirke —, som Bismarck har besluttet at ville stænge hele det tydske Folk ind i. Nogen Udsigt til snarlig Forandring i denne uhyggelige og oprørende Tilstand er der for Øieblikket ikke. Protestanterne befinde sig altfor vel under Politiets Beskyttelse og ere altfor fornøiede over at kunne dække deres egen indre Splidagtighed og Mangel paa aandelig Livskraft ved samme, til at de ikke skulde følge Regeringen i Tykt og Tyndt — christeligt og uchristeligt — anstændigt og uanstændigt. At det tydske Folk derved mere og mere spaltes og splittes, og den Dag, hvor den indre Raadenskab sprænger det hele i Luften, derved kommer nærmere og nærmere, generer hverken dem eller de Nationalliberale eller den kortsynede Regering.

Frankrig. For 8 Dage siden var Republiken en Kjendsgjerning — idag er Intet Kjendsgjerning, uden det, at Nationalforsamlingen har forkastet Senatsloven som altfor demokratisk. Hermed gik det saaledes til. Venstre vilde gjøre Indrømmelser, men ikke strax. Det vilde først sikre sig ligeoverfor Vælgerne ved foreløbig at opstille og fastholde en radikal Senatslov; naar denne saa var forkastet, hvad de sikkert haabede, saa skulde — og kunde uden Risiko — Medgjørigheden begynde. Men Bonapartisterne vare dengang klogere end Venstre; de forkastede ikke dette Forslag, men stemte for det. Ligitimisterne

stemte slet ikke, og Venstres Forslag blev til Venstres store Forskrækkelse vedtaget, hvorpaa Nationalforsamlingens Fleertal forkastede det Hele fra Ende til anden. Imidlertid staaer dog Vallons Forslag om Republikens Indførelse — i Principet nemlig — urørt, men betyder selvfølgelig intet mere, da dets nødvendige Supplement er faldet bort. Muligen lader der sig endnu i den 11te Time naae en ny Overenskomst.

Spanien. Den lille Alfonso havde „seiret“; hans Generaler havde „jaget“ Carlisterne ud af den ene Stilling efter den anden. Don Carlos var paa Flugten, to af hans Generaler skudte af deres egne Tropper og Estella indtaget — og saa var det Løgn altsammen, og den lille Alfonso maatte trods sin store Bravour skyndsomt reise hjem til Madrid, hvilket forresten baade var fornuftigt gjort og meget forsigtigt — men ikke desto mindre lidt flaut; navnlig da det viste sig, at det Jernbanetog, han flygtede med, endog Syd for Ebro blev beskydt af Carlisterne, der følgelig ikke kunne være „slaaede“ og „udjagede“ paa anden Maade end hidtil. Derimod have Hr. Alfonsos Generaler, som det lader til, lidt adskillige og det meget betydelige Nederlag.

Ungarn. Her er for Tiden Ministerkrise — man talte en Tid om et nyt Ministerium, dannet paa Grundlag af en Coalition mellem Baron Sengey (Clerical) og Koloman Tisza (Venstre) — men senere ere andre Combinationer opdukkede, og blandt andre ogsaa den meget simple, at det nuværende Ministerium Bitto (Liberal) ganske rolig lader være med at gaae sin Vei.

Kirkelige Efterretninger.

Paris. „Union“ bekjendtgjør et Hyrdebrev, som Cardinal-Ærkebiskoppen har udstedt om den afdøde Hammon, Sognepræt af St. Sulpice. Denne mere end 80-aarige Olding hørte til de meest yndede Præster i Paris; han døde i Armod trods sine betydelige Indtægter, fordi han stedse uddeelte alt hvad han eiede iblandt de Fattige.

Schweits. Vore „Culturkæmpere“ begynde at høste i den protestantiske Kirke, hvad de troede ene at have saaet imod den katholske Kirke. Den protestantiske Sognepræst af Laupen, i Nærheden af Bern, E. Blösch, erklærer offentlig, at han nedlægger sit Embede og forlader den geistlige Stand, „fordi han er overbeviist om, at de bestaaende kirkelige Former gaae rask en fuldstændig Opløsning imøde, hvilken Statens nye Foryngelsesforsøg ikke ville formaae at hindre, men snarere fremme, og at især Sognepræsternes Embede i dets nuværende Skikkelse deels allerede er, deels bliver en aldeles betydningsløs Virksomhed, som ingen Plads mere har i det moderne Samfund.“ — Denne Dom af en protestantisk Geistlig er af den høieste Betydning; imidlertid tager han Feil, naar han udvider den ogsaa til den katholske Kirke. Her har „Culturkampen“ aldeles den modsatte Virkning, den styrker kun det religiøse og kirkelige Sindet hos Katholikerne.

— I Jura er atter en „Statspræst“, ved Navn Langlois, forsvunden og har efterladt sig ikke blot stor Gjæld men ogsaa andre mindre hæderlige Mindesmærker. Snart vil „Statssecten“ have ødelagt sig selv.

Münster. I hele Diocesen ere siden vore Mailove 59 Præster afgaaede ved Døden; i den rhinske Andeel af Diocesen alene 23 Præster. Følgen er, at paa mange Steder Præsternes Virksomhed aldeles er ophørt. Saaledes skrives der f. Ex. fra Donsbrüggen: Siden et halvt Aar er vor Sognepræst uddreven af vort Sogn. Vi have nu, saa godt som det gaaer, indrettet en Lægmandsgudstjeneste. Paa Søn- og Festdage forsamle vi os som sædvanligt og talrigere end ellers, især om Eftermiddagen, og holde vor Andagt med Bøn og Sang. Vi begrave selv vore Afdøde.

Sligt et brutalt Tyranni kalder det liberale Parti „Culturkamp“!

— Den 11te Januar var for en af Westphalens ældste og ædleste Slægter en stor og sjælden Glædesfest. Matthias Greve von Galen og hans Hustru Anna Maria, født Baronesse von Ketteler, feirede deres Guldbryllup i en talrig Familiekræds paa Slottet Assen. Den høiærv. Biskop af Mainz, Grevindens Broder, og Grev Max, Sognepræst ved St. Christoph i Mainz, Jubelægteparrets Søn, vare tilstede. Til denne Jubelhøitid modtog Greven, som har gjort sig meget fortjent af den katholske Sag, fra Pius IX. Gregorius-Ordenens Storkors.

— Friherre von Schrötter, tidligere gennem en Række af Aar bosat i Rom, er vendt tilbage til den katholske Kirke tilligemed sin Søster.

Cöln. Da den høierv. Ærkebiskop Paulus modtog det herværende Præstoseminariums Nytaarsønsker, yttrede han med et dybt bevæget Hjerte sin Frygt for snart aldeles at blive løsreven fra den ham anbetroede Hjord. Denne Adskillelse, sagde han, vilde være ham uden Sammenligning mere smertefuld, end en nok saa haard Fængselsstraf midt iblandt sine trofaste Diocesæner.

Schlesien. Atter har Dødstimen ført en Gammelkatholik, Kredsdommer Felix Albrecht fra Schlochau, tilbage til den katholske Kirke. Da han laae paa Dødsleiet, bad han ganske af egen Drift sin ligeledes gammelkatholske Hustru og sin protestantiske Søster om at kalde den katholske Sognepræst og to Vidner, i hvis Nærværelse han gjenkaldte sine gammelkatholske Anskuelser og modtog som den katholske Kirkes troende Medlem de hellige Sacramenter. Ikke længe efter hensov han roligt i Herren.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 21de Februar. 2den Fastesøndag. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 22. M. Petri Bispestol i Antiochia. 23. Ti. Petrus Damiani, Biskop og Kirkel. 24. O. Matthias, Apostel.

Onsdagen den 24de Februar. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. 25. To. Margaretha af Cortona. 26. F. Ihukommelse af Frelserens Liigklæde.

Fredagen den 26de Februar. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Fasteandagt med Prædiken i Sct. Ansgars Kirke. 27. L. Lander, Biskop.

Søndagen den 28de Februar. 3die Fastesøndag.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaver hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 9. Søndagen den 28de Februar. 1875.

Indhold: „Evangeliet“. Luthers Forhaabninger om sin nye Læres
Virksomheder. Hans Angreb paa Messen. — Mit Ophold i for-
forskjellige Grevskaber. Politisk Overblik. Kirkelige Efter-
retninger: Rom, Polen.

**„Evangeliet“. Luthers Forhaabninger om sin nye
Læres Virksomheder. Hans Angreb paa Messen.**

(Fortsat fra Nr. 8.)

Luthers heldige Tanke at kalde sin nye Lære „Evange-
liet“ *) blev strax begjærlig grebet af alle denne Læres
Prædicanter og Tilhængere og udøvede sin Tryllemagt
paa den store Masse af aandelig umyndige Mennesker.
Dette Navn stemplede forud og afgjort enhver Indsigelse
og enhver Vægning ved at antage den som Ugudelighed
og alle dens Modstandere som Fjender af Evangeliet.
Denne Overgang fra Moses til Christus, fra Lov til
Evangelium forekom Alle saa usigelig fattelig og trøste-
lig. Dollinger anfører — som en Prøve blandt mange
andre paa, i hvad Betydning L. tog dette Navn, og til
hvilke Tilbøieligheder i det menneskelige Hjerter han
appellerede — følgende Sted: Ordet Evangelium betyder

*) S. Nr. 49 f. A. S. 770.

ntet andet, end et nyt godt og glædeligt Budskab eller Lære og Prædiken, som forkynder Noget, som man hjertelig gjerne hører*). Dette maa ikke være Lov eller Befaling, som fordrer og driver paa os og truer med Straf og Fordømmelse, naar vi ikke gjøre det. Det hører Ingen gjerne(!).

Herved betjente Luther sig allerede tidligt af et Kunstgreb, som han regelmæssigt fortsatte lige til sit Livs Ende, og som tjente til at stille alle hans Modstandere i det hadefuldeste Lys. Han paastod nemlig med en Sikkerhed og Dristighed, der i den religiøse Polemiks Literatur ikke har sin Lige, og som maa forbause Enhver der kjender denne Literatur, — at Alle, der skreve imod ham eller modstode hans Lære: Biskopper, Theologer, Fyrster, Statsmænd, vare i deres Hjerte i Grunden ganske overbeviste om Sandheden af hans Lære og enige med ham om alle dens Hovedpunkter, men at det ene var Nid og Avind hos Nogle, Stolthed hos Andre, Vindesygge eller Frygt for at miste deres rige Præbender, som bragte dem til — imod deres bedre Vidende og Samvittighed at forsvare den gamle Kirkes Lære. Saadanne Yttringer findes rundt omkring i hans Skrifter i stor Mængde. Her anføres kun et Par af dem, f. Ex.: „Vore Fjender ere overbeviste om og maae bekjende, at vor Lære er guddommelig Sandhed; thi dens Lys skinner nu mægtigt Paven, Biskopperne, Cardinalerne og alle andre Kjeltringer i Øinene**). „Alle vore Modstandere vide og have maattet bekjende, at vor Lære er den rette Sandhed.“ — „Vore Fjender maae selv sige: Læren kan være god nok, men vi ville nu engang ikke taale den, fordi den kommer fra ham“ etc.

Da det allerede i Kirkcomvæltningens første Aar

*) Vi bemærke her eengang for alle, at de udhævede Ord i Citaterne af Luthers Skrifter ere understregede af os. M. A.

***) „Denn es leuchtet dem Pabst, Bischöfen, Cardinälen und andern Buben gewaltiglich unter die Augen“.

viste sig, at Virkeligheden tegnede til at ville overgaae alle Forventninger om Held og Fremgang, var det ganske naturligt, at Luther ikke tvivlede om, at hans nye Lære om Retfærdiggjørelsen efterhaanden med uimodstaaelig Magt vilde gennemtrænge Samtidens religiøse Bevidsthed og give den en heel ny Retning. Han siger herom meget betegnende, at, „medens han har sovet og drukket Wittenbergske Øl med sin Philippus og Amsdorf, har Ordet udrettet saa meget, at Pavedømmet er blevet saa svagt, at endnu ingen Fyrste eller Kaiser har gjort det saa meget Afbræk“. Og ligesom han mere og mere vante sig til at betragte sin Lære som det eneste Lægemedel, der kunde helbrede den syge Christenhed, saaledes fulgte det af sig selv, at han var Lægen, der var kaldet til at uddele dette Lægemedel. Pavedømmets Forfald og dets formentlig stedse synkende Anseelse førte han udelukkende hiint idelig anpriste „Centralpunkt“ i hele den christelige Lære til Indtægt. Denne Lære var „Trompetklangen, for hvilken det pavelige Jerichos Mure styrtede sammen, den var hans nye Kirkes uimodstaaelige Forsvars- og Angrebsvaaben“. I sin overspændte Selvfølelse ansaae han sig for Tydsklands egenlige og sande Apostel, eftersom han først havde lært det Christi sande Lære at kjende; thi Tydskland, forsikkrede han, havde egentlig ligefra den h. Bonifacius' Tid og indtil hans Optræden slot ikke vidst, hvad Christendom var, eftersom Kjernen eller Substanten i denne: „Evangeliet“ (d. e. Læren om Retfærdiggjørelsen) tilforn havde været det ganske ubekjendt. Ja han gik endnu videre, idet han ikke undsaae sig ved at paastaae, at „Hovedlæren i den christelige Religion lige siden Apostlenes Tid havde været fordunklet og forvansket i hele Kirken“. „Nu derimod“, siger han, „har man Evangeliet saa recnt og luttret, næsten som Apostlene havde det; det er nu kommet tilbage til dets første Reenhed, og er langt renere, end det var paa St. Hieronimus' og St. Augustinus' Tidcr. Saa formørket er Skrivten blevet efter Apostlenes Tid, og man har ingen

steds havt en sikker og holdbar (gewisse und beständige) Udlægning at den. Siden Kirkens første Begyndelse har Troen aldrig været saa klar og reen som nu.“ Den rivende Hurtighed, hvormed hans Lære udbredte sig, den Begjærlighed, hvormed Folket greb efter denne hidtil ukjendte Læres Trøst, gjaldt ham for en guddommelig Bekræftelse paa dens Sandhed. „Havde Secterne („die Rotten“), sagde han dengang, været enige med os i, alene at drive paa denne Artikel, saa vilde det snart have været forbi med hele Pavedømmet!“ Vi ville imidlertid af det Følgende faac at see, hvorledes disse tillidsfulde Forhaabninger efterhaanden afløstes af saa fortvivlede Klager over denne i saa høie Toner anpriste Læres fordærlige Virkninger, at Haabet om Verdens snarlige Ende og den yderste Doms Nærmelse i hans seneste Leveaar blev den eneste og sidste Trøst, hvormed han i Bevidstheden om „at have gjort det Yderste for at indrette Alt paa det Bedste“, søgte at holde sit stedse mere synkende Mod opreist. Det var nemlig langt fra, at disse nedslaaende Erfaringer nogensinde bragte Reformatoren til at betvivle eller opgive den Lære, der nu eengang var bleven Midtpunktet i hans religiøse Tanker og Følelser; thi han troede virkelig, at han havde modtaget denne Lære (navnlig om den ganske umiddelbare Selvtilregnelser af Christi Fortjenester) ved en ganske speciel Aabenbarelse af den Helligaand. Alt „stod og faldt med den“. Luthers af ham selv og hans Beundrere saa meget omtalte Anfægtelser, eller med andre Ord og i Virkeligheden: hans Samvittigheds idelige Advarslor og Paamindelser, havde derfor blot den Virkning at befæste ham mere og mere i Troen paa Rigtigheden af de Sætninger, som han nu eengang havde sat hele sin aandelige Existents ind paa at hævde, og som i en Række af Aar havde været Udgangspunktet for hans formentlige Berettigelse til at optræde som hele Christenhedens Reformator. Den totale Omvæltning i alle kirkelige Forhold, som hiin Lære indenfor hans nye Kirke-

væsens Omraade allerede havde frembragt, den store Skare af Prædicanter og Lægfolk, der lyttede til hans offentlige og private Udtalelser som til guddommelige Orakelsprog, bidrog Alt i Forening til ret at befæste ham i den Paradox — at, jo Mere der baade indvortes og udvortes talte imod Rigtigheden af hans Paastande, og dermed mod den høiere Sendelse, som han idelig paa-beraabte sig, desto mere gjaldt det om at holde Stand; thi disse Anfægtelser af hans Forvisning om Sandheden af det „Evangelium“, som Gud selv paa en overordenlig Maade havde aabenbaret ham, maatte jo nødvendig være djævelske Indskydelser. Dette fremhæver hans berømte Biograph som den psykologiske Forklaringsgrund til den ubøielige og urokkelige Standhaftighed, hvormed han tiltrods for Alt hvad der høirøstet vidnede imod det, forfægtede sit nye Dogme. Der kunde derfor aldrig være Tale om, at han skulde tilbagekalde hvad han med saa stor Tillidsfuldhed havde udgivet for en ny Aabenbaring, der af Gud var bestemt til at omstyrte hele den hidtil bestaaende Kirkeorden.

Overensstemmende hermed afhængte i Luthers Øine Værdien af det ny Testamentes Bøger af den større eller ringere Lethed, hvormed de lode sig forlige med den omtalte „centrale Artikel“, og tjente til dens Befæstelse. „Der er kun eet Evangelium, siger han, men de, som meest og bedst drive paa, at det alene er Troen*) paa Christus, som retfærdiggjør, det er de bedste Evangelister. Derfor maa man snarere kalde St. Pauli Epistler for et Evangelium, end Matthæus, Marcus og Lucas, thi Ingen fremhæver Naaden ved Jesus Christus saa tappert som St. Paulus, især i Brevet til Romerne. Saaledes er ogsaa St. Peters første Brev en af de ædleste Bøger i det ny

*) Luther gjør sig jævnlig skyldig i den underfundige Tvetydighed, hvormed han her bruger dette Udtryk — som om den katholicke Christendom gav Anviisning paa nogen anden Vei til Frelse end Troen paa Christus (sml. d. flg.). M'. A.

Testament og det rette pure Evangelium; thi han gjør det Samme som Paulus og alle Evangelister(!); han lærer den retskafne Tro: at Christus er os skjænket for at borttage vore Synder og gjøre os salige*). Ligeledes henførte han enhver kirkelig Institution, der nærmest af andre Grunde mishagede ham, til Fordunklingen af denne Hovedlære, der var Kilden til alle kirkelige Misbrug og Vildfarelser.

Med størst Hidsighed og Bitterhed gav han sin Uvillie Luft mod Kirkens sacramentale Offer; og da den gamle Lære om Eucharistiens Sacrament ikke lod sig forlige med den oftomtalte Doctrin, saa forkastede han ikke blot selve Dogmet, men lod sig det fremfor Alt være magtpaaliggende at opfylde sine Tilhængere med den dybeste Afsky for dette Midtpunkt i hele den katholske Gudstjeneste. Han skildrer Messen som en Handling, der i Vederstyggelighed overgik „alle den kananitiske Afgudsdyrkelses Grueligheder“. „Mange Ting hos Papisterne, siger han, ere et sandt Djæleværk („Teufelskrämerei“), men Messen er det Grueligste af Alt. Thi hvorvel jeg har været en stor og forkasteelig Synder og har tilbragt og forspildt min Ungdom paa en fordømmelig Maade, saa er dog det den største af mine Synder, at jeg har været saadan en hellig Munk og over femten Aar saa gruelig fortørnet, martret og plaget min kjære Herre med saa mango Messer.“ — „Denne Last (at Papisterne have gjort Sacramentet til et Offer) overgaaer alle Ord og Forestillinger, og Ingen kan i al Evighed tilbørligt revse den. Andre Laster have hver sin egen Djævel eller en Flok Djævre, der drive den, men Offermessen kalder jeg et Værk af alle Djævre tilhobe; for at anstifte og vedligeholde denne Vederstyggelighed have de Alle slaet

*) Enhver seer let det Intetsigende og tillige Perfide i denne sidste Ytring; thi den katholske Kirke lærer jo det Selvsamme, kun med den Forskjæl, at efter Luthers Lære borttager Christus ikke Synden, men skjuler den blot. M^r. A.

sig sammen og opbudt alle deres Kræfter, al deres Ondskab og Skalkhed.“ — „Gud give alle Christne et saadant Hjerte, at de, saasnart de blot høre det Ord „Messe“, forskrækkes derved og korse sig som for det bare Djævelskab (Teufelsgräuel).“ — Han vilde hellere, siger han, have været „ein Hurenwirth oder Räuber“, end „at han saaledes i femten Aar skulde have bespottet Christus ved Messelæsning og Offring.“

Det kan ikke forundre nogen troende Katholik, ja ikke engang nogetsomhelst andet af Lidenskab og Fordomme ikke forblindet Menneske, der med Blik for psykologiske Motiver stiller sig ligeoverfor historiske Kjendsgjæringer, — at Luthers indre Forstyrrelse fremfor Alt maatte culminere i dette Angreb paa den katholske Troes, i Herrens eget Ord, den tidligste Oldtids og alle følgende Aarhundreders Overlevering begrundede høieste Helligdom. Hans Spot over dette Sacrament over alle Sacramenter*), de Selvmodsigelser, hvori hans blasphemiske Yttringer derom hilde ham, grændse til det Utrolige. Vi indskrænke os her til at erindre om den mærkelige Disput, han selv fortæller, at han om dette Punkt har havt med Satan. Man skulde nemlig troe, at, naar Messen efter den nysanførte Yttring var et Værk, som alle Djævle skulle have slaact deres Kræfter sammen for at opfinde, saa maatte jo Satan være optraadt som Messens Advocat, for at friste Luther til igjen at begynde at læse Messe. Men han beretter noget heelt Andet. Han vaagnede en Nat Kl. 12, og Satan var da strax ved Haanden for at disputere med ham, og Sagen endte med, at Reformatoren erkjendte ham

*) Christi Oposfrelse og hans virkelige Nærværelse i Kirkens — Hans Sonoffer uøfladeligt fornyende — ublodige Offer er Kilden til alle de Velsignelser der gennem de øvrige Sacramenter udbrede sig over Kirken. Den Enkeltes christelige Liv begynder vel med Daaben, men Kirken begynder og kundgjør sin Tilværelse paa ethvert Sted, hvor den plantes, med at feire det sacramentale Offer. M'. A.

for sin Overvinder og Læremester. Satan tog nemlig her ikke sit og alle sine Underdjevles største Mesterværk i Forsvar, men gik tvertimod Luther stærkt paa Livet med at foreholde ham den gruelige Synd, hvori han gjennem saa mange Aar havde gjort sig skyldig, eftersom hans idelige Messelæsning havde været den „vederstyggeligste Afgudsdyrkelse“; og Luther erkjendte efter et Par Timers Disput, at Satan i alle Maader havde Ret, at hans Grunde vare klare og uigjendrivelige. Han tilføier imidlertid med en i denue Sammenhæng mærkværdig Naivetet, „at Djævelen vel er Løgnens Aand, men at han dog har Ret, naar han er Anklager.“ (Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Tydskland. I den preussiske Landdag fortsættes Culturkampen. Regeringen har nemlig her forelagt et Lovforslag om de kirkelige Eiendommers Bestyrelse, som i Grunden gaaer ud paa en Confiscation af disse. Forslaget er saaledes affattet, at det for en overfladisk Betragtning kan see ud som et Skridt til at skaffe Menighederne Indflydelse paa disse Midlers Bestyrelse; men Valgbestemmelserne ere af den Art og Regeringens Indblandingsret er saa overgribende, at den katholske Befolkning vistnok ikke et Øieblik lader sig narre til at medvirke til denne Lovs Gjennemførelse. Samtidigt hermed har den gammelkatholske Deputerede Hr. Petri forelagt et Forslag om Gammelkatholikernes Medeieendomsret til de katholske Kirkemidler, som i endnu høiere Grad end Regeringens ovennævnte Lov gaaer ud paa at berøve det katholske Folk enhver Andeel i og Benyttelse af de Formuesgjenstande, som fra Arilds Tid have været Kirkens Eiendom. Reichensperger og Windthorst paaviste træffende det Skamløse og Retsstridige i Regeringsforslaget, men det national-liberale Fleertal følger naturligviis her som sædvanlig Regeringen, og naar Petris Forslag kommer til Behandling, vil dette uden Tvivl ogsaa blive vedtaget —

af Had til Christendommen. Vi ville da faae det Særsyn, at den „liberale Retsstat“ berøver $\frac{1}{3}$ af sine Borgere de nødvendige Midler til Tilfredsstillelsen af deres religiøse Fornødenheder for deels at confiskere disse, deels at overgive dem til den lille uhæderlige Sect, som kalder sig Gammelkatholiker, og som, saa længe den har bestaaet, har været indbyrdes uenig om Alt muligt, undtagen om at faae fat i den katholske Kirkes Midler. Dog — Kirken svækkes ikke herved; dens Existents og dens Styrke afhænger ikke — saaledes som Secternes — af materielle Midler, det har Historien ofte nok godtgjort. Hvortidt har ikke Staten og de Mægtige udplyndret Kirken?! Den hele Voldshandling vil kun føre til end yderligere at begeistre og forene det katholske Folk i sand og stærk Offervillighed, og til yderligere at svække og løsne Sammenholdet i det allerede mere end tilstrækkeligt splidagtige tyske Rige. Debatten om Regeringsforslaget gav forresten ogsaa Anledning til en ret interessant lille Fremtoning af mere særlig Art. Dengang Forslaget om den protestantiske Kirkes Forfatning og Pengemidler nemlig for noget siden var til Behandling i Deputeretkammeret, afholdt Katholikerne sig som bekjendt fra al Deeltagelse heri. Det havde da været at vente, at Protestanterne nu havde haft Tact nok til at gjøre Gjengjæld —; men nei — der var endog en „evangelisk“ Præst, som ikke kunde afholde sig fra at gaae i Ilden for Regeringsforslaget. Dog det er jo saa naturligt; disse „evangeliske“ Herrer leve jo kun i Kraft af Statens Beskyttelse og Statens Penge; disse to Ting ere jo — det viser den nyere Tids Begivenheder jo mere og mere — det egenlige Livsprincip for deres „Overbeviisning“; hvor skulde de da kunne tie, naar Talen er om Andres Penge?

Frankrig. En Forstaaelse mellem Centrumspartierne paa Grundlag af det af Vallon indbragte Forslag er sandsynlig.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 4de Februar modtog den h. Fader, som sædvanlig kort før Fastetiden, Roms Sognepræster og de Prædicanter, der iaar skulde holde Fastepredikener. Han opmuntrede dem i en gribende Tale til med Alvor at prædike Guds Ord til Syndernes Omvendelse. — Efter denne Audients gik Paven, for første Gang siden den 20de September 1870, atter ned i Sct. Peterskirken, efter at Kirken en Time i Forveien var forladt af de Tilstedeværende og Dørene lukkede. En Deel Cardinaler og Prælater vare i Pavens Følge. I Kirken blev han modtagen af Capitlet Sct. Peter. Efterat Paven havde forrettet sin Andagt ved Sct. Peters Grav, tog han de nye Arbeider i Øiesyn. Uden at støttes steg Pius atter op ad den store Trappe til Paladset — et Beviis paa, at hans Helbred er godt.

— Af den for 1875 udgivne officielle Haandbog over Hierarchiets Tilstand fremhæve vi følgende Notitser: Der gives for Øieblikket 51 Cardinaler, af hvilke kun 8 ere udnævnte af Gregor XVI. Patriarchernes, Ærkebiskoppernes og Biskoppernes Antal er ifjor steget fra 1110—1120. Under Pave Pius' Pontificat ere 18 Bispedømmer ophøjede til Ærkebispedømmer, fremdeles ere fem nye Ærkebispedømmer oprettede; endvidere har Pius IX. oprettet 128 nye Bispedømmer, tre apostoliske Delegationer, 29 apostoliske Vicariater og 13 apostoliske Præfecturer. — Mon man endnu vil troe, at den katholske Kirke synger paa sit sidste Vers?

— Msgr. Simeoni, apostolisk Procurator, Pavens Huusprælat og Secretær for Propagandaen er udnævnt til Nuntius i Madrid. Imidlertid tør man ikke deraf slutte, at Paven har isinde at blande sig i den spanske Krig mellem Alfonso og Don Carlos. Paven følger her som altid det samme Princip: han styrer Kirken uden at blande sig i politiske Spørgsmaal. Saafremt Don Carlos maatte komme paa Thronen i Madrid, vil Paven ikke vente et Øieblik med at anerkjende ham. Det var ogsaa derfor kun en „liberal“ Løgn, at Paven skulde have tilskrevet Don Carlos om at trække sig tilbage.

Polen. Russerne føre Culturkampen paa deres egen Maade. Med russisk Grusomhed paa tvunge de de ka-

tholske Polakker schismatiske Præster. Vi meddele her en Scene, som fortælles i et polsk Blad. Da det i Sognet W. i Podladchien blev bekjendt, at en schismatisk Pope var kommen til deres Landsby, samlede Bønderne, Mænd, Kvinder og Børn sig strax foran Kirken for at forhindre Popen i at træde ind. Denne kaldte naturligviis paa Politiet, og snart indfandt der sig en Kosakhøvedsmand med sine Folk. Da Bønderne saae det, lagde de sig alle ned paa Jorden med det Forsæt hellere at døe, end at tillade Popen at betræde deres Kirke. Kosakkerne studsede et Øieblik, men hurtigt fandt de paa Raad. De stege af deres Heste og styrtede sig som vilde Dyr over disse værgeløse Mennesker, traadte med Fødderne paa dem og sloge med Pisdke omkring sig, ubekymrede om de ramte Mænd, Kvinder eller Børn, hvis Jammer-skrig ikke gjorde noget Indtryk paa disse Barbarer. Men desuagtet vege Bønderne ikke fra Stedet og de Angribende maatte trække sig tilbage. Nu rykkede en Afdeling Infanteri frem, og, efter at have sammenstillet Bøsserne, greb Soldaterne enhver enkelt af de Liggende ved Hænder og Fødder og kastede dem nedad den steile Bakke, hvorpaa Kirken var beliggende. Saaledes blev Adgangen fri, og medens de stakkels Folk laae der uden Sands og Samling med sønderslagne Lemmer holdt Popen sit Indtog i Kirken. Den samme Forsvarsmaade anvendte Bønderne ogsaa andensteds, og den havde de samme Grusomheder til Følge. Mange, om hvem man meente, at de øvede en vis Indflydelse paa Almuen, bleve deporterede til det indre Rusland. En af disse, en simpel Bonde, som allerede befandt sig paa Deportations-Vognen, stod endnu engang op og tiltalte de Omkringstaaende med følgende Ord: „Alt har man taget fra mig; man har røvet mig baade løst og fast; min Kone og mine Børn har man styrtet i den største Elendighed; man røver mig nu mit Legeme; men min Sjæl og min Samvittighed — dem lader jeg Ingen fratage mig.“

Om de Galiciske Poper, som nu idelig komme til Polen for at lade sig ansætte og besolde af den russiske Regering, skriver en katholsk Correspondent derfra: Indtil deres Ankomst troede vi aldrig, at Mennesker kunde frigjøre sig i en saa høi Grad for al menneskelig Følelse; de have opfyldt vort ellers saa stille og fredelige Land med Udaad og Grusomheder, hvis Mage vi allerede længe ikke have seet. Poperne opirre Soldaterne til det grusomste Tyranni, idet de forestille dem, at Folket er

ophidset af Jesuiterne til at gjøre Modstand. Den lille By Rudno staaer nu alt tom i nogle Maaneder og dens Indbyggere flakke omkring i Skovene. — I Biala satte Bønderne de ankomne Poper paa Vogne og kjørte dem langt bort; de skiltes fra dem med de Ord: „Kjører nu, hvorhen I ville, vi behøve eder ikke!“ Som Følge heraf blev hele Egnen sat i Beleiringstilstand; i alle Landsbyer lagde man stærke Besætninger, som tilføiede Bønderne umaadelig Skade ved Tyverier og Mishandlinger. Fra Chelm kom Efterretning om, at til Foraaret en stor Hungersnød vil være uundgaaelig; thi allerede nu ere mange Familier brødløse. Paa en saa skammelig Maade er Landet plyndret, bestjaalet og udsuget af Kosakkerne. Derhos bliver den russiske Knut jævnligen anvendt med den ubarmhjertigste Haardhed. De liberalc Blade over hele Verden tie naturligviis aldeles om disse rædselsfulde Optrin; ja nogle tage endog den russiske Regering i Forsvar, de have intet Ord af Misbilligelse og Afsky tilovers for Polakkerne. Hvorsomhelst Parolen lyder: „Imod Rom!“ ere de af samme Mening og stemme i med, lige meget ved hvilke Midler og paa hvilken Maade Kampen føres.

Mariaforeningen.

Møde Søndagen den 28de Februar, Efterm. Kl. 5¹/₄.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 28de Februar. 3die Fastesøndag.** I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 1. Marts. M. Svibertus, Biskop. 2. Ti. Simplicius, Pave. 3. O. Kunigunde, Jomfru; Kl. 8¹/₄ Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer.
- Onsdagen den 3die Marts.** Kl. 7¹/₂ Aften Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. — 4. To. Casimir, Bekj. 5. F. Ihukommelse af Frelserens fem Vunder. Kl. 8¹/₄ Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte.
- Fredagen den 5te Marts.** Kl. 7¹/₂ Aften Fasteandagt med Prædiken i Sct. Ansgars Kirke. — 6. L. Vilhelm, Abbed.
- Søndagen den 7de Marts. 4de Fastesøndag.**
Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5. i Kjøbenhavn.

N° 10. **Søndagen den 7de Marts.** **1875.**

Indhold: Luther om Messen, Bøn og Faste. — Mit Ophold i forskellige Grevskaber. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Preussen, Berlin, Fulda, Wesel, Horsens.

Luther om Messen, Bøn og Faste.

(Fortsat fra Nr. 9.)

Saaledes løb Forestillingerne om, hvad der kom fra Gud, og hvad der var af Djævelen, idelig i eet for Luther under den unaturligt opskruede og voldsomt oprørte Sindstilstand, hvori han stadig befandt sig ligeoverfor hans Samvittigheds Protester mod hans reformatoriske Idrætter. Den Djævel, hvis Angreb og Fristelser han uophørligt beklager sig over, var nemlig ellers, som vi strax skulle see, ingen anden, end hans Samvittighed, der hele hans Liv igjennem reagerede mod hans Overgreb. Han tilstaaer selv, at han i denne ophidsede Tilstand ofte ikke kunde skjælnes, om det var Gud eller Djævelen, der talte til ham! Sagen seet fra hans Standpunkt, skulde man jo have ventet, at det her maatte være Gud, der ved en særegen Aabenbaring — i Lighed med den han paastod at have modtaget om den ganske umiddelbare Selvtilregnelser af Christi Retfærdighed — havde

belært ham om Messens Forkastelighed og opfordret ham til at udrydde „denne Gruelighed“. Dog — vi overlade enhver fornuftig og aandelig ædruelig Protestant selv at anstille videregaaende Betragtninger over denne mærkværdige Selvbekjendelse, og i Henhold til den over den saakaldte Reformations Værd og Betydning i det Hele. Vi for vort Vedkommende, og forhaabenlig Flere end vi, ville udentvivel give Reformatoren Ret i, at hans lidenskabelige Had til den Cultushandling, hvori hele Christenheden lige fra den tidligste Tid har seet det Midtpunkt i sin Tro og Gudsdyrkelse, hvorfra det forklarede Gudmenneskes Aand og Kraft udbredte sin Rigdom paa Naade og Velsignelse over hele det kirkelige Liv, — at dette Had umulig kunde stamme fra guddommelige Indskydelser. Thi ethvert Menneske, som troer, at Christendommen er en guddommelig stadfæstet og beseglet Aabenbaring, som troer, at Gud umulig har kunnet give denne sin Aabenbaring til Priis for alle menneskelige Tilfældigheder, vil have vanskeligt ved at troe, at den af Christus stiftede Kirke, som Han forjættede sin almægtige Bistand og Nærværelse igjennem alle Tider indtil Verdens Ende, — at den kort efter Apostlenes Bortgang, uden Modsigelse skulde have indført en Gudsdyrkelse, der var vederstyggeligere end „den kananitiske Afgudsdyrkelse“! Det Samme gjælder om den paastaaede Fordunkling af Christendommens meget omtalte Hovedlære om Menneskets Retfærdiggjørelse. Ingen af Luthers Beundrere har til Dato været istand til at paavise det Tidspunkt, hvori disse Forvanskninger og Fordunklinger af den oprindelige Lære samt af Herrens og hans Apostles Indstiftelser og Anordninger have fundet Sted. Denne absurde Paastand henstaaer ligesaa ubeviist og ubeviislig som den anden Grundpille for den kirkelige Revolutions Berettigelse — Luthers guddommelige Sendelse i det Øiemed, at omstyrte hele den tidligere bestaaende Kirkeorden og forkynde en ny Lære, der erklærede den gamle for falsk og ugudelig, og etablere

en ny Gudsdyrkelse, der stemplede den gamle som den grueligste Afgudsdyrkelse.

Det er imidlertid, uagtet Luthers hele reformatoriske Virksomhed bevægede sig frem gennem en uafbrudt Række af Selvmodsigelser og omskiftende Meninger, alligevel paafaldende, at han ved en anden Leilighed udtaler sin største Forundring over, at Satan, naar han endelig skulde anfægtes, ikke, som han billigt maatte vente, foreholdt ham hans store og gruelige Hovedsynd, at han i saa mange Aar havde læst Messe, men plagede ham med at spørge, om han var sikker paa, at hans Lære ikke var falsk, at han var kaldet af Gud, og elskede Gud. Uden at tale om det Modsigende i disse Ytringer, skulle vi her blot erindre om det Urimelige i, at „Satan skulde have ængstet ham og næsten dræbt ham med disse Argumenter“! Thi Satan, Guds og Sandhedens Fjende, kunde jo umuligt bebreide ham, at han ikke elskede Gud, og vække Tvivl om hans Kaldelse og hans Læres Rigtighed. Det er altsaa af disse og utallige andre Ytringer klart, at det var Guds advarende Røst igjennem hans Samvittighed, der i saadanne kvalfulde Øieblikke forfærdede ham. Satan kunde jo Intet ønske mere, end at han ret fattede et grundigt Had til Gud og Sandheden, at han, naar hans Lære var falsk, befæstede sig mere og mere i Overbeviisningen om dens Sandhed, end at han, naar han ikke var kaldet af Gud til at stifte en ny Kirke og ødelægge den gamle, vedblev at bestyrke sig selv og Andre i denne Indbildning! Det Samme gjælder om Messen. Havde Satan opfundet og indført den for at forvandle Christendommen til „Afgudsdyrkelse“, hvorledes kunde da han (Satan), der igjennem alle tidligere Tider afdeligt har bestræbt sig for at forvanske og udrydde den katolske Christendom, her optræde som Guds Sagfører for at tilintetgjøre sit eget Værk? og hvorledes kunde Luther, der jo her — efter sit eget Sigende — bestemt vidste, hvem han havde for sig, saa beredvilligt følge hans

Anviisning? Hvorledes lader dette sig forlige med hans idelige Paaberaabelse af, umiddelbart at være kaldet og sendt af Gud? Denne til Forrykthed grændsende indre Forstyrrelse, denne Forvexling af guddommelige og sataniske Indskydelser — i Medfør af hvilken han bestandig tappert modstaaer Guds og sin Samvittigheds dømmende og advarende Paamindelser som djævelske Fristelser — finder iøvrigt sin Forklaring i hans ofte gjentagne Beklagelser over „det Vanskelige ved at aflægge en mangeaarig Samvittighed, der er fangen i Menneskesætninger“*). Dog — naar man bringer hans Beretning herom i Forbindelse med hans lidenskabelige Anstrængelser for at give sin ustyrlige Harme Luft igjennem de yderligstgaaende Paradoxer, da bliver hans afsindige Selvforglemmelse i dette som i saa mange andre Punkter fuldkommen gjennemsigtig. Men Ingen har Ret til at bebreide Nogen, at han her tager Luther paa Ordet, og giver ham fuldstændig Ret. Vanhelligelsen af de katholske Altere og Afskaffelsen af det eucharistiske Offer var ikke en Tanke, som Gud havde indgivet ham; den kunde ikke stamme fra nogen anden Magt i Aandens Verden, end fra den, som han selv i klare Ord henhører den til; og man kan ikke sige Andet, — ganske afseet fra den mærkværdige Selvmodsigelse, hvori baade Lærer og Discipel befandt sig — end at hans Følgagtighed i ethvert Tilfælde virkelig har gjort hans Mesters trædske Kløgt Ære!**) .

Vi have i det nærmest Foregaaende tilladt os angaaende dette betydningsfulde Moment i Luthers refor-

*) Hele den gamle Kirkes Overlevering baade i Lære og Liv var jo i hans Øine ikke Andet, end „Menneskesætninger“! M'. A.

**) Det maa bemærkes, at Luther beretter denne Begivenhed i sit Skrivt om Vinkelmessen (∴ den stille Messe), og han yttre senere (i 1533) til sin Ven Hausmann, at, hvis Nogen krævede ham til Regnskab, saa skulde han (H.) blot svare: „Luther be- kjender kort og godt den Kamp, som han nylig har havt med Djævelen og begjærer Absolution af Papisterne, d. v. s. Svar paa de af Satan fremførte Indvendinger mod Messen“! M'. A.

matoriske Virksomhed med vore egne Ord at gjengive det væsenlige Indhold af Döllingers, saavel som af flere andre Forfatteres Bemærkninger om samme. Vi vende os nu til Reformatorens Yttringer om en anden, med Offeret nærbeslægtet Deel af den christelige Gudsdyrkelse, nemlig Bønnen.

Da Bønnen unægtelig er en Gjerning eller Handling, kan det ikke forundre Nogen, at denne Handling faldt ind under den almindelige Forkastelsesdom, der erklærede alle Gjæringer for at være uden al Betydning for Menneskets evige Frelse. At ville søge Fred for sin Sjæl i Bønnen erklærede Luther for Daarskab. „Naar Freden med Gud vindes ved Troen alene“, siger han, „saa kan den ikke komme ved Gjæringer, ved Bøn, eller ved nogen anden Ting; det lærer Erfaringen. Om Nogen end vilde arbeide sig tildøde hermed, har hans Hjerte dog ingen Fred, førend han beslutter sig til dristigt og tillidsfuldt at overgive sig til Guds Naade.“ Han forbød formelig sine Tilhængere stadigt og daglig at holde ved med at bede: „Gud har forjættet, at han vil høre hvad vi bede ham om; naar Du derfor een eller tre Gange har bedet, da skal Du troe, at Du er bleven hørt, og ikke bede mere, for at Du ikke skal friste Gud eller mistroe ham.“ Hans egne Bønner havde sædvanligt, ligesom hans fleste aandelige Yttringer, en polemisk Charakter. Hans Ven Veit Dietrich hørte ham saaledes engang bede — ikke om Renselse og helliggjørende Naade, men om, at Gud snart vilde straffe og udrydde alle Fjender af hans nye Lære og Kirke, og denne Bøn blev i sin Tid af hans fanatiske Tilhængere anpriist som et Mønster paa hans Iver i Bønnen. Han selv regnede den vedholdende Bøn til de Øvelser, hvilke han som Munk flittigt havde drevet, men nu (under sin reformatoriske Virksomhed) havde forglemt. Han takker Gud for, at det nu var lykkedes ham fuldkomment at glemme Alt, hvad han i femten Aar havde drevet med saa stor Iver, at han ansaae det for umuligt nogensinde at glemme det:

den daglige Messelæsen, med Faste, Vaagen og Beden og „andre tunge Byrder“! Iøvrigt klagede han dog over, at han nu ikke kunde bede et Fadervor uden at forstyrres af uvedkommende Tanker, klagede over, at han var bleven lunknere til Bønnen og indrømmede, at hans Tilhængere vare iiskolde, uagtet den Helligaand tilskyndede dem til at bede, men trøster sig med, at det var Satan, som drev sine Tjenere, „Papisterne“, saavel til flittigt at bede, som til al deres øvrige Iver for Gudstjenesten. Han forsikkrer, at han, for at give sin iiskolde Bøn den fornødne Varme, først maatte opmuntre sig til Vrede og Had mod Paven og Papisterne, at han undertiden var saa kold, at han slet ikke kunde bede, og blev først istand dertil, naar han tænkte paa sine Modstanderes Ugudelighed og Utaknemmelighed. „Saaledes, siger han, bliver min Bøn varm, saa jeg brænder af Vrede og Had og derefter (i denne Stemning!) beder: Herre! helliget worde dit Navn (!). — „Jeg kjender ingen bedre Gjærning end Vrede og Nidkjerhed; naar jeg skal skrive, digte, bede og prædike godt, da maa jeg være vred; saaledes forfrisker sig min Bøn, skærpes min Forstand, og alle ulystelige Tanker og Anfægtelser vige bort fra mig.“ Han satte saaledes den trodsige og lidenskabelige Tillidsfuldhed istedetfor det ydmyge Haab, der overlader Alt til Gud, altsaa istedetfor den Stemning, som den katholske Kirke stedse anbefaler som den bedste. Döllinger anfører herom en Yttring af ham, som fortjener at erindres: „Mærk Dig vel, at, naar Du vil bede, skal Du kjæk og uforskammet træde frem for Gud og sige til ham: Herre Gud, himmelske Fader! Jeg beder og vil ikke, at du skal nægte mig, at det skal og maa blive Ja og Amen — det og Intet Andet; ellers vil jeg ikke bede eller have bedet!“ Men ikke desto mindre er Luther af sine Tilhængere stadig fremstillet som et Mønster paa en Bønnens Mand! Han omtaler derhos ofte, især i sine Breve, en ganske egen Slags Bøn, nemlig Bønnen imod visse ham særligt forhadte Personer („das Todtbeten“). Saaledes truede han med at bede mod

Hier. Emser, der havde vovet at skrive imod ham, at Gud vilde tage ham af Dage, og opfordrer sin Ven, W. Link, til at bede mod Hertug Georg af Sachsen, at Christus enten vilde omvende ham, eller tage ham bort fra Verden. Cordatus skulde bede mod Carlstadt, at Gud allerede her i denne Verden vilde gjengjælde ham efter hans Gjerninger!

Det er bekjendt nok, at Luther aldeles forkastede den af Kirken paabudne Faste, og det ikke blot for de Manglers Skyld, der kunde hænge ved samme, men i Principet, fordi han overhovedet frakjendte Kirken al Ret til at befale Noget, der gjør Fordring paa at forpligte den christelige Samvittighed, og fordi Fasten efter hans Mening var en ubetinget skadelig og forkastelig Institution, forsaavidt man tillagde den en fortjenstlig Charakter. „Man maatte hellere hengive sig til Fylderi og Drukkenskab, end ansee Fasten for en god Gjerning, hellere Dag og Nat „vollgesoffen“, end faste paa den Maade!“ Det skulde staae Enhver frit for, enten han vilde faste eller ikke; „Alt hvad der skeer i Kraft af Menneskebud og ikke frit er overladt til Enhvers Godtbefindende, er forlorent og forgjæves.“ Men siden kom der en Tid, da han, ligeoverfor den forfærdelige Umaadelighed og det Fylderi, der i Henhold til denne nye Lære tog Overhaand i den protestantiske Deel af Tydskland, fandt det meget ønskeligt at gjenindføre Fasten — imod Folkets nye Vane at gjenindføre en Institution, som han Aar igjennem offentlig havde udskreget for at være et taabeligt Plageri, og gjort foragtelig som papistisk Overtro. Han paakaldte nu de verdslige Magthaveres Bistand og Autoritet; thi han følte i denne Henseende baade sin egen og sin Kirkes og dens Prædicanters totale Afmagt.

Han havde ligeledes i en tidligere Tid ivret mod Afholdenhed fra Kjødspiser paa enkelte Ugedage, fordi det var Kirken, som bød det, men ønskede dog siden at see denne Skik gjenindført, men — ved Politiforanstaltninger! At disse ere slotte Surrogater for kirkelige

Anordninger, og at en af Øvrigheden paabudt Faste og Abstinents, som Ingen vilde overholde af Samvittighedsgrunde, enten inden kort Tid vilde blive latterlig, eller føre til det utaaleligste Tyranni, synes slet ikke at være faldet ham ind. Han taler blot vidt og bredt om Nødvendigheden af, at sætte Skranker for det overhaandtagne Fraadseri, fornemmelig af statsoekonomiske Grunde(!). Øvrigheden skulde, af Hensyn til, at Kjødfraadseriet tilsidst kunde foranledige Dyrtid(!) sørge for, at der et Par Dage om Ugen ikke falbødes Kjød paa Torvene; „men dog ikke Fredag eller Løverdage, eller for Pavens Skyld(!), men paa to andre Dage.“

Man seer af alt det Foregaaende, i hvilken forbausende Grad den feirede Reformator var blottet for den Sikkerhed i sine Paastande og Fordringer, som ene en virkelig og fast Overbeviisning formaaer at skjænke det Menneske, der, uden i nogen Maade med Luther at paaberaabe sig en umiddelbar guddommelig Sendelse, optræder, for enten i kirkelig eller borgerlig Henseende at indvirke vækkende og reformerende paa sin Samtid. Som et yderligere Bidrag til at godtgjøre den Mands totale Mangel paa indre Holdning og virkelig Overbeviisning, om hvem vi her tale, skulle vi i denne Sammenhæng endnu blot — angaaende Messen, som han selv ansaae for den største af alle Vederstyggeligheder — anføre, at han i Aaret 1539, altsaa syv Aar før sin Død, gav en pommersk Student i Wittenberg, hvis Fader endnu holdt fast ved den katholske Tro, det Raad, i religiøse Ting ganske at rette sig efter ham, „høre Messen med tilsyneladende Andagt, faste og bede med ham og paakalde de Hellige“, med andre Ord at hykle. for saaledes at søge at vinde ham for den nye Lære! Dette angav han udtrykkelig for Øiemedet med denne Føielighed.

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Frankrig. Som det var at vente kom Fleertallet i Nationalforsamlingen til en Overenskomst med Hensyn til Senatsloven; denne er nu vedtagen paa et temmelig bredt Grundlag, og Frankrig er saaledes nu en Republik. Denne Slutning paa de langvarige Kampe mellem de forskjellige Partier maa sikkert under de givne Forhold ansees for lykkelig. Det vil nu komme an paa, om den franske Befolknings store ultramontane Fleertal har Iver og Sammenhold nok til — ligesom de tyske Katholiker — at hævde en selvstændig Stilling i de politiske Spørgsmaal; med andre Ord: om de ligesom disse ville vide at danne et i Sandhed folkeligt, men dog strængt katholsk Parti, som ligesaa lidt lader sig annectere af en borneret og egennyttig „Conservativisme“, som narre af den pletterede Demokratisme, der idelig glemmer, at den første Grundbetingelse for ethvert sundt og livskraftigt Demokrati er en stræng christelig Livsanskuelse, og derfor heller aldrig vil kunne vinde den Betydning i Frankrig, som den — ifølge Samfundsforholdene — let kunde, dersom den, istedetfor at lefe med atheistiske Aandløsheder, overlod denne Forretning til de Liberale.

Tyskland. Rygterne om Rigskanslerens snarlige Tilbagetræden fra Forretningerne vedblive at holde sig. Nogle sige, at Grunden til denne skulde være Helbredshensyn. Andre anføre de kirkepolitiske Vanskeligheder. „Helbredshensynet“ er jo en almindelig Undskyldning i vore Dage og betyder derfor næppe stort; men forøvrigt er det ikke værdt at bryde sit Hoved meget for denne Sags Skyld; thi deels turde hele Historien være af meget tvivlsom Paalidelighed, deels var der vel foreløbig ikke vundet stort derved; ikke blot fordi den bekjendte national-liberale Benningsen nævnes som Bismarcks Eftermand, men navnlig fordi de tyske Liberale have løbet sig saa fast i Kirkestriden, at de vel, selv om de vilde, ikke kunne komme tilbage.

Spanien. Nordhærens sidste Nederlag have gjort et meget daarligt Indtryk i Madrid. Den lille Alfonsos Popularitet synes at være meget nær ved heelt at fordunste. Carlisternes Stilling er fortrinlig.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Paven har udstedt en Encyclica om den kirkelige Kamp i Tydskland, der vil vække stor Opsigt. Den h. Fader taler i den med en forbausende Frimodighed, som en Feldherre, der er vis paa Seiren. Han brænder mærker paany de uretfærdige og ugudelige Kirkelove, erklærer, at Staten ingen Ret har til at afsætte Biskopper og indsætte nye Præster, og at Alle, som tage Deel heri, ipso facto ere excommunicerede og udelukkede af Kirken. Han roser de heltedige Biskopper og Præster og det trofast hengivne Folk, og trøster dem med at hen-vise til den tilkommende Seir.

Preussen. De 6 østlige Provindsers evangeliske Provincial-Synoder betragtes med almindelig Opmærksomhed. I disse traadte en meget heftig Modstand mod det liberale Overkirke raad i Berlin for Dagen; men det lykkedes Regeringens tilstedeværende Commissarer at gjøre denne Opposition uskadelig. Paa alle Synoder blev der gjort Forslag til at afsætte de Præster, som nægte Jesu Christi Guddom. Men overalt indlagde Regeringens Commissar Protest mod at forhandle dette Andragende, og der blev givet ham Medhold. Rigtignok erklærede den brandenburgske Synodes Præsident alligevel at ville lade Forslaget komme til Forhandling, men i Virkeligheden er det ikke skeet.

— Høist bedrøveligt lyde Beretningerne om de evangeliske Menigheder ifølge den nye Civil-Ægteskabslov, saavel som de øvrige nye Love. Paa 100 Civil-Ægtevielser for Statsembedsmænd kom der i Berlin 19 kirkelige, i Potsdam 72, i Frankfurt 79. Antallet paa de kirkelige Ægteskabsproclamationer var i Berlin sunket til 2, i Potsdam til 12, i Frankfurt til 17 pCt. Til Begravelser vare Præster tagne med: i Berlin af 100 Tilfælde i eet, i Potsdam i 14 og i Frankfurt i 12.

— Biskopperne af Metz og Strassburgs Faste-hyrdebrev ere lagte under Beslag, som man troer, fordi de indeholdt visse Hentydninger til Kirkens nuværende Forfølgelse i flere Lande.

Berlin. Cultusministeren har ladet udgaae en fortrolig Skrivelse til Regeringspræsidenterne om de geistlige Ordener og Congregationer, især Franciscanernes og Capucinernes, og derefter synes deres Time at være kom-

men, paa Grund af at „de staae under udenlandske Foresatte“.

— Regeringen har forelagt den preussiske Landdag et nyt Lovudkast angaaende de katholske Menigheders Kirkeformue. Udkastet sigter til at unddrage Biskopperne Forvaltningen og overdrage den til Menighederne selv i Modstrid med de kirkelige Love. Der blev af de meest ansete katholske Talere holdt udmærkede Foredrag for at bevise, hvorledes denne Lov kun var et videre Skridt i den hidtil forgjæves førte Culturkamp, der staaer i aabenlys Modstrid med den preussiske Grundlov. — De liberale Talere nægte ikke engang dette; de ere beredvillige til at ofre Grundloven, naar Culturkampen blot kan holdes igang! (S. S. 108 f. Nr.)

— Under Arnims Proces var, som bekjendt, en Circulardepesche bleven meddeelt, som Bismarck havde udstedt til Grev Arnim angaaende det fremtidige Pavevalg. I denne Depesche havde han paastaet, „at Pavens Stilling ligeoverfor Regeringen ved det vaticanske Concil aldeles var bleven forandret“, og „at derfor Regeringens Interesse ved Pavevalget for Fremtiden var langt større, og at den havde mere Ret til at tage Notits deraf“. Det tyske Episcopat har nu udstedt en Collectiverklæring om at Bismarcks Forudsætninger ere aldeles ugrundede og hans Følgeslutninger ligesaa urigtige.

Fulda. Culturkæmperne have faaet Tydsklands ældste Skole ophævet. I det 8de Aarhundrede stiftede her Tydsklands Apostel den hellige Bonifacius og hans Medhjælper Sturmius et Benedictinerkloster, hvorfra Culturen og Dannelsen udgik over de tyske Lande, thi dets Skole havde et godt og udbredt Rygte. I det 16de Aarhundrede traadte i dets Sted det pavelige, og i forrige Aarhundrede det biskoppelige Seminarium. Fra Sturmius' Dage af har altsaa Fulda havt sin Skole, som var dets Hæder og særegne Prydelse. Men paa den sidste Sturmius' Fest, den 17de Decbr. 1874, er det blevet anderledes. Fra denne Dag daterer sig Cultusministerens Befaling, at Seminariet skulde lukkes. Denne Ordre iværksattes den 18de Januar. Landraaden indfandt sig i Seminariet og erklærede dette i Regeringens Navn for lukket, og 3 Dage derefter, Kl. 10 om Morgenen, knælede 9 unge Mænd, iførte den geistlige Dragt, ved St. Bonifacius' Grav. Det var Præsteseminariets sidste Elever. Inden Kl. 11 maatte de være borte, saafremt de ikke vilde straffes

med 3 Dages Fængsel og ved Tvangsforanstaltninger føres til deres Hjem. Et Middagsmaaltid turde ikke gives dem i Seminariet. Paa denne Maade fik Tydscklands ældste Skole Ende.

Wesel. For den høiærv. Biskop af Paderborn er i Citadellet tre Værelser blevne indrettede: et Soveværelse, en Dagligstue og et tredie Værelse, hvori den hellige Messe kan læses. Man har tilladt ham at meublere Værelserne, at holde sig selv med Kost og at spadsere nogle Timer om For- og Eftermiddagen i Citadellets indre Rum.

Horsøns. Fra Horsøns have vi for nogle Dage siden modtaget Beretning om, at det derværende Capel fra en kjærlig Velgjørers eller Velgjørerindes Haand har modtaget den meget ønskede Statue af den h. Jomfru, der nu pryder den hidtil tomme Nische foran Choret (s. d. Bl. Nr. 3). Statuen forestiller Maria med de sædvanlige Symboler paa hendes ubesmittede Undfangelse, og er modelleret og støbt af en anseet Kunstner i München.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 7de Marts. 4de Fastesøndag.** I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 8. M. Johannes af Gud, Bekj. 9. Ti. Francisca Romana, Enke. 10. 0. De 40 Martyrer af Sebaste.
- Onsdagen den 10de Marts.** Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. — 11. Tø. Thomas af Aqvinò, Bekj. og Kirkelærer. 12. F. Ihukommelse af Jesu Christi dyrebare Blod.
- Fredagen den 12te Marts.** Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Fasteandagt med Prædiken i Sct. Ansgars Kirke. — 13. L. Gregor den Store, Pave og Kirkelærer.
- Søndagen den 14de Marts. Passionssøndag.**
- Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 11. **Søndagen den 14de Marts.** **1875.**

Indhold: Luther om Concilierne og Kirken. — Pater Ouldcornes
Historie. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger:
Frankrig, Paderborn, Frankfurt, Bern, Erfurt, Xions, Gent.

Luther om Concilierne og Kirken.

(Fortsat fra Nr. 10.)

Jo mere Luther befæstede sig i Forestillingen om, at alle kirkelige Love og deres af Fortiden anerkjendte Krav paa at forpligte de Troendes Samvittigheder, vare af det Onde, desto mere udviklede sig hos ham en Uvillie mod Concilierne og deres Beslutninger, der steg til den heftigste Vrede. Hans Mening herom var denne: Man kan vel ikke ubetinget forkaste alle Love, men de maa ikke ansees for at være forpligtende for de Troendes Samvittighed, fordi den Christne her, i Bevidstheden om den tilregnede Retfærdighed og sin Sikkerhed paa at befinde sig i Naadestanden, maa være fuldkommen fri. Enhver i Samvittighedshensyn begrundet Forpligtelse vilde nemlig efter hans Mening gjøre Overtrædelsen til en Synd; men dermed vilde der indtræde et Frafald fra Evangeliet og et Tab af Naadestanden, fordi Mennesket saaledes vilde tabe den retfærdiggjørende Tro

med alle dens Velgjerninger, og falde tilbage under Lovens Retfærdighed. Men Troen og Retfærdiggjørelsen maatte ikke gjøres afhængige af Iagttagelsen af en Lov, der blot havde den Bestemmelse at opretholde kirkelig Tugt og Orden.

En anden Grund til denne Uvillie var, at der ikke i et eneste af den gamle Kirkes paa disse Forsamlinger afgjorte Spørgsmaal om Læren fandtes mindste Spor af, at Kirken nogensinde havde kjendt til den Theori, som han gjorde til Christendommens Hovedlære, men at deres Bestemmelser om Bodsdisciplinen vare en vedvarende Protest mod hiin Lære. Luther forkastede jo, som ovenfor omtalt, Alt hvad der i det kirkelige Sprog kaldes Askøse eller den praktiske Indøvelse af den christelige Lære. Derfor forkastede han tvertimod Herrens og hans Apostles, eller med andre Ord den altid paaberaabte h. Skrivts udtrykkelige Ord (Luc. 18, 1. Eph. 6, 18. 1 Thess. 5, 17) den vedholdende Bøn, der er Sjælen og Livet i hele den katholske Cultus. Messen, hvorom alle andre Andagter bestandig minde, og til hvis Midtpunkt (Christi sacramentale Nærværelse) de alle henføres, er en Række af Bønner; og alle de Midler til Opbyggelse og Væxt i det indre christelige Liv, som Kirken byder sine Troende, bæres af den bedende, med Tilbedelse og Tak forenede Stemning. Kirken lærer ikke, at en Christen skal „fremstille sig kjækt og uforskammet ligeoverfor Gud og fortælle Ham hvad han har behov“, thi det veed Gud, inden vi bede ham derom (Matth. 6, 8). Gud vil, at Mennesket ved den stadige og vedholdende Bøn skal øve sig i og vænne sig til at overlade Bønhørelsen eller Nægtelsen af alle bestemte Bønner og Begjæringer til Ham, der ene veed hvad der er os bedst tjenligt. At bede i katholsk Forstand er derfor iugenslunde, saaledes som Luther indskrænker Begrebet om Bønnen, det Samme som at begjære Opfyldelsen af bestemte Ønsker, men at begynde og ende enhver Dag med ubetinget Hengivelse i Guds Villie, og i de til Bønnen særligt indviede

Øieblikke styrke sig til den daglige Indøvelse af Gudhengivenhed, Tillid, ydmygt Haab, Taalmodighed, Selvfornægtelse og Kjærlighed til Gud og alle Medmennesker. Saaledes lærer og indøver den katholske Kirke Herrens og hans Apostles Formaninger: „Man bør altid bede“ og: „Beder uden Afildelse!“ Luther har blot efterladt sin Kirke de bekjendte tørre Anviisninger til de syv Bønner i Fadervor, og hans Kirke har ingen andre Alterbønner end dem, som fra Melanchthons Ven, Veit Dietrichs Postille ere gaaede over i en Deel lutherske Ritualer og Alterbøger; og det er bekjendt nok, hvormegen Opmærksomhed Menighederne skjænke disse Bønner, for ikke at tale om Degnenes Bønner ved Gudstjenestens Begyndelse og Slutning!

Luthers Askese var meget kort og fyndig. Alt kommer ene an paa, bestandig at føle sig som en stor Synder, der aldrig kan andet, end synde, thi „Christus er jo kommen for at tage Bolig i Syndere“, der altsaa maae vedblive at være Syndere, for altid at kunne føle sig som saadanne. I Kraft af hans Forkastelse af Alt hvad der kan kaldes Gjærning, og i christelig og kirkelig Forstand god Gjærning (der jo i Medfør af hans Lære om Villiens Ufrihed var en reen Uting), forkastede han ogsaa Angeren i kirkelig Forstand — som en Act af den menneskelige Villie, som en frivillig i Hjertet fattet Afsky for Synden og et af Kjærlighed til Gud fremgaaet Forsæt om herefter at vogte sig for alt Ondt. Han kjender ikke anden Anger end den reent passive Skræk for Guds retfærdige Dom, for Død og Helvede, der gjør Synderen blød om Hjertet, og driver ham til at søge Trøst i den tilregnede Retfærdighed! Den katholske Anger hørte derfor ikke til Evangeliet, men var en fordømmelig „Lovens Gjærning“. Han glemte her, som altid, at hiin Selvtilregnelser ogsaa er en Act eller Gjærning. Det følger da af sig selv, at den fra den sande Anger uadskillelige Bøn om Tilgivelse ligeledes erklæredes for unyttig, fordi Alt udelukkende beroede paa

hiin Troesact, som dog paa ingen Maade maatte gjælde for en Act eller Handling!! Han siger nemlig i en Adventsprædiken i sin til almindelig Folkelæsning bestemte Postille: „Beredelsen af Herrens Vei bestaaer ikke i, at Du vil berede dig værdigt med din Bøn, Faste og Spægelse og egen Gjerning, saaledes som alle Adventsprædikener narre Folk med at drive stærkt herpaa. Nei, her er Talen om en aandelig Beredelse, der bestaaer i en grundig Erkjendelse og Bekjendelse af, at Du er en udelig og unyttig Synder, aandelig fattig og fordømt og elendig med alle de Gjerninger, som Du kan gjøre. Et saadant Hjerte, jo mere det er saaledes sindet, desto bedre bereder det Vei for Herren, om det ogsaa i denne Tid ikke gjorde Andet, end drikke Malvasier, om det altid dandsede paa Roser og ikke bad et eneste Ord!“

Concilierne have som sagt i Modsætning hertil bestandigt lagt stor Vægt paa Ordningen af Alt hvad der angik Gudsdyrkelsen og Disciplinen, Alt hvad der tjente til at gjøre Kirkens Lære frugtbringende for det praktiske Liv. Luthers nye Lære om den ganske umiddelbart paa hvert enkelt Menneske uden alle Betingelser og uden al Forberedelse overførte Tilregnelser af Christi Fortjeneste af hele Menneskeslægten : hans fuldkomne Retfærdighed og uendelige Fyldestgjørelse, var selvfølgelig aldeles uforenelig med Conciliernes i en heel anden Lære rodfæstede Anordninger. Derfor var efter hans eget Sigende „det Ord Concilium ham næsten ligesaa forhadet som Ordet fri Villie; man havde paa dem altid blot talt om Traditioner og Gjerninger, men aldrig om Troen (nemlig som han talte om den), og kun disputeret om Meninger og Stridsspørgsmaal.“ Han siger i sin Postille: „Det var Daarskab, naar Concilierne vilde beslutte og fastsætte hvad man skulde troe, da der dog paa dem, saaledes som det gik paa Conciliet i Nicæa, ikke var nogen Mand, der havde smagt det mindste af hvad der er af den Helligaand“ (!). — „En af de største Ulykker i Christenheden er den

skammelige og fordømte Indbildning, at man har agtet Concilierne for at have den Helligaand“(!).

Luther havde længe havt en Sky for at beskæftige sig med Læren om Kirken og forsøge paa at bringe den i Overensstemmelse med sine Fordringer og de nye Kjendsgjæringer. Men dette Spørgsmaal blev bestandig mere og mere paatrængende. Hans nye Lære havde alt i længere Tid været Tidens aandelige Vandskjæl, hvorfra den kirkelige Omvæltnings Vandfloder havde udgydt sig over Tydskland, uden at han endnu var kommen paa det Rene med sin Stilling til Kirken. Efter sin Fordømmelse af Paven, haabede han endnu en rum Tid paa, at det vilde lykkes, med de verdslige Fyrsters Hjælp og med dem som Førere at bevirke hele Kirkens Løsrivelse fra den romerske Stol; han haabede, at ikke blot hele Tydskland, men ogsaa England, Frankrig, Spanien og Italien vilde antage hans nye Lære, samt at, naar hele den vesterlandske Kirkes Omdannelse efter hans Mønster var bleven en fuldendt Kjendsgjærning, da vilde ogsaa Dogmet om Kirken faae en til denne Omdannelse svarende Skikkelse.

Saaledes hengik Aarene for Luther i den Forventning, at den gamle Kirke, med alle dens Dogmer og Institutioner dog tilsidst vilde blive nødt til at antage hans Reformation, eller at der i det modsatte Tilfælde vilde indtræde en saa fuldstændig Forvirring og Opløsning af alle kirkelige Samfundsbaand, at man i det almindelige Skibbrud overalt vilde gribe efter den nye Lære som det eneste Redningsmiddel. Han indlod sig nødig paa dogmatiske Døftelser paa Grundlag af den gamle Kirkes fortsatte Bestaaen, og for at retfærdiggjøre Stiftelsen af en ny fra den gamle løsreven Kirke, der skulde bestaae ved Siden af denne. Han indsaae nemlig godt, at han da kun havde Valget imellem to lige betænelige Hypoteser. Enten maatte han paastaae, at hans Kirke var den eneste sande, at den var den Kirke, der ud elukkende var i Besiddelse af Christi Forjættelse; men han maatte

i dette Tilfælde tillige angive det Tidspunkt, naar, og den Maade, hvorpaa den gamle Kirke var gaaet tabt af de guddommelige Forjættelser om Kirkens Uforgængelighed. Han maatte endvidere, da den gamle Kirkes Undergang ene kunde være en Virkning af, at den havde gjort sig skyldig i en strafværdig Forfalskning af de aabenbarede Sandheder, følgerigtigt paastaae, at der i flere Aarhundrede slet ikke havde været nogen sand Kirke i Verden, og at saaledes Christi Forjættelse om Sandhedens Aand, der indtil Tidernes Ende skulde lede Hans Kirke, var bleven tilskamme, og at som Følge deraf al kirkelig Continuitet (Sammenhæng) og al Succession i Lære, Embede og Kaldelse beroede paa en tom Indbildning. Eller han maatte med en førtvivlende Resignation tage sin Tilflugt til en usynlig Kirke af udvalgte Troende. Men denne Tilflugt havde han selv afskaaret sig, eftersom han saa eftertrykkeligt ved enhver given Leilighed fremhævede, at der ikke kunde være Troende, hvor der ikke var nogen Forkyndelse af Ordet og den rene Lære. Eller ogsaa maatte han tilsidst finde sig i, at hans Kirke blev betragtet som en Sect ved Siden af andre Secter.

Han begyndte da med at erklære det for noget aldeles forkeert at grunde sin Tro paa Kirkens Vidnesbyrd og Anseelse. „Den som vil danne sin Tro efter de bestaaende Autoriteters: Conciliernes, Biskoppernes, Pavens Tro, han maatte gaae fortabt, fordi han ikke stod paa Guds Ords (!) Grund, men støttede sig til menneskelige Indbildninger.“ — „Her hjælper det ikke — sagde han ved en anden Leilighed — at de raabe Kirke, Kirke, Fædrene; thi paa Fædrenes Liv og Vandel kunne vi ikke forlade os eller bygge.“ — „Igennem en Række af Aarhundreder havde under de viseste, lærdeste og selv de frommeste og helligste Biskoppers Styrelse de mægtigste og fordærveligste Vildfarelser været herskende i Kirken; men herover maatte man ikke forundre sig, eftersom Christus selv havde givet de Troende den alvorligste Advarsel herom, idet han forudsagde, at selv de Udvalgte

skulde blive forførte og maatte fare vild“. Den Brug, som Reformatoren ved denne Leilighed gjorde af Matth. 24, 24 er høist betegnende. Medens nemlig Christus, ved at tilføie de Ord: „dersom det var muligt“ klarligt giver at forstaae, at de sidste Tiders Udvalgte ikke skulle forføres ved Antichristens og de falske Propheters Tegn, anfører Luther mindst mere end tolv Gange Hans Ord i en forfalsket Skikkelse, idet han bestandig udelader den afgjørende Bisætning og underlægger Herrens Ord en ganske modsat Mening, nemlig den, at Hans Udvalgte virkelig skulle kunne forføres til Frafald. Dette anvender han paa hele Tiden fra Apostlenes Død indtil hans egen Optræden, og slutter deraf, at Christus tydeligt har advaret imod at troe de Helliges Vidnesbyrd og mod at rette sig efter deres Exempel „Det Beviis, der kunde hentes herimod fra deres Hellighed, afkræfter Christus ved at sige, at de Udvalgte skulle blive forførte. Derfor udrette de grove Æsler (nemlig „Papisterne“) Intet, naar de sige, at Kirken i denne lange Tid ikke har været forladt af Gud. Hvad skal man nu svare dem andet, end: dette Skriftsted taler tørt og klart(!); derfor maae vi troe det og lade det staae. Eller skal Christus ikke være helligere og hans Ord ikke gjælde saameget som deres Ord?“ (!!). Han stiller desaaarsag Kirken i Henseende til Betydning lige med Synagogen, anvender Herrens Advarsel med Pharisæernes Suurdei paa „Papisterne“, der ville regere Kirken, ligesom Pharisæerne vilde regere Synagogen, og udleder deraf sin Ret til at forkaste det kirkelige Episkopat! Han tilføier udtrykkeligt, at han „ikke taler om Kjætterne, men om Folkenes retmæssige Biskopper, som nu sidde paa Moses' Stol.“

Spurgte Nogen ham, hvad der i saa Fald maatte være blevet af alle Christne før hans Tid, saa erklærede han reent ud: „I Pavedømmets Tid var Himlen lukket, dengang kunde intet Menneske blive salig; Enhver, der tager tiltakke med Papisternes Religion, maa være evig fortabt i det andet Liv.“ De, som da gjorde ham den

Indvending, at saa maatte jo alle Fortidens Mennesker være evig fordømte, fik det Svar, at de „saae sig tilbage ligesom Loths Hustru og foragtede og forsømte det Ord, som nu gaaer i Svang (nemlig hans nye Evangelium); thi hvad kommer det os ved, hvad Dom Gud holder over dem, som for længe siden have forladt dette Liv. For os bliver nu Guds Ord prædiket, og det skal vi uden Ræsonneren og Disputeren høre og holde os efterretteligt og ikke spørge, hvorfor Gud just paa denne Tid, og ikke før, har ladet den rene Lære komme for Lyset. Den nærværende Slægt — sagde han ved en anden Leilighed — skulde ikke befatte sig med Spørgsmaal om deres katholske Forfædre“*).

(Fortsættelse:)

Politisk Overblik.

Tydskland. Den hellige Faders Udtalelse til de tyske Biskopper har vakt stor Opsigt og megen Forbittrelse hos Regeringsmændene. At han aabent opfordrer Katholikerne til at adlyde Gud mere end Mennesker, er naturligviis Noget, de Nationalliberale finde aldeles formasteligt. Regeringen har — siger man — tænkt endeel over, hvad den skulde finde paa for at hævne sig, og er da endelig fremkommet med et Forslag om at standse enhver Statsbetaling til Biskopper, visse katholske Institutioner osv. Da Staten ifølge Overenskomst er forpligtet til at gjøre disse Udbetalinger (Forpligtelsen hidrører fra Statens egenmægtige Inddragelse af Kirkens Eiendomme for et Par Menneskealdere siden) er dette Regeringsforslag et nyt Beviis paa den preussisko Stats Retsbegreber, men har forøvrigt ikke nogensomhelst Betydning. Den katholske Kirke lever ikke af — Penge. Ideen til den nævnte

*) Han kunde her ikke engang trøste de Sørgende med, at de i det mindste kunde bede for dem!

Plan skyldes vistnok oprindelig den gammelkatholske Professor Schulte; for de Herrer Gammelkatholiker reducirer alle religiøse Spørgsmaal sig jo — som rimeligt er — til Pengespørgsmaal.

— Rygterne om Bismarcks Tilbagetræden ere atter forstummede. „Han“ bliver, men gjør en længere Reise for at styrke sit svækkede Helbred.

Spanien. Alfonisternes Krigsoperationer ere efter de sidste Nederlag standsede.

Nordamerica. Den nyvalgte Congres træder nu sammen. Som tidligere bemærket, bliver den gamle Congres ved at fungere endnu i nogle Maaneder efter at den nye er valgt. Da den nyvalgte er „demokratisk“ (conservativ) medens den gamle var „republikansk“ (nationalliberal), saa benyttede denne sidste sig af den nævnte Galgenfrist til at vedtage en heel Deel anti-demokratiske Love. Den nye Congres faaer vel altsaa nu at begynde med igjen at afskaffe disse.

England. Sagen om tvungen Almueunderviisning har paany været for i Parlamentet, men er atter faldet igjennem med et betydeligt Fleertal imod sig.

Kirkelige Efterretninger.

Frankrig. Midt under de politiske Forviklinger synes det at gaae fremad med Frankrigs religiøse og sociale Gjenfødelse, og der bemærkes ogsaa i de lavere Folkeclasser et glædeligt Opsving. I Særdeleshed er det Arbejderforeningerne i Paris under Grev de Man's Styrelse, hvilke trods alle Fjendtligheder fra den liberale Presses Side fra Dag til Dag tage mere til.

Paderborn. I Plenarforsamlingen, som den katholsk-politisko Forening for Kongeriget Böhmen d. 2. Februar holdt i Prag, optraadte Grev Thun med en glimrende Tale, hvori han i varme Udtryk mindede om den høiærv. Biskop af Paderborn, og til Slutningen gjorde Forslag om, at Foreningen i en Adresse til denne ædle Troeshelt skulde lægge sin Taknemmelighed og Beundring for hans op-offrende Trofasthed for Dagen. Under høit og almindeligt Bifald blev dette Andragende strax vedtaget.

Frankfurt. Den katholske Kirke har lidt et stort Tab ved den udmærkede Hr. v. Savignys, Centrumpartiets Førers, Død. Han var, som bekjendt, en Søn af den berømte Statsretslærer v. Savigny i Berlin, og skjørdt født Protestant vendte han allerede tidlig tilbage til den katholske Kirke, hvis trofast hengivne Søn han forblev hele sit Liv igjennem. Efter at have absolveret Gymnasiet, drog han med sin Fader til Italien, hvor denne for sin Helbreds Skyld opholdt sig et heelt Aar. Den berømte og fordomsfrie preussiske Universitetslærer gav her et smukt Beviis paa, hvor rigtigt han vidste at vurdere Jesuiternes Underviisningsmaade, idet han bar Om-sorg for, at hans Søn under hans Ophold i Rom kunde søge Jesuiternes Skole for at studere Rhetoriken. Den unge Savigny erholdt ikke blot en fortræffelig classisk Dannelse hos sine Lærere, men jo mere og jo nøiere han lærte dem at kjende, desto mere indsaae han, hvilke latterlig Fordomme han havde maattet høre i den protestantiske Oplysnings Metropole Berlin, baade med Hensyn til Ordenens Personligheder og Virksomhed. Han bevarede altid sine Lærere i den taknemmeligste og kjærligste Erindring, optraadte overalt i alle Kredse aabent og bestemt som deres Forsvarer, og gav dem senere ogsaa det Beviis paa sin Hengivenhed, at han lod sin egen Søn studere hos dem. — Savigny valgte den diplomatiske Løbebane og var preussisk Gesandt ved forskjellige Hoffer f. Ex. i Carlsruhe, Brüssel og tilsidst i Frankfurt. Han blev senere gift med en Søster til den bekjendte Grev Arnim, der dog kun lidet lignede sin Broder. Thi medens denne altid har viist sig som en bitter Modstander af Kirken, hvad der især nu efter Processens Forløb er blevet bekjendt for hele Verden, vendte hun selv tilbage til den af hendes Broder forfulgte Kirke, og levede ved Savignys Side som en oprigtigt hengiven katholsk Hustru og Moder. Hvorledes Savigny overalt, skjøndt preussisk Diplomat, frit bekjendte sin katholske Overbeviisning, det sees f. Ex. af hvad han svarede Bismarck, da denne vilde udnævne ham til Forbunddagsgesandt i Frankfurt. Savigny sagde til ham: „Men Deres Excellence veed dog, at jeg er Katholik?“ og da Bismarck svarede, at han nok vidste det, men at det gjorde Intet til Sagen, tilføiede Savigny: „Men Deres Excellence maa tillade, at jeg endvidere gjør Dem opmærksom paa, at jeg ikke blot er Katholik men hvad man kalder Ultramontan. Bismarck svarede smilende, at han vidste, at han alligevel var en Mand, han kunde

stole paa. Savigny svigtede aldrig denne Tillid. Efterat Forbundsdagen i Aaret 1866 var gaaet i Stykker, arbejdede han i Berlin sammen med Bismarck, saa han næsten syntys at være hans høire Haand, og gjentagne Gange blev der allerede talt om, at han skulde være Vicekantsler. Men aldrig saasart begyndte Bismarck sin Kamp mod Kirken, saa havde han en hengiven Ven mindre og en afgjort Modstander mere. Strax trak Savigny sig tilbage fra sin glimrende Løbebane, lod sig vælge til Kamret og sluttede sig til Centrumsfractionen. Naturligviis blev han nu med glødende Had forfulgt af Bismarcks betalte Blade, der nu stadigt talte om Apostaten og Renegaten, skjøndt han aldrig havde skiftet politisk Anskuelse. I Kamret talte han selv aldrig, men hvor udmærket en Mand han var, det sees noksom deraf, at et Parti, som har saa udmærkede Talere, som Mallinckrodt, Windhorst, begge Reichenspergerne, Schorlemmer etc., alligevel valgte ham til sin Formand. I de sidste Maaneder maatte han gennemgaae en lang og smertelig Sygdom, men han fornægtede aldrig sit dybt og barnligt fromme og gudhengivne Sindelag. Da Døden nærmede sig, maatte hele Familien forsamle sig om ham for at modtage hans Velsignelse. Da han havde kysset og velsignet sit mindste Barn, sagde han: „Naa, saa er det godt; Herren vil sørge for Resten“ — og strax hensov han. Han døde i Frankfurt ved Main den 11te Februar 1875, 61 Aar gammel. Requiescat in pace!

Bern. Den fordums gammelkatholske Sognepræst i Jura, Ferd. v. Rüpplin, gjenkalder i et Brev (fra Chicago i America) til „Germania“ Alt hvad han nogensinde — enten hemmeligt eller offentligt — har sagt eller skrevet imod den romersk-katholske Kirke, og underkaster sig i al Ydmyghed den Bod, som den h. Fader maatte bestemme for ham.

Erfurt. Fra 1ste October til 1ste Januar har Culturkampen her i Byen modnet følgende Frugter under den protestantiske Fefolkning: 25 pCt. af de Nyfødte ere blevne uden Daab; henved 50 pCt. af de Gifte have forsmaaet den kirkelige Vielse; 70 pCt. af de Døde ere jordfæstede uden Præstens Assistance.

Xions. „Culturkampens“ Fører her i Byen, Hr. Kubeczach, staaer nu ene og forladt. Foruden de fire Katholiker havde han endeel Jøder og Protestanter paa sin Side, men det varede ikke længe. Efter nogen Tid fik Jøderne Øinene op, da der om Søndagen ingen Katholik

mere kom til Byen, og Jøderne som Følge deraf ikke mere kunde sælge Noget. Dertil kom, at Kubeczach tillige kom i Klammeri med de protestantiske Præster, saa ogsaa disse bleve kjede af ham. Han er nu saa daarlig, at hans egen Moder har forladt hans Huus.

Gønf. Følgende Indretninger, som Eieren af en stor Fabrik har truffet, fortjene at blive bekendte. Om Søndagene arbeides ikke. Arbejderne faae deres Løn Løvedag Morgen ikke om Aftenen, for at de ikke skulle komme i Fristelse til at drikke deres Penge op. Mænd og Kvinder arbeide i særskilte Rum, og det er dem ikke tilladt, at forlade Fabriken samtidigt. For syge Arbeidere bestaaer en Understøttelseskasse. Arbejderne faae en høiere Løn end i andre Fabriker. Særegne Lettelser tilbydes flittige og duelige Arbeidere, for at de kunne fortjene mere; ogsaa er der indrømmet dem Andeel i Udbyttet af Fortjenesten. Arbeidstimerne ere formindskede fra 81 til 72 om Ugen, uden at Lønnen nedsattes. Ved alle disse Forholdsregler har denne brave Mand opnaaet, at hans Arbeidere ere tilfredse og ikke tilgængelige for Internationales Tillokkelser. Ad denne og lignende Vei maa uden Tvivl det sociale Spørgsmaal løses.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 14de Marts. Passionssøndag.** I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 15. M. Longinus, Biskop og Mart. 16. Ti. Heribert, Biskop. 17. O. Patricius, Biskop.
- Onsdagen den 17de Marts.** Kl. 7½ Aften Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. — 18. Tø. Gabriel, Ærkeengel. 19 F. Joseph, Jesu Christi Pleiefader.
- Fredagen den 19te Marts.** Kl. 7½ Aften Fasteandagt med Prædiken i Sct. Ansgars Kirke. — 20. L. Marias syv Smerters Fest.
- Søndagen den 21de Marts. Palmesøndag.** Palmevielsen i Sct. Ansgars Kirke begynder Kl. 9½.
- Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8¼. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løvedag Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8½. Løvedag Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 12. **Søndagen den 21de Marts.** **1875.**

Indhold: Frugtesløse Forsøg paa at opstille en ny Lære om Kirken.
De første Farer. Politisk Overblik. Kirkelige Efterret-
ninger: Rom, Berlin, Münster, Schweits, Breslau, Posen.

Frugtesløse Forsøg paa at opstille en ny Lære om Kirken.

(Fortsat fra Nr. 11.)

Paa utallige Steder i sine Skrivter og Prædikener erklærer Luther Paven for at være den Antichrist, hvis Komme den h. Skrivt forudsiger. I Aaret 1534 giver han saaledes dem, som beraabte sig paa Kirkens Autoritet, følgende Svar: „I ere ikke Kirken, fordi I ere i Kirkeembedet; thi der staaer skrevet, at Vederstyggeligheden kan staae paa det hellige Sted, og at Antichrist skal throne i Guds Tempel. Saaledes skal Kirken prøves efter Troen paa Christus og ikke enten efter Embedet eller efter Mængden.“ Den gamle Kirke blev saaledes stemplet som det apokalyptiske Babylon (Aab. 18), og han henviste til Engelens Opfordring sammesteds: at

man skal gaae ud af Babylon*). Men sælsomt nok yttrede siden den samme Mand, som opfordrede Alle til at løsrive sig fra den af Gud forladte og forkastede Kirke, og vilde have dette betragtet som en uafviselig Pligt, — „at det ikke var ham og hans Tilhængere, der havde Skyld i den kirkelige Adsplittelse, eller havde fremkaldt den, men at man med Magt havde udstødt dem af Kirken“. Han siger herom: „Paven behandler os som Oprørere og Kjættere, som om vi havde skilt os fra den Kirke, i hvilken vi ere døbte og underviste. Men Skylden er ikke vor. Det er ikke os, der have skilt os fra dem, men meget mere dem, der have skilt sig fra os, thi de have udstødt os og „vort Ord“ af Kirken. Heraf maae vi da nødvendig slutte(!), at den Hellige i Israel er hos os, og ikke hos Paven“**).

Dog — til andre Tider baade før og siden yttrede han sig hyppig om Kirken, dens Autoritet og Ret og om sin Stilling ligeoverfor den paa en Maade, der vel, ligesom de nysanførte Udtalelser, bekræfte og belyse hans Sjæleangst, hans Samvittighedsnød og fortvivlede reformatoriske Forlegheder, men samtidigt danne den skarpeste

*) Hans Ord herom lyde saaledes: „Pavens Kirke er fuld af Løgne, Djævl, Helvede, Mord og Ulykke, saaledes at det vrimler, og det er derfor nu paa Tiden at agte paa Englens Røst Apok. 18, 4: Gaaer ud af Babylon, for at I ikke skulle blive deelagtige i hendes Synder og ikke rammes af hendes Plager!“

***) Læsere mærke sig vel, hvorledes det her og ved alle lignende Leiligheder er det af Luther tydede og tilrettelagte „Guds Ord“, der opstilles som den Alt afgjørende og dømmende Instants. Den som retter sin Tro efter Kirken, saaledes hørte vi jo nylig (s. S. 150), „staaer ikke paa Guds Ord“, og da de ikke ville høre og underkaste sig vort (o: Guds) Ord, saa er det en klar Sag, at den Hellige i Israel er med os og ikke med dem. Denne fortræffelige Beviisførelse tilfredsstillede ikke blot dengang fuldkommen den tankeløse store Hob, men er siden bleven Grundlaget for en ny Videnskab og en trehundredaarig Litteratur, der bestandig tager sit Udgangspunkt fra den for hiin Beviisførelse til Grund liggende Logik! M'. A.

Contrast til hans sædvanlige Polømik og øvrige Theorier. Han mener saaledes for det første, at det dog vilde være altfor haardt, uden videre at antage, at alle Kirkens Fædre skulde være faret vild i Læren, og indrømmer dernæst, at „man maatte lade Papisterne den Roes, at de havde Troen, Evangeliet, Sacramenterne, den christelige Kirkes Navn osv. og havde kirkelige Embeder, ligesom Christus heller ikke havde kunnet forkaste Leviterne“ (!). Han udtaler sig med stor Ærbødighed om Augustinus, Hieronimus, den h. Bernhard og „den hele Skare af de allerfineste (!) Mænd, der have styret Kirken ved Ordet, og hvis Arbeide derfor billigviis bør elskes og æres“ *). Han finder endvidere, at Papisternes Paastande om den Helligaands guddommelige Varetægt over deres Kirke havde saare meget for sig, og egnede sig ganske til at vinde Menneskene for dem og til at forfærde deres Kirkens Modstandere. „Det kan jage En et Hjul af Vognen — siger han videre — og man kan blive ganske forskrækket over, at Paven og hans Tilhængere rose sig af at være den christelige Kirke. De staae der og sige: Præk og gjør hvad Du vil og kan, saa er Kirken dog

*) I en Forklaring af 1 Joh'. Brev, som først blev udgivet i Aaret 1708, taler han ganske anderledes om de to førstnævnte Kirkefædre: „Hos Augustinus finder man kun Lidet om Troen, hos Hieronimus slet Intet. Ingen af de gamle Lærere er reen og oprigtig og lærer den pure Tro. De anbefale Dyder og gode Gjæringer, men sjeldent Troen.“ Til sine fortrolige Venner sagde han, „at, efterat han ved Guds Naade havde lært ret at forstaae Paulus, havde han ikke mere nogen Agtelse for de gamle Lærere: jeg læste vel i Førstningen Augustinus; men da Døren blev opladt for mig ved Paulus, saa jeg vidste, hvad Troens Retfærdighed er, da var det forbi med ham. (Döllinger.)

Som et Beviis paa det Forstyrrede og ofte ganske Meningsløse i hans Udtalelser bemærke vi her, at han umiddelbart til de ovenfor anførte Ord knytter følgende denne Sag aldeles uvedkommende Bemærkning: „Men i Sandhed er der aldrig gjort den h. Noah, der her alene bliver roest for Retfærdighed og Fromhed, en haardere og utaaleligere Bebreidelse (!!). M'. A.

her hos os. Her er St. Petri Skib! Det kan vel om-
 tumles af Havets Bølger, men det skal aldrig synke og
 gaae tilgrunde. Vi ere det rette Guds Folk, den christne
 Kirke; hvad vil Du saa gjøre? Den som prædiker her-
 imod, han er af Djævelen! Hvad skal jeg da gjøre? og
 hvormed skal jeg trøste mig? Før jeg skulde fortørne
 den christelige Kirke og sige et Ord imod den, vilde jeg
 hellere ti Gange brække Halsen og ti Gange være død.
 Men jeg maa alligevel gjøre det! Vel beraaber
 Paven sig stærkt paa Joh. 14, 17 og siger, at den Hellig-
 aand bliver hos dem i al Evighed, og at Kirken aldrig
 kan fare vild. Denne Text er for dem en Muur af Jern,
 men de have paa en skammelig Maade forstyrret, fordreiet
 og fordærvet denne Artikel, der er vor høieste Trøst(!).
 Thi dette maae jo ogsaa vi sige, at den Helligaand er
 med Kirken, og at den (Kirken) alle Dage skal være
 paa Jorden“. — „Ja, det er en vanskelig Sag at tage
 dette Argument fra Papisterne, det falder endog mig selv
 svært at gjendrive det, især fordi man i det mindste maa
 indrømme Sandheden af, at Pavedømmet har Guds Ord
 og Apostelembedet, saavel som, at vi fra dem have
 faaet den h. Skrivt, Daab, Sacrament og Præ-
 dikestol; hvad havde vi nemlig ellers vidst derom?
 Altsaa maa ogsaa Troen, Kirken, Christus og den
 Helligaand være hos dem. Hvad gjør da jeg, naar
 jeg, Disciplen, prædiker mod mine Mestere? Saa storme
 saadanne Tanker ind paa mig: Nu seer jeg, at jeg har
 Uret! Gid jeg aldrig var begyndt hermed og aldrig havde
 præket et Ord! Thi hvo tør sætte sig op mod Kirken,
 hvormed vi i Troen bekjende: Jeg troer paa en hellig
 christelig Kirke? Den finder jeg netop i Pavedømmet,
 og maa derfor følge den; fordømmer jeg den, saa er jeg
 i det høieste Band, forkastet og fordømt af Gud og alle
 Hellige. Nu, hvad er her at gjøre? Det er svært her
 at holde Stand og præke mod et saadant Band
 Ingen kan gjøre sig nogen Forestilling om, hvor stor den
 Forargelse er, at man skal(!) lære og troe det Modsatte

af Fædrene, naar man seer, at saa mange fortræffelige, forstandige og lærde Mænd, ja den bedste og den største Deel af Verden har lært saaledes, og det tilmed saa hellige Mænd som St. Augustinus, Ambrosius, Hieronimus; men trods alt dette maa den ene Mand, min kjære Herre og Frelser Jesus Christus, gjælde mere, end alle de helligste Mænd paa Jorden, ja mere end alle Himlens Engle, hvis de lærte noget Andet, end Evangelium. Det er i Sandhed en svær Ting i disse Sager at kunne overvinde sit eget Hjerte og afvige fra de Mænd, som have saa stor Anseelse og føre et saa helligt Navn — og ikke mere troe Kirken og dens Lære.“

I sine skandaløse „Bordtaler“ forsøger han engang, hvad dette Punkt angaaer, at hjælpe sig med sin noksom bekjendte Distinction mellem Lære og Gjerninger. „Papisterne, siger han, støtte sig til det, at Kirken ikke kan fare vild; de sige: Vi er Kirken, derfor fare vi ikke vild! Hertil svarer jeg, Doctor Martin Luther: Kirken kan ikke feile, det er sandt, nemlig i Læren, men i Gjerninger og Handlinger kan den godt tage feil, ja tager ofte feil; derfor beder den: Forlad os vor Skyld eller vor Synd. Naar man da argumenterer saaledes og siger: Hvad Kirken lærer ret og reent, det er sandt, saa sige vi: dette er rigtigt. Men, naar man siger: Hvad Kirken gjør, er Ret, saa indrømme vi det ikke, men sige Nei dertil. Derfor skal man altid see paa Læren; det er Læren, som Alt kommer an paa“ (!). Han glemmer her reent, at han ellers altid beskyldte Kirken for, netop at fare vild i de væsentligste Dele af Læren!

En anden Gang trøster han sig med, at han og hans Tilhængere ikke vare Kjættere, men blot Schismatikere: „Vi have ved Guds Naade det Vidnesbyrd, at vi ikke ere Kjættere, men kun Schismatikere, der foranledige en Spaltning, som vi ikke bære Skylden for.“ Men i sit bekjendte Brev til Markgreven af Brandenburg afgiver han en aldeles uforbeholden Tilstaaelse om, at der ikke fra Kirkens Side nogensinde er givet mindste Anledning

enten til Hæresi eller Schisma; han paastaaer nemlig der, at det er aldeles „umuligt, at Kirken kan fare vild endog i den mindste Artikel, og at det er en farlig og forfærdelig Sag at betvivle og modsige hvad alle Kirker og hele Christenheden i alle Dele af Verden een-drægtig have erkjendt for Sandhed. Den som tvivler herom, ~~han~~ gjør det Samme, som om han slet ikke troede, at der var en christelig Kirke til; han fordømmer dermed ikke alene hele den christelige Kirke som en fordømt Kjætterinde, men Christus selv med alle Apostle og Propheter.“

Denne Vaklen imellem to ganske modsatte og aldeles uforligelige Betragtninger af Kirken lykkedes det, som Döllinger her bemærker, aldrig Luther at overvinde; han naaede aldrig at komme til nogen fast Overbeviisning. Samvittigheden ophørte aldrig at overvælde ham med Indvendinger og Bebrejdelser, han tilstaaer i saadanne kvalfulde Øieblikke, at det er vanskeligt indtil Fortvivlelse, forargeligt og forfærdeligt at forkaste Kirkens og Fædrenes Vidnesbyrd; men — „han maa alligevel gjøre det“ (!). Han tyer bestandig paany til sin uundværlige Tilflugt — at det er Satan, der idelig søger at gjøre ham vaklende i Troen paa sit reformatoriske Kald. Jo mere levende han føler, at han har Alt imod sig: ikke blot Kirken og Fædrene, men selv den ved alle Leiligheder paaberaabte h. Skrift, desto mere klamrer han sig med krampagtig Fortvivlelse fast til den hovmodige Indbildning, at han staaer i et ganske særegent umiddelbart Forhold til Gud — at „han har den ene Mand paa sin Side, der gjælder mere end alle Hellige og alle Himlens Engle — nemlig den Herre Christus“, hvem han, hvergang han af sine theologiske Modstandere overbevises om underfundige Forfalskninger af Skrivtordet, ufortrødent appellerer til „som Skrivtens Herre og Mester“!

Dette Væv af de uforligeligste og meest fortvivlede Selvmodsigelser om Kirken, dens guddommelige Oprindelse, dens Eenhed, Ufeilbarhed og Uforgængelighed

naaer imidlertid sit Høidepunkt i den totale Raadløshed, hvori Reformatoren befandt sig i ethvert Tilfælde, hvor han som den nye Kirkes Overhoved maatte udtale sig om dens fremtidige ydre Skikkelse, og gjøre noget for at organisere dens Forfatning, hævde sit reformatoriske Kald og godtgjøre sin egen og sine Prædicanters Berettigelse. Paa dette Gebet seer man ham bestandig befinde sig i et fuldstændigt Virvar af holdningsløs Vaklen og bundløs Vilkaarlighed. Han tager da i sin fortvivlede Forlegenhed tiltakke med det første og bedste Indfald, og giver i Almindelighed den Udvei Fortrinet, som meest fjerner sig fra den gamle Kirkes Indretning og Praxis. eller med hvad Øieblikket tilbød som foreløbig Nødhjælp, uden at tænke over den videre Udvikling, som en saadan Udvei maatte afføde igjennem en uafbrudt Rækkefølge af nærliggende Consekventser. Al denne Jammerlighed havde sin Grund i den Omstændighed, at hans System ikke havde nogen Plads for en kirkelig Autoritet eller for kirkelige, Samvittigheden forpligtende Love. I Kraft af hans Lære om Modsætningen mellem Lov og Evangelium skulde den Troende betragte sig som fri for alle kirkelige Forskrifter, som fuldkommen færdig med Alt i Kraft af den tilregnede Retfærdighed: En troende Christen burde være saa langt fra at tilstede nogen kirkelig Fordring Indflydelse paa sin Samvittigheds Omdømme, at han meget mere, for at redde sin evangeliske Frihed, burde gjøre det Modsatte af hvad Loven fordrede! Spørgsmaalet var nu blot, hvorledes en kirkelig Orden og Disciplin paa denne Maade kunde tilveiebringes og opretholdes!

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Tydskland. I det preussiske Deputeretkammer er Culturkampeu atter paa det Høieste. Anledningen hertil er tvende Lovforslag — et privat af Dr. Petri, som gaaer ud paa at skaffe Gammelkatholikerne Deel i Kirkens Formue, og et Regeringsforslag, som tilsigter at berøve de katholske Biskopper det Bidrag, som Staten contractmæssig og som Betaling for dens Plyndring af Kirken er forpligtet til at yde dem. At Gammelkatholikerne gjerne ville have Deel i Kirkens Midler, er begribeligt. Den svindsottige og aandløse Sect har kun denne Udvei for at kunne friste en nogenlunde anstændig Tilværelse, eftersom den ikke repræsenterer nogen ny — om end vrang — Aandsretning paa det religiøse Gebeet, men udelukkende skylder den Omstændighed sin Tilværelse, at der i stærkt bevægede religiøse Tider altid er en Deel Jammerlighed, som ikke kan følge med, og som dog er for feig til aabent at erklære, at Religjøsitet overhovedet er Noget, der ligger over deres moralske Rækkeevne. Dette Bundfald benytter selvfølgelig enhver Leilighed til at naae det Eneste, det i Grunden bryder sig om, nemlig Deel i Kirkens Formue, eftersom det meget vel veed, at en Fordring til dets Medlemmer om, ved personlige Offre at bringe deres Sag fremad, vilde blive besvaret med en øieblikkelig „Massedesertion“. Mere forunderlig er den usømmelige Maade, hvorpaa Gammelkatholikerne have formet deres Forslag. De forlange nemlig, at en eventuel gammelkatholsk Menigheds Minoritet skal have Deel i Sogneformuen, og at en eventuel Majoritet skal have det Hele, medens de nægte en katholsk Minoritet den samme Ret, og forlange af en katholsk Majoritet, at den skal dele med en gammelkatholsk Minoritet, hvilket imidlertid vil sige det samme som, at den katholske Majoritet skal give den gammelkatholske Minoritet Alt, eftersom et Fællesskab i Benyttelsen af Kirkene er umulig, da den gammelkatholske Gudstjeneste medfører Kirkens Vanhelligelse og gjør den ubrugelig for Katholikerne. Reichensperger paaviste klart det principstridige i det Petriske Forslag, og viste tydeligt hvor urimelig den Fordring var, at udtraadte og udstødte Medlemmer af et Samfund skulde kunne gjøre Fordring paa en Deel af Samfundets Formue — men Regeringen sluttede sig naturligviis til det alligevel. Et kjøbenhavnsk „liberalt“

Blad — „Folkets Avis“ — er naturligviis paa Culturkæmpernes Side i denne Sag. Dette lille Blad finder det ganske rigtigt, at Gammelkatholikerne forlange en Deel af Katholikernes Formue; mon Bladet vil finde det ligesaa rigtigt, om Protestanterne, naar de udtraadte af Folkekirken, forlangte en Deel af dennes Midler til fri Raadighed? dette vilde dog ikke være unaturligt, eftersom Folkekirkens Midler ikke ere dennes Eiendom, og overhovedet ikke er erhvervet paa retfærdig Maade, men kun ved Statens Plyndring af den katholske Kirke.

Regeringsforslaget om at inddrage Tilskuddet til de katholske Biskopper er til Behandling i disse Dage, og man kan være sikker paa, at denne vil blive et nyt Vidnesbyrd om den store sædelige Forskjæl der er mellem Katholikerne og de Frafaldne. Thi medens disse kun leve for og tragte efter at faae Deel i Kirkens Midler, for at slippe for at gjøre personlige Offre, staaer det katholske Folk fast paa sin hellige Tro og offerer beredvilligt Alt, hellere end at svigte sin Pligt imod Gud.

Frankrig. Et nyt Ministerium under Buffet, Nationalforsamlingens hidtilværende Præsident, er dannet. Ministeriets Farve er nærmest „conservativ“ — en noget uklar Couleur forresten.

Ungarn. I Ungarn er Ministeriet Tizza-Weukheim dannet paa Grundlag af alle Mellempartiernes Forening; yderste Høire (Sennyey-Lonay) og yderste Venstre danne Oppositionen.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den h. Fader agtede den 15de Marts at holde et Consistorium for at udnævne nye Cardinaler. Følgende Prælater omtales som designerede: Ærkebiskopperne Manning af Westminster (London), Dechamps af Mecheln, Mac Closkey af New York og Ledochovskiy af Posen; endvidere Monsignorerne Giannelli og Bartolini. Ærkebiskop Manning vil være den eneste Convertit i Cardinalernes Collegium; han var endnu i Aaret 1857 anglicansk Archidiacon af Cichester og var allerede bestemt til anglicansk

Biskop. I Aaret 1865 blev han efter Cardinal Wisemans Død af den h. Fader udnævnt til dennes Efterfølger, skjøndt Capitlet af Westminster havde foreslaaet en anden Candidat.

Berlin. Naturligviis har Pavens Encyclica til de preussiske Biskopper allevegne vakt stor Opsigt. Begeringens betalte Blade ere som rasende; de faae jo nu Øjnene op og see, at de ere skuffede af Gammekatholikerne, der altid have paastaaet, at Kirken vilde falde til Føje, hvis der kun blev brugt Alvor. Det er nu skeet, og Resultatet er blevet det Modsatte.

Imidlertid tænker Regeringen endnu ikke paa at trække sig tilbage, men griber til videre Yderligheder. Den 4de Marts har Cultusministeren i Deputeretkammeret forelagt et Lovudkast om Ophævelse af „Statens Tilskud“ til de katholske Bispedømmer og Geistlige. Det gaaer i det Væsenlige ud paa, at fra den Dag, Loven træder i Kraft, ophøre alle „Statsydelser“ til preussiske Dioceses saavel som til de dertil hørende Instituter og geistlige Stiftelser og Fonds, ogsaa til saadanne, der vedblive at staae under Statens Bestyrelse. De ophørte Ydelser ville først blive gjenoptagne for hele Diocesen, naar den i vedkommende Embede fungerende Biskop ved en skriftlig Erklæring forpligter sig til Lydighed mod Statens Lov, d. v. s. til en uchristelig, mod Kirkeloven stridende Lydighed, ogsaa i de Tilfælde, hvor Lydigheden staaer i aabenbar Modstrid med den Vedkommendes Samvittighed. Naar Biskoppen nægter det, saa kan den enkelte Præst modtage sin Gage, hvis han for sit Vedkommende underkaster sig, eller Regeringen kan forudsætte, at han vil gjøre det. — Ved denne nye Lov miste ikke blot Biskopperne hele deres Indkomst, men ogsaa alle Domcapitulærer, alle Lærere i Theologien, og den største Deel af Sognepræsterne miste i det Mindste en stor Deel af deres Indtægter. Naar Regeringen i Lovudkastet taler om „Statens Tilskud“, saa bør man her ikke tænke paa nogen frivillig Ydelse fra Statens Side. Det er en retslig Forpligtelse, som Staten har overtaget efter at have inddraget Kirkens Gods, og den preussiske Grundlov hjemler udtrykkelig Kirken selvstændig Ejendomsret til disse Indtægter og overlader dem til dens selvstændige Raadighed og Forvaltning. Alligevel vil denne saa aabenlyst uretfærdige Lov næppe støde paa Vanskeligheder hos det liberale Parti.

Kampen bliver derved kun mere uretfærdig og alvorlig, og Seircu kommer nærmere.

Münster. Biskoppen af Münster er under 27. Febr. bleven opfordret til, inden otte Dage at begive sig til Warendorf for der i Kreds-fængslet at afbøde den Fængselsstraf paa 40 Dage, som han er bleven idømt. Da Biskoppen ikke frivilligt vil tage denne Opfordring til Følge, saa faaer Münster for første Gang fra Sct. Ludgers Tid at see, at en Biskop bliver fængslet indenfor dets Mure.

Schweits. Endskjøndt ovenfra beskyttede og vel lønnede, gjøre Gammelkatholikerne ringe Lykke. Beviset herfor fører et af deres egne Organer med følgende Ord: Hidtil er der i intet andet tysk Land indrømmet Gammelatholikerne saa store Særrettigheder som i Baden; men alligevel er Fremskridtet, trods de gunstige Tidsomstændigheder og trods den Nidkjerhed, som det store liberale Parti, understøttet af Bureaukratiet, viser for denne Sag, forholdsviis meget beskedent. I Delsberg i det katholske Berner Jura saae det gammel-katholske Kirkeraad sig nødsaget til at udstede følgende Nødskrig til sin gammel-katholske Hjord: „Vor Gudstjeneste er lidet besøgt og vore Fjender udsprede overalt, at vor Kirke staaer tom. Paa Grund af denne Ligeegyldighed, ja vi sige endog strafværdige Efterladenhed, lade vi nu udgaae en sidste Paa-mindelse til de frisindede Katholikers patriotiske Følelser, og bede dem om at bivaane Messen om Søndagen mere regelmæssigt og om at holde Kvinder og især Børn til at gaae i Kirke.“ Dette fortvivlede Manebrev blev af to Politibetjente baaret omkring fra Huus til andet og uddeelt til Venner og „Brødre“. — Skulde Nogen endnu vove at sige, at den gammelkatholske Sag ikke blomstrer?

Breslau. I det forrige Aars sidste 3 Maaneder bleve her 121 evangeliske Ægteskaber indgaaede med kirkelig Vielse, og 130 uden samme. Af Evangelisk-katholske blandede Ægteskaber blev der afsluttet 61 med, og 169 uden kirkelig Vielse. Tilføier man endnu 11 andre blandede Ægteskaber uden kirkelig Vielse, saa bleve i det Hele taget afsluttet 182 Ægteskaber med, og 310 uden kirkelig Vielse. Ogsaa Frugter af Culturkampen!

Posen. Politiet vedbliver med den samme Iver og med det samme Resultat at lede efter den hemmelige pavelige Delegat. Den 8de fandt i Gnesen til samme Tid Huusundersøgelser Sted i Præsteseminariet, i Kankernes Boliger og hos de graae Søstre; endog Kjælderne og Lofterne bleve gjennemsøgte, men man fandt Intet, der kunde lede paa Spor efter ham. Af 29 Decaner ere for Øieblikket 24 i Fængsel, fordi de vægre sig ved at aflægge Vidnesbyrd.

Elisabethforeningen

holder Møde Palmesøndag, Efterm. Kl. 5 $\frac{1}{4}$.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 21de Marts. Palmesøndag.** I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 9 $\frac{1}{2}$ Palmevielse; derefter Høimesse (Lidelseshistorien efter Matthæus oplæses, med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 22. M. Paulus, Aposteldiscipel. 23. Ti. Catharina af Sverig, Jomfru (Lidelseshistorien efter Marcus oplæses). 24. O. Epigmenius, Martyr (Lidelseshistorien efter Lucas oplæses).
- 25de Marts. Skærtorsdag.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 10 Levitmesse med Procession. Kl. 6 Aften Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse.
- 26de Marts. Langfredag.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 10 Lecture; Lidelseshistorien efter Johannes; Forbønner; Korsets Afhylling og Hylding; Procession; Præsanctificatmesse; Prædiken. Kl. 6 Aften Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Korsets Afhylling og Hylding; Præsanctificatmesse. Kl. 3 Korsvei med Prædiken.
- 27de Marts. Paaskeløverdag.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 Ildens og Paaskelysets Indvielse; de tolv Prophetiers Læsning; Døbeandets Indvielse; Litani til alle Helgener; Høimesse med Vesper. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse.
- Søndagen den 28de Marts. Jesu Christi Opstandelse. 1ste Paaskedag.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6 Korsets høitidelige Optagelse med Procession.
- Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 13. Søndagen den 28de Marts. 1875.

Indhold: Luthers reformatoriske Kaldelse og dens Stadfæstelse ved Mirakler. Den pavelige Rundskrivelse til de preussiske Biskopper af 5te Februar 1875. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Frankrig, Schweits, Pommern, Münster, Danzig.

Luthers reformatoriske Kaldelse og dens Stadfæstelse ved Mirakler.

(Fortsat fra Nr. 12.)

Det vigtigste Problem, som Luther dernæst havde at løse, var at godtgjøre den høiere Kaldelse, i Kraft af hvilken hans og hans Medhjælpere optraadte som Grundlæggere af en ny Kirke; og med denne Opgave stod Spørgsmaalet om den nye Kirkes Forfatningsprincip i den nøieste Forbindelse. I dette Punkt skiftede han i 24 Aar Mening ikke mindre end fjorten Gange.

I Aaret 1521 erklærede han, at han vel haabede, at han havde begyndt sin Sag i Guds Navn, men at han dog ikke var ganske sikker paa det, og ikke gjerne vilde udsætte sig for Guds Dom derover*). Før Udgangen af dette Aar begyndte han imidlertid at fordrø en bestemt

*) „ . . wolle nicht gerne Gottes Gericht darüber leiden“.

udvortes Kaldelse: Ikke Enhver skulde have Magt til at udøve Prædikeembedet; „men kun den, som bliver kaldet af Mængden (dem Haufen) eller den som har Mængdens Befaling og Indvilgelse dertil, thi han gjør da denne Gjerning i Mængdens Sted og i dens Navn og med dens Fuldmagt“. Men i 1522 yttrede han derimod: „Enhver kan lære og præke ogsaa uden noget Kald. En Christen har en saa stor Magt, at han, skjøndt ukaldet af Mennesker, tør og skal optræde og lære, hvor han seer, at der mangler en Lærer, dog saaledes, at Alt gaaer ordenligt og ærbart til*). Men ikke længe efter paastod han (ligeoverfor sine aandelige Børn „de himmelske Propheter“ og andre „Schwarmgeister“), at man „nødvendigt maatte være kaldet til Prædikeembedet, og at Ingen ellers kunde bestaae for Djævelen(!)**), men at Enhver ufeilbarlig vilde blive nedstødt til Helvede, som ikke var kaldet, men dog prækede. Derfor vilde han holde Satan en Sprøite for Næsen(!) og gjøre ham Verden ret trang; thi han (Satan) vidste godt, at Raadet i Wittenberg havde kaldet ham til at præke, uagtet han havde vægret sig derved“. Dog, nogle Uger senere gjorde han paany gjældende, „at intet Menneske, men Christus havde gjort ham til Evangelist og kaldet ham umiddelbart fra Himlen; han glædede sig tillige over, at man havde frataget ham Doctoratet og alle andre pavelige Masker (Larven“***). Men alligevel tog han endnu i samme Aar atter sin Tilflugt til Kaldelsen fra Menigheden

*) Baade denne Selvbeskikkelse og den førstomtalte Beskikkelse af „Mængden“ som den egenlige Indehaver af de præstelige Fuldmagter have deres Forudsætning i den sværmerisk radicale Idee om det almindelige Præstedømme (s. d. Bl. Nr. 51 f. A. S. 808—813 og Nr. 52 S. 824—827. M. A.

**) Atter her et paafaldende Exempel paa den foromtalt afsindige Sammenblanding eller Forvexling af Gud og Djævelen.

***) Dette sigter til den pavelige Excommunication. Doctorværdigheden var ham overdraget for at forkynde Kirkens Lære og var selvfølgelig forbrudt ved hans Frafald fra Kirken. M. A.

i Wittenberg og erklærede alle dem for „Løgnere og Hyklere, der fra Himlen stige ned i Kirken og ville gjælde for umiddelbart kaldede af Gud; disse Folk maatte man ikke troe, med mindre de gjorde Mirakler fra Himlen“. I 1523 vendte han dog tilbage til sin tidligere Mening, at der „slet ikke behøvedes nogen Kaldelse, men at Enhver ogsaa uden denne kunde og skulde optræde som Prædicant, naar han saae, at der var Ingen, som lærte, eller at de som lærte ikke lærte ret“. Kort efter gjenkaldte han imidlertid ogsaa dette: „Ingen tør optræde paa egen Haand og præke i Menigheden, men denne bør trække en af Mængden frem og indsætte ham, og den kan da, naar den vil, igjen afsætte ham“*). Herved blev han endnu i Aaret 1530: „Det maa ikke tillades Nogen uden Kaldelse efter eget Skjøn og Valg at være Prædicant, om de ogsaa ville præke det rene Evangelium, om de end lignede Engle og vare lutter himmelske Gabrieller“. Om sig selv og sit Læreembede siger han: „Jeg har aldrig gjerne seet, at andre Folk lærte efter mine Bøger, og jeg seer det heller ikke nu gjerne, men jeg er nu eensgang tvungen og dreven ind i dette Embede, dengang jeg mod min Villie (ohne meinen Dank) maatte blive Doctor i den h. Skrivt. Hvad jeg da begyndte som den der efter Pavens og Kaiserens Befaling blev kaldet til Doctor, det maa jeg isandhed bekjende til mit Livs Ende, og kan, hvor gjerne jeg vilde, ikke tie og høre op dermed, ihvorvel jeg, om jeg ikke allerede var en saadan Doctor, dog i det mindste er en kaldet Prædicant og har Ret til at belære mine Folk i Skrivter.“

I 1524 havde han sagt: „Naar de nye Prædicanter sige, at Gud og hans Aand har sendt dem, ligesom Apostlene, da maae de bevise deres Sendelse ved Tegn og Undere; ellers skal man forbyde dem at præke. Thi naar Gud vil forandre den sædvanlige Tingenes Gang, saa

*) . . . „es müsse einer aus dem Haufen herausgezogen und aufgesetzt, auch wiederum, wenn man wollte, abgesetzt werden“.

gjør han altid Undere og Tegn. Jeg har endnu aldrig præket eller villet præke, dersom ikke Mennesker havde bedet mig derom og kaldet mig dertil; thi jeg kan ikke rose mig af, at Gud har sendt mig umiddelbart fra Himlen, saaledes som de gjøre, naar de selv løbe, uagtet Ingen sender eller kalder dem.“ Men i Modsætning hertil, saavel som til Pavens og Kaiserens Befaling til Bedste for hans Doctorat, giver han de katholske viede og efter den sædvanlige Orden beskikkede Præster, som kunde være tilsiuds at tage Embede i hans Kirke, i det samme Aar følgende Raad: „Den som ved dette Gjøglespil*) er kommen i Embede, han forkaste og forbande Smørelsen („die Schmier“)(!)**) og al Vielse, hvorved han er kommen i Embedet; thi det er ikke nødvendigt, at han derfor forlader Embedet, fordi han paa en forkeert Maade er kommen ind i det“. Men i Aaret 1531 fik han atter en heel ny Mening herom. Han indrømmede nu ikke længere Menighederne Ret til at kalde en Prædicant, men vilde, at den Sognepræst, som eengang var ansat af Menigheden, siden alene skulde være beføiet til sammesteds at beskikke Prædicanter, og at hele Menigheden ikke med Vold og Trods maatte hindre ham heri. I Aaret 1532 forsøgte han paa at forbinde begge Slags Kaldelse med hverandre; men kort efter skulde atter hans academiske Doctorat, som han tidligere havde erklæret for „Dyrets Mærke“, og over hvis Aftvættelse ved de pavelige Censurer han dengang havde hoveret, tjene ham til Støtte. Nu „vilde han ikke tage al Verden til Bytte for sit Doctorat; dersom han ikke havde begyndt sin Lære som Doctor i Kirken, maatte han give tabt og fortvivle; var han ikke Doctor, havde han intet Kald, hvortil han kunde fortrøste sig!“

Men i Aaret 1538 skiftede han atter Mening herom.

*) Det er den katholske Præstevielse, der betegnes med dette smukke Udtryk („durch diese Larven“). M'. A.

**) luthersk Betegnelse af den sacramentale Salvelse. M'. A.

Nu skulde Doctoratet ikke længere gjælde for en Kaldelse, men blot være en Fuldmagt, i Kraft af hvilken han under Pavedømmet, efter Udførelsen af andre Tjenester(!), havde faaet Ret til at lære og præke paa ethvert Sted, hvortil han ordenligviis blev kaldet*). Hertil var imidlertid Doctoratet ikke nok; der behøvedes her en ordenlig Kaldelse til Prædikeembedet. „Man kunde nemlig først da være vis og sikker i sin Samvittighed og byde Djævelen Trods, naar man var kaldet af de verdslige Fyrster og andre Øvrigheder“. Tilsidst kom han dog — men desværre for sildigt — til det Enderesultat, at „den retmæssige Kaldelse tilkommer Biskopperne, som Apostlenes Efterfølgere, og at det indtil Verdens Ende vil forblive saaledes“. uagtet han tidligere havde paastaaet, at ikke en eneste Biskop i Verden havde havt Ret til at indvie og kalde til Prædikeembedet. Ja, den samme Mand, som i Aaret 1522 erklærede det for den fortjenstligste af alle Gjæringer**), at hjælpe til med at ødelægge alle Bispedømmer og tilintetgjøre det biskoppelige Regimente. skrev allerede i Aaret 1528: „Jeg vilde ikke for hundredetusinde Verdener uden Befaling gribe ind i en Biskops Embede. Men fordi jeg er Doctor i den h. Skrivt, bør jeg gjøre det, thi jeg har svoret paa, at jeg vil lære Sandhed(!); ellers vilde jeg ikke krumme et Haar paa nogen Biskops Hoved!“

Nær beslægtet med dette Punkt var Spørgsmaalet om Stadfæstelsen af hans Sendelse ved Mirakler. Hvad Principet angaaer, stillede Luther sig paa samme Standpunkt som de katholske Theologer. Ogsaa han gjorde den Grundsætning gjældende — at Enhver, der tillægger sig en overordenlig Sendelse fra Gud, og i Kraft af denne optræder som Stifter af et nyt Religionsfund, maa,

*) Vi maae tilstaae at dette confuse Ræsonnement er os ganske uforstaaeligt. M'. A.

**) Luthers System havde dog altsaa Plads i det mindste for een fortjenstlig Gjærning! M'. A.

ligesom Apostlene, legitimere sig ved Undere og Tegn. Han sagde: „Enhver, som vil bringe noget Nyt paa Bane eller lære noget Andet, han maa være kaldet dertil af Gud og stadfæste sin Kaldelse med sande Undergjæringer. Kan han ikke dette, saa pakke han sig bort!“ Om de Prædicanter, som ikke vilde have noget at gjøre med ham og hans Kirke, sagde han: „De, som Gud sender, de blive kaldede eller tvungne dertil, og disse rose sig ikke synderligt, men, naar de rose sig, da bevise de det i Gjærningen. Hine prale med, at de have den Helligaand. Hertil svarer jeg: Vil Nogen overtale dig til at troe, at det er Aanden, som driver ham hertil, og at han gjør det efter en christelig Tilskyndelse („Anregung“), da skal du sige til ham: Siden du roser dig saameget af at have Aanden, saa viis mig et Tegn; thi du vidner om dig selv, og Skriften (Joh. 8, 13) forbyder mig at troe dig, naar du alene vidner om dig“. Det er interessant at see den komiske Anvendelse af denne Fordring, som han, den radicaleste af alle Kirkestormere — forglemmende, at det fremfor Nogen paalaae ham at fyldestgjøre samme — gjorde ligeoverfor Erasmus. I sit høist uheldige Forsøg paa at gjendrive Dennes Afhandling om den frie Villie, forlangte Luther i sit Modskrivt om „den slaviske Villie“ („de servo arbitrio“), at Erasmus skulde bevise sin Lære om Menneskets frie Villie ved et Mirakel*). „Velan, siger han, I, som forfægte Læren om den frie Villie, beviser eders Lære, at den er sand og af den Helligaand. Viser os Aanden, gjør Mirakler, giv os Beviis paa eders Hellighed. Af os, der nægte eders Lære maae I ikke forlange Aanden, Helligheden(!) og Undergjæringerne; men vi fordre

*) Det maa vel kaldes et ganske enestaaende Phænomen i de menneskelige Daarskabers Historie, at see den, som forfægter en til Afsindighed grændsende Absurditet, forlange en Sætning, hvis utvivlsomme Sandhed er anerkjendt af alle Tidens dybsindigste religiøse Tænkere, og som umiddelbart og praktisk godtgjør sin Gyldighed for ethvert Menneskes sædelige Bevidsthed, — stadfæstet ved et Mirakel!

dem af eder, fordi I gjøre Paastand paa at være i Besiddelse af disse Ting!“ Men her imødegik ham de katholske Theologer med den Argumentation — at det jo netop var ham, der efter egen Forsikring var sendt for at omstyrte hele den nærværende Kirkebygning og kaldet til at opføre en ny; hertil kunde han dog umulig gjøre et ordenlig Kald gjældende, d. v. s. et Kald, der var ham overdraget af den samme kirkelige Autoritet, som han arbejdede paa at afskaffe og tilintetgjøre. De erindrede ham om, at han selv havde udgivet sig for at være en umiddelbart af Gud oplyst Apostel, der paa en overordenlig Maade var sendt for at gjenopvække det hidtil „begravne Evangelium“. De mindede ham om, hvorledes han, der om sig selv havde sagt: „Jeg er forvissat om, at Christus har kaldet mig og anser mig for at være en Evangelist af Guds Naade“, — hvorledes han i sin Tid havde skrevet til Raadet i Mühlhausen: „Enhver der siger, at Gud har sendt ham, ligesom Apostlene, maa bevise sin Sendelse ved Mirakler; thi Gud stadfæster altid en saadan overordenlig Sendelse ved Mirakler“, men — „at han selv ikke kunde rose sig af, at Gud havde sendt ham umiddelbart fra Himlen, thi han prækede kun i Kraft af en Kaldelse af Mennesker“. Han vedblev imidlertid med, ligeoverfor de fanatiske Sværmere i Mühlhausen, at gentage, at den, hvem Gud vilde betjene sig af som sit Redskab i religiøse Anliggender, ved klare Tegn maa medbringe udvortes Beviser herfor.

Endelig begyndte han dog at føle, at denne Fordring, som han stillede til alle fra ham afvigende Lærere, med samme Ret kunde gjøres til ham selv, og han sagde da i en Prædiken: „Dersom Nøden skulde kræve det, og de (hans Modstandere) ville bringe Angst og Trængsel over Evangeliet: saa maae vi i Sandhed til det (til at gjøre Mirakler), da maae vi vise dem Tegn, før vi lade Evangeliet forhaane og undertrykke. Men jeg haaber dog, at det ikke vil blive nødvendigt, og at det ikke vil komme saavidt“ (!). Senere derimod imødegik han enhver Opfordring

af denne Art med sin sædvanlige Trods: „Han vilde gjøre mod Papisterne hvad Christus havde gjort ligeoverfor Jøderne (Matth. 12, 39). De (Papisterne) skulde ikke see noget Tegn af ham; han havde endog, forsikrede han, formelig bedet Gud om, at Han ikke vilde gjøre noget Tegn ved ham eller for ham, for at han ikke skulde hovmode sig“. I Aaret 1538 erklærede han til Beviis for Unødvendigheden af alle andre miraculøse Vidnesbyrd, at han og hans Troesfæller slet ikke behøvede Undere og Tegn, fordi de — i Besiddelse af den rette Forstaaelse af de bibelske Spaadomme om Antichrist og hans Rige — med Sikkerhed kunde forudsige Pavedømmets snarlige Undergang. „Det største af alle Undere, sagde han ved anden Leilighed, var de evangeliske Prædicanters Absolution, ved hvilken Gud hver Dag berøvede Helvede, Døden og Loven deres Rov“ (!). (Fortsættes.)

Den pavelige Rundskrivelse til de preussiske Biskopper af 5te Februar 1875.

Uagtet den pavelige Rundskrivelse af 5te Februar kun angaaer en Deel af Kirken, troe vi dog, at det baade paa Grund af den kirkelige Kamps fra Statsmagtens Side tiltagende Voldsomhed og paa Grund af den Energi, hvormed den imødegaaer den preussiske Regerings Overgreb, vil glæde vore katholske og i det mindste interessere vore øvrige Læsere at blive bekendte med dens Indhold.

Paven begynder med at erindre om de med den preussiske Regering i Aaret 1821 afsluttede tractatmæssige Overenskomster, om den lange Række af de siden forløbne fredelige Aar og den ligesaa uventede som sørgelige Afbrydelse af denne heldbringende Tilstand ved de nye Love, hvis factiske Anvendelse stedse klarere have lagt for Dagen, at de gaae ud paa, „fuldstændigt at omstyrte Kirkens guddommelige Forfatning og ganske tilintetgjøre Biskoppernes helligste Rettigheder.

Som Exempler paa disse Overgreb anføres den Fuldmagt, som disse Love overdrage verdslige Dommere til at berøve Biskopperne deres Embedsmyndighed og Værdighed, samt de Hindringer, der lægges i Veien for de Geistlige, der i Biskoppernes (særlig de fængsledes) Fraværelse ere kaldede til at udøve deres retmæssige Jurisdiction; fremdeles disse Loves Fordring, at Cathedralkirkernes Domcapitler i Modstrid med Kirkens Love skulle vælge Capitelsvicarer, medens Bispesædet endnu ikke er vacant; endvidere den Overpræsidenterne tildeelte Beføielse til, i Biskoppernes Sted og som Ligeberettigede med dem endog at beskikke ikke-katholske Mænd til at forvalte de kirkelige Personers, saavel som selve Kirkens Eiendomme. „Herom tie Vi, siger den h. Fader; Vi ville ikke forhøje den almindelige Smerte ved nærmere at omtale disse sørgelige Tilstande. Men Vi kunne ikke tie om den haarde Skjæbne, der har ramt Diocesoerne Gnesen og Posen og Diocetet Paderborn. Thi, efterat Vore ærværdige Brødre, Miecislaus, Ærkebiskop af Gnesen og Posen, og Conrad, Biskop af Paderborn ere kastede i Fængsel, og med den største Uret dømtc til at have deres Embeder forbrudte, ere disse Dioceses berøvede deres udmærkede Overhyrders Styrelse og styrtede i en Afgrund af Fortrædeligheder og Jammer. Vistnok troe Vi, at der ikke er nogen Grund til at beklage disse Vore ærværdige Brødre, men at Vi have større Grund til at prise dem lykkelige, fordi de — ihukommende Herrens Ord: „Salige ere I, naar Menneskene hade eder og udstøde eder, forhaane eder og forskyde eders Navn som ondt for Menneskets Søns Skyld“ (Luc. 6, 239) — ikke blot ikke forfærdedes for den truende Fare, og ikke undlode, overensstemmende med deres vigtige Embede, at forsvare Kirkens Rettigheder og hævde dens Anordninger, men, i Lighed med andre udmærkede Overhyrder i deres Land og til Opbyggelse for hele Kirken, have regnet sig det til Ære, at lide ufortjent Fordømmelse og Straf for Retfærdigheds Skyld. Men hvor høit et Krav disse Mænd end have paa Vor Roes og Beundring, saa nøder dog denne Fornedrelse af den biskoppelige Værdighed, denne Krænkelse af Kirkens Frihed og Rettigheder, i Forening med de Trængsler, der ere overgaaede ikke blot de nysnævnte, men ogsaa de øvrige Dioceses i Preussen, Os til, overensstemmende med det Os af Gud, om end uden al Vor Fortjeneste, overdragne Apostoliske Embede, at opløfte Vor klageude Stemme mod hine Love, der ere blevne

en Kilde til saamegen deels allerede indtruffen, deels truende Ulykke, og til med al Kraft og med den guddommelige Rets hele Myndighed at optræde til Forsvar for den af uretfærdig Magt undertrykte Frihed.

For at opfylde denne Pligt, som Vort Embede paa-lægger Os, erklære Vi ved denne Skrivelse høitideligt Alle, hvem dette angaaer, og til Vitterlighed for hele den katholske Verden, at disse Love ere aldeles ugyldige, eftersom de staae i fuldkommen Strid med Kirkens guddommelige Indretning. Thi Herren} har ikke i de Ting, som angaae den h. Tjeneste, sat denne Verdens Magt-havere til Foresatte over sin Kirkes Biskopper, men den h. Petrus, hvem han ikke blot overdrog at vogte Sine Lam, men ogsaa Sine Faar (Joh. 21, 16. 17.); og derfor kan ingen nok saa høit staaende verdslig Magt afsætte dem fra deres biskoppelige Embede, som den Helligaand har indsat til Biskopper for at styre Guds Kirke (Ap. Gj. 20. 28.).

Hertil kommer endnu følgende, et ædelt Folk uværdige Omstændighed, som ogsaa, efter Vor Formening selv upartiske Ikke-Katholiker maae finde forkastelig. Disse Love, der true alle dem, som ikke adlyde dem, med de haardeste Straffe, og have den væbnede Magt i Beredskab til at udføre disse Straffe, bringe ofte fredelige og værgeløse Borgere, der — hvad Lovgiverne fuldt vel kunde vide og derfor ikke burde have ladet upaaagtet — for Samvittighedens Skyld medrette nære Uvillic mod disse Love, i den ulykkelige og piinlige Stilling, hvori de Mennesker befinde sig, som i den Grad ere nedkuede af Overmagten, at de ere berøvede ethvert Middel til at værges sig mod den. Det har saaledes Udseende af, at hine Love ikke ere givne frie Borgere, for at forlange en fornuftig Lydighed, men at de ere paalagte Slaver, for ved Magtens Skrækkemidler at fremtvinge Lydighed.

Dette skal dog ikke forstaaes saaledes, som om Vi meente, at der var gyldig Grund til at undskylde de Personer, som af Frygt hellere adlyde Mennesker end Gud; og endnu meget mindre saaledes, som om de gudforglemmende Mennesker kunne undgaae den guddommelige Retfærdigheds Straffe, som, alene stolende paa den borgerlige Magts Beskyttelse, have fordristet sig til at tage Sognekirker i Besiddelse, og vovet at holde deres Gudstjeneste i disse. Vi erklære tvertimod disse Oprørere mod den kirkelige Retsorden, saavel som Alle, der i Fremtiden ved lignende Overgreb maatte trænge

sig ind i Kirkestyrelsen, i Medfør af de kirkelige Lovbestemmelser retligt og factisk at være hjemfaldne til den store Excommunication, og Vi formane alle Troende til at afholde sig fra deres Gudstjeneste, til ikke at modtage Sacramenterne af dem og til at skye alt Samkvem med dem, for at den slette Suurdeig ikke skal fordærve hele Massen.

Under disse Trængsler har Vor Smerte, ærværdige Brødre, fundet Lindring i Eders Uforfærdethed og Standhaftighed, som den øvrige Geistlighed i Forening med det tro christelige Folk har efterfulgt. Thi deres Fasthed i Hævdelsen af de katholske Rettigheder og Forpligtelser har været saa stor, Enhvers Forhold i sin Kreds saa roesværdigt, at selv de Fjerneststaaende ikke have kunnet nægte dem deres Beundring. Det kunde heller ikke være anderledes, thi: „saa stor Fordærvelsen er til Fald for de Efterfølgende, naar den Foresatte er falden, saa heldbringende er det for Alles Frelse, naar Biskoppen i fast Tro staaer som Forbillede for sine Brødre“*).

Den h. Fader slutter med at opmuntre Kirkens forfulgte Overhyrder til med freidigt Mød at fortsætte Kampen for Kirkens Frihed og selvstændige Styrelse af sine Anliggender, idet han henviser dem til Hans Exempel, som „har lidt en forsmædelig Dødsstraf, for at hans Lemmer skulde lære at flye og foragte Verdens Gunst og ikke frygte eller undvige dens Forfærdelser**). Han fremhæver, at Kirkens Forfølgere godt vide, at Biskopperne, naar de vægre sig ved at give Kaiseren det som Guds er, ikke tilføie den kongelige Autoritet nogen Uret eller ere tilbids at undrage den det Mindste af hvad der tilkommer den. „Forfølgerne vide, at naar Kirkens Hyrder her handle efter det apostoliske Ord: „Man bør adlyde Gud mere end Mennesker, da ere de samtidigt rede til, ikke af Frygt eller Tvang, men for Samvittighedens Skyld at opfylde enhver Pligt, som Statsmagten har Ret til at fordre.

*) Cyprian Ep. 4.

***) Greg. M. Reg. Past. I, 3.

Politisk Overblik.

Tydskland. At det store Fleertal i det preussiske Deputeretkammer vilde modtage de nye Culturlove med Tilfredshed, kunde man sige sig selv. Det har da ogsaa viist sig ved alle disse, og navnlig ogsaa ved den sidst forelagte, som gik ud paa at berøve de katholske Biskopper Statens contractmæssige Tilskud. At Loven ikke vil faae nogen Betydning med Hensyn til Katholikernes Holdning ligeoverfor Statsmagten, er en Selvfølge, der klart nok betonedes af Centrumsmændene og anerkjendtes af selve Regeringen; men det vil heller ikke blive ved denne Lov; tvertimod fremgaaer det klart af Regeringspartiets Holdning, at de ville gaae videre paa den saaledes betraadte Bane; men det vil kun føre til end yderligere at bevise, at aandelige Magter ikke kunne kues med verdslige Midler, saalænge det troende Folk staaer fast, som det gjør i Tydskland. Hvor langt Regeringen er fra at ville Forsoning og Fred, og hvor megen Tillid den har til sin egen Voldspolitik, fremgaaer særdeles klart af den Stilling Cultusminister Falk indtog ligeoverfor Windthorst's Udtalelse om, at en gennemført Adskillelse af Stat og Kirke — som i England og America — var den eneste mulige Form for en taalelig Tilstand i vor Tid. Ministeren erklærede sig nemlig rent ud imod den „frie Kirke i den frie Stat“, og viste saaledes, at det man i Berlin kæmper for, ikke er Andet end „Statskirkevæsenet“ i hele dettes aandløse Jammerlighed.

Frankrig. d'Audiffret Pasquier er valgt til Nationalforsamlingens Præsident.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Generalsuperioren for Lazaristerne, P. Borée, er fra Paris kommen hertil og bragte Paven 30,000 Frcs. som Peterspenge. Han meddeelte Paven tillige den sørgelige Efterretning, at 80 af hans Præster vare blevne landsforviste fra Tydskland, og at ligeledes det liberale

Regimente i Mexico begynder at forfølge Lazaristerne, der maa holde sig skjulte. Disse liberale Tyranner have paa en barbarisk Maade udviist 200 barmhjertige Søstre af Landet, fuldstændigt blottede for alle Midler til deres Underhold. Regeringen har derfor modtaget en Adresse fra flere Provindser i America, hvori det blandt Andet heder: „I have ved Eders ufornuftige Attentat vanæret vort Fædreland, fordi I have fordrevet Barmhjertighedens Engle fra vore Grændser. I have derved forøget Elendighed og Nød i utallige Familier, og Tusinder af Børn have I røvet deres moderlige Pleie. For hele Verdens Øine erklære vi, at Enhver, der saa uforskammet som I, misbruger den Mission, som Folkene have givet eder, er en Forræder mod Fædrelandet!“

Frankrig. I Poitiers døde den 23de Februar i Jesuiternes Kloster den berømte Pat. Clemens Schrader, eet af de lærdeste Medlemmer af Jesu Selskab. Skjøndt han ikke har naaet sit 60 Aar, var han allerede i Aaret 1854 en af Pavens Theologer, da den ubesmittede Undfangelse blev erklæret for Dogma, og han imponerede allerede dengang ved sin Lærdom. Han var senere i mange Aar Professor i Theologien ved Universitetet i Wien, og da han vægrede sig ved at aflægge Eden paa den nye Grundlov, mistede han sit Embede. Msgr. Pie havde lært ham at kjende under det Vaticanske Concil, hvor han udfoldede en fremragende Virksomhed, og Biskoppen vandt ham for det theologiske Facultet, som skal ndvides til et fuldstændigt Universitet. Hans Død er et stort Tab for den theologiske Verden; hans berømte Værker „De Unitate Romana“, „De triplini ordine“ og hans „Theser over Theologien“ sikre ham for alle Tider et hæderfuldt Navn i den theologiske Literatur.

Schweits. Regeringen i Bern har tilstaaet Gammelkatholikerne Ret til at benytte sig af den katholske Kirke, og med Magt frataget Sognepræsten Kirkens Nøgler. Gammelkatholikerne holdt deres Gudstjeneste, og dermed vare naturligviis Katholikerne udelukkede fra deres egen Kirke. De have holdt deres Gudstjeneste først i et Privatlocale, men nu har en protestantisk Menighed tilladt dem i Forening med sig at benytte deres Kirke.

— I Canton Tessin have de katholske Conservative ved Valgene til det store Raad gjenneomsat Valget af 67 Candidater, de Liberale kun 46. Ifølge deraf maa den liberale Regering træde af, som i 36 Aar har ført Regi-

mentet. Det synes, at Canton Tessin, hvor Ulykken har taget sin Begyndelse, nu vil give Stødet til et Omsving i Forholdene.

-- I Canton Luzern er den 1ste Marts en Forandring i Forfatningen besluttet i ultramontan Retning; Majoriteten i Folkeafstemningen beløb sig til 8000 St.

— I Juradistrictet have 9000 Borgere henvendt sig til Forbundsraadet; deres Recurs synes at have fundet en ikke ugunstig Modtagelse, og man haaber, at disse 60,000 Katholiker faae deres Præster tilbage, som de nu have undværet allerede i 16 Maaneder.

— Juradistrictets Katholiker have aldrig feiret deres Juul paa en mere rørende Maade end denne Gang. Overalt maatte de i Skure og Lader høitidelig holde Hans Komme, som i Krybben fandt sit første Leie mellem Oxen og Æslet. Ligesom Hyrderne i Bethlehem saaledes knælede disse fattige Folk foran Alteret. En Landsbyes Katholiker havde i Julen den Lykke i en Kornlade nærvæd Landsbyen efter et heelt Aar for første Gang igjen at kunne bivaane den af en fremmed Præst holdte hellige Messe! Hele Veien fra Landsbyen til Laden var opfyldt med Mennesker. Den følgende Søndag havde en anden Landsby samme Lykke, og alle omkringboende Katholiker, som havde faaet Kundskab derom, ilede til endog fra de fjerneste Hytter. Alle katholske og dette Navn værdige Borgere i Correndlin have i en med 509 Navne underskreven Adresse til deres landsforviste Sognepræst paany udtalt deres urokkelige Trofasthed: „De kunne røve os vore Kirker, men aldrig vore Hjerter.“

Pommern. Den bekjendte christelig troende lutheriske Præst Quistorp i Ducherow var for nogle Aar siden endnu saa kortsynet, at han høit jubilerede, da Culturkampen begyndte. Manden havde dengang ingen Anelse om, at han skulde blive et af Culturkampens første Slagtoffer blandt Protestanterne. Han er den 22de Februar bleven afsat som Skoleinspecteur, og suspenderet som Sognepræst; tillige er en Disciplinærundersøgelse anlagt mod ham, der lyder paa Embedsfortabelse.

Han havde vovet at beklage, at Overkirkeraadet igjen havde indsat den retmæssig afsatte Christusfornægter Sydow, og derved skal han have forbrudt sig mod den hans Foresatte skyldige Ærbødighed. Endvidere har han ikke villet bruge den nye, under Culturkampen foreskrevne Formular for den kirkelige Ægtevielse, fordi den, som han meente, stred mod hans Samvittighed, saavel som mod

mange Hundrede, ja endog Tusinder lutherske Præsters, der af samme Grund heller ikke burde bruge den. Pastor Quistorp meddeler hele Forholdet i „Kreuzzeitung“ som „Efterretning til mine Venner“ og slutter med de Ord: at det nu i disse for Kirken saa svære og afgjørende Tider var Pligt at følge Herrens Formaning: „Hvo som bekjender mig for Menneskene etc.“ — Mon denne Mand ikke veed, at det nu for Tiden ikke mere gaaer an, i Preussen at paaberaabe sig disse Ord. „Ubetinget Lydighed mod den liberale Stats Love!“ — det er Parolen!

Münster. Om Heinrich Heine, denne af Naturen rigt begavede Digter, som isit Liv har udøst saa megen Haan og bitter Spot over den christelige Religion, meddeler den „Westphalske Mercur“ Følgende: „Under hans otteaarige Sygeleie (han var fra Februar 1848 indtil den 17de Februar 1856, da han døde, næsten altid sengeliggende, tilsidst ganske værkbruden) havde, som bekjendt, hans Forhold til Religionen aldeles forandret sig. I det den 30te Sept. 1851 skrevne Slutningsord til „Romacero“ siger Heine: „Naar man ligger paa Dødssengen, bliver man meget følsom og ømhjertet og vilde gjerne slutte Fred med Gud og Verden. Siden jeg selv trænger til Guds Barmhjertighed, har jeg tilstaaet alle mine Fjender Amnesti. Digte, som indeholdt Noget om end kun halvveis fornærmende imod den kjære Gud selv, har jeg med ængstelig Omhu overgivet til Luerne. Det er bedre, at Versene brænde end Versemageren. Ja med Skabningen har jeg ogsaa til mine Venners største Forargelse sluttet Fred. De gjorde mig Bebreidelser for, at jeg var falden tilbage i den gamle Overtro, som de behagede at kalde min Omvendelse til Gud. Jeg er vendt tilbage til Gud som den forlorne Søn, efter i lang Tid at have vogtet Sviin hos Hegelianerne.“ — I Fortalen til andet Oplag af et andet Skrivt (1852) siger han: Siden Bogen kom ud, have mine Anskuelse om mange Ting, især om guddommelige Ting mærkeligt forandret sig; meget, som jeg før paastod, modsiger nu min bedre Overbeviisning. Min bedre Overbeviisning skyldér jeg Læsning i en Bog. En Bog? Ja, og en gammel simpel Bog, beskeden som Naturen, ogsaa naturlig som denne; en Bog, som synes dagligdags og fordringsløs, ligesom Solen, der varmer os, ligesom Brødet, der nærer: en Bog, der kommer os saa fortrolig, saa mild velsignende imøde; og denne Bog heder ogsaa kort og godt — Bibelen. Med god Føie kaldes den

den hellige Skrivt. Hvo der har sin Gud kjær, han finder Ham igjen i denne Bog; og hvo der aldrig har kjendt Ham, han føler her det guddommelige Ords Aand vifte sig imøde.

Danzig. Gammelkatholicismen holder ikke Stand paa Dødsleiet. Af de gammelkatholske Embedsmænd ere siden 1870 fire døde, og alle fire have før deres Død fuldstændig forsonet sig med den katholske Kirke. Paa Dødssengen seer man, som bekjendt, Tingene i deres rette Lys, fordi alle Skuffelser her opføre.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 28de Marts. Jesu Christi Opstandelse. 1ste Paaskedag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6 Korsets høitidelige Optagelse med Procession og Levismesse med Prædiken. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 3 Efterm. høitidelig Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Festandagt med Prædiken.

Mandagen den 29de Marts. 2den Paaskedag. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. — 30. Ti. Johannes Climacus, Ab. 31. O. Guido, Ab. 1. April. To. Hugo, Biskop. 2. F. Frants af Paula, Bekj. og Ordensstifter. Kl. 8¹/₄ Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerter; Kl. 7¹/₂ Aften Broderskabsandagt. 3. L. Richard, Biskop.

Søndagen den 4de April. Hvide Søndag. Den høitidelige Messe, under hvilken Neocommunicanterne fornye Daabspagten og annamme den første hellige Communion, begynder allerede Kl. 9.

NB. Paa Hvide Søndag afholdes i Sct. Ansgars Kirke den anden Kvartalscollect af Peterspengen for dette Aar.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8¹/₂. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 14. Søndagen den 4de April. 1875.

Indhold: Skuffede Forventninger om den nye Læres Enevælde.
Secterne aabenbare den kirkelige Omvæltnings Frugter.
De første Farer. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretning-
er: Rom, Westphalen, Strassburg.

Skuffede Forventninger om den nye Læres Enevælde. Secterne aabenbare den kirkelige Omvæltnings Frugter.

(Fortsat fra Nr. 13.)

I en høist characteristisk Modsigelse med den nylig omtalte Forsikring om Undværligheden af alle Mirakler til Stadfæstelse paa sin Sendelse offentliggjorde han dog nogen Tid efter et Flyveskrift, der indeholdt en heel besynderlig og eventyrlig udsmykket Beretning om en saa ubetydelig og dengang ikke sjelden Begivenhed, som den, at det var lykkedes en Nonne at flygte bort fra et Kloster, hvor der var gjort Alt for at forebygge hendes Undvigelse. Hans Bevæggrund og Hensigt med denne Beretning var, „at man skulde betragte Guds Ord og Gjerning med Frygt, og villig oplade Døren for Ham, der aldrig hører op med at banke paa, og ikke som andre Vantroer agte hans Under og Tegn for Smaating. Vi, som kjende Evangeliet og have erkjendt Sandheden, skulle og tør ikke

give Slip paa saadanne Tegn, som skee til Evangeliets Bekræftelse og for at befordre dets Fremgang“. Han be- raabte sig ogsaa, til Stadfæstelse paa sin guddommelige Kaldelse, paa den bekjendte opdigtede Spaadom af Huss: „Jeg vil i Guds Navn og i Kraft af Hans Kald — siger han — træde paa Løver og Slinger; det skal være mit Livs Begyndelse, og det skal efter min Død vise sig at have været mit Dagværk. St. (!) Johannes Huss har spaaet om mig: De ville nu kun stege en Gaas (thi Huss betyder en Gaas), men om hundrede Aar skulle de høre Sangen af en Svane; den skal de med Guds Hjælp blive nødte til at lade med Fred.“

Fire Aar efter det foromtalte Klostermirakel (1528) gav Reformatoren en lignende opbyggelig Historie til Bedste om den underfulde Maade, hvorpaa Hertuginde Ursula af Münsterberg var bortflygtet fra Klosteret i Freyberg. „Dette var et ganske overordenligt Guds Under“. Det var nemlig, „menneskelig talt, umuligt, at Nogen kunde slippe ud af et saa fast og velforvaret Kloster, saa- meget mere, som saadanne Bedrifter ere en sand Pestilents for Djævelen, som derfor sikkert vilde have forraadt det, dersom Christus ikke havde bundet hans Tunge. Vort Evangelium, tilføier han, gjør Mirakler nok; men de Ugudelige ville ikke see dem. Dog, vi ere ikke tilsinds her at fortælle om de Mirakler, vort Evangelium har gjort; de ville med Tiden afgive Stof til en ikke ringe Kirkehistorie.“ Denne med de behørige og sædvanlige Overdrivelser udsmykkede Historie blev imidlertid kort efter i et af hiint Klosters øvrige Nonner offentliggjort Skrivt reduceret til dens virkelige Værdi, idet de erklærede, „at deres Kloster var meget langt fra at være haardt og fast tillukket med Mure og Jernstænger, saaledes som Luther havde skrevet“.

I Mangel af alle virkelige Undere og Spaadomme skulde endelig Naturphænomener, Luftsyn og lignende Ting træde istedet derfor og gjøre Tjeneste som Beviser for „Evangeliets“ Guddommelighed. Faldt der et eller andet

Stød et Stjernes kud, eller blev der seet en Lygtemand; havde et Uveir nedslaaet Sæden eller sønderslaaet Vinduerne; havde en Kvinde bragt et Misfoster til Verden, eller en Ko kastet en vanskabt Kalv, saa var dette i Luthers og hans troende Tilhængeres Øine et sikkert Tegn enten til Gunst for „det nylig opgaaede Evangelium“, eller i det mindste „en Kundgjørelse af Guds Vrede og Mishag med Papisterne“. Men, som Luthers hele Liv og hans Udtalelser i alle Retninger danne et sælsomt Kredsløb af de meest frappante Selvmødsigelser, saaledes var dette ogsaa Tilfældet paa dette Punkt. Tre Aar før sin Død (1543) forsikrer han, at den Gave at gjøre Underværker lige til hans Tid har været i den katholske Kirke, og han gjør Jøderne haarde Bebrejdelser for, at de ikke ved disse mange Undere lode sig overbevise om den christelige Sandhed. „De katholske Christne bad for deres Fjender. sagde han, og gjorde mange og store Underværker. Dette har været fra Christi Tid og ligeindtil vor Tid, og det vil fremdeles vare ved indtil Verdens Ende.“

I sine tidligere Aar pleiede Luther, som i det Foregaaende omtalt (S. 103—105) ved enhver Leilighed at henvise til den gunstige Modtagelse, som hans Lære næsten overalt havde fundet, og til den exempelløse Hurtighed, hvormed den udbredte sig baade i høiere og lavere Kredse, som et afgjørende Beviis for dens Sandhed og Guddommelighed. Men denne Trøst blev ham snart igjen forbitret, og det paa en dobbelt Maade — deels derved, at de nye Menigheders sædelige Tilstand klarligt røbede hvad der var den sande Aarsag til dette Bifald, deels derved, at hans Modstandere, Zwinglianerne, Gjendøberne og andre Secter kunde glæde sig ved en forholdsvis ikke ringere Fremgang, ja at disses Lære ikke sjældent bragte dem, der allerede vare vundne for hans Lære, til Frafald. Nu gjorde han, der altid før i høie Toner havde priist sine Landsmænd for den Beredvillighed, hvormed de havde grebet Evangeliet, den tyske Nation

skarpe Bebreidelser for dens Nyhedssyge (!). „Vi Tydskere, siger han, ere nu engang saadanne Bengler (Gesellen): Alt hvad der er nyt, det falde vi over og hænge ved det som Narre; og vil Nogen hindre os deri, saa gjør han os blot galere og mere forhippede derpaa, og, hindrer Ingen os deri, saa blive vi snart mætte og trætte deraf og give os saa til at gabe efter andre Nyheder“

„Saaledes er det lige fra Begyndelsen af gaaet til med næsten alle Vildfarelser og Kjætterier; Verden har grebet efter dem med begge Hænder og sat saa stor Priis paa dem, som om den tidligere Lære aldrig havde været reen“. Han beraabte sig derhos paa den Uenighed, der herskede blandt de nye Secter: dette var et Tegn paa, at deres Lære stammede fra Satan; thi „Guds Aand er ikke Tvedragtens, men Fredeus Gud“. Han kom imidlertid snart i Tanker om, at netop denne Tvedragt brændte i vilde Flammer i hans eget Huus, og at hans Troessamfund ikke var mere end et samtidigt med de andre opstaaet Religionsparti, der ligesom disse var indviklet i Tidens chaotiske Partikamp og laae i Strid med alle de øvrige. Han maatte da indrømme, at fra Fornuftens Standpunkt kunde man ikke komme til nogen anden Slutning, end at den nye Lære, der bar saadanne Frugter, var af Djævelen. Men „Fornuftens Standpunkt“ var jo for Luther netop det klareste Beviis for, at den Paastand eller Sætning, som gjorde dette Standpunkt gjældende, umulig kunde være af Gud *). Det var altsaa ingenlunde de nye indbyrdes splidagtige Lærdomme og Religionspartier, der ikke vare enige om Andet, end om at bekæmpe og ødelægge den katholske Kirke, — det var ikke dem, der vare af Djævelen, men tvertimod saadanne ovenikjøbet

*) Vi erindre her om Luthers Strid med Erasmus, hvorunder han gjorde Absurditeten af en Sætning til Beviis for dens guddommelige Ret, og særlig om hans Ord: „Als Ghrist müsse man der Vernunft den Hals umdrehen, ihr die Augen ausstechen und die Bestie erwürgen.“

i Herrens egne Ord (Matth. 12, 25. 26) begrundede Fornufts slutninger som de ovenfor anførte. Disse modstridende Slutninger forvirrede og fortrædagede Luther hele hans Liv igjennem. „Fornuften slutter altid, siger han, fra Livet og Gjerningen til Læren“ (s. S. 141), men denne Slutning erkjender han ikke for gyldig. Det Fornuftige og det Sataniske danne saaledes i Forening det sidste eller underste Grundlag for alle fra Kirkeomvæltningens Frugter hentede Indvendinger mod den høiere Berettigelse af dens Lære og Idrætter!

Efter den første heldige Fremgang at dømme (s. S. 103—105) saae det ud, som om alle den kirkelige Oppositions Elementer, som om Alt, hvad der var utilfreds med de bestaaende Tilstande, Alt hvad der higede efter noget Nyt, vilde slutte sig til Luther, samle sig til en compact Masse og saaledes stille et af en fælleds og enig Bekjendelse baaret Religionssamfund ligeoverfor den gamle Kirke. Luther hengav sig derfor en Tid lang til det freidige Haab, at den Tid var nær, da den vilde blive opslugt af hans nye Kirke, at al Verden i denne Tingenes Gang vilde see en øiensynlig Guds Dom, at hermed maatte enhver Bebreidelse for schismatisk og hæretisk Afsoudring forstumme, og hans Samvittighed endelig finde fuldkommen Fred. Men Alt skulde gaae heelt anderledes! Den gamle Kirkes Modstandere bleve snart indbyrdes uenige; den ene nye Sect kom op efter den anden, og de protestantiske Befolkninger fandt sig mange Steder betagne af Følelsen af en fuldstændig Usikkerhed. Luther selv maatte snart klage over „det gruelige Væsen“, over Manglen af en levende Autoritet, til hvilken den store Masse af Folket med Tillid kunde hengive sig, og han maatte erkjende, at han havde hidført denne Tilstand. „Folk maae tilvisse forfærdes ved Synet af dette gruelige Væsen“, skriver han; „her er fuldt af Partier (Rotten) og Secter, og disse hade og fordømme os ikke mindre end Papisterne, medens vi til Gjengjæld af Hjertet hade deres fordærvelige og gudsbespottelige Lærdomme og fordømme dem til Djævelen

og ned i Helvedes Afgrund. Imidlertid gaaer det arme Folk hen, svævende mellem Himmel og Jord, og veed ikke, hvem det skal troe og følge." Han følte nu, at hans Kirkesamfund ikke var mere end de andre, der stode ved Siden af det, som i det mindste i udvortes Henseende ganske ligeberettigede. Ligeoverfor dem alle stod den gamle Kirke med sin eendrægtige Bekjendelse, medens de nye Kirkers formale Princip (den h. Skrivt den eneste Troeskilde og Troesregel) umuliggjorde enhver Afgjørelse af hvad der skulde troes og enhver Enighed i Bekjendelsen. Han har ondt ved at opdrive Kraftudtryk, der fyldestgøre hans Trang til ret at give sit Hjerte Luft over alt dette „Rotterei“, der saa skammeligt havde fordærvet Alt for ham. „Vare de blevne ved med at lære ligesom vi, saaledes som de i Begyndelsen gjorde, saa vilde det snart have været ude med Pavedømmet“, havde han alt tidligere sagt (s. S. 140). Nu, da han maatte opgive alt Haab om at faae Bugt med deres Gjenstridighed, overgav han dem uden al Barmhjertighed til Djævelen: „Hvem han eengang har fanget, dem holder han saa fast med sine Kløer, at de ikke mere kunne rives ud af dem. Han gjør dem døve og blinde, saa de hverken kunne høre eller see, og derfor ikke agte paa den h. Skrivts klareste og aabenbareste Vidnesbyrd. Der er Summa Summarum, intet andet Raad eller Hjælp i denne Sag, end kun det, at man seer op mod Himlen, sukker og beder, at Gud vil dømme i den, og siger saaledes: „Du kjære Gud! Du veed, at vi have Ret, og at de have Uret; det nytter ikke at sige det til nogen Anden; de lade sig ikke sige af Nogen, men anrette stedse større Fortræd med deres falske Lære. Derfor, kjære Herre! tag Sværdet i din Haand og slaa til, gjør en Ende paa dette Uvæsen!“

Det fortrædeligste herved var, at Luther ikke kunde skjule for sig selv, at disse Sector i en stor Kreds ligesaa meget havde Mængdens Stemning for sig, som hans Lære. Og hertil kom endnu en anden ham ikke mindre vel

bevidst Kjendsgjerning, nemlig at hans Lære og Kirke væsenlig havde de verdslige Fyrsters Gunst og Beskyttelse at takke for sin udvortes overlegne Stilling, og at denne Beskyttelse var afkjøbt Statsmagten for en høi og mindre hæderlig Priis, nemlig hele Kirkevæsenets Priisgivelse til de verdslige Magthaveres vilkaarlige Raadighed. Han udtaler ofte sin Harme og Græmmelse over at maatte see sine stolteste Forhaabninger saa ynkeligt skuffede, og omtaler ved en saadan Leilighed den store Hjertesorg, som Carlstadt, Münzer og Zwingli havde forvoldt ham. „Hvormeget iblandt dem, siger han, holdt ikke i Begyndelsen med os og gave det dengang Udseende af, at vi vilde faae hele Verden paa vor Side. Men just som Evangeliet allerbedst skulde til at gaae i Svang, saa fare voro egne Folk selv til og anrette en Jammer, der er langt værre og skadeligere, end hvad alle Fyrster, Konger og Kaisere havde kunnet gjøre os; de styrke tilmed vore Fjender imod os. Man seer nu, sige disse, hvad der kommer ud af deres Lære (fordi vi nemlig ikke ere enige med hverandre); den Helligaand kan Intet have at gjøre dermed, eftersom de forfølge, skjælde og forhaane hverandre“*).

Man kjender vistnok, bemærker Döllinger her, en Mængde Yttringer af Luther, der synes at aande en vis Ydmyghed og Selvforglemmelse, en Tilbagetræden af hans Personlighed ligcoverfor det store Værk, til hvis Fuldburdelse Gud efter hans Mening betjente sig af ham som sit udkaarne Redskab. Han ytrer undertiden Ligegyldighed for sin Anseelse som Skribent og udtaler det Ønske, at hans Skriver maatte gaae tilgrunde eller hjemfalde til Forglemmelse. Men alle saadanne Yttringer blive

*) Uagtet Erindringen om disse Calamiteter vare svære Anfægtelser for hans Tro paa sin Sags utvivlsomme Ret og endelige Seir, veed han dog ogsaa her at finde Trøst i den Tanke, at alle saadanne Bekymringer enc have deres Grund i menneskelig Daarlighed: i Van tro og Ubekjendtskåb med Christi Riges Vilkaar i denne Verden.

rigeligt opveiede af en Mængde andre, der mindre end hine første bære Præg af Beregning af det ved dem frembragte Indtryk. I disse sidste uvilkaarlige eller mere uoverlagte Udtalelser fremtræde derimod Reformatorens personlige Ære og Anseelse og hans aandelige Herredømme som en Sag af den høieste Betydning. Man seer af disse Yttringer tydeligt, hvor ondt han havde ved at skjule Følelsen af en dybt krænket Stolthed: „Secterne ville berøve Os Æren for hvad der er Vor Gjerning og tilegne sig Fortjenesten af at have styrtet Pavedømmet. Al deres Færd er anlagt paa at fordunkle Os, paa ganske at udelukke Os, for at Folket skal ære dem alene. Vor og Apostlenes Lære(!) skal Intet gjælde, medens de ville være Alt . . . De stille sig paa lige Fod med Christus; thi, som han fordunklede Moses og Propheterne, saaledes ville de gjøre ham efter og være Alt, som vi have seet det med Carlstadt, Münzer og andre himmelske Propheter.“ — „Det vilde være utaaligt, at Vi skulde tie, medens hine (her: Zwingli og Oecolampadius) skulde forvirre Vor Kirke og forkleine Vor Autoritet. De skulle vide, at, naar de ikke ville see deres forringet, da maae de ogsaa have Respect for Vor.“

Han vidste da intet bedre Raad, end paany eftertrykkeligt at indskærpe sin Lære om Kaldelsen (s. S. 149). Havde han tidligere paastaet, at der burde tilstaaes almindelig Frihed i Læren, saa fremkom han nu med et Opraab til de verdslige Myndigheder, hvori han opfordrede dem til at „behandle alle ukaldede Prædicanter — d. v. s. Alle, der ikke vare ansatte af den verdslige Øvrighed — som Landstrygere og Kjeltringer, og uden videre overgive dem til Skarpretteren, om de ogsaa lærte nok saa rigtigt(!). Saadaanne Personer maatte nemlig paa ingen Maade taales, naar de imod Øvrighedens Anordning gjorde Indgreb i Andres Embede“. Hans Samvittighedskvaler tiltoge bestandigt under hans mismodige Ahnelser om, at den indre Splid og de endeløse Stridigheder, der allerede begyndte at rase i hans eget

Kirkesamfund, efter hans Død vilde fremkalde et fuldstændigt Anarchi, som kun Statsmagten vilde være istand til at sætte Grændser for, ved fuldstændigt at tilintetgjøre al kirkelig Frihed og Selvstændighed.

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Spanien. Den alfonsistiske Regering synes nu efterhaanden at være kommen til den samme Erkjendelse som det spanske Folks store Fleertal vistnok i den senere Tid ogsaa er kommet til, nemlig: at den carlistiske Bevægelse i Norden ikke lader sig undertrykke ved Vaabenmagt. Derpaa tyde ikke blot de Efterretninger, som gaae ud paa, at Regeringen i Madrid forhandler med Carlisterne om en Udveksling af Fanger, og at der i det Hele siges, at de ville factisk anerkjende disse som krigsførende Magt; men navnlig den Omstændighed, at Kong Alfonso nu ikke længer sætter sin Lid til sine Feltherrers Dygtighed, men til den gamle Cabreras (bekjendt Carlislefører fra den tidligere Carlislekrig) Forsøg paa at bringe et Frafald blandt Don Carlos' Officerer til Veie til Fordeel for en fredelig Overenskomst. Dog synes dette Haab ogsaa meget hurtigt at skulle glippe, thi Cabrera har ikke havt Held med sig. Vel mangler det ikke paa Rygter om Frafald blandt Carlisterne, men det Hele han hidtil sikkert vides at have naaet, er Carlisternes Vrede og Don Carlos' Unaade, og det er aabenbart for lidt.

Tydskland. Alle Rygter om Fyrst Bismarcks forestaaende Fratræden ere nu forstummede, Alting bliver ved det Gamle, d. v. s. -- hver Dag værre. Imidlertid bliver det Dag for Dag klarere, at medens Culturkampen væsenlig bidrager til at styrke den katholske Kirke, samle de Troende og forøge den offervillige heroiske tydske Geistligheds Anseelse og Indflydelse, saa have de nye „liberale“ Kirkelove en fuldstændig tilintetgjørende Indflydelse paa de protestantiske Troessamfund; disse bøie sig enten under Politistaven og drive hermed langsomt

ned i den absolute Vantro, eller de forsøge hist og her at gjøre en spredt og ofte saare spagfærdig Modstand, som ikke generer Statsmagten synderligt, medens den fuldstændig truer med at ødelægge Protestantismen, der som bekjendt mangler den overnaturlige Livskraft og Troesdybde, der er en uundværlig Betingelse for at Adskillelsen mellem Stat og Kirke skal kunne gennemføres uden at tage Livet af Kirken. Navnlig have — som bekjendt — Lovene om Daabstvangens Ophævelse og om det tvungne borgerlige Ægteskab, der i katholske Egne saagodtsom ikke have havt nogensomhelst Virkning — i de protestantiske anrettet den allerforfærdeligste Ødelæggelse.

— Kaiseren reiser i dette Foraar til Italien for at besøge sin nye Ven og politiske Medarbeider Kong Victor Emmanuel. Dog er det nok ikke Mening, at Sammenkomsten skal finde Sted i Rom.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den h. Fader har den 15de udnævnt til Cardinaler Ærkebiskopperne af Posen, New-York, Westminster, Mecheln og Monsignorerne Gianelli og Bartolini. Desforuden har han udnævnt fem Andre, som han beholdt in petto, d. v. s. hvis Navne efter gammel Sædvane senere publiceres. Det skal være Prælaterne Nina, Pacca, Randi, Vitelleschi og Antivi-Mattei. Den h. Fader holdt derpaa en Allocution til Cardinalerne om Kirkens sørgelige Forhold i Italien og Tydskland og roste meget de tyske Biskopper. — I det forbigangne Aar ere 42 Klostre blevne confiskerede i Rom.

Westphalen. I Sognet Seppenrade lod Amtmanden nylig bekjendtgjøre, at han som Forvalter for Sogneformuen vilde lade „Missaticum“ (d. v. s. en aarlig Rente, som Bønderne betale til Sognepræsten) afhente. Denne Bekjendtgjørelse blev modtagen med almindelig Latter; thi man vidste, at han allerede forgjæves havde gjort sig

den største Umage for dertil at faae en Hest, en Vogn og en Mand. Han havde tilbudt den Mand, som ellers gjorde det, 30 Thlr. for 3 Dage, men han vilde ikke. Endelig fandt han En, der vilde leie ham sin Hest for 15 Th., og Politibetjenten skulde stille sin Vogn til hans Raadighed. Aftenen i Forveien kom Hesten, men ingen Vært vilde have den i Stalden, den maatte Natten over indkvarteres i et Skuur. Man vilde kjøre den følgende Morgen, men der manglede et Hjul i Vognen. Hestens Eier drog hjem, og Politibetjenten ilede til Amtmanden, der boer i Lüdinghausen. Her fandtes en Vært, som for en stor Sum laante Amtmanden sin Hest og Vogn. Dette blev snart bekjendt i Byen og vakte den største Uvillie. En Fremmed, der om Morgenen var kommen til Værten, tog strax sin Hest ud af Stalden og flyttede over i et andet Værtshuus. Bønderne, som ellers lode male paa hans Mølle, droge Alle hen til en anden. Imidlertid kjørte Værtens Vogn omkring i Menigheden, men hvad var Resultatet? Der var ikke en Eneste, der gav det Mindste. Stemningen er her yderst ophidset og forbittet og man har kun Præsterne at takke for, at Folket ikke lader sig henrive til Voldsomheder.

Strassburg. Den 22de Decbr. bleve den barmhjertige Søster Urbana's jordiske Levninger stedte til Hvile. Ved sin opoffrende Pleie af de med typhøse Sygdomme befængte Soldater bukkede hun tilsidst selv under for denne Sygdom. De militære Geistlige af begge Confessioner, Militær-Capellet med talrige Officierer og Soldater i Spidsen, Gouverneuren, Cavallerigeneral v. Hartmann fulgte Liigkisten til Graven og gave herved deres Taknemmelighed mod den Afdøde Udtryk. Foran Liigkisten, som blev baaren af Artillerister, gik de barmhjertige Søstre og en Underofficier, som paa en Atlaspude bar den Afdødes Rosenkrands.

Rettelse i Nr. 13.

S. 149 L. 1. dernæst . . . Læs: i denne Henseende.

Paa Andr. Fred. Høst & Søns Forlag er udkommet:

De Trolovede.

Af

Alessandro Manzoni.

En mailandsk Fortælling fra det 17de Aarhundrede, oversat efter den italienske Original. Priis 7 Kr.; eleg. indb. 9 Kr. 35 Øre.

Vi anbefale denne fortrinlige Frembringelse af en af Italiens største Digtere i den nyere Tid til vore Læseres Opmærksomhed. Enhver Katholik vil føle sig tiltalt af den ægte katholske Aand, der er udbredt over Skildringen af en Tid, da Digterens Fædreland hjemsogetes af Ulykker, der give Læseren Anledning til interessante Sammenligninger mellem Datidens og Nutidens Culturtilstande. Beskrivelserne af Hungersnøden og Pesten i Mailand ville fængsle enhver Læser, og de fremragende Personligheder (Cardinal Borromeo og Capuciner munkene P. P. Christoforo og Felice), i hvis Character og Virksomhed Digteren fremstiller ideale, men ud af det virkelige Liv grebne Billeder af udmærkede katholske Geistlige, af deres Selvfornægtelse af Kjærlighed til lidende Medmennesker, ville efterlade et uforglemmeligt velgjørende Indtryk hos enhver religiøs Katholik.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 4de April. Hvide Søndag. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 7 og 12 stille Messe. Kl. 9 høitidelig Messe, under hvilken Neocommunicanterne fornye Daabspagten og annamme den første hellige Communion. (Det var at ønske, at foruden Neocommunicanternes nærmeste Slægtninge ingen andre Voxne vilde communicere under denne høitidelige Messe.) Kl. 5 Efterm. høitidelig Fest- og Takkeandagt med Prædiken og Te Deum. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse.

NB. Paa Hvide Søndag afholdes i Sct. Ansgars Kirke den anden Kvartalscollect af Peterspengen for dette Aar. — 5. M. Mariæ Bebudelse (feires offenlig paa den 4de Fredag efter Paaske). 6. Ti. Vilhelm, Abbed. 7. O. Hermann Joseph, Bekj. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe for Ansgariusforeningen. 8. To. Dionysius, Biskop. O. F. Prochorus, Ab. 10. L. Fulbert, Biskop.

Søndagen den 11te April. 2den Søndag efter Paaske. Levitmessén, efter hvilken Confirmationens h. Sacramente meddeles, begynder allerede Kl. 9. — Collect af Peterspengen.

Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 15.

Søndagen den 11de April.

1875.

Indhold: Secterne optræde med samme Tillid som Luther og have Standpunkt tilfældes med ham. „Den evangeliske Vished“ og „den centrale Lære“. Et Overfald. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Paris, Wien, Münster, Saarbrücken, America.

Secterne optræde med samme Tillid som Luther og have Standpunkt tilfælles med ham. „Den evangeliske Vished“ og „den centrale Lære.“

(Fortsat fra Nr. 14.)

Men under alle disse forcerede Ytringer om Sectvæsenets Idrætter seer det unægteligt ud, som om en skadefro Dæmon havde ført Pennen for Reformatoren og forledet ham til at male sit eget Portræt og anskueliggjøre sine egne reformatoriske Grundsætninger og Fremgangsmaade i de drastiske Skildringer han giver af Secternes Adfærd og Kunstgreb. Vi have saaledes alt i det Foregaaende omtalt hans træffende Beskrivelse af de Personer, „som Djævelen fanger ved falsk Lære og Parti-væsen („Rotterei, Rottengeister, Rottenmeister“), og Enhver maa give ham Ret i hvad han siger om deres Blindhed og Døvhed ligeoverfor den h. Skrivts klareste Vidnesbyrd, og han har navnlig hvad Gjendøberne angaaer, et meget

skarpt Blik for Frugterne af hvad de saavel som de øvrige Secterere og Sværmere havde lært i hans Skole. Han siger træffende, „at dersom de skulde have beviist deres Meninger med gode Grunde, vilde de ikke have været istand til at forføre synderlig Mange“. Men det var „de store og prægtige Smædeord, hvormed de angreb Barne-daaben, der har skaffet dem Tilhængere; thi Djævelen veed godt, at, naar Pøbelen („der tolle Pöbel“) kun hører kraftige Skjældsord, saa er den let vunden, troer strax hvad der bliver sagt og spørger ikke videre om Grunde“. Dollinger bemærker her, at de kun behøvede at læse Luthers Skrifter mod Messen, Episkopatet, Paven, mod Kongen af England, Churfyrsten af Mainz, Hertug Heinrich af Brunswig, for i disse at finde et temmelig fuldstændigt Magazin af Alt hvad der i det tyske Sprog kan opdrives af den Slags Ord og Talemaader. Han selv skildrer „die Rotten“ og deres sneverhjertede Hadskhed med Farver, som han ikke behøvede at laane andensteds: „De fordømte skaanselløst Alt hvad der ikke var deres eget Paafund, og kunde de i et Øieblik fordærve Nogen paa Legeme og Sjæl, saa gjorde de det. Det er raæ, bittere og forgiftede Hjerter med en sort og giftig Tunge; de kunde godt føre Enhver til Slagtebænken, de fordømme og forhaane Alle og agte ikke den Skade, de tilføie Næsten“. Ved en anden Leilighed yttrede han, at man skal kjende de falske Prædicanter paa de Frugter, som deres Lære bærer; men han glemte her reent de mærkværdige Tilstaaelser, som han utallige Gange maatte bekvemme sig til at aflægge om Frugterne af sin egen Lære.

Som Hovedgrunden til den for alle Secterere og „Kjættere“ eiendommelige selvkloge Stivsindethed og Gjenstridighed henviser Luther aldeles rigtigt til deres Misbrug og Mishandling af den h. Skrivt, „paa hvilken de overføre alle deres vilkaarlige Indfald; og som derfor ganske maa rette sig efter deres Hoved og Forstand“. Han har intet Haab om, at Ophavsmændene til et Kjætteri eller Sværmeri skulde lade sig omvende; det har man aldrig

hørt; denne Synd er altfor stor; det er Synd mod den Helligaand. De hellige Lærere have endnu aldrig omvendt „en Kjættermester“, hvor tilfredsstillende de end have bestridt saadanne Folk og overbeviist dem med Sandheden; thi deres Hjerte er besat af en Hovmodsdjævel; de see Alt igjennem et farvet Glas; man forelægge dem hvad Farve man vil, saa see de ingen anden Farve, end Glassets. Dette er Grunden til, at man aldrig kan omvende saadanne Mennesker“. Alle disse og lignende Yttringer ere Frugten af en stor paa egen Erfaring og Selverkjendelse grundet Skarpsynethed i Henseende til det Phænomen, at alle Beviser og Indvendinger ere aldeles spildte paa Secterere og Kjætttere. Men — hvad der maatte synes utroligt er, at han i en anden saadan Expectoration i den Grad reent glemmer sig selv, at han med den største Naivitet uvilkaarlig kommer til at indbefatte sig selv i den givne Skildring. Efterat han nemlig udførligt paany har drøftet dette Thema om Umuligheden af „Rottenmeisters og Førførers“ Omvendelse, om deres Had til Sandheden, deres instinctmæssige Fjendskab mod Alt, hvad der taler for den, deres ved onde Aanders Indvirkning fremkaldte Forblindelse og Forstokkelse i deres forfængelige Indbildninger om, at de have den reneste og klareste Sandhed, den ene rigtige og fuldvisse Forstaaelse af den h. Skrift paa deres Side, uagtet de i Virkeligheden ikke tænke paa Andet, end at modstaae og modarbeide Sandheden og forvanske Skrivtordet, ville i deres Paastaaelighed Ingen høre og endnu mindre vige for Nogen og give ham Ret: slutter han denne Udgydelse af sin billige Harme med de Ord: „Saaledes kan heller ikke jeg finde mig i Noget, som strider imod min Lære; thi jeg er ved Christi Aand fuldkommen vis og sikker paa, at min Lære om Christi Retfærdighed er i alle Maader vis og rigtig.“

Hvad der meest satte Luther i Forlegenhed var den freidige og faste Tillid, hvormed alle de forskjellige Secters Lærere optraadte. Han kunde ikke nægte, at de

Alle førte det samme Sprog, at de Alle byggede paa det samme Princip, som ogsaa var Grundlaget for hans Bygning; Enhver af dem forsikrede, at han følte sig oplyst og dreven af Guds Aand; Enhver forstod fortræffeligt at slaae om sig med de nylig opkomne Slagord: „Guds Ord, Menneskesætninger, Evangelium“; Enhver af dem vidste at tale om den gamle Kirkes Apostasi og Nødvendigheden af, paany at fremdrage Christi rene Lære af den h. Skrivt, og Enhver, der ikke blev forhindret i at komme tilorde, fandt en Kreds for sig af godtroende Tilhørere og lærvillige Disciple. De vare Alle til en vis Grad enige med Luther, og erkjendte villigt, at han havde banet Veien for dem. Hans Skrivter leverede dem det behørig Stof til de gangbare Declamationer mod Paven, Biskopperne, Munkene og Universiteterne; Størstedelen af hans Læresætninger og Paastande, fremfor Alt de destructive, kunde de, saa ofte de havde Brug derfor, tage fixe og færdige hos ham; men de fandt bestandig, at han baade i det Ene og det Andet endnu var altfor meget hildet i papistiske Fordomme, eller at han var bleven sit tidligere Standpunkt utro, og de undlode ikke paa en ofte følelig Maade at foreholde ham hans Selvmodsigelser.

Ligeoverfor disse mangeartede og indbyrdes modsigende, men desuagtet alle lige tillidsfulde Krav paa exclusiv reformatorisk Berettigelse, befandt Luther sig i en mislig Stilling ved at skulle opstille Kriterier, hvorefter den ægte Lære med Sikkerhed skulde kunne skjælnes fra den falske, rene Prædicanter fra urene. Den kirkelige Autoritet var nu eengang for alle afskaffet. En høieste Domstol i Sager, der angik Troen og Læren, havde det nye System ingen Plads for; ingen Prædicant eller Lærer kunde beraabe sig paa kirkelig Sendelse, eller fremvise nogen kirkelig Fuldmagt, og Ingen var følgelig forpligtet til at skjænke ham Tillid. Luther havde jo meget mere ofte erklæret, at Dommen over Læren tilkom Faarene og ikke Hyrderne, at „Mængden“ eller Mentghederne skulde bedømme hvad Prædicanterne prækede; „thi naar de ikke havde denne

Magt, saa havde Christi Advarsel mod de falske Propheete været forgjæves“ *). Derfor forlangte han af Alle og Enhver, Mænd og Kvinder og Haandværkere, uden Hensyn til deres Evner og Kundskaber. „absolut Vished“ i Henseende til Alt hvad der skulde gjælde for ægte christelig Lære, eller betragtes som Vildfarelse og Kjætteri. Herom har Reformatoren efterladt sig følgende karakteristiske Udtalelse: „Ingen Kjætter eller „Rottengeist“ siger nogensinde: jeg præker min Lære, men de sige Alle: det er ikke min Lære, men Guds Ord; Enhver vil have Navn af en Ordets Forkynder. Saaledes ogsaa Paven og „die Rotten“ (!). (I Anledning af den h. Skrivts Formaninger om ikke at troe falske Lærere) — siger han videre — „lærer Christus, at Enhver for sig maa selv sørge for hvad der hører til hans Frelse og Salighed og vide med Vished hvad han skal troe, samt at han selv er en fri og befuldmægtiget Dommer over alle dem, som ville belære ham, eftersom han indvortes er oplært af Gud. . . . Venter du engang at blive salig. saa maa du være saa sikker paa Naaden, at, om endog alle Mennesker talte anderledes, ja om end alle Engle sagde Nei, du alligevel kunde staae ganske alene og sige: Jeg veed, at dette Ord er det rette, og det veed jeg deraf, at de, som ere imod os, ikke have andet at fremføre til deres Forsvar, end at de sige: Skulde det være* muligt, at Gud kunde have ladet Verden med saamange fromme, hellige og lærde Mænd i saa lang Tid forblive i Vildfarelse? Derfor mene de, at man skal gaae efter det, som har den store

*) Han syntes, siger D., her reent at have glemt det dengang vistnok temmelig sædvanlige Tilfælde, at disse Dommere let kunde blive uenige og have ganske modsatte Meninger, men giver blot det praktiske Vink, at, „naar Tilhøreren vidste og forstode mere end Prædicanten, saa skulde denne tie stille og lade ham tale!“

Masse*) for sig; herpaa trodse de og raabe: vi har paa vor Side saa mange store Folk, den lange Tid og Sædvane; derfor kunne vi ikke tage feil“.

Spørgsmaalet var nu, hvorledes den ulærde Christen skulde opnaae hiin saa ønskelige og nødvendige Forvisning om, at den Lære, som blev ham forkyndt, var øst af den h. Skrivt. Luther forbød her eftertrykkeligt at tage Hensyn til enhversomhelst kirkelig Autoritet. „Vi, der ville være sande Christne, siger han, skulle være rede til at lade os belære af ethvert Barn og derefter skulle vi overveie og undersøge den Mening, vi have antaget, om den stemmer overens med Troen og Guds Ord“ (!). Hvad nu „Guds Ord“ angik, saa opstillede han vel den Fortolkningsregel, at man stedse skulde holde sig til den eenfoldige Mening, der nærmest tilbød sig som meest overensstemmende med ethvert Skrivtsteds Ordlyd; men han følte snart, at hans Lære om den umiddelbare Tilregnelser af Christi Fyldestgjørelse vilde have ondt ved at holde Stand ligeoverfor denne Regel. Han var imidlertid saa heldig, her, som altid i lignende Forlegenheder, at finde en Udvei, idet han indskrænkede hiin Hovedregel, ved at tilføie den Betingelse, at den ligefremme eller nærmestliggende Mening ikke stred mod „en Troesartikel“; thi da maatte naturligviis Troesartiklen være det afgjørende. Som Exempel paa denne Skrivtfortolkning efter hvad hans Tilbængere siden kaldte Troesanalogien**), anførte han en Mængde Steder om „gode Gjæringer“, der fandtes i Jesu Taler hos Matthæus og Lucas, og som følgelig maatte tydes ganske anderledes

*) „Mængdens Dom“ eller Antallet af dem, som bekjende sig til en Lære, er altsaa kun afgjørende, naar det — og det endda kun til en given Tid og i ringe Omfang — taler til Gunst for den lutherske Lære, men ikke naar det igjennem Aarhundreder og gjennem hele Christenheden vidner for den katholske Lære!

**) „Analogia fidei“ d. e. den formentlige Overensstemmelse mellem Skrivtsteder af lignende eller beslægtet Indhold. M'. A.

end efter deres Ordlyd. Den omtalte „Troesartikel“, med hvilken enhver Fortolkning nødvendig maatte harmonere, var selvfølgelig den nysomtalte Lære om Enetroen og Tilregnelsen af Christi Fyldestgjørelse. „Efter denne Artikel skal Skriften udlægges“, siger Reformatoren. „Naar derfor Matthæus og andre Evangelister tale om gode Gjæringer, saa maa man give Johannes Fortrinet. Han lærer nemlig, hvorledes vi komme til det evige Liv og Retfærdighed: at Retfærdigheden maa være tilstede før alle gode Gjæringer, og at man først maa have Troen og derefter gjøre gode Gjæringer*). Naar da Matthæus og Lucas tale om gode Gjæringer, saa skal man forstaae og udlægge dem efter denne Regel“ (s: hiin nye Troesartikel, som Luther allerede i Aaret 1518 havde opdaget (s. S. 93—94) — at Gud ikke befaler de gode Gjæringer før at vi skulle gjøre dem, men for at nøde os til at fortvivle ved Tanken om vor egen Udygtighed til alt Godt, og saaledes tvinge os til, i Følelsen af vor totale Hjælpeløshed, med ubetinget Tillid at vente Alt af hans Naade.

Saaledes hængte Luthers Forestilling om alle Christnes Forpligtelse og Befuldmægtigelse til at prøve og dømme enhver Lære efter Skriften paa det nøieste sammen med den Alt afgjørende Betydning, som han tiliaagde sit med Skrivtens Lære aldeles uførligelige ny Dogme! Han gik nemlig ud fra følgende Anskuelse: „Den Sætning, som danner det altbeherskende Midtpunkt i den christelige Troeslære, maa ligge aabenbart for Dagen i den hellige Skrivt, saaledes at Enhver ved første Blik

*) Troen kommer efter Luthers Lære pludselig uden al Forberedelse og menneskelig Medvirkning; thi den bestaaer ikke væsenlig i Aerkjendelse af den aabenbarede Sandhed, men ene i ubetinget Tillid og Hengivelse i Guds Barmhertighed; og de gode Gjæringer komme ganske uvilkaarligt af sig selv, naar man først har Troen, og iforveien ved den er retfærdig.

klart kan erkjende den. Der hører hverken Fortolkningskunst eller Lærdom til at finde den i Bibelen; ethvert Barn kunde læse den ud af samme. Hvo der troer hiin Artikel og, ved at tilegne sig denne Tro, er bleven retfærdig for Gud og har faaet Vished om sin Salighed, har dermed vundet den ufeilbare Prøvesteen for Vurderingen af enhver Lære; thi Alt hvad der følgerigtigt udledes af denne Lære er sandt, og hvad der strider imod den selvfølgelig usandt. „Ved Evangeliet skal jeg holde fast, uden at see hen til Menneskers Bud; thi her er min Tro den eneste Dommer, saa at jeg tør sige: denne Lære er god og sand, men den anden slet og falsk*). Derfor fare Alle de med Løgn, som sige: Al Dom over Skrivteus Mening tilkommer Paven. Jo en god Dag, Hr. Pave! („Gnad, Junker Pabst!“). Jeg derimod siger: den som har Troen, han er et aandeligt Menneske, han bedømmer alle Ting og dømmes af Ingen. Var det end den ringeste Møllerpige, ja et Barn, der ikke var mere end ni Aar gammel, men de havde Troen og dømte efter Evangeliet, saa skylder Paven dem Lydighed, og, er han ellers en sand Christen, da skal han kaste sig for deres Fødder(!). Det Samme gjælder om alle høie Skoler, Lærde og Sophister.“

(Fortsættes.)

*) Man sammenligne hele dette Ræsonnement med den ikke mindre fortræffelige Logik i den S. 170 anførte Bøn mod Sectererne, samt den tilsvarende Yttring S. 181.

Politisk Overblik.

Tydskland. De preussiske Biskopper have, forsaavidt de ere udenfor Statens Fængsler, i disse Dage affholdt en af deres i de senere Aar sædvanlige Conferencer i Fulda. Man venter derfor i den nærmeste Fremtid en Fællesudtalelse fra disse den katholske Kirkes uforfædede Førere. De „Liberale“ ere meget ilde tilmode over, at de ikke have kunnet faae at vide, hvad der er passeret i Møderne.

— I Würtemberg søge de Nationalliberale at sætte Splid imellem Regeringen og den katholske Kirke. De forskjellige Smaaforsøg, som disse noble Politikere i denne Retning have gjort, ere imidlertid faldne uheldigt ud til Dato; Regeringens og Biskop Hefeles Klogskab har nemlig været større end de „Liberales“ Hæderlighed.

— Imod Biskoppen af Breslau er der nu ogsaa anlagt Sag til „Embedsfortabelse“ af den bismarckske Regering. Om Domfældelsen kan der slet ingen Tvivl være. Sagen faaer imidlertid en eiendommelig Betydning ved den Omstændighed, at en stor Deel af Biskoppens Dioces ligger i Østerrig. Conflicten vil derfor let kunne faae videregaaende Følger, idet den kan blive Anledning til Sammenstød mellem de to Landes Regeringer. Dette er vel for Øieblikket mindre sandsynligt, da „Liberalismen“ ogsaa er ved Magten i Wien, men den staaer, som bekjendt, paa svage Fødder, og en Regeringsforandring i den nærmeste Fremtid hører ikke til Umulighederne.

Østerrig. Kaiseren reiser til Venedig for at mødes med Victor Emmanuel og saaledes gjøre Gjengjæld for dennes sidste Besøg i Wien. Det er en haard Skæbne at være Regent i et Land, hvor de „Liberale“ svinge Pidsken.

Schweits. Skjøndt det til Dato har været det almindelige, at Katholikernes Klager til Forbundsraadet bleve afviste, er en saadan imod Regeringen i Cantou Bern for nylig bleven gjort til Gjenstand for Raadets Behandling. Sagen dreier sig om de katholske Geistlige, som Bern har udjaget af Juradistrictet, og som Befolkningen forlanger tilbage. Flere Stemmer i Forbundsraadet hævede sig imod Bernerne, og Stemningen syntes i det Hele at være for Klagerne. Sagen bliver hurtigt fremmet, men Bernerne ere meget forbittede, og det mangler ikke

paa Tegn til, at Regeringen i Bern vil sætte Haardt imod Haardt; det manglede blot, for at de Liberales saa meget omdeklamerede Respect for „Lovens Majestæt“ engang kunde komme i den rette Belysning. Det synes forøvrigt, efter Alt at dømme, som om der i Schweits begynder at gjøre sig et Omslag gjældende i den offentlige Mening — man begynder at skamme sig over de „Liberales“ Fremgangsmaade i Jura, og det kan jo heller ikke nægtes at være for tidligt.

Rusland. Herfra lyde meget sørgelige Beretninger om, hvorledes Regeringen ved Militairmagt søger at tvinge flere polske katholske Menigheder til Frafald fra Troen, for dermed at indlemme dem i den „orthodoxe“ Statskirke. Efter troværdige Meddelelser overgaae de Grusomheder og oprørende Skændigheder, de russiske Embedsmænd gjøre sig skyldige i imod den ulykkelige Befolkning, Alt hvad man kan forestille sig. Og dog er der dem, som haabe Hjælp fra den Kant — Hjælp for Katholikerne i de preussiske-polske Provindser! Ja, man har endog for ikke længe siden havt travlt med allehaande Rygter om hemmelige russiske Agitationer i preussisk Polen, som netop skulde gaae ud paa at vinde den katholske Befolknings Sympathi for de panslaviske Ideer. Det er imidlertid at haabe, at denne nu har faaet Øinene op. Det preussiske Tyranni er haardt, men det russiske er har og altid været tusinde Gange haardere.

Spanien. Regeringsbladene vedblive at fortælle om carlistiske Overløbere; de nævne endog Saballs (Fører for Regeringen Catalonien) blandt disse; da man imidlertid kjenner disse Blades Paalidelighed, har deres Beretninger næppe stort at betyde. Fra anden Side meldes om et forestaaende carlistisk Indfald i Castilien(!).

Kirkelige Efterretninger.

Paris. Den 10de Januar indringede alle Stadens Klokker høitideligt Jubelaaret. Samtidigt feiredes den hellige Genoveva's Octavdag. Den pavelige Nuntius stod i Spidsen for Høitideligheden og den storartede Slutningsprocession. Man anslaaer Pilgrimenes Antal til 175,000, medens ifjor kun 110,000 Personer toge Deel i samme.

Wien. Den nye af de Liberale indbragte Lov om Gammelkatholikerne gik i Rigsdagen igjennem med en ringe Majoritet. Samtlige Ministre, som ere Deputerede, stemte mod Loven; „Herrehuset“ vil rimeligviis forkaste samme.

Münster. Den 18de Marts Kl. 6½ blev vor høiærv. Biskop fængslet. Da Biskoppen vægrede sig ved frivilligt at følge, lagde Fmbedsmanden sin Haand paa ham, hvorpaa Biskoppen erklærede, at ville følge. Saasnart den tæt samlede Mængde fik ham at see, udbrød den i et begejstret Vivat og istemte Folkesangen: „Fast skal min Daabspagt evigt staae, og Kirken vil jeg høre“. Biskoppen steg ind i Vognen, ledsaget af Grev Erbdroste, sin Capellan og Politinspecteuren. En Deputation af Adelen og af Borgerskabet fulgte med 16 Vogne til Warendorf, hvor hele Byen flagede ved hans Ankomst.

Saarbrücken ved Trier. Her sad for nogle Uger siden i et og samme Fængsel iblandt mange andre Fængslede ogsaa en Præst og en Jøde. Præsten var dømt paa Grund af Mailøvene, Jøden paa Grund af en bedragerisk Bankerot, som skal dreie sig om en Sum af ikke mindre end 130,000 Thlr. Begge vare fængslede for første Gang. Den katholske Præst var dømt til 31 Maaneders, Jøden i det Hele til 6 Ugers Fængsel. Begge anmodede Regeringen om selv at maatte forskaffe sig deres Kost i Fængslet. Præsten havde desangaaende skrevet to Gange, Jøden kun een Gang. Svaret paa Præstens Ansøgning udeblev første Gang i fjorten Dage, anden Gang i over tre Uger. Jøden derimod kunde sige: „Jeg fik mit Svar i to Dage!“ Men hvorledes lød Svaret begge Gange for Præsten: Nei! — for Jøden strax Ja! — Præsten, en politisk Fange, maa altsaa spise Fængselskost, skjøndt han allerede eengang af Væmmelse er bleven syg. Jøden derimod, som er dømt for Bedrageri, har Lov til hver Dag at lade sig bringe sin Mad fra det bedste Kjøkken!

America. Diocesaerne Boston, Philadelphia, Milwaukee og Santa Fe ere ophøiede til Ærkebispesæder, ligeledes er der oprettet et nyt Bispedømme i Peoria i den sydlige Deel af Dioceset Chicago, og et nyt apost. Vicariat i den nordlige Deel af Dioceset St. Paul i Mennesota.

I Commission hos Andr. Fred. Høst & Søn:

Det protestantiske og det katholske

Troesprincip.

I Anledning af Biskop Martensens Leilighedsskrivt Katholicisme og Protestantisme.

Kritisk belyst

af

H. Grüder,

apostolisk Præfect for Danmark.

(Bogladepriis 3 Kroner.)

Ovenstaaende Skrivt leverer en grundig og videnskabelig Drøftelse af den løse og overfladiske Behandling, som er blevet ovenstaaende for alle Christne betydningsfulde Thema tildeel i Biskop Martensens Udvikling af samme. Vi anbefale dets stringente logiske Beviisførelse til alle Læseres alvorlige Overveielse.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 11te April. 2den Søndag efter Paaske. (Leo, Pave og Kirkelærer). I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 7 og 12 stille Messe. Kl. 9 Levitmesse, efter hvilken Confirmationens h. Sacrament meddeles. Kl. 5 Efterm. høitidelig Fest- og Takkeandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse.

NB. Anden Kvartalscollect af Peterspengen i Sct. Ansgars Kirke — 12. M. Julius, Pave. 13. Ti. Hermengild, Mart. 14. O. Tiburtius og Valerianus, Mart. 15. To. Maximus og Olympias, Mart. 16. F. Fructuosus, Biskop. 17. L. Rudolph, Mart.

Søndagen den 18de April. 3die Søndag efter Paaske.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8¹/₂. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 16. Søndagen den 18de April. 1875.

Indhold: Afgjørelsen af alle Lærestridigheder og al kirkelig Myndighed overdrages først til Menighederne, siden til de verdslige Øvrigheder. Luthers Klager over den tiltagende Immoralitet. Mit Fangenskab og mine første Forhør. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Paris, Toulouse, Berlin, Rhinlandene, Schweits, Skotland, Constantinopel.

Afgjørelsen af alle Lærestridigheder og al kirkelig Myndighed overdrages først til Menighederne, siden til de verdslige Øvrigheder. Luthers Klager over den tiltagende Immoralitet.

(Fortsat fra Nr. 15.)

Luther fandt imidlertid snart gyldige Grunde til at klage over, at man tog det altfor alvorligt og nøie med Efterlevelsen af hans Forskrivter. Allevegnefra hørte han sine Prædicanter besvære sig over, at Tilhørerne virkelig gjorde Alvor af de Anviisninger, han havde givet dem paa at prøve og dømme den Lære, som foredroges dem, at de disputerede med deres Prædicanter og med den største Haardnakkethed forfægtede deres egne Meninger og Skrivtudlæggelser. Dette var jo nu engang indskærpet dem som en Samvittighedssag, og deres Salighed gjort afhængig af Opfyldelsen af denne Pligt. Saafremt altsaa denne Opfordring til at sætte sig tildoms over

deres Prædicanter ikke skulde være en aldeles meningsløs Tale, maatte de jo være overbeviste om, at de forstode sig ligesaagodt eller bedre paa den h. Skrivt og den christelige Lære, end dem, som stode paa Prækestolene. Disse Erfaringer foranledigede ham da til — i den crasseste og skarpeste Modsigelse med de ovenfor omtalte Doctriner — at holde en sand Tordentale mod de „Sudlere“, der vilde agere Doctorer i den h. Skrivt og forstaae Alt bedre end deres Lærere. Han skaaner her ikke den selvkløge og indbildske Hovmod, som mener at have slugt den Helligaand med Fjer og Alt(!) og vil have Guds Ord tydet efter sit Hoved og som det behager Enhver at forstaae det. Ihvorvel Gud kun har overdraget Enkelte at præke Evangeliet, saa findes der dog blandt dem, der skulde lære af dem, Folk som ville forstaae det „ti Gange bedre end jeg og St. Paulus; de ere nu de eneste Kløge og holde sig for lærdere end alle Sognepræster“.

Saaledes maatte Reformatoren udtale sig om Frugterne af den tidligere saa høit priste „evangeliske Frihed“ og „det almindelige Præstedømme“, der hidtil havde tjent ham som Støttepunkter for hans Angreb paa al kirkelig Autoritet og dennes Bærere, den katholske Geistlighed. Saaledes talte han nu, uagtet det var hele Samtiden vitterligt, at han tidligere havde sat en Ære i at opfylde Gemytterne med Mistro til Forkyndelsen af de christelige Sandheder, med Mistillid til alle Prædicanter og al Prædiken! „Vi have, Gud være lovet“, havde han i sin Tid sagt, „bragt det til, at det med Guds Hjælp nu er blevet almindeligt („in den Schwang und Gang gekommen“), at Hvermand veed, hvor omhyggeligt man maa vogte sig for Menneskelære, som for Satan selv og alene høre vor Herre og Frelser“. Thi hvad Andet kunde denne Advarsel mod Menneskelære og Menneskesætninger, som Luther havde indpodet i Gemytterne, hvad Andet kunde denne Mistænkeliggjørelse af al af Mennesker baaren Overlevering bevirke, end det, at enhver Tilhører, der fra Prækestolen i sin Kirke hørte Forkyndelsen af en Lære, der

mishagede ham, og som han hidtil ikke havde fundet i Bibelen, strax heraf sluttede, at dette maatte være en af de Menneskelærdomme, som man maatte afskye og vogte sig for som for Satan selv? Og det væsenlige Resultat heraf var, at tilsidst den store Masse af Folket i Bekvemmeligheden og Trøsteligheden af en Lære fandt et afgjort Kriterium for dens Antagelighed eller Forkastelighed. Dette kom paa den haandgribeligste Maade for Dagen under de senere osiandristiske, synergistiske og majoristiske Stridigheder.

Det var denne smigrende Appel til den store Mængdes Dom i alle kirkelige Spørgsmaal, denne Opfordring til enhversomhelst nok saa uvidende Lægmand — med Ringeagt for enhver aandelig Autoritet, som et alle henrundne Aarhundreder bedaarende og vildledende Blændværk — at tiltroe sig Evne til at bedømme Prædicanter og Prækener; det var dette Opraab, som strax i Begyndelsen havde gjort Luther til Folkets Mand, og som, uagtet hans (under det af ham selv fremkaldte Bondeoprør) snart paafølgende Forræderi mod Folkets Sag, dog vedvarende sikrede ham en Tillid, som ingen anden Demagog kan opvise Mage til. Men han saae sig, som ovenfor viist, mere end een Gang nødsaget til bittert at beklage den Tilstand, som han med fuld Bevidsthed og Overlæg havde bestræbt sig for at hidføre. Men han havde her som altid den samme Trøst i Beredskab: Skylden for disse Fortrædeligheder blev tilsidst altid væltet paa ham, som var Aarsag til Alt, hvad der ikke gik efter hans Ønske, nemlig paa Satan. Men det var selvfølgelig en vanskelig Sag, samtidigt at holde Hvermands Ret til Prøvelse og Afgjørelse af alle Lærestridigheder i Hævd, og bevare Alt hvad der hørte til Kirkevæsenet og det kirkelige Samfundsliv for Adsplittelse og Opløsning. Luther fandt her ingen anden Udvei end den samme, som han tidligere havde maattet tage sin Tilflugt til med Hensyn til Prædicanternes Kaldelse og Sectvæsenets Undertrykkelse, nemlig de verds-

lige Myndigheder, Fyrstehofferne og Magistraterne i de forskjællige Byer. Disse Myndigheder overdrog han nu den øverste dømmende og i sidste Instants afgjørende Magt i alle Sager, der angik Læren og Troen. At Paver, Biskopper og Concilier havde tilegnet sig Ret til at vaage over Læren og afgjøre Troesspørgsmaal, det vedblev han at forsikre, var en usigelig Formastelse, en Bespottelse mod Christus, et Indgreb i Guds Autoritet; hvorimod Øvrighederne, de verdslige Fyrster og deres Embedsmænd ikke blot havde Ret til at udøve denne Myndighed, men endog vare forpligtede dertil. „Naar der paa et Sted høres to Slags Prædikener, siger han, da maa den vedkommende Fyrste eller Stad, til Forebyggelse af Uenighed og Oprør, see vel til og ikke taale, at der i eet Land og een By gives to Slags Prædikener. Man skal forhøre begge Parter og dømme Sagen efter den sikre Regel, nemlig efter Skrivten og Guds Ord(!). Den Part, som nu lærer ret, d. e. overensstemmende med Skrivten og Guds Ord, skal man lade blive; men den, som ikke lærer ret efter Skrivten og Guds Ord, skal man give Afsked*)“. Til yderligere Underretning for Øvrighederne, og for ret at gjøre dem Faren, ved at taale afvigende Lærdomme, indlysende, betegnede han alle Vranglærere som Djævelens Sendebud. „Man skulde spørge disse „Schleicher“, der ikke kunde opvise nogen Sendelse: Hvorfra kommer du? Hvem har sendt dig? Hvem har befalet dig at præke? Hvor har du dit Segl og dine Brevskaber? Hvor er dine Undere og Tegn? Disse giftige Løgnepropheter ere Djævelens Sendebud, men Djævelen er ikke blot en Løgner, men

*) L. synes atter her rent at have glemt, at det netop var den herskende store Uenighed om, hvad der stod i Bibelen, eller om den rette Forstaaelse af Skrivtordet, altsaa de mange fra hverandre afvigende og indbyrdes modsatte Svar paa det Spørgsmaal: hvad der virkelig var Guds Ord, der gav Anledning ikke blot til to, men til mange Slags Prædikener!

ogsaa en Morder. Det kan derfor ikke være tvivlsomt, hvad Satan hermed har til Hensigt; han tænker ikke paa Andet, end paa ved disse Sendebud at anstifte Oprør og Mord og omstyrte alt baade geistligt og verdsligt Regimente“. Det maa imidlertid bemærkes, at den navnkundige Kirkeforbedrer dog kun indrømmede de verdslige Magthavere denne skandaløse Overhøihedsret ikke blot over Kirkens ydre, men ogsaa over dens indre Anliggender under den stiltiende Betingelse, at den Wittenbergske Læreform anerkjendtes som den Norm, hvorefter dette verdslige Episkopat skulde tage sine Forholdsregler (s. S. 69—70).

Man skulde nu have ventet, at Luther i det mindste vilde have tilstaaet de Christne, der i Henhold til hans Anviisning havde prøvet deres Prædicants Lærdomme og fundet dem forkastelige, Frihed til at blive borte fra disse Prædikener, som efter deres Overbeviisning udbredte fordærlige Vildfarelser, og at han maatte have fundet det i sin Orden, at de ogsaa formeente deres Nærmeste at bivaane dem. Men dette var langt fra Tilfældet, han forlangte tværtimod, at Politiet med Magt skulde tvinge Folk til at høre Prædikenen*). Til et saadant aandeligt Slaveri forvandlede den „christelige Frihed“ sig allerede efter en Tid af faa Aar, og det under den samme Mands Hænder, som under det halve Europas Bifald med saa stor Bram havde forkyndt den og erklæret alle Kirkens paa Concilierne forfattede Canones for despotiske Indgreb i Christenhedens uafhængelige Rettigheder!

De første glimrende Resultater, det mangestemmige Bifald, der fra de forskjelligste Sider tonede ham imøde, det Echo af hans Lære, der gjenlød fra Sange, Prædikener, Skrivter og fra saa mange ivrige og enthusiastiske Disciples Læber — Alt dette virkede opmuntrende, næsten berusende paa Luther. Han saa sig med Velbehag bestandig

*) . . . „ad publicam concionem adigendi sunt, ut externa saltem opera obedientiæ(!) discant.“

baaren videre og videre frem af sin Læres stedse tiltagende Medbør og hengav sig tillidsfuld til den Indbildning, at hans nyskabte Kirkes let befragtede Skib, der havde kastet den hele Ballast af kirkelige Love, asketiske Øvelser og hierarchiske Indretninger overbord, nu, betrygget mod alle Farer i Mag skulde glide ned ad Tidernes Strøm. I den første Tid af hans reformatoriske Virksomhed var han langt fra at overskue, hvorvidt den vilde føre ham. „For at jeg dog engang skal tage mig selv ved Næsen“, siger han herom, „og ikke være saa utaknemmelig, reent at forglemme min Naragtighed: for tyve Aar siden har jeg lært, at Troen alene uden Gjerninger gjør retfærdig, og jeg lærer endnu det Samme. Men var der dengang kommet Nogen, som havde lært, at Munke- og Nonnevæsen burde kaldes Afguderi, og at Messen var den største af alle Vederstyggeligheder, saa havde jeg — om jeg end ikke havde forlangt, at en saadan Kjætter skulde brændes — dog holdt for, at der i saa Fald skete ham Ret; og jeg tankeløse Nar var dengang saa blind for Følgesætningerne, at jeg ikke knnde see, at, naar Troen alene virker Alt, saa har Munkevæsen og Messe Intet at sige. Og hvad der endnu var langt besynderligere: jeg vidste, at det Altsammen var lutter Menneskelære og Menneskeværk, og tillagde heller ikke de gode af Gud befalede Gjerninger, som skee i Troen, nogen Betydning“ *). Men jo mere han fordybede sig i sin Læres Aand og Consekventser blev den til et Huulspeil, der for hans aandelige Øie forvrængede alle den gamle Kirkes Institutioner til modbydelige Caricaturer. Men det forundtes ham ikke længe at vugge sin Forfængelighed i disse bedaaende Illusioner; de sande Aarsager til den store Mængdes Hyldest og til de blændende Forhaabninger, som han byggede

*) Denne uklare Sætning lyder paa Tydsk laaledes: „Und das noch viel feiner war, ich wuzte, dass es lauter Menschen lehre und Werke waren, und ich doch auch den guten Werken, von Gott geboten und im Glauben gethan, solches nicht zuschreibe.“

paa dens jublende Bifald, skulde snart komme for Dagen i den nye Læres Virkninger baade paa Folket og paa Prædicanterne, og det i en Skikkelse, der maatte blive synlig selv for de svageste Øine.

Allerede i Aaret 1524 hører man Luther klage over, „at, ihvorvel der var evangeliske Prædicanter i Mængde, og hvorvel de havde kraftige Stemmer og raabte høit nok („verführten ein grosses Geschrei“), saa vare de dog, hvad Kjærlighed angik, saa kolde og førte et saa syndigt og hedensk Levnet, at de skadede mere end gav-nede“. — „Det er“, tilstaaer han tolv Aar senere, „en Erfaring, der ikke kan benægtes, at vi Prædicanter nu ere mere efterladende, end vi tidligere vare i den papi-stiske Uvidenheds Mørke. Jo mere sikre („je gewisser“) vi ere blevne i den af Christus erhvervede Frihed, desto koldere og dorskere ere vi i at drive paa Læren, i at formane til Bøn, til at gjøre Godt, til at lide Ondt. Der-som Satan ikke piinte og plagede os med Fristelser og Forfølgelser af vore Modstandere, med Foragt og Uta-knemmelighed af vore Egne, saa vilde vi blive fuldkommen sikre, dovne Lediggængere og til alt Godt udygtige og forkastelige Mennesker.“ Allerede i 1522 havde han klaget over den store Mængde, som roste sig af Evan-geliet, fordi de spiste Kjød paa Fastedagene, nøde Nad-veren under begge Skikkelser og kunde undlade Bøn og Faste. Han revser idelig (og allerede i disse første Aar) sine Samtidiges Foragt for Ordet*): „man synder nu ikke af Uvidenhed, som under Pavedømmet; vi vide og erkjende, Gud skee Lov, nu i vor Tid Sandheden. Men Folk ville ikke forbedre sig og blive fromme, hvormeget man end formaner dem; det hjælper ikke: jo mere man præker, desto værre blive de“. — „De, som nu ville være evangeliske, de tale vel store Ord om Evangeliet og Troen

*) . . . „contemptum verbi gratiæ in effabilem, insignem contemptum verbi Dei“.

og have Meget at sige om Christus, men, naar man seer ret til, har det Intet at betyde („ist nichts dahinten“). Den største Deel af Menneskene, ogsaa de, som have Evangeliet og høre det, de bedrage sig selv og fare til Helvede med deres falske Tro.“ — „Det er harmeligt baade for Gud og Mennesker, at vi sætte vor Christendom i udvortes Ting og ikke bryde os om det Indvortes. Vi ville bevise vor Evangeliskhed med at nyde Sacramentet under begge Skikkelser: sønderlaae Billeder, æde Kjød („Fleisch fressen“), ikke holde Faste, ikke bede etc., men Tro og Kjærlighed tænker Ingen paa. — Den menneskelige Ondskab er i kort Tid bleven saa stor iblandt os, at jeg troer, at Verden ikke vil staae i fem eller sex Aar.“ — „Det staaer saa slet til med Guds Sag i denne Verden, at han (L.) ikke veed noget Raad derimod; og han kan slet ikke forklare sig, hvoraf det kommer, at Alt seer saa dødt og sørgeligt ud i hans Kirke, da dog Læren om de gode Gjæringer (!!) bliver saa omhyggeligt foredraget; men jo mere Menneskene blive opmuntrede til Kjærlighed og til at løsrive sig fra alle lave og jordiske Bekymringer, desto koldere og mere efterladende blive de i alle Fromhedsøvelser.“

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Tydskland. Kaiseren af Østerrigs Sammenkomst med Victor Emanuel i Venedig, der i Itaiien er blevet feiret med stor Begeistring, synes i Berlin ingenlunde at gjøre noget ubetinget behageligt Indtryk. Vistnok blev der fra tydsks Side udbredt den Forklaring, at hele Sammenkomsten var en Frugt af Fyrst Birmarcks almægtige Indflydelse, og at Kaiser Frnntz Joseph kun var reist til Venedig for at lægge Raad op imod Paven i Culturkampens Interesse, men denne Forklaring strider fuld-

stændigt mod hvad der fra anden Side er blevet paastaet, nemlig at Sammenkomsten i Venedig netop var Begyndelsen til lige det Modsatte — nemlig til en østerriksk-fransk Alliance imod den preussiske Overmagt. Hvorvidt denne Forklaring er mere rigtig end den anden, er ikke godt at sige, men saameget er dog vist, at den berlinske officøse Presse i den sidste Tid har ført et meget ejendommeligt Sprog, seet Situationen mørkt og talt betænkelig meget om „franske Rustninger“, og naar man i Preussen taler om Andres Rustninger, saa er det sædvanligvis et Tegn paa, at man for sit eget Vedkommende har noget meget Slem i Sinde.

Endnu mere Betydning end Pressens Udtalelser har Kaiser Wilhelms forandrede Beslutning med Hensyn til sin saa meget omtalte forestaaende Reise til Italien; denne er nemlig nu pludselig bleven opgivet af Helbredshensyn (!).

Det er herefter ikke usandsynligt, at man i Wien er bleven betænkelig ved den berlinske Overmagt. Saalænge den nuværende tysk-liberale Regering bestaaer i Østerrig har dette maaskee mindre Betydning, men samme Regering staaer som bekendt ikke saa overordenlig fast for Øieblikket.

Foruden af disse mere eller mindre løse Gisninger ere de europæiske Fredsvenner imidlertid bleve allarmede paa en langt alvorligere Maade af Cabinetet i Berlin, nemlig ved dettes Notevexel med Regeringen i Brüssel. Ved denne har Fyrst Bismarck ikke blot gjort et Forsøg paa at blande sig i Belgiens indre Frihed (Noten gik ud paa at klage over Belgiernes ultramontane Holdning ligeoverfor den tyske Culturkamp), men ogsaa truet med ikke at ville respektere Landets europæisk garanterede Neutralitet. Den belgiske Regering har med Fasthed og Værdighed afviist de preussiske Indblandingsforsøg, men at Preussen hermed skulde lade Sagen falde er vel næppe rimeligt.

Schweits. Det synes, som om Forbundsraadet efter den forleden omtalte øieblikkelige Opblussen af Friheds- og Retsfølelsen i samme, har tabt Modet ligeoverfor Regeringen i Bern, der saaledes rimeligviis faaer Lov til vedblivende at forfølge den katholske Befolkning i Cantonet. Hvor skammeligt dette lille Schweitsercanton træder Troes- og Samvittighedsfriheden under Fødder, derom vidner et nyt Lovforslag om den saakaldte „private Gudstjeneste“, hvortil netop Katholikernes Gudstjeneste i

Bern hører, efter at Cantonet har taget sin nuværende Stilling i Cultorkampen. Lovforslaget reducerer Katholikernes Religionsfrihed til et Lavmaal, der ikke er meget bedre end det vi havde her i Danmark før 1848. — Dette vil imidlertid ikke hindre „liberale“ Protestanter i at paastaae, at de allevegne ere Religionsfrihedens Forkæmpere.

Kirkelige Efterretninger.

Paris. De katholske Svende-Forenings Central-Comité har igjen ladet udgaae et Opraab til den besiddende Classe, saavel som til Arbejderne, som er undertegnet af Baron Hirsch, af de Deputerede Keller, La Tour du Pin, Vicomte de Montemart, Cavalleri-Officererne, Greve de Mun, de Vaufléury og Vrignault. „Vi troe, heder det deri, at Arbeiderspørgsmaalet vil finde sin Løsning paa den af os tilstræbte Maade, og vi haabe derved at kunne udrydde dette Onde fra Roden og lade de katholske Foreningers Velgjerninger blive dem tildeel som hidtil vare vante til at blive bedragede af de hemmelige Selskaber.“ Manifestet fremhæver desforuden Nødvendigheden af, i Paris og i hele Landet at forøge Foreningerne tidobbelt. For at man kan gjøre sig et Begreb om disse Foreningers glædelige Fremskridt, bemærke vi, at i Løbet af 2 Aar ere i Paris 10, i Lyon 5, i Bordeaux 7, i Toulouse 4, i Marseille 6, i Lille 4, i Lorient 2, i Maubeuge 3, i Annonay 2, i Nantes 2 Foreninger blevne stiftede. 79 andre Byer besidde hver en Forening, og mere end 300 nye Foreninger ere i Færd med at dannes.

Toulouse. Alle Klokkers Ringen og Kanonernes Torden forkyndte den 21de Februar i den tidlige Morgenstund, at Jubelaaret havde begyndt i Ærke-dioceset. Kl. 10 samlede sig alle Byens Sogne med deres Standerter paa Boulevarderne og droge til Domkirken. Efter Høimessen begyndte Generalprocessionen, hvori man saae Ærkebiskoppen, Præfecten, Generalerne, alle Civilembdsmænd, Byens Øvrigheder, Officers-Corpset og en uhyre

Mængde af Mennesker deeltage. Alle Gader vare rigeligt smykkede med Blomster, Tæpper, Gran- og Bøgegrene. Jernbanetogene førte uden Ophør nye Masser af Landbefolkningen til Staden. Man anslaaer de Fremmedes Tal til 120,000.

Berlin. Det synes, at man i Ministeriet ikke er tilfreds med det nye Lovudkast i Henseende til det kirkepolitiske Spørgsmaal. „Elberfeld. Zeit.“ lader sig tilskrive, at der vil komme et nyt Udkast, som forbyder alle Kirkekollecter.

Rhinlandene. Et mærkeligt Exempel paa Hengivenhed for deres Sognepræst gave Bønderne i Boket, en Landsby nær ved den hollandske Grændse i Ærke-dioceseset Cöln. Sognepræsten døde som Følge af Mailovene i Landsforviisning, efter i 6 Maaneder at have fundet et Tilflugtsted hos en Præst i Holland. Han selv ønskede at blive jordet i den fremmede Jord. Men saa kom hans Sognebørn og forlangte, at Liget skulde begraves i deres eget Sogn; og da man ikke frivilligt vilde gaae ind herpaa, toge de under Gudstjenesten for den Afdøde med Vold Liget ud af Præstehuset, og droge hjem med deres Bytte. Strax indfandt Politiet sig i Boket, men det vidste ikke noget bedre at gjøre, end at jorde Liget paa Stedet uden Geistlige. Nok sagt! Maatte Bønderne ikke have deres Sognepræst i levende Live, saa havde de ðham nu i Døden.

Schweits. Den gammelkatholske Sognepræst Bonaventura Meyer i Döttingen, er vendt tilbage til den katholske Kirke og har bekjendtgjort dette ved en offentlig Erklæring.

Skotland. For nogle Aar siden vendte Dr. Fortescue, en anglikansk-protestentisk Sognepræst, med sin Hustru og 5 Børn tilbage til den katholske Kirke og mistede derved en aarlig Indtægt af omtrent 10,000 Gylden. Efter hans egen Tilstaaelse har det vaticanske Concil bragt ham til at gjøre dette heltemodige Skridt. Allerede længe havde den Splidagtighed, som herskede blandt de anglicanske Geistlige med Hensyn til Troen, været ham imod. „Men da jeg, bekjender han, saa alle den katholske Kirkes 800 Biskopper aflægge een og samme Troesbekjendelse, sagde jeg til mig selv: denne er den christelige Kirke og ingen anden. Jeg har opgivet mit Embede og er nu vel fattig, men tilfreds og lykkelig.“

Constantinopel. Pater Sorguggi, et berømt Navn iblandt Mechitaristerne og tillige en af den forviste romersk-katholske Patriarch Hassuns heftigste Modstandere, lod, da han hjemsøgte af Sygdom, en Capucinerpater kalde til sig; efter at have aflagt den romersk-katholske Troeskjendelse gjenkaldte han sin tidligere Handlemaade og anerkjendte Msgr. Hassun som den eneste retmæssige Patriarch af Cilicien. Saa blev han frikjendt for Excommunicationen og døde den følgende Dag forsonet med Kirken og med Gud.

Sct. Ansgarius-Foreningen.

Bestyrelsesmøde i Kassererens Bolig Mandagen den 19de April, Kl. 7 præcise.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 18de April. 3die Søndag efter Paaske. Den h. Josephs Skytsfest. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsøndagt til Marias h. og ubesmittede Hjerter for Synderes Omvendelse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 19. M. Emma, Enke. 20. Ti. Victor, Mart. 21. O. Anselm, Biskop og Kirkelærer. 22. To. Soter og Cajus, Paver og Mart.

Fredagen den 23de April. (Georg, Mart.) Mariæ Bebudelse. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — 24. L. Fidelis af Sigmaringen.

Søndagen den 25de April. 4de Søndag efter Paaske.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 17. Søndagen den 25de April. 1875.

Indhold: Luthers uheldige Forsøg paa at forklare sig sin Læres demoraliserende Virkninger. Mit Fangenskab og mine første Forhør. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: München, Warendorf, Wesel, Schweits.

Luthers uheldige Forsøg paa at forklare sig sin Læres demoraliserende Virkninger.

(Fortsat fra Nr. 16.)

Disse ydmygende Bekjendelser nødte Reformatoren — i Betragtning af deres betænkelige Indvirkning paa det almindelige Omdømme — til en lang og vedholdende Søgen efter antagelige Forklaringsgrunde, der skulde overtye Samtiden om den uundgaaelige Nødvendighed af hans Læres mislige Virkninger. Vi have allerede i det Foregaaende anført mærkværdige Exempler paa hans udtømmelige Opfindsomhed i lignende Tilfælde*);

*) Læserne vilie navnlig erindre Sammenblandingen af guddommelige og dæmoniske Indskydelser under hans Samvittighedsangst og hans ikke mindre uheldige Belærelser om Sectvæsenet, den evangeliske Frihed etc. M. A'.

men, havde den hidtil altid været høist uheldig, da gjælder dette i fuldeste Maal om hans Anstrængelser i den Retning, vi her skulle omtale.

Han søger at berolige sig selv og Andre med, at Alt maa være som det er, at det ikke kan være anderledes. „Saasnart Troen bliver prædikeret rigtigt („recht“), saa forstaaer den store Mængde denne Prædiken kjødeligt; dette seer man nu i alle Stænder, høie og lave; Alle rose sig af den christelige Frihed, men ere alligevel Gjerrighedens, Vellystens, Hovmodets og Misundelsens Tjenere; Ingen viser længere Troskab i sit Kald, Ingen elsker sin Næste.“ Han har her en ganske ny, hidtil ukjendt Opdagelse og Forklaring paa rede Haand. „Man skal nemlig vel vide at gjøre Forskjæl paa Læren og Livet.“ Han tilstaaer, at Størstedelen af hans Tilhængere førte et forargeligt og usædeligt Levnet; men „det er ikke hans Sag, hans Sendelse angaaer blot Læren. Livet er ikke Gud saa magtpaaliggende som Læren; derfor tillader Han, at hans Børn ofte feile i Livet, som vi see Exempler nok paa i Skrivten, men hvad Læren angaaer, da har Han aldrig ladet dem falde et Haarsbred.“ Fremdeles: „Der er stor Forskjæl paa Læren og Livet. Med Læren er det ikke Spøg, den maa være reen og ret; men med Livet tage vi det ikke saa strengt, ligesom man jo ogsaa af Evangeliet seer, at Christus bar over med sine Disciple, om de end forsaae sig nok saa svært (wenn sie gleich gröblich straucheln). Naar han undertiden straffer sine Disciple, da er det for Lærens Skyld. Phariseerne og Hyklerne derimod viste han ingen Overbærelse, thi her gjaldt det ikke om Livet, men om Læren. Der ligger den største Vægt paa Læren; naar den blot forbliver reen, saa kan man finde sig i al Slags Ufuldkommenhed og Svaghed i Livet, kun at man holder fast ved Læren og bekjender, at Livet burde være ander-

ledes; men hvor Læren forfalskes, der nytter det ikke at ville hjælpe paa Livet“*).

Naar disse Palliativer ikke sloge til, søgte han Trøst i følgende Reflexion: Denne Lære er nu engang det Evangelium, som det er hans strenge Pligt at forkynde; „det staaer ikke til ham at holde det hemmeligt, eller nu, da det eengang er kommet for Dagen, at tilbagekalde det; han maatte derfor lade Gud raade for Følgerne af dets Forkyndelse“. Var denne Forklaring heller ikke fyldetsgjørende, fandt han en ny i den mærkværdige Opdagelse — at al den iøinefaldende Ondskab, Utaknemmelighed og Profanation, som havde taget Overhaand siden Evangeliets Aabenbarelse, maatte have sin Grund deri, at man tidligere, før Evangeliets Lys havde skinnet, ikke ret havde lagt Mærke til Synden, nu derimod, efterat Morgenstjernen (o: Luthers Lære) var opgaaet, vaagnede Verden ligesom af en Ruus og fik Øinene op for de Synder, der forhen under den mørke Nat og Alles dybe Søvn ikke bleve erkjendte**). Endelig henviste han jevnlige — som til en dybere liggende Grund, der skulde bøde paa det mulig Mangelfulde ved de øvrige Forklaringsforsøg — til den slemme Om-

*) D. e.: der vil man forgjæves arbeide paa at forbedre Menneskenes Levnet. Heri ligger dog ellers en klar Erkjendelse af den nøie Forbindelse, der er imellem Læren og Livet — en Erkjendelse, der gjør denne Distinction til det pure Nonsens! M. A.

**) Denne Forklaring have vi i den nyere Tid ved flere Leiligheder seet fremtræde i følgende forbedrede Udgate: I den tidligere Tid forstod den kirkelige Tugt (ved Hjælp af det religiøse Livs Sædvaner og Pligter) at holde Sandseligheden og alle lavere Lidenskaber i Tømme; naar da den af Reformationen forkyndte „christelige Frihed“ bragte en hidtil ukjendt sædelig Tøilesøshed for Dagen, saa laae heri et fyldestgjørende Beviis for, at de tidligere bedre Tilstande kun vare en Frugt af ydre Tvang og altsaa et tomt Skin. Det var altsaa en stor Fortjeneste af Reformationen, at gjøre Ende paa dette Blændværk og aabenbare de virkelige Tilstande, der naturligviis vare en Frugt af „Papismens“ lange Herredømme! M. A.

stændighed, at hans Lære om Modsætningen mellem Lov og Evangelium, om den fuldkomne Afsondring af Alt hvad der kaldes Gjerning fra Retfærdiggjørelsen — at denne Evangeliets Hovedlære i saa høi Grad blev misforstaaet, fordi Indbildningen om menneskelig Retfærdighed eller om Gjerningernes Betydning endnu var saa dybt rodfæstet i den almindelige Bevidsthed, at man ikke var istand til at skjælne imellem Lovens og Troens eller Naadens Retfærdighed, men dette kunde man ikke undre sig over!“ Man seer i alle disse Udtalelser et dybt gnavende ærgerligt Mismod over den blandt hans Tilhængere herskende Usædelighed forenet med Tilbøielighed til at finde den for ham selv og hans Troesfæller mildeste og meest undskyldende Forklaring af Aarsagerne til dette bedrøvelige Phænomen. Det Hele ligger i Luften, i Tidsomstændighederne, men fremfor Alt i den tidligere Tids „papistiske Mørke“!

Döllinger bemærker herom, at det ved en nøiagtig Sammenligning af Luthers forskjællige Yttringer om dette Punkt efter deres Tidsfølge kjendeligt viser sig, i hvor høi Grad hans Erfaringer i denne Retning bidroge til Udviklingen af det Anlæg til moralsk Indifferentisme, der alt fra Begyndelsen af var et Særmærke for hans hele Betragtningmaade. Han saae sig nemlig her stillet ligeoverfor et pijnlijk Valg: Enten maatte han opgive en Lære, der i kvalfulde Timer havde viist sig at være en Kilde til Trøst og Beroligelse baade for ham selv og utallige Andre, en Lære, der var hans Livs Stolt-hed, Kronen paa den Gjerning, han meente sig sendt til at fuldbyrde; men at gjenkalde den vilde have været en altfor følelig Ydmygelse. Eller han maatte tage sin Tilflugt til den nysomtalte Udvei — at erklære de usædelige Tilstande, den havde fremkaldt, for noget Underordnet, og med mere eller mindre klar Bevidsthed vedkjende sig den Theori, at Religionens Hovedøiemed ikke er Menneskelivets ethiske Renselse og Helligelse, men ene det at bringe ængstede Samvittigheder Trøst

og Beroligelse. Til denne Betragtningssmaaede drev Alt ham med uimodstaaelig Magt hen, den var Grundtrækket i hans Lære; den havde alt fra hans første Optræden af rodfæstet sig saa dybt i hans Indre, at ingen Kjendsgjæringer, hvor høit de end talede, formaaede at rokke den. Det er derfor langt oftere Partihøvdingens eller Hærførerens Mismod og Vrede, end Præstens ethiske Uvillie og Harme, som man hører gjenlyde i hans bitre Klager. Synet af den Skamplet, som den store Mængde af hans beundrende Tilhængeres sædelige Holdning satte paa den nye Læres Banner, Følelsen af hans ellers saa vidt rækkende Ords Afmagt til at sætte Grændser for den sædelige Forvildelse, som det tidligere var faldet det saa let, i saa stort Omfang at fremkalde, berøver den stolte Mand mere og mere al Glæde over Livet, formørker hans hele Tilværelse og vækker i hans Sjæl en tungsindig Længsel efter Døden og efter Verdens Undergang; ja, hans Ytringer i denne Retning røbe endog, at han fandt en Trøst i Tanken om, at det dermed ogsaa vilde være forbi med hans mislykkede, til Trældom under Verdensmagten overgivne og af de tøilesløse dæmoniske Magter, den selv havde fremmanet, sønderrevne Kirkeskabning!

I denne Stemning søger han vel jevnlige at undflye Tanken om Skylden og Ansvarer ved at udgyde sin Harmes fulde Skaaler — ikke over de lutherske Menigheders forkerte Religjøsitet og sædelige Udartning, men over den almindelige — ligeledes af ham selv fremkaldte — Ringagt for de nye Prædicanter og Sognepræster, over Adelens, Borgernes og Bøndernes Karrighed imod dem*). Men han kommer dog idelig tilbage til Beskaffenheden af hans Kirkevæsen. Det er ham en Torn i Kjødets, som uafsladelig smerter ham og forbittrer ham Livet. Han forsøger vel at trøste sig med, at det er Menneskene og ikke Læren, der bære Skylden for dennes slette Frugter; men denne Phrase tilfredsstiller ham aldrig ganske,

*) „Die Aushungerung derselben von Seite des Adels“ etc.

eftersom han dog maatte tilstaae, at den Tænkemaade, der havde udviklet sig under denne Læres Herredømme, ikke var noget Enkeltstaaende og Tilfældigt, men den almindelige Regel med kun faa og sjeldne Undtagelser, og at det store Bifald, hvormed hans Lære allevegne var modtaget — et Bifald, hvori Reformatoren tidligere havde seet et slaaende Beviis for dens Sandhed og Fortræffelighed — netop stod i den nøieste Forbindelse med dens Virkninger. Her maatte hans eiendommelige Lære om den menneskelige Villies Ufrihed og fuldkomne Passivitet under Omvendelsen, Umuligheden af al Medvirkning til Frelsen, det jo var et Cardinalpunkt i hans System, dog erindre ham om, hvor intetsigende den Udflygt var — at ville vælte Skylden for den sædelige Fordærvelse, det nye Evangelium havde hidført, bort fra dette og eensidigt overføre den paa Folket! Han havde jo under mangfoldige Vendinger stedse henført Alt til „Ordets“ Virkning, til dets troende Tilegnelse; han havde jo tillige altid forfægtet den Sætning — at det naturlige sig selv overladte Menneske ikke kan Andet, end agte „Evangeliet“ for en Daarskab, at Menneskets Fornuft nødvendig maatte modstræbe dets Lære. Men nu havde — trods denne Uvillie, som han utallige Gange, med Henviisning til den h. Skrift (1 Cor. 1 og 2), havde erklæret for Virkning af Menneskets naturlige Sands — hans Fremdragelse af Evangeliet i dets foregivne oprindelige og rene Skikkelse, med andre Ord: hans Lære om den tillidsfulde Overførelse af hele Christi Forløsergjørelsen paa hvert enkelt Menneske — fundet den meest begejstrede Tilslutning i alle Stænder og Classer! Dette sidste Phænomen stod uheldigviis i en høist besynderlig Modsætning til hiin Theori om Fornuftens og alle naturlige Følelsers og Drivters fjendtlige Forhold til Evangeliet. Den store Mængdes Glæde over det af ham forkyndte „Evangelium“ beviste jo altsaa netop det Modsatte, beviste, at dens Bifald netop havde sin Grund i det nye Evangeliums gode Overensstemmelse med Menne-

skets naturlige Sands og kjødelige Fornuft, og den almindelige Glæde over hans store Opdagelse af det hidtil ukjendte rene og sande Evangelium havde han jo, som sagt, stedse tidligere henviist til som et Beviis for sin Læres Ægthed og Sandhed.

Hertil kom endnu, at han saa ofte paa det eftertrykkeligste havde fremhævet det som sin Theologies største Fortrin, at den gav Gud og Christus Æren for Alt, og ikke gjorde Frelsen afhængig af nogen menneskelig Virksomhed, at Alt kommer an paa Troen, der udelukkende er Guds Gjerning i Mennesket, og ganske uvilkaarligt og af sig selv frembringer gode Gjerninger. Nu havde denne Lære fundet den beredvilligste Modtagelse blandt Tusinder i alle Stænder, Stæder og Provindser, den gjenlød Aar ud og Aar ind fra utallige Prækestole, dens Modstanderes Antal syntes bestandig at blive mindre, men man saae allevegne Udviklingen af den sædelige Fordærvelse og Aftagelsen af alvorlig Religiøsitet holde lige Skridt med dens Udbredelse. Dette Phænomen lod sig kun forklare paa een af følgende tre Maader: Enten er det Guds Villie, at Læren skal finde Udbredelse, men ikke for at forbedre, men for at forhærde Menneskene. Eller Gud vil ikke give Menneskene den rette og sande Troes Naade, men tillader dem (som Luther hyppigt bebreidede sin ryggesløse Samtid) at gjøre eller danne sig selv „en farvet og indbildt eller opdigtet Tro“, der ikke kan andet, end bære slette Frugter. Eller endelig: Læren er forkeert og vildledende, det store Bifald, den finder, har sin Grund i urene Motiver, og derfor kan den kun have fordærvelige Virkninger.

De to første Forklaringer vare jo saa aabenbart absurde og gudsbespottelige, at Luther — der, som ovenfor antydet, ikke kunde bekvemme sig til at bøie sig for den sidste og gjenkalde sin Lære, — under sin sædelige Bevidstheds stedse tiltagende Slappelse maatte søge Fred og Beroligelse i den foromtalte moralske Indifferen-

tisme. Denne Tilstand afpræger sig ret iøinefaldende i hans Betræbelser for at give Læren om de gode Gjerninger en til de factiske Tilstande svarende Skikkelse, hvorefter Alt hvad den Retfærdige gjør, er besmittet af Synd, og Alt hvad han gjør — uden Hensyn til Handlingens egen Værd eller Ikkeværd, naar han blot ikke med Overlæg vil og gjør det Onde*) som saadant — er i moralsk Henseende lige godt og Gud velbehageligt, fordi det er gjort i Tro eller gjort af en Troende. Saaledes kommer han til det Resultat, at Vantroen er den eneste Synd, og at Troen alene er Indbegrebet af al Retfærdighed. Det troende Menneske synder uafadeligt, men Alt hvad han gjør er ikke desto mindre Gud velbehageligt. Han bør derfor ikke bryde sig om sin Samvittigheds modsatte Viduesbyrd. Den største „Kunst“ (!), det Hovedstykke, som en Christen skal befitte sig paa grundigt at lære, bestaaer i, at han uagtet han stedse synder, dog ligesaaofte siger til Loven: „Nei! jeg har ingen Synd.“

(Fortsættes.)

*) Selvmodsigelse generede aldrig Reformatoren. Den var tvertimod hans rette Element. Luther nægtede jo nemlig Menneskets Evne til at ville og vælge, og Möhler bemærker i sin Symbolik, at han aldrig har tilbagekaldt den Sætning, at Gud virker Alt i alle Skabninger, medens derimod Melancthon senere tilbagekaldte den som en ugudelig Vildfarelse.

M. A.

Politisk Overblik.

Tydskland. Den preussiske Landdag har vedtaget at ophæve den forfatningsmæssige Religionsfrihed. Fyrst Bismarck er en ubønhørlig Logiker; han driver sine national-liberale Tjenere fra Consekvents til Consekvents med stedse stigende Fart og med stedse større Hensynsløshed; han slipper dem ikke og han skaaner dem ikke; de stakkels Nationalliberale! De vilde dog saa gjerne idetmindste have bevaret Skinnet, de have jo ikke stort Andet tilovers af den fordums Herlighed; men ikke engang det tillader den mægtige Herre dem. De National-liberale vare villige til hvad det skulde være — der var ingen Løgn, der var dem for smudsig, ingen Prostitution, der var dem for latterlig — kun Eet vilde de saa gjerne reservere sig — nemlig Tilladelse til at bilde idetmindste sig selv ind, at de kæmpede for „Aandsfriheden“. Man skulde synes, det var en billig Fordring, en ganske uskadelig Illusion, aldenstund der jo dog ikke var Nogen i hele Verden, som troede det; men nei, Fyrst Bismarck er kommen til det Resultat, at han har forregnet sig, naar han meente at kunne lokke det katholske Folk til Frafald. Culturkampen kræver skarper Midler, men der er kun Eet, som endnu ikke er brugt, nemlig den aabne og utvetydige Tilintetgjørelse af den forfatningsmæssige Religionsfrihed, og saa udgaaer Ordren til de nationalliberale Deputerede og til de fornemme „conservative“ Herrer i første Kammer, og Ordren lyder paa Ophævelse af Religionsfriheden i Preussen. De fornemme Herrer lystre som altid, de have ingen Grundsætninger at opgive; for dem gaaer det som det var smurt; de holde nogle smaa Taler om „evangelisk Christendom“ og stemme som om de vare betalte for det. Men de Nationalliberale ville saa nødtigt til det; saaledes aabent at stemple sig selv som meningsløs, det er haardt. Men Ordren er given, der hjælper ingen Klynken; og saa skete det da endelig, at de ulyksalige Culturkæmpere i det preussiske Deputeretkammer, d'Hrr. Virchow og Lasker og hvad de alle hede, „todesmuthige“ smed den sidste luvslidte Pjalt, hvormed de hidtil havde søgt at dække deres politiske Jammerlighed, og stemte for — Ophævelsen af Religionsfriheden i Preussen, og de stemte Allesammen; der var ikke en Eneste, som havde personlig Hæderlighed nok til at skamme sig;

som een Mand stemte de, og de „fromme Protestanter“ stemte med. De klynkede rigtignok ogsaa lidt, og talte om, at det muligt kunde komme til at gaae ud over dem selv; men man svarede, at dem var der slet Ingen som brød sig om, og saa stemte de med. Kun Katholikerne stemte imod Aandsforbrydelsen; Skoletvang med Forbud mod Friskoler, Troestvang med Forbud mod al kirkelig Frihed, Statskirke og Statsreligion — det er saaledes nu det aabent tilstaaede „liberale“ Program i den preussiske „Culturstat“. At Forfatningen paa den Maade har tabt al sin Betydning, at Betingelserne for ethvert sundt parlamentarisk Liv tilintetgjøres, at $\frac{2}{3}$ af Folket haanes og krænkes i sin helligste Ret — hvad gjør det — for preussiske Nationalliberale og dito „Conservative“ — for Penge-sækkens Mænd og deres fornemme Venner behøves der kun en eneste Frihed, nemlig — Gründerfriheden, og den have de. — Det belgiske Spørgsmaal staaer endnu paa Dagsordenen; at Preussens Optræden har vakt endeel Indignation i England er sandt, men betyder kun Lidet. Tydske Blade (liberale) paastaae derimod, at Østerrig og Rusland støtte Preussen; dersom dette er sandt, vilde det være af stor Betydning. De smaa Staters Uafhængighed vilde da ogsaa blive bragt som Offer for Culturkampen; og hvor utroligt denne Efterretning end lyder, saa er den dog ikke umulig.

Spanien. Don Alfonso's Haab om, ved Hjælp af den gamle Cabreras Forræderi, at faae Bugt med Carlisterne synes nu ganske at være glippet. Don Carlos' Stilling bliver Dag for Dag bedre og fastere. Et nyt Angreb paa Bilbao er nærforestaaende.

Kirkelige Efterretninger.

München. Aviserne bringe den interessante Efterretning, at Döllinger har gjort en Frontforandring. Han selv telegraferer nu rigtignok i et Wiensk Jødeblad „Neue freie Presse“, at det var en Løgn, at han skulde have underkastet sig „den Vaticanske Kirke“. Da han imid-

lertid ikke tilføier et Ord om sit Forhold til „Gammelkatholikerne“, synes i det mindste Saameget vist, at han, „Gammelkatholicismens“ Fader, har skilt sig fra sine lidet elskværdige Børn. De utaknemmelige Sønner undlade naturligviis ikke at skjænde paa deres ellers saa høit priste Fader.

Warendorf. Den 18de Marts Kl. 9½ om Morgenen indtraf den høiærv. Biskop af Münster her for at sættes i Fængsel. Desværre kom Efterretningen om hans Ankomst for seent, til at Indbyggerne, som de ønskede, kunde gjøre Forberedelser til en ærefuld Modtagelse; de fleste Folk fik først Efterretningen, da Toget allerede kjørte ind i Staden. Taus, men i stor indre Bevægelse ledsagede Mængden den lange Række af Vogne, som langsomt kjørte gennem de i Hast med talrige Flag smykkede Gader. Da Toget, som bestod af omtrent 20 Vogne (thi de fornemste Herrer af Münster lode sig ikke den Ære fratage at ledsage deres Biskop), ankom ved Fængslet, havde her en saa stor Mængde Mennesker forsamlet sig, at man kun med største Møie kunde trænge sig igjennem den snevre Gade. I Begyndelsen var Alt roligt og stille, indtil Biskoppens Vogn kjørte for; da udbrød Alle i et begejstret „Leve“, som ikke vilde tage Ende, førend Biskoppen vinkede med Haanden. Med bevæget Stemme gav han den nedknælende Mængde den biskoppelige Vilsignelse og skred saa under den christelige Hilsen: Lovet være Jesus Christus! med faste Skridt op ad Fængslets Trappe, og strax lukkedes Døren efter ham. Rolig og uden Tumult skiltes Mængden ad, men i hele Staden herskede den største Ophidselse. Overalt i Dioceset gjorde den allerede længe ventede Efterretning om Biskoppens Fængsling et høist smertefuldt Indtryk. Indstændige Bønner sendes op til Himlen, om at Gud vil vende Alt til sin Kirkes Bedste. Senere har man ogsaa erfaret, at Politicommissairen havde vægret sig ved at fængsle sin Biskop. Naturligviis blev han afsat.

Wesel. Den 2den Februar overgav Baronesse Caroline von Papen-Lohe den høiærv. Biskop Martin af Paderborn en smukt udstyret Adresse, hvori alle Fruer og Jomfruer i Sognet Westönnen aflagde det Løfte, i Fastetiden at opoffre en hellig Communion for deres Overhyrde. Denne glædede sig overordenlig over denne nye Maade, som 600 af hans trofaste Diocesaner havde forenet sig om, for at vise ham deres Kjærlighed. Dette Exempel er uden Tvivl mangesteds blevet efterfulgt.

— Den 20. Marts blev Biskoppen af Paderborn løsgivet af Fængslet, men interneret i Staden. I sin Bolig i en Kjøbmands Huus modtog han en Deputation af Wesels katholske Borgere samt en smagfuldt udstyret Adresse, og samtidigt en af ikke mindre end 88,000 af hans Diocesaner undertegnet, kort men gribeude Adresse, hvori de love ham Trofasthed og bede om hans Velsignelse og Forbønner, „for at vi“, heder det, „maa blive værdige til, som trofaste Lemmer af den af vor Herre Jesus Christus stiftede romersk-katholske Kirke at holde ud til Enden.“

Schweits. I Canton Bern begynder Regeringen at indsee, at den Kamp, som Staten nu fører mod den katholske Klerus, er en Skam for det frie Schweits. Cantonalraadet har nemlig vedtaget med 74 mod 27 Stemmer at overgive Spørgsmaalet om Jurapræsternes Landsforviisning til Forbundsraadet, den høieste af 7 Medlemmer bestaaende Øvrighed. Dette skal virkelig med 6 Stemmer mod 1 have besluttet at lade de landsforviste Præster vende tilbage til deres Hjem.

Mariaforeningen

holder sit sædvanlige Møde Søndagen den 25de April, Kl. 4.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 25de April. (Marcus, Evang.) 4de Søndag efter Paaske. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 26. M. Cletus og Marcellinus, Paver og Mart. 27. Ti. Petrus Canisius, Bekj. 28. O. Paul af Korset, Bekj. 29. To. Petrus, Mart. 30. F. Catharina af Siena, Jomfru. 1. Mai. 1. Philippus og Jacobus, Apostler.

Søndagen den 2den Mai. 5te Søndag efter Paaske.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8¹/₂. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Qvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 18.

Søndagen den 2den Mai.

1875.

Indhold: Tilbagevirkningen af Luthers Lære paa hans eget indre og ydre Liv. Hans Tvivl og Anfægtelser. Mit L'angenskab og mine første Forhør. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Aachen, Rhinlandene, Hannover, Cleve, Rusland.

Tilbagevirkningen af Luthers Lære paa hans eget indre og ydre Liv. Hans Tvivl og Anfægtelser.

(Fortsat fra Nr. 17.)

„Hvorledes“, spørger Döllinger her, „udviklede sig nu Luthers personlige Character under Tilbagevirkningen af disse Anskuelse paa ham selv? En Lære, som ikke var en Frugt af videnskabelig Forskning, men et umiddelbart Product af et dybt ængstet og forstyrret Gemyt, der befandt sig i Vilderede baade med Gud og sig selv; en Lære der saa at sige var født paa en Valplads, og havde udviklet sig ikke under roligt Overlæg, men under en voldsom indre og ydre Kamp og under en stadig Paavirkning af de med de vexlende udvortes Forhold givne, snart begunstigende, snart hindrende Omstændigheder; en Lære, der ene gik ud paa at berede Hvermand Trøst og Tryghed ligesoverfor Samvittighedens Skrækkebilleder og Følelsen af en overvældende Syndsbevidsthed — den

maatte nødvendig for dens Ophavsmand blive Pulsslaget for al hans Tænken og Virken. Det vederkvægende Lys, den havde udbredt over hans hele indre Væsen, maatte i enhver Tvivl hos ham selv om dens Holdbarhed, i enhver Indvending og ethvert Angreb udenfra lade ham see et Forsøg paa at styrte ham tilbage i det aandelige Mørke, hvorfra han ved den meente sig at være befriet.“

Den nærmeste naturlige Følge af hans nye Livsbetragtning var selvfølgelig — hvad vi i en anden Forbindelse alt have omtalt — en Levemaade, der var aldeles forskjellig fra den tidligere. Han dvæler ofte med et vist Velbehag ved Erindringen om denne Forandring og Forskjæl. Dengang „stadig Kummer og Ængstelse, idelig Beden, Vaagen og en Faste, der holdt hans Legeme mager; nu spiste han og klædte sig som alle Andre, kunde ogsaa spøge, drikke, være glad og lee; han var nu en munter Drikkebroder*, og naar han havde en Kande Øl, vilde han gjerne have hele Tønden; han tog sig nu og da en god Taar Gud til Ære, og, istedetfor at han før i Klosteret havde spæget sit Legeme, vilde han nu, naar han engang var død og laac i sin Ligkiste, tractere Ormene med en velnæret Doctor**). Han hengav sig nu uden Samvittighedsskrupler til Bordets og Vinens Glæder. „Man maatte holde ham „einen reicheren Trunk“ tilgode; thi han og Churfyrst Johann Friedrich maatte søge deres Trøst i Kruset“ („ihr Polster und Kissen in der Kanne suchen“). Hans Ven Bugenhagen bemærker til hans Undskyldning, at naar han stundom i denne Retning gik for vidt, var han selv fortrydelig derover; men han (L.) meente: „Kan vor kjære Herre Gud tilgive mig, at jeg i tyve Aar har korsfæstet og piint ham med at læse Messe, saa kan han vel og holde mig det tilgode, at jeg af og til tager mig en god Taar til hans Ære; Verden

*) „Collationsgesell“.

***) „anstatt dass er zuvor im Kloster seinen Leib mager gemacht, wolle er, wenn er einmal todt sei und im Sarge liege, den Maden einen feisten Doctor zu essen geben.“

maa saa sig herom hvad den vil.“ Han gav imidlertid — vel først i Medfør af de ham stedse ængstende Tvivl og Samvittighedsnag — efter for sin Tilbøielighed i denne Retning i en saa ydørlig Grad, at det tilsidst undergravede hans Sundhed. I Aaret 1529 havde han i Selskab med Amsdorf — fortæller han selv — drukket saa megen Malvasierviin, at han paadrog sig et næsten dødeligt Ildebefindende. Det næste Aar — medens han under Rigsdagen i Augsburg opholdt sig i Coburg — paadrog hans overdrevne Nydelse af stærke Drikke ham en længere Tid varende Hovedsvimmel og Susen for Ørene, der endte med en Halsbetændelse; han henfører selv disse Onder deels til Vinen, deels til Satan, som jo i sidste Instants bærer Skylden for enhver Fortrædelighed, der møder ham*).

At Luthers Livsvandel, der før Aaret 1518 havde været i enhver Henseende ulastelig, siden i mange Maader forargede dem, der havde Leilighed til at see ham nær ved, er en fra flere Sider stadfæstet Kjendsgjerning. Han tilstod selv, at den Forargelse, som Mange tog af hans og hans Collegers Personer, Charakter og Leveviis, sædvanlig var den første Anledning til Forkastelsen af deres Lære. Han siger i denne Anledning om Prædicanten Karg**): „Han er et uerfarent Menneske, der rimeligviis

*) Han skriver til Didymus: „Jam pæne mensem passus sum tonitruum capitis, sive culpa et causa sit vini, sive Satan sic me ludificetur“ etc.; og til Melanchthon: Mihi in gutture corrosio quædam nova accessit, ut suspicer, vel vini violentia salsum phlegma augeri . . . aut esse Satanæ colaphum.“

**) Denne Mand, der var en mere end almindelig dannet Theolog, havde vovet at udtale sig imod Luthers Lære om den umiddelbare Virkning af Christi Fyldestjørelse eller den tilreguede Retfærdighed. Efter Luthers Død udviklede hans offentlige Angreb paa denne Theori, som uchristelig og ubibelsk, ham i Stridigheder med de strenge Lutheranere, der ved Trudsel og udvortes Tvang nødte ham til at gjenkalde sine Indsigelser (s. d. Bl. Aarg. 1874 Nr. 43 S. 676).

begyndte med at tage Forargelse af vore Personer, for siden at tage saa glubsk fat paa Læren („hernach an der Lehre sich desto lüderlicher gehalten“), saaledes som hidtil Alle have gjort, der anrettede Uenighed („Rotten angerichtet“) iblandt os.“ Reformatoren beretter selv, at den i Wittenberg herskende Usædelighed var Gjendøbernes Hovedargument mod hans Lære. Forskjællige samtidige Bekjendere af det nye Evangelium gjorde ham i Breve bitre Bebreidelser for hans lidet opbyggelige Liv og forargelige Umaadelighed saavel som for det forrykte Wittenbergske Liv i det Hele, navnlig Theologernes stadige Værtshuusbesøg („bey den Bierkrügen sitzen“ . . .) og dadle Luthers slette Undskyldning for dette Væsen, at de „ikke kunde leve som Engle“. I Henhold til Matth. 7: „paa deres Frugter skulle I kjende dem“ (de falske Propheter) foreholder man ham, „at, hvor Troen ikke virker gode Gjerninger, der kan den umulig være prædiket retteligt. Man kunde derfor medrette her sige hvad der saa ofte var sagt om Rom: „Jo nærmere Wittenberg, desto slettere Christne!“

Vi have omtalt hans hyppige Tvivl og Samvittighedsnag som Aarsag til disse Udskeielser; thi det er en Kjendsgjerning, at, selv efter at han havde opbudt sin Charactere og sin Villies hele Kraft paa Tilegnelsen og Udviklingen af Læren om Christi tilregnede Retfærdighed, og denne saa at sige var bleven Kjød og Blod hos ham, fandt han dog aldrig den Fred, hvorefter han længtes. Tanken om hans Frafald fra Kirken og hans Læres Nyhed forfulgte ham som hans Skygge allevegne, og det hjalp ikke, at han vante sig til at ansee den for en satanisk Fristelse; denne bebreidende Røst i hans Indre formaaede han aldrig at bringe til Taushed; den vendte bestandig paany med forstærket Magt tilbage. Han tilstaaer i sin Commentar til Galaterbrevet, at det var et stærkt Beviis, der unægteligt havde meget for sig, at Gud ikke kunde have ladet sin Kirke

fare vild igjennem saa mange Aarhundreder: „Naar derfor Satan gjør dette gjældende og slutter Forbund med Kjød og Fornuft, da forfærdes Samvittigheden og fortvivler, naar du ikke freidigt siger dig selv: Om ogsaa Cyprian, Ambrosius, Augustin, Set. Peter, Paulus, Johannes, ja en Engel fra Himlen lære anderledes: saa veed jeg dog forvist, at jeg ikke lærer menneskelige, men guddommelige Ting, d. e. at jeg tilskriver Gud Alt og Mennesket Intet.“ Han trøstede sig atter her ligesom ved en tidligere Leilighed (s. S. 207) ved, at han fremfor nogen anden Lærer gav Gud alene Æren for Alt; dette var det afgjørende Beviis for hans Læres Ægthed.

Naar Luther, tiltrods for sin hyppige Omskiften af Meninger og Theorier, alligevel i sine polemiske Skrifter førte et Sprog, der syntes at vidne om den meest ubetingede Tillidsfuldhed, om en over al Tvivl hævet, paa umiddelbar Evidents hvilende Vished, — naar han forstod at haandtere dette Sprog som ingen Anden: saa var denne Tillidsfuldhed dog langt fra at være hans Livs herskende Stemning. Han var tvertimod en af Tvivl og Vantroens mangeartede Anfægtelser i høi Grad plaget Mand, og selv hans noksom omtalte Yndlingslære nægtede ham ofte under hans Kamp mod den vaagnende Samvittigheds Advarsler og Paamindelser den Tjeneste, han i høie Toner idelig berømede den for. Han klager saaledes over, „at han, som tidligere troede Alt hvad Paven og Munkene sagde, nu ikke kan troe hvad Christus, der dog aldrig lyver, siger“, og tilføier: „Velan, vi maae lade dette staae hen indtil den yderste Dag“ (!). . . „Jeg troer, at selv Paulus, naar han taler om sin Død (Hentydning til 2 Tim. 4, 6—8), ikke har kunnet troe saa stærkt som han taler. Jeg i det mindste kan desværre ikke troe saa stærkt, som jeg kan præke, tale og skrive derom, og saa fast, som andre Folk vel mene, at jeg troer.“ Han forundrer sig ligeledes over, at han har ondt ved at lære sin egen Lære, som dog alle hans Disciple roste sig af at

kuune paa deres Fingre*). Bekymret og nedslaaet bejamrer han sin Elendighed — at han paa Grund af sin Troes Afmagt næsten ikke formaaer at øse nogen Trøst af Christi Død og Opstandelse, saavel som af Artiklen om Syndsforladelsen, medens han dog godt kan baade spise og drikke. Han søger imidlertid ogsaa her at trøste sig med, at det vel ikke er gaaet Apostlene bedre end ham; ja han lader Christus selv forudsige dem dette: „Verden“, siger Christus, „vil bandlyse eder som Kjættene og Oprørere; da vil ogsaa eders Samvittighed blive svag, saa I ofte ville tænke: Hvo veed, om jeg ogsaa har handlet rigtigt**). I maa derfor have Uret baade for Verden og eders Samvittighed.“ Igjennem denne meningsløst fordreiede Omskrivning af Herrens Ord (Matth. 10 og Marc. 13) baner han sig saa i sine famøse „Bordtaler“ Vei til den Forklaring af hiint Phænomen — at Paulus maa have befundet sig i samme Situation som han selv: at heller ikke han har kunnet troe fast paa sin egen Lære, og at dette er den Torn i Kjødet, som Apostlen i 2 Cor. 12, 7 taler om. Han siger herom: „Anfægtelsen af Troen er den allerstørste og sværeste, fordi det er Troen, som skal overvinde alle andre Anfægtelser. Ligger den under, saa bliver Mennesket et Bytte for alle de andre, selv de mindste. Men holder Troen Stand, har det ingen Nød med de andre. En saadan Anfægtelse af Troen maa Sct. Pauli Torn i Kjødet have været. Den er ikke en Fristelse til Kjødets Synder, som Papisterne drømme om, fordi de aldrig have kjendt til andre(!). De have ingen Erfaring om de store Kampe og tale og skrive derfor herom som den Blinde om Farverne.“ Naar Paulus siger: jeg dør daglig (1 Cor. 15, 31), saa betyder dette ultsaa, at han har tvivlet om sin egen Lære!!

*) Ego miror, quod haec doctrinam discere non possum, cum omnes mei discipuli se ad unquam tenere gloriantur.

***) De umiddelbart herpaa følgende uforstaaelige Ord: „Ach ich habe ihm(?) zu viel gethan!“ fordriste vi os ikke til at oversætte!

Ligesom han besværede sig over, at hans Tilhængere, baade Prædicanter og Lægfolk, ikke kunde fatte den nye Lære om Forskjællen mellem Lov og Evangelium, saaledes tilstod han ogsaa, at det heller ikke vilde lykkes ham selv at bringe denne Adskillelse i Anvendelse. Da nemlig en af hans lærvillige Tilhængere engang heklagede sig over, at han ikke kunde finde Rede i denne Forskjæl, sagde Reformatoren: „Dersom Du kunde det, saa vilde jeg kaldé Dig for den allerlærdeste Doctor; thi Paulus og Jeg(!) have ikke kunnet bringe det saa vidt.“ Disse Tvivl om Rigtigheden af hans Lære havde deels deres Grund i hans Erfaringer om dens slette Frugter, dernæst i den Bevidsthed, at han for denne nye hidtil ganske ukjendte Doctrins Skyld havde skilt sig fra hele Kirken, og endelig i de indre Modsigelser, af hvilke hele hans Lærebygning leed, og Umuligheden af, at kunne bringe den i Overensstemmelse med den h. Skrift.

Dagen igjennem formaaede han vel, ved vedholdende Arbeide og mangeslags adspredende Beskæftigelser at holde sig de Tanker fra Livet, som han udgav for Satans Indgivelsér, eller at forjage dem, naar de pludseligt overfaldt ham. Men om Natten vendte de med forstærket Kraft tilbage og ængstede ham i den Grad, at han taler om Satan som sin natlige Sovekammerat og sit vanlige Selskab. „der langt stadigere deler Seng med ham, end hans „Käthe“! „Naar jeg vaagner om Natten“, siger han, „saa kommer Satan strax og disputerer med mig; han vækker mange sælsomme Tanker, indtil jeg tager Mod til mig og siger: „Kys mig i! Gud er slet ikke vred, som Du siger.“ — „Djævelen vækker mig tidt, naar jeg sover, ene for at drille og plage mig.“ — „Mine natlige Kampe ere blevne mig langt surere end dem, jeg maa føre om Dagen; disse have nemlig sjældent forknyttet mig; men Djævelen kan komme med Ting, der bringe mig i Harnisk; han har tiltalt mig med saadanne Ord, at jeg ikke vidste, om der var en Gud til eller ikke.“

Han var imidlertid uudtømmelig i at udfinde For-

holdsregler om, hvorledes man bedst skulde møde saadanne sataniske Anfægtelser, navnlig Anfald af Tvivl, Samvittighedsnag(!) osv., samt hvad man skulde svare paa saadanne djævelske Indskydelser; men han maatte altid tilstaae, at disse Beroligelsesmidler dog sædvanlig viste sig frugtesløse ligeoverfor ham selv, at han vel kunde raade Andre, men ikke hjælpe sig selv. „Jeg vredes ikke sjældent over, at jeg ikke har faaet lært at fordrive saadanne Tanker med Christus og selv ikke forstaaer en Kunst (sml. S. 208), om hvilken jeg har læst, skrevet og præket saameget*.“

Hyppigt søgte han Trøst og Opmuntring i den Forestilling, at disse stedse tilbagevendende Tvivl, disse Paamindelser af hans ængstede Samvittighed ene kom af, at de modsatte Lærdomme: om Nødvendigheden af gode Gjerninger, Kirkens Autoritet m. m. fra den tidlige Ungdom af vare ham indpræntede og havde dybt rodfæstet sig i hans Gemyt; derfor, meente han, vendte de, tiltrods for al den Møie, han havde havt med at frigjøre sig for dem, stedse paany tilbage, for bestandig at holde ham i Uro og friste ham. Han fandt da en Opmuntring i Tanken om, at den yngre Slægt, der saa at sige med Moder-mælken havde indsuget den nye Lære og ikke kjendte noget til den gamle, vilde faae det langt bedre, og enten slet ikke være udsat for saadanne Fristelser, eller i alt Fald lettere vilde overvinde dem. (Fortsættes.)

*) Hemmeligheden er nemlig her den, at Forstanden kan finde paa mange Udflugter, men Samvittigheden dømmer dem alle!

Politisk Overblik.

Tydskland. Den belgiske Strid er endnu ikke afsluttet, men beskæftiger i høi Grad Europas diplomatiske Kredse. Det bekræfter sig dog, at den tydske Presses Efterretning om, at Rusland og Østerrig havde støttet de preussiske Fordringer i Brüssel, var usand. Tydskland staaer tvertimod i denne Sag ganske isoleret, og som diplomatisk Felttog betragtet maa den belgiske Affaire vistnok henregnes til de Nederlag, som den bismarckske Politik nu siden den sidste Krig ikke har saa faa af at opvise (Spanien, Italien). Men Sagen har vistnok en anden Betydning og i denne Henseende er det muligt, at Bismarck — idetmindste tildeels — kan have Haab om at naae sit Maal, nemlig med Hensyn til den indre tydske Politik. Det er nemlig en bekjendt Sag, at Stemningen i Baiern i de sidste Aar er bleven udpræget antipreussisk, og at de forestaaende Valg til Efteraaret efter al Sandsynlighed ville bringe et stærkt katholsk Fleertal tilveie i den bayerske Landdag; den naturlige Følge heraf vilde være et Ministerskifte i ultramontan Retning, og at et saadant vilde medføre betydelige Vanskeligheder for det „enige“ Tydskland og dets nuværende „liberale“ Politik, er en Selvfølge. For at hindre et saadant er da rimeligviis den belgiske Conflict for en væsenlig Deel, ja maaskee hovedsagelig sat i Scene; og i denne Henseende turde det være sandsynligt, at Cabinettet i Berlin naaer sin Hensigt, vel ikke i den Forstand, at Valgene i Baiern derved skulde faae et andet Udfald end det forventede, men det er nok muligt, at det nuværende „liberale“ Ministerium ad denne Vei vil kunne naae til at faae Kongen til at holde paa det, imod Kammerets Villie. Hvad der for Tiden meldes om forestaaende franske Krige o. a. m. er næppe Andet end Sensationsefterretninger, fabrikerede i Berlin af lignende Hensyn, nemlig for at hjælpe paa den indenrigske Politikens synkende Actier.

Spanien. Det Cabreraske Convenioforsøg er nu, som det synes, fuldstændig strandet. Selv liberale Blade slaae Haanden af den Gamle og finde ham latterlig, og Regeringen i Madrid bebuder en snarlig(?) Gjenoptagelse af Operationerne i Nordspanien.

Kirkelige Efterretninger.

Aachen. For ikke længe siden fandt en i Sandhed imponant, katholsk Demonstration Sted her i Byen. Det sidste Medlem af Jesu Selskab, den unge Pater F. Xav. Mutter, der paa Grund af Sygdom var bleven her tilbage, var død, og hele Byen vilde ved denne Leilighed give et uomtvisteligt Beviis paa sin Hengivenhed for Medlemmerne af Jesu Selskab. Der fandt en Begravelshøitidelighed Sted i Aachen, hvortil der næppe har været seet Mage i denne By. Kl. 11 drog Liigtoget fra Sct. Peters Kirke, hvor en høitidelig Levitmesse var holdt. I Spidsen for Toget gik Arbejdercongregationen med henved 2000 Mænd og et Sangerchor paa 60 Mand; derpaa Ynglingscongregationen med henved 1000 Medlemmer, efter dem Congregationer for Kvinder og Jomfruer, der tælle deres Medlemmer i Aachens første Familier, tilsidst Congregationen for yngre Lærlinge med omtrent 500 Medlemmer og et Sangerchor paa 90 Mand. Saa fulgte Liigvognen og foran den to Chargés d'honneur med Skjærf og Kaarde, og imellem dem en, der bar Jesu Selskabs i Guld broderede, med Flor bebængte Vaaben. Efter Liigvognen fulgte 40 Præster, Stadens Embedsmænd og derpaa et Tog af alle religiøse Foreninger, og skjøndt der gik fire Mand i Række, varede det en heel Time førend hele Toget var draget forbi.

Rhinlandene: Boretningerne fra vore industrielle Egne ere i det Hele taget sørgelige og mørke. Forretningerne i de industrielle Etablissementer og især i Kulproductionen ere saa daarlige, at selv Industriens Konge, den bekjendte Krupp i Essen, har seet sig foranlediget til at afskedige en Deel af sine Arbeidere og at nedsætte Lønnen for de Øvrige. Langt værre endnu end disse materielle ere de sædelige Forhold iblandt Arbeiderne. Som bekjendt havde alt for flere Aar siden den social-demokratiske Bevægelse fundet store Sympathier hos de protestantiske Arbeidere, af hvilke den største Deel fulgte denne Fane, medens de katholske Arbeidere, paa nogle Undtagelser nær, holdt sig til deres Præster. Men det begynder nu desværre som Følge af vor „Culturkamp“ at blive anderledes; jo mere Præsterne blive trængte tilbage, desto mere vinde naturligviis Socialdemokraterne Indgang hos de katholske

Arbeidere. Enden paa Sagen vil uden Tvivl blive den, at vore „Culturkæmpere“ bringe hine til at seire! Mon Kaiser Wilhelm og Bismarck have ventet dette?

Hannover. Hvor lidet statsfarlig de katholske Ordeners Tilværelse, og hvor blindt og ugrundet derfor de liberale Herrers Raseri imod samme er, viser følgende, naturligviis ikke enestaaende, Kjendsgjerning. For ikke længe siden udbrod Koppesygdommen i en reformert Landsby i Hannover. Hverken for Penge eller gode Ord var der Sygevogtere at faae; thi at vove sit Liv er ikke Enhver rede til. Saa hørte man, at barmhjertige Søstre i Nærheden havde pleiet de Syge, og strax sendte man Bud efter dem. De kom og overtog uden Frygt den møisommelige Sygepleie og vendte efter længere Tid hjem i Fred, ledsagede af alle Indbyggers Taknemmelighed. „Vi begribe ikke“, sagde en ærlig Mand sammesteds, idet han rystede paa Hovedet, til en Katholik, „hvorfor man ikke vil lade disse Folk i Fred.“

Cleve. De her fængslede katholske Geistlige blive behandlere som gemene Forbrydere. Man indespærrer dem i en og samme Celle med Gavytve og pjaltede Landstrygere. De blive tvungne til Haandarbejder, hvilket strider mod en udtrykkelig Artikel i Straffelovbogen. At holde sig selv med Kost, bliver dem, afslaaet og de dem leverede Spiser ere ikke blot slette men væmmelige, idet man endog vil have fundet Partikler af Rotter og Muus i dem. At læse den hellige Messe blev nægtet dem selv paa Søn- og Heiligdage, endskjøndt dette let kunde skee i Fængselskirken. Disse Enkeltheder berettede den katholske Deputerede Herremann paa den tyske Rigsdag og tilføiede: „Den høieste Uvillie og Forbittrelse gaaer igjennem Preussens vestlige Provindser. Jeg haaber, at Justits- og Indenrigsministeren her offenligt ville erklære, at der i Fremtiden skal raades Bod paa saadanne aabenbart lovstridige Optrin.“ — Endog de liberale Herrer fandt dette altfor stærkt.

Rusland. Den russiske „Reichsanzeiger“ har forleden bekendtgjort, at 50,000 unerede Grækere „frivilligt“ skulde være gaaede over til den græsk-shismatiske Ritus. Mod denne haandgribelige Usandhed har en Polsk Emigrant, Grev Ladislav Platner, udstedt en offentlig Protest i en Berlinsk Avis. „Som Polak, der igjennem 45 Aar har tjent sit Fædreland, anseer jeg det for min helligste Pligt at give mine Landsmænds Følelser Udtryk, ved at prote-

stere mod disse falske Paastande i de russiske Aviser. 50,000 Indvaanere i Podlachien skulle, af egen Drift, være gaaede over fra den græsk-unerede Kirke til den russiske! Kjendsgjæringer gjendrive denne Paastand paa det Bestemteste; thi ene fordi man har udgydt de protesterende Katholikers Blod, har frygteligt mishandlet dem og overgivet hele Menigheder til Nød og Elendighed, saa at mange Ulykkelige af Fortvivlelse toge sig selv af Dage, er dette saakaldte Omvendelsesværk fuldført paa samme Maade, som man siden Kaiserinde Catharina II'. Tid er gaaet frem paa i Polen.“

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 2den Mai. 5te Søndag efter Paaske. (Athanasius, Biskop og Kirkelærer.) I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 3. M. Kirkelig Bededag. Korsets Finding. 4. Ti. Bededag. Monica, Enke. 5. O. Bededag. Pius V., Pave. (Kl. 8¹/₄ holdes paa de tre Bededage en høitidelig h. Messe i Sct. Ansgars Kirke, og efter den læses Litaniet til alle Helgener.)

Torsdagen den 6te Mai. Christi Himmelfart. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt med „Te Deum“. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Festandagt med Prædiken. 7. F. Stanislaus, Biskop og Mart. Kl. 8¹/₄ Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7¹/₂ Aften Broderskabsandagt. — 8. L. Ærkeengel Michaels Aabenbarelse.

Søndagen den 9de Mai. 6te Søndag efter Paaske.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8¹/₂. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommisionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 19.

Søndagen den 9de Mai.

1875.

Indhold: Ængstende Skrupler over Frafaldet fra Kirken. Den
psychologiske Forklaringsgrund til Luthers formentlig
sataniske Anfægtelser og polemiske Overspændthed. Nye
Forhør. Forandring af Fængsel. Mit Fængsel bliver Midt-
punktet for den katholske Bevægelse. Kirkelige Efterret-
ninger: Rom, Berlin, Wronke, Wesel, München.

Ængstende Skrupler over Frafaldet fra Kirken. Den psykologiske Forklaringsgrund til Luthers for- mentlig sataniske Anfægtelser og polemiske Over- spændthed.

(Fortsat fra Nr. 18.)

Ligesom det aldrig lykkedes Luther at naae til en klar og ham selv tilfredsstillende Betragtning af Kirken, men han bestandigt befandt sig i en holdningsløs Vaklen mellem Paastande og Theorier, af hvilke den ene ophævede den anden, saa at alle hans Drøftelser af dette Hovedspørgsmaal tabte sig i en ufrugtbar Frem- og Tilbage-
snakkens Flyvesand*): saaledes vilde det heller aldrig lykkes ham, fuldstændigt at afryste Bevidstheden om, at den Kirke, fra hvilken han havde skilt sig, dog var Christi ene sande Kirke, der endnu bestandig var deklagtig i de

*) S. d. Bl. Nr. 11 S. 129-132 og Nr. 12 S. 137-143.

guddommelige Forjættelser. Forgjæves tilbageviste han alle Mindelser herom som djævelske Gøglebilleder; forgjæves søgte han at overdøve Samvittighedens Røst med en Strøm af Invectiver, med den hundrede Gange gjentagne Forsikring, at „den papistiske Kirke ikke mere var Christi Brud, men var bleven en Skjøge*); forgjæves gav han endelig sine Declamationer en bibelsk Farve ved at overklæde dem med apocalyptiske Billeder — Alt dette virkede kun som Palliativmidler. Kunde allerede hans første Løsrivelse fra Kirken ikke fuldbyrdes uden et afgjort Brud med den Troskab, han havde tilsvoret den, uden at gjøre Vold paa den Pietetsfølelse, som dengang endnu beherskede hans Samvittighed**): saa maatte han bagefter erkjende, at det var langt lettere ved dristige og hensynsløse Gjerninger at trodse den kirkelige Autoritet, end at undertrykke en Samvittighed, der var udviklet indenfor Kirken, og fuldkomment bringe dens advarende og dømmende Røst til Taushed. „Jeg føler det“, siger han, „fra Dag til Dag, hvor vanskeligt det falder at aflægge(!) en mangeaarig Samvittighed, der er hildet i Menneskesætninger. O! hvor stor men forgjæves Møie og Arbeide har jeg under grundig Betragtning af den hellige Skrift havt med at retfærdiggjøre min Samvittighed deri — at jeg ganske alene har vovet at optræde mod Paven og ansee ham for Antichrist, Biskopperne for hans Apostle, og Høiskolerne for hans „Hurenhäuser“. Hvor ofte har mit Hjerte banket, hvor ofte har det straffet mig og foreholdt mig dets eneste, men stærke Beviis:

*) Andensteds: „eine wahre Teufelskirche“, „eine Hure des Satans“ etc. etc.

***) Döllinger anfører herom et mærkeligt Sted af et Brev til Georg Held af 1533, hvori han siger, at han længe ikke havde formaaet at frigjøre sig fra de Baand, som Hensynet til Kirkens og Pavens Autoritet paalagde ham, indtil Gud endelig med Magt sprængte disse Lænker; thi Ord havde aldrig mægtet at befrie ham.

Du vil altsaa være den eneste Kloge? Skulle alle Andre have Uret og i saa lang Tid have faret vild? Hvad — om det nu var dig, der tog Feil og har ført saa mange Mennesker i Vildfarelse, som Alle maae blive evigt fordømte?“

Vi have i det Foregaaende, i Anledning af Reformatorens fortrædelige Conflicter med Secterne og deres Ophavsmænd omtalt hans Førlegenhed ved at skulle godtgjøre sin guddommelige Sendelse og skille sin Sag fra deres. Bevidstheden om, at han ikke havde noget høiere Kald og derfor heller ikke kunde legitimere sin Sendelse til at stifte en ny Kirke, plagede ham ideligt: „Djævelen begynder stedse med at foreholde mig: Hvem har befaleet eder at præke Evangeliet? Hvem har kaldet eder til at præke det paa en saadan Maade, som ingen Biskop eller Hellig i mange Aarhundreder har fordristet sig til. Hvad, om Gud ikke havde Behag deri, og I bar Skylden for alle de Sjæle, som I have forført. Var jeg paa det Samme ikke Doctor, saa havde Satan gjort mig det endnu langt hedere; thi det er ingen ringe Sag at forandre Pavedømmets hele Religion og Lære. Hvor svært dette har været mig, vil man først faae at see paa hiin Dag; nu troer Ingen det. Havde jeg ikke været Doctor, saa havde han slaaet mig ihjel med det Argument: Du er ikke kaldet. Finder Satan mig ledig, og jeg ikke har rustet mig med Guds Ord, saa foreholder han min Samvittighed*), at jeg har ført falsk Lære, at jeg har forstyrret den fredelige Tilstand under Pavedømmet, givet stor Forargelse og vakt Tvædragt og Sectvæsen („Rotten“) ved min Lære. — Jeg kan ikke nægte, at jeg ofte bliver angst og bange derover; men saasnart jeg griber til Ordet har jeg vundet Seir!“**).

*) „machtet er mir ein Gewissen, dass ich etc. d. e.: vækker han i min Samvittighed Skrupler over, at jeg etc.

**) Man mærke her ikke blot, at Samvittighedens Bebreidelser og Advarsler under disse Aufregtelser henføres til Djævelen,

Lignende indre Rørelser, som han under sine senere Reflexioner altid søgte at lægge sig tilrette som Satans Kunstgreb og Indgivelsers, vendte bestandigt hyppigere tilbage. Han „svedte ofte Angstens Sved“ under disse Kampe. „Kirkefædrene“ og Fortidens „Hellige“ havde ikke kjendt til andet end kjødelige Fristelser og Børnekampe, men han maatte bestaae de allerhaardeste: „Naar Satan begynder at disputere med mig, om Gud er mig naadig, saa tør jeg ikke trøste mig med de Ord: „Den som elsker Gud skal arve Guds Rige“; Satan indvender strax: Du har ikke elsket Gud. Det er i denne Sammenhæng, at Reformatoren gjør sig skyldig i den flagrante Selvmodsigelse, at anklage Satan for, at han idelig falder ham til Besvær med disse Indvendinger mod hans Kaldelse og Sendelse, istedetfor at forholde ham hans Cardinalsynd, nemlig — at have forført Kristus med saa mange Aars Messelæsning*). „Under denne Anfægtelse har jeg ofte“, siger han, „befundet mig i Helvede (In der Anfechtung bin ich oft dahin gegangen in die Hölle hinein“), indtil Gud befriede mig derfra og paany trøstede mig med, at min Prædiken er det sande Guds Ord og Hans himmelske Lære. Men det koster meget (d. v. s. en svær Kamp mod Samvittigheden), inden man opnaaer denne Trøst.“ Den foranførte Phrase: „saasnart jeg griber til Ordet har jeg vundet Spil“, vender tilbage i ferskjællige Skikkelser, f. Ex.: „min Sag er grundet paa Evangeliet**), og Gud bevare mig for at gjenkalde min Lære. Men alligevel lægger Djævelen med

men at „Ordets“ Magt paakaldes for at gjøre Tjeneste og yde Bistand i hans Kamp imod Samvittigheden!

M. A.

*) Vi henvise her til hvad der i det Foregaaende (Nr. 10 S. 115—116) i Anledning af den mærkværdige Forhandling med Satan om Messen om dette Punkt er bemærket.

**) Ved „Ordet“ og „Evangeliet“ forstaaes naturligviis altid det af L. tilrettelagte Evangelium.

sin Disputeren mig det ofte saa nær, at jeg sveder af Angst.“

Dog — tiltrods for al Opfindsomhed og Indøvelse af den „Kunst“ at overdøve de advarende og dømmende Røster i hans Indre, vedbleve de at være et Sisypshjul*), som han uafsladelig maatte plage sig med at rulle; de vendte stedse med förstærket Kraft tilbage. I Følelsen af det Mislykkede i alle disse fortvivlede Anstrængelser maa man derfor, som Döllinger træffende bemærker, tillige søge den psykologiske Forklaringsgrund til den Overfyldte af bittre Haansord og pøbelagtige Grovheder, der i Sammenligning med alle baade Oldtidens og Middelalderens literære Frembringelser ere en ganske enestaaende Eiendommelighed for Luther. De vare ligesom en Afleder for hans ængstede Samvittigheds uophørligt vedvarende Kvaler. „Gud har ikke Behag“, siger han, „i Hjertets Sørgmodighed. Jeg skifter paa een Dag ofte hundrede Gange Sind, men gjør altid Djævelen Modstand. Mig selv foreholder jeg Syndsforladelsen, men Satan holder jeg Pavens Grueligheder for Næsen. Hans Vederstyggeligheder ere saa store, at jeg ret faaar Mod ved at tænke paa dem, og jeg bekjender frit, at de næst efter Christus ere min største Trøst. Det er derfor kun Daarer, der sige, at man ikke tør udskjælde Paven. Nei, man skal tvertimod tappert udskjælde ham, og især naar Satan anfægter En med Justificationen**). Han angriber mig ofte med Grunde, som ofte ikke ere „eines Drecks“ værd; i Fristelsen og Anfægtelsen kan jeg ikke see dette, men naar jeg igjen er kommen til mig selv, saa seer jeg det klart. Velan! Den giftige Aand gjør mig

*) De græske Gudesagn berette, at en ugudelig Konge ved Navn Sisyphus efter sin Død blev i Underverdenen dømt til, i al Evighed ikke at bestille andet, end rulle et Hjul eller en stor Steen op ad et høit Bjerg; men hver Gang han var lige ved at naae Toppen af Bjerget, rullede Stenen igjen ned i Afgrunden.

*) d. e. med den nye Lære om Retfærdiggjørelsen.

vel meget Bryderi; men, saasandt vi have og beholde den rene Lære, skal han ikke skade mig; men gaaer Læren tilgrunde, eller bliver forfalsket, da er det ude med os.“

Luthers theologiske Stridsmaade, hans polemiske Hensynsløshed er, som sagt, et saa exempløst Phænomen i Literaturen og Historien, at hans senere levende Beundrere have befundet sig i en kjendelig Forlegenhed ved at undskylde og forsvare den. Den Udvei, at skyde Skylden paa den Tids lave Standpunkt i Henseende til Dannelselse og literær Sømmelighedsfølelse, er aldeles uholdbar, eftersom Luthers Tone og Stridsmaade dengang vakte ligesaa stor Opsigt og Forbauselse, dengang blev betegnet som noget ligesaa Uhørt, som den i vor Tid maa frembringe et saadant Indtryk paa enhver Læser. Grunden ligger ene og alene i Reformatorens sjælelige Tilstand og Charakter. Man seer, hvorledes hans hele Stemning drev ham til at udlægge Alt i den gamle Kirke, der egnede sig for en hadefuld Vending og Udtydning, i den værste Mening. Snart angreb han den kirkelige Lære og Lovgivning med den letfærdige Spots giftige Pile, snart slog han løs paa dem med de plumpeste Haansords tunge Kølle. Naar han udgav Pamfleter, der saagodtsom udelukkende bestaae af en Masse sammenhobede Skjældsord, naar han med ødsel Rundhaandethed udtømte sit med alskens Invectiver stedse fyldte Overflødighedshorn i Udtryk, hvis oprørende Pøbelagtighed maatte vække ethvert sædeligt Menneskes Harme, saa gjorde han dette ikke blot fordi, som han sagde, „prægtige Skjældsord imponere den store Mængde“, men ogsaa fordi han dermed meente at bedøve sin Samvittighed, og fordi en uimodstaaelig Drivt og Trang ligesom nødte ham til, med alle sin „Rhetoriks“ Farver at forstørre og udmale Kirkens Skyld i det Uhyrlige, til at forvrænge ethvert af Kirkens Dogmer, til at opfatte ethvert kirkeligt Institut og enhver Lov fra den hadefuldeste Side, til at fremstille enhver tilfældig Misbrug som noget, der hørte til Sagens Væsen. Man vil under Læsningen af hans Skrifter bemærke, hvorledes

han efterhaanden arbejder sig ind i en stedse voxende lidenskabelig Stemning, hvorledes han stadig nærer den polemiske Ruus, hvortil han paa en kunstig Maade har opskruet sin Harm, med det ene Bægør efter det andet, indtil han tilsidst, omhvirvlet i sin polemiske Overanstrengelses Malstrømme, ender med at erstatte Manglen paa Tanker med en Masse af Bebrejdelser og usømmelige Haansord. Ligesom Andre overdøve den dømmende Røst i deres Indre ved at styrte sig ind i en Hvirvel af larmende Adspredelser, saaledes søgte han, for at undflye de piinlige Paamindelser af en Samvittighed, i hvilken den tidligere kirkelige Bevidsthed endnu ikke ganske var uddød, med sin Naturs hele voldsomme Heflighed at bedøve sig med en tugtløs alle Sømmelighedshensyn tilside-sættende Vredes øieblikkelige Indskydelser. Saaledes haabede han at bringe hiin straffende Røst i sit Indre til Taushed, saaledes søgte han at retfærdiggjøre sig selv ligeoverfor den stedse nagende Følelse af den kirkelige Adspjaltelse og religiøse Forstyrrelses skæbnesvangre Virkninger.

Den heromtalte Færdighed i at haane, skjælde og tilsmudse Alt hvad der stod ham iveien kaldte han i behagelig Skjemt for sin Rhetorik, af hvilken han, som ovenfor bemærket, altid ventede de bedste Virkninger. Saaledes taler han i et Brev til Spalatin under Rigsdagen i Augsburg (1530) om „hvorledes han vilde „maltractere“ de katholske Theologer med sin „Rhetorik“ *); Anledningen hertil var de fra katholsk Side opstillede „mod Evangeliet stridende“ Fordringer. Til sine Colleger paa Rigsdagen, som havde fundet det nødvendigt at gjøre Indrømmelser, skrev han: „Kunne vi blot undgaae at blive tvungne med Magt (nemlig til at staae ved de gjorte Indrømmelser), da ville vi, saasnart man igjen lader os i Fred, let kunne raade Bod paa vore Kneb, Løgne og

*) „Næ ego tunc eos pulchre tractavero, declarans rhetorica“ mea etc.

Feilgreb“ *). Noget derefter siger han: „Det skal være min Roes og Ære, og jeg vil det netop, at man herefter skal sige om mig, at jeg er fuld af onde Ord, af Skjælden og Forbandelser over Papisterne. Ja jeg vil vedblive med at skjælde og forbande de Skurke, indtil jeg gaacr i min Grav, og de skulle aldrig mere høre noget godt Ord fra mig. Jeg vil ringe dem til Graven med min Torden og Lynen. Thi jeg kan ikke bede, uden tillige at forbande. Skal jeg sige: Helliget vorde Dit Navn, da maa jeg tillige sige: Forbandet, fordømt og skændet vorde Papisternes Navn etc. I Sandhed saaledes beder jeg hver Dag mundtlig og i Hjertet uden Afladelse**).

Foruden de øvrige Anfægtelser, der idelig hjemsøgte Luther i Henseende til Uforligeligheden af hele hans nye System med den h. Skrift var der endnu et Sted i det nye Testament, der efter hans egen Beretning især forvoldte ham de pijnlijkste Skrupler. Det var Apostlen Pauli Ord i 1 Timoth. 5, 12. om „de unge Enker, der have den Dom, at de have sveget den første Tro“. Han forstod dette Sted, som det altid i dets Sammenbæng med det Foregaaende har været forstaaet i Kirken, om unge Enker, der havde aflagt Løfte om at forblive i ugift Stand for udelukkende at tjene Gud og Kirken, men havde brudt deres Troskabsløfte, og han kunde da ikke andet end føle sig truffen af denne Dom. Allerede i Aaret 1521 følte han, at disse Ord vare i Strid med hans Lære om Forkasteligheden og Ugyldigheden af alle

*) Si vim evaserimus, pace obtenta, dolos, mendacia ac lapsus nostros facile emendabimus.

***) „Ich will auch hinfort mich mit den Bösewichtern zerfluchen und zerschelten bis in meine Grube, und sollen kein gut Wort mehr von mir hören. Ich will ihnen mit meinen Donnern und Blitzen also zum Grabe läuten. Denn ich kann nicht beten, ich muss dabei fluchen. Soll ich sagen: Geheiligt werde Dein Name, muss ich dabei sagen: Verflucht, verdammt, geschändet müsse werden der Papisten Namen etc. Wahrlich so bete ich alle Tage mündlich und mit dem Herzen ohne Unterlass.“

Klosterløvter saavel som med hele hans Theori om den evangeliske Frihed, men skrev dog dengang til Melanchthon: „Der er nu det Sted om Dommen over Enkerne. Jeg vil ikke taale, at det skal være i Strid med min Lære om Loven og Troen, eller bøie mig for det, men hellere bekjende, at Stedet er dunkelt“ etc.*). Men hans Betæneligheder vendte siden tilbage og det i en langt stærkere Skikkelse. Han havde nemlig efter denne Tid ikke blot selv brudt sine Klosterløvter, men ved sit Ord givet utallige Munke og Nonner Anviisning paa at følge sit Exempel og derved styrtet en stor Mængde af disse Ulykkelige baade i timelig Elendighed og givet dem til Priis for Ryggesløshedens fortvivlede Anger. Det følger af sig selv, at han her, ligesom ved alle sine øvrige fra Skrivtordets og Kirkens guddommelige Myndighed hidrørende Anfægtelser, maatte tage sin Tilflugt til den tilvante Udvei — at vælte Skylden for al denne Samvitighedsangst og alle sine aandelige Kampe paa „Satan, der aldrig lod ham i Fred“. „Djævelen har engang“, fortæller han selv, „ret plaget mig med St. Pauli Ord i Brevet til Timotheus, ja næsten taget Livet af mig; det var som skulde mit Hjerte smelte i mig. Han foreholdt mig og anklagede mig for, at jeg var Skyld i, at saa mange Munke og Nonner vare løbne ud af deres Klosters . . . Ja han tog mig saa fiffigt, at ogsaa min Hovedartikel om den Retfærdighed, der gjælder for Gud, ganske forsvandt baade for mine Øine og af mit Hjerte. Jeg kom med Guds Tilladelse i Disput med ham om Loven: han havde mig da ret i Klemme, saa jeg til ingen Side kunde undvige ham“**). Han tilføier, at han paa

*) *Locus ille Pauli de viduis damnatis superest, quem non patiar adversari huic sententiæ de lege et fide, neque ei concedam; potius obscurum constitebor . . .*

***) „Und ich kam aus Gottes Gnade in die Disputation von dem Gesetze: da hatte er mich bloss und in einen Winkel gebracht, dass ich nirgend konnte ausweichen.“

denne Dag havde Besøg af Dr. Pommer (Bugenhagen) samt at ogsaa han begyndte at tvivle og vakle. Da blev L. endnu mere forfærdet og tilbragte hele den paafølgende Nat med et tungt Hjerte.

Næst efter den for alle disse aandelige Kampe og sjælelige Lidelser eiendommelige Identificering af Samvittigheden og Satan eller Forvexlingen af Guds Advarsler og Paamindelser mod Djævelens Fristelser skulle vi her erindre om den samme Urimelighed, som vi fremhævede ved Forhandlingen med Satan om Messen, nemlig, at Djævelen ligesaalidt kunde have noget imod, at Munke og Nonner brøde deres Coelibatsløfter, som han, Ondskabens Aand og Guds Fjende, kan falde paa at ængste nogen Menneskesjæl med Skrupler over at have gjort noget, som er forkasteligt i Guds Øine; han maa jo netop friste dertil og bestyrke den Faldne i at fremture i sine Synder!*)

(Fortsættes.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den h. Fader har for ikke længe siden faaet en lille Opreisning for de Krænkelser, der fra saa mange Sider ere tilføiede ham. Fyrst Philip Doria Pamphili var en af de faa Mænd blandt den romerske Adel, som den 20de Septbr. 1870 vare gaaede over til det italienske Hofs Parti. Allerede flere Gange havde han fattet den Beslutning, aldeles at løsrive sig fra de saakaldte Italia-

*) S. Nr. 10 S. 115, hvor vi nærmere have drøftet den absurde Tanke, at Djævelen, hvem L. ellers tilskriver Opfindelsen af Messeofferet og Tilbedelsen af det h. Sacrament, skulde have ængstet ham saa forfærdeligt ved at foreholde ham hans mangeaarige Messelæsning som en stor Forsyndelse mod Gud!

nissimi. Da Paven i December forrige Aar forkyndte Jubelaaret, troede han ikke at turde vente længere. Han indkom hos Regeringen med sin Afsked, frasagde sig alle Titler og Embeder, som Kong Victor Emmanuel havde overdraget ham, og gjorde Paven i en speciel Audients Meddelelse herom.

— Den 13de April, Dagen efter at den h. Fader for 25de Aar siden vendte tilbage til Rom, havde en stor Deputation af Katholiker fra Østerrig, Frankrig, England, Tydskland, Italien, Belgien, Spanien, Schweits og America med den østerrigske Fyrst Hugo Windischgrätz i Spidsen en Audients hos den h. Fader. I den oplæste Adresse nedlagdes der Protest mod enhver Indblanding i det fremtidige Pavevalg. Pius IX., hvis Helbred er fortræffeligt, holdt ved denne Leilighed en Tale, hvori han kaldte Kirkefædrene til Vidner paa, at Katholikerne altid havde været Kongernes trofasteste Undersaatter og opfordrede de Troende til at bede for Opretholdelsen af Kirkens Rettigheder og Frihed.

Berlin. Efter et Telegram af 1ste Mai er der forelagt den preussiske Landdag et Lovforslag, som udelukker alle Ordener og ordenslignende Congregationer i den katholske Kirke fra preussisk Territorium, befaler, at alle bestaaende Ordensafdelinger skulle opløses inden sex Uger og tillader kun saadanne at vedblive, som udelukkende hellige sig til Sygepleien; men selv disse kunne til enhver Tid ophæves ad forordningsmæssig Vei. De Afdelinger, der vedblive at bestaae, stilles under Statens Opsyn. Deres Formue indtages ikke, men undergives Statens Bestyrelse.

— Antallet af protestantisk-theologiske Studenter beløb sig i de gamle preussiske Provindser i Aaret 1846 til 925, i Aaret 1856 til 880, i Aaret 1875 kun til 450. Derhos er Sognenes Antal ikke blevet mindre, men betydeligt forøget. Regeringens Omsorg for at forbedre Præsternes ydre Stilling vil rimeligviis ikke hjælpe paa denne Mislighed. Hovedaarsagen til de theologiske Studerendes paafaldende Formindskelse, siger den „Ny Evang. Kirchenztg.“ er at søge deels i de Retninger, som herske i vor Tid, deels i selve den prot Kirkens talrige Mangler.

Wronke. Den 13de April, medens Morgudstjernen holdtes, kjørte en Eqvipage til den katholske Kirke i Kwilcz. En Mand i borgerlig Dragt steg ud og begav sig til Sacristiet. Efter at have iført sig geistlig Klædning steg han op paa Prækestolen, forelæste Pavens

sidste Encyclica og excommunicerede i den hemmelige Delegats Navn høitideligt Provsten Kick. Slutningsordene vare følgende: „Jeg siger Eder, naar han ikke gjør Bod og ikke gjør det Onde godt, som han har anstiftet, saa vil den almægtige Gud i sin forfærdelige Straffedom knuse ham ligesom jeg knuser dette Lys. Amen.“ Denne Forkyndelse, navnlig Slutningsordene og den dem ledsagende symbolske Handling gjorde et dybt Indtryk. Medens endnu Graad og Veeklage opfyldte Gudshuset, var den ubekjendte Mand igjen forsvunden ligesaa hemmelighedsfuldt som han var kommen.

Wesel. Citadellet optager altid flere renitente katolske Geistlige i sine Mure. For Øieblikket er der 8 her, og iblandt disse en 75aarig Olding.

München. Enkedronning Marie er siden sin Conversion de Münchener-Katholikers Glæde, ligesom hun tidligere havde været en Prydelse for den protestantiske Menighed. Hun hører daglig den h. Messe, og paa Søn- og Helligdagene seer man hende stedse bivaane Prædikenen i den tæt opfyldte Frue Kirke.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 9de Mai.** (Gregor af Nazianz, Biskop og Kirket.) 6te Søndag efter Paaske. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Aften Andagt med Prædiken. — 10. M. Antonius, Biskop. 11. Ti. Frants af Hjeronymo, Bekj. 12. O. Nereus, Actileus og Lidelsesfæller, Martyrer; Kl. 8¹/₄ Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 13. To. Octav af Christi Himmelfart. 14. F. Apostlen Johannes' Martyrium.
- Løverdagen den 15de Mai.** Vigilie til den h. Pintsefest. Fastedag. Kl. 8 Prophetiernes Læsning; Døbevandets Indvielse; Litaniet til alle Helgener, Høimesse.
- Søndagen den 16de Mai.** Pintsefest. Efter den h. Messe Kl. 8 vil Confirmationens h. Sacrament blive meddeelt i Sct. Ansgars Kirke.
- Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8¹/₂. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaar hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 20. Søndagen den 16de Mai. 1875.

Indhold: Vedvarende Kampe med Satan. Anfald af Anger og Modløshed. Nye Forhør. Forandring af Fængsel. Mit Fængsel bliver Midtpunktet for den katholske Bevægelse. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Paris, Münster, Bern, Kjøbenhavn.

Vedvarende Kampe med Satan. Anfald af Anger og Modløshed.

(Fortsat fra Nr. 19.)

Ifølge et Brev fra Aaret 1527 blev Luthers indre Kamp saa heftig, hans Samvittigheds Skrækkebilleder saa forfærdelige, at baade han og hans Ven Bugenhagen meente, at dersom dette gjentog sig, var hans dødsens. Herom skrev han til Melanchthon, som dengang var i Jena: „Jeg havde saagodtsom ganske lidt Skibbrud paa min Tro paa Kristus og følte mig kastet hid og did i Fortvivlelsens og Gudsbespottelsens Storme og Vandfloder“ *); og til Justus Menius: „Jeg var ikke blot legemlig, men ogsaa aandelig

*) Ich hatte fast den ganzen Christus verloren, und ward in den Stürmen und Fluthen der Verzweiflung und der Gotteslästerung umhergeworfen“ . . .

syg; saaledes ængster Satan og hans Hjælpere mig, og vor guddommelige Forløser tillader det.“ „Mange mene“, sagde han dengang til Bugenhagen, „at jeg vandrer mellem lutter Roser, men Gud veed, hvorledes det staaer til med mig. Jeg har ofte foresat mig, at jeg, for at være Verden til Behag, vilde — jeg veed ikke hvad jeg skal kalde det — føre et alvorligere og helligere Liv („mich etwas ernstlich und heiliger stellen“); men Naturen har nu eengang nægtet mig dette.“ Han trøster sig med, at han taaler hine Sindslidelser til Bedste for alle Troende(!); thi, havde han end for sine Synders Skyld fortjent al Ulykke, saa var det dog for Lærens Skyld, at Satan gik ham tillivs, for saaledes paa eengang at udrydde baade ham selv og denne. Og, ligesom han i et tidligere Brev til sin Ven Hausmann havde yttret, at hans Kjendskab til Skrivten ikke forslog ligeoverfor den med Skrivtsteder altid fuldt rustede Djævel, som idelig plagede ham, og han paa Grund heraf antog, at det ikke var en simpel Djævel, men hele Helvedes Fyrste selv, der havde reist sig til Kamp imod ham: saaledes gjentager han den samme Klage og den samme Formening om sin indbildte Plage-aand i andre Breve, hvori han omtaler sit Vilderede med Hensyn til den bibelske Begrundelse af hans Lære. Han undrer sig over, hvor godt Satan forstaaer, ikke blot at antage Skikkelse af en Lysets Engel, men at forvandle sig til Christus selv, og slutter heraf, at det maa være alle Djævels Fyrste selv, der trænger saa mægtigt ind paa ham, samt at hans Skrivtkundskab ikke veier op mod Satans. Denne Tilstand var ikke forbigaaende; den havde den 8de October i det fornævnte Aar allerede varet i tre Maaneder, hvorfor han i denne Tid saagodtsom Intet skrev. Han vedbliver imidlertid at klage over sine Anfægtelser, over den Tungsindighed og Forsagthed, der vedvarende piner ham, „den af Gud slagne Mand“, og udtaler det Ønske, at Erasmus og Sacramentererne blot et Kvarteerstid maatte føle hans Hjertes Elendighed. Endnu den 29de December drager Satan ham med mægtige Strikker ned i

Fortvivlelsens Afgrund, og den 1ste Januar 1528 tilstaaer han, at han, som har ført saa mange Andre til Kundskab om Frelsens Vei, ikke formaaede at hjælpe sig selv. D. 25de Februar var Satan dog bleven noget taaleligere; men den 12te Februar 1529 er han igjen i Djævelens Klær; hans Ven Amsdorf skal bøde Gud om ikke at lade ham forblive der; han kan næsten Intet skrive og maa søge Selskab, fordi Ensomheden er farlig for ham. „Er det“, skriver han, „en apostolisk Gave at kæmpe mod Satan, saa er han en Petrus eller Paulus, ihvorvel hans øvrige Gaver ere langt fra at være apostoliske, men snarere af den Slags, som maae søges blandt Røvere, Toldere, Skjørlevnere og andre Syndere.“

D. 2. August s. A. hører man paany denne „Troens Mand“, som hans Beundrere saa ofte have kaldt ham, klage over Vantroens Anfægtelser. I Marburg eg paa Tilbagereisen derfra plager en „Satans Engel“ ham i den Grad, at han fortvivler om sit Liv. I det følgende Aar 1530 indfandt sig Satan atter under hans Ophold paa Slottet i Coburg og „gav ham undertiden en saadan Godmorgen, at han hellere havde fundet sig i at drages med ham hele Nætter igjennem“. Han giver ved denne Leilighed Andre, der maatte være stædte i samme Nød, et Raad, hvis Gavnlighed han selv havde erfaret, nemlig det, at man i en saadan Tilstand skal drikke rigeligere end ellers, spille, spøge, og fordrive de sataniske Tanker med at tænke paa andre Ting, f. Ex. smukke Piger, paa at fortjene Penge, paa at drikke sig en Ruus, eller med at ophidse sig til heftig Vrede, ja selv, for at ærgre Satan og vise ham sin Ringeagt, begaae en eller anden Synd*). Men det bedste af alle Midler er dog at troe paa Christus og paakalde hans Bistand(!!).

*) Man seer atter her den samme Tankeforstyrrelse, som vi ovenfor (S. 234) have omtalt. Thi ethvert ædrueligt Menneske vil dog indrømme, at Synden aldrig kan ærgre, men tvertimod maa glæde Djævelen.

Ihvorvel Luther, trods alle disse kvalfulde Hjem-søgelse af Tvivl og Tungsindighed, lige indtil sin Død i sine polemiske Skriver og andre offentlige Udtalelser optraadte med en Tillidsfuldhed, der syntes hævet over enhver Usikkerhed, saa hører man ham dog stadigt i sin Familiekreds og blandt sine fortrolige Venner give sit Hjerte Luft i mismodige, forsagte og fortvivlende Yttringer om sin Sags Fremgang! Hvor ofte følte han sig her forladt af sin sædvanlige kjække Selvtillid, naar det Kirkevæsen, som han i sine høitflyvende Ønsker og Forhaabninger havde udmalet sig ganske anderledes, fremstillede sig for ham i dets nøgne, raa og kummerlige Virkelighed, og naar han, Ansigt til Ansigt med denne mislykkede Kirkeskabning, ikke desto mindre maatte tilstaae, at det var ham selv, der havde hængt hans Kirke i dens Fødselsstund Møllestenen om Halsen — at det var ham og ingen Anden, der havde givet den værgeløs til Priis for Fyrsternes vilkaarlige Egenraadighed, for Adelens Havesyge og Brutalitet, Communernes Gjærrighed, Borgernes Tøilesløshed og Bøndernes Trods og Ligegyldighed. „Jeg vilde ikke for al Verden“, sagde han, „nu begynde paa det, som jeg har gjort, naar jeg tænker paa den store Angst og Bekymring, som denne Gjærning medfører“*). Han søgte da, naar disse martrende Erindringer nagede hans Sjæl, at hæve sit sunkne Mod ved Tanken om hans (indbildte) guddommelige Sendelse, og tilføiede derfor ved en saadan Leilighed: „men paa den anden Side, naar jeg seer hen til den, som har kaldet mig, kunde jeg dog ikke ønske, at jeg ikke havde begyndt derpaa“. — Men heller ikke dette var istand til at undertrykke hans Samvittigheds dømmende og varslende Røst. Han bekjender nemlig i sine „Bordtaler“, at han aldrig kan slippe bort fra den Tanke, at det havde været bedre, om han aldrig

*) „Nicht die ganze Welt wollte ich nehmen, dass ich es jetzt sollte anfangen, um der überaus grossen Angst und Sorge willen, so diess Amt hat.“

havde begyndt paa denne Sag*). „Jeg vilde hellere være død, end see Guds Ord og hans troe Tjenere foragtede.“ — „Skulde jeg nu“, siger han ved en anden Leilighed, „begynde at præke Evangelium, saa vilde jeg tage fat paa en anden Maade („ich wollte mich anders drein schicken“). Den store raa Mængde vilde jeg lade forblive under Pavens Regimente; de lade sig ikke forbedre af Evangeliet, men misbruge kun dets Frihed. Jeg vilde kun forkynde Evangelium og dets Trøst for de forsagte og ængstede Samvittigheder.“ Han undskylder sig med, at han, dengang han først optraadte som Reformator, ikke kjendte Verden, og at han nu først med stor Smerte havde erfaret, hvor skammeligt han var bleven bedraget. Meningen med denne Yttring er ikke let at fatte; den kan næppe tydes anderledes, end at han, saafremt Alt hvad han hidtil havde foretaget sig, kunde gjøres uskeet, vilde — i Lighed med de hedenske Mysteriers Forhold til Folkereligionen — forkynde sin Lære for en lille Kreds af Indviede og samle disse i et lille secterisk Samfund!! Han vilde nemlig „gjerne hjælpe til med paa ny at bringe Pavedømmet og Munkene i Anseelse, fordi Verden ikke kan undvære saadant Gøgl og Carnevalsvæsen“ („Larven und Fastnachtsnarren“). — Man seer atter her, bemærker Döllinger, hans gamle Had til Kirken parret med den ydmygende Følelse af hans egen Læres moralske Afmagt; den havde vel formaaet at hidføre et Affald fra den gamle Kirke, men var aldeles ude af Stand til at bevirke en sædelig Fornyelse hos sine Tilhængere, eller blot at holde dem paa det sædelig-religiøse Trin, som de tidligere havde indtaget.

De ovenanførte Udtalelser bære alle Præget af en tungsindig Anger over hvad der ikke lader sig omgjøre og forandre. Men det Værste herved var, at han havde bragt sig selv i den fortvivlede Stilling, at han ikke kunde finde

*) „Ich lasse die Gedanken nimmermehr fahren, dass ich wünsche und wollte, dass ich diese Sache nie angefangen hätte.“

noget Lægemiddel mod disse nagende Erindringer, men i sine sidste Leveaar mere og mere blev et Bytte for en trøstesløs Livslede. I et Brev til Justus Jonas fra Aaret 1541 udtaler han en saa stor Modbydelighed for den hele (af ham selv skabte) Tilstand, at han, martret af Sygdom og kjed af Livet ønsker, at Gud snart maatte kalde ham bort herfra. „Han havde gjort nok af det Onde og seet nok af det Værste“ *). Han vilde give Alt hvad denne Verden havde bragt ham af Ære og Anseelse for at være død i sin yngste Søns Alder, og „ligesom man med Job og Jeremias kunde fristes til at forbande sin Fødselsdag, saaledes følte han sig fristet til at ønske, at han aldrig var kommen med sine Bøger, og han havde derfor Intet imod, om de alle vare blevne tilintetgjorte“. I Aaret 1542 giver denne nagende Bevidsthed om et forfeilet Liv sig Luft i det tillidsfuldt udtalte Haab, at Verden ikke vilde staae i 50 Aar; „ellers maatte alting blive værre end nogensinde før“.

Den mismodige Livslede, der var en naturlig Virkning af hiiu Fortvivlelsens Anger, fik bestandig ny Næring ved de Erfaringer, han selv maatte gjøre, og de Beretninger, som fra alle Sider indløb til ham; de Tilstande, som dannede sig der, hvor hans Lære havde fundet Indgang, vare nemlig bestandigt praktiske Gjendrivelser af selve denne Lære. Thi samtidigt med, at det nye Evangelium om Christi stedfortrædende Opfyldelse af alle den guddommelige Retfærdigheds Fordringer ikke blot i Tydskland, men i en stor Deel af Europa blev hilset med jublende Bifald, og medens Reformatoren stadigt modtog Forsikringer om, at nu havde Samvittighederne, der i Pavedømmets Tid havde været urolige og ængstede, endelig i hans Lære fundet en virksom og varig Trøst: saa vilde dog de Frugter, som man skulde vente sig af hiiu Lære, og som ganske af sig selv ufeilbart skulde komme tilsyne hos alle Troende, slet ikke vise sig. Ja, dette var saa

*) „Böses genug hatte er gethan und das Schlimmste gesehen.“

langt fra at være Tilfældet, at den netop havde de modsatte Virkninger. Denne Erfaring maatte han ideligt gjøre i sit Huus og i sin nærmeste Kreds, og, som det var her i det Smaa, saaledes var det overalt i Tydskland i det Store. Han kunde ikke noksom undre og ærgre sig over, „at, efterat Evangeliets rene Lære atter var kommen for Lyset, var Verden bestandig bleven slettere; at Alle toge den christelige Frihed til Indtægt for deres kjødelige Lyster; der maatte snart komme en stor Straffedom, eftersom alle Synder, Laster og Skjændselsgjerninger vare blevne saa almindelige, at Ingen længere skammede sig ved dem; Verden var nu bleven saa tryk i Synden, at selv de Gudfrygtige havde tabt Følelsen for den Jammer og Nød, hvori de befandt sig. Nu, efterat den rette Lære om Gud og hans Dyrkelse samt om gode Gjerninger var bleven forkyndt, havde en gruelig Gjerrighed besat næsten Alles Hjerter“.

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Tydskland. Loven om Gammelkatholikernes Raadighed over Katholikernes Formue er vedtagen i Deputeretkammeret og en Lov om Ophævelsen af de katholske Ordener og Samfund er forelagt. Det første var til at vente, men det sidste har maaskee paa adskillige Steder vakt nogen -- om end ikke velmotiveret -- Forundring. Man meente nemlig, at Kaiseren var imod Loven, som han fandt for haard, navnlig fordi han ikke kunde glemme de storartede Offre, hvormed netop de katholske Ordensbrødre og Søstre under Krigene i 1866 og 1870 havde pleiet de Saarede og Syge. Følgen af denne Stemning hos Kaiseren — siger man — er da nu bleven den, at de Ordener og Samfund, som udelukkende helligede sig til Sygepleien, have faaet Lov til at bestaae indtil videre under Statens Control — hvor liberalt! — medens alle de

øvrige ophæves inden en kortere eller længere Frist. Hermed er Foreningsfriheden tilintetgjort for Katholikernes Vedkommende, og disse ere nu ogsaa paa dette Punkt stillede udenfor den almindelige offentlige Ret. Denne Brutalitet er saa meget mere betegnende for de tyske Tilstande, som der ikke lægges den allerfjerneste Hindring iveien for adskillige Samfund af utvivlsom umoralsk eller vindesyg Charakter. For vor Sag er det Skete snarere til Fordeel end til Skade; jo raaere den preussiske „Liberalisme“ træder det katholske Folks Ret under Fødder, jo hensynsløser man gaaer frem, desto hurtigere er Maalet fuldt, og desto radikalere vil Tilbageslaget blive. At en Magt, som systematisk gaaer ud paa at forfølge den ene Trediedeel af sine egne Undersaatter, graver sin egen Grav, er noget, hvormom der ikke kan disputeres; det kan vare kortere eller længere Tid, inden Arbeidet er fuldført, men at det vil blive færdigt, og at det vil geraade dem, som nu give Tonen an, til liden Ære og megen Fortrydelse, derom er ingen Tvivl; for Katholikerne kommer det kun an paa Udholdenhed, og de have viist, at de have den.

Østerrig. Don Carlos' Broder, Don Alfonso, som for Tiden opholder sig i Grätz, er af den „intelligente“ Pøbel (Studenter o. Fl.) sammesteds bleven overfaldet og paa den feigeste og meest oprørende Maade insultet. Militaaret maatte skride ind; da dette skete, løb naturligviis Studenterne, og da der derefter blev Tale om at lukke Universitetet, gave de sig til at angre, hvilket jo i og for sig kan have været godt nok; men Borgermesteren viste megen Malconduite, udstedte en Mængde Proclamationer og forsøgte endog at undskylde sig ligeoverfor Prindsens Gemalinde med — den offentlige Mening. Dette Forsøg skal være blevet besvaret med al tilbørlig Foragt. Hele Historien er en meget god Illustration til vor Tids national-liberale Østerrigere; de Nationalliberale ere ude over slige Følelser og synes godt om sig selv ved denne Leilighed som ved andre.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 20de April modtog den h. Fader i en offentlig Audients henimod 600 franske Pilgrime, som i Anledning af Jubelaaret vare komne til Rom. Der var Personer af alle Selskabets Classer iblandt dem. Den h. Fader sluttede den Tale, hvormed han besvarede den af Biskoppen af Montpelier forelæste Adresse, med følgende Ord: Og I mine Børn, beder for Paven, om at Gud maa styrke ham, paa det han kan bære alle de Prøvelser, som Gud tilskikker ham. Velsign, o Gud, Verden og dem som regere, og gjør, at de i rette Tid maae ihukomme Moses' Stav.

Paris. Paa den 3die Søndag efter Paaske feirede de katholske Svendeforeninger i Frankrig den h. Josefs, deres Skythelgens, Patronfest. I Notre-Dame-Kirken i Paris indfandt sig 4—5000 Medlemmer af Svendeforeningen saavelsom af andre Foreninger med deres Standarter; et stort Antal høit stillede Personer samt Ærkebiskop Guibert vare der tilstede.

Münster. Den 27de April 1875, den Dag, da den højærv. Biskop Joh. Bernhard blev løsgivet af sit Fængsel i Warendorf, er igjen en Dag, som vil blive mindeværdig i Diocesets Historie. Da Biskoppen i Fængslet erfarede, at hans trofaste Diocesaner tænkte paa at ledsage ham til Vogns og til Hest paa Veien fra Warendorf til Münster, bekjendtgjorde han sit Ønske om, at dette maatte undlades. I Regeringens Navn vare naturligviis ved denne Leilighed alle Demonstrationer og Ovationer forbudne, og især var det forbudt at flage. Medens Katholiker holdt sig Biskoppens Ønske og Regeringens Forbud efterretteligt, vidste deres Kjærlighed dog ikke desmindre at finde Veie og Midler til at gjøre Biskoppens Hjemreise til et sandt Seirstog. Da Kl. 9 $\frac{1}{2}$ Fængslets Dør aabnedes og Biskoppen viste sig paa Trappen ventedes han allerede af en stor Folkemængde, som strax nedknælede for at modtage den biskoppelige Velsignelse, og hilsede paa ham med høie Glædesraab. Først begav Biskoppen sig til Sognepræstens Huus for der at lykønskes af Staden og Omegnens Præster. Gaderne, som Vejen førte igjennem, vare overstrøede med Blomster, og Blomsterbouquetter regnede ned over Biskoppens Vogn. Efter at have gjort flere Besøg i Staden, steg han om Eftermiddagen

ind i Grev Droste-Vischerings rigt med Blomsterkrandse smykkede, med 4 Heste forspændte og af en Forrider ledsagede Galavogn. Ved Stadens Port toge de talrigt forsammede Borgere Afsked med deres elskede Overhyrde. Den biskoppelige Velsignelse, den med tusindfoldige Munde besvarede Hilsen: Lovet være Jesns Christus! og de uafsladeligt fornyede Leveraab gjorde denne Afsked uforglemmelig. Paa hele Veien modtog den høiærv. Herre de talrigste Beviser paa Kjærlighed. Folk kom ud af Husene og fra Markerne, knælede ned ved Veien for at faae hans Velsignelse, og tilraabte ham et begeistret Leve! Staden Telgte og især den biskoppelige Stad Münster modtog den tilbagevendende Overhyrde med alle Tegn paa den høieste Begeistring. Alle Gader og alle Vinduer vare tæt opfyldte med Mennesker, som med glædestraalende Øine og høie Fryderaab, med Blomster og viftende Tørklæder i Haanden hilsede og lykønskede deres for Fangenskabets Skyld end dyrebare Biskop. Den værdige Slutning fandt dette sjeldne Seirstog, da hele den talrige paa Dompladsen i Münster forsamlede Folkemængde, efterat Biskoppen havde givet dem Velsignelsen og var gaaet ind i sit Palais, istemte den begeistrede Sang: Store Gud, vi love dig! og derefter strax tilføiede: Fast skal min Daabspagt altid staa! Om Aftenen vare næsten alle Münsters adelige Huse og mange andre illuminerede.

Bern. I Mervelier paa Grændsen imellem Canton Bern og Solothurn levede og virkede i de sidste 40 Aar en from Sognepræst, Peter Josef Mouttet, en i Sandhed apostolisk Mand, et levende Exempel paa christelig Goddædighed. Han helligede sit hele Liv til de Fattige og til sin Menighed, som ikke opviser en eneste Frafalden. For 15 Aar siden blev denne helligmæssige Mand slaaet med Blindhed. Ikke destomindre varetog han efter bedste Evne sit præstelige Embede, og kunde han ikke meddele geistlig Trøst, saa bad han. Da han var gammel og svagelig, fandt han Naade hos Regeringen i Bern og behøvede ikke at vandre i Udlændighed. Det sørgelige Aar 1874 var dobbelt besværligt for ham. Da ingen katholsk Præst turde opholde sig i hele denne Egn, var denne ivrige Præst altid overlæstet med Arbeider. Ofte lod han sig midt om Natten føre en 5 Timers Vei op paa Bjergene, for at bringe de Syge den hellige Religions Trøstemidler. Siden Paasketidens Begyndelse tilbragte han saa at sige Dag og Nat i Skriftestolen. Han følte ikke noget til

Afkræftelse og Træthed, hvor det gjaldt om at frelse Sjæle. Paaskeløverdag uddeelte han Bodens Sacrament fra Middag indtil Kl. 10 om Aftenen; Paaskemorgen Kl. 4 sad han igjen i Skriftestolen. Efter 5 Timer forlod han denne for at synge Høimessen. Han sang med høi Røst og prækede forstaaeligt og tydeligt. Alle Tilhørere vare dybt rørte; denne Prædiken skulde være hans Svanesang. Han fortsatte derefter det hellige Messeoffer. Da han efter Præfationen sang Sanctus, blev han overfaldet af en Afmagt; dog kom han sig igjen, consecrerede, modtog den hellige Communion, hvorpaa han sank ned ved Alteret og overgav sin Sjæl til Ham, som har sagt: „Jeg er Opstandelsen og Livet.“ Saaledes døde en Præst i Jura-districtet. Menighedens Sorg var ubeskrivelig stor.

Kjøbenhavn. Katholikernes Antal i hele Verden beløber sig efter en i „Germania“ opstillet og meget i det Enkelte gaاعدة Statistik til 204,729,600. Heraf komme:

paa Australien	508,600
paa Africa	1,211,200
paa Asien	7,429,100
paa America	48,080,700
paa Europa	147,500,00.

Disse henimod 205 Millioner danne ingen uformelig Masse, men en fortrinligt organiseret Enhed. I Spidsen staaer Paven, ved hans Side nu for Tiden 51 Cardinaler, som ere deelte i 19 Congregationer og forestaae 11 Secretariater og Cancellier for at føre hiint umaadelige Riges Regering. Hele Kirken tæller 12 Patriarchalsæder og er inddeelt i 164 Ærkebispedømmer, 701 Bispedømmer, 16 Prælaturer med biskoppelig Jurisdiction og 142 apostoliske Vicariater og Præfecturer.

De største fra de af den katholske Kirke adskilte religiøse Samfund ere de orientalske ikke unerede Christne, hvis Antal er 75 Millioner, og Protestanterne udgjøre 80 Mill. Hine 75 Mill. deles i 8 større og disse 80 Mill. i 40 større og mere end 110 mindre Partier. Efter Petermann's Meddelelser leve i Europa 71 Mill. Protestanter, 70 Mill. schismatiske Grækere. Protestanterne fordele sig paa Tydskland med 25 Mill., paa England med 24, paa Skandinavien med 7, paa Rusland med 4 og paa Østerrig med 3½ Mill.

Navnet romersk-katholsk, som Kirken faaer af Venner og Fjender er ingen tom Lyd. Det har den meest reale

og betydningsfulde Mening. Thi hvor er det en mere aabenbar Kjendsgjerning, at Kirken er katholsk d. v. s. almiudelig, udbredt over hele Jordkredsen, sammensat af de forskjelligste Folkefærd? Og jo mere umaadeligt Riget er, desto mere fremtræder ogsaa det romerske Midtpunkt, som det er nndergivet. Hvis efter en dybsindig Philosoph's Ord Mangfoldigheden i Enheden udgjør Skjønheten, saa gives der i hele Verden intet Skjønnere end den katholske Kirke, fordi denne har bragt den allerstørste Mangfoldighed af Nationer til Troens og Religionens Enhed. Den romersk-katholske Kirke er bleven stor ved Nationernes Omvendelse, medens alle andre Kirker have dannet sig ved Adskillelse fra denne deres Moderkirke.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 16de Mai. Den Helligaands Sendelse. Iste Pintse-
dag. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.
 — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe.
 Kl. 10½ Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 høitidelig Vesper-
 andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6
 Festandagt med Prædiken.

Mandagen den 17de Mai 2den Pintsedag. I Kapellet (Toldbod-
 veien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke:
 Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken.
 — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl.
 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct.
 Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med
 Prædiken. — 18. Ti. Erik, Konge af Sverrig og Martyr.
 19. O. Fastedag. Petrus Coelestinus, Pave. 20. To.
 Bernardinus af Siena, Bekj. 21. F. Fastedag. Felix af
 Cantalicio, Bekj. 22. L. Fastedag. Venantius, Mart.

Onsdagen den 19., Fredagen den 21. og Løverdagen den
22. Mai ere kirkelige Tamperdage og derfor befalede
Fastedage.

Søndagen den 22de Mai. Den allerhelligste Treenigheds Fest.

Søgnedagsgndstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7,
 og 8¼. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften
 Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct.
 Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8½. Skriftemaal:
 Form. Kl. 6—8½. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Ka-
 pellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 21.

Søndagen den 23de Mai.

1875.

Indhold: Luthers sidste Leveaar. Hans Stridsskrioters tiltagende Heflighed og Bitterhed. Nye Forhør. Forandring af Fængsel. Mit Fængsel bliver Midtpunktet for den katholske Bevægelse. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Paderborn, Wesel, Cöln, Posen, Breslau, Westfalen, Gnesen, England, London, America, Sandwich-Archipelet.

Luthers sidste Leveaar. Hans Stridsskrioters tiltagende Heflighed og Bitterhed.

(Fortsat fra Nr. 20.)

At Luthers Skriver fra hans sidste Leveaar aande en endnu større Bitterhed og Fjendtlighed, end de tidligere, var en naturlig Virkning af den i det Foregaaende (S. 241) omtalte Modsætning mellem hans lønlige Fortvivlelse over Fortiden paa den ene Side, og det Standpunkt, som hans offentlige Stilling nødte ham til fremdeles at fastholde paa den anden Side. Han havde afskaaret sig selv enhver Mulighed for at hæve eller blot mildne de fordærlige Virkninger af den Forstyrrelse, som hans voldsomme Stormløb mod Kirken og Fortidens Overleveringer allevegne havde anrettet — enhver Mulighed for at afdæmme den Strøm af aandelig og kjødelig Selvraadighed, hvis Sluser hans hørøstede Raab nu engang havde aabnet. Der var da for denne Gigant i

Aandernes Rige intet Andet at gjøre, end at indløse sit ofte udtalte Ord, at han aldrig enten kunde eller vilde gaae tilbage. Han maatte altsaa fremad, maatte forcere sin polemiske Lidenskabelighed til de største Yderligheder, for under stedse svulmende Strømme af skjældende Haansord at døve Braaden i hiint angrende Tilbageblik paa hans forrige Liv og Virksomhed.

Til Oplysning om, hvorledes den bedre Deel af den fra den katholske Kirke skilte Samtid bedømte Luthers Skrivemaade meddeler Dollinger to længere Breve fra en af de meest ansete og indflydelsesrige Personer blandt de saakaldte Reformatorer, nemlig Bullinger i Zürich. Disse Breve, der begge ere skrevne et Par Aar før Luthers Død (1543 og 1545), ere et uforkasteligt Vidnesbyrd om den Forbauselse og Forargelse, som Tonen i hans Skrifter vakte hos alle sædelige Mennesker. I det sidste af hine Breve taler B. i hele den Zürichske Geistligheds Navn og fralægger denne al Sympathi med Luthers Adfærd, som han erklærer for uværdig for en Religionens Tjener og demoraliserende for den store Mængde. Han fremhæver fornemmelig det slette Exempel, han gav sine Prædicanter, der bragte hele Læs af hans Smædeord med sig paa Prækestolen og saaledes — istedetfor at formane med Guds Ord — lærte deres Menigheder at bevise deres evangeliske Rettroenhed ved at udskjelde Anderledes-tænkende. Ingen har nogensinde, siger han, i Troesstridigheder, og hvor der handledes om store og alvorlige Ting, forsyndet sig saa usømmeligt og grovt som Luther*). Det fortjener atter her udtrykkelig at fremhæves, at det er saa langt fra, at den her omtalte literære Cynisme

*) „Es ist heiter am Tage, dass Niemand je wüster, gröber und unziemlicher wider christeliche Zucht und Bescheidenheit in Händeln des Glaubens und grossen ernsthaften Sachen geschrieben habe, denn Luther.“ Hans Skrivemaade betegnes som „hündischkothig, schweinisch . . . seine schmutzig lüsterne Beredsamkeit“ etc.

— som Luthers Beundrere gjerne besmykke med alle-slags hans „djærve Natur“ hædrende Epitheta — maa betragtes som en Eiendommelighed for hans mindre dannede Samtids og Fortids polemiske Udtryksmaade — at man netop siden den Tid, da Bekjendtskabet med den classiske Oldtids Frembringelser havde vakt en over alle Europas vigtigste Lande udbredt Begeistring blandt den dannede Deel af Samfundet for disse Studier, overalt havde sat en Ære i, under enhver literær Forhandling at efterligne hine classiske Mønstere i Henseende til Urbanitet og Elegance i Tone og Udtryksmaade.

Luther derimod kjendte i sine sidste Leveaar kun to Slags Modstandere, og henførte uden videre Enhver, der modsagde hans Lære, til en af disse Classer. Den ene bestod af dem, som i deres Hjerte vare overbeviste om Sandheden af hans Lære, men offentlig bekæmpede den; disse — det var fornemmelig de katholske Theologer — vare altsaa „Hyklere“, der sagde det Modsatte af hvad de virkelig tænkte. De Andre derimod skildrede han stedse som „Atheister“, eller dog som Vantroer, der kun for et Skins Skyld befattede sig med christelige Stridsspørgsmaal, og til dem regnede han Erasmus, Carlstadt o. A. Om den Første af disse sagde han: Erasmus troer ikke paa et tilkommende Liv. Lucian er ikke saa sikker paa, at der er intet Liv efter Døden, som Erasmus. Især efter at den store Humanist havde udgivet sit sidste Skrivt mod ham, talte han altid om ham som „en giftig Slange“, som en Fjende af Christus og al Religion, som et fuldkomment Afbillede af Epicur og Lucian*). At han kunde ansee, eller anstille sig, som om han virkelig ansaae en Mand som Erasmus — hvis Fortjenester af den christelige Theologi, navnlig det nye

*) En hedensk Philosoph fra det 2det Aarh. e. Chr., der nægtede Sjælens Udødelighed og drev Spot med Christdommen. Epicur var ligeledes en græsk Philosoph, der bekæmpede Troen paa Udødeligheden (4de A. f. Chr.).

Testamentes Fortolkning, ere ikke mindre almindeligt anerkjendte, end hans ædle Character og sædelige Reenhed — for en Gudsfornægter, forudsætter unægtelig en saa høi Grad af aandelig Forstyrrelse og Forvendthed, en saa exempelløs Formørkelse af alt naturligt Omdømme, at dette ene Factum indeholder Nøglen til Forstaaelsen af meget Andet i hans Yttringer, som ellers vilde være gaadefuldt.

Paa samme Maade behandlede han Carlstadt, der havde været hans Lærer, og af hvis Hænder han havde modtaget den theologiske Doctorværdighed. I de første Aar, da de begge endnu vare enige med hverandre om deres reformatoriske Formaal og Planer, havde han overøst denne ældre Ven med de meest glimrende Lovtaler og varmt anbefalet Læsningen af hans Skrifter. Men efter at deres forskjellige Mening om Nadverens Sacrament havde forstyrret den tidligere gode Forstaaelse imellem dem, hed det: „En eller Anden af vore Fyrster burde have ladet hans Hoved springe over Klingen; han er ikke noget Menneske, men den onde Aand selv*). Dersom han troer, at der er en Gud i Himlen og paa Jorden, saa være Gud mig aldrig i Evighed naadig; han er ikke besat af een Djævel, men han er saa ond, at dersom Gud kan tilgive ham det, saa vilde jeg selv sige, at der ingen Gud er til(!).“ Om den første Schweitserreformator yttrede han i sin „korte Bekjendelse“ af Aaret 1544, at han maatte fortvivle om Zwinglis Salighed, thi han var bleven en fuldkommen Hedning. Han forsikrer i fuld Alvor om Zwingli, Carlstadt, Oecolampadius og alle Tilhængere af deres Lære, at de havde et „einge-teufelt, durchteufelt, überteufelt, lästerlich Herz und Lügenmaul“; ingen Christen skulde derfor bede for dem eller bryde sig om dem. Zwingli var bleven

*) „Ihm hätte ein Fürst den Kopf über eine kalte Klinge hüpfen lassen sollen, man solle ihn für keinen Menschen, sondern für den bösen Geist selbst halten“ etc.

syv Gange værre, end medens han var Papist; Enhver skulde derfor skye Læsningen af hans Bøger „wie das Gift des höllischen Teufels“.

Hvad han baade tidligere og i disse Aar skrev mod og om de tre tyske Fyrster: Churfyrst Albrecht af Mainz, Hertug Heinrich af Brunsvig og Hertug Georg af Sachsen, overgaaer Alt hvad hele den nyere europæiske Literatur har at opvise paa Smudslitteraturens Enemærker. Og, ihvorvel Tonen i disse Skrivter udøvede en ikke ringe Indflydelse paa senere med dem beslægtede Frembringelser, saa har dog selv den lidenskabelige Polemik, som Trediveaarskrigen affødte i Tydskland, ikke frembragt noget, der kan sammenlignes med disse Luthers Skandskrivter. Hvad Hertug Henrik angaaer, saa kan der næppe nævnes nogen Skændselsgjerning, som han ikke beskylder ham for, ingen Last, som han ikke vil have opdaget hos ham; paa hver Side i Skrivtet paradere Beskyldninger for Snigmord og Mordbrand!*) Hertug Georg af Sachsen havde han i en tidligere Tid erklæret for en from Fyrste, ja endog noget senere forsikret, at Gud i andre Henseender (d. e. end i det som angaaer Indsigt i Religionssager) havde forlehnet ham mange Dyder. Men siden Historien med nogle Luther i høi Grad compromitterende Breve, som ved et Tilfælde vare faldne i Hertugens Hænder, synes han at have søgt enhver Leilighed til at nedværdige denne Fyrste i hans Undersaatters Øine. Melanchthon havde allerede skammet sig over Tonen i hans første Skrivt mod Hertugen, og i et Brev til Myconius sagt, at saadanne Skrivter kun skrives for Daarer**). I Løbet af hans senere Polemik mod

*) I dette lille Skrivt nævnes Djævelens Navn 146 Gange, ligesom dette for Luthers Polemik uundværlige Navn i hans Skrivt om Concilierne et Sted forekommer ikke mindre end 15 Gange i 4 Linier.

**) Valde perturbati sumus nos omnes quotquot legimus
Tales libri amantur, habentur in manibus, leguntur et prædicantur a stultis.

Hertugen sagde Luther om ham, at han ikke blot var aandelig, men ogsaa legemlig besat af Djævelen, at han før sin nærforestaaende Fordærvelse (d. e. her: hans evige Fortabelse) var bleven saa gal og rasende („so toll und rasend“), at der ikke mere var noget Haab om, at han skulde gjøre Bod, og at man derfor blot skulde „bede imod ham“ (el. „ihn todt beten“). Dette Middel skulde ikke blot bringes i Anvendelse mod den katholske Hertug Georg, men ogsaa mod den protestantiske Hertug Moritz af Sachsen. Han skulde bedes død, fordi han havde paadraget sig Luthers Mishag ved sin Holdning ligeoverfor det Schmalkaldiske Forbund: „Jeg er“, sagde han, „en Profet: Hertug Moritz maa gaae tilgrunde, og Hertug Henrik maa følge Hertug Jørgen (Georg), og Landet igjen komme tilbage til vore Fyrster. Vi maae i dette Aar bede Hertug Moritz død; vi maae slaae ham ihjel med vore Bønner, thi han vil blive et ondt Menneske“ *).

Ikke engang Døden udøvede nogen formildende Indflydelse paa Luthers lidenskabelige Bitterhed. Om Churfyrst Albrecht af Mainz tog han ikke i Betænkning offentlig at forsikre, „at han var død uden Bod midt i sine Synder og maatte derfor være evig fordømt; han havde gjerne seet Cardinalen af Mainz salig, men han (L.) havde aldrig fundet Gehør hos ham (herpaa beroede altsaa hans evige Frelse!), og han var derfor faret did hen, hvorhen Gud ville bevare alle Mennesker fra at komme.“ — „Den fordømte Cardinal“, sagde han i en Prædiken i Halle, „havde forført mange Sjæle og maatte nu i Helvede erfare dette; han havde vidst Bedre, men havde kun fundet Behag i at bedrage Folk, og derfor fik han nu sin Tak af Djævelen i Helvede**). Ogsaa Hertug Georg

*) „Diess Jahr müssen wir Herzog Moritz todtbeten, müssen Ihn todtschlagen mit unserm Gebet“ etc.

***) Han nøiedes ikke med saaledes at mishandle selve den afdøde Churfyrste, men forfulgte ogsaa med uforsonlig Hævngjerrighed Humanisten Lemnius, der havde ovøvet at rose den Afdøde i

forfulgte hans Had ud over Graven; han kaldte ham i Aaret 1541 (to Aar efter hans Død) for „et elendigt Menneske, som Gud havde udryddet, tilintetgjort og nedstødt i Helvedes Afgrund.“

Kong Henrik af England havde han i sit tidligere Modskrivt mod denne Konges imod hans Angreb paa Kirkelæren rettede Skrivt overøst med Forhaanelser, men saasomt han kunde gjøre sig Haab om, at Kongen, der for enhver Priis vilde skilles fra sin Dronning, mulig kunde lade sig vinde for hans Sag, skrev han ham et modbydeligt krybende og smigrende Brev til, hvori han gjorde Afbigt for, at han af slette Mennesker havde ladet sig forføre til at skrive mod en saa mægtig Konge — han, „der som et uværdigt og foragteligt Menneske, en Orm, ikke havde fortjent noget Svar, men kun taus Foragt“. Han bad Kongen om Tilgivelse og tilbød sig at gjenkalde hiint Skrivt. Men da Kongen besvarede hans Skrivelse med offentlig at blotte det Foragtelige i hans Adfærd, skildrede han ham fire Maanedere efter offentlig som en Forræder og Morder, og kaldte ham „einen Stocknarren, dessen Gott der Teufel sei“. Han undskyldte sig tillige med, at han kun i Honhold til et ham af Kong Christian af Danmark givet Haab om, at Henrik vilde antage hans Lære, havde, som en Drukkenbold udspyt hiint ydmyge og forlorne Brev! . (Fortsættes.)

nogle paa Latin skrevne Vers. Han oplæste fra Prækestolen endog en Slags Banbulle imod ham, fordi „derselbige Schandpoetaeter den leidigen Stadtschreiber zu Halle (mit Urlaub zu reden) Bischof Albrecht lobe, und einen Heiligen aus dem Teufel mache Ich bitte abermals, die Unsern und sonderlich die Poeten oder seine Heuchler wollten hinfort den schändlichen Scheisspaffen (!) nicht loben, noch rühmen in dieser Kirche, Schule und Stadt!. Wo nicht, so mögen sie auch sammt ihren Herrn gewarten was ich thun werde, und wissen, dass ich's nicht leiden will, dass man den von sich selbst verdammtten heillosen Pfaffen, der uns alle gerne todt hätte, hie zu Wittenberg lobe“ (!).

Politisk Overblik.

De mange foruroligende Krigsrygter, som i den senere Tid have sat Europa i Bevægelse, synes atter at være noget i Aftagende. Hvor begrundede de have været, er for Tiden vanskeligt at sige, men der er dog dem, som ville vide, at de ikke have været saa ganske grebne ud af Luften. Det er saaledes blevet fortalt — og der paa- staaes, fra god Kilde — at det var Preussens Hensigt, eller i det mindste, at man i Paris var fuldt overbevist om, at det var Preussens Hensigt, nu at gjøre et nyt Indfald i Frankrig, for yderligere at svække dette ved nye Contributioner og ved Afstaaelsen af Fæstningen Belfort ved den sydligste Grændse. Dersom dette var blevet til Virkelighed, vilde Frankrig, siges der videre, have været fuldstændig ude af Stand til at forsvare sig og maatte derfor have nøiedes med at protestere, og trukket sine Tropper tilbage for Overmagten uden at løsné et Skud; i det Haab, at Europas Stormagter derved skulde lade sig bevæge til at intervenere imod Preussen. Den hele Fortælling lyder vistnok noget æventyrlig, men den røber i alle Tilfælde to Ting, som ere lige lidt beroligende; nemlig: 1) at Tydskland neppe er til at stole paa og 2) at Frankrig endnu er ude af Stand til at føre Krig; og det vilde da ikke være heelt usandsynligt, om Krigsrygterne om ikke lang Tid paany satte Telegrafene i Activitet. At Tydskland kunde have megen Fordeel af en Krig, er indlysende, og at det ikke vil vente med at slaaes med Frankrig til dette er kommen til Kræfter, kan man begribe.

Spanien. Nyt fra Krigsskuepladsen vil kunne ventes med det Første. Beretningerne tyde paa, at man forbereder sig paa begge Sider.

Sverrig. Et nyt Ministerium under de Geer er dannet, og maa vistnok betragtes som en Art Mæglingsministerium. Kong Oscar kommer hertil om faa Dage, og agter sig da videre over Berlin og Petersborg. Denne Reise er efter al Sandsynlighed ikke uden politisk Betydning.

Rusland. Det paa staaes, at man i Petersborg omgaaes med den Tanke at foretage en radical Omlægning af Bispedømmerne i Polen, og at man — ved Løfter — søger at bevæge Vaticanet til at gaae ind paa Planen. Der skal ogsaa i dette Øiemed være foretaget Skridt for at

bevæge den fordrevne Ærkebiskop af Warschau til at opgive sin Bispestol. At der fra Petersborg skulde komme noget der var til Gavn for den katholske Kirke, er naturligtviis mere end tvivlsomt.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 5te Mai modtog den h. Fader i en storartet høitidelig Audients og omgiven af 12 Cardinaler, mere end 1000 franske Pilgrimme.

Paderborn. I dette Dioces er for Øieblikket 24 Sogne ubesatte. Fra 6 af disse bleve Sognepræsterne afsatte efter Mailovene, de 18 øvrige bleve ved Dødstilfælde ledige. I 11 Sognekirker holdes der nu kun Lægmandsgudstjeneste uden Præster; i de andre ere de præstelige Functioner for største Delen forhindrede. Paa alle de nævnte Steder er den kirkelige Formue lagt under Beslag af Regerings-Commissairer. Foruden disse Sogne ere endnu en Mængde Vicarier og Capellanier vacante og 20—25 Præster ifølge Mailovene externerede o: landsforviste.

I Diocetet Trier beløber Antallet af de fra deres Sogne udelukkede Præster sig til 32.

Wesel. Biskoppen af Paderborn modtog for kort Tid siden 2 Sympathiadresser fra politiske Foreninger i Østerrig, den ene fra Prag, den anden fra Wien. De aflægge et glimrende Vidnesbyrd om den fortræffelige Stemning, som hersker i disse Foreninger.

Cøln. Her har der dannet sig en ny katholsk Forening, kaldet „Paulus-Forening“, med det Formaal at understøtte de hjælpeløse afsatte Præster. Medlem er enhver Katholik, der hvert Aar giver 100 Mark (omtrent 83 Kr.) som Bidrag.

Posen. Den 22de April blev der af Regeringen forelagt de herværende kath. Prælater følgende 3 Spørgsmaal: 1) Hvo regerer efter Prælaten Korytkowskis Fængsling Ærke-diocetet Gnesen? 2) Paa hvilken Maade forhandler Delegaten med Decanerne og den øvrige Geistlighed? 3) Hvorfra vide de Adspurgte det ene eller det andet? De adspurgte Herrer erklærede med Fasthed, ikke at ville

udsige noget i dette Anliggende, fordi de ikke vedkjende sig en verdslig Dommers Myndighed i reent geistlige Sager, og fordi deres Samvittighed forbyder dem at aflægge det forlangte Vidnesbyrd, da de derved ipso facto vilde hjemfalde til den store Excommunication, som er udtalt af Paven over dem, som enten hindre Kirken i at udøve dens Jurisdiction eller ere Andre behjælpelige hertil.

Breslau. Ærkebiskoppen har forladt den preussiske Stat og taget sin Bolig paa Slottet Johannisberg i Østerrig.

Westfalen. Ifølge den i Rigsdagen forelagte nye Klosterlov see følgende Klostre i Dioceset Münster deres Ophævelse imøde: 3 Franciskaner- og ligesaa mange Capuciner-Klostre, 12 Klostre af forskjellige kvindelige Ordens-Congregationer med 24 Filialanstalter og talrige Skolestationer. Ligeledes i Dioceset Paderborn: 6 Franciscaner-Klostre og 10 Ordenshuse af kvindelige Congregationer med flere Filialer. Foruden disse findes der i Dioceset Münster 2 Congregationer, som udelukkende hellige sig til Sygepleien, bestaaende i det Hele af 800 Søstre i omtrent 120 Sygehuse; i Dioceset Paderborn er der 10 saadanne Congregationer med 96 Filialanstalter. Da disse Ordener ikke tænke paa at undergive sig Statens Control, ere ogsaa hine talrige Velgjørenhedsanstalter indviede til Undergang.

Gnesen. Viebiskop Cybikowski, som paa Skjærtorsdag havde indviet den hellige Olie, er „paa Grund af ubeføiet Udøvelse af biskoppelige Embedsforretninger“ af den der-værende Kredsret idømt Fængsel paa 9 Maaneder.

England. Den protestantiske Gouverneur af Malta gjorde til Ære for den nyvalgte Ærkebiskop et stort Gjæstebud, hvorved han selv udbragte den h. Faders Skaal med følgende Tale: „Jeg udbringer en Skaal for den store og uforlignelige Mand, som, endskjøndt berøvet al sin Eiendom, dog er den mægtigste Monarch paa Jorden, Pius IX. Hans Ord gjenlyde rundt omkring Jorden; hans Udholdenhed og Mandhaftighed beundres af al Verden. Ogsaa jeg havde engang den Ære at blive stedet til Audients hos ham, og jeg kan give den Forsikkring, at jeg var dybt greben af Høiagtelse og Beundring i Nærværelse af denne Hersker og ypperste Hyrde: den største Mand paa Jorden“.

London. Et afgjørende Beviis for de Fremskridt, Catholicismen gjør i England, foreligger i den Kjendsgjerning, at for Øieblikket henimod et Dusin romersk-kathol-

ske Kirker i forskjellige Dele af Landet ere under Bygning. Det største af de nye Gudshuse er Franciscanerkirken i Chester, som den 29de Mai skal indvies af Cardinal Ærkebiskop Manning. Foruden Kirkerne opføres der ogsaa flere nye Klostre for Munke og Nonner i forskjellige Egne af England.

America. Ærkebiskoppen af Baltimore har som Pavens Legat, ledsaget af Grev Marforsi, med stor Høitidelighed og i Nærværelse af Unionens første katholske Prælater og en uhyre Folkemængde overrakt Cardinal-Ærkebiskoppen af New-York, M'Closkey, Cardinalshatten i St. Patriksskirke.

Sandwich-Archiipelot. Kalakava, Konge af de Havaiske Øer, befinder sig for Øieblikket paa en Reise i America. „Chicago Tribune“ bringer en interessant Beretning om en Samtale, som en af dens „Reportere“ (d. e. Correspondenter) havde med Kapena, der er Gouverneur af en af Archipelets største Øer, angaaende de protestantiske og katholske Missionærers Virksomhed.

Report. I den korte Tid af otte Aar har Befolkningen af Havai aftaget overordenlig. Hvoraf kommer det?

Kapena. Der gives mange Aarsager, og den fornemste er Civilisationen. Overalt hvor der findes Missionærer — jeg undtager de romersk-katholske — tager Befolkningen af.

Rep. Hvorfor undtager De de romersk-katholske Missionærer?

Kapena: Fordi disse forstaae bedre at omgaaes med de Indfødte. Den katholske Missionær begynder sit Arbejde ikke med, at de skulle sluge Bibelen, som de hverken kunne forstaae eller fordøie. Han lærer først de Indfødte at arbejde, at spare og vinder deres Velvillie. Med en Lærvillighed som smaa Børns hengive de sig til hans Veiledning og antage gjerne hans Tro, der synes mere at behage dem, end Protestanternes kolde Lære. Disse sidste have været en Ulykke for Øerne i Sydhavet.

Rep. Hvorfor?

Kap. Fordi de kun have Bibelen paa Læberne, og slet ikke, som Katholikerne, bryde sig om Folkets timelige Velfærd. Vil De have et Beviis herfor? Paa de Øer, der ere blevne omvendte til den katholske Kirke, har Befolkningen ikke taget af paa en saa forfærdelig

Maade, som i de protestantiske Dele. Det forekommer Dem besynderligt, men det er sandt.

Rep. Hvilke ere Hovedreligionerne i Deres Land?

Kap. Den romersk-katholske, den episkopale og den congregationistiske. Der gives ogsaa Mormoner hos os, men deres Religion er ikke anerkjendt.

Rep. Til hvilken Religion bekjender Kong Kalakava sig?

Kap. Til ingen!

Rep. Vilde De finde det uhøfligt, hvis jeg spurgte Dem om Deres Religion?

Kap. smilede og sagde leende: Ak jeg, jeg har slet ingen Religion, men jeg har den høieste Agtelse for den katholske Kirke og jeg agter og beundrer de katholske Missionærer.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 23de Mai. Den allerhelligste Treenigheds Fest.

I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt til Opnaelse af en salig Død. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 24. M. Maria, de Christnes Hjælp. 25. Ti. Gregor VII., Pave. 26. O. Philippus Neri, Bekj. og Ordensstifter.

Torsdagen den 27de Mai. Christi Legemsfest. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 høitidelig Procession og Levitmesse; Kl. 8 Aften Festandgt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 28. F. Vilhelm, Hertug og Bekj. 29. L. Maximinus, Biskop.

I Christi Legemsfest-Octav holdes hver Aften Kl. 8 Andagt til det allerhelligste Alterets Sacrament i Sct. Ansgars Kirke.

Søndagen den 30te Mai. 2den Søndag efter Pintse.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7, og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 5—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaar hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 22.

Søndagen den 30te Mai.

1875.

Indhold: Luthers sidste Paroxysmer. Hans Død. — Indbydelse. Indvielsesbøn. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Berlin, Hildesheim, Posen, Passau.

Luthers sidste Paroxysmer. Hans Død.

(Fortsat fra Nr. 21.)

Den livstrætte Forstemthed og mismodige Bitterhed, som forgiftede Luthers sidste Leveaar, blev i ikke ringe Grad forøget ved den Omstændighed, at, medens Antallet af saadanne Tilhængere, over hvis tøilesløse Misbrug af den evangeliske Frihed han i en lang Række af Aar stadig havde ført Klage, bestandig tiltog, formindskedes Kredsen af hans Venner stedse mere og mere. Hans tyranniske Ufordragelighed fjernede efterhaanden næsten alle hans tidligere Venner og Beundrere fra ham. Endog i Wittenberg havde han tilsidst lagt sig ud saagodtsom med Alle; kun nogle Enkelte, hvem Naturen havde begavet med en særdeles Bøielighed og slavisk Underdanighed, vare istand til at vedligeholde et fredeligt Samliv med ham, medens Andre ene havde deres Fraværelse at

takke for den vedvarende gode Forstaaelse med deres despotiske Mester. Det var Personer som Jonas, Bugenhagen, Cordatus, Amsdorf, med andre Ord Mennesker, der, uden selv at eie en eneste selvstændig Tanke, i ydmyg Passivitet lode ham forsyne sig med Tanker og Lidenskaber for paa hans Vegne at besørge saadanne Modstandere offentlig hudflettede, som han ikke selv havde Tid eller Lyst til at befatte sig med. Men selv Ingen af disse den altid vrede Partihøvdings slaviske Livtjenere kunde komme ud af det med ham, med mindre de forstode at sætte sig i et godt Forhold til hans Kone*). Selv Melanchthon kunde kun holde sig i Wittenberg ved taalmodig at finde sig i et Slaveri, som han selv betegner som vanærende, og ved at sætte lidende Taushed mod Reformatorens mange Mishandlinger og overmodige Vredesudbrud**). Luther havde derhos ligeoverfor den katholske Kirke og dens Forsvarere saa mange Aar igjennem indøvet den Taktik at mistænkeliggjøre, sværte og tilsudle Alt, samt underlægge baade Personer og Kjendsgjæringer de sletteste og laveste Motiver, at efter Crucigers Vidnesbyrd selv hans nærmeste Omgivelser stadigt vare Gjenstand for en

*) Om hendes Herskesyge og intrigante Charakter bemærker Cruciger — der under de senere (efter Luthers Død) følgende bittre Stridigheder mellem Lutheranere og Melanchthonianere hørte til det sidste Parti — i et Brev til en Ven: „Scis, illum habere ad multa, quæ eum inflammant, facem domesticam“. D. e. „Du veed, at han foruden mange andre Ting, der bringe ham i Fyr og Flamme, har en Brandfakkel i sit eget Huus.“

**): Han beklager sig herover i flere Breve til sine Venner. I et af disse siger han: „tuli etiam antea servitutem pæne deformem“ (jeg har ogsaa allerede tidligere maattet finde mig i en nedværdigende Trældom). Men Reformatorens ustyrlige Hidsighed gik saa vidt, at hans spagfærdige Medreformats endog beklager sig over legemlige Mishandlinger. Han antyder dette i et af sine Breve med et græsk Udtryk, i et andet med de aldeles umisforstanelige latinske Ord: „colaphos ab ipso acceperim“ (han har endog slaaet mig i Ansigtet).

Mistænkelighed, der laante villigt Øre til enhver Bagvaskelse og Denunciation.

Siden Aaret 1539 havde han befundet sig i en fjendtlig Stilling til de juridiske Professorer i Wittenberg. Anledningen hertil var en Strid om Ægteskabsanliggender, der havde til Følge, at Luther greb enhver Leilighed til baade fra Kathederet og Prækestolen at give sin Vrede mod Juristerne Luft. Hvad der under denne Strid opflammede hans Uvillie til den lidenskabeligste Bitterhed var Bevidstheden om, at han selv havde overgivet sin Kirke værgeløs i Juristernes Hænder, at han var den, der for stedse havde stillet sin Kirke under Statsmagtens Formynderskab. Han truede nu i sin Vrede Juristerne med, „at, havde han før gjort dem hvide, saa skulde han nu gjøre dem saa sorte, at de skulde komme til at see ud som den skinbarlige Satan selv.“ En rigtig Jurist, paastod han, maatte absolut være en slet Christen, „fordi han priser og anbefaler Gjerningsretfærdighed(!), som om den kunde hjælpe et Menneske til Retfærdighed og Salighed“!

Havde Nogen fornærmet ham, nøiedes han ikke med at kjøle sin Vrede paa den Enkelte; hans Mistænksomhed udvidede bestandig Kredsen af hans formentlige Fjender, den ahnede bestandig vidtforgreneede S sammensværgelser. Det maatte saaledes absolut være „Papisterne“, der havde ført ham den Ulykke i Huset, at en utro Tjenestepige (som han betitler „eine Erzhure, verzweifelte Balg und Lügensack“), havde bestjaalet ham, ligesom de ogsaa skulde have Skyld for, at de wittenbergske Studenters vilde Udsvævelser paadrog dem Sygdomme(!)*.

Det Forvrængede, Unaturlige og Utrolige havde overhovedet en ganske særegen Tiltækningskraft for ham.

*) Han lod ved en Placat offentlig bekjendtgjøre: „es seien die Widersacher und sonderlich Feinde des evangelischen Glaubens, die etliche Huren nach Wittenberg geschicht, die arme Jugend zu verführen und zu verderben.“

Ingen Usandhed var saa haandgribelig, intet Rygte saa absurdt, at han ikke med Begjærlighed greb det og fyldte sine Breve dermed. Han havde med sand Anstrengelse skrevet og præket sig fast i den Forestilling, at alle hans Modstandere vare Satans Redskaber, som denne Menneskeslægtens Arvefjende i det mindste aandelig, men undertiden ogsaa legemlig havde taget i Besiddelse, og der var derfor ingen Gruelighed, ingen Forbrydelse, som tillagdes Enkelte af dem, eller dem alle tilsammen, saa stor, at den maatte findes utrolig eller unaturlig. Om de tyske Biskopper forsikrede han for Alvor sine Tilhørere, at enhver af dem havde bragt ikke blot een Djævel, men en heel Skare af Helvedaander med sig til Rigsdagen i Augsburg. De taabeligste og forrykteste Ting, som den store Mængdes af deres fanatiske Prædicanter uophørligt ophidsede og med alskens Skrækkebilleder opfyldte Phantasi var istand til at foregøgle sig, opgreb han med største Ilterhed, udbredte det i sine Breve til alle Sider og bearbejdede det i sine Skriverter til nye Anklager. I April 1541, da Unionsforsøgene i Regensburg skulde tage deres Begyndelse, meldte han, at Satan nu ved Hjælp af Papisterne havde opfundet en ny Maade at ødelægge de Evangeliske paa, nemlig ved at forgifte Vinen og blande Mælken med Kalk. I Jena vare allerede tolv Personer døde af forgiftet Viin; i Magdeburg og Nordhausen skulde Mælken, der falbødes paa Torvet, være forgiftet, i Jena ligeledes. „Man kunde næsten ikke mere købe eller bruge nogen Ting“, og Luther undrede sig kun over, at Fyrsterne og Øvrighederne fandt sig i en saa uhørt Tilstand, ihvorvel han dog ikke fordølgel, at han for sin Person troede, at hine Tolv i Jena snarere vare døde af, at de havde drukket for meget! Men snart efter opdagede han en endnu underfundigere Methode, som Papisterne skulde have udfundet for at udrydde Lutheranerne, nemlig ved forgiftede Kryderier. Det havde saaledes viist sig, at de Kryderier, som forhandlede af Kjøbmændene i Erfurt, vare blandede med forgiftede

Stoffer. „I Altenburg havde allerede tolv Personer ved et og samme Bord spist sig Døden til i saadanne forgiftede Conditiorvarer“. Ikke mindre lettroende var han med Hensyn til Mordbrænderier. I Aaret 1540 meddeelte han Hertug Albrecht af Preussen, at Hertug Henrik af Brunsvig skulde have sendt mange hundrede Mordbrændere mod de evangeliske Stæder, samt at Paven havde givet 80,000 Ducater hertil; 300 af disse Forbrydere skulde allerede have faaet deres Dom!

Ligesom han tidligere havde udstedt et Opraab til Fyrsterne og Adelen, hvori han opfordrede dem til at anrette et skaanselløst Blodbad paa de oprørske Bønder*), „til at hugge, stikke og myrde, fordi det nu var Sværdets og Vredens, og ikke Naadens Tid“: saaledes vilde han i sine sidste Leveaar endnu optænde en Udryddelseskrig mod Jøderne i Tydskland. Man skulde ikke blot sætte Ild paa deres Synagoger, tilintetgjøre deres Bønnebøger og Talmudister, men fratage dem Alt hvad de eiede af Guld og Sølv, jage dem ud af Landet som gale Hunde og nedbryde deres Huse, saa intet Menneske i al Evighed mere skulde see noget Spor af deres Tilværelse. Og den her og ovenfor beskrevne Stemning fulgte ham lige til Gravens Rand. Naar han idelig i Breve blev opfordret til at trøste og raade sine mismodige og forsagte Prædicanter, der fortvivlede under Vægten af den kummerlige Stilling, hvori de befandt sig ligeoverfor den fra aandelig og kirkelig Autoritet emanciperede Befolknings Anmasselser, klager han i sine Svar paa saadanne Breve bestandig over, at han selv er saa plaget af trøstesløs Angst, at han ingen Trøst har tilovers for Andre. Han veed ikke at trøste enten sig selv eller sine forsagte Tilhængere med andet, end at Tilstanden er bleven saa fortvivlet, at Verdens Ende øiensynlig nærmer sig, og den yderste

*) At Luther af samtidige Vidner medrette blev erklæret for den egenlige Ophavsmand til dette forfærdelige Oprør, er nærmere omtalt i dette Bl. Nr. 1 S. 5—7.

Dag vil da gjøre Ende paa alle de Vederstyggeligheder, der ere en Følge af Verdens skjændige Utaknemmighed for det Lys og den Trøst, som Gud ved det af ham paany fremdragne „Evangelium“ havde velsignet Christenheden med. Saagodtsom alle hans Breve fra denne Tid bebude denne Katastrofe som den eneste Udvei af den nærværende jammerfulde Tilstand, som det eneste Haab, der er tilbage under Følgerne af den aandelige Omvæltning, som han nu erkjender, har gjort Alt værre end det nogensinde tidligere har været!

Han søger under disse ydmygende Tilstaaelser at trøste sig selv og Andre med hvad han forlængst alt havde lært, at „Gud nu engang har givet Djævelen Magt og Herredømme over denne Verden. Satan er nu engang denne Verdens Fyrste og Herre, og Verden hans Rige. Det var netop en af hans Læres største Fortjenester, at man først nu var kommen til en klar Erkjendelse af denne Sandhed, og derfor maatte man ikke love sig meget af Evangeliets Virkninger for denne Verden!“ I Medfør af denne Livsbetragtning seer han i sine to sidste Leveaar Alt opfyldt af Djævla — Fyrsternes Hoffer, Adelens Slotte og Bøndernes Hytter. Samtidigt fortvivler han over den øiensynlige Sammenhæng mellem hans Lære og den i Wittenberg herskende Irreligiøsitet og Usædelighed; han kan ikke længere udholde det i „dette Sodoma“. Hans forrykte Skrivt: „Pavedømmet stiftet af Djævelen“ tilfredsstillede ham ikke længere. Han skrev derfor endnu et Par Pasquiller mod Paven, der overbøde Alt hvad han tidligere havde præsteret i denne Retning; men han fandt ogsaa dette ligesom Alt hvad han tidligere havde skrevet altfor tamt og mat; „han var ikke“, siger han, „istand til at skrive noget, som virkelig svarede til Heftigheden af hans Vrede over Paven“. Af samme Grund var han utilfreds med et smudsig Caricaturbillede af Paven, som hans Ven Maleren Lucas Kranach præsenterede ham, rimeligviis for at ledsage et sidste Smædeskrivt mod Paven, som han havde under Arbeide. Han

fandt, at denne Ven, der havde forsynet saa mange af hans tidligere Stridsskrivter med væmmelige Spotbilleder, „her kunde have tegnet ganske andre, Paven værdigere, mere djævelske Skikkelser“. Hans Lidelser af Steensmerter hindrede ham imidlertid i at fuldende hiin Pamflet saavel som endnu et Skrivt mod Jøderne. I sin Vrede ønsker han, at Paven og alle Cardinalerne engang maatte blive hjemsøgte af de samme forfærdelige Smerter, som martrede ham.

Den 17de Januar 1546 udtalte han sidste Gang sit Anathem over Zwinglianerne, og to Dage efter øvede han sig i at finde paa nye Skjældsord og Kraftphraser mod „de Parisiske og Löwenske Æsler“ (d. e. disse to Universitetets Theologer, mod hvem han to Aar iforveien havde løsladt et sandt Skybrud af saadanne Udgydelser). Den 1ste og 6te Februar lyste han Juristerne i Band som skjændige venale Rabulister, Sykophanter og Sophister, som en Pest for det menneskelige Samfund; og ligesom han under sin sidste Sygdom jevnlig havde givet sine Følelser Luft i Forbandelser over det nylig i Trient aabnede Concilium, saaledes var hans sidste Ord til dem, der stode omkring hans Dødsleie, den besynderlige Formaning, at de ikke maatte glemme „at bede for vor kjære Herre Gud og hans Evangelium, at det maatte gaae Ham vel, thi Conciliet i Trient og den fordærvelige Pave rasede haardt imod ham“! Med disse Ord paa Læberne døde Luther i sin Fødeby Eisleben d. 22de Februar 1546. Hans fanatiske blinde Tilbedere have forgjæves opbudt deres Skarpsindighed for at lægge en tilsyneladende dybsindig Mening i denne afsindige Opfordring til at bede for Gud, hvori en ædruelig Betragtning ikke kan see andet end det sidste, om end i Vildelse udtalte, saa dog i en vis Forstand betegnende Udtryk for denne mærkværdige Mands al christelig Forsynstro fornægtende og af et uendeligt Virvar af Selvmodsigelser gjennemtrængte Livsbetragtning.

Det vil saavel af Döllingers Skitse „Morten Luther“ *) som af de Udtalelser af Reformatoren selv, hvormed vi have ledsaget samme, forhaabenlig være tilstrækkelig klart for enhver ubildet Læser, hvorledes det forholder sig med den Forsikring, at Alt, hvad der fra katholsk Side indvendes mod „Reformationens“ Berettigelse, ikke er andet end slet og ret „Bagvadskelse“, og at „Papisterne indbilde deres uvidende Convertiter, at hele Reformationen kom deraf, at Luther vilde gifte sig med en Nonne“ **)! Den ovenfor nævnte berømte Kirkehistoriker har helliget Reformationaarhundredet et hidtil ganske enestaaende grundigt og omfattende Studium og udført det ikke mindre herkuliske Arbejde, at gjøre Luthers Skrifter til Gjenstand for en saa gennemført sammenlignende Kritik, som ingen Videnskabsmand før ham har været istand til at levere, og som giver det mærkelige Resultat, at den feirede Reformator selv har fældet den meest afgjorte Forkastelsesdom over sin Gjerning, og selv i de klareste Ord fuldstændigt gjendrevet Alt hvad han har skrevet. Döllinger har den store Fortjeneste at have givet et udtømmende Billede af de Selvmodsigelser og den indre Forstyrrelse, der afpræger sig i denne Syndflod af uoverlagte og i blind Lidenskabelighed undfangede Invectiver mod Alt hvad der stod Reformatorens despotiske Instincter iveien.

Vi kunne derfor med den største Gemytsro kvittere for den foromtalte taabelige Usandhed, som vi, uden at spille noget Ord paa den, overlade bedragne og uvidende Fanatikere at trøste sig med saameget de behøve og saalænge de behage. Vi tillade os at troe, at intet forstandigt Menneske, efter Læsningen af de her meddelte

*) S. d. Bl. Aarg. 1874 Nr. 48. — Aarg. 1875 Nr. 6. Faaes i særligt Aftryk i alle Boglader (i Commission hos Andr. Fred. Høst).

**) S. Biskop Martensens Skrivt: Katholicisme og Protestantisme. S. 108.

Sammenstillinger af Luthers selvmodsigende og hverandre tilintetgjørende Udtalelser om alle kirkelige Spørgsmaal, vil kunne unddrage sig for den Erkjendelse, at det maa have en ganske særegen Art med den Sympathi og Beundring, deri vor ellers saa kritiske Tid med saa stor Ødselhed tilkjendes den kirkelige Omvæltnings Ophavsmand af en Mægte Forfattere, der alle tilhobe røbe, at de uden mindste Kjendskab til Kilderne i god Tro udskrive og til Nutidens Tarv videre bearbejde de for al historisk Sandhed blottede Fremstillinger af de her paagjældende Begivenheder og Forhandlinger, som tidligere Tidens fordomsfulde Partiaand har overleveret de følgende Slægter til Afbenyttelse i samme Øiemed, som foranledigede deres første Tilblivelse. Saa besynderligt og lidet overensstemmende med vor Tids hele Eiendommelighed dette end kan synes, maa det dog, som Alt andet i Verden have sin naturlige og derfor ogsaa forklarlige Aarsag, og vi troe, at det ikke gaaer ud over den menneskelige Forstands og Eftertankes Rækkeevne at komme paa det Rene med Grunden til dette ved første Øiekast saa paradoxe Phænomen. Vi skulle derfor forsøge paa at give i det mindste vort Bidrag til Løsningen af denne Gaade. (Slattes.)

Politisk Overblik.

England. Den tyske Gesandt, Grev Münster, har vakt endeel Opmærksomhed ved at holde en taktløs Tale i en Klub; han benyttede nemlig Leiligheden til at anbefale Englænderne de tyske Culturlove imed deres egne katholske Undersaatte. Følgen heraf var da, at et irsk Parlamentsmedlem stillede en Forespørgsel til Regeringen, som Disraeli besvarede paa en Maade der ingenlunde var smigrende for den tyske Gesandt, og som tydelig viste, at man i London ikke havde til Hensigt at følge hans

Raad. Samtidigt hermed circulere en Deel Rygter om, at Irlænderne skulde have til Hensigt at gjøre Skridt i Rom for at bede Paven om at stille sig velvillig til visse Forsoningsønsker, som det antages, at den italienske Regering nærer. Historien er temmelig apokryph; men vist er det i alle Tilfælde, at der hver Dag vise sig nye Symptomer til, at man i Italien aldeles ingen Lyst har til at efterligne den bismarckske Kirkepolitik, der saaledes allevegne, undtagen i Tydskland, synes at være Gjenstand for en og samme Dom; d. v. s. mere og mere anerkjendes for hvad den virkelig er, nemlig: et politisk Misgreb.

Belgien. Sagen imod den bekjendte Kjedelmed Düchesne, som var anklaget for at have tænkt paa at ville dræbe Fyrst Bismarck, er nu sluttet i første Instants. Domstolen er kommen til det Resultat, at der ingen Grund er til at forfølge Sagen videre. Rygter om en Krise i Ministeriet i anticlerikal Retuing colporteres for Tiden af liberale Blade, men dementeres i Regeringskredsene.

Tydskland. Atter ere foruroligende Rygter om Krig dukkede op, for paany at fosvinde. Man hørte nemlig pludselig, at Bismarck i en Rundskrivelse til de europæiske Regeringer skulde have besværet sig over den nye franske Hærlov, som efter hans Mening indeholdt en Fare for den almindelige Fred. Det Hele er naturligviis strax blevet benægtet og forholder sig mulig heller ikke saa; men at saadanne Rygter idelig og idelig komme frem paany, er ikke noget Tegn til, at man allevegne er saa sikker paa Freden, som man giver det Udseendet af.

Østerrig. Kaiseren skal paa sin Reise gjennem Grätz have yttret sig meget misbilligende om de sammesteds forefaldne Studenteroptøier imod Don Carlos' Broder, og skal navnlig have været meget unaadig imod den liberale Borgermester sammesteds, hvis Opførsel ved den nævnte Leilighed var Alt andet end beundringsværdig. Skandalen synes ret cgenlig at skyldes den „liberale“ Intelligents; Socialdemokraterne skulle endog ved Opslag paa Gaderno have fralagt sig Deel deri og erklæret det Passerede for at være under en Arbeiders Værdighed. Det maa være haardt for de Nationalliberale!

Rusland. Ifølge en romersk Correspondance til et polsk Blad synes det virkelig, at der i den senere Tid har været ført Underhandlinger mellem Petersborg og Vaticanet med Hensyn til den katholske Kirkes Stilling

i russisk Polen, og at disse have ledet til et forholdsvis gunstigt Resultat for Katholikerne, der have opnaaet adskillige ikke uvæsenlige Indrømmelser af Cabinettet i Petersborg. Indrømmelser, som afgjort gaae i Retning af kirkelig Selvstyrelse. Dette skyldes — siger man — væsenlig den Dygtighed og den Klogskab, hvormed Cardinal Antonelli har behandlet denne vanskelige Sag, og skulde det bekræfte sig, vilde det vistnok være et meget glædeligt Tegn.

Kirkelige Efterretninger.

Berlin. Indenrigsministeren har udstedt en Befaling til alle Regeringer i Provindserne om, at Samlinger til Bedste for katholske Geistlige i det Øiemed at holde dem skadesløse for de dem ved de nyeste Love, den saakaldte „Brødkurvslov“, unddragne Penge, kun maae finde Sted med Overpræsidentens Bevilling.

— Liberale Blade udtale sig meget bittert om, at Kaiserindens Overhofmester, Grev Nesselrode, i Herrehuset har stemt mod den saakaldte „Brødkurvslov“. Kaiserindens Overhofmester — skrive de — er maaskee den regelmæssigste Deeltager i hver Session, hvor det gjælder om at afgive en Stemme mod den kaiserlige Politik. Skjøndt hans Embede som Kaiserindens Overhofmester ellers ikke sjældent afholder ham fra at indfinde sig i Herrehuset, har han dog aldrig forsømt Afstemningerne om Skoletilsynsloven, om Mailovene, om Civilægteskabsloven etc. for at afgive sit trodsige Nei.

Hildesheim. Følgende Geistlige i Dioceset blive truffne af den nævnte „Brødkurvslov“: 1) Hele deres Indtægt miste, foruden foruden den højærv. Biskop, Domcapitlet, Generalvicariatet og Domgeistligheden, endnu 30 Geistlige. 2) Størstedelen af deres Indkomster miste 7 Geistlige. 3) Halvdelen og mere miste 11 Geistlige. 4) Et betydeligt Tab lide 16 Geistlige. Endnu flere andre Præster lide et mere eller mindre betydeligt Skaar i deres Indtægter. Den hele Sum af de tilbageholdte Betalinger beløber sig til 129,000 Mark preuss. Det katholske Folks

Trofasthed indestaaer imidlertid for, at ogsaa „Brødkurvsloven“ ikke vil faae den paatænkte Virkning.

Posen. Den 7. Mai vare i Anledning af den hemmelige Deleгат paany 6 Domherrer og nogle andre Geistlige stævnedede for Retten. Da de ligesom ved den første Termin vægrede sig ved at udsige noget, bleve de dømt til Fængsel, men maatte løslades igjen, fordi der i Fængslet ikke mere kunde skaffes Plads for dem. Som der siges, skal et af de større Værelser i Fængslet indrettes til Domherrernes Ophold. Medens hiin Forhandling førtes, fandt foran Domhuset et Sammenløb Sted, og flere Personer skulle være arresterede.

Passau. Den 12te Mai døde Biskop Heinrich af Passau efter et kort Sygeleie.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 30te Mai. 2den Søndag efter Pintse. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 8 Aften Andagt til det allerhelligste Sacrament. — Ogsaa paa de følgende fire Aftener holdes høitidelige Andagter til det allerhelligste Sacrament, og sidste Aften, den 3die Juni, sluttet den festlige Octav af Christi Legemsfest med Prædiken og Procession. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 31. M. Angela Mericia, Jomfru. 1. Juni. Ti. Pamphilus, Mart. 2. O. Marcellinus, Petrus og Erasmus, Mart. 3. To. Octav af Christi Legemsfest. 4. F. Festen for Jesu guddommelige Hjerter (feires offentlig førstkommande Søndag); Kl. 8¹/₄ Messe for Broderskabets Medlemmer. 5. L. Bonifacius, Apostel for Tydskland.

Søndagen den 6te Juni. (Norbert, Biskop.) 3die Søndag efter Pintse. Hovedfesten for Jesu guddommelige Hjerter.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8¹/₂. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 23.

Søndagen den 6te Juni.

1875.

Indhold: Den traditionelt forplantede Betragtning af Reformationen.
Topcliffes Propheti og hans Fald. Politisk Overblik.

Den traditionelt forplantede Betragtning af Reformationen.

(Sluttet.)

Ethvert tænkende Menneske vil udentvivel indrømme os, at den meest betydende og i Grunden Alt afgjørende Factor i Menneskelivets historiske Udvikling er Traditionen. Den forplanter ikke blot den nøgne Kundskab om det som er skeet, men tillige den i Fortidens Opfattelse af det Skete begrundede Vurdering af de paa-gjældende Phænomeners Betydning ligeoverfor Sandhedens, eller med eet Ord alle høiere Interessers formentlige Fordringer. Paa det reent naturlige eller blot menneskelige Omraade er der nu vistnok stor Meningsforskjællighed i denne Henseende. Men paa de overnaturlige Enemærker: med en af Gud aabenbaret Religion, med Christendommen maa det nødvendigt forholde sig ganske anderledes. Saa sandt Gud maatte ville, at den aabenbarede Sandhed skulde bevares og forplantes uforvansket og udvikle sig

overensstemmende med det Øiemed, hvori den var given: saasandt maatte Han ogsaa sørge for, at de Organer, ved hvilke den guddommelige Sandhed skulde forkyndes for Verden, og paa hvis Vidnesbyrd den skulde troes af alle Mennesker, stedse befandt sig i fuldkommen Enighed om hvad der af enhver Christen skulde troes som guddommelig aabenbaret Sandhed, samt at disse Organer ved en overnaturlig Bistand maatte betrygges mod enhver feilagtig Opfattelse af de aabenbarede Troeslærdomme. Dette Begreb om den christelige Overlevering, der i den fra Slægt til Slægt forplantede Fælledsforstaaelse af den aabenbarede Sandhed seer en Virkning af det guddommelige Forsyns Styrelse og den Helligaands Kirken forjættede Bistand (Joh. 14.), forkastede de saakaldte Reformatorer jo, som bekjendt, aldeles. De degraderede den katolske Kirke til en reen menneskelig Anstalt, der i Tidernes Løb ved en uoverseelig Række af Løgne, Bedragerier og Anmasselser havde bemægtiget sig det aandelige Herredømme over Verden, og de fandt det derfor nødvendigt at begynde en ny Kirkebygning og dermed skabe en ny Tradition, der tog sit Udgangspunkt fra den totale Tilintetgjørelse af Fortidens christelige Overleveringer. Luthers og hans, i flere vigtige Punkter med ham uenige, Medreformatorers mislige Skrivtfortolkning samt deres Betragtning af Fortiden blev nu gjort til Grundlag for en heel ny Fremtidsudvikling, og Troen paa hans guddommelige Sendelse og personlige Ufeilbarhed er saaledes indenfor den af ham stiftede Kirkes Omraade traadt istedetfor Kirkens eller den kirkelige Lærestands af Christus garanterede Ufeilbarhed i Troesager. Videre gaaer nemlig denne Ufeilbarhed ikke, medens det derimod med det lutherske Pavedømme og den nye lutherske Tradition forholder sig heelt anderledes. Støttende sig til Luthers personlige Autoritet gaaer man igjennem Tykt og Tyndt med denne nye Traditions feirede Ophavsmand, uden at ændse de i hans Skriver i saa stor Overflødighed opbevarede

Vidnesbyrd om Upaalideligheden af hans Skjøn om de høieste aandelige Anliggender og Ugyldigheden af hans dristige Paastande.

At det kunde lykkes en saa energisk og med saa overordenlige Evner i denne Retning udrustet Personlighed som Luther, understøttet af en ualmindelig bevæget Tids begunstigende Omstændigheder, at virkeliggjøre Christenhedens nuværende religiøse Adsplittelse kan man endda forklare sig. I den Menneskealder, hvori det kirkelige Frafrald gennemførtes, afløste Begivenhederne saa hurtigt hverandre, holdtes Agitationen saa uafbrudt igang og dreves med en saa rastløs Energi fra dens Ophavsmands Side, at de Lidenskaber, som den satte i Bevægelse, ikke lode Rum tilbage for besindig og rolig Overveielse. Alt gik deengang i den aandelige Verden, som det nu, efter Dampmaskinens Opfindelse, gaaer i den legemlige. Men at de nye lutherske Traditioner kunde vedblive at hævde deres formentlige Rettigheder igjennem hele tolv Slægtfølger, eller i mere end tre Aarhundreder efter Reformatorens Død, det seer unægtelig gaadefuldt ud, efterat den fuldstændige Samling af hans Skrifter i dette lange Tidsrum har foreligget den fra den katholske Eenhed i Troen adskilte Verden. Denne Masse af uoverlagte, i en stedse kunstig vedligeholdt lidenskabelig Opbruusning udslyugede slet begrundede Paastande og ubeviste Beskyldninger indeholder nemlig, som vi ovenfor have viist, deres egen fuldstændige og udtømmende saavel directe som indirecte Gjendrivelse. Men Sagen er, at saagodtsom Ingen af Luthers og Reformationens talløse Lovtalere nogensinde have læst uden enkelte af hans meest renommerede Skrifter, og at de Faa, som have rost sig af at have gjennepløiet dette Chaos af vilkaarlige og lunefulde, al sund Menneskeforstand og regelbunden Tænkning oprørende og hverandre ophævende Theorier og reformatoriske Projecter, — at disse Faa under deres langvarige og møisommelige Læsning have glemt det Ene for Andet, men bestandig læst videre i den tillidsfulde

Formening, at Alt hvad denne „Guds Mand“ (d. e. den af Gud beskikkede Kirkereformator) har sagt, dog tilsidst maatte vise sig at være sandt og rigtigt, om det end ofte forekom dem at være nok saa uforligeligt med almindelig sund Menneskeforstand, saavel som med Sædelighedens, Sømmelighedens og Retfærdighedens Fordringer. Vi forundre os ingenlunde over, at kun meget faa protestantiske Geistlige og Theologer have kunnet bekvemme sig til et for deres egen aandelige Udvikling saa ufrugtbart, ja i egenlig Forstand modbydeligt og ethvert i aandelig Henseende normalt construeret Menneske afskrækkende Arbeide, som det at fordybe sig i Luthers abnorme og forstyrrede Udgydelser over Anliggender, som han havde berøvet sig selv al Evne til at vurdere. Men man har Ret til at frabede sig den opstyltede Tillidsfuldhed og indbildte Sikkerhed, hvormed Personer, der kun kjende Reformatorens Skrifter af vilkaarlige og ofte tendentiøst forvanskede Uddrag, og hans Liv og Virksomhed kun af uvidende Lovtaleres farvede Fremstillinger, optræde ligeoverfor det store Publicum som Reformationens bestaltede Advocater, uagtet de fattes alle Betingelser for et selvstændigt Omdømme.

Saadanne Forfattere er det fornemmelig, som hertillands i den senere Tid have bestræbt sig for at puste Liv i den for et Par Menneskealdere siden baade i Tydskland og her og andensteds mere og mere hendøende Reformationens begeistring — ved romanagtige Skildringer, der fra først til sidst ere gennemvævede af historiske Usandheder; men da disse ere Almeenheden noksom bekjendte af deres respective Forlæggeres ideligt gjentagne og med vægtige Bladanbefalinger forsynede Bekjendtgjørelser, indskrænke vi os til blot eksempelvis at gjøre vore Læsere bekjendte med et paa Grund af dets Korthed mere overkommeligt Prøvekaart paa disse Bidrag til Luthers Forherligelse.

I en for nogle Aar siden udstedt Subskriptionsindbydelse paa en Samling af Luthers Breve har Udgiveren

været saa heldig at kunne anbefale sit Forehavende med følgende Ord af en i christelig-literære Anliggender almindelig anerkjendt Autoritet:

„Luther er en af de meget Faa (skriver J. P. Münster i et Brev fra 1806), som siger mig Noget, der synes mig Nyt — endog det Bekjendteste og ofte Gjentagne synes mig nyt hos ham (istedetfor ofte omvendt); dette kommer vistnok deraf, at han aldrig har sagt et eneste Ord blot efter Andre, men har forsøgt Alt, hvad han sagde, først i sit eget herlige frie og dybe Sind; derfor vidste han det saa sikkert og kunde sætte Alt derpaa. Af ham har jeg meget at lære, thi hos ham gaaer Alt ud paa vis og glad Besiddelse d. e. Tro; istedetfor at den nyere Religiositet har tabt sig saa meget i blot Længsel. Det er mig derfor af stor Vigtighed ved enhver Ting at vide hvad Luther har sagt derom, fordi jeg veed, hvilket fortræffeligt Menneske han var, og hvor nøie og inden i sig selv han prøvede, inden han lærte.“

Indbyderen vedbliver derefter selv som følger:

„Da den i ovenanførte Ord saa varmt og hjerteligt udtalte Kjærlighed til vor ærværdige Kirkefader ikke blot som Lærer. men ogsaa som Menneske, der for 63 Aar siden kun fandtes i meget Faa, nu paa en saa glædelig Maade er levet op igjen i den almindelige Folkebevidsthed saavel her, som vel endnu mere i Norge, hvor Luther er bleven det menige Folks Yndlingsforfatter lige op til Nordcap, saa tør det vel ogsaa haabes, at en Samling af almeeninteressante Breve fra Luther vil finde samme gode Modtagelse som saa mange andre af hans Skrivter. Man har med Rette kaldt Luthers Bordsamtaler*) et af de smukkeste Efterladenskaber,

*) Med Hensyn til dette „smukke Efterladenskab“ skulle vi tillade os at bemærke, at disse Optegnelser af Alt hvad der under de wittenbergske Theologers hyppige Aftensammenkomster i et Vertshuus faldt den overstadige Reformator af Munden, vakte stor Forargelse dengang de (efter hans Død) førstegang saae

vi have fra ham paa Grund af det klare levende Billede, de give os af Manden(!); men dette gjælder i det mindste i lige saa høi Grad om Luthers Breve; thi her have vi hans Ord, ikke efterskrevne efter Hukommelsen af beundrende Venner, men i selve den Skikkelse, hvori han selv har nedskrevet dem med sin egen trofaste Haand og med en saa uprydet hjertelig og sanddru Ligeformhed, at man seer ham lyslevende for sig ganske som han var.“

Indbyderen bemærker, at hans Arbejde er en Oversættelse af Hases Samling, som han blot har forøget med et Par større Breve, der ligesom de øvrige „give Læseren et klart Indblik i Luthers høist mærkværdige Udvikling fra Munkeovertroens Trældom til et Christenmenneskes Frihed, og fra en afmægtig Selvpiner til den mægtigste Idrætsmand i Christi Kirke siden Apostlenes Dage“.

Vi troe, at Indbyderen har gjort Biskop Mynsters Minde en slet Tjeneste med det anførte Citat. Den berømte Afdøde omtaler nemlig i sine „Erindringer“ fra hiin Tid ikke, at han nogensinde har beskæftiget sig med Læsningen, og — hvad der her ene vilde have nogen Betydning — med et Studium af Luthers Skrifter. En saa aandrig Mand som han kunde for det første umulig finde en Nydelse i en saa aandløs Lecture, og det omfattende Studium af den nyere Philosophi, der i de Aar optog al hans Tid og som ad den indirecte Vei førte ham til christelig Tro og Erkjendelse, synes derhos aldeles uforeneligt med en sideordnet Beskæftigelse med en Skribent, hvis uphilosophiske og ulogiske Natur ingen Tids-

Lysset. Bevægelsens fornemste Ledere frygtede ikke uden Grund for, at de kunde bibringe Reformationen et sandt Dødsstød. De vrømle nemlig i deres oprindelige Skikkelse at saa modbydelige Smudsigheder og usømmelige Kaadheder, at man fandt det nødvendigt at foretage en gennemgaaende Udrensning i alle følgende Udgaver af Luthers samlede Skrifter. De existere altsaa kun i en forfalsket Skikkelse.

alders Literatur let kan opvise Mage til — med Undtagelse maaskee af de første christelige Aarhundreders gnostiske Secter. Havde en saa logisk Aand som J. P. Mynster virkelig studeret Luther, da vilde han være kommen til samme Resultat som Döllinger. Hiin Yttring kan derfor kun betragtes som et Offer, denne ualmindelige Mand i Medfør af sin Stand har bragt den eengang vedtagne traditionelle Betragtning i en unægtelig meget uheldig sentimental-affecteret Form, og som en velforstaaet Pietet burde have forbudt Vedkommende at opfriske.

Politisk Overblik.

Tydskland. Bismarck har ophævet det berygtede preussiske Pressebureau, som man siger, fordi det havde været Skyld i Udbredelsen af den sidste Tids allarmede Krigsrygter. Stakkels Pressebureau! det er Lønnen for saa lang og tro Tjeneste. Naturligviis er der Ingen der troer, hverken at Allarmrygterne virkelig skyldes Pressebureauet eller at Pressebureauet virkelig har ophørt at eksistere.

Spanien. De sidste Efterretninger fra Krigsskuepladsen lyde særdeles gunstigt for Carlisterne; disse have erobret et Par mindre Byer og sat sig i Stand til at landsætte nye Vaaben til Trods for den spanske Regeringsflaade, hvis Admiral blev dræbt i Kampen.

Belgien. Ministeriet har dog — som det synes — tabt en Deel af sit gode Mod. Dets Optræden imod en Processions Afholdelse i Nærheden af Brüssel er aabenbart et Symptom herpaa, selv om det ikke er sandt, hvad man paastod, at Bismarck udtrykkelig havde fordret saadant af den nuværende clericale Regering — for at styrte den naturligviis; thi at det har været det Berlinske Cabinets Hensigt, er vistnok sikkert. Ligeledes har Ministeriet givet efter i Spørgsmaalet om Strafbarheden af paa tænkte Attentater, idet det har forelagt Kamrene en

Lov, der gaaer ud paa at sætte Straf for Tilbud om at ville begaae en Forbrydelse, noget der tidligere, ligesaa lidt i Belgien som andensteds var Tilfældet. Om Ministeriet vil vinde noget ved saadan Eftergivenesshed, er vistnok mere end tvivlsomt.

Sverrig-Norge. Kong Oscar er fra Kjøbenhavn ankommen til Berlin, hvor man synes at have modtaget ham med stor Forekommenhed.

Østerrig. En Historie om et nyt Attentat paa Fyrst Bismarck har vakt stor Opsigt; den er i Korthed følgende: En Person tilbød skriftlig Provincialen for Jesuiterordenen (Pater Bülow), at myrde Rigskantsleren for 1 Million Gylden, hvorpaa Provincialen øieblikkelig lod vedkommende Skrivelse aflevere til Politiet. Dette er altsammen meget simpelt; men Spørgsmaalet er nu: skylder Bismarck virkelig Jesuiterne sit Liv — eller var det Hele maaskee en fin men mislykket Fælde lagt for Jesuiterne af?

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 6te Juni. (Norbert, Biskop.) 3die Søndag efter Pintse. Hovedfesten for Jesu guddommelige Hjerte. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 8 Aften Festandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — 7. M. Robert, Abbed. 8. Ti. Medardus, Biskop. 9. O. Primus og Felicianus, Mart. Kl. 8^{1/4} Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 10. To. Margaretha, Dronning. 11. F. Barnabas, Apostel. 12. L. Johannes af Sct. Facundus, Bekj.

Søndagen den 13de Juni. 4de Søndag efter Pintse. (Antonius af Padua.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8^{1/4}. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredags Efters. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8^{1/2}. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8^{1/2}. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontoirer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 24.

Søndagen den 13te Juni.

1875.

Indhold: En kritisk Anmeldelse i Dansk Kirketidende. Tower.
Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Cöln, Wesel,
Posen.

En kritisk Anmeldelse i Dansk Kirketidende.

I Dansk Kirketidende Nr. 20 (16de Mai) har det, behaget Hr. Pastor Brandt at anmelde og kritisere Præfect Grüders Svar paa Biskop Martensens bekjendte Skrivt. Hr. Br. møder naturligviis her med den samme suffisante Ufeilbarheds Mine, som karakteriserer alle hans Udtalelser om kirkelige Anliggender. Han behøver jo aldrig at begrunde sine afgjørende Domme eller bevise sine flot henkastede Paastande; nogle Slagord og formentlig aandrige og vittige Phraser eller genialt anbragte Ordsprog eller Ordspil, ledsagede af de ham ganske uundværlige Haansord og udtalte i en saa overlegen Tone, at denne imponerende Sikkerhed upaatvivlelig i høi Grad beundres af alle dem, som blindt troe paa de af ham repræsenterede kirkelige Paradoxers Uimodsigelighed — det er Alt hvad denne literære Storhed behøver, for fuldstændigt at tilintetgjøre Alt hvad der ikke bøier sig for hans kirkelige Supremati. Uagtet hverken han eller Nogen

af hans Meningsfæller vides nogensinde at have „opdaget“ eller „oplyst“ Noget paa Aandens Enemærker, som er værd at tale om, men i mange Aar ikke have gjort Andet end at tygge Drøv paa Grundtvigs bekjendte „Opdagelse“ og „christelige Oplysninger“, saa føle disse lykkelige Arvetagere sig ikke desto mindre sua høit ophøiede over alle andre Christenmennesker, at de ansee det for aldeles overflødigt at tage mindste Notits af nogen Indsigelse mod deres bekjendte Yndlingstheorier. Grundtvig har jo „klaret“ Alt for dem; de føle sig saa ubeskrivelig sikre, at Hr. Br.' Methode i denne udkaarne Kreds maa erkjendes for at være det et saa ophøiet Standpunkt ene værdige og fuldkommen adæqvate Udtryk for deres kirkelige Viisdoms irreformable Ufeilbarhed!

Man tænke sig blot hvad Hr. Br. i denne Retning er istand til at præstere! Vi erindre, et Par Gange tidligere at have seet denne literære Notabilitet affærdige større Skrivter med nogle i faa Linier henkastede foragtende Ord; her gjør han det paa halvanden Spalte i D. Kt. af med en grundig theologisk Drøftelse af de vigtigste kirkelige Spørgsmaal, hvilken han paa sin kort affeiende Maneer frakjender al Værd og Betydning. Har hans storagtige Arrogance ligeoverfor hans folkekirkelige Colleger ofte overskredet Sømmelighedens Grændser, saa seer man dog især denne imponerende Egenskab udfolde sig i sin hele Glorie, naar det gjælder om at finde den rette Tone og de bedst betegnende Udtryk for den fornemme Ringagt, hvormed denne den grundtvigske „Anskuelses“ bestaltede Kirkeværge ved enhver given Leilighed finder det sømmeligt, at udtale sig om den katholske Kirkes Anliggender. I disse Tilfælde puster hans hovmodige Opblæsthed sig op til en Høide, der truer Blæren med Sprængning, dersom denne Overfylde af aandelig Overlegenhed ikke fik behørig Luft i aandrig Spydighed og bidende Spot. Til Beviis for hvad vi her have sagt om Tonen i Hr. Br.' kritiske Præstationer, skulle vi meddele vore Læsere nogle Brudstykker af det her omtalte Product.

„Hr. Grüders Svar til Biskop Martensen“, heder det, „er udførligt nok, dersom det i samme Grad var overbevisende*); men det gaaer her som saa tidt, at, om endog der er en Deel af Angrebet paa Modstanderen, der kan være træffende nok, skjøndt selv dette er blandet med en Mængde forsætlig (!) eller uforsætlig Misforstaaelse, saa er hans eget Stade med al sin tilsyneladende „Sikkerhed“, saa usikkert og hult, at det næppe kan lokke nogen, der ikke foretrækker en aandelig Fallit og at kunne sove i Ro for den Kamp, det altid koster at leve.“ Disse topmaalte Uforskammetheder efterfølges kort efter af den med en raffineret Hovmods overlegne Haan fremførte absurde Bemærkning om et Hovedafsnit i Bogen, at det „røber, at ogsaa for Hr. Grüder er Christendom væsenlig en Lære“. Til Oplysning for alle i Hr. Br.' Tankegang Uindviede om Betydningen af denne paradoxe Phrase skulle vi her blot bemærke, at efter denne grundtvigske Doctrin — saaledes som Hr. Br. her paa en underfundig Maade finder det hensigtsmæssigt at fremstille og benytte den — skal „Christendom“ egenlig slet ikke være en Lære, men et Liv**). De Mange, der „forsætligt eller uforsætligt“ forvrænge Grundtvigs Slagord og Hyperboler, betakke sig nemlig som bekjendt for alle bestemte, Troen normerende og det religiøssædelige Liv forpligtende „Dogmer“. Christendom og Tro synges jo ind, Forstand, Fornuft og Logik ere aldeles banlyste fra deres lyksalige Frihedslivs Enemærker; En-

*) Dette saavel som de øvrige understregede Ord ere alle udhævede af os.

***) Vi tillade os dog at bemærke, at Grundtvig aldrig har sagt noget saadant Nonsens. Denne Forvanskning og Fordreielse af en indenfor sin rette Begrænsning af alle religiøse Mennesker anerkjendt Sandhed har Hr. Br. her sat paa Skruer i sine specielle Hensigtens Interesse. Vi skulle i det Følgende vise, at en aldeles uforsætlig Miskjendelse af denne Tankes rette Mening vilde förudsætte en Dumhed, som Ingen kan tiltroe en saa fiffig Polemiker som Hr. Br.

hver troer og lever som det huer ham bedst; Alt er saa levende, at der tilsidst engang gaaer Levende i det Alt-sammen! Den katholske Betragtning af det Christelige som det, der væsenlig er en Lære, finder Hr. Br. derimod at være saa død og aandløs, at alene den vilde være nok til at retfærdiggjøre de forudgaaende Haansord, saavel som den umiddelbart paafølgende ikke mindre uforkammede Yttring, at Forf. (d. e. „Hr. Grüder“) og med ham naturligviis alle katholske Theologer „enten ikke kan eller ikke vil forstaae den protestantiske Retfærdiggjørelse af Troen alene“.

Dog — denne geniale over alt „Dogmevæsen“, og al theologisk „Gymnastisk“ (!) høit ophøiede Aand er dog i et enkelt Punkt en Smule naadig mod den i alle andre Henseender af hans ubønhørlige Kritik tilintetgjorte Forf., i det han indrømmer, at „selv med Biskop Martensens Modificationer yder det protestantiske Skrivtprincip en meget usikker Grundvold“, samt at Martensen paa dette Punkt er „greben i Selvmodsigelser, eftersom han ikke har kunnet undgaae at henflye til Traditionens og Kirkens Vidnesbyrd“. Det er nemlig nøksom bekjendt, at Forkastelsen af Skrivtprincippet er den grundtvigske Retnings eller „Kirkeafdelings“ uprotestantiske Særmærke. Men Hr. Br. indhyller denne for hans Standpunkt uundgaaelige Compliment til Catholicismen af skyldigt Hensyn til sin stoklutherske Biskop i en Form, hvis bugtede Tvetydighed fortjener ikke at blive ubemærket. Det heder nemlig, at Forf. („Hr. Gr.“) „mener at have grebet Biskop M. i de omtalte Selvmodsigelser, og at han (Forf.) i alt Fald (d. e. om dette ogsaa ikke skulde forholde sig saaledes, hvilket Hr. Br. jo ikke vil give sig Udseende af at mene) viser, at selv med B. M.' Modificationer“ etc. Det Samme gjælder om den strax paafølgende Bemærkning om det protestantiske Troesprincips Forhold til det religiøse Liv, hvor Forf. „troer at kunne eftervise den Skade, som det (det pr. Princip) hele Tiden har virket, og som Luther selv allerede maatte beklage“.

En snogeagtig bugtende Underfundighed, forenet med orakelmæssig Dunkelhed er nemlig et for Hr. Br.' Polemik aldeles uundværligt Element. Han synes saaledes her under tvetydige Vendinger — ved Siden af sin yderst delicate Berøring af den af hans lutherske Biskop protegerede, men ellers (d. e. i Conflicter med folkekirkelige „Undermaalere“) altid med spydig Haan affærdigede lutherske Skrivttheologi — at ville forbeholde sig en Reclame til Gunst for Traditionen og Kirken. Men vi tillade os med Hensyn til det første af disse Begreber at erindre ham om, at Grundtvigs Lære om „Ordet af Herrens egen Mund“, som den eneste sikre levende Overlevering, har proclameret den fuldstændigste Fallit paa traditionel Sands, og at som Følge heraf hvad han kaldte den hellige almindelige (d. e. katholske) Kirke ikke er noget i den nærværende Virkelighed Existerende, men en usynlig Fremtidskirke — en tom Idee, et Phantom, som først er bestemt til at realiseres i en uendelig og uafselig lang Fremtid!

Den her omtalte ærede „Kirkeafdeling“ finder saaledes Erstatning for en kummerlig Virkelighed i høitflyvende Forventninger om en stor Fremtid, en „ny Pindse“ (!); men, naar den med saa tillidsfuld Ringcagt seer ned paa al Theologi og „Skrivtklogskab“, maae vi dog — med Hensyn til den forommeldte Phrase, at „Christendom ikke er en Lære“ — tillade os den Bemærkning, at Skrivtordets Gyldighed for Christne ikke ophæves eller bortfalder med Forkastelsen af det saakaldte Skrivtprincip. Det er nemlig saa langt fra, at hiin nye Lære om, at Christendom ikke er en Lære, finder Medhold i Skrivtens Udsagn, at det er Enhver, der har modtaget lidt christelig Underviisning, noksom bekjendt, hvor stor Vægt saavel Herren selv som hans Apostle lægge netop paa den Sandhed, at Christendom først og fornemmelig er en Lære. Johannesevangeliet indeholder en fortløbende Række af Herrens egne Udtalelser om hans Læres Guddommelighed, og det Samme gjælder om Apostlenes

Gjæringer saavel som deres Breve. Denne med saa stor Vigtighed og med en latterlig Prætention paa udsøgt Aandrighed fremhævede uchristelige og skriftstridige Sætning er tillige — hvad vi allerede troe tilstrækkeligt at have antydnet — i sig selv en complet Absurditet; thi hvad er den vel selv andet end en mod al sund Menneskeforstand stridende Stuedoctrin — en *Lære* om „Christendom“, der kan være ret brugbar til at liste sig fra en Sag, som man er bedst tjent med ikke nærmere at indlade sig paa, men som uheldigviis kun kan findes antagelig, hvor man „foretrækker en total aandelig Fallit“ paa et uhildet Skjøn og en dorsk og dum Beundring af underfundigt Phrasemageri for selvstændig Eftertanke! Saa sandt nemlig den sunde Menneskeforstand i enhver Livsytring i Tilværelsens høiere Regioner seer en Afspejling af de til Grund for samme liggende Theorier, saavist er Christendommen først og fremmest eller væsenlig netop en *Lære*; thi den maatte nødvendig være til som saadan, førend Menneskelivet kunde omdannes efter den. Det er derfor intet Under, at den beaandede Kritiker har det slemme Uheld i den næstfølgende Sætning, fra sit Standpunkt og i dets Interesse at maatte gjøre Forf. („Hr. Gr.“) den ovenfor omtalte virkelig selvmorderiske Indrømmelse angaaende Forholdet mellem det protestantiske Troesprincip og det religiøse Liv — at nemlig det første hele Tiden har været til stor Skade for det sidste*).

Saavist som altsaa alle fornuftige Mennesker altid have været enige om at henføre alle Forhandlinger om Princip-

*) Angaaende den med velberegnet Fiffighed henkastede undskyldende og rosende Yttring om Luthers Beklagelser af denne Skade, da have vi i de foregaaende Numere af dette Blad meddeelt saa fuldstændige Oplysninger ud af Reformatorens egne Udtalelser om dette Punkt, at Hr. Br. og Consorter maae for os længe nok trøste sig med at uddrage Stof til Lovtaler over Reformatoren af hans egen Fordømmelse af det ryggesløse Liv, som hans *Lære* havde affødt!!

spørgsmaal til Læren, saa foreligger her en saa flagrant Selvmodsigelse, og dermed et saa evident Beviis for det Intetsigende i den omtalte hule Phrase, at Ingen vil være istand til at troe, at Hr. Br. for sin egen Person har Brug for denne aandfulde Distinction imellem Læren og Livet. Thi hvad er vel hele den saakaldte „kirkelige Anskuelse“ (d. e. Grundtvigs radicale og kirkeopløsende Betragtning af Christendommen) Andet, end en Lære? Og kan det nægtes, at, dersom denne Lære aldrig var fremkommen, da vilde det Liv, som Hr. Br. og hans Meningsfæller leve, aldrig have eixisteret? Det tør dog vel betragtes som en afgjort Sag, at man da vilde være bleven forskaanet for det kjedsommelige og ufrugtbare Drøvtyggeri paa det evige Eet og Samme: Læren om Daaben og „Troens Ord“, saavel som for den modbydelige Anmasselse, hvormed alle til denne Kirkeviisdom hørende vilkaarlige Paastande ere blevne forfægtede.

Om Grundtvigs eiendommelige Behandling af Læren om Daaben forbeholde vi os en senere, ved en Yttring om det af Hr. Br. saa kort og fyndigt affærdigede Skrivt foranlediget, Udtalelse, hvormed vi ikke her ville bortlede Opmærksomheden fra nærværende Protest mod de literære Usømmeligheder, hvori særlig Hr. Br. saa længe upaataalt har sat en Ære i at excellere. Det hovmodige Selvbehag, der uafsladeligt stikker Hovedet frem imellem hans tilvante, alle Modstandere af hans og hans Fællers kirkelige Doctriner, affeiende Orakler og Slagord er et talende Beviis for, at det Liv, som Grundtvig i saa høie Toner prises for at have vakt i vort Fædreland, har den slemme Lyde, at ikke blot det religiøse Element er blevet mere og mere trængt tilbage af forskjellige urene og rent verdslige Tendentser, som have fundet deres Regning ved at tage hans Frihedsbegreb til Indtægt for politiske Roderier og kirkelig Selvtægt; men at flere af hans fornemste aandelige Arvinger ved deres eiendommelige Behandling af christelige Spørgsmaal klarligt have godtgjort, at den hidsige Iver, hvormed de hævde deres

exclusive Dogmer (der dog ikke maa kaldes for Lære!) er aldeles fremmed for al virkelig religiøs Interesse. Der er blandt dem slet ikke Tale om Religion; det er ene den kirkelige Partiaand, der her driver sit uhyggelige Uvæsen med at vildlede og blænde de Mange, som leve i den Tro, at Grundtvig — ligesom formentlig Luther i sin Tid — ganske utvivlsomt havde en høiere Sendelse, og at der er ingen anden Redning ud af den nyere Protestantismes Labyrinth, end blindt at underkaste sig hans, og — efter hans Død — hans formentlig meest begavede Lærlinges Ledelse. At Hr. Br., som hans Efterfølger i Embedet og Partiets staaende Ordfører, i Medfør af disse Egenskaber, gjælder for den første af disse Autoriteter paa anden Haand, følger af sig selv. Religion og Religiøsitet lader sig efter vor Formening ikke forlige med en Adfærd, som ethvert ærligt Menneske, der er istand til at gennemskue den, ikke kan andet end fordømme.

Man kommer, hvad Alt dette angaaer, uvilkaarligt til at anstille en Sammenligning mellem Grundtvigs og hans Meningers nuværende Hovedrepræsentants polemiske Fremgangsmaade. Gr. ansaae sig aldrig for ophøiet over den Forpligtelse at give Grunde for sine Paastande; vare disse Grunde end ikke fyldestgjørende for Andre, saa vare de dog overbevisende for ham selv; og den Energi og Veltalenhed, hvormed han forfægtede dem, gjorde dem indlysende for de Mange, der tiltroede ham et klarere Syn paa Christendommen end nogen anden af dens Forkyndere i Fortid og Nutid. Man kunde derfor finde sig i, at han hyppigt ledsagede sine Beviisgrunde med Slagord og Vittigheder paa sine Modstanderes Bekostning, fordi Alt hos ham var originalt og hans Vittighed sprudlede af sig selv og var ikke tagen paa Borg hos Andre. Hos Hr. Br. er derimod uheldigviis Alt søgt og affecteret, hans Malice og hovmodigt haanende Storagtighed ligeoverfor enhver Modstander saa søgt og opskruet, hans Spydigheder saa gennemstuderede, at den Korthed, hvori han sædvanlig sammentrænger disse Præstationer, virkelig fortjener Paa-

skjønnelse. Kort sagt, Hr. Br. har meget lidt Lighed med Grundtvig, uden forsaavidt han unægtelig med stor Virtuositet har vidst at tilegne sig og totalt opgaae i hans hele Livsanskuelse. Men der er i alle andre Henseender en stor Forskjæl paa Mesteren og Disciplen. Naar Hr. Br. for nogle Maaneder siden tillod sig at give sit kirkelige Standpunkts ophøiede Overlegenhed Luft i en cynisk Sammenligning mellem den tyske Kirkekamp og Baron Münchhausens to Bjørne, og udtalte det Haab, at hiin Kamp (mellem Bismarck og de katholske Biskopper) maatte tage samme Ende som denne, da tør det med Sikkerhed paastaaes, at Gr. aldrig havde været istand til at nedlade sig til den Slags Vittigheder. Hans Eftermand synes derimod at ansee en gemeen Infami for en glimrende Vittighed!

Dog — vi bør ikke forholde vore Læsere Slutningsudgydelsen af Hr. Brøndts blaserede Haansord om det historiske eller traditionelle Fundament, hvorpaa den katholske Kirke og Christendom heelt igjennem hviler. Hans ligesaa kortfattede som aandrige Kritik slutter med følgende Tirade: „Derefter kommer saa hvad der skulde være Humlen(!): „den katholske Troesregel“, men som ret egenlig slaaer Vand paa al den Forventning, der maatte være reist hos Læseren, saalænge han fulgte Forfatteren paa Streiftoget ind paa Modstanderens Territorium. Thi at han kan sin Lectie(!), det er aabenbart, og at han bestemt kunde gjøre god Examen paa et eller andet passende Collegium, er utvivlsomt; men han kan den saa godt, at han glemmer, at de Læsere, der ikke ere indøvede i den samme Gymnastik(!), kan umulig følge med, naar han paa sine Postulaters lange Springstok mir nichts, dir nichts(!) sætter over Afgrunde, som almindelige troende Christne maa bede om en Bro for at komme over.“ I disse Haansord om den „kirkelige Anskuelse“, som den katholske Christendom gennem alle Aarhundreder har vedkjendt sig, som alle dens Lærere, og iblandt dem Mænd, hvis Ihukommelse vil leve til

Tidernes Ende have vedkjendt sig, culminerer den her omtalte skrydende Hovmods Udgydelser. Denne Finale maa dog virkelig kaldes et saa ganske enestaaende Pragtexemplar af overmodig Uforskammethed, at den fortjener at erindres! Man mærke sig tillige, at den hele i det Foregaaende tilstrækkeligt karakteriserede Methode fra først til sidst er anlagt paa at snige sig bort fra en Forhandling, som det ikke findes raadeligt at gaae videre ind paa.

Hvad iøvrigt den for Hr. Br.' Begreber om folkelig Vittighed eiendommelige Indklædning af den fra Biskop Martensens Skrivt laante og af denne Forf. opfundne Phrase om Katholicismens „Postulater“ angaaer, skulle vi til Oplysning for de Læsere, der maatte være mindre bekjendte med den Sort literære Kneb, bemærke, at dette Ord betyder en Paastand, som der ikke gives Grunde for, og at Talemaaden her benyttes til at stemple en klar videnskabelig begrundet Fremstilling af den katholske „Troesregel“ d. e. den hele Række af historiske Kjendsgjæringer, der ligge til Grund for Kirkens Lærebygning — som ubeviste Paastande, for — ved saaledes at stille Alt paa Hovedet — at bringe overfladske Læsere, der lade sig dupere af saadanne Kunstgreb, til at glemme, at de Grundtvigske Theorier og al Hr. Brandts fra demborgede kirkelige Viisdom fra først til sidst ikke er og aldrig bliver Andet, end et Virvar af ikke blot ubeviste, men aldeles ubeviislige Paastande!

Politisk Overblik.

Tydskland. Det gode Forhold mellem England og det nye Kaiserdømme er i den senere Tid blevet betydelig kjøligere. Englænderne finde ingen Smag i Culturkampen og Grev Münsters Raad forekom dem næsvise. England finder heller ingen Smag i Krig, og den evindelige Præluderen paa Krigstrompeten, som de i den sidste Tid maatte høre fra Berlin, irriterer deres commercielle Nerver i den Grad, at de endog tage sig sammen for med Rusland at tale Fredens formanende Ord i Berlin; Noget, de tydske Redacteurer naturligviis ingenlunde finde sømmeligt. Nu er det vistnok saa, at Englands politiske Betydning langfra er saa stor som for 20 Aar siden, men mange Bække smaa gjør en stor Aa, og naar saaledes den ene europæiske Magt efter den anden bliver kjed af det bismarckske Tydskland, saa er den Tid ikke langt borte, da dette staaer fuldstændigt isoleret. Det er allerede nu en Kjendsgjerning, at det er fra Petersborg og ikke fra Berlin at det sidste afgjørende Ord for Tiden udgaaer, og naar det kommer til Stykket, er maaskee det neutrale Schweits Preussens eneste virkelige Allierede. I denne Nød har det kun kunnet være til ringe Trøst, at Kongen af Sverig har foretaget en Reise til Berlin, og sammesteds, ifølge tydske Blade, udtalt sig om „Vaabenbroderskab“ mellem den tydske og svenske Hær, samt afgivet en Erklæring om, at hans protestantiske Samvittighed gjorde ham til en naturlig Beundrer af den bismarcke Samvittighedstvang, saalænge denne gik ud over Katholikerne, thi deels er hverken den svenske Hær eller den svenske Protestantisme nogen synderlig mægtig Allieret, og deels have de svenske Blade ikke blot protesteret imod de anførte Udtalelser, men ligefrem erklæret, at de ikke kunne have fundet Sted, Noget, som saavidt vi vide, ikke senere er blevet modsagt.

Belgien. Agitationen og Intrigerne imod Ministeriet fra det national-liberale Mindretals Side synes at vedblive, men indtil Dato uden Virkning. Dersom Ministeriet imidlertid, hvad der er muligt, skulde lade sig skræmme til at indtage et vaklende Standpunkt imellem Partierne, er det ikke usandsynligt, at Følgen heraf vil blive dets Fald — d. v. s. at de Nationalliberale ville opnaae deres Hensigt; thi et vaklende Mellemparties Ministerium vil

naturligviis ikke kunne gjøre Regning paa den store menige Landbefolknings Støtte, som er uundværlig for ethvert katholsk Ministerium i Belgien.

Kirkelige Efterretninger.

Cöln. Ærkebiskop Paulus foretager nu for Tiden de sædvanlige Reiser i sit Dioces for at meddele Confirmationens Sacrament. Overalt, hvorhen han kommer, bliver han modtaget med stor Høitidelighed, Begeistring og Glæde.

Wesel. Den høiærv. Biskop af Paderborn modtog den 18de Mai en med talrige Underskrifter forsynet Sympathi-Adresse fra San Francisco i Nordamerica. Et nyt Beviis for, hvorledes alle Katholikers Hjerter paa hele Jordkredsen ere besjælede af de samme Følelser!

Posen. Flere for den hemmelige Delegats Skyld fængslede Præster ere løsgivne med den Bemærkning, at Statsadvocaten ikke mere trænger til deres Vidnesbyrd paa Grund af Sagens forandrede Stilling. — Officiøse Blade antyde nemlig, at den høiærv. Fyrstbiskop af Breslau er den hemmelige af Paven udvævnte Delegat for Dioceset Posen. Med denne Opdagelse skal hine Præsters Befrielse hænge sammen.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 13de Juni. 4de Søndag efter Pintse. (Antonius af Padua, Bekj.) I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Missionsandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 14. M. Basilius, Biskop og Kirkelærer. 15. Ti. Vitus, Modestus og Crescentia, Mart. 16. O. Frants Regis, Bekj.

Onsdagen den 16de Juni holdes om Morgenen Kl. 8½ i Sct. Knuds Kapel og om Aftenen Kl. 8 i Sct. Ansgars Kirke en høitidelig Andagt til Jesu guddommelige Hjerter med Prædiken. 17. To. Avitus, Bekj. 18. F. Marcus og Marcellianus, Mart. 19. L. Juliana af Falconerii, Jomfru.

Søndagen den 20de Juni. 5te Søndag efter Pintse.
Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 25.

Søndagen den 20de Juni.

1875.

Indhold: Den hellige Skrivt er ikke den høieste og eneste Troesregel. Tower. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Paris, Münster, Breslau, Bonn, Schweits, Rhinlandene, Rusland.

Den hellige Skrivt er ikke den høieste og eneste Troesregel.

En Prædiken.

Brødre! staaer fast og holder hart ved de Overleveringer hvori I ere oplærte, det være sig ved vor Tale eller ved Breve fra os.

2 Thess. 2, 14.

Hvor uretfærdig er man ikke mod Kirken med Hensyn til dens Betragtning af den h. Skrivt! Kirken lærer klart og bestemt, at alle Bøger i den h. Skrivt, baade det gamle og det nye Testamentes Bøger, ikke blot ere troværdige og uforfalskede, men at de alle tilsammen ere skrevne efter den Helligaands Indskydelse, og at de derfor indeholde Guds Ord. Men alligevel gjør man uafadelig Kirken de bittreste Bebreidelser ved at paastaae, at den ringeagter den h. Skrivt. Jeg vil derfor idag gaae lidt nærmere ind paa dette vigtige Spørgsmaal og give Svar paa en og anden af disse mangfoldige Bebreidelser.

I. Den første Bebreidelse, man gjør Kirken, er den, at Kirken ikke anerkjender den hellige Skrivt som den øverste Regel og Rettesnor for Troen, da dog den h. Skrivt skal være Prøvestenen for hvad der udgiver sig for den oprindelige, ægte og apostoliske Christendom.

Herpaa lyder vort Svar: Denne Bebreidelse er aldeles ugrundet; den hviler paa en fuldstændig usand Forudsætning, thi det er ikke sandt, at den h. Skrivt, skjøndt den indeholder Guds Ord, skulde være den øverste Regel og Rettesnor for Troen, den sidste Prøvesteen for den ægte oprindelige Christendom. Dette er det ikke vanskeligt enten at bevise eller at indsee.

Det følger 1) af, at Christus paa en ganske anden Maade har villet sørge for sin Kirke, nemlig ved at indstifte et ufeilbart Læreembede. Han har overdraget dette Læreembede til Petrus og de øvrige Apostle, dengang han sagde: „Gaaer hen og prædiker Evangelium for al Skabningen. Jeg er med Eder alle Dage indtil Verdens Ende“. Han har forjættet Apostlene og deres Efterfølgere den Helligaand, der skulde vejlede dem til al Sandhed, og Han har befalet alle Mennesker, at de skulde høre Kirken. Da nu det ufeilbare Læreembede i Kirken efter Herrens Bestemmelse skal være den høieste Regel og Rettesnor for Troen, saa følger naturligviis deraf, at den h. Skrivt efter Herrens Villie ikke skal være det; thi førend det første Bogstav af det nye Testament var skrevet, var Kirken allerede til, havde Kirken allerede i det ufeilbare Læreembede sin levende Regel for hvad der hørte til Troen.

Det følger 2) af, at vi alene ved Kirken kunne opnaae Vished om den h. Skrivt d. v. s. baade den Vished, at disse Bøger virkelig indeholde guddommelig Sandhed og Vished om, hvilke Bøger der høre til den h. Skrivt eller ikke. Thi det er jo slet ikke sagt i den h. Skrivt, om f. Ex. Jacobs Brev og Johannes' Aabenbaring hører til den h. Skrivt eller ikke; og især om

Marcus' og Lucas' Evangelier høre dertil, eftersom disse to Mænd ikke selv vare Apostle, men kun Apostlenes Disciple. Det er jo desuden en bekjendt Sag, at endog de, som ansee den h. Skrivt for at være Guds Ord, men ikke troe paa Kirken, ikke indbyrdes ere enige om, hvilke Bøger de skulle antage eller forkaste; den Ene forkaster den ene, den Anden den anden af dem. Men heraf følger dog ligeledes, at den h. Skrivt ikke kan være den høieste Regel eller Rettesnor for Troen.

Det følger 3) deraf, at vi kun ved Kirken kunne komme til Vished om, at de hellige Bøger saaledes som vi nu have dem, ikke i Tidens Løb ere blevne forfalskede. Vi kunne rigtignok, som for andre Bøgers, saaledes ogsaa for den h. Skrivts Vedkommende ved menneskelige Hjælpemidler til en vis Grad opnaae denne Sikkerhed, men den fuldstændige, den ufeilbare Sikkerhed kan alene den ufeilbare Kirke byde os, og deraf følger ligeledes, at den h. Skrivt ikke kan være den høieste Rettesnor for Troen.

Men det følger 4) ogsaa deraf, at det ikke er nok at have den h. Skrivt, men at Alt kommer an paa, at man har den sande Mening af Skrivten. Men den h. Skrivt er en guddommelig og hemmelighedsfuld Bog, i hvilken der er Adskilligt, som den h. Petrus siger, der er svært at forstaae, hvilket de Ukyndige og Ubefæstede mistyde til deres egen Fordærvelse (2 Pet. 3, 16); og den h. Augustin siger med Rette: „Hvoraf opkomme velsaa mange Vranglærdomme? Fordi Skrivten, der i og for sig er god, bliver misforstaaet“. Men da Herren har villet, at vi skulle have Vished i Troen og ikke skulle være Børn og lade os tumle som Bølger og omdrive af enhver Lærdoms Veir (Ephes. 4, 14), saa sees ogsaa heraf, hvor ugrundet den første Bebreidelse er, at Kirken ikke vil anerkjende den h. Skrivt for den høieste Regel og Rettesnor for Troen. Kirken kan det ikke, fordi Herren ikke har villet det.

II. Den anden Bebreidelse, man gjør Kirken, er den, at Kirken lærer mange Ting, der ikke staae i den h. Skrivt, da dog den h. Skrivt er en guddommelig Troeskilde, der indeholder Alt, hvad der er fornødent for os til den evige Salighed.

Jeg svarer: Den h. Skrivt er en guddommelig Troeskilde. Det er vistnok sandt, at Alt hvad der staaer i den h. Skrivt i Eet og Alt er guddommelig Sandhed! Men jeg spørger: Er den h. Skrivt den eneste Troeskilde? Paa ingen Maade! Thi hvad siger den selvsamme h. Skrivt om sig selv? Siger den maaskee, at den indeholder Alt hvad Jesus har lært og gjort? Den siger jo tvertimod, at Jesus har ogsaa gjort mange andre Tegn for sine Disciple, men som ikke ere optegnede i denne Bog. Med disse Ord slutter den h. Johannes sit Evangelium. Men, naar Apostlene ikke engang have opskrevet alle Jesu Gjerninger, hvor meget mindre da alle Hans Lærdomme! Hvad siger fremdeles Herren til sine Apostle? Siger han maaskee: Gaaer hen og skriver til al Verden? Nei, han siger: Gaaer hen og prædiker! Prædikenen skulde altsaa efter Herrens Villie være Hovedkilden; ved Prædikenen skulde Christendommen udbredes og forplante sig; og derfor siger den. h. Paulus: Altsaa kommer Troen deraf, at man hører; men at man hører, skeer ved Forkyndelsen af Christi Ord. Rom. 10, 17. Hvad forlangte endvidere den samme Apostel af de Christne, at de skulde troe? Kun det, han havde skrevet? Nei! han siger: Staaer fast og holder hart ved de Overleveringer, i hvilke I ere oplærte, det være sig ved vor Tale eller ved Breve fra os. Han sætter altsaa selv sin Tale paa den første Plads. Desuden er det jo en bekjendt Sag, at Christendommen ei alene bestod, men blomstrede herligt, førend det nye Testamentes Bøger vare skrevne; og, selv efter at de vare skrevne, gaves der, som den h. Kirkefader Irenæus bevidner, flere christne Folkeslag, der ikke engang besad de hellige Skrifter.

Men, siger man: Nu have vi dog denne guddommelige Bog, og saa kunne vi selv læse hvad der er fornødent for os til den evige Salighed! Hertil svarer jeg: Hvor siger den h. Skrivt, at den indeholder Alt hvad der er fornødent for os til den evige Salighed? Den h. Skrivt lærer klart og bestemt, at vi, for at kunne blive salige, skulle efter Herrens klare Ord holde Alt, hvad han har befaleet, men den siger intetsteds, at den selv indeholder Alt dette. Nei! Det er jo tvertimod soleklart, at den enten slet ikke eller i alt Fald ikke klart indeholder, hvad Herren efter Skrivtens eget Vidnesbyrd har befaleet os. Den h. Skrivt siger klart nok, at Daaben er nødvendig til Salighed for de Voxne, men den siger ikke, om smaa Børn ogsaa skulle eller tør døbes, heller ikke: hvorledes der bør døbes. Den h. Skrivt siger, at Nadverens Sacrament er nødvendigt til Salighed, men alligevel seer man udenfor Kirken den største Uenighed om dette Sacrament; den ene, maaskee den mindste Deel, troer endnu paa Christi Nærværelse, den anden troer slet ikke mere derpaa, og den tredie Deel veed ikke hvad den skal troe. Den h. Skrivt siger, at vi skulle helligholde Sabbaten, men den siger ikke, at Sabbaten skal for os Christne være Søndagen. Den h. Skrivt siger os, at vi skulle bekjende vore Synder, at vi skulle faste, at vi skulle forrette gode Gjerninger, fordi Troen alene ikke kan gjøre os salige, at de Syge skulle modtage den sidste Salvelse af Præsten osv. osv., men vi see, at endog de som sige, at de troe paa den h. Skrivt, alligevel ikke gjøre nogen af disse Ting, uagtet de ikke vide, om de ere fornødne til Saligheden eller ikke. Men deraf følger klart, at den h. Skrivt ikke kan være den eneste Troeskilde, og dermed bortfalder ligeledes den anden Bebrejdelse, man gjør Kirken.

Saavidt for dennegang; hvad skal jeg altsaa anbefale Eder idag som Frugt af denne Prædiken?

1) anbefaler jeg Eder, at I altid tænke og dømme rigtigt om den h. Skrivt. Paa den ene Side maae I altid

holde fast ved, at den h. Skrivt i Sandhed er en guddommelig Bog, Guds Ord til os, en hellig Troeskilde til Salighed, og at derfor Alt, hvad der staaer i den h. Skrivt, urokkeligt bør troes som guddommelig Sandhed. Men paa den anden Side maae vi ligeledes holde fast ved, at den h. Skrivt ikke er den eneste Troeskilde, men at Arvelæren ligeledes er en Troeskilde, og fremdeles, at ikke den h. Skrivt men den ufeilbare Kirke efter Herrens Anordning er den øverste Regel og Rettesnor for Troen, og at Kirken, der er Sandhedens Pille og Grundvold, skal fortolke og udlægge os den hellige Skrivts sande Mening.

2) anbefaler jeg Eder, at I ikke efterligne dem, der raabe paa den h. Skrivt, men kun ville troe saa meget af den, som det behager dem at troe. Her heder det: Enten Alt eller Intet! — heller ikke dem, som ikke ville leve efter den h. Skrivt. Thi hvad hjælper det, at vi troe paa den h. Skrivt og læse i den, naar vi ikke leve efter den? Hvad hjælper det, at den h. Skrivt siger: Du skal helligholde Sabbaten, naar vi ikke gjør det; du skal bede, bede uden Afsladelse og vi bede kun sjældent, bede med Efterladenhed? Hvad hjælper det, at der staaer skrevet, at vi skulle vogte os for Synden, naar vi alligevel ere utaalmodige, uvenlige, uretfærdige, urene, hævne os, som om vi vare Hedninger? Hvad hjælper det, at vi læse Guds Ord: Elsker ikke Verden; kun Eet er fornødent — naar vi alligevel leve, som om vi ingen Sjæl havde at vinde eller tabe, eller løbe efter Verden, som om den kunde gjøre os lykkelige? Det vil ikke hjælpe det Mindste, det vil tvertimod være os til Fordømmelse for Herrens Domstol. Thi den Tjener, som kjender sin Herres Villie og ikke opfylder den, han skal faae mange Hug. Lader os derfor leve efter vor Tro, ligesom Apostlen skriver: Den Retfærdige lever udaf Troen; paa det at den h. Skrivt i Sandhed maa være for os Guds Ord til vor Salighed. Amen.

Politisk Overblik.

Tydskland. Den tydske Gesandt i London, Grev Münster, er bleven kaldt tilbage fra sin Post. De officiøse Blade angive som Grund hertil, at man er misfornøiet med hans Holdning under de sidste diplomatiske Forhandlinger i Anledning af den franske Hærlø, og erklære udtrykkelig, at Tilbagekaldelsen ingenlunde skyldes Gesandteus bekjendte Culturkampstale i Nationalklubben i England. De der have Lyst til at troe det kunne det. Sagen er dog rimeligviis den, at Hr. Münsters Culturtaktløshed efterhaanden har gjort hans Stilling i England uholdbar.

Belgien. Den „liberale“ Minoritet i dette Land har en egen Maade at drive Politik paa. Næppe havde Bismarck begyndt sit bekjendte Felttog imod Landets katholske Regering, førend de „Liberale“ fandt det passende at blæse paa Culturtrompeten og at tale om, at det nuværende ultramontane Fleertals Ministerium udsatte Landet for Forviklinger med Udlandet. Samtidigt hermed fandt nogle „oplyste“ Borgere det passende at overfalde og forhaane de sædvansmæssige religiøse Processioner. Hele denne vistnok meget „liberale“ men lidet hæderlige Taktik har imidlertid, som det synes, forfeilet sit Maal. Ministeriet Malou har ikke ladet sig skræmme, men er traadt skarpt op imod den skamløse Maade, hvorpaa de Liberale tillod sig at forhaane deres anderledestroende Medborgere, og Stemningen — selv i Brüssel — begynder at vende sig bort fra det Parti, der benytter saadanne Midler for at komme til Magten.

Frankrig. Loven, hvorved den høiere Underviisning frigives, nærmer sig nu sin Vedtagelse. Det franske Venstre, der er atheistisk, og falder sammen med det Parti, som i alle Lande kaldes det „liberale“, var meget ivrig imod Loven; da de — paa god liberal Viis — vel ville have Frihed for sig, men afskye denne som Pesten, saasnart den, som her, navnlig antages at ville komme Katholikerne til Gode.

Italien. Hele det parlamentariske Liv er for Øieblikket optaget af Spørgsmaalet om, hvorledes man skal faae Bugt med Røverne i Syditalien, særlig i Sicilien. Dette har nemlig i de senere Aar — efter at Victor Emmanuel havde fordrevet det legitime Fyrstehus — taget en saa forfærdelig Overhaand, at alle Øvrighedens Forsøg paa at

faae Bugt dermed have viist sig frugtesløse. Meningerne ere imidlertid meget deelte, om hvilke Midler man nu skal bruge. Regeringen fordrer en vidt udstrakt Politimyndighed, men Oppositionen er saare utilbøielig til at gaae ind derpaa. Før Revolutionen var Røverbøssene i Neapel saagodtsom forsvundet — men det forstaaer sig: et Regimente, som det nuværende, der systematisk med og mod sin Villie undergraver al baade geistlig og verdslig Autoritet, kan ikke andet end hidføre Tilstande, som dem, der nu klages over, og det er vistnok temmelig ligegyldigt, hvilken Beslutning Deputeretkammeret i Rom i denne Sag maatte fatte, thi Skaden ligger naturligviis langt dybere end denne „liberale“ Forsamling kan og tør forstaae.

England. Her forsøgte en Mr. Whalley forleden paa at faae opført et lille Stykke Culturkamp i Parlamentet, idet han spurgte Disraeli, om han vidste, at der var mange fordrevne fremmede Jesuiter i England skjøndt Loven forbød det, og om han vilde tage sine Forholdsregler derimod. Disraeli svarede herpaa, at han ikke vidste noget om, at der skulde være saa mange fordrevne fremmede Jesuiter i Landet. En Deel Jesuiter var der, det vidste han nok, og at Loven forbød det, vidste han ogsaa, men det var gamle upraktiske Lovbestemmelser, der stred imod den nye Retning, i hvilken Englands Politik var gaaet siden Katholikernes Emanicipation, og han havde derfor ikke isinde at gjøre Jesuiterne nogen Fortræd, saalænge de ikke forbrød sig imod det Land, hvori de levede. Saaledes endte denne Sag med et glimrende Fiasco for Culturkæmperne og med et nyt Vidnesbyrd om, hvor uendelig høit den engelske Nations Forstand paa constitutionel og virkelig frisindet og praktisk Politik staaer over de tyske Liberales.

Schweits. Forbundsraadet har fordret af Regeringen i Bern, at den skal kalde de forviste katholske Præster tilbage til Juradistrictet, hvis Befolkninger med Rette have klaget over Bernernes tyranniske Fremfærd som stridende imod Forfatningen. Bernerne ere meget uvillige til at bøie sig for Forfatningen (det er jo nemlig Liberales) og have indgivet en Recurs til Forbundsraadet.

— I Canton Genf foreslog Demokraten Fazy, at Stat og Kirke skulle adskilles, men den „liberale“ Majoritet nægtede at gaae ind derpaa. For nogle Aar siden var den frie Kirke i den frie Stat de Liberales Feltraab, nu

ville de hverken vide af det ene eller det andet. Tiderne skifte, men de Liberale blive altid sig selv lige: Friheden er for dem kun et Middel til at naae Magten; have de naaet den, er det ude med deres Kjærlighed til Friheden.

Sverig. Saagodtsom alle svenske Blade ere særdeles misfornøiede med Kong Oscars Udtalelser i Berlin. Aftonbladet forlanger, at de officielt skulle dementeres. Ogsaa det i Brüssel udkommende russiske Blad „le Nord“ udtaler sig skarpt imod disse, og gjør opmærksom paa, at Kong Christian den Niendes naturlige Forbundsfølge er en anden end Kong Oscars, nemlig Rusland og ikke Tydskland.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 12te Mai gav den h. Fader 600 tyske Pilgrimme offentlig Audients. Han optraadte, omgivet af 11 Cardinaler, i den saakaldte Sala Ducale. Efterat han havde taget Plads paa Thronen, forelæste Hr. v. Loë den latinsk affattede Adresse. Paa et Bord ved Thronens Fod var der i 18 Foliobind nedlagt 2 Adresser med 1,400,000 Underskrifter fra Tydsklands Katholiker. Efter at Adressen var forelæst og overgivet, reiste Paven sig og begyndte sin Tale med følgende Ord: „Eders Nærværelse, elskede Børn, forøger den Trøst, som Herren i disse sørgelige Tider forunder mig, og fremkalder mangehaande ophøiede Tanker og Følelser hos mig. Hvo som har Kjærlighed til Gud, er ogsaa overbeviist om den guddommelige Beskyttelse.“ Efter til Slutning at have roest de tyske Katholiker, fordi de saa standhaftigt udholde Forfølgelsen og lyst den pavelige Velsignelse over dem, skred den h. Fader igjennem Salen og tiltalte flere af Pilgrimene med venlige Ord. De fleste havde bragt Rosenkrandse og Crucifixer med sig, som han ved denne Leilighed indvicde. Om Aftenen bleve Pilgrimene indbudne til en musikalsk Soirée hos Cardinal Borromeo, hvor Baron v. Loë og Grev Arco modtog en Adresse fra de katholske Foreninger i Rom.

Paven sendte siden Hr. Baron v. Loë en prægtig Blomsterbouquet tilligemed en Anmodning om, at der skulde gives enhver af Pilgrimene en Blomst af samme. Det Indtryk, de tyske Fremmede have gjort paa Roms bedresindede Indbyggere, er uden Tvivl meget dybt og virksomt; thi man erkjender i Rom, hvad Tydsklands Katholiker allerede have lidt og fremdeles ville komme til at lide for Religionens Skyld.

Paris. I alle Byens Sogne feiredes Christi Legems-Fest med en usædvanlig Pragt. I Modstrid med Loven holdtes endog flere offentlige høitidelige Optog udenfor Kirkerne. Alle Garnisoner i Paris havde tilbudt Geistligheden deres Militair-Musik, og der blev gjort rigelig Brug deraf. Den pragtfuldeste af Processionerne fandt Sted i Sct. Thomas af Aquins' Sogn. For dette Pragtoptog havde Krigsministeriet ladet reise et Alter i Artilleri-Museets Gaard, hvor man gjorde Holdt. Det lod, som alle Ultramontane i Paris havde forsamlet sig der; thi Folkemængden var uhyre stor, og paa mange Steder kunde Toget næppe trænge igjennem. „Enhver Dag, saaledes jamrer en liberal Correspondent i „Cöln. Zeit.“, bringer nye Beviser paa den gode Forstaaelse, som hersker imellem Krigsministeriet og det klericale Parti. I Garnisons-stæderne i hele Landet have Generalerne og Officererne ledsaget Procesionen.“ Alle gode Mennesker glæde sig imidlertid over, at det religiøse Liv i Frankrig nutildags tager et saadant Opsving.

Münster. Biskop Johan Bernhard fik sidst i Mai af Overpræsidenten en Opfordring til at nedlægge Embedet. Hvad Svar Biskoppen vil give, kan ikke være tvivlsomt, nemlig enten intet Svar eller et nægtende.

— Regeringen i Münster saae sig foranlediget til — saaledes heder det i vedkommende Befaling — at fratage og forbyde alle Geistlige Deeltagelse i Religionsunderviisningen i Skolen, saavidt den hidtil endnu har fundet Sted, og derimod at overdrage denne Underviisning overalt til de vedkommende Lærere og Lærerinder.

Breslau. Nogle liberale officjose Blade tale — som man nok kunde vente sig — med en sand Cynisme om Fyrstbiskoppen af Breslaus Flugt — som de kalde det — til Johannisberg Slot, beliggende i Dioceset Breslaus østerrigske Deel. En Correspondent fra Breslau til den officjose „Berl. Post“ vover endog salvelsesfuldt at slutte sin Artikel med følgende Skrivtsted: „Leiesvenden flyer,

naar Ulven(!) kommer; den gode Hyrde giver sit Liv for sine Faar.“ Derfor ansaae det schlesiske Kirkeblad det for Pligt at belyse Sagen nærmere. „Den høiærv. Biskop, siger det, havde alt flere Gange udtalt sit Forsæt, ikke at ville trække sig tilbage til sit Diocesens østerrigske Deel, og alle de Forestillinger, høitstaaende Mænd, hvis Charakterfasthed og Klogskab der ikke kan være Tvivl om, gjorde ham, formaaede i lang Tid ikke at forandre hans Beslutning. De mindede Biskoppen om, at det var hans Pligt at handle saaledes, som han nu — Gud skee Tak — har handlet. Thi han havde den Pligt at bevare sig for sit Diocesens østerrigske Deel; men dette vilde være blevet ham umuligt, naar han blev afsat af den preussiske Regering, interneret i en Fæstning og saaledes skilt fra al Forbindelse med sit Dioces. Biskoppen havde saaledes kun Valget imellem et større og et mindre Onde. Naar han valgte det sidste, kan dette nok være mindre behageligt for den liberale „Reptilienpresse“, men alle Diocesets Katholiker udtale ufordulgt deres Tilfredshed med denne Biskoppens Beslutning. Og det er en aldeles forgjæves Umage, hine Blade gjøre sig for med deres Bagvaskelser og Forsmædelser at undergrave Diocesanernes Tillid og Kjærlighed til deres Overhyrde.

I Bonn aabnedes den 19de Mai et gammelkatholsk Møde (Concil) i Universitetets Musiksal. Alle „Berømt-heder“ havde indfundet sig. Forhandlingsgjenstandene vare: de kirkelige Ægteskabsloves Forbedring, tysk Ritual, Catechismus osv. Naar det lønner Umagen skulle vi berette noget nærmere derom.

Schweits. Paaskefesten feiredes af Juraets Katholiker ligesom sidste Juul paa en meget ynkelig Maade. Da de retmæssige Sognepræster endnu altid ere forviste hiinsides Grændserne, maatte man forsamles i Skure, for at helligholde den Dag, som er en Glædesfest i hele den katholske Verden; eller man maatte tage Vandringsstaven i Haanden og gaae en 2, 3 og endnu flere Timers Vei for at kunne paa en af de høieste Festdage bivaane en hellig Messe. Men denne bedrøvelige Tilstand bliver endnu sørgeligere, hvor der er Oldinge og Syge; ofte maa man tage sin Tilflugt til en gammel, svagelig og derfor i Cantonet endnu taalt Præst eller til en forviist Sognepræst, som ikke skyer at udsætte sig for at blive fængslet og midt om Natten kommer for at bringe de Syge og Døende Religionens fornødne Trøstemidler. Og nu er

det allerede 14 Maaneder, at denne Tingenens Orden varer trods alle Garantier i Forfatningen og Lovene.

Rhinlandene. Den katholske Sognepræst i en lille rhinsk By fik til sin Navnedag følgende spøgefuldt affattede, men alvorligt meente Skrivelse: Jeg N. N., Bagermester i N., bestemmer med min Kones Samtykke hvad her følger:

Eneste Paragraph.

For den Tid, hvor Loven af 22de April d. A. vedkommende Ophævelsen af Statens Betalinger til de romersk-katholske Bispedømmer og Geistlige staaer ved Magt, bliver alt Brød og andet Bagværk leveret den her-værende Hr. Pastor og Hr. Capellan uden Vederlag.

Denne Bestemmelse træder i Kraft med Dagen for dens Forkyndelse. Dens Iværksættelse er overdraget Læredrengen.

Givet i N., den 27de Mai 1875.

(L. S.)

N. N. K.

Rusland. Af de græsk-unerede Præster i Dioceset Chelm, som vægrede sig ved med deres Menigheder at gaae over til den russisk-orthodoxe Kirke, er omtrent 60 flygtede til Gallicien. Kun 20 af disse Flygtninge kunde tage Kone og Børn med sig; de øvrige have efterladt deres Familier i Dioceset Chelm, og de ville have Vanskelighed ved at faae dem overførte til Galicien.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 20de Juni. 5te Søndag efter Pintse. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias hellige og ubesmittede Hjerte for Syndernes Omvendelse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 21. M. Aloysius, Bekj. 22. Ti. Paulinus, Biskop. 23. O. Edeltrudis, Jomfru. 24. To. Johannes den Døbers Fødsel. 25. F. Vilhelm, Abbed. 26. L. Fastedag. Johannes og Paulus, Mart.

Søndagen den 27de Juni. 6te Søndag efter Pintse. De hellige Apostelfyrster Petri og Pauli festlige Mindedag.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 26. **Søndagen den 27de Juni.** **1875.**

Indhold: Sanct Anna i Kjøbenhavn. Pinebænken. Politisk Over-
blik. Kirkelige Efterretninger: Westfalen, Düsseldorf,
Dorsten, Belgien, New-York, Nordamerica, Brasilien.

Sanct Anna i Kjøbenhavn.

Navnet „Sct. Annæ Plads“ minder nok om, at den h. Anna, den saligste Jomfru Marias velsignede Moder, er bleven holdt i Ære af vore gamle katholske Forfædre; men hvad der her paa denne Plads er skeet til hendes Ære, det var blevet saa fuldstændigt glemt, at man ikke engang mere vidste at sige, om der her har staaet en Sognekirke eller kun et lille Capel. Hr. Pastor H. F. Rørdam har den Fortjeneste at have bragt Lys i Sagen ved et lykkeligt Fund af gamle Documenter, som han meddeler i sit Skrivt: „Kjøbenhavns Kirker og Klosterne i Middelalderen“. Kjøbenhavn 1859—63. S. 345—358. Senere er denne Sag bleven udførligere omtalt af Professor Allen i hans store Værk: „De tre nordiske Rigers Historie“. IX. 1. S. 241. Vi tillade os at udhæve følgende Meddelelser herom, som uden Tvivl ville interessere vore ærede Læsere.

Hvor nu Sct. Annæ Plads ligger, fandtes i Begyndelsen af det 16de Aarhundrede — dengang naturligviis endnu udenfor Østerport — et Sct. Annæ Hospital med tilhørende Capel som Stiftelse for „syge, saare og mislige Mennesker“. Hospitalets Stifter var en formuende og, som det synes, en lægekyndig Mand ved Navn Claus Jensen Dæne (eller Denne), der rimeligviis stammede fra Malmø. Claus Denne havde selv prøvet Nød og Lidelse. Han havde i Kong Hans' Tid, men uvist hvor, været „svarligen fangen og greben i stærke Jernbolte, Lænker og Laase“, saa at han ei vidste, hvorledes han skulde komme ud. I sin Nød gjorde han det Løfte, at, hvis det lykkedes ham at slippe ud af Fængslet, vilde han, Gud og Sanct Annæ til Hæder og Ære, bygge et Capel og Hospital for „fattige, syge og saare pochrige, som pleie at ligge paa Gader og Stræder i Kjøbenhavn og for deres Sygdoms Skyld ei kunne faae Herberge“. Ved Guds og Sct. Annas Hjælp kom han virkelig ud af det Taarn, hvori han sad, skjøndt Murene vare 8 Alen tykke, og en Grav med dybt Vand overalt omgav Taarnet. Han holdt troligen det Løfte, han havde gjort, og tog strax med Iver fat paa Værket. Han erhvervede et Brev, underskrevet af femten Cardinaler i Rom, og alle Rigets Bisper gave ham Tilladelse til at indsamle Almisser i deres Stifter. Siden udvidedes ved pavelig Bevilling denne Bemyndigelse ogsaa til de tvende andre nordiske Riger, og Pave Leo X. tog Hospitalet i sin Beskyttelse. Baade Kong Hans og siden Christian II. forsynede ham med Beskyttelses- og Anbefalingskrivelser. Ved saadanne Understøttelser lykkedes det ham snart at opføre den nye Stiftelse, og rimeligviis blev den allerede færdig i Aaret 1516. „Sanct Annæ Bud“ droge nu omkring i hele Norden for at samle milde Gaver for de Fattige og Syge; men det varede ikke længe, førend den nye Stiftelse blev ramt af et haardt Slag. Under Beleiringen af Kjøbenhavn efter Kong Christjern II.' Flugt blev Bygningen nedreven, og de Syge maatte forlade Hospitalet. Claus

Denne besluttede sig da til, som han siger, efter en Indskydelse af Sct. Anna, at begive sig med hele Hospitalets Befolkning, Syge og Karske, til Sverig, hvor han havde en Eiendom, Eskilstorp, formodenlig i Smaaland, og Gustav Wasa gav ham Tilladelse til at lade indsamle Almisse over hele Riget.

Efterat Kjøbenhavn var kommen i Frederik I.' Vold, drog han atter tilbage og begyndte forfra. Kong Frederik I. udstedte d. 25. Septbr. 1524 et Brev, hvori han gav Claus Denne Tilladelse til, anden Gang at indrette Sct. Annæ Hospital ved Siden af Sct. Gertruds Capel indenfor Byens Mure, hvilket Capel Biskop Lage Urne havde afstaaet dertil. Imidlertid synes han alligevel at have foretrukket det oprindelige Sted paa Sct. Anna Plads. Af Kongens Brev erfarede man, at Claus Denne forpligtede sig til „at lade bygge et mærkeligt Hospital, som noget kunde findes udi Danmark, upmuret af Grunden og med Badstue og anden Bekvemhed, som syge Mennesker synderligen behov have. Som det kunde hændes med Tiden, at Hospitalet kunde komme til saadan Rigdom, som det var, før det blev ødelagt, da skal der holdes 50 Syge og saare Mennesker paa Sengene med Præster, Sanger- og Hittebørn (Chordrenge?) og de Kvinder, som Børn og syge Mennesker pleie at røgte. Dertil er Hospitalet for alle fattige vandrende Pilgrimme, og aldrig skal der tages Penninge for Mad eller Øl. Skulle ogsaa Borgmestre og Raad i Kjøbenhavn tilsee, at samme fattige Mennesker holdes ærligen og renlig med rene Lagener paa alle Senge hver Løverdags, god Kost og vel tilberedt. Item naar nogle ere saa syge, som tidt og ofte skeer, at de ligge en ganske Dag og gide der intet fortæret af det i Hospitalet er, da skal dem Hospitalens Forstander lade hente udi Byen Viin, Hvedebrød, Æble eller andre Dele, som de syge Mennesker adlyste. Item foruden disse fornævnte Syges Hus skal der bygges et Hospital for fattige vandrende Pilgrimme, at de kunne der have Tilflugt med Seng, Husly og fri Fyring. Saa mange der komme,

hungre og tørste og begjære Herberge til rette Tid for Guds Skyld, naar Klokken slaaer sex, skal hver have Øl og Brød for sex Penninge. Item de som ikke ere saare trængende, ikke heller komme til foreskrevne Tid, skulle alene have Herberge og Seng. De som komme efter syv slaar, skulle ikke indlades, og skal Ingen indlades og skal Ingen herbergeres mere end een Nat. Item skal foreskrevne Hospital nyde denne vor helligste Fader Pavens Stadfæstelse, som Claus Denne tilforn erhvervede til Sante Anne Hospital. Item maa og skal fornævnte Claus Denne nyde og bruge gode Menneskers Almisser i vore Riger Danmark og Norge“.

Samme Aar gav den udvalgte Ærkebiskop af Lund Aage Jepsen Claus Denne Tilladelse til at opføre et andet Hospital i Aahuus By, og vi have endnu den Overenskomst, som Denne sluttede med Byens Magistrat, der, mærkeligt nok endnu i Aaret 1527, begynder med de smukke Ord: „Gud Fader Søn og Helligaand til Lov, Hæder og Ære, værdige Patrone Fru Sct. Anne til Hukommelse og Amindelse og fattige, syge og saare Mennesker til Hjælp, Trøst og evig Bestandelse.“

Men desværre fik Claus Denne snart Reformationsstormens sørgelige Følger at føle, og den offentlige Godgjørenhed aftog saa pludseligt, at den samme Mand, der endnu i Aaret 1524 kunde forpligte sig til alene ved milde Gaver at oprette det største Hospital i Landet, i Aaret 1527 ikke saae sig istand til at ernære de faa Syge, han havde. Dette fremgaaer af et Brev, udstedt den 22de November 1528 af to og tredive kjøbenhavnske Borgere, der bevidnede, at de den nævnte Dag efter Borgemesteres og Raads Befaling gik ind i Sct. Annes Hospital for at høre og forstaae de Fattiges Brøst og Begjæring. „Dermed“, heder det i Brevet, „viste vi Claus Denne for Døren og forpligtede vi de syge og fattige ved deres Helgensed Sandhed os at sige paa disse efterskrevne Artikler: Om Claus, den Tid han havde Gods og Rigdom, var og da velædelig og forståndig, de syge og fattige

rettelig at traktere?" Dertil svarede de: „han holdt den Tid et ærligt og tilbørligt Hospital, som noget i Danmark kunde findes, med god Kost og rene Senge og en forstandig Legems Salve og Lægedom, de syge og fattige til Hjælp og Husværelse af de onde Poche (o: Kopper) og anden Guds Plage. Endnu, siden Hospitalet blev saa forarmet, spises vi ikke værre end af hans egen Gryde og Tønde. Kommer da nogen fersk Ret, som ikke kan tilnaa overalt, da faae vi den, og han mister selv.“ Endvidere spurgte Borgerne om de Syge, da Claus Denne havde opsagt Hospitalet, ikke vilde komme ind i Helliggeistes eller Sct. Jørgen. De Syge erklærede, at de nok vilde til Helliggeistes, naar de kunde blive sammen med Claus Denne, men til Sct. Jørgen vilde de aldrig. „Dermed“, fortsætter Beretningen, „indkaldte vi Claus Denne om at stille de syge og fattige tilfreds igjen; og maatte han love at være deres Tjenere til hans Dødsstund. Dermed blev Claus og de syge og fattige saa forligte, at han skal med det allerførste tilhobe føre dette Hospital og Helliggeistes i Aahuus paa een Plan med syge og sunde og alle tilbehøring. Skulde de end da adspredes formødelst Verdens Armod, til saalænge denne Vildfarelse som nu regerer, noget fortrækkes, saa skal endda samme Claus nyde og bruge Gud og Dannemænd til Hjælp, og skikke os (o: de fattige) tilhobe igjen med vore Privilegier paa een Plan, saa vi med hannem og han med os kunne tilhobe blive til vor Dødsstund. Derpaa lagde Claus Denne sine Hænder korsvis paa Evangeliebogen og bad sig saa Gud hjælpe og Helgen alle disse Artikler saa at fuldkomme efter de syge og fattiges Vilje og Begjær; alle de, hannem ville være lydige og følgagtige, vil han være deres ydmyge Tjener og tjene dem baade med Liv og Gods til hans Dødsstund.“

„Denne mærkelige Erklæring“ tilføier Hr. Rørdam, „der indeholder den smukkeste Lovtale over Claus Denne, som han vel kunde faa, og viser, at han havde sat sin Formue til for at holde det Løfte, han i sin Tid havde

gjort Gud, og som han med en stor Nidkjærhed havde søgt at indfrie paa bedste Maade, er det allersidste Spor, vi have af Sct. Anne Hospitals Bestaaen*).

Imidlertid kom Sct. Anna ikke saa hurtigt i Forglemmelse. Skjøndt der overalt i Landet paa Kongens allernaadigste Befaling blev prædikedt, at Helgendyrkelsen var et skjændigt Afgudereri, varede det længe, førend man fik Folk til at troe denne ligesaa usande som latterlige Paastand. Endnu fra Aaret 1654 fortæller J. L. Wolf: „Imellem Kongl. Maj.' Boder eller Huse (Nyboder) og Stranden haver der fordem udi den papistiske Tid standet et Capel, som kaldtes Sct. Anne Capel, hvorfra var lagt en Bro med store Kampestene udi Stranden, at de som til Skibs ankom, kunde gaae i Land, op til Capellet, der at gjøre Offer, om de vare med nogen Skrøbelighed beladt, derefter at komme til deres Helbred igjen, og haver jeg udi min Barndom hørt af gamle Folk sige, at der samme Capel blev ødelagt, fandtes der nogle Læs Krykker som Krøblinge havde kastet der og ganget fra.“**)

Vi tilføie følgende Bemærkninger til den her meddelte Beretning.

1) Vi læse her, at der paa Sct. Anna's Forbøn skal være skeet en Undergjerning: hvad bør vi dømme om denne og lignende Kjendsgjæringer? Vi vide paa den ene Side, at Herren klart og bestemt har lovet, at Jertegn skulle følge dem som troe, og at der derhos i Christi sande Kirke til alle Tider skeer Jertegn; vi vide fremdeles, at det er Herren velbehageligt, naar vi ære de Hellige, der ere Hans troe Tjenere og Venner, og at Han selv ikke saa sjældent skjænker os mange og store Velgjæringer paa Helgeners Forbønner, ligesom Han selv sagde til Jobs Venner: Gaaer hen til Min Tjener Job, og Job, Min Tjener, skal bede for eder. Job. 42, 8. Men paa den anden Side vide vi ligeledes, at ikke alle

*) S. 356.

***) Encom. Regni Dan. S. 376.

Undergjæringer, som have vakt Opsigt, have været s a n d e Undergjæringer, og at de som talte om saadanne, enten selv vare skuffede eller endog vare Bedragere. Derfor bør en Katholik altid være forsigtig og tilbageholdende med at troe paa saadanne Ting, førend Kirken har undersøgt Sagen. Med Hensyn til Claus Denne foreligger der ingen kirkelig Afgjørelse, og derfor lade vi hele Fortællingen staae ved sit Værd, uden at sige Ja eller Nei, skjøndt naturligviis Mandens Personlighed og de offentlige Myndigheders Understøttelse taler for, at han ikke var en Bedrager, men en hæderlig og retskaffen Mand.

2) Man seer her paa en overraskende Maade, hvorledes den katholske Lære fremmede Christendommens skjønneste Blomst, Omsorg for de Fattige, hvor pludselig derimod den nye lutherske Lære svækkede og ødelagde den. Kunde det være anderledes? Den katholske Kirke lærte efter Evangeliets klare Ord, at Herren belønner med evig Salighed Alt hvad vi gjøre mod hans mindste Brødre, de Fattige, og at den Retfærdiggjorte ved sine gode Gjæringer forøger sin evige Løn; de Lutherske derimod prædikede imod disse gode Gjæringer ved idelig at paastaae, at Troen alene gjør os salige. Den modsatte Lære maatte naturligviis frembringe de modsatte Virkninger*).

*) Professor Allen forklarer det saaledes: „Man var nu bleven oplyst om, at slige Gaver ikke i sig selv (!) vare et ufeilbarligt (!) Middel til at vinde Syndsforladelse (!) og Guds Naade.“ De tre nordiske Rig. Hist. IV. 1, 244. Hvor fuldstændig falsk den katholske Lære er fremstillet i disse Ord, det behøver ikke at bevises, men disse Ord bevise kun paany, hvor usigeligt lidet vore protestantiske Forfattere kjende til den gamle katholske Lære.

Politisk Overblik.

Tydskland. De tyske Blade ere Alt andet end tilfredse med, at det indflydelsesrige Organ „Golos“ ivrigt tager Ordet for en nær Sammenslutning mellem England og Rusland, saameget mere som en saadan Alliance i den senere Tid har været endeel Gjenstand for Omtale. Blev en saadan virkelig realiseret, vilde den danne et nyt og meget betydningsfuldt Led i den Kjæde af ubehagelige Begivenheder og diplomatiske Nederlag, der i den senere Tid har hjemsøgt det nye tyske Rige, og hvoraf Følgen efterhaanden synes at være blevet den, at dette omtrent er ganske isoleret paa den udenrigske Politikens Omraade. Fortiden er kun Østerrig dets tro Ven, men dette Venskab staaer og falder vistnok med det nuværende østerrigske (tydsk-nationalliberale) Regeringssystem, og særligt med den wienske Udenrigsminister Grev Andrassy, og denne skal ingenlunde være saa overordenlig langt fra at — falde; thi ogsaa i det østerrigske Monarchi bliver man mere og mere kjed af „Liberalismen“.

— Undersøgelsen i Anledning af Wiesingers Tilbud til Jesuiternes Provincial i Wien, om at rydde Bismarck afveien for Betaling, er nu sluttet og synes at have ført til det Resultat, at Wiesinger kun har handlet i den Hensigt at lokke Jesuiterne i en Fælde, for at give Bismarck et godt Paaskud til at træde op imod dem ogsaa udenfor hans eget Lands Grændser. Denne gemene Fiffighed strandede imidlertid paa den Omstændighed, at Jesuiterne ikke — som visse andre Folk — hylde den Grundsætning, at Hensigten helliger Midlet.

— Rygterne om Bismarcks forestaaende frivillige Tilbagetræden fra Politiken dukke paany op, men — det er nu skeet saa tidt.

Frankrig. Loven om Frigivelsen af den høiere Undervisning er nu gaaet til 3die Behandling, og dens endelige Vedtagelse synes saaledes sikret; det er en stor Fordeel for den gode Sag og for det franske Folks sunde aandelige Udvikling.

Grækenland. Kongens Stilling er meget vanskelig. Befolkningen splittes i en Mængde Partier og synes at være politisk demoraliseret. Hæren skal være antikongelig. Stormagternes Flaader antages imidlertid at krydse i de græske Farvande i den Hensigt at støtte den vaklende

Throne; men det er aabenbart en daarlig Støtte; muligen kunde Gjæringen i Grækenland, selv imod Stormagternes Ønske, i en nær Fremtid give Stødet til den nye europæiske Conflict, som dog næppe i Længden kan undgaaes, idet det jo vel lod sig tænke, at Kong Georg for at holde sig, blev nødt til at give efter for Grækernes nationale Ønsker og begynde Krigen med Tyrkiet. Det vilde da vise sig, hvor meget sandt der er i den megen Tale om den engelsk-russiske Alliance.

Spanien. Don Carlos har indkaldt Generalstænderne i sine Provindser. Don Alfonso er endnu ikke naaet saa vidt i sin „Consolidering“, at han har tænkt paa noget Lignende.

Kirkelige Efterretninger.

Westfalen. Den 23de Mai paa Trefoldighedssøndag holdtes i Sognet Assinghausen den allerede i 100 Aar sammesteds brugelige Procession. En Folkemængde, saa stor som noget tidligere Aar næppe har seet, forlod under Klokkernes Ringen og Glædesskud det festlig smykkede Gudshuus efter at have istemt Sangen: „Fast skal min Daabspagt altid staae“ og drog i den skjønneste Orden gennem de med Faner og Blomster smykkede Gader og de med Himlens Velsignelse bedækkede grønne Marker, høit lovende den treenige Gud med Jubelsange. Man saae paa de fromme Pilgrime, at det var en Glæde for dem, i denne Trængselstid aabent og frit at aflægge Vidnesbyrd om deres hellige Tro og at kunne vise al Verden deres barnlige Hengivenhed for den romersk-katholske Kirke. Men forgjæves søgte man i Mængdens Midte efter Ham, til hvis Ære Veiene vare overstrøede med Blomster og Fanernes Pragt var udfoldet, og som ellers danner de katholske Processioners Midt- og Glandspunkt: Jesus Kristus i Alterets høihellige Sacrament. Ingen Præst bar den under Brødets Skikkelse skjulte Gud. Hans Plads under Bærehimlen var tom; ingen Præst velsignede paa

denne Dag Husene, Markerne og Folkemængden. Da det sædvanlige Tegn med Klokkerne gaves, nedknælede alle og brast i Graad. De ere jo en Hjord uden Hyrde, deres Sjælesørgere ere fordrevne og spise Landsforviisningens Brød; en Præst fra Nobosognene tør ikke sætte sin Fod paa deres Enemærker. Derfor oplæste en brav ung Mand paa de enkelte Stationer de fire Evangelier, medens en anden Lægmand forrettede de ellers brugelige Bønner. Et høitideligt Te Deum sluttede dette festlige men tillige saa sørgelige Optog. — Vi tilføie endnu, at Processionerne paa Vor Herres Legems-Fest overalt, hvor de ikke vare forbudne af Politiet, fandt Sted med en saa stor Høitidelighed og almindelig Deeltagelse som sjældent før.

Düsseldorf. 77 Franciscanere havde den 10. Juni forsamlet sig her fra flere Klostre i Rhinlandene og Westfalen for saa hurtigt som muligt at forlade den preussiske Culturstats Grændser. I den stille Midnatstime begave de sig til Havnen ved Rhinen, for ikke at vække for stor Opsigt; iblandt dem kunde man see Flere, som bare et Ordenstegn paa Brystet som Vidnesbyrd for deres patriotiske Sindelag i Krigsaarene. Hele Veien ledsagedes de af en utallig Mængde af Stadens katholske Borgere. Da de bestege Skibet, istemte hele Folkemængden katholsk-religiøse Sange for at antyde, at de ved den katholske Tro ogsaa i fjerne Lande ville vedblive at være forenede med dem, som de nu maatte skilles fra, ligesom de Bortdragende paa samme Maade vilde finde sig forenede med dem i deres nye Virkekreds i America. Medens Skibet satte sig i Bevægelse, udbrode Alle i et tusindstemmigt Leve, som en endnu tilbageblivende Franciscaner-Pater besvarede med et Leve for Düsseldorfs Indbyggere, som beviste deres landsforviste tyske Brødre en saa rørende Sympathi.

Dorsten i Westfalen. Ogsaa de herværende Franciscanere gjøre sig rede til at reise, for langt fra Fædrelandets Grændser at søge et nyt Hjemsted. De yngre Præster ville drage til America, de ældre derimod, som ikke mere ere i Stand til at foretage sig en saa lang Reise, begive sig til det nærliggende Holland.

Belgien. Her feiredes Cardinal Dechamps Udnævnelse med den største Pragt. Sammenligner man hermed den tredie af de sidst af Paven udnævnte Cardinaler, Grev Ledochowski, Ærkebiskop af Gnesen-Posen, som alle-

rede siden 3die Februar 1874 befinder sig i Fængslet i Ostrowo, og vilde man spørge os, hvem af de 3 nævnte Cardinaler der synes meest ærværdig og mest ophøiet: den belgiske Cardinal Dechamps, som under Kanonerens Torden holdt sit glimrende Indtog i Mecheln, omgiven af Belgiens høieste Embedsmænd, eller Cardinal John Mac Closkey, som under det americanske Folks Jubel, omgiven af en Skare af 36 Biskopper og Ærkebiskopper med deres Assistenters og af tusinde og atter tusinde frie Americanere, drog ind i Sct. Patricks Kirke, eller endelig den polske Cardinal Ledochowski i Fængselsmurene i Ostrowo — saa svare vi uden Betænkning: den polske Cardinal vinder Seirskransen. Thi en Cardinal i Fængsel er den ærværdigste og meest ophøiede af dem alle.

New-York. De americanske (endog protestantiske) Blade vare en heel Uge igjennem fulde af Meddelelser om den store Høitidelighed, som den 27de April fandt Sted i Sct. Patricks Kirke, da den første americanske Cardinal Ærkebiskop Mac Closkey af New-York modtog Cardinals-hatten. Om Festlighedens Totalindtryk siger et Blad, at man endnu aldrig i New-York og i hele Landet havde seet noget lignende, og at man kunde tvivle om, at den nuværende Generation nogensinde igjen vilde opleve en saadan Fest. Den romerske Cultus' Glands viste sig for de forbausede Americaneres Øine maaskee ikke i hele sin Fylde, men dog paa en Maade, som dette Land i det mindste aldrig havde seet. For at gjøre sig en Forestilling om den Mængde Mennesker, som deeltog i Høitideligheden, er det nok at høre, at ikke mindre end 20,000 Anmodninger om Adgangskort til Kathedralen maatte tilbagevises, fordi Kirkens storartede Bygning med en Længde paa 332 Fod og en Brede paa 132—174 Fod ikke frembød Rum nok for dem alle.

Nordamerica. I Cincinnati holdt fra 16—19de Mai den tyske romersk-katholske Centralforening sin 20de Generalforsamling under Hr. Spaunhorts Præsidium. 300 Foreninger, som ere adspredte over Unionens hele vidt-udstrakte Gebeet og tælle 45,000 Medlemmer, havde sendt deres Delegater, omtrent 200 i det Hele. Denne Centralforenings Opgave og Øiemed er ikke andet, end at holde sammen paa de tyske Katholiker i de enkelte katholske Foreninger og tillige derved at afholde dem fra de hemmelige Selskaber. Paa hiint Generalmøde blev der vedtaget en ny Constitution, som stiller hele Foreningen under

kirkelig Styrelse. Denne Bestemmelse er meget vigtig og glædelig, fordi Foreningen saaledes fik en sikker og fast Grundvold.

Brasilien. Domherre Sebastian Borges de Castilho, Dioceset Para's Administrator, som var fængslet, fordi han vægrede sig ved at tilbagekalde det af hans Biskop forkyndte Interdict, skal nu være bleven domfældt. Ligeledes er Dioceset Olinda's Administrator, Domherre Andrade, hvis Dom først lød paa 4 Aars Tvangsarbeide, straffet med Landsforviisning paa 1 Aar.

Sanct Andreas-Collegum paa Ordrupshøj.

Tirsdagen den 29de Juni Kl. 4¹/₂ sluttes Skoleaaret med Præmieuddeling. Elevernes Forældre indbydes til at overvære denne Høitidelighed.

Mariaforeningen.

Møde Søndagen den 27de Juni, Efterm. Kl. 4.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 27de Juni. 6te Søndag efter Pintse. De hellige Apostelfyrster Petri og Pauli Fest. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — 28. M. Leo, Pave. 29. Ti. Petrus og Paulus, Apostler. 30. O. Pauli Ihukommelse. 1. Juli. To. Octav af Sct. Johannes. 2. F. Mariæ Besøgelse (feires offentlig paa næstkommende Søndag). Kl. 8¹/₄ Messe for Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7¹/₂ Aften Broderskabsandagt. 3. L. Irenæus, Biskop og Mart.

Søndagen den 4de Juli. 7de Søndag efter Pintse. Mariæ Besøgelse.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8¹/₂. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 27.

Søndagen den 4de Juli.

1875.

Indhold: Det sociale Spørgsmaals Oprindelse og Udvikling. Pinebænken. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Flensborg, Recklinghausen, London.

Det sociale Spørgsmaals Oprindelse og Udvikling*).

I.

Der gives en Tid, hvor Mange beskæftigede sig med at udgranske et Perpetuum mobile, det vil sige Opfindelsen af en Maskine eller et Værk, som er istand til at bevæge sig uden nogensinde at standse; (f. Ex. et Uhr, som man aldrig behøver at trække op). Mangen En har troet, at han var Manden, og raabte allerede glad og tilfreds: „Nu har jeg det!“ men naar hans Idee da blev underkastet en nøiagtig Undersøgelse, viste det sig stedse, at der altid manglede Noget i Løsningen af dette Problem!

Der gives imidlertid et andet Problem, et andet Perpetuum mobile, og det har allerede længe existeret, saa

*) Efter de i Wien hos Sartori udgaaende „Weckstimmen“ og „Gedankenspäne“, som ere skrevne i en fortræffelig Aand og i et let fatteligt Sprog.

længe som Menneskeslægten bestaaer; ogsaa dette er et Problem, som — om end i en anden Betydning — har beskæftiget tænkende Mænd i alle Aarhundreder, men som desuagtet ligeledes endnu ikke er blevet løst. Vi mene det sociale Spørgsmaal, det vil sige det Spørgsmaal: hvorledes kan Elendigheden i det menneskelige Samfund forhindres og afhjælpes?

I Sandhed et vigtigt Spørgsmaal, et stort Problem!

Medens efter vor urokkelige Formening det førstnævnte Problem, Perpetuum mobile, kun kan blive løst ved Anvendelse af Tyngdekraften, som er den eneste Kraft, der vedblivende virker, kan derimod det andet Problem, det sociale Spørgsmaal, ene og alene løses ved en Tyngdekraften modsat virkende Kraft, nemlig ved den Tiltrækningskraft, som udgaaer ovenfra, fra det Evige og Himmelske. Og denne himmelske Kraft, den eksisterer i Virkeligheden, den ligger i Christendommens Lære; men den bliver hemmet i sin Virksomhed ved Tyngdekraften nedadtil, det vil sige ved Egoismen og de menneskelige Lidenskaber, og derfor kan det sociale Spørgsmaal aldrig blive fuldstændigt løst.

At det sociale Spørgsmaal, den menneskelige Elendighed er til og — omendskjønt det ikke altid er blevet saa meget omtalt som i vore Dage — altid har været til, det behøver intet Beviis, det vide vi Alle.

„Ich habe Kreuz und Leiden
Das schrieb ich mit der Kreiden;
Und wer kein Kreuz und Leiden hat
Der wische diese Zeilen ab.“ *)

*) Jeg har Kors og Lidelser,
Det skrev jeg med Kridt,
Og hvo som ingen Kors og Lidelser har,
Han kan slette disse Linier ud.

Disse Linier bleve allerede, som jeg engang har læst, for over hundrede Aar siden skrevne af en bekjendt Mand paa et gammelt Capels raa Brædevæg, og dem har endnu intet Menneske udslettet, omendskjönt Tusinder have læst dem; og jeg troer, at disse Linier endnu faae Lov til at staae i mange Aar.

Hvorfra komme nu disse Kors og Lidelser? Man siger nok: Gud sender os Kors og Lidelser; men dette kan let misforstaacs. Et Kors hestaaer, som bekjendt, af to Delc, det lodrette lange Stykke og et Tværstykke; det lodrette Stykke kommer altid fra Gud, hvorimod Tværstykket ofte bliver tilføiet af Menneskene selv, og først derved bliver det Hele et Kors. Eller tager jeg maa-skee feil, er det ikke saaledes? Vilde vort Liv ikke i de allerfleste Tilfælde henglide aldeles regelret og lige, uden Kummer og Sorg, dersom vi ikke selv ved vore Daarskaber og Synder gjorde det til et Kors?

Ja i Sandhed, vi selv danne dette Tværstykke, vi selv skabe os Korset, hvortil Vorherre kun har leveret det lige lodrette Stykke; vi selv eller andre Mennesker udføre Resten af Arbeidet; saaledes bliver Korset færdigt. Og saaledes var det altid. Utilfredsstillede Mangler, og saadanne Mangler og Fornødenheder, som det er vanskeligt at tilfredsstille, Nød og Elendighed, Kummer og Sorg, Lidelser og Gjenvordigheder, Kiv og Strid og Krig fandtes altid, saalænge det menneskelige Samfund har bestaaet; og at forhindre og bekæmpe disse Skyggesider i det menneskelige Liv, det er netop det sociale Spørgsmaals Løsning. Dette Spørgsmaal er en naturlig Følge af den store Tvedragt imellem Gud og Verden, imellem Aanden og Naturen, som ved Synden er kommen i Verden og som vil vedblive at bestaae, saalænge der findes Mennesker og menneskelige Lidenskaber paa Jorden. Da Menneskets første Synd var fuldbyrdet, sagde Gud til Adam: „Fordi du har gjort dette, saa skal Jorden være forbandet; med tungt Arbeide skal du æde af den alle dit Livs Dage; Torne og Tidsler skal den give dig. I

dit Ansigts Sved skal du æde dit Brød, indtil du vender tilbage til Jorden, hvoraf du er kommen.“

I disse Herrens Ord ligger Oprindelsen til det sociale Spørgsmaal; og disse Ord vedblive uden Ophør at virke gjennem alle Aarhundreder; og derfor kunde ogsaa Frelseren sige til sine Apostle: „Fattige ville I altid have iblandt Eder.“ Jo mere Menneskeslægten udbredte sig paa Jorden, desto mere tog ogsaa den ved Synden fremkomne Ugudelighed, og paa samme Tid ogsaa den sociale Elendighed Overhaand. Jo mere Kundskaben og Bevidstheden om Gud forsvandt iblandt Menneskene, desto mere forsvandt ogsaa Bevidstheden om Menneskets Værdighed og Menneskets Rettigheder; og, efter at Menneskeslægten var nedsunken i det sørgeligste Afguderi, betragtedes det enkelte Menneske kun som en Ting eller Vare. Høist mærkværdig er den Omstændighed, at ved den fremadskridende „Cultur“ og „Civilisation“ er den sociale Elendighed ikke bleven formindsket men snarere forøget, saa at Umoralitet og social Elendighed endog naaede sit Høidepunkt netop hos Oldtidens meest dannede Nationer, hos Romerne og Grækerne. Dannelsen blev af dem benyttet som et Middel til at forfine deres sandselige Nydelser endnu mere, til ligesom at overklæde dem med en vis ydre Anstand, og til at opfinde nye Midler til deres Tilfredsstillelse.

Grækernes og Romernes Dannelselse bestod blot i en ensidig Aands- og Forstandsudvikling; Hjertet blev derved ikke forædlet. Kun nogle ganske faa store Mænd lykkedes det at hæve sig til renere Ideer, men disse Ideer bleve uden Indflydelse paa de sociale Tilstande, og selv hos disse store Mænd stod for det meste det Liv, de selv førte, i en skjærende Contrast til de af dem fremstillede Ideer.

Grundig Kundskab om de sociale Forhold blandt de gamle Grækere og Romere er uundværlig for Alle, som ville beskæftige sig med Nutidens sociale Spørgsmaal; thi jo mere det moderne Hedenskab tager Overhaand,

desto mere vende ogsaa de gamle hedenske sociale Tilstande og Forhold tilbage. Men en fuldstændig Skildring af disse gamle hedenske Forhold vilde føre os for langt bort fra den egenlige Gjenstand for denne Betragtning; vi indskrænke os derfor til følgende korte Bemærkninger om det mægtigste og meest indflydelsesrige af de gamle hedenske Folk — Romerne.

Romerne tilkjendte kun Statsborgeren, men ikke Mennesket egenlige Rettigheder og Pligter. Borgeren var i deres Øine Alt, Mennesket Intet; Enhver, der ikke var romersk Borger, var retsløs, ja selv Romernes egne Hustruer og Børn vare retsløse Væsener. Manden og Faderen kunde, som uindskrænket Herre over sit Huus, sælge sine egne Børn, ja endog dræbe dem; og dette er i Virkeligheden ofte skeet.

Under saadanne Forhold er det let at begribe, at Slaverne maatte betragtes som retsløse, ja endnu mere retsløse end Huusdyrene hos os; thi disse staae under Lovens Beskyttelse, og ingen Fremmed tør pine eller mishandle dem, derimod turde enhver Uvedkommende slaae og mishandle de romerske Slaver, uden at deres egen Herre var berettiget til at anklage den Vedkommende; det gjaldt i et saadant Tilfælde jo blot om en Slave; og at foragte en Slave var netop et Beviis paa høiere Dannelse og god Opdragelse! De fornemste romerske Damer førte i Regelen en fin spids Dolk med sig, hvormed de paa det Grusomste saarede og mishandlede deres Slavinder, naar disse blot ved den ubetydeligste Forseelse paadroge sig deres Herskerindes Mishag, naar de f. Ex. blot kom til at nyse eller hoste.

En fornem Romer lod Fiskene i sin Dam fodre med levende Slaver; ja, selv Cato, dette Mønster paa alle romerske Dyder, fandt ingen anden Forskjæl mellem Slaver og Dyr, end at de første paa Grund af deres Forstand vare ansvarlige for deres Opførsel og derfor hjemfaldne til Straf, naar de forsaae sig.

Jo mere udsvævende og overdaadigt Livet hos Romerne

var, desto større blev ogsaa Mængden af Slaver baade i Staten og i de enkelte Familier, saa at deres Antal tilsidst steg næsten til det Utrolige.

I sin Glandsperiode talte det romerske Rige 120 Millioner Sjæle, deraf vare kun 20 Millioner frie romerske Borgere, 40 Millioner vare Frigivne og alle de øvrige 60 Millioner — Slaver! Forfærdelige Tilstande!

Og disse Slaver vare sammenskrabede af alle Folkeslag og alle Nationer. Da nu disse Slaver ved det fortlørlige Samkvem med hverandre kun tilegnede sig de enkelte Nationers Laster og Udsvævelser, men ikke deres Dyder, og da som bekjendt det Onde skrider let og hurtigt fremad, bleve de snart Alle til sande Afskum af Ryggesløshed og Forvorpenhed. Ikke lidt bidrog hertil ogsaa den Grundsætning hos Romerne, at for en Slave behøvede man paa ingen Maade at skamme sig.

Da Antallet af de egenlige Romere stedse mere og mere formindskedes, dels ved de utallige Krige, og dels ved deres høist udsvævende Levemaade, saa blev efterhaanden en Erstatning nødvendig. Denne Erstatning af de uddøde romerske Borgere skete for det meste ved frigivne Slaver, som vare blevne rige. Disse i høieste Grad fordærvede Mennesker, fordærvede den egenlige Kjerne af Folket endnu mere; og Udsvævelserne toge nu i alle Samfundets Stænder i den Grad Overhaand, at den ægteskabelige Forbindelse, som dog tidligere var bleven holdt for hellig og ukrænkelig, nu blev betragtet som en Daarskab eller en fræk Leg; det største Antal Mænd forbleve ugifte, medens Kvinderne, som Dr. Carl Werner siger, ved de utallige Udsvævelser havde mistet den Forrettighed, der er bleven deres Kjønn tildeel, at bevares for Podagra og Skaldethed. Gjennem de mange Udsvævelser og det blødagtige Liv, de førte, bleve Romerne tilsidst saa ulykkelige, at de ikke fandt Behag i Andet end Mord, Blodsudgydelse og Grusomhed, hvilket de skjændige Kamplege, hvorved ofte flere hundrede Mennesker, blot til Moro for Folket, maatte lade sig myrde, ligesom ogsaa Christen-

forfølgelserne i de første christelige Aarhundreder kun altfor tydeligt bevise.

Kaiser Nero lod jo endog Rom stikke i Brand, blot for at kunne nyde det hørlige Syn af Trojas Brand; og en anden Gang gav han en stor Fest for Romerne, hvorved hans Have blev oplyst med brændende Christne, som forud vare blevne overstrøgne med Beeg.

Hertil kom, at Selvmordenes Antal stedse blev større og større, hvilket jo under disse Omstændigheder var ganske naturligt; den Fattige tog sin Tilflugt hertil af Fortvivelse, og den Rige berøvede sig selv Livet af Livslede, eller naar han havde bortødslet sine Rigdomme og ikke formaaede at bære Savn og Indskrænkninger.

Saaledes var Familielivet fuldstændigt forstyrret; og det samme var Tilfældet med det borgerlige Liv. De romerske Kaisere vare enevældige og uindskrænkede Herre; de vare Romernes Guder og lode sig ogsaa dyrke og tilbede som saadanne; men denne Tilbedelse nyttede dem intet; thi den ene Revolution afløste den anden, og mangen en Kaiser døde en voldsom Død.

Saaledes var der Forstyrrelse overalt i alle Samfundscasser, overalt Opløsning og Forvirring. Ethvert fornuftigt tænkende Menneske kunde indsee, at disse Tilstande ikke vare holdbare. Dog hvo skulde vel her hjælpe? — En lille Steen begyndte at rulle, og den sønderknuste den store mægtige Colos. En fattig Fisker ved Navn Petrus kom til Rom, kun bevæbnet med en Vandringsstav og Guds Kraft, og han styrtede det gamle Verdensriges Magt og grundlagde et andet Verdensrige, den katholske Kirke. — Da den sociale Nød og Elendighed havde naaet sit Høidepunkt opstod der for det menneskelige Samfund en Frelser i Jesus Christus.

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Italien. Der er ikke noget Nyt for Tiden i Europa. I Frankrig arbeide Partierne i Nationalforsamlingen endnu bestandig saa smaat paa Forfatningen; i Tydskland er man optaget af Spørgsmaalet, om hvorvidt Trekaisersforbundet endnu kan holde, og om den engelsk-russiske „Alliance“ er andet end en politisk Manøvre, hvilket Sidste har en Deel for sig, og i Spanien bebude Kong Alfousos Generaler endnu bestandig, at der med det Allersørste vil skee noget Storartet imod Carlisterne. Italien er imidlertid saa lykkeligt at have præsteret Noget, som har vakt Opmærksomhed, thi Italien har faaet sig en Røverlovgivning. Det Interessante herved er imidlertid ikke selve den nye Lov, skjøndt den ganske vist er ret mærkelig, forsaavidt som den giver Regeringen en Magt og Myndighed over Undersaatternes Frihed, som man de fleste Steder vilde ansee for alt andet end heldig; nei, det der har vakt og fortjent at vække Opmærksomheden, er de Tilstande, som have ført til at Loven kom ud. Man havde nemlig i „liberale“ og „oplyste“ Kredse vænnet sig saa godt til at beundre Victor Emmanuel's 15aarige Kongerige, at det ikke kunde være andet end at de — for største Delen officielle — Beretninger om den i samme Mønsterstat overhaandtagende Retsusikkerhed maatte gjøre selv den „Liberaleste“ betænkelig. Man spurgte om Grunden — men fik kun til Svar, at det var Præsternes Skyld, som havde havt Magt i Landet for 15 Aar siden, men da der dengang saagodtsom ingen Røvere var i Italien, saa var det uimodsigeligt, at det Svar var slettere end intet. Man blev da nysgjerrig og kigede nøiere til, og see, det viser sig nu Dag for Dag klarere, at hele det nye Monarchi er i Bund og Grund demoraliseret; og vel at mærke Demoralisationen tilhører netop de „Liberale“ — og ingen andre. Røverne ere ikke andre end Mandskabet fra de gamle hemmelige Selskaber, som de Revolutionaire i saa stor Mængde havde oprettet og saa ivrigt havde beskyttet for at styrte de bestaaende Regeringer, og som nu af gammel Vane vende sig imod selve de Revolutionaires Regering; og selve denne Regering har atter forbausende meget tilfældes med Røverne. Thi hvad den nyeste Tid har bragt for Lyset af Uredelighed, Bestikkelse, Lumpenhed og Nederdrægtighed af al Slags, baade hos

Regeringsmænd, Deputerede, Redacteurer og andre liberale Dignitarier, er i høieste Grad uhyggeligt. Med alt dette ere Finantserne i Uorden, Flaaden slet og Hæren ligesaa, Statens Skolevæsen forsømt og fordærvet, den offentlige Tillid rokket og Befolkningen utilfreds. — Hvorledes kan dette være? spørger man. De Liberale sige som sædvanlig, at Skylden er Præsternes, men det er jo netop de Liberale — og ikke det menige Folk — som Demoralisationen har sit Sæde hos, og de Liberale have jo altid sat deres „Ære“ i, ikke at ville have noget med Præsterne at gjøre. — Hvorledes skal dette blive bedre? spørger man saa, og faaer til Svar, at det maa Tiden besørge; d. v. s., at Ingen veed, hvorledes det skal blive bedre; og det er ogsaa vanskeligt at sige. De Liberale kunne ikke curere Skaden, det er klart, thi det er hos dem og fra dem den udgaaer. Præsterne kunde det, men de faae ikke Lov til det. Folkets store ufordærvede menige Fleertal kan heller ikke bruges dertil, thi det har de Liberale udelukket fra al politisk Betydning ved at berøve det Valgretten. Der er kun een politisk Magt i det nye Italien — og det er den demoraliserede liberale Clique; denne er deelt i et Høire og et Venstre, der due accurat lige lidt; fra denne udgaaer hele Landets Fortræd, og saalænge denne ikke er knust, saalænge er der ingen Udsigt til at Forholdene blive bedre. Demoralisationen vil blive ved at brede sig, og de Liberale ville blive ved med at give Præsterne Skyld for det Altsammen. Det klarer rigtig nok ikke Sagen — ikke engang for de Liberale selv, som ville vide hvorledes det hænger sammen — men muligen eller anden Udlænding var dum nok til at troe det, og saa var jo „Renoméet“ reddet en Stund endnu — maaskee; thi selv Udlændingerne begynde at blive kjede af Forklaringen.

Kirkelige Efterretninger.

Flensborg. „Flensborg Avis“ indeholder følgende Meddelelse fra en protestantisk Borger i denne By:

„I den sidste Tid have forskjellige tyske Blade omtalt det herværende Sct. Franciscus-Hospital paa en ukjærlig og langt fra tolerant Maade. Rigtignok er dette Hospital først efter 1864 oprettet her i Byen, er altsaa et tysk Institut, men af Alt, hvad vor By er bleven lyksaliggjort med efter det ulykkelige Aar 1864, er vistnok dette Hospital det eneste, der har vidst at forskaffe sig almindelig Agtelse og Anerkjendelse hos Befolkningen. Dets Virksomhed har været til megen Velsignelse for mange, mange Lidende, og Alle, der ere komne i Berørelse med det, vide ikke noksom at rose det. Vi kunne heller ikke troe, at de ukjærlige Udtalelser i de tyske Blade om Sct. Franciscus-Hospitalet ere fremgaaede af et ivrigt evangelisk-luthersk Sindelag, men tiltroe Forfatterne af disse Artikler Uvidenhed om Hospitalets Virksomhed og tysk national-liberal Fanatisme; men naar Nogen gjør Godt skal man da hade ham, fordi han har en anden Troesbekjendelse end man selv? „Søstrene gjøre Propaganda“, siger en Brevskriver til „Itzehoer Nachrichten“, men øieblikkelig føier han til, „saa forsigtigt, at man ikke kan eftervise dem det.“ Ganske vist gjøre Søstrene Propaganda, men saavidt de, der daglig eller dog ofte komme i Berøring med dem, vide, en tilladelig og gavnlig Propaganda, nemlig kun for deres menneskekjærlige Værk og deres offervillige Pleie af dem, der modtage deres Hjælp. Paa vore lidende Syges Vegne kunne vi kun glæde os til denne Propaganda; thi den fremspringer af en saa opoffrende Kjærlighed til de lidende Medmennesker, som vi her hos os næppe før have seet mange Exemppler paa. Og hvorfor skulle vi Protestanter ikke modtage en saadan Tjeneste af de katholske „Søstre“? De spørge aldrig den Syge efter hans Troesbekjendelse, men yde altid uden videre Hjælp, naar det staaer i deres Magt. Vi yde Enhver, der gjør sig fortjent ved at hjælpe vore lidende Syge, vor Anerkjendelse, han være Katholik eller Protestant. Det vilde desuden staae ilde til med vor Troesbekjendelse, naar nogle „barmhjertige Søstre“ skulde bringe den til at vakle eller endog formaae at berøve os den. Sct. Franciscaner-Ordenens Øverste skulle have isinde at

nedlægge det herværende Hospital, siges der i de tyske Blade, og Aarsagen skal være den, at man ikke vil underkaste sig den kommende Statscontrol, da man saa ikke længere kan drive katholsk Propaganda. Vi kjende ikke disse Øverstes Hensigter, men det forekommer os at være aldeles indlysende for den sunde Menneskeforstand, at de kun nødvendig maae ville nedbryde et Værk, der har kostet saa store Offre, som det omtalte Hospital, og der maae derfor efter vor Formening foreligge religiøse Grunde, der ikke tillade deres Orden at stille sig under den kommende Statskontrol. Dette Hospital, hvis Inddragelse skulde smerte os og mange med os her i Flensborg, staaer dog efter vor Formening under samme Love og et ligesaa godt Tilsyn som Byens Hospital, og vor Communalbestyrelse, vort Sundheds- og Sædeligheds-Politi vil dog nok vide at forhindre, at Nogensomhelst, altsaa heller ikke de kvindelige Beboere af dette Hospital, unddrage sig den Control, som de almindelige Statslove paabyde. — Vi ere gjerne beredte til at lade os belære, og vilde derfor meget gjerne vide, om en eneste Statslov, der er almindelig for enhver Borger og for hans Bolig, ikke ogsaa har fundet Anvendelse for det her omtalte Huus og dets Beboere. Men skulde det være, at disse Beboere, der ere uberygtede Kvinder, skulde stilles under et specielt Polititilsyn, ikke fordi de ere Forbrydere, men fordi de, som Tyrken siger, ere „Barmhertighedens Engle“ og mistænkes, kun mistænkes for at gjøre katholsk Propaganda, da maatte man dog have et eiendommeligt Begreb om Ære, naar man kunde finde det i sin Orden. Naar og hvor disse Kvinder sove, naar og hvor ofte de bede, og hvorledes de klæde sig, det kan dog kun være Staten og enhver Statsborger ligegyldigt, og at sætte Regler herfor og vide Besked dermed, kan dog umulig være Statens eller den preussiske Cultusministers Sag, men burde dog overlades disse Personer selv. Vi indsee hverken, at det kan være nødvendigt eller til Nytte for nogen Stat, heller ikke for den preussiske. Frivillige Tjenester maa man ikke stille under et specielt Polititilsyn, thi saa forhindrer man dem kun. I sit religiøse Liv er Enhver sig selv undergiven eller kun den, som han selv underkaster sig. Vi nære derfor en stærk Tvivl om, at man vil gavne det almene Vel ved at gribe ind i en saadan Virksomhed, som den, de „barmhertige Søstre“ udøve, og hvad specielt det herværende Sct. Franciscus-Hospital vedkommer, saa vilde

Byen ved dets Nedlæggelse berøves et mageløst velsignelsesrigt Institut. Dets Farlighed i religiøs Henseende kan vist næppe bevises, thi den formentlig fra det udgaaende katholske Propaganda har hidtil næppe baaret nogen Frugt og vil i vort kolde Norden aldrig kunne trives.“

Recklinghausen. Sognet Flachshoim blev ved Sognepræstens Død berøvet sin Sjælesørger. Efterat en Præst fra et Nabosogn havde begravet den Afdøde og holdt den hellige Messe for ham, forkyndtes der for den i Kirken forsamlede Menighed, at det helligste Alterets Sacrament fra nu af ikke mere vilde blive opbevaret i Kirken, og at det om Eftermiddagen skulde bringes til den nærliggende Landsby Haltern. I et festligt Optog ledsagede Menigheden sin dyrebareste Skat til den fremmede Kirke, hvorved mangt et Øie fældte bittre Taarer. I Haltern blev de modtagne med stor Høitidelighed.

London. Cardinal Manning har ladet udgaae et Hyrdebrev, hvori han erklærer, at de katholske Kirker og Capeller i London og Forstæderne ikke mere ere tilstrækkelige, og det, endskjøndt deres Tal langt overgaaer hundrede. En glædelig Kjendsgjerning!

Sct. Ansgarius-Foreningen.

Bestyrelsesmøde i Kassererens Bolig Tirsdagen den 15de Juli, Kl. 7 præcise.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 4de Juli. 7de Søndag efter Pintse. Mariæ Besøgelse. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — Josephs-Hospital (paa Parcelveien, Nørrebro) stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Form.

NB. Søndagen den 4de Juli og følgende Søndag afholdes i Sct. Ansgars Kirke den tredje Kvartalscollect af Peterspengen for dette Aar. 5. M. Domitius, Martyr. 5. Ti. Octav af Peter og Paul. 7. O. Pulcheria, Kaiserinde, Jomfru. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 8. To. Elisabeth, Enke. 9. F. Martyrerne af Gorkum. 10. L. Felicitas' syv Sønner og Lidelsesfæller, Mart.

Søndagen den 11te Juli. 8de Søndag efter Pintse. (Veronica af Juliani, Jomfru.)

Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 28.

Søndagen den 11te Juli.

1875.

Indhold: Social Frelse. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Paris, Rouen, Wessel, Mainz, Berlin, Ahrwelter, Rotterdam, Irland, Rusland, Nordamerica, Buenos-Ayres, Buffalo.

Social Frelse.

(Fortsat fra Nr. 27.)

II.

„Ethvert Menneske er din Næste.
Elsk din Næste som dig selv.“

Christus vor Herre har, i det mindste theoretisk og saavidt som det var muligt efter Syndefaldet, fuldstændigt løst dette store Problem, det sociale Spørgsmaal, og dersom Hans Theori bliver praktisk gennemført, vil ogsaa den sociale Nød og Elendighed være forsvunden.

Den eneste Grund, hvorfor Frelserens Lære ikke fuldstændigt har ophævet og tilintetgjort den, er den, at denne Hans Lære ikke er bleven modtaget overalt, og der hvor den blev modtaget, ikke er bleven fuldstændigt gennemført. Men ikkedestomindre har Christendommen frembragt en storartet moralsk Omvæltning i hele Verden, og overalt indført bedre sociale Tilstande.

Mennesket erholdt atter sin naturlige Ret, sin menneskelige Værdighed tilbage, ja der blev ham tillige en overnaturlig Værdighed som Guds Barn og Himmels Arving tildeel; Slaveriet blev formildet og lidt efter lidt fortrængt og ophævet, Kvinden erholdt den hende tilkommende sociale Stilling i det menneskelige Samfund ved det uopløselige sacramentale Ægteskab; den uindskrænkede Magt, som en Fader under Hedenskabet havde over sine Børn, blev indskrænket og ført tilbage til sine naturlige Grænser, og saaledes blev det saa dybt sunkne Familieliv atter hævet og ordnet.

Ligeledes blev den gamle ubøielige hedenske Ret, som ikke kjendte til Naade og Forbarmelse, omdannet i Humanitetens Aand; Billigheden og den rensede Moralitet udviklede efterhaanden en christelig Ret og Retfærdighed; den virkende hjælpsomme og opoffrende Menneskekjærlighed traadte i Stedet for den tidligere Egoisme, og talrige Velgjørenhedsanstalter bleve oprettede.

Den gamle hedenske Tid havde kun kjendt til Skuespilhuse, Amphitheatre, Paladser, Badeanstalter og Triumphbuer, men ikke til Hospitaler, Fattighuse, Hitebørnehospitaler, Blinde- og Døvstummeinstituter, Syge- og Vaisenhuse. Disse har først Christendommen fremkaldt og derved i det mindste afhjulpet de værste af den sociale Elendigheds mange Onder.

Hvori bestaaer nu Frelserens sociale Theori, som har fremkaldt en saa storartet og velsignelsesrig Omvæltning i Folkenes Levnet og Sindelag?

Den findes, foruden i den h. Skrift, i en lille bekjendt Bog: den katholske Catechismus, og indeholdes i følgende Lærdomme: „Mennesket er skabt i Guds Billede, han er, helliget ved de hellige Sacramenter, et Guds Barn og Himlens Arving; derfor ere alle Mennesker Lige og Brødre i Christo, som er død for Alle. Elsk Gud over alle Ting og din Næste som dig selv; din Næste er ethvert Menneske, Ven og Fjende. Gjør Godt efter bedste Evne imod ethvert Menneske, thi det som du gjør for dine

Medmennesker, vil Herren ansee som om du havde gjort det imod Ham selv. Fornægt dig selv, og bær dit Kors med Taalmodighed efter din guddommelige Frelasers Exempel, Gud vil belønne dig derfor. Søg først Guds Rige og hans Retfærdighed, thi det er det Ene Fornødne. De Undergivne skulle ære og lyde deres Foresatte for Guds Skyld, som har befalet det. Du skal ikke dræbe, ikke stjæle, ikke sige falsk Vidnesbyrd, og tæmme dit Hjertes onde Lyster. Arbeideren er sin Løn værd; sex Dage skal du arbeide og udføre alle dine Forretninger; men den syvende Dag er Herrens, det er Hviledagen, da skal du ikke arbeide, men hvile: du og din Tjener og Tjenerinde og dine Huusdyr. Jorden er en Taaredal, hvor vi ikke have noget blivende Opholdsted; efter en kort Tids Forløb skulle vi døe, og efter Døden følger Dommen, hvor Enhver skal modtage sin Løn, alt eftersom han har levet og efter det, som han har gjort paa Jorden: Godt eller Ondt; de Gode skulle indgaae til det evige Liv, men de Onde skulle kastes i den evige Ild.“

Disse Grundsætninger maae, naar de i Tro blive modtagne og villigt fulgte, stemme de Riges Hjerter til Velgjørenhed imod og Agtelse for deres fattige Medbrødre, og bevæge den Fattige til, med Taalmodighed og Tilfredshed at finde sig i sin Skæbne, idet de henvise til et tilkommende Liv, der engang vil tilveiebringe en retfærdig Udjævning af dette Livs sociale Misforhold.

Dette Program, ret forstaaet og rigtigt gennemført, vil altsaa være istand til at løse det sociale Spørgsmaal, og i Sandhed kun dette, ene og alene dette Program og intet Andet formaaer det. Historien giver os et Exempel paa en saadan praktisk og fuldkommen tilfredsstillende Løsning af det sociale Spørgsmaal med Christendommens Lære og Grundsætninger som Grundlag, — i den første christne Menighed i Jerusalem.

„Mængden af de Troende var eet Hjerte og een Sjæl, heller ikke sagde den Enkelte, at noget af det som han besad var hans, thi de havde Alt tilfælleds. Der fandtes

ingen Trængende iblandt dem. De, som havde Jord og Huus, solgte det og bragte Værdien af det, som de havde solgt og lagde det for Apostlenes Fødder, og der blev tildeelt Enhver saameget som han behøvede.“ (Apostlenes Gjæringer 4.)

Allioli gjør hertil følgende Bemærkning: „I Statsmænd gjøre eder jo megen Umage for at udjevne det Misforhold, som bestaaer mellem de Fattige, hvis Antal daglig tiltager, og de Rige. Søg at indføre sand levende Christendom i alle Classer af det borgerlige Samfund, saa have I naaet Eders Maal; thi der hvor den hersker, der giver den Rige den Fattige hvad han behøver, og den Fattige er tilfreds med sin Skæbne. Først da vil hiint vilde Skrig efter Frihed og Lighed ophøre, thi begge ville da være virkeliggjorte: Friheden, fordi Ingen da mere er Slave af sine Lidenskaber og Lyster; Ligheden, fordi Enhver har hvad han behøver.“

Men ved den større Udbredelse af den første christelige Menighed indtraadte ogsaa snart Uordener og Utilfredshed. Nogle klagede over, at de fik for lidt, Andre bleve et Bytte for Uredelighedens, Havesygens og alle Egoismens øvrige Fristelser, og saaledes vil det altid blive; de menneskelige Lidenskaber forhindre, at Frelserens sociale Ideer, som ene ere istand til at lyksaliggjøre Menneskene, fuldstændigt virkeliggjøres. Som et Exempel fra den nyere Tid kan dog anføres Jesuiterrepublikken i Paraguay.

I Midten af Sydamerica levede vilde Indianerstammer, iblandt hvilke der ikke fandtes Spor af Civilisation. Disse foruroligede de omkringboende spanske og portugisiske Nybyggere, og alle Forsøg paa at vinde dem for Civilisationen og Christdommen mislykkedes. Efterat Christdommen, paa Grund af Europæernes Slethed og Vindesyge, var bleven disse vilde Indianere fuldstændigt forhadet, fik Jesuiterne det Hverv at omvende dem.

Ikkun bevæbnede med Korset og Breviaret vovede

disse i Aaret 1586 at betræde de vilde Indianeres Gebet og opnaaede storartede Resultater.

Med usigelig Møie og Opoftrelse og under de største Forsagelser omvendte de Indianerne og vandt dem for Civilisationen, idet de af de omvendte Indianere dannede christelige Menigheder og underviste dem i alt Nødvendigt. Disse Menigheder dannede tilsammen den senere saa bagvaskede Jesuiterrepublik, der stod under den spanske Regerings Beskyttelse.

Hvorledes saae det nu ud i de enkelte Menigheder i denne Republik? Havde man i en smuk og frugtbar Egn valgt et Terrain for en Menighed, saa begyndte man at bygge en Kirke og de nødvendige Boliger for 3 til 6000 Mennesker.

Jorden blev deelt efter Familiernes Størrelse; et større Stykke Jord blev adskilt og blev betragtet som tilhørende hele Menigheden; af det, som dette Stykke Jord indbragte, bleve Enkerne, de forældreløse Børn, de Gamle og de Syge underholdte, ligesom ogsaa Udgifterne ved Gudstjenesten og den aarlige Skat til Kongen af Spanien deraf blev betalt.

Da de for en stor Deel af Slaver bestaaende vilde Mennesker i Begyndelsen ikke vare brugelige til noget Arbeide, eftersom de Intet forstode, saa maatte Jesuiterne (og i Regelen var der kun to i hver Station) være Alt for Alle: Kok, Læge, Sygevogter, Bager, Gartner, Mester i alle Haandværker, som ere nødvendige i en nylig opstaaet Menighed, og desuden Sjælesørger og Lærer.

Man kan let tænke sig, hvilke Anstrængelser der fordredes, for saa vidt muligt at tilfredsstille disse Fordringer, og dog lærte dette raa Indianerfolk paa denne Maade alle vore Haandværker, ja endog Klokketøberi, Uhrmageri, Billedhuggeri og Malerkunsten, saavel som Forfærdigelsen af musikalske Instrumenter.

Levnetmidlerne bleve paa en bestemt Dag uddeelte i Menighederne; ligeledes modtoges Fruentimmerne hver

Mandag Uld og Silke, som de derpaa den følgende Lørdag leverede forarbejdet tilbage.

Menighederne vare inddeelte i Kvarterer, hvoraf ethvert havde sin Overopsynsmand, hvis Pligt det var at vaage over at Orden og Sædelighed herskede iblandt de Voxne, og hvis Hjælpere havde Opsynet over Skoleungdommen. Begge havde igjen Underordnede under sig, som maatte meddele dem alt hvad der passerede, som var stridende imod Orden og Sædelighed.

En Overtrædelse af Lovene blev straffet første Gang med Advarsel og Irettesættelse under fire Øine; begik den samme Person en saadan Forseelse anden Gang, straffedes han med offentlig Bod, og endelig, naar det skete tredje Gang, var Straffen at blive pidsket. Dog forekom Anvendelsen af den tredje Straf meget sjældent og blev tilsidst aldeles ophævet.

Forbrydelser mod Sædeligheden kunde ikke let forekomme, thi Mænd og Kvinder vare skilte fra hverandre under deres Arbejde og bevogtede, og de fleste Ægteskaber bleve indgaaede i en meget ung Alder.

Muratori skriver om den sædelige Tilstand i disse Menigheder:

„De vilde Dyr, de raa Menneskeædere vare blevne forvandlede til Lam; der fandtes ingen Uenighed og Strid om Næstens Gods, thi Alt var fælleds for Alle; to af Menneskehedens største Onder, Drukkenskab og dyriske Udsvævelser, vare forhindrede ved Gudsfrygt og from Tugt.“

Denne udmærkede Coloni bestod mod Slutningen af Aaret 1800 af 33 Menigheder med omtrent 200,000 Indvaanere. Dog, efterat Jesuiterne paa en høist grusom Maade vare blevne fordrevne fra deres fredelige Opholdsted, og verdslige Embedsmænd vare indsatte i deres Sted, forfaldt det Hele snart og fuldstændigt. „Den christelige Stat Paraguay“, siger Chateaubriand, „er nu ikke mere til; Indianerne sværme atter frygtsomme og

med fordoblet Had imod Europæerne omkring i deres Skove.“

Høist mærkværdig er den Omstændighed, at den første christelige Menighed i Jerusalem og Jesuiterrepublikken i Paraguay forsøgte at løse og have i Virkeligheden ogsaa løst det sociale Spørgsmaal med Communismen (Fælledskab i Eiendom) som Grundlag. Denne Omstændighed er netop derfor mærkværdig, eftersom man i vor Tid ogsaa vil løse det sociale Spørgsmaal gennem Communismen. Men den Vei, som de nye Communister ere slaaede ind paa, er fuldstændig falsk, og de ville aldrig ad den kunne naae deres Maal.

I disse to anførte Menigheder var Eiendomsfælledskabet muligt, fordi de endnu vare smaa og besjælede af Guds og Kjærlighedens Aand. Denne rene uegennyttige Kjærlighed var isærdeleshed i den første christelige Menighed i Jerusalem det Baand, som omslyngede Alle; denne Kjærlighed bevægede de Rige til at dele deres Gods med de Fattige; denne Communisme var saaledes et frivilligt af den reneste christelige Kjærlighed besjælet Fælledsliv. Men den Communisme, som Nutidens sociale Theoretikere stræbe hen mod, er netop det Modsatte af den første christelige Menigheds Communisme, som vi her have skildret. Ikke Kjærlighedens men Hadets Aand besjæler dem, ikke Uegennyttighed men Havesyge, ikke deres lidende Medmenneskers Nød, men deres egen Nød; ikke Ønske og Længsel efter at give, men Begjærlighed efter at tage, besjæler Nutidens Communister, ikke frivilligt lade deres Projecter sig gennemføre, men kun med Vold.

Den ønskede Lighed i Formue vilde ganske vist, allerede Dagen efter at Delingen havde fundet Sted, være forstyrret, og saaledes maatte nødvendigviis en ny Deling finde Sted og hele Resultatet vilde da blive, at de flittige og sparsommelige Mennesker maatte dele og atter dele med deres letsindige og dovne Brødre, saalænge som der fandtes Noget at dele af.

Den anden Slags Communisme, som vi have lært at kjende af Jesuiterrepublikken i Paraguay, hvor Christendommens Love ogsaa vare Statens Love, og hvor den aandelige og den verdslige Magt hvilede i een Haand, ville Nutidens Communister, som i Regelen ere beherskede af et djævelsk Had til Christendommen, visselig ikke have nogen Længsel efter; thi denne communistiske Statsmenighed var jo kun derfor mulig, fordi Indianerne endnu levede i Barndoms Tilstand og vare lykkelige Børn, saalænge de ikke kom i Berøring med de hvide Europæere.

Nutidens Communister stræbe ikke alene efter fælleds Ret til Eiendom og Gods, men ogsaa Kvinder og Børn skulle være fælleds for Alle!

Enhver, i hvem ikke alle Begreber om Sædelighed og Moralitet ere tilintetgjorte, vil med Afsky tilbagevise en saadan Communisme; thi at ved saadanne Principers Gjennemførelse al Samfundsorden vilde blive tilintetgjort, og hele Menneskeslægten blive ført tilbage til et fuldstændigt Barbari, til grundig Immoralitet og Fordærvelse — det behøver dog vel ikke noget videre Beviis. Frelserens Lære og følgelig ogsaa hans sociale Principer ere almindelige, omfatte hele Verden og ere ikke afpassede for et Lands eller et Riges særegne Forhold, men passende for alle Forhold, for enhver Regeringsform, og de lade sig derfor ogsaa, naar de kun, uden at hæmmes, faae Lov til at udfolde deres Virksomhed og Kraft, udføre praktisk og lyksaliggjørende i ethvert Land og under enhver Regeringsform. Frelseren forlanger ingen anden Communisme end Kjærlighedens Communisme; denne skal være fælleds for Alle, og naar kun dette er Tilfældet, da vil vistnok det sociale Spørgsmaal aldrig optræde i nogen skrige og truende Skikkelse.

Men de christelige Principer bleve hverken i de første christelige Aarhundreder og heller aldrig i Middelalderen fuldstændigt gennemførte; de stormende og bølgende menneskelige Lidenskaber, Egoismen, Ærgjærrig-

heden, Gjærrigheden og Nydelsessygen forhindrede det; men ikke destomindre kan man, i Sammenligning med den gamle hedenske Tid (og Nutidens moderne Hedenskab) kalde den saa meget bagvaskede mørke Middelalder for Menneskeslægtens gyldne Tidsalder trods dens mange Skyggesider, som dog for det meste skildres med langt mørkere Farver, end disse i Virkeligheden vare.

„Korsets Glands fordrev Elendighedens Nat, og overalt optraadte Corporationer, som følte Medlidenhed med enhver Slags Lidelser, og som søgte at gyde en lindrende Balsam i ethvert Saar, og paa Sct. Bernhards sneebedækkede Toppe og i de store Stæders Pesthospitaller, overalt viste den christelige Kjærlighed sig i menneskelig Skikkelse. Samtidigt hermed vakttes en af sand Christendom gjennemtrængt Kunstsands, hvis herlige Mindesmærker fra Middelalderen endnu i vor profane Tid vække Forbauselse og Beundring.

Idet Christendommen saaledes ved Thronernes Befæstelse, ved Undertrykkelse af al fyrstelig Despotisme, ved at befordre Videnskab og Kunst opretholdt Principerne for Samfundsordenen, blev den Statens mægtigste Støtte, en Befordrer af sand Dannelse og af Folkenes Velfærd. Der hører mange Aarhundreders strænge Arbeide til, for at kunne omdanne raa Barbarer til civiliserede Mennesker, og det har vor h. Kirke gjort i alle Europas forskjellige Lande.

Hvormeget Kirken befordrede den sande Frihed og den sociale Velfærd, har sit Udtryk i det gamle Ordsprog: „Under Krumstaven er der godt at bo.“

Men Verden skulde ikke længe uforstyrret glæde sig ved Christendommens Velsignelser, og forinden Frelserens sociale Program havde naaet sin fulde Udvikling, fandt der en Tilbagegang Sted til Hedenskabets.

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Italien. Til hvilken Grad af Skamløshed de italienske Liberale drive deres Had imod Christendommen, har for nylig den Deputerede Tajani viist. Det var under Forhandlingerne om Sikkerhedsloven, og da Talen var om Forholdene paa Sicilien. at denne (tidligere Embedsmand paa Sicilien) fremførte den Paastand, at der existerede en farlig Bulle, der tillod Præsterne at absolvere Røvere imod at de gave en Deel af det Røvede til Kirken. Denne Nyhed blev naturligviis grebet med Begjærlighed af de liberale Blade, men det gik her som sædvanligt. Da Sagen blev nærmere undersøgt, viste det Hele sig at være en af de sædvanlige liberale Usandheder. Bullen indeholder nemlig intet af det Tajani fortalte, men fastholder i Et og Alt den almindelige Grundsætning, at den der har tilegnet sig fremmed Gods ikke kan absolveres, medmindre han giver det uretfærdige Gods tilbage til dets Eier. Da det imidlertid for saadanne Folks Vedkommende, som længe have levet af Røveri, i mange Tilfælde — og navnlig naar flere Aar ere hengaaede — er factisk umuligt at udfinde, hvor og hvem vedkommende Eiere eller disses Arvinger ere, saa bestemmer Bullen, at den angrende Forbryder ikkestomindre strax, og uden at vente til han finder den Person, hvem Erstatningen skal ydes, af sin Formue skal gjøre Gaver i et eller andet godt Øiemed. Faaer han saa senere den egenlige Berettigede opsporet, skal han selvfølgelig give denne den ham tilkommende fulde Erstatning, men ved den i Bullen indeholdte Bestemmelse bliver det opnaact, at Røveren — selv naar Eieren ikke kan udfindes — dog bliver nødt til at yde nogen Erstatning for sin Udaad, og saaledes i intet Tilfælde faaer Lov til at forblive i uforstyrret Besiddelse af det uretfærdige Gods, hvad han jo ellers i adskillige Tilfælde vilde. Bullen er altsaa ingenlunde i Røvernes Faveur — tvertimod; men hvad generer dette en italiensk Liberal; naar han kun kan faae Leilighed til at sige noget ondt om Kirken, kommer det ikke an paa en Løgn mere eller mindre. Sagen er nu dennegang heldigviis bleven opklaret; men den hele Episode viser klarere end noget andet, hvorledes det Parti er, som for Tiden giver Tonen an i Italien, og at Landet under dettes Ledelse gaaer tilbage istedetfor fremad, er ikke at undres

over. Tro og Christendom ere det nødvendige Grundlag for ethvert Samfund, men navnlig for frie Stater, i hvilke Befolkningen skal styre sine Anliggender selv. I Italien gaaer man fra liberal Side imidlertid ud paa at undergrave og tilintetgjøre hiint Grundlag, men at man dermed mere og mere undergraver den offentlige Moral og tilintetgjør Retsbevidstheden og Retssikkerheden i Landet, have de Oplysninger, som den senere Tid har bragt for Dagen, tydelig nok godtgjort.

Østerrig. Exkaiser Ferdinand er død. Han nedlagde Kronen i 1848 til Fordeel for sin Brodersøn, den nuværende Kaiser, og levede siden i Prag, Han var en meget from og godgjørende Mand, og særdeles agtet og afholdt.

Spanien. Efterretningerne herfra lyde meget ugunstig for Carlisterne; men det er, vel at mærke, kun „officielle“ Efterretninger, hvorom der er Tale; det er altsaa ikke usandsynligt, at Sagerne forholde sig ganske anderledes.

Schweits. Forbundsraadet har givet Canton Bern Frist indtil November d. A. — med Hensyn til Tilbagekaldelsen af Udviisningsdecretet imod de katholske Geistlige i Jura. Indtil da vil det culturivrige Canton have sine nye kirkelige Tvangslove færdige. Saaledes haandhæves Retfærdigheden i det — „frie“ Schweits.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den 16de Juni feiredes den 29aarige Mindedag for Pius IX.' Valg til Pave med sædvanlig Deeltagelse. Allerede i de foregaaende Dage bragte de forskjellige katholske Regeringers Gesandter den h. Fader deres Lykønskninger. Paa selve Høitidsdagen lykønskedes han af Cardinalerne, hvilke han takkede, idet han tillige formåede dem til Staudhaftighed og Udholdenhed.

Paris. Med en storartet Høitidelighed blev der den 16de Juni af Cardinal-Ærkebiskop Guibert, omgivet af 8 andre Biskopper og Ærkebiskopper og den pavelige

Nuntius, paa Montmartre lagt Grundstenen til en Kirke, som skal indvies til Jesu helligste Hjerte, og hvortil man har samlet Pengegaver i hele Frankrig.

Rouen. Den 2den Juni afhylledes en Billedstøtte til Minde om Præsten de la Salle, Stifteren af de christelige Skolebrødres Orden. Hele Staden var smykket med Flag. Cardinal-Ærkebiskoppen af Paris med 10 andre Biskopper ledede Høitideligheden. I Frankrig er der for Øieblikket 8,769 Skolebrødre, som i 1009 Anstalter opdrage og undervise 326,009 Elever. „Hiin Fest“, saaledes skriver en Correspondent til den liberale „Kölnische Zeitung“ med synlig Bedrøvelse, gav igjen den franske Armee Anledning til at fraternisere med Geistligheden. I alle Gader af Rouen, i Cathedralkirkens Chor, overalt kunde man see Generaler ved Siden af Biskopper eller blandede med Præsternes og Munkenes Skarer. I Cathedralen spillede 28de Regiments Musik under Høimessen, under hvilken Generalerne Lebrun, de Bauer med Fl. knælede nærved Alteret. Paa hele Veien, hvor Processionen drog forbi, var der opstillet Militair i Galauniform, som præsenterede for enhver Prælat.“ Efter at have anført endnu endeel Exempler paa den gode Forstaaelse imellem Geistligheden og Militair-Øvrighederne i Frankrig drager Correspondenten tilsidst den Følgeslutning af det Hele, „at enhver national Fest i Frankrig nutildags bærer et klericalt Stempel“. Maa man end have Medlidenhed med den liberale Correspondents Ærgrelse herover, kan man paa den anden Side ikke andet end glæde sig over hans skjøndt med inderlig Uvillie aflagte Vidnesbyrd!

Wesel. Den høiærv. Biskop af Paderborn, som for et biskoppeligt Hyrdebrevs Skyld paany blev idømt en Maanedes Fængsel i Fæstningen, maatte den 14de Juni igjen flytte ind i Citadellet. Dertil kommer, at den sværtprøvede høiærv. Prælats Sundhed desværre i den sidste Tid har været stærkt angreben.

Mainz. Den 25de Juli feirer Dioceset den 25-aarige Mindedag for Biskop Wilhelm Emmanuels Consecration og Embedstiltrædelse. En Comité er traadt sammen, bestaaende af Geistlige og Lægmænd, og har besluttet, for ved et særegent Værk at ære den høiærv. Biskops langvarige og velsignelsesrige Embedsførelse, at stifte et Fond, hvis Rente skal staae til Biskoppens og hans Efterfølgeres Raadighed.

Berlin. Om Culturkampens nærværende Stilling skriver et liberalt Blad, som er intet mindre end venlig sindet mod Katholikerne („Berliner Volksztg.): „De som med ubetinget Bifald sværme for vor Culturkamp tale nu (da Kirkelovene have faaet et Slags Afslutning ved, at Loven om Kirkeformuens Forvaltning opnaaede allerhøieste Stadfæstelse) med en noget dæmpet Stemme om de store forjættede Seire. Man har efterhaanden begrebet, at man i denne Kamp fra Begyndelsen af ikke er gaaet den rette Vei, og at man som Følge deraf ogsaa med de senere i og for sig formentlig rimelige og hensigtsmæssige Love ikke har opnaaet det, som skulde have været hele Bevægelsens Endemaal. Istedetfor at begeistre Katholikerne for Befrielsen fra Geistlighedens Lænker vare de første Foretagender kun altfor meget skikkede til at forøge deres Hengivenhed for Præsterne i en Grad, som vort Aarhundrede hidtil ikke har kjendt; og nu maae ogsaa de nylig saa seirsglade Culturkæmpere tilstaae sig selv, at det ikke har stort at betyde med vor Kirkepolitiks og Culturkampens Fremskridt.“ Imidlertid er der endnu næppe Ende paa den preussiske kirkepolitiske Lovgivning. Man venter om kort Tid nye Love om Forbud mod Processionerne „saavel som alle øvrige kirkelige Manifestationer“.

Ahrwæter. Ursulinerinderne fra det saakaldte Calvariebjerg, som besad det betydeligste Opdragelsesinstitut i Rhinlandene, ville, som der siges, om kort Tid bosætte sig i Nærheden af Verviers i Belgien. I den storartede Anstalts (Pensionatets) Gaard sees flere malmstøbte Tavler fra preussiske fyrstelige Personer, som vidne om disses særlige Protection.

Rotterdam. Ikke færre end 84 Franciscanere fra Preussen, navnlig fra Klostrene i Warendorf, Wiedenbrück, Werl, Annaberg i Schlesien og Düsseldorf, tilligemed 10 Skolesøstre fra Moderhuset i Coesfeld have, som den preussiske Klosterlovs Offre, den 12te Juni indskibet sig til America. En stor Folkemængde afventede ved Stranden Afreisens Øieblik og viste paa alle Maader sin levende Deeltagelse. Saa drog de da bort over Oceanet, disse fattige Ordensmænd, for i den nye Verden at tilfredsstille mange tusinde Hjerters Ønsker og Længsel, efter at de i deres Hjemlands stille Klostre vare blevne „statsfarlige“. Men Millioner af Hjerter i Tydskland ere opfyldte med Sorg og Harme over, at deres Fædreland blev for snevert for dem, som maae regnes til blandt tydske Mænds og Kvinders bedste og ædleste Prydelser.

Irland. Den høit agtede og velfortjente Biskop af Tuam, Mac Hale, feirede den 5te Juni sin biskoppelige Vielses 50de Aarsdag. — Irland vil i sin Hovedstad den 5te, 6te og 7de August høitideligholde den udødelige Daniel O'Connells 100-aarige Fødselsdag. Der træffes storartede Forberedelser, og Programmet for Festlighederne er allerede fastsat. Festcomiteens Formand, Lord Mayoren af Dublin, har indbudt den høiærv. Biskop af Münster til denne Fest og tillige udbedt sig den Ære, ved denne Leilighed at modtage Biskoppen i sit Huus.

Rusland. Efterretningen om, at der inden kort Tid igjen vilde indtræde et venskabeligt Forhold imellem Rusland og den hellige Stol, stadfæstes; og en Overenskomst angaaende Biskoppernes Forbindelse med Rom skal være afsluttet.

Nordamerica. Et af de største americanske Blade, „New-York-Herald“, udtaler sig om de kvindelige Congregationer i den katholske Kirke paa følgende Maade — og man har vistnok ingen Grund til at forkaste dette protestantiske Vidnesbyrd —: „Hvor meget den offentlige Mening i Henseende til de verdslige og religiøse Skoler end kan være deelt. hvilke Meningsforskjelligheder der end kunne forefindes om, hvorvidt man skulde understøtte eller modarbejde de forskjellige Ordners Opdragelsessystemer — imod eet Punkt kan der fra ingen Side opkomme en velgrundet Modsigelse, nemlig imod den af mange tusinde Familier bevidnede Erfaringskjendsgjærning, at hine fromme Kvinder, den katholske Kirkes Ordenssøstre, ere de bedste Lærerinder for unge Piger, de tilforladeligste Opdragerinder i vor Tid, da et ubundet verdsligt Væsen stedse mere tager Overhaand. Under deres Ledelse blive de deres Opsyn og Pleie anbetroede Piger gennemtrængte af de Grundsætninger, ved hvilke vore Mødre ere vor Stolthed og vor Hæder. Ogsaa de iblandt os, som spotte over den katholske Kirkes Læresætninger og forhaane dens religiøse Skikke, maae tilstaae, at Søstrene ere langt forud for enhver lignende Institution i Protestantismen. Deres Selvopoffrelse, Fromhed og Oprigtighed, deres rolige Tillid til en usynlig Magt, deres hele ydmyge Adfærd og sjældne Uegennyttighed finde ikke deres Lige i Protestantismen. Borgerkrigen aabenbarede i sin Tid tydeligt for hele Landet de barmhjertige Søstres store Fortjenester, men Søstrene af de forskjellige Ordener erhverve sig i Fredstider ikke mindre hæderlige

Seire end i Krigen. Hvad enten de undervise fattige Børn, eller veilede en ung Vilds forsømte Hjerter til det Gode, eller vise vort Lands kvindelige Ungdom Veien til Dyden — altid udføre de et godt og ædelt Værk.“

Buenos-Ayres. Sidst i Marts d. A. blev Jesuiternes Collegium overfaldet og plyndret af Stadens liberale Pøbel. Vi berette efter et Privatbrev følgende Enkeltheder herom. Collegiet blev aldeles nedbrændt, men Bibliotheket blev dog i det mindste for største Delen reddet. Collegiets Indbyggere slap alle med Livet; men Nogle, som paa Flugten faldt i Mængdens Hænder, fik betydelige, men dog ikke livsfarlige Saar. Præsternes egne Bøger blev ødelagte. Under det Uvæsen, Pøbelen drev i Huset og i Kirken, blev ogsaa Tabernaklet opbrudt og de hellige Hostier paa den uværdigste Maade strøede omkring. Hele Optrinets Ophavsmænd vare de i Staden boende Carbonari. Disse fandt i en frafalden Præst, som holdt Foredrag mod Jesuiterne, et brugbart Redskab til Mængdens Ophidselse. Den nærmeste Anledning til Voldsgjerningen synes at være givet ved et af Biskoppen udstedt Hyrdebrev, hvori han paany overlod Jesuiterne to Kirker, som de tidligere havde været i Besiddelse af. Heldigviis udførte Fri-murerne deres Planer just ved Feriens Slutning, da Huset paany var sat i Stand, men Eleverne endnu ikke vare komne tilbage. Politiet gjorde ikke meget for at forhindre disse Voldsomheder. Derimod viste Stadens Indbyggere en meget imødekommende Adfærd mod de uheldige fordrevne Præster, og glædede sig overordenlig over at kunne tilbyde dem et sikkert Opholdsted i deres Huse. Jesuiterne gjorde sig strax al Umage for, at Skolen ved denne Ulykke ikke blev forstyrret, og det lykkedes, om vi ikke feile, snart derefter at begynde Skoleaaret.

Buffalo i de forenede Stater tæller nu for Tiden 170,000 Indbyggere, hvoraf maaskee en Trediedeel er Tydskere. I Byen findes foruden Kathedralkirken endnu 14 katholske Kirker. Gudstjenesten holdes i een Kirke af Redemptoristerne og i to andre af Jesuiterne. Foruden disse to religiøse Ordener er der endnu et Franciscaner-Kloster og 7 eller 8 kvindelige Congregationer, hvoraf flere styre Sogneskolerne, navnlig Pigeskolerne og de nederste Classer af Drengeskolerne. Jesuiterne forestaae ogsaa en høiere Skole med omtrent halvandet hundrede Disciple, af hvilke næsten $\frac{2}{3}$ udgjøre den classiske og de øvrige den commercielle Afdeling.

60 Disciple boe og opdrages i Jesuiternes Collegium. Siden det forrige Skoleaars Begyndelse er hele Antallet forøget med en Trediedeel. Man tænker paa at afskaffe den commercielle Afdeling; thi Americanerne begynde at indsee, at en Underviisning uden de classiske Fag ikke betyder stort og aldrig kan frembringe en grundig Dannels.

Den katholske Skole i Ny Kongensgade Nr. 17.

Tirsdagen den 13de Juli fra Kl. 8 $\frac{1}{2}$ Formiddag afholdes den aarlige Prøve, hvortil Elevernes Forældre og Skolens Yndere indbydes.

Sct. Ansgarius-Foreningen.

Bestyrelsesmøde i Kassererens Bolig Tirsdagen den 13de Juli, Kl. 7 præcise.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 11te Juli. 8de Søndag efter Pintse. (Veronica af Juliani, Jomfru.) I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (paa Parcelveien, Nørrebro) stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Form.

NB. Collect af Peterspengen i Sct. Ansgars Kirke. 12. M. Johannes Gualbertus, Bekj. og Ordensst. 13. Ti. Anacletus, Pave og Martyr. 14. O. Bonaventura, Biskop og Kirkelærer. 15. To. Apostlenes Deling. 16. F. Karmel-Skapuleerfest. 17. L. Alexius, Bekj.

Søndagen den 18de Juli. 9de Søndag efter Pintse. (Camillus af Lellis, Bekj.) Broderskab til Marias h. og ubesmittede Hjerte.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdag Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$. Lørdag Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 29. Søndagen den 18de Juli. 1875.

Indhold: Tilbagegang. Den hellige Messe i Tower. Politisk Over-
blik. Kirkelige Efterretninger: Wien, Münster.

Tilbagegang.

(Fortsat fra Nr. 28.)

III.

Gaaden er løst, Tidens træge Haand
har med Blod skrevet Beviset for, at
Hæresiet er et større Onde end alle
Fanatikeres Sværmerier; at Beduiner og
andre vilde Horder, som udbrede Skræk,
Slaveri og Mord, ikke nær have bragt
Menneskeslægten saamegen Kval som fal-
ske Læreres Hovmod.

Pfeffel.

Efter Tilintetgjørelsen af det østromerske Rige, som
fandt Sted ved Tyrkerne, Aar 1453 bragte græske Munke
Oldtidens hedenske Skrivter til Vesterlandet. Disse Skrivter
bleve her læste med stor Begeistring, og som Følge af
Bogtrykkerkunstens Opfindelse bleve de meget hurtigt og
i stor Mængde udbredte. Paa denne Maade kom den

gamle hedenske Aand og de gamle hedenske Grundsætninger atter tillive, og her dannede sig nu den saakaldte „Humanisternes“ Skole, som paa Christendommens Bekostning høit lovpriste og roste den hedenske Tidsalder og dens Grundsætninger.

Ifølge denne Udbredelse af hedenske og i Hedenskabets Tid gjældende Grundsætninger indtraadte der en stor aandelig Forskjællighed iblandt Vesterlandets christelige Beboere, der endelig førte til den saakaldte Reformation, til Protestantismen.

Strax efter Reformationens Begyndelse viste der sig en saa stor Fordærvelse i Sæderne, et saa stort Barbari, at Reformatorerne selv forfærdedes derover og maatte tilstaae, at den havde bragt en stor Ulykke over Verden. Luther skriver i sine Bordtaler Side 55: „Det er et ligesaa paafaldende som skandaløst Phænomen, at Verden daglig bliver slettere, efterat man ved Oplysningens klare Skin har fremdraget Evangeliets rene og rette Lære.“

Ligledes skriver han i sin Postille (1. Sønd. i Advent) „Verden forværres daglig og bliver stedse slettere. Menneskene ere i vore Dage langt mere gjerrige, føleløse, ubeskedne og trodsige, kort sagt, langt slettere end i Pavedømmets Tid.“ Et andet Sted siger han, at, „efterat hans Evangelium var blevet forkyndt, var Dyden bleven udslukt, Retfærdigheden undertrykt, Maadeholdenheden bunden og Sandheden sønderreven af Hundene, at Troen var bleven vaklende, og at Fromheden reent havde ophørt.“

Morgenstern beretter (i sin Afhandling om Kirken): „Naar man dengang i Tydskland vilde sige, at man havde isinde at tilbringe en Dag i fræk Udsvævelse, saa betjente man sig af Ordsproget: „Idag ville vi leve luthersk“. Ligeledes skriver Erasmus i et Brev fra Aaret 1526: „Jeg seer mange Lutheranere, men meget faa Evangeliske. Betragt dog engang disse Mennesker, og du vil finde, at Luxus, Gjerrighed og Usædelighed træffes langt hyppigere iblandt dem, end iblandt hine, som de saa meget foragte.

Viis mig endog blot en Eneste, som ved dette Evangelium er bleven et bedre Menneske. Saadanne, som ere blevne slettere kan jeg vise dig mange af, forøvrigt ere alle de, som jeg har kjendt, ved deres Evangelium daglig blevne slettere, thi de, som jeg før har kjendt som sædelige, sagtmodige Mennesker, kan man nu knap kjende igjen; saasnart som de gaae over til de Evangeliske, begynde de at tale om Fruentimmer, kaste Øinene frækt omkring, forsømme Bønnen, hengive sig ganske og aldeles til Egenkjærlighed, blive utaalmodige, hævnngjerrige og forfængelige Mennesker; kort sagt, af disse Mennesker er der bleven en afskyelig Slangeyngel. Hvad jeg her siger, derpaa er jeg aldeles vis.“

Saadanne vare de Virkninger, som Reformationen frembragte i social Henseende; dog dermed var den Ulykke, som den stiftede, endnu ikke tilende. Som et recnt Menneskeværk kunde den umulig blive indført og udbredt ved christelig Kjærlighed, men kun ved den brutaleste Vold, ved Begunstigelse af Sandseligheden og Havesygen, og i Virkeligheden var Grunden til dette Affald fra den katholske Kirke i Tydskland Fyrsternes og Rigsstædernes Havesyge, i England en Konges Liderlighed, i Frankrige politisk Skinsyge.

Fyrsternes Magt var nu ikke mere, som tidligere, af den katholske Kirke indskrænket til sine rette Grændser, den kjendte nu ingen Grændser; aldeles hensynsløst tvang de deres Undersaatter til at antage Protestantismen og tyraniserede dem paa enhver tænkelig Maade; det skete endog, at protestantiske Fyrster solgte deres egne Undersaatter til fremmede Stater som Soldater, og saaledes behandlede dem paa samme Maade som de gamle Hædninger deres Slaver.

Hvad Katholikerne maatte lide ved Udryddelsen af den katholske Religion, det er umuligt at beskrive. Kong Henrik VIII. af England lod efter sit Affald fra den katholske Kirke henrette: 2 Dronninger, som vare hans Hustruer, desuden 2 Cardinaler, 12 Hertuger og Grever

— 18 Baroner og Riddere — 77 Abbeder og Priorer og over 60,000 andre Katholiker. Den religiøse Spaltning, de protestantiske Fyrsters Tyranni, Tilintetgjørelsen af al Autoritet, den høit lovpriste evangeliske Frihed førte snart til blodige Religionskrige og forfærdelige Folkeoprør, til Thronernes Omstyrning og Kongemord og til en social Elendighed, hvis Lige den hedenske Tidsalder knap kunde opvise. Blomstrende Stæder bleve ødelagte, Landsbyer nedbrændte, Millioner Mennesker myrdede, hele Egne bleve under den skrækkelige Trediveaarskrig næsten tomme paa Mennesker.

Lærde og aandrige Historieskrivere have aldeles uimodsigeligt beviist, at alle følgende Revolutioner, isærdeleshed i England og Frankrig, vare en nødvendig Følge af Reformationen, og i Virkeligheden forholder det sig saaledes: Reformationen var det første Oprør, som var Aarsag til alle de derpaa følgende; hvo som ikke af Skræk gyser tilbage for Oprør imod Gud og hans kirkelige Øvrighed, for ham vil heller ikke den verdslige Øvrighed mere være hellig; derfor vakle Thronerne, naar Alterne omstyrtes. Efterat man eengang havde betraadt Troesfornægtelsens Vei, blev man naturligviis ikke staaende ved at fornægte een eller nogle Troessandheder, og man kunde heller ikke blive staaende derved; det var umuligt, man maatte nødvendigviis skride frem indtil fuldständig Forkastelse og Fornægtelse af Christdommen, og hermed blev da det nye moderne Hedenskab indledet og grundlagt. I den sidste Halvdeel af det færrige Aarhundrede have de franske Philosopher udført store Ting i denne Retning.

Baron Holbach, Diderot, Helvetius, d'Alembert, Laharpe og flere Andre stiftede en Club til Christendommens Udryddelse. De kaldte sig „Brødre i Beelsebub“ og begyndte Kampen med Løsenet: „Tilintetgjør Uhyret“ (vor h. Kirke). Disse Mennesker opmuntrede hverandre i deres djævelske Bestræbelser i det sikre Haab, at det nok skulde „lykkes fem eller sex talentfulde Hoveder at

udrydde Christendommen, da det jo havde lykkedes tolv dumme Mennesker at indføre den.“ At de ikke blot stræbte efter at udrydde Christendommen og vor h. Kirke, men ogsaa tilsigtede Kongedømmets Afskaffelse, dette udtalte Diderot ganske aabent og uforbeholdent med følgende Ord: „Lader os hænge den sidste Præst i Tarmene af den sidste Konge.“ Hovedmanden for disse „Brødre i Djævelen“ var Voltaire, hvis Skrifter ere fulde af Gemeenheder, Gift og Galde imod alt Helligt og Ærværværdigt; og den elegante Stil og det flydende Sprog, hvori disse ere skrevne, gjorde dem derfor saa meget desto farligere. Naar man betænker, at Voltaires samtlige Skrifter, et Værk som bestaaer af mere end 70 Bind, alene i Frankrig bleve udbredte i over 300,000 Exemplarer, foruden mange Bind, som bleve solgte enkeltviis, saa kan man gjøre sig et Begreb om den Skade og Ulykke, som denne Mand har anrettet.

Som et mærkeligt Sidestykke til Voltaire bør endnu nævnes Rousseau. Omendskjøndt denne Mand som Menneske betragtet førte et ligesaa udsvævende Levnet som Voltaire (sine fem uægte Børn overgav han strax efter deres Fødsel til et Opfostringshuus og saac dem aldrig siden), saa staaer han dog som Forfatter betragtet langt over hiin; men ikke destomindre gjorde hans Skrifter endnu større Skade end Voltaires. Rousseau skrev nemlig mere for det praktiske Liv, og næsten udelukkende om det menneskelige Samfunds sociale Forhold, han blev Forkæmperen for den franske Revolution og Forløberen for — Internationale.

I Aaret 1753 blev der af Academiet i Dijon udsat en Belønning for Besvarelsen af følgende Spørgsmaal: „Hvorfra har den bestaaende Ulighed iblandt Menneskene sin Oprindelse?“ Dette Thema begeistrede ham, og han drog sig tilbage i Eensomhed for bedre at kunne tænke over det. „Her fandt jeg“, saaledes skriver han selv, „Ideen om og Billedet af de første Tider, hvis Historie jeg dristig nedskrev. Jeg skaanede ingen af Menneskenes smaa

Løgne, jeg vovede at vise dem deres eget Billede i dets hele Nøgenhed, jeg forfulgte Tidernes og Tingenes Fremgang, som har vanskabt Naturen, jeg sammenlignede Mennesket i dets nuværende Tilstand med Mennesket i dets oprindelige naturlige Tilstand og beviste, at Menneskets foregivne Fuldkommenhed var den egenlige Kilde til al dets Elendighed.“

Omgiven af sin forfinede og ugudelige Tids Laster og Forbrydelser, saae han Grunden til al Elendighed i Civilisationen og Dannelsen, istedetfor at finde den i Affaldet fra Gud, og med sin hele begeistrede Veltalenhed skildrede han den rene Naturtilstand, i hvilken Menneskene uden al Dannelse levede saaledes som de vare frengaaede af Naturens Haand. Med prægtige lokkende Farver skildrede han en saadan Naturtilstands Uskyldighed, Enføldighed, Frihed og Lighed som det Ideal, hvortil det menneskelige Samfund maatte vende tilbage, dersom det skulde frelses; thi ethvert Skridt til Dannelse havde bragt det Ulykken og Elendigheden nærmere. Om denne Afhandling skrev Voltaire til Forfatteren: „Endnu har aldrig noget Menneske anvendt saa meget Talent for at gjøre os til Dyr, som De har; naar man læser Deres Bog, faaer man virkelig Lyst til at løbe omkring paa alle Fire.“

I fire følgende Afhandlinger søger Rousseau at bevise, at Kunst og Videnskab er Aarsagen til alle sociale Onder. Hovedtanken i alle hans Skrifter, hvoraf „Samfundscontracten“ (Contract social) og „Om Opdragelsen“ (Emile ou de l'éducation) ere de vigtigste, kan sammenfattes i følgende Sætning, „at alene den raa Naturtilstand er i Stand til at gjøre Folkene og de enkelte Mennesker lykkelige“. Denne oprindelige Naturtilstand, siger Rousseau, er bleven tilintetgjort ved Opkomsten af Selveiendom og ved den af de respective Eiere iværksatte Indsættelse af en Øvrighed. Opkomsten af Selveiendom og Øvrighed var saaledes efter hans Lære „en mod Menneskeslægten begaaet For-

brydelse“, Lovene bragte den Fattige og Svage Lænker og gave den Rige og Mægtige Styrke og Magt, de tilintetgjorte den naturlige Frihed og Lighed. Rousseau lærte endvidere, „at Folkets fælleds Villie, som for det almene Bedstes Skyld havde overdraget Øvrigheden Udøvelsen af Magten, var den retmæssige Eiermand til denne Magt, og derfor den egenlige Overherre (Folkets Souverænetet), at Regenterne egenlig kun vare Folkets Tjenere og derfor kunde indsættes og afsættes af Folket osv.

Disse Theorier vare den franske Revolutions vigtigste Drivfjedre; de drev den i Mængden gjærende Forbittrelse til sit Høidepunkt, og der behøvedes blot et lille Stød, for blodigt at virkeliggjøre Ideerne om „Frihed, Lighed, Broderskab, Folkeherredømme“, og den saa høit lovprioste „Naturtilstand“. Og disse Rousseaus og de franske Philosophers Grundsætninger bleve i Virkeligheden praktisk udøvede i den store franske Revolution; men rigtignok paa en Maade, som de selv aldrig havde drømt om. Den katholske Kirke blev afskaffet, og Dyrkelsen og Tilbedelsen af Fornuften, der repræsenteredes af et usædeligt Fruentimmer, blev anordnet; men med den katholske Kirke blev ogsaa Kongemagten og hele den bestaaende sociale Orden afskaffet, og Haand i Haand hermed gik det skrækkeligste Menneskeslagteri, saa at tilsidst i hele Frankrig intet Menneske mere var sikker paa at beholde Livet; de Revolutionæres skrækkelige Virksomhed begyndte med Udryddelsen af Kirken, derpaa kom Touren til Staten, og den sluttede med de enkelte Familiers Ruin, og dette har altid været Revolutionens sædvanlige Gang.

Som en Forhaanelse mod Menneskeheden havde man, medens man udøvede de skrækkeligste Skjændselsgjerninger, efter Religionens Udryddelse og Tilintetgjørelsen af al bestaaende Orden, proclameret de saakaldte „Menneskerettigheder“. Herved bleve alle Laster fuldstændigt emanciperede, ja fik endog andre Navne. Umoralitet

kom nu til at hede Charakterstyrke, Ægteskabsbrud og Utugt kaldtes nu Galanteri og Elskværdighed, og Mord i Duel gjaldt for pligtmæssig Tapperhed, Religion kaldte man for Overtro, Guds frygt for Svaghed, Forkastelse af al Religion og Had til Religionen var sand Oplysning og Aandsstorhed.

Hvorledes man dengang behandlede og omgikkes med Religionen, beretter os et Øienvidne med følgende Ord: „Man maa selv have seet saadanne Scener for at kunne gjøre sig et Begreb om disse philosophiske Narres Raseri og den tøilesløse Pøbels Nederdrægtigheder. Her smurte man siue Sko med indviet Olie, hist brugte man de indviede Ciborier, som vare bestemte til at opbevare Herrens hellige Legeme i, til Tobaksdaaser, her mødte man Hundreder af Fruentimmer, iførte præstelige Klæder, hist bar et Æsel, med Biskopsmitraen paa Hovedet og Vesperkaaben paa Ryggen, en Tværsæk med en Mængde Guld- og Sølvkar. Andensteds udtalte Førerne for Mængden, forklædte som Munke, i Ord og Gjerning deres Materialisme, og derpaa drog dette republikansk-philosophiske Carneval til Conventet, for der at aflevere sit sacrilegiske Bytte. Det var fornemmelig Forstædernes vantro Pøbel, som viste sig virksom ved den her omtalte Leilighed, medens det store Fleertal af katholske Franskmand af Ligegyldighed eller Skræk forholdt sig tause og lidende ved Synet af disse Vederstyggeligheder. Men i denne Fleertallets ulyksalige Ligegyldighed for Religionen ligger netop vor Tids største Ulykke og Fordærvelse, og dette gjælder den Dag idag ligesaa godt som dengang, og fortjener vor udeelte Opmærksomhed!“

Efterat Robespierre havde faaet Magten i sin Haand, blev der alene i Paris heuret i det mindste 50 Personer daglig; paa samme Maade gik man tilværks i det øvrige Frankrig, og denne skrækelige Tilstand varede mere end et heelt Aar! Først kom Touren til Adelen og Geistligheden, derpaa til Samfundets andre

høiere Classer, og tilsidst rasede den souveræne Pøbel mod sine egne Indvolde. „Guillotinenens Øxe“, skriver en Samtidig, „blev det Scepter, hvormed man nu regerede Frankrig; den blev den Stav, hvormed man styrede og opmuntrede Krigshæren; den blev den Mønt, hvormed man betalte sin Gjæld! Guillotinen blev ogsaa den Dolk, som Hevnjærrigheden og den fornærmede Egenkjærlighed og Ærgjærrighed betjente sig af; den blev det vigtigste Forføringsmiddel, hvormed den ukydske Lyst opnaaede sit skammelige Maal.“ — Alt dette var Frugten af en falsk Philosophies Grundsætninger, af det franske Hofs slette Exempel, af Tilbagegangen til Hedenskabet!

Een Omstændighed tør dog ikke forbigaaes ved Bedømmelsen af den franske Revolution, omendskjønt den paa ingen Maade er istand til at undskylde eller forsvare den. Forinden den franske Revolution havde i Frankrig (og ligeledes i næsten alle europæiske Lande) Borgerstanden ved den fremadskridende Dannelse og den hurtigt opløstrende Industri svunget sig op og faaet større Betydning, men var ikke destomindre aldeles udelukket fra al Deeltagelse i Statens Regering og fra de høiere Pladser i Embeds- og Militærstanden, medens Adelen og Geistligheden kunde glæde sig ved særegne Forrettigheder. Herved fremkaldtes et bittert Nag og Had hos Borgerstanden, og denne sociale Uret hævnede sig i den franske Revolution og i alle derpaa følgende europæiske Revolutioner.

Ved denne Revolution tilegnede Borgerstanden (Bourgeoisiet, den tredie Stand) sig lidt efter lidt den politiske Magt i næsten alle europæiske Lande, og benyttede denne Magt til, paa den ømfindligste Maade at hævne sig paa de tidligere privilegerede Stænder. Denne Borgerstand, som nu havde faaet Magten i sin Haand, havde de franske Philosophers revolutionære og uchristelige Grundsætninger at takke for sine Erobringer; thi de havde

banet Veien for den; derfor holdt den ogsaa fast ved disse Grundsætninger og udviklede dem til et helt System, og dette System er den saakaldte Liberalisme.

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Frankrig. Loven om den høiere Underviisnings Frigivelse er nu vedtaget ved tredje Behandling og samlede et overvældende Fleertal for sig. Kun de meest fanatiske Liberale stemte imod den og gave derved et nyt Vidnesbyrd om, hvorlidt de i Virkeligheden ere fortrolige med de Fordringer og Consekvenser, der følge af et i Sandhed frit og selvstyrende Democrati. Dette er sørgeligt og vil seent eller tidligt medføre betydelige Ulemper for Udviklingen i Frankrig. Fleertalsregimentet er ikke i samme Grad, men i høiere Grad end det personlige udsat for den Fristelse at bruge Magt og uretfærdig Undertrykkelse af Mindretallet, og det Correctiv, som ligger deri, at Mindretallet ved Fleertallets Misbrug af Magten har den bedste Udsigt til selv at blive Fleertal, er ingenlunde tilstrækkeligt til i alle Forhold at forhindre dette; det nødvendige Supplement til Fleertalsregimentet er en radical Udvidelse af den Enkeltes, Corporationernes og Commuernes fri og uhindrede Selvstyrelse — den gennemførte Decentralisation og deraf følgende Indskrænkning af Statsmagten. Dette have de praktiske Folk af den anglogermaniske Race (Englænderne og Nordamerikanerne) forstaaet, medens de Herrer franske Democrater næsten i lige saa høi Grad som deres nationalliberale tyske Venner og Meningsfæller endnu i saa Henseende ere utilladelig langt tilbage; ja det tør vistnok ansees for saare tvivlsomt, om disse regeringslystne Herrer overhovedet komme til denne Forstaaelse, førend det er lykkedes deres Modstandere, baade fra oven og navnlig fra neden, at gjøre dem det begribeligt ved Anvendelsen af den gamle Sætning om, at den der ikke vil høre, han maa føle.

England. Den offentlige Mening i England vender sig mere og mere imod den tydsks Culturkamp. Ifølge tydske liberale Tilstaaelser er der kun eet engelsk Blad, som endnu holder med Bismarck i Kirkestriden, nemlig det ubetydelige — ultra protestantiske — „Hour“; men denne Støtte er næsten værre end slet ingen.

Tydskland. Cultusminister Falk har gjort en Reise gjennem Rhinlandene, og det lille liberale Mindretal har i Forening med Embedsmænd og Studenter lavet Fakkeltog og anden Culturlystighed i Stand for ham; hele Befolkningen holdt sig naturligviis fjernet fra Alt dette. I Cöln maatte Politiet forbyde Moddemonstrationer fra Befolkningens Side. Det hele Forsøg paa at fremstille Befolkningens Stemning i et usandt Lys faldt jammerligt ud, og Tydskerne ærgre sig meget derover, navnlig fordi de hver Dag i den udenlandske Presse maac læse spottende og nedsættende Bemærkninger derom. Hele det katholske Folk og hele den katholske Geistlighed staaer som een Mand imod de „liberale“ Undertrykkere af Frihed, Sandhed og Ret.

Spanien. Efterretningerne lyde meget ugunstigt for Don Carlos' Hær, men da de kun ere fra Madrid og ikke frie for en heel Deel indre Selvmodsigelse, gjør man bedst i at vente før man dømmes.

Kirkelige Efterretninger.

Wien. Paa de h. Apostelfyrster Petrus' og Paulus' Fsteddag døde i det gamle Kongeslot Hradschin i Prag Kaiser Ferdinand I. af Østerrig i sit 83 Aar efter en langvarig Sygdom. Hans tidligere Undersaatter ihukomme med Taknemmelighed hans storartede Velgjørenhed baade paa Thronen og i de 27 Aar efter hans Fra-trædelse. Der gives nemlig næppe i det østerriske Monarchies vidtudstrakte Gebet et godt, ædelt og fromt Værk, som ikke i ham fandt en Beskytter og Velynder. Han mindede Østerrigs Folk, som gavede ham det hæderfulde

Binavn: „den Gode“. om en længst forsvunden Periode af indre Velfærd og høi udvortes Glands. Han var den sidste Kaiser, som paa sit Hoved forenede 3 Kroner: den hellige Stephans, den hellige Wencels og Lombardiets Jernkrone.

Münster. „Westf. Mercur“ bringer følgende interessante Bidrag til de paritetiske Tilstande i Preussen, navnlig i det katholske Münsterland: „Overpræsidenten er rigtignok katholsk; men han giver ikke efter for nogen anden Overpræsident i at understøtte Regeringens Kirkepolitik; og alle de talrige herværende Øvrigheders Formænd ere protestantiske, altsaa ingeelunde gunstigt stemte mod Ultramontanismen: saasom den commanderende General, Regeringspræsidenten, høieste Rets Præsident. Provincial-skolecollegiets Præsident etc. etc., alle tilhobe Protestanter.

Den katholske Syge- og Ligkasse

afholder sin aarlige Generalforsamling Onsdagen den 21de Juli Kl. 8 Aften i Forstanderskabets Forsamlingslokale i Kirken, hvor det reviderede Regnskab vil blive fremlagt og nye Bestyrere valgte. Da flere for Sygekassen vigtige Spørgsmaal ville fremkomme, anmodes de ærede Medlemmer om talrigt Møde.

Bestyrelsen for den katholske Syge- og Ligkasse.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 18de Juli. 9de Søndag efter Pintse. (Camillus af Lellis, Bekj.) I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskab til Marias h. og ubesmittede Hjerter for Syndernes Omvendelse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (paa Parcelveien, Nørrebro) stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Form. 19. M. Vincents af Paul, Bekj. 20. Ti. Hieronimus Æmilianus, Bekj. 21. O. Henrik, Kaiser. 22. To. Maria Magdalena. 23. F. Apollinaris, Biskop og Martyr. 24. L. Christina, Jomfru.

Søndagen den 25te Juli. 10de Søndag efter Pintse. Jacobus den Ældre, Apostel.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdag Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$. Lørdag Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — I Sct. Josephshospitalet (Nørrebroes Parcelvei) stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 30.

Søndagen den 25de Juli.

1875.

Indhold: Liberalismen. Frimureriet. Den hellige Messe i Tower.
Politisk Overblik.

Liberalismen.

(Fortsat fra Nr. 29.)

IV.

Den 21de April 1821 holdt den protestantiske Lord Byron i det engelske Overhuus en Tale, hvori han blandt Andet ytrede Følgende: „Jeg mindes netop nu Historien om Corporalen, som skulde give en Ven de ham idømte Slag; denne bad ham at slaae høit oppe paa Ryggen: han gjorde det; saa midt paa Ryggen: han gjorde ogsaa det; saa høiere oppe igjen, saa længere nede paa Ryggen, saa over Benene; han slog løs det bedste han kunde, men det var Alt forgjæves. Delinkventen vedblev at jamre sig og klage og forsikrede med den største Bestemthed, at det gjorde ondt, indtil endeligen Corporalen, udmattet og vred kastede Tampen fra sig og udraabte: „Aa, gid da ogsaa Pokker havde dig; det er jo umuligt at gjøre dig tilpas, man kan slaae hvor man vil, saa er du dog ikke tilfreds.“ — „Og saaledes er det“, vedbliver Byron, „I have

slaaet Katholikerne paa Ryggen og over Benene, hist og her og overalt; og ikke destomindre ere I forundrede over, at de ikke ere tilfredse dermed! Det er vistnok sandt, at Tid, Erfaring og Kjedsommelighed, som ogsaa føles efter Udøvelsen af Grusomheder, har lært Eder at slaae lidt langsommere og sagtere; men I have dog ingenlunde ophørt med at bruge Pidsken, og I ville heller ikke ophøre dermed, førend Pidsken bliver revet ud af Eders Hænder og derpaa kommer til at dandse paa Eders egen eller Eders Efterkommeres Ryg.“

I denne Tale er „Liberalismens“ Forhold til den katholske Kirke meget træffende skildret. Den „Liberale“ ligner Corporalen med Tampen; at gjøre Spektakel og slaae løs paa Katholikerne, dette er det vigtigste Kjendetegn paa en ægte „Liberal“, og naar Katholiken da blot aabner Munden, for at udstøde et Suk eller en Klagelyd, saa bliver der slaaet paa Tromme, for at overdøve ham og for selv at klage over Oprør og Vold. Og den „Liberale“ vil og kan ikke ophøre med at bruge Pidsken og slaae løs paa Katholikerne — førend Pidsken kommer til at dandse paa hans egen Ryg, men denne Pidsk bliver Internationales Pidsk! Eftersom Liberalismen er fremgaaet af Revolutionen og Vantroen, saa kan den umulig være andet end revolutionær og uchristelig. Det sidste Punkt behøver intet Beviis, og med Hensyn til det første Punkt henvise vi blot til de europæiske Lande, hvor vor Samtids Revolutionsmænd netop ere det „liberale“ Parties vigtigste Støtter og Repræsentanter.

Liberalismens Formaal er: at tilegne sig al Magt og Vælde i Staten, saavel den verdslige som den kirkelige. Men for Opnaaelsen af dette Formaal er der to Hindringer, nemlig: Kongedømmet og Pavedømmet; begge disse søge de „Liberale“ ved alle mulige Midler at borttrydde. Kongerne og Fyrsterne blive derfor — naar de ikke overdrage Magten til de Liberale — fordrevne, eller man søger idetmindste at fordrive dem; thi de Liberales Ideal

er Republiken, og derfor juble stedse alle „liberale“ Aviser, naar en Konge bliver afsat eller fordreven. Den anden Hindring for „Liberalismen“ er som sagt den katolske Kirke, som de gjøre Alt hvad de formaae for at bortskaffe. Ved de haardeste Love søge de at berøve den al Indflydelse paa Samfundslivet, og hvor det er dem muligt, berøve de den alle materielle Midler, for at Kirken saa meget desto lettere skal kunne tilintetgjøres; Paven, Biskopper og Præster blive forfulgte, forhaanede, bagvaskede og — latterliggjorte; man søger at berøve dem Folkets Agtelse og dermed ogsaa deres Indflydelse; og paa samme Maade som man behandler Kirkens Repræsentanter, behandler man ogsaa dens Lære, hvilken man simpelthen erklærer for et Sammenvæv af Eventyr og Overtro. Man bekæmper Kirken med Vold, Løgn og Bagvaskelse; man kalder Videnskaben og Historieforfalskningen til Hjælp; og, eftersom man dog trods alle disse Midler frygter for, ikke at kunne tilintetgjøre den, saa søger man i det mindste at forberede Fremtiden, idet man gjør Skolerne uchristelige.

Naar man opmærksomt betragter Liberalismens Maade at føre Kampen paa, og de Midler som den anvender, da maa man tilstaae, at den er en farlig Fjende af vor h. Kirke; ja, om man blot vil dømme ganske overfladisk paa menneskelig Maade, da maa man tilstaae, at den katolske Kirke, som blot kæmper med Sandhedens Sværd, sandsynligviis maa gaae tilgrunde i denne Kamp; og det vilde i og for sig være ganske naturligt, dersom manges sand og oprigtig Katholik frygtede for sin Kirkes Udryddelse, isærdeleshed naar han opmærksomt betragter, hvorledes man i næsten alle Lande paa Jorden undertrykker og forfølger den. Dog nei, vi forsage ikke og kunne aldrig blive forsagte. Vi slaae op i Evangeliet, og der læse vi: „Og see, der reiste sig en heftig Storm paa Søen, saa at Bølgerne sloge ind i Skibet og bedækkede det heelt; men Jesus sov. Og hans Disciple traadte hen til Ham, vakte Ham og sagde: Herre, hjælp os, vi

gaae til Grunde.“ Og Jesus sagde til dem: Hvorfor ere I saa frygtagtige, I Lidetroende? Da stod Han op, bød Stormen og Havet, og det blev Blikstille.“ (Matth. 8.) Vi Katholiker læse disse Ord, og al vor Frygt er forsvunden. Vi afvente roligt den Tid, da Liberalismens Narreskib skal sønderknuses mod Kirkens Klippe.

De „Liberale“ kunne inddeles i to Classer: 1. Førerne, og 2. Det liberale Tros. Det er fornemmelig om Førerne, vi i det Følgende skulle tale; med Hensyn til det liberale Tros gjælder Digterens Ord: „De ere slette, feige og dumme. For kolde for Kjærligheden, for lunkne for Vreden, for matte og ligegyldige for Hadet, omfatte de Alt og indeholde Intet; de ville Alt, og kunne Intet.“ At tænke selvstændigt forlanger „Liberalismen“ ikke af sine Tilhængere, omendskjønt den gjør Fordring paa at besidde al Dannelse; derved opnaaer den den store Fordeel, at den er istand, til med tomme Phraser og Slagord at styre og lede dem og bringe dem hvorhen den vil have dem. Ville Liberalismens tankeløse Slaver engang undtagelsesviis begynde at tænke, da tilkaste Førerne dem en Stump af den katholske Kirke, som de da med et Rovdyrs Glubskhed sønderslide og opluge, og derved bortskræmmes og glemmes deres tidligere Tanker.

I social Henseende hylder „Liberalismen“ Svindleriet og befinder sig overordenlig vel derved; thi i oprørt Vand er godt at fiske. At Folket derved kommer i Fattigdom og Elendighed, det anfægter den ikke. Folkets Nødskrig blive besvarede med deels opdigtede, deels overdrevne Skandalhistorier om Klostre og Nonner, Præster og Skriftestole.

De Liberales Religion bestaaer i Fornægtelsen af Christendommen, og hvad Moralen angaaer, da have de i Modsætning til de 10 Guds Bud deres egne Grundsætninger og Regler, som lyde omtrent saaledes: 1) Tro er Uvidenhed. 2) Den „Liberale“ staaer over All. 3) Vi ere Staten. 4) Staten er Grundkilden til at Ret. 5) Magten gaaer over Retten. 6) Frihed for os; Slaveri for

vore Modstandere. 7) Naar du stjæler, saa lad dig ikke fange. 8) Rigdom gjør lykkelig. 9) Mennesket lever blot eengang; og derfor: 10) Nyd Livet!

Det kan ikke nægtes, at naar og saalænge man har Magten og Midlerne i Hænderne, kan man leve ganske behageligt efter disse Grundsætninger, — men det maa dog indrømmes, at selv paa Liberalismens Himmel findes der visse mørke Punkter; ogsaa de Liberale have deres Kors, omendskjøndt det ikke, som Katholikernes Kors, bestaaer af to Tværbjælker. De Liberales Kors har tvertimod et meget forskjælligt Udseende; snart har det Skikkelse af en Pengepose, snart af et Tugthuus, snart af en mislykket Børsspeculation (de saa berygtede „Krach“), snart af en Papirforfatning, som Folket ikke vil sluge tiltrods for dens prægtige Udseende. En anden Gang antager de Liberales Kors Skikkelse af en katholsk Rigsdagsmand, som opfører sig saa besynderligt, at man næsten kunde fristes til at troe, at hans vigtigste Livsopgave er, at ærgre de Liberale; eller det antager Skikkelse af en katholsk Biskop eller Præst, som er ufornuftig nok til ikke at ville begribe Liberalismens Velsignelser.

Men det allersværeste og største Kors har Liberalismen i sit eget naturlige Barn, som tiltrods for sin Ungdom truer med at voxte sin Fader over Hovedet. Alle Formaninger, at han dog bør vise Respect og Ærefrygt for den Gamle, ere forgjæves. Denne vilde, ustyrlige Dreng, som altid er bevæbnet med en Kølle, og som uden at bruge mange Ord strax slaaer løs, er — „Internationale“.

Da vi nu engang have begyndt med at undersøge Liberalismens Familieforhold, saa bør vi heller ikke overse Bedstefaderen til hele Slænget, og det er ingen Anden, end Frimureriet i egen høi Person. Af Ærefrygt for Alderdommen ville vi derfor først beskæftige os med ham

Frimureriet.

„Mange gik efter Lyset, og styrtede sig
i en endnu mørkere Nat.“

Schiller.

V.

Frimurerordenen i de fleste europæiske Lande stræber efter Udryddelsen af al positiv Religion og alt ordnet Statsliv; den er der Helvedes første og vigtigste Redskab paa Jorden. For at naae dette Maal, skjuler den sig under smukke velklingende Navne; og idet den foregiver humane almeennyttige Øiemed for sin Virksomhed, sniger den sig om i Mørket. Vel organiseret og indhyllet i sin Hemmelighedsfuldhed lader den sine Medlemmer sværge en ubetinget Lydighed under dem aldeles ubekjendte Foresatte, og truer Enhver, som bryder denne Eed, med den skrækkeligste Hævn. Vel optræder den tilsyneladende i en temmelig uskyldig Skikkelse for at fange forfængelige og nydelsessyge Daarer; den fremtræder med latterlige Gjøglerier i Skjødskind, med Muurske og Vinkelmaal, men Alt dette er kun det Forhæng, bagved hvilket et grusomt, uheldsvangert Spøgelse er skjult, hvis Beskuelse kun er de Udvalgte tilladt. Og denne Orden strækker sig som et Næt med utallige Masker og Folder over hele den civiliserede Verden.

Efter Ségur findes der i Alt mere end 8 Millioner Frimurere; deriblandt 500,000 active, det vil sige saadanne, som kjende og virksomt befordre Ordenens egenlige Øiemed; alle de øvrige ere blot Marionetdukker i Ledernes Hænder. I Frankrig tæller man over 1,600,000 Frimurere. Efter et nylig udkommet Skrivt, som bærer Titlen „Geschichte der Freimaurer“, existere der nu 70 Hovedloger med 9,000 til 10,000 Loger og 500,000 til 600,000 (active) Medlemmer. Den store National-Moderloge i Berlin har ikke færre end 108 Loger under sig.

Hvorledes er det nu muligt at forklare sig denne utrolige Deeltagelse i denne uchristelige Orden? Hovedgrunden er vistnok den Hemmelighedsfuldhed, som den indhyller sig i. Det Hemmelighedsfulde pirrer den menneskelige Nysgjerrighed, og Tusinder lade sig, drevne af denne Nysgjerrighed, optage i Ordenen, for — Ingenting at faae at vide! Den første Grad i Frimureriet er en Lærlings, hvem man lærer at maale en aflang Fiirkants Vinkel. Derpaa kommer den anden Grad i Frimureriet: Lærlingen bliver Svend. Der bliver nu forklaret ham, hvad en flammende Stjerne, som er malet paa et Stykke udspændt Lærred, betyder; og man fortæller ham da, at den er Symbolet paa hiin hellige Ild, hvoraf Verdensaltets store Bygmester har dannet vore Sjæle! Den tredie og høieste Grad for en almindelig Frimurer er, at han bliver Mester. Efterat en Mængde latterlige Cæremonier ere blevne udførte, gjør man ham bekendt med det mysteriøse Mestertegn.

Mange, som indtræde i Ordenen, lade sig fange og bedaare af den Broderlighed og Velgjørenhed, som den bærer til Skue. „Dertil komme endnu“, siger Ségur, „de Ærgjærrige, Advocater uden Kundskaber og uden Samvittighed, de forskruede Hoveder, de revolutionære Sværmere, de moderne Menneskevenner, og endelig og isærdeleshed de Forlystelsessyge, hvis kjæreste Beskæftigelse er at moralisere med høitrvende Ord, og under Drikkelag, Sang og gode Maaltider at gjøre Menneskene lykkelige. Navnlig findes der iblandt Frimurerne et stort Antal Militære, Jøder, Handlende, Haandværkere og Værtshuusholdere; i Paris ere ikke færre end 2000 Værtshuusholdere fromme Besøgere af Frimurerlogen.“ Frimurerne optage ogsaa med stor Glæde Fyrster, Adelsmænd og overhovedet anseete og agtede Personer. De ere, sige de, til overordenlig Gavn for Ordenen, dels ved deres Rigdom og dels paa Grund af deres Indflydelse. Naturligviis erfare Konger og Fyrster blot saa meget af det egenlige Frimureri, som man uden Fare kan sige dem.

„Gjører Frimurere af dem (Fyrsterne); de kunne tjene til en Fælde for Daarerne og Philisterne; de ville befordre og tjene vor Sag, medens de indbilde sig at arbeide for deres egen. De kunne jo udmærket bruges som Skilter“, — saaledes staaer der i et Brev fra den piemontesiske Loge!

Hvorledes opstod nu Frimurer-Ordenen? Ifølge den saakaldte „Mysteriernes Bog“ daterer den egenlige Grundlæggelse af denne Orden sig fra Tiden for Gjenopførelsen af den store Paulskirke i London. Den første Hovedloge blev stiftet i Aaret 1717, og fra den Tid udfolder Frimureriets ulyksalige Virksomhed sig, ligesom de Bølger, en Steen, som man kaster i Havet, danner i stedse større og større Kredse eller Cirkler. Idet den beraaber sig paa sine Documenter for at bevise sit Udsagn, roser den sig af at have frembragt det forrige Aarhundredes revolutionære Philosophi, og at Voltaire, Rousseau, Diderot, D'Alembert, Mirabeau, Danton, Marat, Robespierre, kort sagt alle Stiftere og Befordrere af den franske Revolution, kun vare Redskaber i Frimurerens Hænder. „Dengang“, siger en sydfransk Frimurer, „de tre Ord: Frihed, Lighed, Broderskab, udgik fra Logen, da var Revolutionen færdig.“ — Og en anden Frimurer udraabte triumpherende i Aaret 1794: „Vor Orden har forvandlet Europas Folkeslag.“

Ligeledes vare Stifterne og Hovedmændene for Revolutionerne i 1830 og 1848 saavel som for alle følgende Revolutioner Frimurere. Næsten alle vor Tids meest udprægede Gudsfornægttere, en Mazzini, en Garibaldi, en Kossuth, en Juarez osv. ere alle Frimurere. Det vilde være ret interessant at vide, i hvilket Forhold Bismarck staaer til Frimurerordenen! De Indviede mene, at nu er Tiden kommen, da man kan løfte Masken en Smule; de erklære derfor høit og tydeligt, at Udryddelsen af „Katholicismen“ i Italien, Tydskland, Østerrig, Belgien, Spanien, Portugal og Mexico ligesom ogsaa i Schweits er bleven forberedt, tildeels udført og fremdeles vil

blive fortsat i Overensstemmelse med Frimurerordenens Bestræbelser. At den ligeledes i Grunden ogsaa stræber efter at omstyrte alle Throner, derom taler den naturligviis ikke.

Frimurerne indtage overalt udenfor den katholske Kirke de meest indflydelsesrige Pladser, især i Militair- og Embedsstanden; de have næsten alle liberale Aviser i deres Magt; de ere Ophavsmændene til de fleste Forordninger, som de „liberale“ Regeringer udstede. Deres Virksomhed udstrækker sig ogsaa paa en fremragende Maade over Læreanstalterne og Folkeskolen, hvori de foregive at ville indføre „human Dannelselse uden nogen Slags Religion“.

„Den som har Skolen, har Magten over Fremtiden og over Verden“, siger Dr. Sybel; og Hofbibliothekar Eckardt udtrykker sig derom paa følgende Maade: „Eet Gebeet er der fremfor Alle andre, hvorpaa vi Murere maae virke, og det er Ungdommen; Skolen, den frie Skole, er Barndommens Loge.“ I de fleste af Europas Stater har Frimurerordenen allerede naaet sit Maal: at gjøre Skolerne uchristelige; og den anvender alle mulige Midler, for endnu fuldstændigere at naae det. Hvilken Slægt vil engang fremgaae af disse uchristelige Skoler? Hvad har Verden, hvad har Christendommen at vente sig af den? Visseligen intet Godt!

Vi troe, at Frimurerordenen netop i Skolerne forbereder Internationales uheldbringende Virksomhed. Internationale vil engang høste hvad Frimurerordenen har saaat!

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Sverig. Kongen, som i Forsommeren gjæstede Berlin, bereiste fornylig det russiske Rige. Man er ikke i Tvivl om, at disse Reiser have et politisk Formaal, men de Forhaabninger man enkelte Steder muligen har knyttet til samme, tabe mere og mere i Sandsynlighed; navnlig fremgaaer det af forskjællige Correspondancer i udenlandske Blade, at Kong Oscars Forsøg paa i Berlin at tilveiebringe en gunstigere Stemning for en retfærdig Løsning af det nordslesvigske Spørgsmaal, er strandet paa den bekjendte Uvillie til at indlade sig paa noget Saadant. Bismarck skal have erklæret, at han personlig ikke havde noget imod en endelig Afgjørelse af Sagen ved Tilbagegivelsen af en Deel af Slesvig, men at det var en politisk Umulighed, saavel af Hensyn til Kaiseren, som til det mægtige nationalliberale Parti; hvilket med andre Ord og uden høflige Undskyldninger vil sige, at Bismarck aldeles ikke vil vide noget af det Hele. De liberale tyske Blades Udtalelser istemme hermed. Alt dette er forøvrigt ikke overraskende, men skade kan det næppe, at man herhjemme af og til bliver mindet om, hvorledes Forholdene virkelig ere; de Tendentser, som hist og her dukke op i de tre nordiske Riger, til at kaste sig i Tydscklands pangermaniske Arme, faae derved et nyttigt og heldbringende Knæk, og det bliver atter klart for Adskillige, hvad der aldrig burde have været dem uklart, nemlig at storpolitiske Drømmerier og pangermaniske Sentimentaliteter kun kunne føre til, at Danmark — paa samme Maade som Baiern og andre smaa Lande — miste deres Selvstændighed og Frihed, og saaledes bringes i Forhold, der vilde blive i høieste Grad sørgelige og ødelæggende for hele vort folkelige og aandelige Liv. Smaa Lande gjør bedst i at passe sig selv og sørge for, at der bliver lagt saa lidt Mærke til dem som muligt — enhver anden Politik — den være nu fjendtlig eller troskyldig tillidsfuld — ligeoverfor store Naboer, fører kun til, at de Smaa høre op at existere — i det første Tilfælde ad Erobringens Vei, i det andet Tilfælde i Kraft af den Naturlov, som bringer de store Legemer til at absorbere de smaa.

Tydsckland. Kaiser Wilhelm og Kaiser Frants Joseph besøge for Tiden hinanden i Ischl, men den politiske Opmærksomhed er dog mindre optaget af denne Gjentakelse

af officielle Venskabsbeviser, som nu synes at skulle gaae for sig hvert Aar, end af den forestaaende Valgkamp i Baiern. I det sidste bayerske Deputeretkammer havde Patrioterne (de Ultramontane) oprindeligt et lille Fleertal, men i den 6-aarige Valgperiode gik det, som det saa ofte gaaer, nogle af Partiets Mænd bleve lunkne, trætte og upaalidelige, og ved Enden af det næste Tidsrum stode de store bayerske Partier (de Liberale og Patrioterne) lige. Det blev derved let for det liberale preussisksindede Ministerium at holde sig. Nu skulle de nye Valg finde Sted. Patrioterne haabe paa at vinde Fleertal, og saavel de som de Liberale kæmpe af yderste Evne for Seiren, men de kæmpe ikke under lige Vilkaar; thi for det første er den indskrænkede Valgret, der stærkt begunstiger de velhavende Classer i Byerne til Fordeel for de Liberale, der der som overalt have det egenlige Folk imod sig, hvilket tydeligt nok viste sig ved Valgene ifjor til den tyske Rigsdag; disse foregaae nemlig i Kraft af den almindelige Valgret, og Resultatet blev da ogsaa dengang et overvældende patriotisk Fleertal; de Liberale vare i høi Grad forbitrede og de tyske liberale Blade trøstede sig med at rive ned paa den almindelige Valgret, der ikke vilde respectere „Intelligentsen“. Ved Valgene i Aar, som foregaae efter den stærkt indskrænkede bayerske Valglov, kan Menigmand imidlertid ikke gjøre sin fulde Indflydelse gjældende. Nu vilde de Liberale imidlertid dog næppe kunne seire, dersom Regeringen ikke paa egen Haand havde omfordeelt Valgkredsene saaledes, at de „Liberale“ paa alle Maader begunstiges. Paa denne politiske Uansændighed er det at det nationalliberale Parti i Baiern bygger sit Fremtidshaab, og det vil i disse Dage vise sig, om det ikke heri har Ret. For Landet, og særlig for den katholske Friheds Sag, er det imidlertid ikke let at sige, hvad der er det Heldigste, om de Liberale eller Patrioterne seire, ikke fordi der er nogen Tvivl om hvilket af de to Partier der er det meest frisindede, det folkeligste og hæderligste, men fordi et patriotisk Fleertal i Baiern muligviis vilde faa saa uhyre Vanskeligheder at kæmpe med — opadtil og udadtil —, at det er meget muligt, at det var det bedste, om den nuværende jammerlige Tilstand fik Lov til at staae en Tid endnu, til Forholdene ere modnede og Forbittrelsen har naaet til Randen af Bægeret.

Søndagen den 1ste August udkommer intet Nr. af dette Blad.

Elisabethforeningen

holder Møde Søndagen den 25de Juli, Efterm. Kl. 4.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 25te Juli. 10de Søndag efter Pintse. (Jacobus den Ældre, Apostel.) I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (paa Parcelveien, Nørrebro): Kl. 8 $\frac{1}{4}$ stille Messe med Homilie. — 26. M. Anna, den h. Jomfrues Moder. 27. Ti. Pantaleon, Martyr. 28. O. Nazarius og Lidelsesfæller, Mart. 29. To. Olav, Konge, Mart. 30. F. Martha, Jomfru. 31. L. Ignatius, Bekj. og Ordensstifter.

Søndagen den 1ste August. 11te Søndag efter Pintse. (Petri Lænkefest.) I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8 $\frac{1}{4}$ stille Messe med Homilie. — 2. M. Alphons af Liguori, Biskop, Ordensstifter og Kirkelærer. 3. Ti. Opdagelse af den h. Stephanus' Reliquier. 4. O. Dominicus, Bekj. og Ordensstifter; Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 5. To. Maria af Snee (Kirke i Rom). 6. F. Christi Forklarelse; Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe for Broderskabet til Jesu gudommelige Hjerte; Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Broderskabsandagt. 7. L. Cajetan, Bekj. og Ordensstifter.

Søndagen den 8de August. 12te Søndag efter Pintse.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—8 $\frac{1}{2}$. Løverdags Aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — I Sct. Josephshospitalet (Nørrebroes Parcelvei) stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Qvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Bogloder samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 31. Søndagen den 8de August. 1875.

Indhold: Arbejderstanden og Internationale. Flugten fra Tower.
Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Preussen
Münster.

Arbejderstanden og Internationale.

(Fortsat fra Nr. 50.)

IV.

Vor første Grundsætning er Fornægtelse af enhver Troessætning. I Kraft af denne negative Methode ere vi satte i Stand til at opstille følgende Principer: Med Hensyn til Religion: Atheisme; med Hensyn til Politk: Anarchi; og med Hensyn til Statshuusholdningen: Fornægtelse af al personlig Eiendomsret. Proudhon.

Internationale eller Socialdemokratiet har det samme Maal for Øie som Frimureriet, nemlig Tilintetgjørelsen af al religiøs, politisk og social Orden, og der bestaaer mellem begge kun den Forskjæl, at Frimureriet i en vis Forstand har djævelske Grunde*) for Opnaaclsen

*) Dette gjælder dog ingenlunde om alle Frimurerloger. U'. A.

af dette Maal, Internationale derimod reent menneskeskelige. Arbejderstanden haaber nemlig, at det ved en fuldstændig Omvæltning af de nu bestaaende Forhold vil lykkes den at forskaffe sig et sorgfrit, behageligt Liv med saa lidet Arbejde og saa mange Nydelser og Fornøielser som muligt.

Aarsagen til Opkomsten af dette saa farlige Selskab maa deels søges i Vantroen, som netop ved Frimureriets og Liberalismens ulyksalige Virksomhed ogsaa i de lavere Stænder griber stedse mere og mere om sig, og deels i Arbejderstandens (den fjerde Stands) sociale Elendighed og politiske Retsløshed.

Før den franske Revolution blev Borgerstanden (den tredie Stand), som vi jo allerede have hørt, trykket af Adelen og Geistligheden, og den var politisk retsløs. Under den franske Revolution og de derpaa følgende Revolutioner rev Borgerstanden den politiske Magt til sig — for fuldstændig at beholde og benytte den udelukkende for sig og sine Interesser. Den Undertrykkelse, hvorunder den tidligere havde lidt, udøvede den nu selv mod de andre Stænder paa en høist tyrannisk Maade; den tredie Stand benyttede sin politiske Magt kun til sin egen Berigelse og udviklede sig saaledes til Bourgeoisiet og Pengearistokratiet. Men den Rigdom, som Bourgeoisiet havde erhvervet, ved paa en klog Maade at benytte sig af det mageløse Opsving, Industrien havde taget i det 19de Aarhundrede, denne umaadelige Rigdom var dog for største Delen erhvervet paa Arbejderstandens Bekostning, som næsten berøvet alle politiske Rettigheder hjemfaldt til fuldstændig Afhængighed af den tredie Stand og til et Slaveri, som i mange Henseender var haardere og mere fornedrende end det gamle hedenske.

Ved Indførelse af Næringsfrihed og Frihandel, ved Ophævelse af Laugstvangen bleve alle de Skranker, som tidligere havde ydet Haandværkeren og Arbejderen Beskyttelse, nedrevne, og Mestere og Svende stode nu vistnok frie men ogsaa retsløse overfor hverandre. Ved

Maskinernes Opkomst og den Mængde af Fabriker, der ligesom Padehatte voxede op af Jorden, bleve flere Haandværker, som tidligere havde ernæret tusinde selvstændige Mænd, fuldstændig opløste, og de, som endnu bestode, kunde umuligt concurrere med Productionen i det Store og maatte stedse mere og mere gaae deres Undergang imøde. Millioner af selvstændige Mænd bleve derved tvungne til at arbeide i Fabrikerne, hvor de da for det meest anstrengende Arbeide erholdt en Løn, som er for liden til at leve af og for stor til at døe af.

Men — har nu i Virkeligheden det menneskelige Samfund i sin Heelhed (uden Hensyn til de aldeles i Bund og Grund ruinerede Familier af Haandværkerstanden) vundet noget ved disse nye Forhold? Ikke det mindste! Fabrikernes Producter ere hverken bedre eller forholdsviis billigere. Den eneste Forskjæl bestaaer deri, at Fortjenesten, som tidligere blev fordeelt iblandt mange hundrede Familiefædre, nu samler sig i en eneste heldig Speculants Pengepose, og at mange Millioner frie Arbeidere ere blevne nedværdigede til arbejdende Slaver.

Man maa ikke troe, at dette er tomme Ord eller kun en Talemaade; nei, det forholder sig i Virkeligheden saaledes. Fabrikarbejderne ere virkelige Slaver, ja i mange Retninger ere de endnu ulykkeligere stillede, end Oldtidens Slaver; thi disse havde dog i og for sig nogen Værdi for deres Herrer (paa samme Maade som Huusdyrene for os); de erholdt som nyttige Væsener Føde, Klæder og Bolig og bleve af deres Herrer for disses egen Fordeels Skyld som oftest omhyggeligt pleiede. Men i vore Dage har Arbeideren kun Værdi som Arbeidskraft; er denne Kraft opbrugt, saa kaster hans Herre ham bort som et udeligt gammelt Værktøj; han faaer jo omsonst en anden Arbeidskraft i hans Sted! Arbeideren har altsaa nu i og for sig ingen Værdi for sin Herre; Fabrikherren bryder sig heller ikke om sine Arbeideres Føde, Klæder og Bolig, men troer, at naar han blot giver sine Arbeidere den accorderede knappe Løn, saa er han fritaget

for alle øvrige Forpligtelser. Disse moderne Slaver holdes vel ikke bundne til dette skammelige Slaveri ved Baand og Lænker af Jern, som den hedenske Oldtids Slaver, men de ere ikke destomindre bundne ved en moralsk Tvang, ved Forholdenes Magt. Skal en Arbejder, som har en fast Plads, om den end er nok saa ussel, skal han forlade den og give sig selv og som oftest en talrig Familie til Priis for en uvis Fremtid? Skal han opgive den Smule Gode, som han har i sit Hjem, og reise til Udlandet? Vil han i Udlandet finde en passende og bedre Plads? Naar man er fattig og ubekjendt i Verden, saa er dette meget vigtige Spørgsmaal, og i Regelen vil Arbejderen derfor hellere lide den haardeste Nød, end tage sin Tilflugt til disse Midler.

I Sandhed, Arbejderstandens sociale Nød er i enhver Henseende meget stor. Enhver, der har seet sig lidt om i de større Fabrikstæder, veed, hvorledes man tydelig kan læse Elendigheden i Arbejdernes blege og huuløiede Ansigter. Meget ofte er Fabrikarbejdet allerede i og for sig skadeligt for Sundheden; skadelig er den tunge, usunde Luft i Arbejdssalene og den bestandige Stillesiddende, som oftest i en bøiet eller unaturlig Stilling; men i Regelen hidrører Arbejdernes blege og sygelige Udseende fra Mangel paa tilstrækkelig og kraftig Føde, hvilken Mangel de da i Almindelighed søge at bøde paa ved stærke ophidsende Drikke. Tillige er Kræfternes Overanstængelse og i Særdeleshed ogsaa Berøvelsen af Søndagshvilen Aarsag til Arbejdernes sygelige Tilstand. Ogsaa Naturen hviler (om Vinteren) og den taber Intet derved; thi den udfolder efter Hviletiden en desto større Virksomhed; saaledes er det ogsaa med Mennesket. Men ethvert Forsøg paa at unddrage Legemet den fornødne Hvile hævner sig selv, og det paa den sørgeligste Maade.

Men trods denne Anstrængelse er Arbejderen i Regelen dog ikke istand til at ernære sig og sin Familie; derfor maa hans Hustru og hans umyndige Børn dele hans Skæbne og ligeledes arbeide i Fabriken, hvorved et ordnet

Familieliv bliver en Umulighed. Og eftersom Arbeideren paa denne Maade tvinges til at undvære et velordnet Familielivs Behageligheder, søger han sin Trøst i Flasken, og dette gjælder ikke blot om ham selv, men som oftest ogsaa om hans Hustru og Børn.

I de enkelte Fabriker ere i sædvanlig hundrede og ofte flere hundrede Personer beskæftigede, hvoriblandt der næsten altid findes flere aldeles forfaldne Subjecter, som lidt efter lidt ogsaa fordærve de andre bedre og ordenlige Arbeidere. I de store Steenkulgruber i England bruger man smaa Børn paa 4—5 Aar til at udføre mindre Arbeider, og det endog i et svevert Huul under Jorden fra Kl. 4 om Morgenen til Kl. 6 om Aftenen. Naar de blive større, maae de krybe omkring paa Bugen og slæbe Kul. De voxne Personer arbeide, begge Kjøen mellem hverandre, halv nøgne paa Grund af den stærke Hede. Den korte Hvile om Natten maae Arbeiderne, Mænd og Kvinder, søge sig i de snevreste og sletteste Boliger, i Liverpool under Jorden, begge Kjøen og af den meest forskjællige Alder blandede imellem hverandre. Deraf kommer den forfærdeligste Raahed i Sæder og Sprog, som grændser til Dyriskhed; deraf de væmmeligste Sygdomme og en forkortet Livstid. Leon Faucher beregner de engelske Fabrikarbeideres Levetid til kun 17 Aar i Gjennemsnit!

Men bortseet fra, at Arbeideren som en Følge af de nuværende Forhold i og for sig maa nedsynke i den største physiske og moralske Elendighed, har man nu ogsaa systematisk berøvet ham det eneste Støttepunkt, den eneste Trøst, som han kan have i sin Elendighed, hans Religion, hans Tro; han er derfor nu fuldstændig trøstesløs, han søger og finder kun Trøst i Brændevinen, og et fortvivlet Nag imod „Skæbnens“ Uretfærdighed, som har gjort ham til Slave, det skrækkeligste Had til alle bedre Stillede og især til hans Fabrikherre, flammer i hans Indre; han venter blot paa et gunstigt Øieblik, for at kunne hævne sig paa det menneskelige Samfund. Da han ingen Tro har, hverken frygter Gud eller Djævelen,

og Intet har at tabe her paa Jorden, saa gyser han naturligviis heller ikke tilbage selv for de forfærdeligste Midler. Han venter ikke mere Hjælp af nogen Anden, end sig selv. „Kongernes Kaabe var purpurrød, men det souvereæne Folks, Pøbelens Kaabe, vil blive blodrød, dersom man vedbliver med, paa den ene Side at nægte Arbeideren Frakken, og paa den anden Side at gjøre ham til Revolutionsmand, og forsmaaer at forbedre Sindelaget“, siger den geniale Jøde Joel Jacoby.

Af saadanne Arbeidere findes der Millioner, omendskjøndt der jo ogsaa gives bedre Elementer iblandt dem. I Berlin alene boer der omtrent 121,000 Fabrikarbeidere. Og naar nu disse Arbeidere, drevne dertil af Nøden, samle sig til Batallioner og Regimenter, for at føre Krig mod Rigdommen, mod Eiendomsretten, hvo vil da forhindre dem deri? Maaskee Soldaternes Bajonetter? „Hvo som støtter sig paa Bajonetten, han saarer sig“, sagde den preussiske Konge Friederich Wilhelm den Fjerde. At Bajonetterne alene ikke formaae at bære og støtte en Stat, det har Erfaringen over hundrede Gange viist. De eneste solide Støtter, som en Throne og en Stat kan besidde, ere: Samvittigheden (o: Religionen) og Borgernes Troskab. En Thrones og en Stats fasteste Støtter vare stedse de Borgere, som vare gjennemtrængte af Religionens Grundsætninger, og omvendt vare de religionsløse Undersaatter i en Stat altid de værste Skraalere og Revolutionære. Og ikke destomindre finder man endnu altid Stater, i hvilke Samvittighedens Stemme bliver kvalt, Troskaben undergravet, Religionen undertrykt og bekæmpet af Frimurcriets og Liberalismens Grundsætninger. Naar da Arbeiderbatallionerne begynde at danne sig, og det have de allerede begyndt paa, hvo vil da beskytte Staten? De danne sig nu for vore Øine. Arbeiderstanden, som fortvivler om en Løsning af det sociale Spørgsmaal fra Statens Side, vil nu selv løse det — ved Internationale.

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Tyrkiet. Det gjærer i Orienten. I Provindsen Herzegovina nægter Befolkningen Skatterne, og Sultanens Embedsmænd, som ville inddrive dem, møde ikke blot passiv Modstand. I og for sig vilde dette vel ikke være af stor Betydning; men bag ved den oprørske Bevægelse ligger — paastaaer man — udenlandske Intriger, som ikke skulle gaae ud paa noget mindre end en planmæssig Sønderlemmelse af det europæiske Tyrki. Bevægelsen synes for Øieblikket nærmest at tyde paa en Tilslutning til Østerrig — Oprørerne skulle enkelte Steder have heiset østerrigsk Flag —, men man troer at vide, at dette kun er Indledning til mere vidtgaende Planer, hvorom de tre Kaisere i Wien, Berlin og Petersborg ere blevne enige — naturligviis i den offentlige Morals og europæiske Freds Interesse. De europæiske Stormagter i vor Tid handle jo aldrig af andre Motiver! Synderlig Grund til Sympathi med Fyrsterne er der naturligviis ikke, men det seer dog ret aparte „moralsk“ ud, naar tre Stater, der hver for sig bekæmpe Socialismen af al Kraft, hylde Delingsprincippet for deres egen Regning uden Spor af Skrupler — og uden Consekventser indadtil og nedadtil bliver denne trekaiserlige Sædelighed naturligviis ikke i Længden.

Tydskland. Valgene i Baiern ere, trods alle tænkelige Manøvrer fra Regeringens og det liberale Partis Side, faldne ud til Fordeel for de Ultramontane, idet Landet har valgt 77 Liberale (af alle mulige Farver) mod 79 Klerikale. Kaiser Wilhelm reiste netop gjeunem Baiern kort før Valgene. Fra liberal Side var det Meningen at lade ham gjøre Reklame for Meningsfællerne i Baiern, og Reisen skulde oprindeligt være gaaet for sig med al mulig Ostentation; men da Kongen af Baiern synes at hylde den Anskuelse, at Kongedømmet er for godt til at bruges til nationalliberale Valgagitationer, reiste han bort fra München, da Kaisereren skulde komme, og Planen maatte saaledes opgives. Om Betydningen af de stedfundne Valg vil det endnu være for tidligt at danne sig en bestemt Mening. Det er aldeles usandsynligt, at den baierske Regering skulde vige; de Nationalliberale hylde kun parlamentariske Grundsætninger, naar de ere i Fleertal. Komme de i Mindretal, blive de aldeles ustyrlig monarchiske, indtil de atter komme i Fleertal.

— Der gaaer Rygter om, at Bismarck forbereder et nyt diplomatisk Felttog imod Belgien i culturkæmperisk Interesse. De belgiske Frimurere, der her som allesteder danne den faste Stok i det nationalliberale Parti, skulle med sædvanlig „liberal“ Fædrelandskjærlighed være særdeles glade ved Udsigten til noget saadant, da de hermed haabe at styrte Ministeriet og muligen at hjælpe lidt paa deres synkende Papirer ved de næste Valg. Paa anden Maade, end ved Skræk for Tydskland, kan den affældige Liberalisme i Belgien nemlig ikke vente at faae den menige Befolkning paa Landet til at taale sig.

Frankrig. Nationalforsamlingen tager om nogle Dage Ferie og vender først tilbage til Efteraaret. Opløsningen vil saaledes ikke finde Sted for det Første. For ikke længe siden var Bonapartisternes Agitationer til Forhandling i Kammeret. Gambetta traadte meget voldsomt op imod disse, men Regeringen søgte at indtage en forsonlig og mæglende Stilling, hvilket i Forbindelse med den Dygtighed, hvormed Bonapartisternes Fører, Rouher, forsvarede sig, bragte Fleertallet over paa deres Side. Det saae saaledes ud, som om den Majoritet, der for c. et halvt Aar siden vedtog Republiken, atter var opløst, men faa Dage efter viste det sig, at dette kun var forbigaaende, idet den Skræk for Bonapartisterne, som er fælles for de fleste franske Partier, atter virkede og bragte den gamle republikanske Majoritet paa Benene igjen, endog i et forstærket Fleertal, idet en Deel Orleanister under Bochers Førerskab sluttede sig til den. Denne Skræk for Kaiserdømmet er vistnok en af de bedste Egenskaber hos Forsamlingen i Versailles.

Spanien. Madriderregeringen vedbliver at fortælle, at den seirer og at den forfølger Dorregoray; men med alt dette sporer man ingen Fremgang for dens Sag i Norden, og Dorregoray befinder sig ikke blot særdeles vel med sin Hær, men synes endog at være et ganske andet Sted end der, hvor Don Alfonsos Generaler forfølge ham. Hele Seirshistorien turde derfor en af Dagene opløse sig i noget ganske Andet.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Det Spørgsmaal, om Rom er pavelig- eller italiensksindet, har denne Stad siden den 20de Sepbr. 1870 allerede mange Gange besvaret ved sit Borgerskabs og sit Aristokraties hele Holdning, og det paa en saadan Maade, at selv dens Fjender ikke kunne nægte, at Rom er paveligsindet. For kort Tid siden aflagde Romerne atter et Beviis herpaa. Om Aftenen før de h. Apostles Petri og Pauli Fest, medens den høitidelige Vesperandagt holdtes, var Sct. Peters Basilica opfyldt med Andægtige. Men i et endnu langt større Antal strømmede paa selve Festdagen de Troendes Skarer hen til Apostelfyrsternes Grav, for paa dette Sted at bønfalde Gud om at forunde sin Kirke en snarlig Seir. Ikke blot tætte Masser af Fodgængere saae man fylde de Gader, der føre til Sct. Peters Kirke, men ogsaa lange Rækker af fornemme Ekvipager, som for den store Mængdes Skyld kun kunde kjøre i Skridt, ja endog undertiden maatte gjøre Holdt. Ved de italienske d. v. s. politiske Høitideligheder bemærker man derimod ikke nær saa stor Deltagelse fra Roms Befolknings Side.

Preussen. Culturkampen har blandt Andet ogsaa frembragt det Gode, at der i dens Leir ere komne mange Skuffelser for Dagen. Saaledes troede man, at der, naar visse i de Liberales Øine tillokkende Udsigter aabnedes for de katholske Geistlige, Tusinder af disse vilde løbe over til deres Parti; men man havde storligen skuffet sig. Paa en lignende Maade gik det med Ordenspersonerne. Skareviis, mente man, vilde de løbe ud af Klostrene, naar der blot blev budt dem Mulighed for at kunne træde tilbage til Verden. Men ak! igjen en bitter Skuffelse. Et træffende Beviis herfor er følgende Begivenhed: I et Kloster i Overschlesien bleve alle Nonner kaldte for Øvrigheden og spurgte, om de under de nærværende Forhold vilde være fritagne for deres Løvter og Klosters Clausur, for frit og hver for sig at nyde en sikker Pension, eller om de under alle Omstændigheder vilde blive forenede som Ordenssøstre, hvortil dog kun Udlandet tilbød Mulighed. Alle erklærede da enkeltviis, at de i ethvert Tilfælde vilde forblive sammen som Ordenssøstre. Denne Erklæring tiltraadte strax ogsaa et andet Kloster. Altsaa gives der dog Noget, som udøver en større Magt over

Menneskets Hjerte, end det som lokker, driver, bevæger de liberale Culturkæmpere, og det er Troen, den hellige Kjærlighed og Naaden.

— Om Culturkampens Frugter i videnskabelig Henseende yttrede sig den bekjendte Professor Carl Vogt i Genf paa følgende Maade: „Til hvilket videnskabeligt Omraade vi end vende vort Blik, overalt møde vi Tegnene paa et sig nærmende Forfald. Tidligere, naar jeg kom ind i en Boglade for at søge efter Nyheder, fandt jeg altid Noget; nu hændes det mig ofte, at man allerede ved Døren raaber mig imøde: Intet af Betydning! Culturkampen beskæftiger Aanden, Hjertet og Forfatterne; man mener at have udrettet noget Overordenligt, naar man kommer frem med nogle overfladiske Tirader om Tydskslands Kald til at frelse Verden og fremkalder Beundring for den tydske Aands, den tydske Krafts, den tydske Videnskabs, den tydske Kunsts Præstationer. Jeg er vel langt fra at ville paastaae, at Intet af Værdi nu mere frembringes; det falder mig ei heller ind kun at ville rose det Forgangne og at nedsætte det Nærværende; jeg paastaaer kun, at de aandelige Frembringelser siden den sidste Krig ikke kunne sammenlignes med Frembringelserne før samme, uden at røbe en langsom Aftagen af de aandelige Kræfter. Og dersom det skal blive saaledes ved, vil man i nogle Aar forbauses over den Tilbagegang, der vil indtræde hos os paa Videnskabernes og Kunstens Omraade. Det kan ogsaa vel næppe være anderledes; thi Intet er ufrugtbarere end disse confessionelle Forviklinger, disse smaalige politiske Klammerier, disse Aandernes Ophidselser for indholdsløse Tings Skyld.“ De Liberale ere naturligviis ikke fornøiede med denne for dem lidet hæderlige Dom, men den er desto mere at lægge Vægt paa, da den jo kommer fra en af deres bedste Venner.

— Hvorledes Katholikerne i Preussen søge at forhindre den saakaldte Brødkurvløvs onde Følger, kunne følgende Exempler vise: En Geistlig „med spærret Indkomst“ begav sig paa en Reise ind i en Gjæstgivergaard for at spise til Middag. Han talte under Maaltidet med Gjæstgiveren om Tidsforholdene; og da han igjen vilde stige ind i Postvognen, spurgte han sin Vært om, hvad han var skyldig. „Da Deres Indkomst er spærret — ingen Ting“, lød Svaret. „Jeg kan nu“, sagde Præsten senere, „bedre end tidligere reise uden Penge.“ — For kort Tid siden gjorde et Sted i det tydske Rige et Selskab af Herrer en Tour til de nærliggende Bjerge og gik underveis

ind i et Værtshuus. Efter at man havde drukket Kaffe og atter vilde tage afsted, gjorde den gamle Værtinde, som ogsaa har sine egne Anskuelser om Culturkampen, følgende Regning: „52 Personer, deriblandt 4 geistlige Herrer, der fraregnes, gjør 48 Portioner à 6 Groschen, gjør 9 Daler 18 Groschen.“ — I Decanetet Warburg i Dioceset Paderborn toge Sognepræsterne paa et Møde den Beslutning, at ofre 5 Procent af deres aarlige Indtægter for de Sognepræster, som ved Brødkurvloven ere berøvede deres Indtægt. Dette Offer er ikke ringe, fordi de fleste af hine Præster ikke have mere end 500 Thaler Indtægt.

Münster. Statsdomstolen for kirkelige Anliggender i Berlin har besluttet at lægge Sag an imod Biskop Johann Bernhard af Münster, for at afsætte ham fra Embedet. — Den 10de Juli vendte Biskoppen tilbage fra en Confirmationsreise i Decanetet Coesfeld. Fra Dag til Dag indløb de glædeligste Efterretninger om, hvorledes den almindeligt afholdte Overhyrde overalt modtoges med glimrende Æresbevisninger. Som Bevis paa Katholikernes Stemning under den nærværende Culturkamps Uveir anføre vi følgende faa Ord af den kraftfulde og smukke Tale, som en Læge i Byen Gescher holdt ved Biskoppens Besøg: „Deres Biskoppelige Naade er kommen til en Menighed, hvor de gode gamle Sæder og den gamle gode Tugt endnu leve. Her har Kjærligheden til den katholske Kirke fæstet dybe Rødder i ethvert Hjerte. Ligesom Klokkerne, der støbes her i vor By, ere af en reen og god Malm og have en reen og god Klang, saaledes ere ogsaa Byens Beboere besjælede af sand Troskab og Redelighed, og alle Hjerter ere forenede i trofast Kjærlighed til Kirken og Biskopperne. Vi ere alle forenede til Eet i denne Aand: Fabrikherren med sine Arbejdere, Bonden med Borgeren, den Lærde med den Ulærde, den Rige med den Fattige, den Høje med den Lave. Vi ere stolte af at kunne sige Deres Biskoppelige Naade, at der i vor Menighed ikke findes en eneste Kulturkæmper og ikke en eneste, som jo er beredvillig til med Liv og Blod at indestaae for Troens hellige Skat. Dengang Reformatorerne, saaledes fortælles der, ogsaa i vor Egn forsøgte paa at skaffe sig Tilhængere, have Bønderne i Landsbyen Tungerloh med deres Tørvespader viist dem Veien tilbage over Sognets Grændse. Lad dette være et Tegn paa, hvorledes ikke blot en Menighed, men hele vor Egn vilde handle ved en lignende Leilighed.“ — I Billerbeck, den Landsby, hvor den hellige Ludgerus, Dioceset

Münsters Patron, døde i Aaret 809, feiredes Biskoppens Ankomst med særdeles Højtidelighed. Om Aftenen før Dagen for Confirmationssacramentets Meddelelse, var det hellige Sted, hvor Ludgerus laae paa Dødslejet, paa det skønneste smykket med brogede Lamper. Ludgeri-Kirkens Taarn straaede i bengalsk Lys, og hele Pladsen foran Kirken var som et Lyshav. Billerbecks hele Børgerkab modtog der den hellige Ludgerus' Efterfølger, idet de ved en Ordfører aflagde et høitideligt Løfte om, at de altid vilde holde fast ved den Tro, som St. Ludgerus havde forkyndt deres Forfædre. Derpaa henvendte Biskoppen sig med en rørende Tale til den forsamlede Menighed: „Billerbeck er“, sagde han, „et fremfor alle Münsterlandets Stæder begunstiget Sogn. Ikke blot er dets Jordbund vædet med den h. Ludgeri Blod og Sved, ikke blot har det i sin Midte den Brønd, hvor han ved Daaben har ført saa mange af vore Forfædre fra Hedenskabet til Christendommens Lys, men det besidder ogsaa indenfor sine Mure hiint Sted, hvor han har afsluttet sit virksomme og daadfulde Liv. Billerbecks Indbyggere ere fremfor Alle den h. Ludgerus' Børn, og derfor skulle de ogsaa fremfor Alle holde fast ved den romersk-katholske Tro; thi fra Rom var det, at Ludgerus blev sendt, og den Tro, han har prædiket, var den romersk-katholske Tro. Men derfor skulle de ogsaa fremfor Alle bede til deres mægtige Skytshelgen, at han maa holde sit Münsterland ved den gamle Tro, saa der i den hellige Ludgerus' Dioces ikke opstaaer Nogen, som bliver en Forræder mod den h. Kirke.“

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 8de August. 12te Søndag efter Pintse. (Cyracus, Largus og Smaragdus, Mart.) I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — I Sct. Knuds Kapel holdes ingen Gudstjeneste paa Grund af Reparationsarbejder. — Sct. Josephs-Hospital (paa Parcelveien, Nørrebro): Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie. — 9. M. Romanus, Soldat og Mart. 10. Ti. Laurentius, Diacon og Mart. 11. O. Tiburtius og Susanna, Mart. 12. To. Clara, Jomfru og Ordensstifter. 13. F. Johannes Berchmanns, Bekj. 14. L. Eusebius, Bekj.

Løverdagen den 14de August er befalet Vigiliefastedag.

Søndagen den 15de August. 13de Søndag efter Pintse. Mariæ Himmelfart.

Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 32. **Søndagen den 15de August.** **1875.**

Indhold: Det kirkelige Jubelaar. Flugten fra Tower. Johannes Ludvig Jurzick. Kirkelige Efterretninger: Rom, Italien, Frankrig, Toulouse, Berlin, Münster, London, Rusland.

Det kirkelige Jubelaar*).

Den vigtigste Begivenhed under Leo XII.' Pontificat var ubestridelig Jubilæet af 1825. Den første historisk afhjemlede Jubelfest fandt Sted i Aaret 1300, ihvorvel man rigtignok dengang talte om, at en lignende kirkelig Fest skulde have fundet Sted i det første Aar af det foregaaende Aarhundrede. Det synes, som om et stort Antal Pilgrime i Begyndelsen af Aaret 1300 af egen Drivt strømmede til Rom; thi Bullen, som forkyndte Jubelaaret, blev først udstedt den 21de Febrnar. Bonifacius VIII. anordnede et hundredaarigt Jubilæum, Clemens VI. udvidede det til det halvtredsindstyvende Aar (1350) og

*) En Skildring af Jubelaaret i Rom 1825 ved Cardinal Wiseman. Efter „Geschichtliche Volksbibliothek für das katholische Deutschland.“ Schaffhausen 1861. Vi troe, at denne Skildring vil have Interesse for vore Læsere, da Jubelaaret denne gang paa Grund af de politiske Forhold — ligesom i 1850 — ikke kan feires i selve Rom paa den tidligere sædvanlige Maade.

Paul II. til hvert femogtyvende Aar (1475). Saaledes vedblev det, indtil Aaret 1775, da Pius VI. feirede det Jubilæum, som hans Forgænger Aaret iforveien havde forkyndt. Den regelmæssige Tilbagevenden af denne Fest nødvendiggjorde naturligviis betydelige Forberedelser, for at kunne feire den i god Orden. Herfra skriver sig den Vedtægt, at Paven bebuder Jubilæet paa det foregaaende Aars Himmelfartsfest. Aftenen før Julefesten begiver han sig i høitideligt Optog til den Vaticanske Basilicas store Porticus, hvilken, ihvorvel den kun er en Forhal, er stor nok for saadanne Cæremonier og afgiver tilstrækkelig Plads for de Tusinder af Mennesker, som her forsamle sig for at overvære dem.

Enhver, der har besøgt Rom, vil have bemærket, at af de fem store Døre, der fra Forhallen føre ind i Peterskirken, er den nærmest ved det Vaticanske Palads tilmuret, og at den er prydet med et forgyldt Metalkors, som Pilgrimene pleie at kysse. Denne Dør er den saakaldte „Porta santa“ eller den hellige Port, der, ligesom fordm Kongeporten i Jerusalem, kun bliver aabnet ved en ganske særegen Leilighed. Kun i Jubelaaret staaer nemlig denne Port aaben; og for — som et sindbilledligt Tegn paa Jubelaarets Begyndelse — at aabne den, har Paven begivet sig ned i Forhallen. Den store Kirke er tom, thi Dørene have hele Dagen igjennem været tillukkede; en talløs Folkemængde fra kongelige Prindser og ned til de fattigste Pilgrime fra Omegnen, vente med Længsel i den stor Halle og paa Trapperne udenfor. Efter en passende Indgangsbøn af den h. Skrivt stiger Paven ned fra sin Throne og slaaer med en Sølvhammer paa den Muur, som udfylder Døren, og hvis Steen trindt omkring langs Dørkarmene ere løsnede. Strax falder da Væggen ind i Kirken, medens Stenene i faa Øieblikke blive skaffede afveien ved de flinke „Sanpietrini“ *).

*) Et Corps, bestaaende af forskjellige Slags Haandværkere, der staae i St. Peters Sold og bære en særegen Dragt.

Derefter træder Paven med blottet Hoved og med en Fakkel i Haanden ind igjennem Døren, ledsaget af Cardinalerne og sit øvrige Følge, for at begive sig hen til Høialteret, hvor Julefestens første Vesper som sædvanligt bliver sunget. Først da aabnes Kirkens øvrige Døre, og den store Dronning blandt alle Christenhedens Kirker fyldes. Denne Dags Cæremoniel har i Forening med en lille Biomstændighed nøiagtigt indpræntet sig i min Hukommelse. Iblant de Første, som med alle Tegn paa Ærefrygt og Andagt droge ind igjennem den hellige Port, erindrer jeg mig, med et rørt Hjerte at have seet den første blandt de engelske Geistlige, som i vor Tid have betalt deres Omvendelse med Opgivelse af deres Embede og alle huuslige Behageligheder. Han var paa denne Pilgrimsgang ledsaget af sin Familie, der ligeledes fulgte ham paa „Naadens Pilgrimsgang“. En saadan Mand var i de Dage en Sjeldenhed; han stod dengang virkelig alene, og vi havde ingen Ahnelse om, at vore Øine engang skulde blive fortrolige med Synet af Tusinder, som lignede ham.

Mangen en Læser vil maaskee spørge, hvori Jubilæet egentlig bestaaer: hvad der er Øiemedet med dets Festligholdelse, og hvorledes det feires. Enhver Katholik veed det godt. Det er et Aar, i hvilket den h. Stol gjør hvad den formaaer, for at gjøre Rom til et aandeligt Tiltrækningspunkt, og ene til et aandeligt. Theatrene ere i dette Aar lukkede, alle offentlige Forlystelser ophævede, og de private Fornøielser indskrænkede til Fastelovenes Forskrivter, hvorimod Alt hvad der kan bidrage til at forbedre Syndere og befordre Andagten, forøge Fromheden og befæste Troen tilbydes med den største Rundhaandethed. Alle Prædicestole ere besatte med de meest veltalende Prædikanter, der vække Samvittighederne og belære de Uvidende; Skriftestolene indtages af Præster, der forstaae alle Sprog; fromme Foreninger eller Broderskaber modtage Valfartstogene, beværte dem og føre dem omkring fra den ene Helligdom til den anden. Foran Alterne seer man store Skarer af andægtige Communicanter,

medens fremfor Alt den enhver Katholik under Navnet Aflad bekjendte Eftergivelse af de timelige Syndestrafte meddeles paa aandelige Betingelser, der ingenlunde ere lette at opfylde. Rom er i dette Aar den katholske Andagts Tiltrækningspunkt; det er den Magnet, der fra alle Lande drager de Troende til sig; og store Skarer af Pilgrime vende tilbage til deres Hjem, opfyldte af Taknemmelighed mod Himlen og den h. Stol for den Velsignelse, som de have modtaget og for de opbyggelige Øvelser og Nydelser, hvori de have deeltaget. Førend vi imidlertid forsøge at tilbagekalde Erindringen om alt dette og de dertil sigtende Foranstaltninger, finde vi det hensigtsmæssigt at beskrive nogle af Forberedelserne for samme.

At Jubelaaret blev feiret i Aaret 1825, havde Christenheden dengang maaskee ene Pavens faste Holdning og hans skarpsynede Aand at takke for. Det skulde efter den eengang vedtagne Regel have været feiret i det nærværende Aarhundredes første Aar (A. 1800); men Tidernes Trængsel og Pius VI.' Død i fransk Fangenskab (19de Aug. 1799) forhindrede dets Afholdelse. Leo XII. tilkjendegav da sin Hensigt, overensstemmende med gammel Skik at forkynde dets Festligholdelse i Aarhundredets femogtyvende Aar; men — han fandt overalt kun Modstand mod sit Forehavende!

I hans nærmeste Nærhed frygtede hans Statssecretair for, at den politiske Revolutions daværende Ledere og Medlemmer af hemmelige Selskaber skulde benytte denne Leilighed til, under Pilgrimsdragtens Skjul at indsnige sig baade i Rom og Provindserne, for der uforstyrrede at lægge Planer til Omstyrtning af de bestaaende Regeringer*).

*) Disse hemmelige Selskaber opstode under det franske Herredømme i Italien, navnlig under Murats Regering. Det meest udbredte var Carbonariordenen, der virkede hemmelig for Oprettelsen af en italiensk Republik. Den havde i sin Organisation Lighed med Frimureriet, men betjente sig af andre Symboler, der vare laante fra Kulsvierhaandværket (d. e. Carbonari). De af dem iværksatte republicanske Bevægelser vare i Aarene 1818 til ind i Aarene 20 dæmpede af Østerrigerne.

Pavens Finantsminister yttrede tillige Betæneligheder ved de store Udgivter, hvormed hans Budget vilde blive besværet og henviste til de finantielle Forlegheder, som vilde blive Følgen af samme. Ja, min kjære Læser, fald ikke i Forundring herover! Man har maaskee lært dig, at Jubelaaret er en af den romerske Snuheds heldigste Opfindelser til at fylde et udtømt Skatkammer, at det giver Leilighed til en storartet Handelsforretning med aandelige Goder, der kjøbes med timelige, og som under sædvanlige Omstændigheder kun ere Gjenstand for Smaahandel! Forsaa vidt du nu maatte være i den Tro, at det virkelig forholder sig saaledes, da kan jeg --- forudsat, at du ikke paa anden Maade bliver reven ud af denne Vildfarelse — ikke andet end ønske dig, at du maa leve til næste Jubelaar og have Mod til at deeltage i dets Helligholdelse, for med egne Øine at overbevise dig om, hvorvidt Rom her kan kaldes Giveren eller Modtageren, eller til hvilken Side Vægtstangen helder, naar dets rundhaandede Veldædighed lægges i dens ene Skaal, og dets Clienters Trang i den anden. Dette ville vi her nærmere betragte!

Fra Udlandets Side viste sig utallige Vanskeligheder. Neapel var naturligviis den Magt, der især var interesseret i dette Anliggende, saavel paa Grund af Stedets Nærhed, som paa Grund af traditionelle Følelser i Forbindelse med Befolkningens Hang til at forlade Hjemmet for at søge Arbeide eller gjøre Valfarter. Men dette Lands Minister havde Ordre til at gjøre alle mulige Vanskeligheder, ja endog til at bevæge andre Magters Repræsentanter til virksom Modstand. Østerrig, der endnu stod under de josephinske Ideers Indflydelse, indtog en Holdning, hvoraf man i det heldigste Tilfælde ikke kunde vente andet end fuldkommen Ligegyldighed, og de tyske protestantiske Magter erklærede sig aabent imod Sagen. Dog, ligeoverfor alle disse Hindringer havde Leo ikke noget andet Svar, end dette: „Jubilæet skal ikke desto mindre feires!“ — og det blev feiret.

Paa Christi Himmelfartsdag udstedte han den Bulle, der angik Forberedelserne for Festen; den var affattet i klare, tillidsfulde og opløftende Ord. Der er sjældent udgaaet noget Document fra den hellige Stol, der har været holdt i en ædlere, værdigere og mere faderlig kjærlig Tone. Dets rene, smagfulde og fint afrundede Sprog bærer Præget af den romerske Veltalenheds hele Storhed, men er ikke desto mindre i høieste Forstand christeligt og kirkeligt. Det taler, som kun en Pave kunde tale, med Bevidstheden om en Magt, der ikke kan forfeile sit Maal, og en Autoritet, der ikke optræder forgjæves. Paven henvender først sine Ord til alle de Mennesker, som anerkjende hans aandelige Souverænetet; han forlanger af Kongerne, at de ikke lægge de troende Pilgrime nogen Hindring iveien, og opfordrer til at beskytte og begunstige dem; Folkene formaner han til beredvilligt at modtage hans faderlige Indbydelse, og i Mængde ile til det Festmaaltid, som han vil berede dem. Naar han, efter hjertelige Formaninger til dem, der ogsaa anerkjende hans verdslige Herredømme, tilsidst henvender sig til dem, som ikke høre til hans Faaresti, ja endog til dem, som fornærmede og bekæmpede den h. Stol, og naar han i Ord, der ere besjælede af den tilgivende Kjærligheds ømmeste Følelser, indbyder dem til at nærme sig ham og betragte ham ogsaa som deres Fader: da erindre hans Ord om den ædle Holdning, hvormed han aabnede sine Arme, da han meddeelte sin første offentlige Velsignelse og dermed ligesom banede hele Menneskeslægten Vei til sit Hjerte!

Fra det Øieblik, da dette afgjørende Document udgik, toge Forberedelserne deres Begyndelse. Den første Classe af disse havde en udelukkende religiøs Charakter. Missioner eller en Række af gribende Bodsprædikener, der opfordrede Synderne til at vende tilbage fra deres onde Veie, bleve holdte ikke blot i Kirkerne, men ogsaa — da disse ikke kunde rumme Tilhørerne — paa de offentlige Pladser, for saaledes at rense Staden for Synder og gjøre den til et helligt Sted for dem, der skulde komme

for at søge Opbyggelse. Paa den umaadelige store og skønne Plads, der er enhver Reisende bekjendt under Navn af Piazza Nuova, skal der have været 15,000 Mennesker forsamlede, da Paven den 15de August sluttede en saadan Andagt med sin Velsignelse. Der udfordredes en ualmindelig stærk Stemme for at tiltale og blive hørt af en saadan Menneskemængde; men heldigviis var Domherre Muccioli istand til at fyldestgjøre denne Betingelse, og denne Evne var hos ham tillige forenet med et af Godhed og Fromhed opfyldt Hjerte. Han døde desværre nogle Aar senere i en ung Alder, begrædt af de mange unge Mænd, der i ham tabte en trofast faderlig Ven og Veileder. Paven bivaanede denne Prædiken, efter at have taget Plads paa en under aaben Himmel opreist Throne.

Over disse aandelige Forberedelser glemte man ikke de materielle. Man havde allerede begyndt en Visitation af Kirker, Oratorier og alle religiøse Anstalter, og Følgen af den var, at alle Uregelmæssigheder i deres Indretninger bleve forbedrede, forfaldne Bygninger reparerede, manglende Kirkeprydelser tilveiebragte og gamle beskadigede Gjenstande restaurerede. Adskillige af de større og ældre Kirker foranledigede saaledes betydelige Omkostninger. Men endnu vigtigere vare de Forberedelser, som man maatte gjøre for at skaffe Herberge for de Skarer af Pilgrime, som man ventede, og som tillige Alle i Fælledskab skulde bispises. For i denne Henseende at forskaane fremmede Fyrster for al Bekymring og Uleilighed, underrettede Paven Gesandtskaberne om, at de ikke behøvede at gjøre noget for at lette deres fattige Landsmænd Opholdet i Rom, da han overtog enhver Pligt, som Gjæstevenskabet i denne Henseende krævede. Han tilføiede, at han hellere vilde pantsætte Roms Kirkesølv, end lade det mangle paa Opfyldelsen af denne Pligt.

Der er i Rom et stort Huus, som er en Tilbygning til den h. Trefoldighedskirke og udtrykkelig stiftet i det Øiemed at yde Pilgrime fri Forpleining. Det kaldes derfor „La Trinitá dei Pellegrini“, og det er deelt i to Fløie,

een for Mænd og en anden for Kvinder. Den nederste Etage bestaaer af umaadelig store Refectorier, ovenover hvilke der befinde sig ligesaa rummelige Sovesale. I den hellige Uge (Paaskeugen) hersker der i dette Huus en stor Rørighed, eftersom der da indfinder sig et saa stort Antal Pilgrime, at maaskee et halvt Refectorium og en ligesaa stor Deel af Sovesalene ere besatte.

I den øvrige Deel af Aaret sender Anstalten en stor Karet, der i den nyere Tid er bleven noget moderniseret, til Hospitalerne for at afhente alle af disse udskrevne Patienter, hvilke den under Titel af Convalescenter yder tre Dages Gjæstevenskab og ofte tillige giver Tid til at see sig om efter en Beskæftigelse.

(Sluttes.)

Johannes Ludvig Jurzick.

Ifølge Telegram fra Neapel af 5te d. M. er Sognepræsten ved den katholske St. Josephs Kirke i Götheborg, Johannes Ludvig Jurzick, samme Dag dersteds afgaaet ved Døden, kun 36 Aar gammel, efter et flere Maaneders Ophold først i Catania paa Sicilien og senere i Neapel, for om muligt at gjenvinde sit nedbrudte Helbred. Den Afdøde var født i Kjøbenhavn, hvor hans Fader, en født Bøhmer, havde etableret sig som Vaabensmed; hans Moder tilhører en ældre katholsk Familie her i Byen. Allerede i sine tidligste Aar røbede han en ualmindelig fleersidig Begavelse. Medens hans varme religiøse Følelse i Forening med en klar og opvakt Forstand lod ham i Kirkens Tjeneste see det Kald, hvortil han med en uimodstaaelig Drivt følte sig hendraget, meente flere af hans

ældre Velyndere, i hans ualmindelige og tidligt udviklede musikalske Talent at see et afgjort Vink om hans tilkommende Bestemmelse; men han blev sin første Kjærlighed tro, og modtog, efter Fuldendelsen af sin theologiske Uddannelse i den romerske Propaganda, i den katholske Christenheds Hovedstad Indvielsen til det hellige Embede, hvorfra han efter kun tolv Aars Forløb atter skulde bortkaldes. Han begyndte sin geistlige Virksomhed som Vicar hos Sognepræsten i Fredericia, fungerede derefter i lidt over 4 Aar som Capellan ved St. Olafs Kirken i Christiania og siden 1867 som Sognepræst i Götheborg. Her, ligesom i Norge, fandt hans Dygtighed og Nidkjerhed for sit Kald almindelig Anerkjendelse, ligesom hans elskværdige Personlighed, hans aabne og ærlige Charakter og hans Iver for at fremme ethvert ædelt og godt Foretagende bestandigt udvidede Kredsen af hans Venner og omgav ham med Beviser paa deres Høiagtelse. Han tilegnede sig i kort Tid saa fuldkomment det svenske Sprog, at vi allerede for flere Aar siden i en af Byens Aviser have læst rosende Bemærkninger om hans ualmindelige Begavelse som Prædicant. For menneskelige Øine syntes hans usædvanlig kraftige Constitution og faste Helbred at love en lang Levetid; men hans Stilling som den eneste katholske Præst for en over en stor Landstrækning adspredt Menighed nødte ham til at foretage lange og anstrængende Reiser, og det var under Opfyldelsen af den Pligt, at betjene en fjerntboende Syg med Døds sacramenterne, at han i afvigte Foraar paadrog sig en svær Forkjølelse, der ikke længe efter udviklede sig til den Combination af flere uhelbredelige Sygdomstilfælde, der saa uformodet forkortede hans Liv.

„Han blev snart fuldendt og fyldte en lang Tid; thi hans Sjæl behagede Gud. Derfor hastede Han med at tage ham bort fra den onde Verden. Dette see Menneskene, men de forstaae det ikke og lægge sig det ikke paa Hjerte“. (Viisd. 4, 13.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom, 28de Juli. I en Tale, som Paven holdt til den romerske Adel, roste han Romernes vedvarende Hengivenhed i følgende Ord: „I have med den største Deel af Romerne valgt den rigtige Vei, Opbyggelsens og Fromhedens Vei, paa hvilken I i de sidste Dage have givet saa glimrende Beviser paa sand Dyd. Og ikke alene i Rom, i hele Italien blomstrer denne fromme Iver, hvorved de skjønneste Forhaabninger atter ere oplivede i de fleste Italieneres Hjerter. Frankrig har jublet af Glæde, og Hundreder af hellige Steder ere blevne besøgte af Millioner Katholiker; Byen Paris har givet et opbyggeligt Exempel ved at grundlægge Kirken til Jesu allerhelligste Hjerte. Frankrig har givet Underviisningen fri, hvad der i Italien ligefrem nægttes. I Wien og i hele den østerrigske Kaiserstat have Jubilæumshøitidelighederne styrket alle Godes Hjerter. Belgien, Baiern og mange andre Lande i Europa kæmpe modigt den ædle og hellige Kamp. Spanien fordrer midt i sine store Vanskeligheder afgjort og bestemt den katholske Eenhed. Jeg forbigaaer alt Andet og henvender mig atter til Eder for at sige med Apostlen: „Staaer fast i Herren!“ Bliver altid forenede med Sandhedens Midtpunkt, med denne den sunde Læres Lærestol; i denne Forening ville vi desto lettere opnaae vore fælleds Ønskers Opfyldelse, de talrige Bønners Bønhørelse, der i den hele Verden som en vellygtende Virak opstige til Jesu Christi Throne.“

— Den h. Fader har skrevet et Brev til Biskoppen af Orleans, Msgr. Dupanloup, hvori han roser den Veltalenhed og Energi, hvormed den høitbegavede Prælat har bidraget til Vedtagelsen af Loven om den høiere Underviisning.

Italien. Af en officiel Statistik over de i Aaret 1874 begaaede Forbrydelser anføre vi følgende Angivelser: 2,687 Mord, 25,864 røveriske Overfald, 60,000 Tyverier. Foruden disse paa Fastlandet og Øen Sardinien begaaede Forbrydelser forekom paa Øen Sicilien alene 813 Mord, 4291 Legemsbeskadigelser og 1028 Røverier. Ikke destomindre forfærdedes det enige Italiens liberale Hovedmænd over, at Statens høieste Øvrighed holdt den af Straffelovbogen fastsatte Dødsstraf ved Magt.

Frankrig. Den h. Fader ytrede i disse Dage gjen-

tagne Gange sin Glæde over de Fremskridt, som Kirken gjør i Frankrig, og virkelig ere disse af en overordenlig Betydning: 1) er den romerske Liturgi indført i hele Frankrig; 2) ere de gamle Gallicanske Bestræbelser forsvundne; 3) alle religiøse Ordener have deres fuldstændige Frihed, og 4) Underviisningsfriheden er indført i alle Skoler, ligefra Almueskolen indtil Universitetet.

Toulouse. Ærkebiskoppen var netop paa en Confirmationsreise, da Oversvømmelsen begyndte. Næppe var han vendt tilbage, før han modtog et Telegram fra Rom om, at den h. Fader tilsendte ham en Sum af 20,000 Fr. til de Oversvømmede. „Univers“ bemærker hertil: „Det første Bidrag, som Ærkebiskoppen modtog, var den fangne og sine Lande berøvede Paves Gave, der skyndte sig med at klæde de Nøgne og bespise de Hungrige, der sendte sin Velsignelse for at styrke de Modløse og trøste de Bedrøvede.“

Berlin. „Neue evangel. Kirchenzeit.“, der er bekjendt for sit Had til alt Katholsk, skriver alligevel: „Man skal ikke sige, at det paa Grund af den nu herskende Tidsstrømning er umuligt at udøve en kirkelig Indflydelse paa Arbeiderne. Den romerske Kirke udøver en saadan i store Proportioner. I Frankrig have f. Ex. de Geistlige grundlagt Arbejderforeninger, der allerede i August 1873 beløb sig til 700 med 80,000 Arbeidere. Overalt, hvor Catholicismen hersker, kan Socialdemokratiet Intet udrette. Den romerske Kirke antager det socialistiske Program (naturligviis kun det Rigtige i Programmet), og fører paa denne Maade Arbeiderne ud af det socialdemokratiske Parties Tryllekreds.“ Store Sandheder i faa Ord! Netop paa dette Omraade vil uden Tvivl det store religiøse Spørgsmaal finde sin Afslutning. Lutherdommen vil bevise sin Afmagt, den katholske Kirke sin guddommelige Kraft og Sandhed!

Münster. Den saakaldte „store Procession“ blev i Aar til en sand kirkelig Demonstration, da den aldrig før holdtes under en saa storartet Deeltagelse, skjøndt Veiret ikke var heldigt. Den begyndte Kl. 6 $\frac{1}{2}$ og Kl. 11 vendte først de sidste i Rækken tilbage til Domkirken. Især udmærkede sig den studerende Ungdom. Lærerne ved Gymnasiet var det blevet forbudt at føre Eleverne til den, men alligevel deeltog næsten alle Elever; ligeledes Disciplene af Realskolen, som vare ledsagede af deres Lærere; de Studerende ved Akademiet toge Deel indtil

sidste Mand. Sanctissimum blev baaret af den høiærv. Biskop fra Domkirken til den første Sognekirke, senere gik han foran samme omgivet af Domcapitlet og Geistligheden, deriblandt for sidste Gang Medlemmerne af Franciscaner- og Capuciner-Ordenen. Bag ved Sanctissimum aabnede Byens Magistrat og de næsten fuldstændigt repræsenterede Byraaders Collegium den uafseelige Række af Mænd. Alle Gader vare prydede paa den skjønneste Maade; kun Regeringens Bygninger og de protestantiske Embedsmænds Boliger gjorde en Undtagelse.

London. „Univers“ bringer den glædelige Efterretning, at Lady Flora Hastings, en af Gammelenglands fornemste Damer, er vendt tilbage til den katholske Kirke.

Rusland. De nylig omtalte Forhandlinger imellem den romerske Stol og den russiske Regering have allerede ført til et mærkeligt Resultat. Rusland har i en Overenskomst erklæret sig villig til at kalde den landsforviste Biskop Popiel af Plock tilbage paa den Betingelse, at Paven overdrager ham et andet Bispesæde. I Medfør heraf har Paven forflyttet den nævnte Biskop til Bispedømmet Kalisch.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 15de August. 13de Søndag efter Pintse. Marias Optagelse i Himmelen. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Vesperandagt. — Sct. Josephs-Hospital (paa Parcelveien, Nørrebro): Kl. 8 $\frac{1}{4}$ stille Messe med Prædiken. — 16. M. Hyacinth, Bekj. 17. Ti. Octav af Sct. Laurentius. 18. O. Helena, Kaizerinde. 19. To. Ludvig, Biskop. 20. F. Bernhard, Abbed og Kirkelærer. 21. L. Johanna Francisca af Chantal, Enke.

Søndagen den 22de August. 14de Søndag efter Pintse.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — I Sct. Josephshospitalet (Nørrebroes Parcelvei) stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 33. Søndagen den 22de August. 1875.

Indhold: Det kirkelige Jubelaar. Nye Farer. Politisk Overblik.
Kirkelige Efterretninger: Dublin, Wesel, Cöln, Dresden,
England, London, Nordamerica.

Det kirkelige Jubelaar.

(Sluttet.)

Dette Huses Indtægter, der ere Frugter af den christelige Vældighed, ere just ikke meget store. Man pleiede at sige, at i Mellemtiden mellem to Jubelaar bleve de i den første Halvdeel af dette Tidsrum anvendte til at afbetale Gjæld fra det forrige Jubelaar, og i den anden Halvdeel til at opspare Penge for det kommende. Men ved Siden af hensigtsmæssige Indretninger til Pilgrimes Modtagelse i selve Huset sørgede man for, at de Valfartende, som det ikke kunde rumme, fandt Herberge i de forskjællige Ordenshuses rummelige og luftige Corridorer. I November Maaned herbergede og bospiste saaledes Broderskabet til den h. Treenighed i tre Dage 23.090 Mænd og 15,754 Kvinder, i Alt 38,844 Personer foruden 350 Medlemmer af andre ved denne Leilighed medvirkende eller tjenende Broderskaber. Man kan herefter gjøre sig et Begreb om den Maalestok, hvorefter Gjæstfriheden hele Aaret igjennem udøvedes.

Med Hensyn til Modtagelsen af Gjæsterne og deres Forpleining, saavel som med Hensyn til Omsorgen for deres aandelige Fornødenheder iagttog man følgende Anordninger. Saasnart den Valfartendes Papirer vare undersøgte, fik han sin Billet, hvorved han blev optaget som Gjæst. Om Aftenen bleve de Ankomne førte til en stor Sal, der var rigelig forsynet med varmt og koldt Vand, og langs hvis Vægge der var anbragt Rækker af Bænke. Efter en kort Bøn vadskede Broderskabets Medlemmer — Brødrene i deres Deel af Huset, og Søstrene i deres — Pilgrimenes under den lange Reise trætte og saarede Fødder, og det manglede ved denne Leilighed hverken paa Salver eller andre Apothekersager, saalidt som paa lægekyndig Forbinding. Dette var altsaa ikke en blot religiøs Cæremoni eller en symbolsk Ritus, men man saae og følte, ligesom i den gamle Tid, at det „at toe de Helliges Fødder“, naar de bade om Natteherberge, var en virkelig Veldædighedshandling, der sømmede sig for en christelig Enke (1 Tim. 5, 10). Den modtoges derfor ogsaa med Paaskjønnelse af den udmattede Vandrer. Efter denne Forfriskelse ordnede Pilgrimene sig i den lange Procession, der førte dem til det i Refectorierne anrettede Aftensmaalid, hvis ydre Indretning var ligesaa simpel som hensigtsmæssig. Den bestod nemlig blot i en langs med Muren anbragt Bænk med et Bord foran, og foran begge løb et ligesaa laugt Gitter for at forebygge den Forstyrrelse og Trængsel paa enkelte Steder, der let kunde blive en Følge af de mange nysgjerrige Tilskueres Nærværelse. Den betydelige Længde af disse Bænke og Borde, der vare besatte med Mennesker fra alle Lande og af alle Tungemaal, dannede et overraskende Skuespil. Enhver Gjæst forefandt paa sin Plads Tallerken, Kniv, Gaffel og Skee, Brød, Viin og Frugt. En Dør i ethvert af Refectorierne stod i Forbindelse med rummelige Haller med dampende Suppekjedler, hvis samlede Indhold kunde synes tilstrækkeligt til at bispise en heel Armee. Her indtog Cardinaler og Adelsmænd den Ærespost, iførte Broderskabets simple røde Dragt med et

hvidt Forklæde over samme, og bevæbnede med store Opøseskeer, at fordele det dampende Fluidum i Tallerkenerne. En lang Række af Brødre, som i ethvert Refectorium vare opstillede i passende Mellemrum, befordrede derpaa med Haandlangeres Behændighed Tallerkenerne fra Haand til Haand videre og forsynede snart Enhver af de hungrige Gjæster med den ham tildeelte Portion. Paa samme Maade bleve de to følgende Retter fordeelte, og Gjæsterne spiste i det Hele med god Appetit. Enhver af dem havde en i Nærheden staaende Mand til sin Tjeneste, der skjænkede Viin for ham, skar Brød til ham, ombyttede Tallerkenerne og gjorde sit Bedste for at underholde ham. Disse Tjenere vare alle Medlemmer af Broderskabet; man kunde blandt dem træffe paa en eller anden kongelig Prinds, saavel som paa enkelte Cardinaler; den øvrige Deel af dem vare Biskopper, Prælater, Adelsmænd, Præster, ansete Borgere og Haandværkere. Undertiden opstod der ved disse Maaltider, just som Bønnen skulde tage sin Begyndelse, en pludselig Uro, der kunde lignedes ved en Bølgebevægelse, som paa eensgang kundgjorde sin Tilstedeværelse overalt i denne store Forsamling, ligefra den yderste Dør i den ene Fløi indtil Lavatoriet*) i den modsatte. Alle forstode, hvad dette havde at betyde: den h. Fader traadte i dette Øieblik uanmeldt ind. En Anmeldelse var rigtignok forsaavidt overflødig, som han simpelthen kom for at gøre hvad Enhver af de øvrige Tjenere gjorde; der var kun den Forskjæl, at han indtog den første Plads iblandt dem. Han knælede ned foran den Første i den lange Række af Pilgrime og forrettede sin Tjeneste, uanseet hvem det end maatte være, som han viste den. Var der en Præst iblandt dem, saa indtog han naturligviis den første Plads, og han følte sandsynligviis dybere end den eenfoldige udannede Bonde den med Ydmygelse blandede Ære, der laae i at modtage en saa

*) Saaledes kaldte de gamle Romere deres Badeværelse; her: de to Sale, hvor den ovenfor omtalte Fodvaskning fandt Sted.

fornedrende personlig Tjeneste af det høist stillede Menneske paa Jorden. Han saae sig her betjent ved Bordet af den Herre, der pludselig overrasker sine Tjenere om Natten og, naar han finder dem vaagne, veed at binde op om sig og betjene dem (Luc. 12, 37).

Man har fortalt, at der iblandt de fattige Pilgrime befandt sig forklædte Personer af høi Rang, som tilbagedlagde den christelige Broderkjærligheds Triduum*) i Selskab med de Fattigste. De spiste som de, og modtog og rakte Vandbægeret som Disciple i Christi Navn (Matth. 10, 42). De indtog derefter atter deres sædvanlige Plads i Samfundet og bleve en Tid lang tilbage i Rom, for at see sig om i Staden, uden derved at udsætte sig for en ubehagelig Fornyse af tidligere Bekjendtskaber. Man hviskede vel hverandre i Ørene, at et vist Ægtepar blandt de Valfartende skulde have været af fyrsteligt Blod, og jeg erindrer mig, at man ofte havde Leilighed til bemærke, at visse Pilgrimes fine Sprog, deres slebne Væsen og halvt utvungne, halvt forlegue Manerer forraadte en ganske anden Classe af Mennesker, end den, som Størstedelen af de Valfartende tilhørte. Men der er her Eet, som ved alle saadanne Leiligheder fortjener at fremhæves, og det er den naturlige utvungne Anstand (der har sit betegnende Udtryk i det italienske Ord „disinvoltura“), hvormed disse fattige Folk modtog Opmærksomheder af Personer, om hvem de vidste, at de indtog en høi geistlig eller verdslig Rang. Medens de fandt sig i, at man viste dem de meest fornedrende Tjenester, uden at røbe keitet Undseelse og uden at gjøre noget Forsøg paa at forhindre det, modtog de disse Tjenstbeviisninger med ydmyg Taknemmelighed og en naturlig Ynde, som viste, hvor godt de forstode, hvad der var Bevæggrunden til denne Selvfornedrelse. De erkjendte

*) D. e. hvad der varer i tre Dage. Saalænge varede nemlig disse Andagtens, Gjæstevenskabets og den christelige Offervilligheds Tjenester for ethvert Hold af Valfartende. U. A.

tilfulde, at disse Tjenester ikke blot bevistes dem, men ogsaa og fornemmelig Ham, der har gjort sig til Eet med de Fattige — Ham, der selv var fattig og kalder de Fattige for sine Brødre!

Efterat Aftensmaaltidet var tilende og Levningerne af samme vare pakkede i Kurve for at benyttes til Frokosten den følgende Dag, begav den lange Række af Pilgrime sig op ad Trapperne til Sovesalene. Undervejs sang de en af de korte religiøse Sange, hvori alle Italienerne kunne tage Deel. Et vedvarende Chor bedøver næsten Øret paa ethvert Sted, hvor man befinder sig. Det bliver afvejlende stærkere og atter svagere, alt eftersom det kommer fra den ene eller den anden Side af den lange Trappe, indtil det næsten hendør i Sovesalens lange Haller, men paany tiltager med Begyndelsen af den Række, som endnu ikke er udtraadt af Spisesalen.

I Dagens Løb bleve de Valfartende i forskjællige Afdelinger førte omkring fra den ene Helligdom til den anden, hvor de til bestemte Tider erholdt aandelig Veiledning og ved Modtagelsen af de h. Sacramenter opmuntredes til Opfyldelsen af deres høieste religiøse Pligter; og da de tre Dage vare tilende, lod man dem fare i Fred, hvorpaa de vendte tilbage til deres Hjem eller opholdt sig endnu nogen Tid paa egen Bekostning i Rom.

Den h. Fader var saa at sige Sjælen i hele dette Liv. At see ham og modtage hans Velsignelse var naturligviis en af de største Naadesbeviisninger, der under Valfarten var Gjenstand for de Troendes Ønsker. Paven maatte derfor stadigt vise sig for Pilgrimsskarerne og velsigne dem. Man underrettede dem om, at de maatte holde de Ting i Veiret, som de ønskede, at Paven skulde indvie; og Rom har vist sjælden seet en mere broget Menneskevrimmel, klædt i alleslags Dragter, fra de tyske Bønders mørkladne og tarvelige Klædedragt til Abruzzernes og Campaniens Regnbuefarver. Men Paven tilkjendegav desuden sin hjertelige Deeltagelse for Jubilæet paa en Maade, der fortjener at erindres. Han betjente nemlig hver Dag,

saalænge Jubilæet varede, tolv Pilgrime, som han bespiste i sit Palads, og hans Biograph beretter, at han i hele sin øvrige Regeringstid bibeholdt denne Skik. Jeg erindrer ogsaa at have været Øienvidne til, at han ledsagede de Valfartende paa deres Vandringer til Kirkerne. For en Mand af et svagt Helbred var det ingen let Sag at gaae fra Vaticanet til Chiesa nuova, men at deeltage i denne Valfart barfodet blot med Sandaler paa Fødderne, det var mere, end man kunde vente. Fattige gik foran ham og Fattige omgave og fulgte ham. Hans rolige, andægtige og indadvendte Udseende erindrede uvilkaarligt Enhver om den hellige Carlo Borromeo, som ydmygede sig ved en lignende offentlig Bodshåndling, dengang da Pesten hærjede Mailand.

Man maa imidlertid ikke troe, at Jubilæumsfesten var det Eneste, der i dette Aar lagde Beslag paa Pavens Virksomhed. Intet Aar af hans Regering (Septbr. 1823 -- Febr. 1828) var mere optaget af vigtige, navnlig udvortes, Anliggender end dette. Men der var een stor og velgjørende Forbedring i det Indre, som staaer i en ejendommelig Forbindelse med dette hellige Aar. Paven havde nemlig fattet den Beslutning, at Veiene skulde være sikre for hans fattige Pilgrime, og han tog derfor i Forening med Nabostaterne saa virksomme Forholdsregler i dette Øiemed, at det tidligere Røervæsen fuldstændigt ophørte. Men det sidste Optrin af dets Tilintetgjørelse fortjener særlig Omtale. En brav gammel Præst, Abbate Pellegrini, Ærkepræst af Sezze, vovede sig alene, uden høiere Kaldelse og Fuldmagt, ind i de Bjerge, som vare Banditernes Hovedkvarter og Fæstning. Uden anden Fuldmagt end hans Menneskekjærlighed, uden at kunne stille nogensomhelst Borgen for, at hans Forsikringer vilde blive kjendte for gyldige eller hans Løfter opfyldte, begav han sig modig midt ind i Banden og prækede Bod og Omvendelse. Man hørte paa ham, og de havde maaskee en Ahnelse om, at der tilsigtedes kraftige Forholdsregler til deres Udryddelse, men det var i ethvert Fald kjendeligt,

at deres raa Natur rørtes ved den svage vaabenløse Fredstifters Enfoldighed og dristige Mod, og de gave efter for hans indtrængende Forestillinger. Denne Bande var en af de dengang meest frygtede Røverbander, og den havde derfor intet Haab om Pardon, fordi flere af dens Medlemmer havde deeltaget i Mordene paa Studenterne fra Terracina, og een af dem, deres Høvding Gasparone, havde mange Mord paa sin Samvittighed. Hvad Haab kunde de da have om Tilgivelse? Men den gamle Mand vovede at give sit præstelige Ord paa, at deres Liv skulde blive skaanet, og de troede hans Ord og overgave sig paa Naade og Unaade. Man forbausedes i Byen Sezze over at see denne Hjord af Ulve blive ført ind i den, bevogtet af et Lam. Alle beundrede denne værdige Præsts heltemodige Gjerning og opoffrende Hengivelse; thi hans Menneskekjærlighed kunde let være bleven lønnet med, at disse fortvivlede Mennesker havde budt ham velkommen med en Kugle eller et Dolkestik. Nu havde han derimod i nogle Timer udrettet hvad Statsmænd ved Hjælp af Vaabenmagt Aar igjennem ikke havde været istand til at udrette. Hans Ord blev agtet, hans Løfte opfyldt; den Dødsstraf, som disse forvildede Mennesker havde fortjent, blev formildet til livsvarig Internering i Fæstningen Civita-Vechia.

Politisk Overblik.

Oriente. Opstanden i Herzegovina griber mere og mere om sig; Tyrkerne have forsøgt at dæmpe Bevægelsen ved Vaabenmagt, men hidtil uden Held. I Nabostaterne — Serbien og Montenegro — er Gjæringen stærk og man venter daglig disses Indblanding i Striden, der derved vilde voxe til en afgjørende Kamp om det tyrkiske Riges Bestaaen. Efter hvad der nu foreligger synes ogsaa den

af os sidst udtalte Formodning om, at Opstanden var et Værk af Stormagternes diplomatiske Intriger, ikke at bekræfte sig; der er tvertimod al Sandsynlighed for, at her foreligger et Exempel paa, hvad brutal og fortsat national og især religiøs Undertrykkelse kan drive et Folk til. Herfor taler blandt Andet ogsaa, at det liberale Parti i Tydskland og Østerrig er meget misfornøiet med Herzegovinerne og fuldt af kjærlig „liberal“ Bekymring for Tyrkernes Regimente, hvorimod den føderalistiske Opposition i Østerrig, hvis Organ det katholske Blad „Vaterland“ er, ytrer afgjort Sympathi for de kæmpende Christne, Regeringen i Østerrig og navnlig Hr. Andrassy er imidlertid en tydsk liberal og bitter Modstander af Alt hvad der kunde føre til at frigjøre de slaviske Elementer i det østerrigske Monarchi fra det Tryk, som Tydskerne og Magyarerne for Tiden udøve paa dem; det er derfor ikke rimeligt, at Østerrig blander sig i Sagen, medmindre Forholdene skulde nøde det dertil. At der i Rusland er Sympathi for Bevægelsen, er vist, men om denne foreløbigt vil faae nogen politisk Betydning, er meget tvivlsomt, da Cabinetet i Petersborg rimeligviis er bundet af Hensynet til de to andre Kaiserstater. Opstandens videre Gang vil vistnok væsenlig afhænge af den Kraft, som de vedkommende slaviske Folkeslag selv see sig istand til at udfolde og det Held de maatte have i Kampen mod Sultans Tropper.

Belgien. Her hersker stærk Bekymring for Fremtiden. Luften er for Tiden saa fuld af foruroligende Rygter om nye preussiske Planer til Omvæltning af det bestaaende Europa, Omvæltningsplaner, som navnlig ogsaa vilde komme til at gaae ud over Belgien, at man ikke kan undre sig over, at selv de belgiske „Liberale“ — hvis Fædrelandskjærlighed ellers ikke er af den ædleste Natur — begynde at blive uhyggeligt tilmode.

Irland. Det er iaar 100 Aar siden at den store Forkæmper for Irlands religiøse og politiske Selvstændighed — O'Connell — fødtes. Dette har da — som naturligt er — givet Anledning til en stor national Fest, til hvilken utallige Mennesker, saavel fra Irland som ogsaa fra Udlandet, havde indfundet sig, blandt andre mange fremragende Geistlige og flere af det katholske Parties Førere i Tydskland og andetsteds. Festprocessionen, som talte 350 Tusinder af Deeltagere, skal have været overordenlig imponerende, og Festens afgjort katholske og religiøse Præg gjorde et opløf-

tende Indtryk paa enhver, der føler varmt for Kirkens Frihed og Ære; men — det forstaaer sig — paa de tyske Nationalliberale og disses Tilhaug i Pressen har den gjort et særdeles ubehageligt Indtryk, og de søge derfor saavidt muligt at svække dens Betydning i katholsk og kirkelig Henseende. At saaledes et lille Mindretal ved Festen søgte at demonstrere imod dens katholske Charakter, gjøres der al tænkelig og utænkelig Blæst af; men takket være Festens store Offenlighed og den Deeltagelse samme har vakt overalt, have de nævnte Blade som sædvanligt intet Held med sig.

Spanien. Alfonsisterne love endnu bestandig at seire, men indskrænke sig faktisk til at bombardere værgeløse Fiskerbyer, brænde Kornet paa Markerne og jage Indbyggerne bort. Denne skammelige Krigsførelse har fremkaldt et alvorligt og værdigt Brev fra Don Carlos til hans Fætter den lille Alfonso, hvori han beder ham om ikke at brændemærke sin egen og sit Folks Ære ved en saa lumpen Maade at føre Krig paa; men Alfonsisterne kunne nu engang ikke bære sig anderledes ad.

Kirkelige Efterretninger.

Dublin. O'Connel-Høitideligheden aabnedes den 6te August med en festlig Høimesse i den herværene Kathedralkirke. Tilstede var 4 Ærkebiskopper, 40 Biskopper og 580 Præster. Ærkebiskoppen af Dublin, Cardinal Paulus Cullen, stod i Spidsen for Høitideligheden og Ærkebiskoppen af Cashel holdt Festtalen, hvori han med begeistrede Ord fremhævede O'Connels Fortjenester af den katholske Kirke i Irland og Ungdommens Opdragelse. I den storartede Procession deeltog omtrent 350,000 Mennesker. Endnu aldrig saa Irlands Hovedstad, som selv har henved $\frac{1}{4}$ Million Indbyggere, saa mange Fremmede indenfor sine Mure.

Wesel. Efter et mere end sexmaanedligt Ophold i Wesel, deri indbefattet et 3 Maaneders Fængsel i Citadellet, har Biskoppen af Paderborn den 4de August

forladt denne By. Grundene til dette Skridt har den høiærværdige Herre gjort Rede for i en Skrivelse til Regeringspræsidenten i Minden. Denne af 3die Aug. daterede Skrivelse lyder saaledes: „Deres Høivelbaarenhed har i sin Tid forordnet, at jeg blev „interneret“ her i Wesel; og omendskjøndt denne Fremgangsmaade selv fra Mailovenes Standpunkt var intet mindre end retfærdig, har jeg alligevel taus og taalmodigt fundet mig i samme. Men nu er jeg nødt til at forlade Byen Wesel. Hertil tvinger mig fremfor Alt Selvopholdelsens Pligt. Allerede den 16de Juni havde jeg givet Deres Høivelbaarenhed tilkjende, at jeg i længere Tid har været lidende, og at min Læge til min Helbreds Gjenerholdelse havde tilraadet Brugen af Søbade eller et længere Ophold i den Thüringiske Skov.“ Derefter forklarer Biskoppen, hvorledes han 6 Uger senere paa Regeringens Forlangende havde ledsaget sin første Ansøgning med et af Kredsphysicus udstedt Vidnesbyrd om sin betænkelige Sundhedstilstand, som daglig forværredes, men forgjæves i hele 3 Uger ventede paa et Svar fra Berlin. Nu kunde han uden Fare for sit Liv ikke længere opsætte Badereisen. „Men foruden denne Selvopholdelsens Pligt“, vedbliver han derpaa. „er der endnu et høiere Hensyn, som var afgjørende for min Beslutning. Det kan ikke i Medfør af Deres Kundskab til den canoniske Ret være Deres Høivelbaarenhed ubekjendt, at jeg, om end af Statsregeringen „afsat“, ligeoverfor Gud, ligeoverfor Kirken og i hele den katholske Verdens Øine vedbliver at være mit høitelskede Dioceses Overhyrde, og at jeg maa gjøre Regnskab for de af Gud mig anbetroede udødelige Sjæle overfor hiin forfærdelige Domstol, for hvilken vi alle engang skulle træde frem. Som Menneske og som Christen vil Deres Høivelbaarenhed finde det retfærdigt og billigt, at jeg forlader det mig paatvungne Opholdsted, hvor med Hensyn til mit Dioces mine Hænder ere aldeles bundne, for at vælge mig et Opholdsted, hvor jeg bedre kan efterleve mine hellige, ufravigelige Overhyrdepligter. Vel havde jeg under saadanne Forhold kunnet bortfjerne mig herfra i al Stilhed, men jeg holdt det for en Ærespligt, frit og aabent at underrette Deres Høivelbaarenhed om Bevægelsen til min Adfærd.“

Cöln. Da Cölns katholske Borgere den 29de Juni vilde foranstalte et høitideligt Fakkeltog til Ære for Ærkebiskop Paulus, blev det formeent dem af Rege-

ringen, skjøndt Cultusminister Falk havde modtaget en lignende Æresbeviisning. Men Katholikerne fandt en Udvei. Seent om Aftenen forsamlede de sig i Tusindviis og ledsagede en af Cölns fornemste Borgere bestaaende Deputation til Ærkebiskoppens Palais, for tillige med denne at bringe ham deres Lykønskning. Med synlig Bevægelse takkede Ærkebiskoppen i en længere Tale til den i Haven forsamlede Følkemængde. Det var Skade, at Cultusministeren just nogle Timer før havde forladt Cöln, og saaledes ikke kunde være Vidne til, hvorledes Cölns Børgerkab lagde sine katholske Følelser for Dagen.

Dresden. Hofcapellanen Bernert, Formand for det katholske Consistorium er af den h. Stol udnævnt til apostolisk Vicar i Kongeriget Sachsen.

England. Naar nogetsomhelst er skikket til at vidne om den stedse tiltagende Magt, som den katholske Kirke udfolder i England, saa er det udentviul den velsignelsesrige Virksomhed, som Præsterne udøve paa Skolens og Underviisningens Omraade. Fremfor Alle lader Cardinal-Ærkebiskoppen Dr. Manning være sig det magtpaaliggende at fremme det katholske Elementar-Skolevæsen i den store Hovedstad ved Themsen. Den 17de Juli holdtes her igjen i hans Nærværelse et storartet Møde, hvor han selv optraadte som den første Taler. Han udtalte sit Haab om snart at see det store Værk fuldendt, at alle katholske Børn i London fik en katholsk Underviisning. Efter Ærkebiskoppen fulgte den berømte Convertit Marquien af Ripon. Da han her første Gang for et katholsk Publicum optraadte som Taler, blev han — Dronningens Geheimeraad, Frimurerordenens fordums Stormester — modtagen med en ganske usædvanlig Begeistring. Marquien er i sine bedste Aar, en høi, ædel Skikkelse med skarpt udprægede Ansigtstræk og en høi hvælvet Pande. Fra den prøvede Parlamentstaler og fint dannede Statsmands Mund udgik Ordene i en rolig kun af Forsamlingens Bifald afbrudt Strøm. „Vi kjende ikke“, sagde han med stort Eftertryk, „nogen Moralitet, som kan bestaae i Kampen med Verden, uden den, som har Troen til sin Grundvold. I ethvert Tilfælde maae vi holde fast ved, at Religionens Adskillelse fra Underviisningen er en reen Umulighed. Med Glæde troer jeg at kunne paastaae, at Englændernes store Fleertal er imod de confessionsløse Skoler.“

London. Cardinal Manning lagde den 10de August Grundstenen til en til Ære for den h. Bonifacius indviet

katholsk Kirke for de herværende Tydskere. Det i Grundstenen indesluttede Document udsiger, at Kirken er bygget i den Tid, da tydske Biskopper vare fangne og Posens Ærkebiskop i Fængslet modtog Cardinals-Hatten, til Minde om den tydske Kirkes urokkelige Troskab. Cardinalen erklærede ogsaa, at han jevnlig modtog Ansøgninger om at modtage tydske landsforviste Præster og Ordenssøstre i England.

Nordamerica. Den 17de Juni fandt i den pragtfulde Cathedrale i Philadelphia en storartet Høitidelighed Sted, hvorved den nyvalgte Ærkebiskop Wood modtog Palliet. Til denne Høitidelighed havde indfundet sig: Ærkebiskopperne af Baltimore og Cincinnati samt henimod 300 Præster. Om Aftenen bragte Stadens katholske Foreninger den nye Ærkebiskop et stort Fakkeltog. — Præsterne af Jesu Selskab sluttede i Patterson (St. New Jersey i de forenede Stater) nylig en Mission, hvorved 140 Convertiter optoges i den katholske Kirke.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 22de August. 14de Søndag efter Pintse. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Josephs-Hospital (paa Parcelveien, Nørrebro): Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie. — 23. M. Philippus Benitus, Bekj. 24. Ti. Bartholomæus. Apostel. 25. O. Ludvig, Konge. Bekj. 26. To. Joachim, den h. Jomfrues Fader. 26. P. Joseph af Calasanz. Bekj. og Ordensstifter. 28. L. Augustinus, Biskop og Kirkelærer.

Søndagen den 29de August. 15de Søndag efter Pintse. Marias Hjertefest.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdag Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kappellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — I Sct. Josephshospitalet (Nørrebroes Parcelvei) stille Messe Kl. 8¹/₄.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 34. Søndagen den 29de August. 1875.

Indhold: Hvad er Internationale? Nye Farer. Politisk Overblik.
Kirkelige Efterretninger: Rom, Wesel, Neuss, Wiedenbrück,
Portugal, Nordamerika.

Hvad er Internationale?

(Fortsat fra Nr. 31.)

VII. *)

Internationale har sit Udgangspunkt i den af Rousseau bebudede Verdensrevolution, og det Maal, som den stræber efter, er den raa Naturtilstand, som Rousseau priser som Menneskeslægtens største Lykke, og dens Forløber var Babeuf.

Babeuf stiftede paa den franske Revolutions Tid Selskabet „Société des égaux“, o: „de Ligeberettigedes Samfund“ og lærte, at man maatte gjøre „tabula rasa“ med hele den gamle Samfundstilstand, det vil sige, at den maatte fuldstændig tilintetgjøres og en aldeles ny Samfundsorden indføres. I dette nye Samfund skulde der ikke existere nogen Kirke, ingen Kunst og Viden-
skab, ingen Standsforskjæl, i Særdeleshed ingen Forskjæl

*) I Nr. 31 stod ved en Trykfeil IV. istedetfor VI.

mellem Rig og Fattig, ja endog ingen Regering og ingen Stat. Alle store Stæder og Byer skulde ødelægges, alle Lærestalter ophæves og Underviisningen skulde indskrænke sig til Almueskolen. Denne Lære blev dengang behandlet som den i Virkeligheden ogsaa fortjener, den blev udleet og forhaanet; men desuagtet uddøde den ikke, tvertimod vandt den stedse flere og flere Tilhængere, saa at disses Antal steg til Hundredetusinder.

Allerede i Aaret 1848 kunde Caussidière henvende følgende truende Ord til den franske Regeringscommission: „Siig Deres dumme Borgere og Deres Nationalgarder, at, saafremt de understaae sig til at gjøre os den ringeste Modstand, saa vente 400,000 Arbeidere blot paa et Signal for at gjøre Afregning med Paris; de ville ikke lade Steen paa Steen i den. Hertil behøve de ikke Geværer, men kun Svovlstikker!“

Disse Oprørere mod den menneskelige Samfundsorden grundede endelig i London den 20de September 1864 den internationale Arbejderforening d. e. et Forbund, der skulde omfatte alle Nationer, og som derfor almindelig blot kaldes „Internationale“. Denne Forening fik under Jøden Marx' Ledelse en hensigtsmæssig Organisation, hvorved den opnaaede en omfattende Udbredelse i alle Lande og snart blev til en imponerende Magt.

Internationale forsmaaer i Tillid til sin Magt at tage Frimurerordenens Hemmelighedssystem til Mønster. Den skjuler sig ikke i Mørke, men forkynder frit og aabenlyst sine Grundsætninger, som den ene saliggjørende Fremtidsphilosophi.

Hvilke ere da disse Grundsætninger?

I religiøs Henseende lærer den, at Mennesket blot er til for at søge sit legemlige Velvære, og at denne Verden skal være og blive dets Paradiis; at det har Ret til at stræbe efter at gjøre den dertil, saavel som til at anvende Magt, hvis man vil formene ham denne Ret.

Genfercongressen af Aaret 1869 proclamerede: „Forbundet erklærer sig for atheistisk; det vil afskaffe enhver religiøs Cultus, sætte Videnskaben i Troens Sted og den menneskelige Retfærdighed istedetfor den guddommelige. Den vil have Ægteskabet afskaffet som en religiøs, politisk og lovordnet Institution. I andre Udtalelser af Internationale kan man endvidere læse saadanne Ting som, at „Bibelen er Usædelighedens Lovbog“, og at, „dersom der var en Gud, fortjente han at skydes“. Man nedskriver nødigt saadanne Ord, men de ere altfor betegnende til at forglemmes.

I politisk Hensende erklærer Congressen i Brüssel, at „der maa gjøres reen Besked („tabula rasa“) med al politisk og statsmæssig Orden, og dannes en Forbundsrepublik af de befriede Folk“. — „Vi ville ikke længere have Regeringer, thi de trykke og plage os med Skattepaalæg; vi ville ingen Armeer have, thi man holder jo kun Armeer for at nedsable og skyde os.“

For at naae dette Maal — Tilintetgjørelsen af al Statsorden — maa ethvert Medlem af Internationale sværge, at han vil understøtte enhver Revolution, hvor somhelst den maatte udbryde.

I social Henseende lærer Internationale, at al Privat- eiendom bør ophøre, at Eiendom er Tyveri, at der ikke længere maa være Tale om Capitaler, at Arveretten maa bortfalde, og at al Grundeiendom bør være underkastet en fuldstændig Deling og blive Fælledsgods. „I Arbeidere“, heder det, „udgjøre $\frac{9}{10}$ Delen af Jordens samlede Befolkning. I have Magten! Saa tager da hvad man forholder eder! Tager Capitalerne, tager det forraadnede Samfunds Fabriker og Paladser, tager dets liggende Grunde!“

I Sandhed skrækkelige Grundsætninger, som true med at tilintetgjøre Stat, Religion, Kunst og Videnskab og hele den civiliserede Verdens Velfærd!

For at man imidlertid ikke skal troe, at disse Grundsætninger blot ere til i nogle overspændte Hoveders Hjerne,

skulle vi her meddele nogle factiske Oplysninger, der ere tagne af 2det Hefte af Tidskrivtet „die katholische Bewegung“ for Aaret 1872, af hvilket vi fornemmelig have øst de ovenstaaende Angivelser om Arbejderne og Internationale. Det heder her S. 61:

„Alene i England, Foreningens Hovedarnested, staae alle Arbejderforeninger i Forbindelse med Internationale, og man kan med Bestemthed paastaae, at Englands hele Industri staaer i et indirecte Afhængighedsforhold til denne Forenings Centralcomité. Beviset herfor foreligger i de talløse Striker i dette Land med deres eensartede Organisation og deres grupvækkende Voldsgjæringer. I Frankrig er Antallet af dens Medlemmer ikke ringere og deres Energi i alt Fald større; de regne sig det til den største Ære at have været de første, der begyndte den store Kamp. Belgien og Holland ere fuldkommen indspundne i Internationales Net. I Schweits har Foreningen et af sine fornemste Arnesteder, og dette Lands liberal-republicanske Aand har i høi Grad befordret dens Formaal. At Italien er stærkt angrebet af denne Kræftskade, forstaaer sig af sig selv. Og jo yppigere Revolutionsvæsenet flourer i Spanien, desto frodigere trives ogsaa Internationales Udsæd. Selv det despotiske Rusland er mere undermineret af Foreningens fordærvelige Bestræbelser, end man i Almindelighed forestiller sig.

Naar saaledes hele det øvrige Europa, uden Undtagelse af noget Land, er omslynget af Internationale, da følger det af sig selv, at Tydskland ikke har kunnet holde sig fri for den. Men man har her Leilighed til at iagttage en eiendommelig Forskjæl, idet Internationale faaer sit Hovedcontingent (næsten $\frac{2}{10}$) fra det protestantiske Norden, medens det katholske Syden kun tæller faa Sectioner, og disse atter fornemmelig i de protestantiske Industristæder. — Den tydske Centralcomité i Leipzig angiver Medlemmerne af Foreningens tydske Afdeling til over en Million. Lægge vi nu til disse i det

mindste fire Millioner Medlemmer af den øvrige europæiske Internationale, saavel som Foreningens amerikanske Forgreninger, der i dette Frihedens Land uforstyrret kunne organisere sig og vel omtrent udgjøre en Million, saa have vi, uden at medregne China og Indien, hvor Foreningen ligeledes har sine Agenter, — den runde Sum af 5 Millioner Stridsmænd i dette Forbunds Tjeneste, som har sat sig det Formaal, over hele Verden at vende op og ned paa de bestaaende Tilstande.

Forsaavidt Nogen maaskee kunde mene, at det mangler denne fjerde Stand, denne store Classe af Mennesker, som beklager sig over at være gjort arveløs af de andre Samfundsclasser — paa Penge, saavel som paa andre Midler til at vove en saa afgjørende Kamp, da vil man forgjæves trøste sig med dette Haab. Internationale er nemlig rigere end alle Loger tilsammen og spotter derfor de øvrige Stænders Rigdom. Dens samlede Formue, der er sammenvoxet af Arbeidernes efter deres Fortjeneste beregnede smaa Bidrag (fra 10 Cent. aarlig til 50 Cent. maanedlig), saavel som af testamentariske og andre Gaver, kan allerede nu anslaaes til det forbausende Beløb af 3,000 Millioner Fr. (d. e. 1200 Millioner østerrigske Gylden) hvoraf 1 Milliard er deponeret i den engelske Sparekasse og 2 Milliarder i den engelske Bank.

Denne forfærdelige Magt, dette frygtelige Spøgelse truer ikke blot den ene eller den anden Stat, men dem alle tilsammen med Fordærvelse; og de enkelte Stater og deres liberale Styrere staae med korslagte Arme ligeoverfor dette Uhyre og imødesee raadløse den begyndende Verdensbrand, eller rettere sagt, de stikke, ligesom Strudsen, Hovedet i Sandet og lukke Øinene, for ikke at see den Fare, der truer dem; eller snarere: de see forsætligt slet ikke paa det uhyggelige Spøgelse, men see til Siden — paa Jesuiter og Katholiker og søge at indbilde sig, at de her have de Statsfarlige for sig, som det gjælder om med alle mulige Midler at bekæmpe og tilintetgjøre!

Eller mener man maaskee, at Internationale blot giver sig af med at opstille Theorier, og ikke ogsaa vil handle efter dem? Eller troer man, at den af Menneskelighed vil tage i Betænkning at gennemføre sine skrækkelige Grundsætninger? I saa Fald vilde man atter hengive sig til en forføngelig Indbildning. Den har allerede leveret enkelte Forpostfægtninger, og man kan af dem slutte sig til, hvorledes Hovedkampen vil blive. Uden at det dermed skal være sagt, at den vil forsmaae andre Vaaben, saa har man allerede i Parisercommunens Adfærd seet et tydeligt Varsel om, at Petroleum vil blive det Vaaben, hvormed den agter at sætte Verden i Brand.

Denne „Verdensbrand“ er alt for længst forudsagt af Professor Edvard Gans i Berlin, der i Aaret 1839 sluttede sine Forelæsninger over den nyeste Tids Historie med de Ord: „Jeg hverken vil eller kan udgive mig for Profet; men Historiens Fremtid ligger klar for mig. Den nyere Tids Historie er en storartet Revolution. Tidligere var det Adelen og overhovedet de privilegerede Stænder, der gjorde Revolution; og dengang skabte den franske Revolution den tredie Stands Aristokrati, som ved Hjælp af Folket, det fattige Folk, Pøbelen, har vendt op og ned paa Fortidens Samfundstilstande og sikret sine Privilegier. Men den tredie Revolution vil udgaae fra denne Pøbel, fra hele den store Masse af Ikkeprivilegerede og Eiendomsløse, og naar denne Revolution indtræder, vil Verdenskjælv.“

Saavidt ere vi nu komne ved Affaldet fra Christendommens heldbringende Grundsætninger og ved at vende tilbage til Hedenskabet, at vi staae i Begreb med at synke ned i Barbariets skrækkelige Afgrund. Men denne Tilstand har ganske overensstemmende med Tingenes naturlige Gang udviklet sig af Liberalismens Doctriner. Internationale er, hvor nødigt Liberalismen end vil tilstaae det, dens Barn — et Barn, som, efter at være blevet stort, har tabt al Agtelse for sin Fader (og hvo skulde

vel kunne agte en saadan Fader?), og nu stiller sig truende ligeoverfor ham.

De Liberale ere Indehavere af Størstedelen af Verdens Rigdomme, og Internationale, der er opsat paa at faae Fingre i disse Rigdomme, er derfor deres farligste Fjende — en Fjende, der er dem saameget farligere, som Kirken, der ved den nyere Tids af Liberalismen anstiftede Revolutioner, er berøvet sine Rigdomme, ikke længere kan benyttes som Lynafleder!“

„Naar Socialdemokraten“, heder det fremdeles i „Kath. Bew.“, „engang sætter sig i Besiddelse af eders Eiendomme, I Herrer Liberale! naar han tilegner sig eders Huse, Fabriker og øvrige Gods, saa har han lært det af eder, da han har seet, hvorledes I ikke har taget i Betænkning, allevegne hvor I have faaet Magten ihænde, at inddrage Kirkegodserne, at fordrive fromme Jomfruer og Ordensmænd fra deres fredelige Asyl og jage dem ud paa Gaden, uden at have anden Ret dertil end den factiske Magt. Hvo vil da fortænke de Andre i, at de, naar de komme til Magten, følge det givne Exempel med Anvendelse paa eder selv, da der ikke er mere, eller i alt Fald kun Lidet at faae hos Kirken. Thi hvorledes kan eders Eiendom være helligere end Kirkens? Sætte I eder roligt ud over den Forbandelse, som den lyser over Kirkeraneren, saa vil eders Støi og Larm kun fremkalde et medlidende Smil!“

Man kan derfor medrette give følgende Vers af Hagedorn Anvendelse paa den katholske Kirke, Liberalismen og Internationale:

„So frass der Fuchs den Auerhahn,
Doch den Fuchs erwürgte des Wolfes Zahn.“

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Tydskland. De preussiske Biskopper have erklæret at ville medvirke til Udførelsen af Loven om Kirkeformuens Bestyrelse ved at gjøre Brug af de Rettigheder, som Loven indrømmer dem i saa Henseende. Denne Beslutning kom ikke uventet; den var endog gjentagne Gange bleven antydet saavel i Kamrene som i Pressen, og stemmer med den katholske Befolknings Ønsker. Heller ikke ligger heri nogen Incousekvents eller Svaghed fra Biskoppernes Side, saaledes som man fra enkelte Sider har villet gjøre gjældende; thi vistnok er den omtalte Lov en ensidig Statslov, altsaa en Lov om kirkelige Forhold, som er bleven til uden forudgaaende Overenskomst med Biskopperne, men heraf følger kun, at den ikke er forpligtende, men ingenlunde, at Biskopperne ikke skulde kunne handle i Overensstemmelse med samme. Dette sidste afhænger af Lovens Indhold. Dersom dette, ligesom de øvrige Mailove, greb ind i selve Troesfriheden og berørte selve Menighedernes aandelige Liv, saa kunde Biskopperne ganske vist ikke gjøre det; men saadant er ingenlunde Tilfældet. Loven vedrører kun de materielle Midlers Bestyrelse og det er saaledes kun et Hensigtsmæssighedsspørgsmaal, om hvorvidt der skal gjøres Modstand imod samme eller ikke. Under de nuværende Forhold vilde det næppe have været forsvarligt. Følgen vilde have været, at Staten havde confiskeret hele Kirkeformuen til Fordeel for Gammel- og Statskatholikerne; dette er nu forhindret derved, at Biskopperne have tilladt Menighederne at vælge de i Loven foreskrevne Bestyrelsesraad, som naturligviis ville faae en udelukkende ultramontan Charakter. Selvfølgelig anerkjender Kirken ikke dermed nogen Eiendomsret for Menighedens Vedkommende med Hensyn til de kirkelige Midler. Thi den Bestyrelse, Menighederne herefter udøve, er ikke grundet heri, men udelukkende paa den af Biskopperne meddeelte Fuldmagt, en Fuldmagt, der kan tages tilbage af disse hvad Dag det skal være, naar Forholdene maatte gjøre det ønskeligt. Det er vel muligt, at enkelte meget ivrige Tilhængere af Theorien om fuldstændig Adskillelse mellem Kirke og Stat hellere havde seet, om Biskopperne ogsaa paa dette Punkt havde gjort Modstand, og at hele Kirkeformuen saaledes var gaaet tabt, og ethvert materielt Forhold til

Statsmagten saaledes med det samme var blevet afskaaret; men Befolkningens store Fleertal vilde medrette have følt sig ilde berørt af en saadan radical og hensynsløs Fremgangsmaade, som pludselig og uden tvingende Nødvendighed — vilde have paaført Menighederne meget trykkende materielle Ofre.

Orienten. Tilstanden i de oprørske tyrkiske Provindser er endnu væsenlig den samme. Oprørerne seire bestandig og Tyrkerne have endnu ikke skaffet det fornødne Antal Tropper tilveie. Forøvrigt synes Bevægelsen at gribe stærkt om sig, og den indtraadte Ministerforandring i Nabofyrstendømmet Serbien er aabenbart til Gunst for Oprørerne; men Stormagternes Holdning er dem imod. Disse synes at være bestemte paa at gjøre Alt hvad der staaer i deres Magt for at faae Sagen til at ende paa en fredelig Maade. Dette gjælder efter de seneste Efterretninger ogsaa om Frankrig og Italien. En Krig i Orienten vilde ogsaa nu kunne faae særdeles betænkelige Følger, og det er ingenlunde afgjort, om den christne Religions Sag i og for sig var synderlig tjent med en saadan Løsning; thi vistnok er det tyrkiske Aag haardt, men det er et Spørgsmaal, om Tyrkiets Undergang vilde have Troens Frihed til Følge. Den græsk-schismatiske Fanatisme er vistnok langt utaaleligere end den mahumedanske, om ikke af anden Grund, saa fordi den har langt mere Magt end denne, som dog altid vil finde de fleste europæiske Stater som Modstanderne, hvilket ingenlunde vil være Tilfældet med et græsk-schismatisk Religionsfølgelsessystem. Man maa erindre, at der i det europæiske Tyrki findes mange Katholiker.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Siden Roms piemontesiske Occupation har den h. Fader ingensinde kunnet forlade hverken Staden eller sit eneste Palads, Vaticanet, og han har saaledes maattet undvære det, som alle mere formuende Romere ansee for uundværligt for Roms usunde Klimas Skyld, nemlig om

Sommeren at flytte ud til en Villa ved Havets Kyst eller i de Albaniske Bjerge. Dog Gud giver ham Erstatning for dette Savn; Pius IX. er altid rask og stærk nok til store Anstrængelser. Saaledes modtog han den 25de Juli i en Audients en talrig Deputation fra hele den vaticanske Deel af Staden, den saakaldte Leonina. Den leoninske Befolkning er for største Delen fattig, men trods deres Fattigdom gave alle Beboerne med Glæde deres Bidrag, da det gjaldt om at gjøre den h. Fader en Foræring. Denne bestod i 3 Kalke, 3 Ciborier, en Monstrants, et Kar for den hellige Olive etc. Pius IX. har altid en særlig Glæde af det Slags Gaver, fordi han pleier at skjænke dem bort til fattige Kirker. Saadanne Beviser paa en barnlig Kjærlighed fra hans kjære Romeres Side giver ham fuld Erstatning for al den Sorg, som foraarsages ham paa andre Maader.

— Paven sendte først i f. M. Prælat Rinaldini til Dublin, for som sin Stedfortræder at være tilstede ved O'Connel-Høitideligheden. I Rom fandt denne Sted den 5te August med overordenlig Prægt i det irske Præsteseminariums Kirke St. Agatha, hvor O'Connels Hjerte opbevares.

Wesel. Biskoppen af Paderborn modtog i de sidste Dage af sit Ophold i Wesel en særdeles kjærlig Skrivelse fra den h. Fader, der dog, som tydske Blade udtrykke sig, af let indlysende Grunde ikke lader sig gjengive i dens Ordlyd.

Neuss. For kort Tid siden have 109 Fædre af forskjellig Confession, som nu for Tiden sende deres Børn i Waisenhusets Privatskole, indgivet en Petition til Cultusminister Dr. Falk om denne Skoles Bibeholdelse. Men der kom et afslaaende Svar fra Berlin. Det Samme er iøvrigt ved lignende Leiligheder skeet paa mange andre Steder i det frie Tydskland!

Wiedenbrück. Hele Staden med Omegn er bragt i stor Sorg ved at de sidste Medlemmer af St. Franciscus' Orden, 4 Præster og 8 Lægbrødre, den 7de Aug. maatte forlade Klosteret. Fra Paderborn ere 30 Ordenssøstre under Navnet „Søstre af den christelige Kjærlighed“ reiste til America, som i dette Frihedens Land uden Tvivl ville finde en velvillig og hæderlig Modtagelse og en vid Virkekreds. Franciscanerne i Paderborn ere ved Politiet drevne ud af deres Kloster.

Portugal. De liberale Blade havde for nogen Tid

siden med stor Glæde berettet. „En katholsk Biskop, som ikke blot ikke underkaster sig det pavelige Ufeilbarhedsdogma, men udgiver det endog for at stride imod den katholske Kirkes sande Tro og tillige stræber efter at udrydde det i sit Dioces, kan med Hensyn til Sjældenheden kun sammenlignes med en hvid Ravn. En saadan Modstander af den pavelige Ufeilbarhed er nu optraadt i Dr. Americo, Biskop af Oporto i Portugal.“ Allerede var der offentliggjort et Hyrdebrev, som skulde aflægge Beviis herfor; men ak! bagefter bliver det bekjendt og uimodsigeligt godtgjort, at dette Hyrdebrev er en reen Opdigtelse!

Nordamerica. De 80 fra Rotterdam til America bortdragne Medlemmer af St. Franciscus' Orden have i New-York fundet en meget hæderlig Modtagelse. Da Efterretningen om deres Ankomst var indtruffen, gjorde New-Yorks Ordenshuse i Forening alle mulige Forberedelser, for at berede dem en gjæstfri og venlig Modtagelse, saasom Capucinerne, Redemptoristerne, Skolebrødrene, Søstrene af St. Franciscus' Orden m. fl. Mange katholske Familier udbade sig den Ære, efter bedste Evne at maatte bære Omsorg for de Udvandrerens Huusly og Livsophold. Et Antal af New-Yorks Ordenspersoner modtog de Fremmede allerede ombord paa Skibet. Der kom ogsaaa en Herre til, som sagde, at han just havde ladet sit Huus istandsætte, og at en heel Etage var ledig, som han var rede til at indrømme de nysankomne Brødre. „Jeg er rigtignok en Israelit“, tilføiede han, „men jeg gjør det gjerne, thi det er jo en god Gjærning.“ Een Borger forsynede dem med Brød, en Anden med Øl, en Tredie med Kjød o. s. v., saa at de Reisende for hele Reisen til Teutopolis, som varer to Dage og to Nætter, vare forsynede med alt Fornødent. Da de efter en Dags Hvile i New-York vilde reise videre, indfandt sig endnu engang Capitainen fra Damperen Rotterdam med nogle Officerer for at sige sine Reisefæller Farvel. Erie-Jernbane-Selskabet tilbød de reisende Franciscanere Billetter til nedsatte Priser og befordrede deres Pakgods fri, til Teutopolis; desuden maatte en Embedsmand reise med dem, for at de ikke skulde være udsatte for nogen Fare.

— I Utah-Territoriet, Mormonernes Hovedsæde, har nu den katholske Religion ogsaa fundet Indgang og gjør fra Dag til Dag Fremskridt. De første Katholiker, som have nedsat sig der, vare Soldater fra de forenede

Stater, som kom derhen med General Connor i Aaret 1862. Den lille Hjord, som i den senere Tid er bleven forøget ved Indvandrere, staar siden 1870 under Ærkebiskoppen af St. Franciscos' Jurisdiction; denne Overhyrde har man ogsaa at takke for den første og hidtil eneste katolske Kirke i Territoriet Utah; den blev opført i Aaret i 1871 i selve Hovedstaden, Salt Lake City, og indviet til Ære for den h. Maria Magdalena. Skjøndt Katholikernes Antal kun langsomt forøges (1874 bleve 15 Voxne døbte) tiltager derimod de Troendes Iver desto mere. Paa 8 Steder i Territoriet holdes regelmæssigt nogle Gange om Aaret katolsk Gudstjeneste, som flittigt besøges. Der behøvedes i det mindste 4 Præster for at tilfredsstille Missionens Fornødenheder, men der er kun 2. Det man for Øieblikket meest trænger til, er gode katolske Skoler for at sikre Ungdommen mod den materialistiske Aand, som truer med at overstrømme Alt. Om kort Tid skal der bygges en anden Kirke tilligemed en Skole. Efter en i de „katholske Missioner“ meddeelt Statistik fra 1ste Januar 1875 findes der i 8 Landsbyer og Byer med 38,000 Indbyggere 820 Katholiker.

Mariaforeningen.

Møde Søndagen den 29de August, Efterm. Kl. 4.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 29de August. 15de Søndag efter Pintse. Marias Hjertefest. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (paa Parcelveien, Nørrebro): Kl. 8 $\frac{1}{4}$ stille Messe med Homilie. — 30. M. Rosa af Lima, Jomfru. 31. Ti. Raymundus Nonnatus. Bekj. 1. Septbr. O. Johannes den Døbers Halshuggelse. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 2. To. Stephanus Konge og Bekj. 3. F. Serapia, Jomfru og Martyr. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe for Broderskabet til Jesu gudd. Hjerte. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Broderskabsandagt. 4. L. Rosa af Viterbo, Jomfru.

Søndagen den 5te September. 16de Søndag efter Pintse. De h. Skytsengles Fest.

Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Löhner, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 35. Søndagen den 5te September. 1875.

Indhold: Det moderne Hedenskab. En ny Forskrækkelse. Et Par Træk af Pius IX.' Liv og Charakter. En gammel Skik i Rouen. Kirkelige Efterretninger: Frankrig, Münster, Bonn, Carlsruhe.

Det moderne Hedenskab.

(Fortsat fra Nr. 34.)

VIII.

„Uden den katholske Kirke var Europa sandsynligviis blevet et Rov for Despoter, en Skueplads for evig Tvedragt, ja maaskee endog en mongolsk Ørken.“

Herder.

Af den her givne Skildring af det sociale Spørgsmaal seer man, at Aarsagen til den sociale Nød og Elenighed fortrinsviis maa søges i Samfundets Affald fra Christendommen og i dets Tilbagefald til Hedenskabet, samt at den sociale Elenighed og den sociale Fare antager større og større Dimensioner, jo mere Vantroen tager Overhaand.

I tidligere Tider have selv Vantroens største Forkæmpere erkjendt og skattet Religionens velgjørende Indflydelse paa Samfundets sociale Velfærd og moralske

Orden. Endnu for 40 Aar siden regnede Gudsfornægteren Strauss sig det til Fortjeneste, at have skrevet sin ugudelige Bog om Jesu Levnet i et saa lærdt Sprog, at den kun kunde læses og forstaaes af videnskabeligt dannede Folk, men ikke af den udannede Almue.

Men nu tager man ikke mere noget Hensyn til Sligt, ja man søger netop ved Udbredelsen af ugudelige og hedenske Grundsætninger at indvirke paa det egentlige Folk, man vil fortrænge Christendommen ved at drage dens Bekjendere bort fra den. I den liberale Presse, i Bøger og Brochürer, i Parlamenter, i Foreninger og Folkeforsamlinger, kort sagt overalt, hvor der tilbydes sig en Leilighed, bliver der hamret løs paa den katholske Kirke, fordi den sætter den stærkeste Dæmning imod det stedse mere og mere om sig gribende moderne Hedenskab.

Under denne systematiske Udryddelse af Christendommen maa man ikke forundre sig over Internationalets store Fremskridt, og at det menneskelige Samfund stedse synker dybere og dybere ned i Laster og Forbrydelser. Erfaringen lærer, at jo flere Kirker man nedriver, desto flere Tugt- og Galehuse maa man opføre. Man kommer uvilkaarligt til at gyse, naar man kaster et Blik ned i den dybe Afgrund, som den nyeste Tids Forbryder- og Usædeligheds-Statistik aabner for vore Øine. Dyb og skrækkelig er denne Afgrund især i Nordtydskland, som dog idelig praler af sin høie Intelligents og udmærkede Dannelse.

Vi anføre forsætlig ved Behandlingen af denne Gjenstand en Deel Citater og Tal, fordi vi troe, at sandfærdige Citater og Tal ere de bedste Fakler til at belyse det sociale Spørgsmaal med.

Allerede i Aaret 1846 leverede W. Stieber i sit Skrivt: „Die Prostitution in Berlin und ihre Opfer“ et mørkt Billede af den forfærdelige sociale og moralske Tilstand i denne Stad, som han slutter med følgende Ord: „Sammenfatte vi disse Talstørrelser, saa have vi for en Befolkning

paa 352,000 Sjæle følgende Resultater: 10,000 prostituerede Fruentimmer, 10,000 syphilitiske Sygdomstilfælde, 18,000 Tjenestepiger, 2000 uægte Børn, 12,000 Forbrydere, 12,000 Personer uden Huus og Hjem, 1000 Lemmer paa Arbejdshusene, 700 Personer i Varetægtsarrester, 6000 som modtage Almisser, 20,000 Vævere, 2000 Pleiebørn, 1500 forældreløse Børn, 6000 fattige Syge, 3- til 4000 Tiggere, 2000 Fanger i Tugthusene og Straffeanstalterne osv."

I det preussiske Deputeretkammer bleve i Februar Maaned 1872 de sædelige Tilstande omtalte og drøftede, hvorom „Augsb. allg. Zeit.“ meddeler følgende Beretning: „Commissionens Fleertal kan ikke nægte, at Usædeligheden er i stadigt Tiltagende hos os, at Antallet af de Prostituerede voxer bestandigt, og at deres Opførsel paa de offentlige Gader bliver stedse mere og mere skamløs og forførende. Beviset herfor er den stærke Forøgelse af de usædelige Nattelocaler, hvoraf der i de sidste fire Aar er opstaaet ikke færre end 13 i en eneste Politikreds. Falbydelser af usædelige Skrivter, Billeder og Photographier bliver taalt; og hertil komme endnu notorisk usædelige Dandselocaler. Antallet af de usædelige Fruentimmer, som Politiet har under Opsigt, og som i Alder varierer fra 14 til 60 Aar, beløber sig til mere end 30,000, hvortil endnu kommer en næsten ligesaa stor Mængde Personer af begge Kjøen, der under Navn af „Louis“ ere blevne en sand Skræk for Samfundet.“

„Ægteskaber“, siger Wolfgang Menzel, „blive i Berlin indgaaede og atter ophævede; man ombytter Ægtefælle paa samme Maade som man skifter Klæder.“

De skammeligeste Misbrug drives med de saakaldte „Louisægteskaber“: et usædeligt Fruentimmer ægter, for ikke at komme i Berøring med Politiet, en letsindig ryggesløs ung Mand, en „Louis“; saasart det saa behager den ene eller den anden af Parterne, løbe de fra hverandre for at gifte sig paany, og vedblive saaledes ofte 10—20 Gange at indgaae saadanne nye „Ægteskaber“.

Efter Statistikerens Kolbs Angivelser for Aaret 1871

regner man paa 100,000 Protestanter 15, paa ligesaamange Jøder 14, derimod paa et ligesaa stort Antal Katholiker knapt 5 Selvmord.

Mac Culloch bemærker i sin geographiske Ordbog, at paa 10,000 Indvaanere i det katholske Belgien kan man man regne knapt 2 Forbrydere, i det katholske Frankrig ligeledes 2, hvorimod der i England komme paa et ligesaa stort Antal Personer 12 og i Skotland endog 27 Forbrydere.

Efter May hew, en berømt engelsk Politiembedsmand, blive Forbrydelsernes Antal i det katholske Irland stedse ringere, i det protestantiske England derimod tiltage de bestandig. Ifølge Lord Carnarvon' samlede statistiske Notitser befinde sig i England og Wales 148 Fængsler, som Aar ud og Aar ind beboes af 130,000 Fanger. Saaledes kommer der paa hver 150 Indvaaner en Forbryder. Hertil komme endnu 400,000, som ere idømte kortere Straffetid. I det fattige men katholske Irland regner man derimod een Domfældelse, kun paa 260 Indvaanere. I London regner man paa 25 Sjæle en Arrestation; i det fordærvede Paris kun een paa 70 Sjæle.

I Aaret 1869 havde Berlin 60,000 straffede Forbrydere, og 73,709 kvindelige Personer stode under Politiets Opsigt. I Rom kom der i Aaret 1864 een Fattig paa 102 Indvaanere, i Paris een paa 19 Indvaanere, i London een paa 16; men skrækkeligst seer det ogsaa i denne Henseende (som i enhver anden) ud i Berlin, hvor der alene i Aaret 1871 levede 120,507 Fabrikarbejdere. Ifølge en juridisk Statistik over England og Wales forefaldt der i London i et eneste Aar fra Mikkelsdag 1859 til 1860: 190 virkelige Mord, 99 Mordgjerninger, 38 Mordforsøg; 466 Beskadigelser ved Skud eller Knivstik, 174 Selvmordsforsøg, 142 unaturlige Laster, 109 Concubiner, 476 forbryderiske Angreb paa Blufærdigheden, 1357 Selvmord; af ildeberygtede Huse fandtes der 24,711. af frie men under Polititilsyn staaende Tyve

37,914; dertil kom endnu 4,440 Hælere, 80,800 Prostituerede.

Saadanne Tal give unægtelig et tilstrækkeligt Begreb om Nutidens sociale Forhold. Men dette er jo ganske naturlige Følger af det stedse mere og mere om sig gribende moderne Hedenskab.

I Aaret 1770 talte man i Hamborg 80,000 Communicanter, i Aaret 1790 kun 50,000 og i Aaret 1841 ikkun 20,143, og dog beløb Indvaanernes Antal sig i Aaret 1790 kun til 100,000, medens det allerede i Aaret 1841 var steget til det dobbelte. — I Aaret 1853 erklærede Pastor Kuntze i Kirkeraadet i Berlin: „Vi regne omtrent 400,000 Mennesker, maaskee endnu nogle flere, hvilke om Søndagen ikke besøge nogen Kirke, medens et Antal af omtrent 20,000 besøge Kirken.“ Ifølge en senere Beretning i den statistiske Aarvog besøge af Berlins 630,000 Protestanter kun 11,900 eller knapt 2 Procent Kirken. Ifølge en nøiagtig Iagttagelse bleve i Aaret 1868 af 23,969 Begravelser af Protestanter kun de 3,777 udførte under Geistliges Medvirkning, derimod de 20,192 uden disses Nærværelse.

„Kreuzzeitung“ af 11te Juni 1869 beretter, at, efter at Daabstvungen er bleven ophævet, forblive i Hamborg mere end en Trediedeel af de nyfødte Børn uden Daab, d. e. Hedninger.

Værd at lægge Mærke til er ogsaa det Sprog, som den liberale og socialdemokratiske Presse fører. I en Journal, som Gustav Florens, en af Førerne for de røde Republicanere i Paris, udgiver, heder det: „Vor Fjende er Gud, Had til Gud er Viisdommens Begyndelse. Dersom Menneskeslægten vil skride fremad, saa maa den have Atheismen som Grundlag. Det er aldeles nødvendigt at udelukke ethvert Spor af Religiøsitet fra Børneopdragelsen, fordi man i en senere Alder ikke mere har Kraft til at modarbejde den religiøse Gift. Til Bedste for Børnene maa man derfor med Magt paatvinge den opvoksende Generation Atheismens Grundsætninger.“ —

Endnu forfærdeligere er hvad man læser i et belgisk socialistisk Blad. Dette Blad (*Liberté*) bragte i Juli 1872 en Artikel om et Møde af „Fritænkernes Selskab“. Eugen Robert forsvarede i dette Møde Djævelen og hans retmæssige Krav paa Menneskeslægtens Kjærlighed og Taknemmelighed. „Idet han“, heder det i denne Beretning, „tog Satan i Beskyttelse imod alle tidligere Aarhundreders Bagvaskelse og betog ham det forfærdelige og groteske Udseende, som Overtro og Had havde givet ham, tilbagegav han den faldne Ærkeengel sin oprindelige Skjønhed og Storhed.“ Robert lærte endvidere: „Satan er Menneskeslægtens Forsvarer og Raadgiver, Menneskets eneste Trøst, hans eneste Tilflugt imod det Guddommeliges altopslugende og kvælende Omfavnelse. Gud er altid paa vore Undertrykkes og Magthaveres Side; Satan derimod er kommen Menneslægten nærmere ved sin Ulykke og sit Fald og er bleven dens Apostel og Forsvarer. Det er hans Røst, som trænger ind gennem de tykkeste Fængselsmure og optænder et helligt Nag og Had i Slavens Hjerte. Frihedens Symbol og Genius, Stolthedens og Forviisningens Engel, den evige Protest imod alt Forældet og imod alt Tyranni, er han bleven Prophet og Apostel for enhver berettiget Klage af Menneskeslægten, fra Adams Oprør i det jordiske Paradiis indtil Communens ophøiede og skrækkelige Oprør, som derfor blev kvalt i sin Fremkomst, fordi den proclamerede Menneskets og Borge-rens fuldkomne Befrielse. Hvorfor blev Menneskeslægten forbandet? Fordi den havde fulgt Kjærligheden til Erkendelse og Retfærdighed, som Slangen havde indgydt i dens Sjæl. Det er paa Tide, at den frie Tanke, hvis Princip staaer i Modsætning til Dogmaets og Aabenbaringens Autoritet, lader dette Princip komme til sin fuldstændige logiske Udvikling, at den tilbageviser det guddommelige Autoritetsprincip i alle dettes forskjellige Former, at den sætter den menneskelige Ret imod den guddommelige Ret, og raaber: „Gud er død! Djævelen leve!“ Med denne gudsbespottelige Tale formaaede Robert imidlertid

ikke at vinde sine Tilhøreres udeelte Bifald. „Nogle“, bemærker det belgiske Blad, „stemte for Djævledyrkelsen, Andre derimod, hvem dette forekom altfor religiøst(!), stemte for Menneskets egen Dyrkelse som Guddom.“

I Anledning af Julefesten i 1873 anstillede et Blad i Wien, som redigeres af Jøder, en Betragtning over, „om det ikke havde været langt bedre for Verden, dersom Jesus Christus var bleven myrdet tilligemed de øvrige bethlehemitiske Børn?“ og besvarede dette Spørgsmaal i ægte jødisk Aand med Jo!

Og paa samme Maade som Aviserne, saaledes angribe ogsaa tusinde andre Skriver Religionen og Troen, især den katholske, paa den afskyeligste og skamløseste Maade, og udbrede istedetfor den christelige Moral „den sunde Sandseligheds“ Grundsætninger, det er med andre Ord: Tilfredsstillelsen af alle sandselige Lidenskaber og Begjærigheder, forsaavidt den er mulig uden Skade for „Sundheden“, — o: det moderne Hedenskab. Det er derfor intet Under, at Vantro, Usædelighed, Selvmord, Røveri og Tyveri stedse tiltage mere og mere, at Revolution og Oprør udbryde snart her snart der og true med at kulkaste og knuse alle de moderne Staters vaklende Throner.

Og hvad gjøre Staterne derimod? Mon de erkjende de Farer, som true dem fra det moderne Hedenskab, og det sig stedse mere nærmende revolutionære Spøgelse? Det synes ikke at være Tilfældet. Eller naar de virkelig erkjende disse Farer, hvorledes søge de da at beskytte sig selv og den bestaaende sociale Orden? Svaret paa dette Spørgsmaal er kort og lyder: „Ved Dannelse og Oplysning!“ — Men er dette virkelig det rette Middel? Det er fuldkommen sandt, at Dannelse og Oplysning ere meget smukke Ting; men der er en himmelvid Forskjæl mellem Dannelse og Dannelse, mellem Oplysning og Oplysning. Den rette Dannelse bestaaer deri, at alle Menneskets Kræfter, og i Særdeleshed Menneskets Aand og Hjerte blive harmonisk udviklede og fuldkomne.

Bliver Fuldkommelsen forsømt i den ene eller den anden Retning, da er Dannelsen forkeert, mislykket og ofte endog ligefrem farlig; og dette er desværre i Regelen Tilfældet med vor moderne Dannelse. Den moderne Dannelse forsømmer navnlig aldeles Sindets og Hjertets Uddannelse, idet den ikke indpræger Religionens Grundsandheder dybt i Hjertet, og derfor opfostrer den ogsaa blot verdenskløge, snue og spidsfindige, tildeels ogsaa lærde eller ialtfald meget belæste, men ikke virkelig moralske eller sædelige Mennesker. „Hele deres Tilværelse er intet andet, end en Legemets og Aandens Overanstængelse, en religiøs Tomhed og en umoralsk Fylde.“

Læsning, Skrivning og Regning, Geographi og Historie, Physik og Mathematik, kort sagt alle verdslige Underviisningsgjenstande tilsammen gjøre intet Menneske sædeligt og godt; det formaaer kun Religionen. Derfor er et saadant dannet Menneske uden faste religiøse Grundsaetninger, naar han betræder den brede Vei, endog desto farligere, jo mere udviklet og dannet han er; thi Udviklingen af hans Aandskræfter vil særligt og virksomt understøtte ham til Opnaaelsen af hans slette Planer, eller for at sige det populært med andre Ord: „En klog Djævel er mere at frygte end en dum!“

(Sluttes.)

Et Par Træk af Pius IX' Liv og Charakter.

En fattig romersk Bonde, hvis gamle Hest var død, og som derved havde lidt Tab paa den Indtægt, som den skaffede ham ved daglig at trække hans brøstfældige Karre til Torvet, fik det besynderlige Indfald at ville laane en udrangeret Hest fra den pavelige Stald. Han

begav sig da i denne Hensigt til Qvirinalet og fremførte sit Andragende for Hs. Helligheds Secretær, som han tilfældig mødte paa Trappen. Paven fandt denne Begjæring saa original, at han gav Befaling til at levere Manden en brugbar Hest og tilmed ledsagede denne Gave med tyve Guldstykker, for at Bonden med Held kunde fortsætte sin Bedrivt.

En anden Gang skrev en Dreng paa tolv Aar et Brev til Paven, hvori han meddeelte ham, at han nødvendig maatte have 31 Paoli (en Paoli = 35 Øre) for at kunne købe forskjellige Ting til sin Moder, der var syg og levede i stor Fattigdom, og at han den næste Dag vilde komme for at hente Pengene. Pius IX, som altid selv brækker sine Breve, gav Befaling til, at Drengen, saasnart han kom, skulde føres til ham; og, da han kom, fik han et Guldstykke. „Ak, helligste Fader“, sagde Drengen, „dette er jo kun 17 Paoli, og jeg behøver endnu 14, for at kunne købe Alt hvad min Moder behøver.“ Derpaa gav Paven ham endnu et Guldstykke. „Men“ — sagde den lille Dreng, idet han takkede — „det er jo 3 Paoli for meget, og jeg kan ikke give Noget tilbage.“ Denne enfoldige Ærlighed morede Paven. Han sagde ham da, at han skulde beholde det Hele, men skaffede sig siden Underretning om, hvorvidt han havde anvendt alle Pengene i det angivne Øiemed, og saasnart han erfarede, at Drengen havde sagt Sandhed, lod han ham paany kalde til sig, for at meddele ham, at han vilde sætte ham i en Opdragelsesanstalt og sørge for hans Fremtid.

Drengen bragte den h. Fader sin beskedne Tak, men tilføiede, at han ikke kunde forlade sin Moder, fordi hun ikke havde Andre end ham til at rede sin Seng og lave sin Mad.

Dette Beviis paa barnlig Kjærlighed gjorde et dybt Indtryk paa Pius, der med Taarer i Øinene svarede: „Jeg vil sørge baade for dig og din Moder!“

En Dag arresterede Politiet i Rom en Person, der hemmelig havde udbredt et Smædeskrivt om Paven, hvis blotte Titel indeholdt de groveste Fornærmelser mod hans Person og Tænkemaade. Saasnart Pius fik Kundskab herom, lod han den Skyldige kalde for sig. Han gav ham en Irettesættelse og tilføiede i en venlig Tone: „Da Deres Forseelse kun angaaer mig, saa tilgiver jeg Dem.“ Rørt af denne Høimodighed kastede Manden sig grædende for Pavens Fødder og vilde nævne Navnet paa Smædeskrivtets Forfatter. „Nei, nei“, afbrød Pius ham, „lad det forblive ubekjendt; jeg ønsker blot, at han maa angre sin Gjerning.“

En gammel Skik i Rouen.

I Rouen var det fordem (i Middelalderen) Brug, at Ærkebiskopperne, naar de skulde indtage deres Plads paa Bispestolen, altid udgik fra Abbediet St. Quen, og efter deres Død igjen bleve førte tilbage til den Kirke, hvorfra de vare udgaaede. Ved begge disse Leiligheder iagttoges bl. A. følgende Formaliteter: Naar den tiltrædende Kirkefyrste, ledsaget af Geistligheden i St. Quen, ankom til Kathedraalen i Rouen, tog Abbeden ham ved Haanden og forestillede ham for Capitlet med de Ord: „Vi bringe ham levende til Eder, og I give os ham død tilbage.“ Og naar da engang Rouens Domherrer bragte den Afdøde tilbage til Abbediet, pegede Capitlets Decan paa Liigkisten og sagde i en høitidelig Tone: „I har givet os ham levende, — vi give Eder ham død tilbage.“

Kirkelige Efterretninger.

Frankrig. Katholikerne, og især de katholske Biskopper, ere betænkte paa efter bedste Evne at benytte sig af de Rettigheder, den nye Underviisningslov indrømmer dem. Biskopperne have holdt flere Møder og forhandlet med hverandre om et katholsk Universitets Grundlæggelse. Et stort katholsk Gymnasium er allerede den 5te August aabnet i Aix i Syd-Frankrig.

Münster. Den 20de August, som var den højærv. Biskop Johan Bernhards Navnedag, holdtes i Domkirken en høitidelig Messe. Da Biskoppen for Tiden opholder sig i Carlsbad, afsendtes derhen Dagen iforveien en pragtfuld Foræring, som bestod i et stort med Silke og Guld rigeligt smykket Album. Paa dets Forside seer man den h. Bernhards Billede, udsyet med Guld og brogede Farver paa Bunden af Silketøj; paa dets Bagside det biskoppelige Vaaben omgivet af følgende Ord: „En Foræring til den elskede Overhyrde paa hans Navnedag i Jubelaaret 1875 fra Münsters Fruer og Jomfruer.“

— Hr. Arnold Janssen, Præst i Dioceset Münster, har med de tydske, østerrigske og hollandske Biskoppers Samtykke fattet den storartede Plan at stifte et Missionsseminarium, hvori unge Mænd fra Tydskland, Østerrig og Holland skulle optages, for, efter at have fuldendt deres Studier og modtaget Præstevielsen, at sendes til de katholske Missioner i fremmede Verdensdele. Der er allerede i Nærheden af Venloo i hollandsk Limburg kjøbt et Huus i dette Øiemed, og Anstalten skal aabnes saa snart som muligt. Rimeligviis skal dermed forbindes en saakaldt apostolisk Skole af samme Slags, som der findes i England, Frankrig, Belgien og Italien.

Bonn. Vi have sidst bragt en Efterretning om det gammelkatholske Unionsmøde i Bonn; vi anføre idag, hvad det store engelske Hovedblad „Times“ siger om samme. I en lang Artikel frakjender Bladet Gammelkatholicismen enhver Betydning og berøver dens Tilhængere alt Haab om en lykkelig Fremtid. Derimod giver det den romersk-katholske Clerus den Roes, at den aldrig før har afnødt Verden saa stor en Agtelse som just nu. Til Slutning giver Times Mødets engelske Medlemmer, der, som det tilføier, ligesaa lidt repræsentere England, som Dollinger den katholske Kirke, det

gode Raad, hellere at anvende deres Tid til at gjenoprette Fred og Eendragtighed i deres egen Kirkes Skjød, end at indlade sig i en venskabelig Forbindelse med Fastlandets Gammelkatholiker.

— Paa det af Gammelkatholikerne holdte Unionsmøde, som sluttedes den 16de August, skal det være lykkedes dem at komme til Forstaaelse med Grækerne i de væsenligste Punkter angaaende Læren om den Helligaand.

Carlsruhe. Regeringen har nægtet Gammelkatholikerne sin Bevilling til at forene sig til en kirkelig Menighed i Hovedstaden, paa Grund af, at deres Antal ikke var betydeligt nok ligeoverfor den katholske Befolkning. Øvrigheden maa have indseet, at det dog vilde være altfor urimeligt, at fratage de 16,000 Katholiker deres eneste Kirke for at give den til de 374 Gammelkatholiker.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 5te September. 16de Søndag efter Pintse. De h. Skytsengles Fest. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Josephs-Hospital (paa Parcelveien, Nørrebro): Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie. — 6. M. Laurentius Justiniani, Biskop. 7. Ti. Regina, Jomfru og Martyr. 8. O. Mariæ Fødsel (feires offentlig paa næstfølgende Søndag). 9. Tø. Petrus Claver, Bekj. 10. F. Nicolaus af Tolentino, Bekj. 11. L. Guido, Bekj.

Søndagen den 12te September. 17de Søndag efter Pintse. Mariæ Fødsel.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — I Sct. Josephshospitalet (Nørrebroes Parcelvei) stille Messe Kl. 8¹/₄.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Qvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 36. Søndagen den 12te September. 1875.

Indhold: Det moderne Hedenskab. Hvorledes det siden gik John Lilly. Baminolegenden. Et Træk af Ærkebiskop Quelen. Kirkelige Efterretninger: Preussen, Schweits, Nordamerica.

Det moderne Hedenskab.

(Sluttet.)

Ogsaa Erfaringen lærer, at Dannelsen alene ikke formaaer at beskytte mod nogen Forbrydelse. Hvor hersker der meest Dannelse, i Stæderne eller paa Landet og i Landsbyerne? Unægteligt i Stæderne; og dog begaaes der forholdsviis langt flere Forbrydelser i Stæderne end iblandt Landbefolkningen. Hvor finder man meest Dannelse, iblandt det mandlige eller det kvindelige Kjønn? I Almindelighed betragter man det mandlige Kjønn som den væsentligste Bærer af Dannelsen, medens det kvindelige Kjønn fornemmelig lader sig lede og beherske af Gemyttet og Følelsen. Og til Trods for denne sin høiere Dannelse begaaer det mandlige Kjønn tre Gange saa mange Forbrydelser som det kvindelige. (Dr. Georg Mayr's Foredrag i det anthropologiske Selskab i München, holdt den 28de October 1871.)

I sit udmærkede Værk om „Lidenskabernes Helbredelse“ siger F. Descuret: „Jeg vil kun anføre een Kjendsgjering, men som er af stor Betydning, og det er, at netop den udelukkende Vægt, som man i vore Dage lægger paa den literære Underviisning, for en stor Deel danner afkræftede og lastefulde Mennesker, det vil med andre Ord sige de sletteste Statsborgere.“

Hospitalernes og Fængslernes Statistik beviser, at utallige Sygdomme (navnlig Vanvid), Selvmord og andre Forbrydelser tiltage i Forhold til den saakaldte „Oplysning“, naar denne eensidigen indskrænker sig til en blot og bar Forstandsudvikling. De grundigste Forskninger godtgjøre, at ingenlunde Uvidenheden, som man i Almindelighed indbilder sig, er den egenlige Kilde og Aarsag til Forbrydelserne. Den officielle Statistik nøder os til at tilstaae, hvad der naturligviis for mange af vore ærede Samtidige vil lyde som ligesaamange Paradoxa eller sociale Kjætterier, nemlig:

1. At, jo mere den blot intellectuelle Underviisning uden Religion udbreder sig, desto mere tiltager Forbrydernes Antal.

2. At Antallet af Anklagede, som kunne læse og skrive, er talrigere end deres, som ere opvoxede uden Underviisning.

3. At Forbryderes Slethed og Sandsynligheden for at det lykkes de Anklagede at unddrage sig Politiets Efterforskninger og den idømte Straf, afhænger af og staaer i lige Forhold til Graden af deres intellectuelle Uddannelse.

4. At de Landsdele, i hvilke den moderne saakaldte Dannelse uden Religion er meest udbredt, har det største Antal af Forbrydere at opvise.

5. At de Anklagede, som have nydt en saakaldet god „Underviisning“, hyppigere falde tilbage og paany betræde Forbryderbanen efter udstaaet Straf, end de, som hverken kunne læse eller skrive.

Det andet af de ovenfor anførte Ord: „Oplysning“

falder saa temmelig sammen med Begrebet „Dannelse“, og vi ville derfor derom kun bemærke Følgende.

Det er ingenlunde ubetinget godt, at Mennesket bliver oplyst om Alt; langt bedre er det, naar Mennesket ikke bliver oplyst om det Onde og om Midlerne til det Onde. Vi see dette allerede paa vore første Forældre i Paradiset. Gud forbød dem at spise af Kundskabens Træ paa Godt og Ondt; men Djævelen sagde: „Spiser kun, da skulle I faae Forstand!“ Og de spiste og bleve oplyste, oplyste ogsaa om det Onde, som de tidligere ikke havde kjendt. Men, efter at de vare komne til Kundskab om det Onde, havde de ikke længere Kraft til at gjøre det Gode og flye det Onde, saaledes som de tidligere, sig selv ubevidst, havde gjort. Og dette er endnu den Dag idag Tilfældet med Millioner Mennesker; lykkeligt ethvert Menneske, som ikke kjender det Onde og Intet veed om det Onde!

„Dannelse“ og „Oplysning“ alene ere altsaa ikke i Stand til at beskytte Verden mod den sociale Elendigheds Fare; dette formaaer ene og alene Christendommen, men Christendommen i sin sande Form og Skikkelse saaledes som Christus Jesus oprindelig Selv har lært og stiftet den, og ikke i en efter Nutidens Smag og Verdens Aand tillempet og tilskaaren Form af Christendommen.

Vi have seet, at Verdens sociale Nød er en Følge af Affaldet fra Gud, at den blev større, jo mere Menneskeslægten vendte sig bort fra Gud, og at den i Oldtiden havde naaet sit Høidepunkt paa det romerske Verdensriges Tid.

I denne Tid og da Nøden var størst, kom Jesus Christus ned fra Himlen og stiftede Fredens og Kjærlighedens Rige: den katholske Kirke. Og jo mere dette Rige udbredte sig, desto mere forsvandt Elendighed,

Synd, Laster og Forbrydelser. Men den katholske Kirke formaaede ikke fuldstændigt at udrydde al Elendighed paa Jorden; thi ogsaa det forløste og benaadede Menneske beholder sin frie Villie og kan misbruge den til at styrte sig i Synder og Laster.

Heller ikke blev Hedenskabets Slange fuldstændigt sønderknust; tværtimod, den løftede atter sit giftige Hoved og optraadte i en ny glimrende Skikkelse som den katholske Kirkes Dødsfjende, og jo mere Magt den fik, desto mere tiltog atter Menneskeslægtens sociale Nød og Elendighed. Alle det gamle Hedenskabs Uskikke og Udvæxter, selv Slaveriet og Djævledyrkelsen, reiste sig paany, ligesom ogsaa de mange politiske Omvæltninger, Revolutioner og Borgerkrige, hvormed det gamle Hedenskab havde oprevet sig selv, i det nye Hedenskabs Tid atter kom til syne. Dengang søndertraadte tilsidst barbariske Horder de blødagtige Repræsentanter for den under Hedenskabet opblomstrede Civilisation og Dannelse, ja de udryddede saagodtsom i Bund og Grund al Civilisation og Dannelse; og nye Slægter opstode paa Ruinerne af det gamle hedske Romerrige.

Mon der ogsaa nu vil skee noget Lignende? Det er ingenlunde umuligt. Den dybsindige Tænkter, Dr. Carl Werner, skriver i sin „Ethik“, I. Side 184: „Som en Følge heraf hviler en aandelig-sædelig Udviklings haabefulde Fremtid paa de Folkeslag, som i Nutiden endnu ikke ere emanciperede fra Naturmagternes Herredømme; ligesom det paa den anden Side kan synes nødvendigt, at det aldrende Europa, hvis Jordbund er undermineret af rasende vulkanske Magter, forfriskes og fornyes ved, at dets Beboere vende tilbage til Naturlilstanden. Hvorvidt dette vil blive nødvendigt, og hvorledes denne Forandring engang vil gestalte sig, vil beroe paa det Omfang, i hvilket den om sig gribende Fornægtelsens Magt undergraver den gamle Christustro, hvis aandelige overnaturlige Motiver ene og alene kunne frelse den Enkeltes

og Folkenes Liv fra det Forfald, der truer alle blot naturlige Institutioner.“

Frankfurter Correspondenten for „Volksblatt für Stadt und Land“, skildrer Europas sociale, politiske og religiøse Forhold ved Udgangen af Aaret 1873 med følgende Ord: „Rundtomkring raser en vild Aandekamp; Helvedes løsladte Elementer søge som forvovne Titaner at omstyrte Guds Rige her paa Jorden. Folkene sukke under det herskende liberale Parties trykkende Aag; som en Mare („Alp“) tynger Militærvæsenet paa Nationerne og fortærer deres bedste Kræfter. Vende vi Blikket opad, da see vi Staternes Styrelse i afmægtige Hænder, see dem, som skulle være de Herskende, beherskede af Andre; en Deel af den høie Adel, blottet for al Æresfølelse, forene sig med Pengeadelens Parvenüs, for paa en meer eller mindre hæderlig Maade at drage saa store Rigdomme til sig som muligt. Men Folket, Middelstanden, Bonde- og Haandværkerstanden, gaaer sin Ruin imøde — fornøden gaber en forfærdelig Afgrund, og i dens dybeste Dyb lurar et skrækkeligt Uhyre, for i det rette Øieblik at kunne opsluge hele det bestaaende Samfund — det er Internationales blodrøde Revolution og alle dens Forbunds-fæller. Ja, lad os kun aabent tilstaae det: de socialdemokratiske Ideer have i det henrundne Aar (1873) tilvisse vundet stor Udbredelse. Førerne for Arbeiderne og disse selv ere nu aldeles paa det Rene med sig selv om deres Formaal og de dertil fornødne Midler; hertil kommer, at der hos Arbeiderne hersker en saadan Utilfredshed, et saadant Had, en saadan Forbittrelse, at vi kun med Angst og Bekymring kunne imødesee Fremtiden! Hvo skal her hjælpe os? Staten? Politiet? Loven? Liberalismen? De have Alle medvirket til at skabe det sociale Spørgsmaal, men ere ude af Stand til at gjøre noget for dets Løsning, idetmindste saalænge som de ikke selv vende tilbage til Christendommen. Der gives kun een Magt, som her kan hjælpe, og det er Kirken. Men

desværre! nu for Tiden er man jo netop i Færd med at lægge den i Lænker, for at dens Arme ikke mere skulle være istand til at hjælpe de Nødlidende, for at dens Mund ikke mere skal forkynde Sandheden, ikke mere hen-vise til den retfærdige Løn i Himlen.“

Dette er Europas, ja hele den civiliserede Verdens nuværende Tilstand. Men saadanne sociale Forhold kunne umuligt være af lang Varighed; der maa indtræde et Brud enten til Høire eller til Venstre; det vil sige: enten maa Kirken seire, eller den røde socialdemokratiske Republik. Og det Sidste er ikke umuligt; heller ikke er det umuligt, at Kirken i Europa eller i nogle af dets Lande bliver fuldstændig udryddet, som det jo allerede tidligere er skeet i flere Lande, især i Asien og Africa. Men Vee disse Lande! Da vil tillige ethvert Spor af Civilisation blive udryddet, saaledes som „Internationale“ attraaer det! Og denne Fare rykker stedse nærmere; men de moderne religionsløse Stater erkjende den ikke!

Kong Frederik II. af Preussen, som selv ingen Religion havde og som endog var en Ven af Voltaire, indsaae dog Saameget, at det er umuligt, uden Religion at føre et Folk til et lykkeligt Liv, hævde Landets Love og op-retholde Orden i Staten. Derfor tilraabte han sin Minister, da han saae, at Ugudeligheden tog stedse mere og mere Overhaand i hans Stater: „See han til, at han igjen skaffer mig Religion i Landet; eller han kan reise ad H..... til!“

Nu derimod har man hverken der eller andre Steder denne Erkjendelse, men venter sin Frelse af „Dannelsen og Oplysningen!“ Som greben af Vanvidets Feberdrømme har hele den civiliserede Verden, næsten uden Undtagelse, reist sig mod Christus og hans Kirke, og søger at hæmme dens Virksomhed, at fortrænge og til-intetgjøre den; man har sluttet et Forbund med Mørkets Magter; og derfor nærmer den Dag sig stedse mere, da Herren vil udtømme sin Vredes hele Fylde.

Og hvad gjøre vi Katholiker under disse sørgelige Forhold? Vi bøie i Ydmyghed Hovedet og sige: „Hvad Gud gjør, det er velgjort. Justus es, Domine, et rectum judicium tuum! Og selv om vi skulle døe, saa døe vi med Glæde, ihukommende den tilkommende uforgængelige Herlighed; vi døe med glade Hjerter; fordi vi vide, at naar Alt engang synker i Ruiner, skal Himmelbruden, vor hellige katholske Kirke, fremstaae i ny Glands og Herlighed.

Men lad Verden kun reise sig imod Gud! Guds Arm bliver derved ikke forkortet; see vi tilbage i Historien, da finde vi, at Herren hver Gang, naar Nøden og Faren for hans h. Kirke havde naaet sit Høidepunkt, naar Kirkens Fjender triumpherende forkyndte dens Undergang, har Herren med sin mægtige Arm knust deres Magt og vidunderlig frelst og beskyttet sin h. Kirke. Vi Katholiker skjælte derfor ikke, vi frygte ikke. Herren selv tilraaber os: „Frygter ikke, det er Mig“ (som beskytter eder)! Ogsaa under de nuværende Farer haabe vi derfor med Tillid paa Herren. Han vil hjælpe, — saafremt vi ere hans Hjælp værdige, og dersom vi til vor Redning selv gjøre, hvad vi kunne gjøre; thi Herren gjør intet Overflødigt, og fuldkommen sandt bliver ogsaa her det gamle Ordsprog: „Der skal Hjælp til Guds Hjælp.“ Derfor skulle vi og alle sande oprigtigt Troende være rede til Kamp, nu er det ikke Tid til at sove! „Brødre! vi erkjende af Tiden, at Timen allerede er kommen, da vi skulle vaagne op af Søvn. Natten er fremrykket, Dagen har nærmet sig; lader os derfor aflægge Mørkets Gjæringer, og iføre os Lysets Vaaben!“ (Rom. 13.) Nutidens Tildragelser og Forhold ere i Sandhed skikkede til at vække selv de meest Lunkne og Ligegyldige af deres Søvn. Er dette skeet, og ere vi Alle enige og rustede med Lysets Vaaben, med fast og urokkelig Tro, da vil hellerikke Herren tøve med sin Hjælp, og med Hans Bistand ville vi da see den saa haardt betrængte

katholske Kirke, uskadte og seirkronet gaave ud af alle de Farer, som for Tiden true den, og med den det menneskelige Samfund og den sociale Orden reddet fra Undergang!

Bambinolegenden.

I Franciscanerkirken „Ara coeli“ i Rom opbevares den saakaldte „hellige Bambino“, d. e. en i Cedertræ udskaarne Statue af Jesusbarnet. Et i den tidlige Middelalder i Rom udbredte Sagn tillægger dette Billede følgende Oprindelse: Det skal være forfærdiget af en Eneboer i det hellige Land, der tilbragte sit Liv med Betragtning og Bodsøvelser; men en Dag trængte nogle Røvere ind i den fattige Munks Grotte, myrdede ham, bemægtigede sig hans fattige Bohave og gik tilsøes med deres kummerlige Bytte. Under Seiladsen faldt Statuen i Havet, førtes til Tiberens Munding, svømmede ved et Vidunder (mod Strømmen) op ad Floden og kom endelig til Rom, hvor den blev fundet ved Strandbredden.

Denne Statue er fra gammel Tid bleven holdt høit i Ære af Roms Befolkning, og Ingen kan billigviis fortænke den deri, da den Ære, som vises Billedet, jo kun er et Udtryk for den Ærefrygt, hvormed den hylder den, som Billedet fremstiller. Hvert Aars Juleaften bliver „St. Bambino“ viklet i et Svøb, der er smykket med Kniplinger og kostbare Ædelstene, og udstillet i et Capel, hvor man ogsaa seer Stalden i Bethlehem, den h. Jomfru, den h. Joseph, Hyrderne og en Krybbe, der er større og skjønnere end dem, som man paa denne Tid andre Steder pleier at opstille. Hertil knytter sig tillige den Skik, at man — til Erindring om den tolvaarige Jesus, der i Jerusalems Tempel underviste de Skrivtlærde — paa Juledagen lader

et af de klogeste og forstandigste Børn holde en Prædiken i Kirken Ara coeli, og denne rørende Skik finder ogsaa Sted i nogle Kirker paa Corsica. Efter Festoctaven bliver den h. Bambino ikke mere udstillet, men bliver kun foreviist for Fremmede, som forlange det. Naar en Syg nærmer sig sit Endeligt skeer det ofte, at han ønsker at see den h. Bambino, som da føres til ham af en af Klosterets Brødre. for at Billedet af den barnlige Forløser skal levendegjøre Haabets og Kjærlighedens Følelser i den Døendes Sjæl. En saadan Sygs Slægtninge sende da sædvanligt deres Vogn, naar de have en saadan, eller i alt Fald en Fiakre for at afhente den Klosterbroder, der skal overbringe Statuen til den Syge.

Et Træk af Ærkebiskop de Quelen.

I Aaret 1819 aflagde Hertugen af Angouleme et Besøg i det saakaldte „de Trehundredes Hospital“ (L'hôpital des Quinze-Vingts), hvor han blev modtaget af Hospitalets daværende Aumonier Msgr. de Quelen, dengang Biskop af Samosata og Generalvicar, saavel som af det nysnævnte Instituts øvrige Bestyrere. Da Prindsen vilde see Alt, blev han ogsaa ført ind i Sygeværelset. Blandt de her-værende Syge fik Msgr. de Quelen Øie paa sin gamle Amme. Han vendte sig da til Prindsen med de Ord: „Monseigneur, forarg Dem ikke over, at jeg omfavner min Amme!“ Den gamle Kone udbrød uvilkaarligt: „Ak, er det Dig, min Søn!“ medens Hertugen ikke kunde tilbageholde sin Latter ved dette eiendommelige Optrin. Den gamle syge Kone kaldte sig Enken Leduc og havde, da hendes blinde Mand var bleven optagen i Hospitalet, ligeledes faaet en Plads i samme. Siden, da hun efter sin Mands Død ikke længere kunde blive der, tog Hr. de

Quelen, der imidlertid var bleven Ærkebiskop af Paris, den gamle Kone til sig og lod hende boe i et Huus, der stødte op til hans Palads, og paa det Bedste forpleie. Han besøgte hende ofte, især under hendes sidste Sygdom, i hvilken hun afvexlende blev betjent af to Sygevogtersker.

Kirkelige Efterretninger.

Preussen. Embedsmændene ere stadig beskæftigede med den de katholske Ordener vedkommende Lovs nøiagtige Udførelse. Næsten daglig læser man i Aviserne, at der snart her snart der i et eller andet Kloster fandt Huusundersøgelse Sted eller at dets Beboere udvistes. Rørende Optrin fandt ved saadanne Leiligheder mere end een Gang Sted, idet det katholske Folk ikke undlader i Afskedens sidste Øieblik at lægge sin Taknemmelighed for Dagen mod de forfulgte Præster og Nonner for saa mange legemlige og aandelige Velgjerninger, disse Statens og den almindelige Velfærds Fjender, som man pleier at kalde dem, stedse have beviist mod Alle.

— Efter den sidste almindelige Folketælling har Preussen 24,643,623 Indvaanere. Deraf er der 14,236,762 Evangeliske, 8,266,449 Romersk-Katholske, 1,489,875 Lutheranere, 226,369 Tydsk-Reformerte, 22,768 Gjendøbere, 19,437 Dissidenter, 13,950 Mennoniter, 8818 Baptister, 3651 Freigemeindler (af den frie Menighed), 2502 Gammel-lutheranere, 2140 fraskilte Gammellutheranere, 1800 Tydsk- og Christkatholiker, 1720 Gammekatholiker, 1710 Apostolisk-Katholske, 1601 Herrnhuter, 1388 Græsk-Katholske, 800 Anglicanere, 733 Methodister, 168 Udenlandsk-Reformerte, 104 Presbyterianere, 59 Kvækere, 45 Tilhængere af forskjellige Secter, i det Hele 24,313,559 Christne. Dertil kommer 325,587 Jøder, 52 Bekjendere af andre Religioner, 20 Muhamedanere, 16 uden religiøs Bekjendelse og for 4389 Personer angives Religionen ikke.

Schweits. Katholikerne i Canton Bern holde endnu altid fast ved deres gamle Religion og deres landsforviste

Præster og ville hverken vide noget om de af Staten dem paatrængte Præster eller om et Frafald fra den katholske Tro. Hvad de for deres Standhaftigheds Skyld maae lide, seer man af følgende Skildring, som en fremmed Reisende giver af den Maade, hvorpaa Gudstjenesten holdtes i en Landsby, hvor han tilfældig opholdt sig. Omtrent 500 Personer havde forsamlet sig i en Kornlade, hvor man havde opreist Alter, beskedent og fattigt som Krybben i Bethlehem. Man havde vel alt Fornødent, men det bar ligeledes Præg af den største Armord. Kalken, som staaer paa Alteret, er bedækket med et Corporale, to Lygter træde i Stedet for Helligdommens Lamber og Lys. Men hvor er Præsten? Han dvæler hinsides Grændserne. Forsamlingen venter i andægtig Taushed; omsider træder Landsbyens Lærerinde frem med Ritualet i Haanden; hun forkynder de Festdage. som Liturgien forordner for den følgende Uge og forelæser derefter Messébønnerne. Ved Kyrie og Gloria opfører et Sangchor af Mænd tilsvarende Sange. Efter Evangeliet stiller en Herre sig foran Alteret holdende i Haanden en skreven Prædiken, som den udviste Sognepræst regelmæssigt tilsender dem. Den læses nu, medens Menigheden med største Opmærksomhed lytter til den. — Et eiendommeligt Sidestykke frembød sig for hiin Reisende i den nærliggende Kirke, hvor Gammelkatholikerne holde deres Gudstjeneste. „En Præst, som kalder sig Choisel“, saaledes fortæller han, „iler ind i Kirken, og jeg af Nysgjerrighed følger efter ham. Hans Gang er hastig, hans Blik ustadigt. Mine Øine spore og søge omkring i det rummelige Tempel, men jeg seer kun to Piger, to Dreng, en Kone og to Mænd. Og dog er her den officielle Menighed, som er i Besiddelse af Kirken og af al dens Eiendom og indbringer den fremmede Statsognepræst 4000 Fr.“ — Den udvortes Ro, som hersker overalt i Juralandet, er paa ingen Maade en Capitulation. Det katholske Folk styrker sig i sine Prøvelsesdage, det helbreder i Stilhed sine Saar; Religionen vinder igjen sin Magt i Familiernes Skjød; og naar Befrielsens Dag fremgryer, vil Juralandet have et mere katholsk Udseende end nogensinde før.

Nord-America. Ny-England er et fælles Navn for de Stater, som tidligere hørte til England, men nu ere indlemmede i den store nordamericanske Republik, Maine, Vermont etc. Allerede før America blev opdaget af Christof Columbus, skal der i disse Stater være grundlagt

katholske Colonier af Nordmændene; et gammelt Taarn i New-Port i Staten Rhode-Island vises endnu som en Levning af et katolsk Gudshuus fra det tolvte Aarhundrede. Men det faaer nu være, som det vil, den katolske Kirke, vi her ville tale om, er af et langt yngre Datum. De første Nybyggere i disse Egne vare Protestanter af et meget hadsk Sindelag mod den katolske Kirke, og om en katolsk Gudstjeneste kunde der her først være Tale, da Republiken allerede var grundlagt og i dens Grundlov havde anerkjendt den religiøse Tolerants. I Aaret 1784 blev først i Staden Boston leiet et Huus, hvor katolsk Gudstjeneste holdtes; 1788 kjøbte man af Hugenotterne et lille Capel, den nuværende Kirke til det hellige Kors. Imidlertid ansattes Katholikernes Antal i hele Ny-England i Aaret 1800 kun til 1,200 Sjæle, hvoraf Fleertallet levede i Boston. Kun fire Præster gaves der den Gang i hele det udstrakte Gebeet af den nuværende kirkelige Provinds Boston. Nu for Tiden have Katholikerne i de samme Egne 427 fuldendte og 30 endnu ikke fuldendte Kirker, 127 Capeller og Stationer, 477 Præster, 6 Collegier, 35 høiere Døttreskoler, 98 Sogneskoler, 12 Vaisenhuse og 13 Klostre. Communicanternes Antal beløber sig til 863,000.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 12te Septemher. 17de Søndag efter Pintse. Mariæ Fødsel.** I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (paa Parcelveien, Nørrebro): Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie. — 13. M. Mariæ Navnefest. 14. Ti. Korsets Ophøielse. 15. O. Fastedag. Octav af Mariæ Fødsel. 16. To. Cornelius, Pave, og Cyprian, Biskop, Martyrer. 17. F. Fastedag. Den h. Frants af Assisi's Vundemærker. 18. L. Fastedag. Joseph af Cupertin, Bekj.
- Onsdagen den 15de. Fredagen den 17de og Løverdagen den 18de Septbr. ere Tamperdage og derfor befaledede Fastedage.**
- Søndagen den 19de September. 18de Søndag efter Pintse. Mariæ syv Smerters Fest.**
- Søgnedagsgudstjeneste som sædvanlig.**

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Qvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 37. **Søndagen den 19te September.** **1875.**

Indhold: Lutherdommens Indførelse i Danmark. Louise Lateau.
Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Berlin.

Lutherdommens Indførelse i Danmark.

Efter P. Palladii Visitatsbog.

I.

„Petri Palladii Visitatsbog“, skriver Bogens omhyggelige Udgiver, Hr. Prof. Svend Grundtvig*), „som egenlig først ved dens Udgivelse i 2den Halvdeel af det 19de Aarhundrede er indlemmet i Literaturen, maa nu siges at indtage en fremragende Plads mellem danske Literaturværker fra det 16de Aarhundredes Midte og kan vel endog med en vis Ret kaldes et af de mærkeligste Skrifter, vor Literatur har at opvise“**). — Unægteligt! thi denne Bog alene er tilstrækkelig til fuldstændigt at gjøre Ende paa alle de høitrvende Declamationer om Reformationens Indførelse her i Danmark; den beviser paa en uigjendrivelig Maade, at Alt er gaaet ganske anderledes til, end man hidtil har fortalt.

*) S. XII.

**) H. J. Rørdam Kbhvns Univ. Hist.

Petrus Palladius eller Plade var, som bekendt, den Mand, som Kong Christian III. udvalgte til det sørgelige Hverv, her i Landet at ødelægge den gamle katholske Tro, der i fem Aarhundreder uanfægtet havde behersket hele det private og offentlige Livs Omraade, og hvilken Danmark havde at takke for sin Glandsperiode, der som bekendt stod og faldt med den gamle Tro. Peder Plade var født i Ribe i Aaret 1503. Han omtales for første Gang i Historien i Aaret 1531, hvor han var Skolemester eller Rector ved Odense Skole. Derpaa studerede han i flere Aar i Wittenberg, hvor han vandt Reformatoreernes Gunst og af dem blev anbefalet til Christian III. I Aaret 1536, da denne Konge plyndrede Ærkebiskop Absalons Grav i Sorø, skjænkede han efter en Meddelelse hos Suhm*) Palladius Absalons Signet: en Ædelsteen, indfattet i Guld, men Palladius nedkastede det i Graven, sigende, at det ei var Ret at plyndre de Døde.

Han blev af Kongen udvalgt til den første Superintendent eller Biskop i Sjællands Stift, og, skjøndt han tidligere ikke havde været Præst, af Bugenhagen indviet til Biskop i Frue Kirke i Kjøbenhavn den 2den Septbr. 1537. Hans Hovedopgave var nu, overalt i Stiftet at indføre den nye kongelige Kirkeordinants og dermed at afskaffe den katholske Religion, og dette skete ved en Kirkevisitats. Paa denne Kirkevisitats drog Biskoppen omkring tilligemed Lehnsmanden, og disse to Mænd havde Alt at ordne efter Kongens Ordinants. Palladius foretog denne Visitats allerede i Aaret 1537, men da Sjælland dengang talte 390 Sognekirker, saa fuldendtes og afsluttedes den først i Aaret 1543. Bugenhagen meldte imidlertid allerede i Aaret 1538 til Wittenberg: „Superintendenterne ere med de kongelige Lehns mænd dragne til de bestemte Steder, og have næsten fuldendt Visitatsen af Kirkorne og de første Skoler.“**) Palladius berettede Udfaldet af

*) Danmarks Historie VIII. p. 584.

**) Lachm. hist. ord. eccl. p. 35

samme i nogle Breve til Bugenhagen, som denne sendte Kongen. Bugenhagen beder Kongen om, enten kun selv at læse eller dog ikke lade ret Mange læse dem „fordi Saadant ikke smager Alle vel“*). Disse faa Ord bevise tilstrækkeligt, hvor lidet glædeligt Udfaldet af denne Visitats maa have været. Brevene ere naturligviis ikke blevne bevarede, heller ikke nogen anden Efterretning, og der hvilede i tre Aarhundreder et tykt Mørke over denne saa vigtige Begivenhed i Danmarks Historie, indtil pludselig for nogle Aar siden P. Palladii Visitatsbog bringer os en fuldstændig og uimodsigelig, skjøndt for Protestantismen lidet smigrende Oplysning. Man vidste nok, at Palladius havde skrevet denne Bog, der bestaaer af de Foredrag, som han selv har holdt, og derfor kun var bestemt til hans eget Brug og ikke til at trykkes. Flere Historieskrivere have i Tidens Løb meddeelt enkelte mindre Dele af samme, men indtil vore Dage ansaaes Manuskriptet for tabt, indtil det i Aaret 1866 fandtes i det store kongl. Bibliothek sammenbundet med andre Actstykker. „Samfundet til den danske Literaturs Fremme“ overdrog Provst Heiberg, der tidligere havde offentliggjort en Monographi om Skrivtets Forfatter, Udgivelsen af Manuskriptet. Men da hans allerede 1867 færdige Arbeide ikke syntes fyldestgjørende, besluttede Samfundets Bestyrelse sig til at bekoste en ny Udgave, der blev overdraget til Hr. Prof. Grundtvig. Denne nye Udgave udkom i August 1872 og er besørget med stor Flid og Omhu.

Med Hensyn til Bogens Betydning ytrer Udgiveren, at vi her have en Bog, der „ganske umiddelbart paa sin kunstløse Maade stiller os et fyldigt og levende Billede for Øie af en forgangen Tid, malet med Livets egne Farver, og at vi i dette Tidsbillede tillige have det troeste Aftryk af den baade ægte(?) folkelige og tidsvarende energiske Personlighed. Hvorledes saa end Nutidens Øine ville betragte og bedømme Manden og hans Tid, om de føle sig

*) Gelehrt. Männer Briefe 1. Th. p. 13.

tiltrukne eller frastødte ved Synet, det maa dog i ethvert Fald fængsle dem“ *).

Idet vi i de følgende Blade byde vore Læsere et Udtog af denne mærkelige Bog, tvivle vi ikke om, hvorledes de ville betragte og bedømme Manden og hans Tid.

Med Hensyn til Manden vidste Historien allerede, at han ikke blot var en energisk, men tillige en lidenskabelig, hensynsløs og voldsom Character, der f. Ex. behandlede de katholske Kaniker i Lund, Roskilde og Kjøbenhavn med skaanselløs Haardhed, fordi de ikke vilde frafalde deres katholske Tro. Men alt dette bliver langt overgaaet af det, vi her erfare om hans Fremgangsmaade paa Visitationen. Vi finde hos den første saakaldte evangeliske Biskop intet Spor af Ærefrygt for Fædrenes gamle ærværdige Tro, ja ikke engang af den mindste Skaansomhed mod dem, der ikke pludseligt paa den nye tydske Konges Befaling vilde bortkaste, hvad hele Landet i saa mange Aarhundreder havde agtet som sit høieste Gode. Vi see kun det lidenskabeligste Had, der stundom grændser til Afsindighed; her er aldrig Tale om en rolig Belærelse; Haan og Spot, sophistiske Fordreielser og Fabler, ja endog vitterlige Løgne ere denne Mands aandelige Vaaben. Dertil kommer endnu et Sprog, der maa opfylde Enhver, ogsaa den ikke Dannede, med Modbydelighed for dets raa og ikke sjældent pøbelagtige Tone. Dette undskyldes vel ikke sjældent med den Tids mindre dannede Forhold; men dette kan kun siges og troes af dem, der kjende saare lidet til den Tids Literatur. Det er jo en bekjendt Sag, at Luther maatte høre de bitreste Bebreidelser for det uanstændige og pøbelagtige Sprog, han førte; og at det samme har været Tilfældet med Luthers Disciple her-tillands, det fremhæver ligeledes Biskop Engelstoft i sit lille fortræffelige Skrivt: „Reformantes et Catholici“, og hans Vidnesbyrd er saa meget vægtigere, som

*) S. XII.

Ingen af vore Historikere overgaaer ham i grundigt Kjendskab til Reformationstidens Literatur. Han skriver: „I Danmark blev der ikke kæmpet med mere Sømmelighed og Anstand, maaskee med endnu mindre. Dette Aarhundrede udmærkede sig ikke ved Sædernes Dannelse, og Reformatorerne, der for det Meste tilhørte Almuen, brøde sig ikke om et dannet Sprog; Katholikerne beviste unægtelig en større Dannelse, der gjennemgaaende viser sig selv i deres Stridsskrifter (conviciis), og hyppigt betjente Katholikerne sig af en mere elegant Form, end de mere uannede (simpliciores) Reformatorer“ *).

Hos den første „evangeliske“ Biskop bliver det Onde imidlertid endnu værre derved, at han ikke mere stod i Kampens Begyndelse; han drog som Scirheire omkring, og førte alligevel et saa pøbelagtigt Sprog, at det ikke engang er muligt i denne Tidende at nedskrive de Raaheder, som han prækede i Kirkerne. Læseren vil rigtig nok paa de følgende Blade alligevel finde Ord, der ere i høi Grad usømmelige; men vi bede ham ikke at glemme, at det kun er en lille Mundsmag. Hvad denne „evangeliske Biskop“ f. Ex. har offentlig sagt til Ungkarle, Jomfruer og Ægtefolk om Kjønnsforhold, det lader sig paa ingen Maade meddele.

Men langt mere end ved Mandens Personlighed, ville vore Læsere føle sig overraskede og frastødte ved at see, hvorledes den lutherske Revolution er bleven gennemført hertillands. I tre Aarhundreder har man rost denne saakaldte Reformation som en glimrende Seir, der paa Aandens, Oplysningens og Frihedens Omraade var vunden over Pavedømmets Ufrihed og Mørke; det blev brat og pludselig styrtet ned fra sit Høisæde, fordi det, som man paastaaer, ingen Hold og Støtte mere havde i Folket.

I de sidste Tider har rigtignok den sunde historiske Kritik, der ikke længere lader sig vildlede af de lutherske Præsters Declamationer, bragt et aldeles forskjælligt Re-

*) Reform. et Cathol. 153.

sultat for Dagen. Prof. Paludan-Müller siger træffende og sandt, idet han omtaler Kirkens Kuldkastelse og Reformationens Seir under Kong Christian III.: „Kong Christians Reformation var mere end Resultatet af de foregaaende Kongers Stræben efter Herredømmet over den danske Nationalkirke, den var et fuldstændigt Brud med Fortiden, en Vending paa 90 Grader bort fra et halvt Aartusindes historiske Udvikling. Om dette har været til Rigets, Kirkens og Folkets Gavn eller Skade, vil jeg lade staae hen. . . Dog er det værd at mærke, at det er ikke den evangeliske Prædiken, der har gennemført vor Kirkereformation, men Kong Christians og hans holstenske og danske Raadgiveres personlige Overbeviisning, støttet af det hvervede Krigsfolk. At Kongen og Krigsmagten efter to Aars blodige Kamp rakte Prædicanterne Haanden, har skaffet disses Anskuelse Seiren.“*)

Imidlertid bliver der endnu det især for os Katholiker saare vigtige Spørgsmaal tilbage, om ogsaa iblandt Folket Lutherdommen er kommen saa let til Seiren, om det katholske Folk, Præsterne, Adelen og Almuen faldt ligesaa villige tilføie, som de daarlige katholske Biskopper hertilands. Svaret er vanskeligt; thi Seirherrerne have nok baaret Omsorg for, at der strax blev indført en Censur over alle mistænkelige Bøger, saa haard, som man i Pavedømmet aldrig og nogensteds har kjendt Mage til; og saaledes har man bragt det saa vidt, at denne vigtige Tildragelse, at et Folk forandrede sin Religion, nu hører med til de meest ubekjendte og dunkle Partier i Landets Historie. Rigtignok har ikke Alt kunnet skjules. Vi vidste nok, at Bugenhagen kaldte Roeskilde „den papistiske Stad“, og at ligeledes Helsingør endnu senere blev bæret med det samme Navn; vi vidste nok, at der i den rimede Fortegnelse over Præsterne i Vranum Sogn i Jylland stod skrevet om den første lutherske Præst, skjøndt

*) „De første Konger“ osv. S. 625.

Sognet støder nær op til Viborg, Lutherdommens Vugge i Danmark:

„han ventet mangan Sjæl, dog vil de fleste ei“*) osv. osv. Men det var dog kun enkelte Smaatræk, der oplyste Meget, men ikke Alt.

Men saa kommer den rigtige Mand; efter 3 Aarhundreders Forløb staaer Peder Plade selv op af Graven, og den første „evangeliske Biskop“ aflægger selv Vidnesbyrd om, at Folket har været langt fra, strax paa Kongens Befaling at ville forlade Fædrenes gamle og ærværdige Tro. Men endnu mere blive vi forbausede ved at see, hvilke Vaaben han har betjent sig af: Kongens Befaling, idelige gemene Skjældsord og Forbandelser over „Pave- og Munke-Skarn“, over „Bøddel og Svøbe, Blaataarn og Galgen“; med disse Ord paa Læberne drager han omkring i Landet for at udbrede Lutherdommens Velsignelser: Aandsfriskhed, Oplysning og hjertelig Kjærlighed! — At et dannet Menneske kan føle sig tiltrukket heraf, det tvivle vi virkelig om; men at vore Læsere, ved at gjøre Bekjendtskab med de følgende Uddrag ville føle sig frastødte, skjøndt alligevel fængslede, det tvivle vi ikke om.

(Fortsættes.)

Louise Lateau.

De vidunderlige Tildragelser med den ydmyge Louise Lateau i Bois d'Haine vedblive at tildrage sig almindelig Opmærksomhed. Efter de i „Nordisk Kirketidende“ (fra Nr. 16 indtil 31 f. A.) udførligt meddeelte Kjendsgjerninger have talrige Mennesker hver Fredag fremdeles været Vidner til Louise's Stigmatisation og Ekstase, og

*) Saml. for Jydsk Historie II, 286.

i afvigte Oktober Maaned har desuden en af det medicinske Academi i Brüssel nedsat Commission anstillet flere Undersøgelser med den Stigmatiserede. Commissionen, som bestod af dHH. Dr. Crocq, Dr. Mascart og Dr. Warlomont, afgav d. 13. Febr. d. A. sin Betænkning, hvori den blandt Andet ogsaa udførlig beskriver sine Experimenter, f. Ex. at Louises Haand var bleven sat i en Glaskugle, der ved Hjælp af et Ærme af Voxdug var fastgjort om Haandleddet og om Armen og af Commissionen forsegllet; Commissionen erklærer desuden, at den har havt al mulig Frihed til sine Undersøgelser, samt at ifølge dens Ønske alle andre Personer af Louises vanlige Omgivelse, ogsaa Præsten i Bois d'Haine, havde trukket sig tilbage, men at Stigmatisationen desuagtet indtraadte paa samme Maade som ellers; Commissionen hævder udtrykkelig i sin Betænkning, at om Bedrageri kan der her slet ikke være Tale. Den imødegaaer dernæst særlig de Forklaringsforsøg, som en vis Dr. Charbonnier havde fremsat, og ifølge hvilke Louises Tilstand ikke skulde være andet, end den naturlige Virkning af religiøs Overspændthed og nervøs Irritation; Commissionen erklærer, at disse Forklaringsforsøg af Dr. Charbonnier ikke ere andet, end „et blot og bart Phantasibillede, som ikke løser Vanskeligheden, men omgaaer den, og derhos savner al experimental Begrundelse.“ — Medens man saaledes af denne Commissionsbetænkning erfarer, at man i Bois d'Haine ingenlunde modsætter sig strenge Prøvelser, vil enhver Billigtænkende derhos finde det ganske i sin Orden, at man paa den anden Side heller ikke kan tillade enhver den første, den bedste tilreisende „Læge“, ganske efter Behag at experimentere med Louise Latteau, men at hendes Nærmeste maae afvise den Slags Paatrængenhed med stor Bestemthed. En saadan ubehagelig Afvisning synes nu dog at have øpirret Vedkommende til den Grad, at de, for at hævne sig, søge at udsprede det løgnagtige Rygte, at „Miraklet i Bois d'Haine er ophørt og nu er blevet afsløret af Louises egen Søster

som Bedrageri.“ Som Følge af dette i flere Aviser meddeelte Rygte har man henvendt sig directe til Præsten i Bois d'Haine, Pastor Niels, og den 28de August d. A. modtaget en Svarskrivelse af følgende Indhold: „Louise Lateau, som ifølge de liberale Blade hverken skal have Saarmærkerne eller Ekstasen, lever endnu fremdeles uden at spise og uden at drikke; allerede i flere Aar tager hun ingen anden Næring til sig end den h. Communion, som hun annammer hver Morgen enten i Kirken eller i Hjemmet. Hendes Helbred er godt, og hun udfører hver Dag sine vanlige Arbejder. Hver Fredag uden nogen Undtagelse taber hun meget Blod af sine Saarmærker og har hun sine vanlige Ekstaser. De kan heraf see, hvor usandfærdige alle de Efterretninger ere, som udbredes af de liberale Aviser om Louise og hendes Søster. Jeg kan ikke tænke mig nogen anden Oprindelse til disse falske Rygter, end den kategoriske Bortviisning, som hendes Søster Rosine i Slutningen af Mai Maaned lod vederfares nogle Læger, da disse toge sig den Frihed at ville udføre nye Experimenter med Louise, uden at have underrettet hendes Søster derom. Modtag etc.“ — Hele det Forhold, som de fleste Aviser hidtil have udvist ligeoverfor Louise Lateau, afgiver atter et ret slaaende Exempel paa deres „Sandhedskjærlighed“ og „Upartiskhed“! Vi kjende end ikke et eneste af de saakaldte „liberale“ Blade, som har fundet sig foranlediget til at bringe ogsaa kun en eneste Meddelelse, der udtaler sig gunstigt for Sandheden af de unegtelige Fremtoninger i Bois d'Haine, omendskjøndt mange af den Slags Meddelelser ere blevene offentliggjorte baade af Venner og Fjender, baade af Vantro og Troende, baade af Medicinere og Ikke-Medicinere, af Præster og af Lægfolk; derimod finde alle selv de løseste og taabeligste Rygter, der opfindes af Løgnens Aand imod Louise Lateau, strax velvillige Øren hos de liberale Avisers Redactører. En herlig Skole for „Sandhed og Oplysning“, disse liberale Blade!

Sluttelig endnu en Bemærkning. Det hører væsenligt

til Vidunderets Natur, at det ene og alene fuldbyrdes efter Guds frie Raadslutning og derfor heller ikke følger bestemte Love eller Regler, saaledes som Begivenhederne i Naturens Orden. Skal altsaa Tildragelsen i Bois d'Haine kunne kaldes et Vidunder, da er det en Selvfølge, at, ligesom dens Begyndelse saaledes maa ogsaa dens Ophør ene være betinget af Guds frie Villie, og at, ligesom Begyndelsen indtraadte pludseligt, saaledes kan ogsaa dens Ophør indtræde pludseligt, og er det derfor heller ingeniunde sikkert, at Louise Lateaus Stigmatisation og Ekstaser ville vedvare indtil hendes Død. Om disse hendes Tilstande altsaa virkelig ogsaa skulde ophøre, saa vilde denne Omstændighed dog paa ingen Maade rokke den hidtilværende Tilstands Sandhed, men snarere afgive et yderligere Beviis for dens virkelig overnaturlige Character. — Vi kunne meget godt forstaae, hvorledes Louise Lateau er en Torn i Øjet hos alle dem, der saa gjerne vilde bilde sig selv og Andre ind, at Alting i Verden skeer paa naturlig Maade, og at overnaturlige Mirakler ere umulige; thi hidtil staaer al deres naturlige Videnskab stille ligeoverfor Louise Lateau og kan slet ikke finde de „naturlige Love“, ifølge hvilke denne fromme, fordringsløse Jomfru netop hver eneste Fredag maa udgyde rigeligt Blod af ellers ubeskadigede Legemsdele (Hænder, Fødder, Side og Pande), og til et ganske bestemt Klokkeslet henfalde i Ekstase, og ifølge hvilke hun nu allerede i flere Aar har kunnet leve og arbejde baade i Huset og i Haven eller paa Marken uden at nyde Andet, end den h. Communion; og da der heller ikke endnu er nogensomhelst Udsigt til, at saadanne „naturlige Love“ nogensinde ville kunne findes, saa er det jo let begribeligt, at disse Vantroer maae føle sig ilde tilmode og uhyggelig stemte ved dette underfulde Særsyn hos Louise Lateau, og at de allerhelst vilde ønske, at det ikke var sandt. Fra dette deres hemmelige Ønske stammer da deres begjærlige Griben efter ethvert Modbevis eller Tvivl; thi hvad man ønsker at troe eller ikke

at troe, det kan man ogsaa meget let faae sig selv til at troe eller ikke troe. For Enhver, der kun har en lille Smule god Villie, maa det derfor efter alle de haandgribelige Beviser for Kjendsgjerningernes Sandhed være meget let at komme paa det Rene med sig selv angaaende de overordentlige Naadesbevisninger, hvormed den Korsfæstede udmærker den ydmyge Louise Lateau; og hvad der er blevet meddeelt om hende i de ovenmeldte Numere „af Nordisk Kirketidende“ vedbliver at være sandt, om ogsaa alle liberale Aviser og Smudsblade gjøre sig nok saa megen Umage for at faae sig selv og deres tankeløse Læsere til at holde det for Usandhed. Verden er og forbliver altid den samme: skeer der ingen Mirakler, da er Alt kun Natur og Naturlov; skeer der Mirakler, da negter man dem eller udgiver dem for Bedrageri. Vi mindes her Herrens Ord til Sine Samtidige: »Hvem skal Jeg ligne denne Slægt med? Den er lig de smaa Børn, som sidde paa Torvet og raabe til deres Stalbrødre og sige: vi fløitede for eder, men I vilde dog ikke dandse; vi istemte Klagesange for eder, men I vilde heller ikke græde. Johannes kom, som hverken aad eller drak, og de sige: han haver Djævelen. Menneskets Søn kom, som æder og drikker, og de sige: see en Fraadser og en Viindrunker, Tolderes og Synderes Ven Jeg priser dig, Fader, Himlens og Jordens Herre, at Du har skjult dette for de Vise og Forstandige, og aabenbaret det for de Umyndige.“ Matth. 11, 16. — 19. 25.

Politisk Overblik.

Orienteu. Den tilsyneladende Fremgang, som Op-røret i Herzegovina havde, har, som det synes, meget hurtigt vendt sig til det Modsatte. De tyrkiske Tropper, som nu endelig ere komne tilstede, slaae nemlig Insurgen-

terne den ene Gang efter den anden, medens Serberne og Montænegrinerne, som endnu ikke ere komne tilstede, heller ikke synes at ville komme, skjøndt det nationale Parti under Ristic er kaldet til Roret i Serbien. Opstanden holder sig imidlertid væsenlig ved Haabet om, at disse tvende Magter om kortere eller længere Tid, men dog altid førend det er bagefter, ville rykke deres „betrængte Brødre“ til Hjælp; og nu da dette Haab mere og mere synes at skulle glippe, aftager selvfølgelig ogsaa Udsigterne til et heldigt Udfald af den hele Bevægelse, der desuden maaskee næppe fra først af har været saa godt forberedt og saa stærkt som det et Øieblik saae ud til. Men hvorfor rører da Serbien og det tappre Montenegro sig da ikke? Fordi Stormagterne ikke ville have det; og hvorfor ville Stormagterne ikke have det? Ja det er det ikke saa let at finde ud af; men efter al Synsynlighed er den egenlige Grund til Stormagternes fredelige Politik deres indbyrdes Uenighed om, hvem der skal have det største Stykke af Kagen, naar den bliver deelt, og saa den gamle Lyst til, om muligt, at narre hverandre saa meget som tænkeligt, uden at nogen af Parterne har Smag for at blive den narrede. Østerrig, hvor den tydskmagyariske Liberalisme regerer, vilde saaledes i Grunden og fra først af slet ikke have noget med det Hele at skaffe og var kun bekymret for, at Tyrkiet ikke skulde gaae i Stykker, da de uafhængige slaviske Stater, der herefter maatte antages at opstaae paa Kaiserrigets Grændser, rimeligviis vilde styrke de slaviske Nationaliteters Betydning indenfor dette, og saaledes vanskeliggjøre den systematiske Undertrykkelse, som det tydsk-magyariske Regeringsparti nu lader blive dem til Deel. Den Gang havde Rusland rimeligviis ikke saa lidt Lyst til at støtte Opstanden, og i alle Tilfælde ønskede det undertrykte slaviske Parti i Østerrig meget varmt, at det wienske Cabinet i Forbindelse med Cabinettet i Petersborg vilde give sig i Lag med Tyrkiet, naturligviis af den selvsamme Grund, af hvilken Regeringspartiet ikke ønskede det. Midt i alt dette kom der saa et Omslag, og dette Omslag kom fra Berlin; i det mindste indeholdt Bismarcks Allarmtrompet, Bladet „Post“, pludselig en Deel Udtalelser, som stærkt raadede Cabinettet i Wien til at tage det slaviske Spørgsmaal i Tyrkiet i sin Haand, forinden Andre gjorde det Rangen stridig. Nu blev Rusland betænkeligt, thi til at lade sig distancere af Østerrig havde det ingen Lyst; paa den anden Side blev Andrassy

bekjendt for at have megen Lyst til at gaae ind paa den af „Post“ forfægtede Politik; paa Grund af Rusland lod dette sig imidlertid ikke gjøre, navnlig efter at dette havde faaet Frankrig og Italien trukne med ind i Sagen, og i Forening med disse arbeidede stærkt paa Fredens Bevarelse og Opretholdelsen af det bestaaende Europas Kort i Forbindelse med Reformer paa den tyrkiske Administrations og Lovgivnings Gebet, Reformer, som skulde tilsigte en bedre Tilstand for de christne Indbyggere i Landet. Alle bleve da enige om at mægle; men nu opstode Vanskelighederne paany. Den russiske Consul blev pludselig syg, og Oprørerne vilde ikke underhandle. Tyrkerne vilde nok, men opdagede da pludselig, at de meget let kunde gjøre det af med Oprørerne uden Consulernes Hjælp, og nu synes ogsaa deres Lyst til Underhandlinger at skulle fordunste. Dette vilde imidlertid let kunne medføre en ny Forandring i Situationen, og det var da ikke umuligt, at den Omvæltning i Europa, som man for nogen Tid siden sagde var besluttet i Varzin, saaledes dog kunde komme i Stand. Ønskeligt var det vistnok næppe; og hvad særlig Katholikerne angaaer, da vilde disse næppe i og for sig vinde noget ved en Sønderlemmelse af Tyrkiet; thi lad den tyrkiske Administration end være nok saa mangelfuld og lad ogsaa være, at Tyrkerne af og til give deres Religiøsitet Luft ved at slaae nogle Christne ihjæl, saameget er dog vist: at det tyrkiske Regimente er tusinde Gange at foretrække for det græsk-katholske Tyranni, der vilde blive en uundgaaelig Følge af, at der opstod selvstændige slaviske Stater i Orienten.

Spanien. Seo de Urgel har capituleret og Lizzaraga har overgivet sig med den c. 1000 Mand stærke Besætning til den alfonsistiske General Martinez Campos. Det Hele er ikke nogen stor Begivenhed, men i Madrid tager man til Takke med smaa Bidrag og er glad.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Det er vitterligt for hele Verden, at de fleste liberale Blade med sand Fornøielse rode i Skarnet for at kaste det paa den katholske Kirke, dens Overhoved og dens trofaste Medlemmer. Det skeer nok for derved at dysse deres onde Samvittighed i Søvn. Fremfor Alt udmærker Kong Victor Emmanuels Yndlingsavis „Fanfulla“ sig ved alskens Løgn og Bagtalelser at nedsætte den h. Faders Livsforhold. Derfor vil det vist være vore Læsere kjært at faae nogle sandfærdige Oplysninger om vor h. Kirkes ærværdige Overhoved og hans Dagsorden. Det er en urokkelig Lov for den h. Fader, hver Dag at tilbringe de to første Morgentimer i Bøn i sit Privatkapel. Derpaa beskjæftiger han sig med Kirkens Anliggender fra Kl. 8 $\frac{1}{2}$ indtil Kl. 12; siden igjen fra Kl. 3 $\frac{1}{2}$ indtil Kl. 5 $\frac{1}{2}$, og endelig fra Kl. 9 til 11 om Aftenen. Desuden giver han, som bekjendt, en stor Mængde offentlige og private Audientser, lader forelæse for sig og udfylder hver Uge flere Timer med Privatcorrespondencer med høitstillede Personer, der henvende sig skriftlig til ham. Paven lever saa tarveligt som den fattigste Præst; hans Hovednæringsmiddel er Suppe, og han sover kun 5 $\frac{1}{2}$ til 6 Timer. Cardinalerne komme til den h. Fader naarsomhelst det er nødvendigt; derfor hændes det ofte, at der er Dage, hvor der ingen Cardinal møder, og atter andre Dage, hvor fem eller ti Cardinaler indfinde sig hos den h. Fader. Saaledes er den Mand, som Kirkens Fjender ikke kunne blive trætte af at bagtale og som tør glæde sig over den udmærkede Ære at kaldes af den vanvittige Garibaldi, de Liberales og Frimurernes Ideal, for en „Vampyr“, der udsuger det fattige Folk og tyranniserer de Lettroende. Ethvert fornuftigt og ærligt Menneske veed tilfulde, hvad han maa tænke om Garibaldi, og at hans vanvittige Raseri kun er et Anskrig over, at han ikke kan faae Bugt med det Store og Ophøiede, en Klage over, at ikke Alle ville nedsænke sig med ham i Ugudelighedens og Usædelighedens mørke Dyb. Dog for at karakterisere denne Fribytter end yderligere, skulle vi hidsætte en lille Artikel, som „Jyllandsposten“ bringer i sit Nummer for 31te August og som lyder saaledes:

I Rom er en Strid mellem Garibaldi og Byraadet i Civita Vecchia Gjenstand for megen Omtale. Garibaldi

boede med Familie i flere Uger i Civita Vecchia, og den derværende Arbejderforening havde forlangt at overtage hans Forpleining. Den sendte hver Morgen Garibaldi 20 Pund Kjød, fire Høns, flere Pund Frugt osv. Det Sendte blev nok spist, men Betalingen regelmæssig glemt. Nu, efter at Garibaldi har forladt Civita Vecchia, har Hotelværten sendt Byraadet sin Regning, der just ikke er billig, da den, foruden Huusleie, beløber sig til 7,726 Franks 35 Centimer. Hvert Middagsmaaltid beregnes til 100 Fr., hvert Aftensmaaltid til 30 Frks. Daglig blev hos Garibaldi drukket 18 Litrer Kiarivin og forbrugt 45 Kilogrammer Iis; hans Tjenere skulle i 30 Dage have drukket 9 Fade Vin. Byraadet har i Betragtning af disse Tal nægtet at betale Regningen; men da Værten ikke vil slaae af, vil Sagen sandsynligviis blive bragt for Domstolen. „Det er undertiden hændet Garibaldi“, skriver Moniteur universel, „at tale om det italienske Folks Elendighed fra et socialistisk Standpunkt; men der er, som man seer, en vis Lighed mellem ham og Seneca, der midt i sin Overflod kunde give veltalende Skildringer af Fattigdommen.“

Berlin. Som det synes, har man gjort store Anstrængelser i Berlin for at bevæge de ikke preussisk-tydske Regeringer til at udvide de preussiske Klosterlove til hele det tydske Rige. Men Bismarcks og hans Lakeiers Umage er for Tiden spildt. Thi alle Anstrængelser strandede tilsyneladende paa Kongen af Baierns Modstand. Derfor den bistre Uforskommethed, hvormed de bismarckske Pressereptilier læse Kongen af Baiern Texten.

Det har ikke været et eneste Øieblik skjult for noget tænkende Menneske, hvad Hensigten var med de preussiske Kirke- og Klosterlove, nemlig at de ere bleve givne, for at ødelægge den katholske Kirke. Det var ogsaa Grunden til, at selv i det frisindede Danmark gaves der Folk, der ikke undsaac sig ved at udtrykke deres Sympathi for disse Love. Thi det er jo vittærligt for hele Verden, at alle de forskjællige protestantiske Religionsbekjendelser kun ere enige i det Éne — i Kampen imod Rom, Saaudhedens Støttepunkt. Men at Raseriet imod Kirken skulde gaae saa vidt, at man end ikke vilde gyse tilbage for at berøve de Syge deres bedste Pleiersker, det har mangan Philister ikke kunnet troe. Dog det viser sig nu stedse mere, at de preussiske Magthaveres Talmåader om at maatte føre „Culturkampen“ for S t a t e n s

Skyld, kun vare et Skalkeskjul, bag hvilket Ondskaben søgte at skjule sig. Dersom Nogen endnu skulde tvivle derom, saa kan han læse følgende Brev, som Politipræsidenten i Berlin har tilsendt de forskjellige Klostre, og som vi herved give i ordret Oversættelse: „Berlin. d. 10de August 1875. Idet Politipræsidiets henviser til Loven af 31te Mai c. angaaende de geistlige Ordener og ordenslignende Congregationer i den katholske Kirke, tager det Foranledning til at gjøre Deres Høitærværdighed opmærksom paa, at Personalstatus i Fremtiden maa forblive den samme, som den var den 3. Juni c., og at der ikke maa optages nye Medlemmer i Klosteret, for saaledes at undgaae en Opløsning. Kun i dette Tilfælde at d'Hrr. Ressortministre paa Politipræsidiets Betænkning give deres Samtykke dertil, er det tilladt at optage nogen Person.

Kgl. Politipræsidiets:

v. Hertzberg.“

Hvorledes skal det da være muligt, skriver „Germania“, at de Syge kunne finde Pleie, dersom man først skal indgive et Andragende til Ministeriet? Men man vil hellere lade de Syge omkomme, end tillade, at de pleies uden paa Commando af den „guddommelige“ Stat.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 19de Septemder. 18de Søndag efter Pintse. (Mariae syv Smerters Fest.) I Kappellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias h. og ubesmittede Hjerte for Syndernes Omvendelse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (Nørrebroes Parcelvei 44): Kl. 8 $\frac{1}{4}$ stille Messe med Homilie. — 20. M. Eustachius og Lidelsessfæller, Mart. 21. Ti. Matthæus, Apostel og Evangelist. 22. O. Thomas af Villanova, Biskop. 23. To. Linus, Pave og Martyr. 24. F. Maria, de Fangnes Befrielse. 25. L. Januarius og Lidelsessfæller, Mart.

Søndagen den 26de September. 19de Søndag efter Pintse. Kirkevielsesfest.

Søgnedagsgndstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kappellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. — I Sct. Josephs-hospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 38. Søndagen den 26de September. 1875.

Indhold: Lutherdommens Indførelse i Danmark. En stor Fare. Mærkværdige Omvendelser. Aabent Brev til Hr. Greve Holstein Ledreborg. Kirkelige Efterretninger: Rom, Frankrig, Besançon, Münster, Posen, Prag, Tydskland, Westerwald, Westfalen, Schweits.

Lutherdommens Indførelse i Danmark.

Efter P. Palladii Visitatsbog.

II.

Palladii begynder sin Visitats uden videre med følgende Ord*) S. 3: „I gode Christne, som bygge og boe her udi Sognet, giver jeg eder kjærligen tilkjende, at vor naadigste Herre, kongelig Majestæt, har udskikket mig her omkring i Sjælands Land, at erfare udi alle Sognekirker, om en christen Almue faaer deres rette Føde til deres Sjæls Salighed, som det sig bør, og om den rette Kirkeskik ved Magt holdes efter hans Naades Ordinants, og hvorledes Almuen laver og lemper sig derefter udi alle Maader. Saa er jeg ogsaa kommen hid udi Jesu Navn at erfare det Samme hos eder; derfor vil jeg først lade eder høre mit Befalingsbrev og siden ogsaa handle med Eder efter som mit Embede udviser.“

*) Vi give i det Følgende Uddrag af Textens Ord og tilføie blot nogle Bemærkninger til nærmere Forklaring af deres Indhold og Mening.

Man seer, at Manden har rigtigt opfattet sin Stilling som kongelig Embedsmand: han begynder i Kongens Navn og ikke i Jesu Navn. Mon de hellige Apostle, eller Danmarks Apostel, den h. Ansgar, have begyndt deres Visitats paa samme Maade? — Derpaa lader han Provsten forelæse Kongens Befalingsbrev; Værgerne for Kirken og for de Fattige blive kaldte op i den øverste Stol. Folket opfordres til at sætte sig ned, og han selv sætter sig paa en Stol foran dem og begynder (S. 5) at tale om Kirken.

„Kirken kalde vi nu dette Sted, inden og uden, som staaer her opbygget af Steen og Kalk, hvorfor I have eders Forældre at takke, og I have det Gode at tale om dem, der ere borte, at de holdt dette Sted ved Magt, eder til Gode, førend I bleve fødte til Verden. Det maa vel skee, thi var den ikke bygget paa denne Dag, I skulde ikke findes nu saa villige til at sætte saadan en Muur og Bygning op efter denne Dag(!). Derfor bør eder jo i det allermindste at holde den eders Børn til Gode og ved Magt, som eders kjære Forældre have bygget op for eder, at eders Børn maae ogsaa faae Guds salige Ord her udi at høre, naar som eders Hoved ligger og sover her udi denne Kirke eller Kirkegaard.“

Dette var den eneste i Sandhed ikke meget ophøiede Tanke, som den første „evangeliske“ Biskop udtalte om Sognekirkens Betydning for Menigheden! Han formaner derpaa Kirkværgerne til skifteviis at stige op paa Hvælvingerne og agte paa, „om der ingensteds Bly er blæst af eller en Steen, saa det drypper, og gode Folk skulde siden ligge her inde udi Regn og Raad“; ligeledes omtaler han tætte Vinduer og siger: „I vide vel, at Sne kan knuge og fyge der ind, som Solen ikke kan skinne ind, og at det ikke er godt, at gode Folk skulde falde ind udi en Stol, der fuld er af Sne og Regn og fordærve deres Klæder og derfor heller blive borte.“ Endelig formaner han til, at Gulvet og Stolene skulde holdes rene og at Kvinderne skulde om Sommeren bære deres For-

klæder fulde af Urter og Græs og strøe det paa Gulvet. Derefter omtaler han (S. 7) Kirkegaarden.

„Kirkegaarden skal ogsaa staae altid reen og udi gode Maade: ingen Hylde eller Nelder skulde være paa Kirkegaarden, ingen Tid høiere Græs end over Eens Ankelkode, smukt samlangt (jævnhøit) Græs, saa at Kirkeværger lade det slaaes to eller tre Gange om Sommeren, at gode Folk kunne gaae hen til deres Forældres Grave, ikke at bede for dem (Gud være lovet, det have de ikke Behov, de have deres Dom længe siden borte, og vor Dom den forestaaer endnu) men at betænke, at du ogsaa en Tid skal døe . . . Det skal være langtfra, at I skulle tilstede, at der kommer stundom ogsaa Øg eller Fæ paa Kirkegaarden, at besk. . . (med Orlov at sige) og beklikke det Sted, som eders Forældre ligge og hvile sine Been udi, og I agte ogsaa selv at ligge og hvile eder derhos. Det er eders Sovehuus og eders Seng, I skulle sove udi til Dommedagen; hvo vil have sin Seng hjemme udi sit Huus besk. . . og beklippet?“

S. 8—16 omtaler han de 3 Ting, der ere i Kirken: Prædikestolen, Funten og Alteret: hvor de skulle staae, hvorledes de skulle være og hvad der burde skee ved dem; men — Alt er her saa lavt, at der ikke findes en eneste høiere Tanke, som fortjener at fremhæves; derimod vel nogle skarpe Udfald mod den katholske Religion.

S. 9 lære vi f. Ex., at „de ti Budord, Troen og Fader vor ere det rette Afladsbrev, som os bør at døe med og have i Graven med os, og ikke Pavens Afladsbrev, som hørte Djævelen til“. — Da dette Sted er det eneste om Afladen i denne heftige og forbitrede Mands Mund, saa stadfæstes derved hvad Dr. Helweg*) fremhæver, at Afladssagen, der reiste Stormen i Tydskland, ikke havde en saadan Virkning her i Landet.

*) Den danske Kirkes Hist. til Reform II. 527.

S. 10 taler han imod „hine Kalketyve, som ikke længe tilforn vilde komme og stjæle eller røve fra Almuen den ene Part af Sacramentet, som er Christi velsignede Blod“. — Han tilføier naturligviis ikke, at Christi Blod nødvendigviis ogsaa maa være tilstede under Brødets Skikkelse; heller ikke, at disse Kalketyve vare hans egne „Forældre“ i mange Aarhundreder, at Danmarks største og helligste Mænd selv havde indført denne Brug, og at Kirken først paa Conciliet i Constanz saae sig nødt til at give et bestemt Forbud, fordi Hussiterne opstillede den Vranglære, at det var en Pligt for Alle at drikke af Kalken.

S. 14 erklærer han, at „intet Fadderskab kan forhindre Ægteskab, som det ugudelige Pavens Folk har lært og løiet for os“ — altsaa ligeledes hele Danmark fra fra St. Ansgars Tider af! altsaa St. Ansgar, Rembert, den h. Vilhelm, den store Ærkebiskop Absalon — alle tilsammen vare „ugudelige Pavens Folk“!

Paa samme Side finde vi det første Vink om Katholikerne og deres Haab: „Vi have intet Behov længere for de andre Altre, skjøndt Papisterne ville ogsaa have dem ved Magt, at de skulle staae og vente den nye Tidende, at deres Kram og Plyndreri maatte komme op igjen, hvilket de tør dog ikke bie efter. Gud af Himlen frie os fra andre Vildfarelser, saasandt som vi blive vel frie for Pavens og Munkenes Vildfarelse, som vi have været nok udi. . . . De andre Altere, uden det rette høie Alter, høre hen til den urette, vildfarende Lærdom, som Paver og Munke førte om de Helliges Paakaldelse og om den løgnagtige Skjærdsilds Pine og ere saadanne Kahytter og Kramboder, som vor Herre selv styrtede om udi Jerusalems Tempel, den Tid han drev de Kræmmere ud. Tafflerne eller Billeder kunne de (I) slaae paa Væggen, at de kunne være gode Speil for de Enfoldige, som de kunne see dem udi, naar de vide, hvem samme Billeder ere gjorte eller malede efter (men har dette ikke ogsaa tidligere været Tilfældet?), uden at (o: med mindre) der

her findes noget Billede, som man har gjort Søgning til og hængt Voxbørn og Krykker for; de skulle borttages og brændes op.“

De strax efter følgende voldsomme Formaninger til Folket om „at gaae gjerne til Kirke og høre Guds Ord“ fylde 18 Sider og bevise tilstrækkeligt, at Folk holdt sig tilbage og ikke mere vilde gaae til Kirke.

S. 17 begynder han med at sige: at „denne Sognekirke er Guds Huus. Ja ingen Domkirke eller Kloster, som endnu ugudelige bruges udi, maa kaldes Guds Huus, men Djævelens Røverkuler: de som ikke ere Sognekirker. . . Her maa du sige: alle have de Prædikestole, Funte og Altere! — Nei, mine Venner, Funt var der ikke i dem, vor Herre Jesus Christus vilde ikke have sit høiværdige Daabsens Sacramente saa forhaanet, at det skulde bruges udi de Mordergraver eller Røverkuler, fordi de ikke lode deres Børn komme til Christdommen, men de myrdede dem, som St. Gregorii Fiskepark bærer Vidne om: de sextusinde Børnepander, der fandtes deri, da de ryddede den. Ikke heller havde de ret Prædikestol, thi den var fuld af Løgn, af St. Francisci og andre Helliges Legender. Ikke havde de heller et ret Alter, men mange Kahytter og Krambøder til deres løgnagtige Sjælemesser og Helgeners falske Dyrkelse.“

Vi skulle ikke spille et eneste Ord paa disse raae Taabeligheder; vi ville kun tilføie, hvad Udgiveren, Hr. Prof. Grundtvig, skriver angaaende den anførte Fabel om St. Gregorii Fiskepark i Rom med de sextusinde Børnepander. „Det findes kun“, siger han, „i et vistnok apokryft Actstykke, og det er ikke meget nøie regnende af Palladius, at tage den Historie til Indtægt“. S. XXVI. — Vi ere af den Mening, at naar den første „evangeliske Biskop“ trængte til saa haandgribelige Løgne og Fabler og maatte hente dem fra Rom, saa er dette et Beviis for, at der hertillands ikke maa have været Meget, som han kunde bruge i Kampen mod den katholske Kirke.

Efter at have tordnet mod dem, der foragte Guds

Ord og ikke ville høre det, henvender Palladius sig til de Adelige med de Ord: „Her var vel en stærk Formaning Behov, først til Adelen“, og efter flere andre Grunde, siger han tilsidst S. 33, at de skulle komme til Kirke, „ogsaa derfor, at de ikke komme udi Mistanke hos den menige Mand, ligesom de skulde lade sige nogen papistiske eller Munke Messe for dem hjemme paa deres Gaarde, som hiin ugudelige Adel pleier at gjøre, Gud til Spot og deres Konge og Herre og andre Christne til Trods, indtil Gud besøger dem med Vrede. Straf og Pine.“

Mon man endnu vil paastaae, at hele den danske Adel frivilligt har sluttet sig til Lutherdommen, og at denne har seiret med aandelige Vaaben?

Derpaa henvender han sig med en stærk Formaning til „Borgemestere og Raad udi Kjøbstæder“, som viser, hvilken Forandring der var foregaaet i Folkelivet allerede efter disse faa Aar „udi denne klare Evangelii lyse Dag“. Før Reformationens Begyndelse var det hertillands en aldeles ukjendt Sag at træffe siddende Gjæster i Viinkjældere; og Brændeviin var endnu slet ikke bekjendt, den omtales først i Historien som Lægemedel i Aaret 1528. Men allerede her, altsaa i det Mindste i Aaret 1540, seer Palladius sig nødsaget til følgende Formaning: „Alle Vinkjældere og Ølkjældere kunne tillukkes hver Søndag og Høitidsdag til Middag, uden hvis man vilde hente Viin eller Øl til noget sygt Menneske, at Døren kunde da strax lukkes til igjen, og at Bysvendene maatte være paa saalænge alle Vegne udi Byen, som de nu gjøre fittelig udi Kjøbenhavn, at ingen Drankere, Slemmere og Demmere skulle sætte dem til Brændeviin eller anden Drik udi den Tid, som Prædiken og Messen skeer udi Kirken. Ellers faae de alle sammen at drikke Helvedes Ild udi deres Hals, som Djævelen skal skjænke udi for dem til evig Tid, saa vel for dem, der see igjennem Fingre og tilstede saadant, som for dem, der sælge og drikke Brændeviin til Guds og Menneskers overmaade store Fortørnelse. . .

Maatte den arme Mand stenes ihjel under Loven, der sankede sig ikkun noget tørt Tros (Kvas) eller Spaaner, medens Guds Tjeneste holdtes i Tabernaklet, hvor mon det vil gaae hine Viinslugere og Slemmere, som sætte dem til Brændeviin, naar gode Christne søge til Kirken?

Eder formaner jeg, I gode Christne, naar Nogen end hertil har været forsømmelig og fornærmet vor Herre med St. Peder og foragtet hans salige Ord, ei heller har holdt sine Børn og Tyende til Kirke og Guds Ord, da fortryde han sig det og begræde sine Synder med St. Peder og rette og bedre sig, at ham ikke hastelig og uforseendes overfalder den Straf og Pine, som staaer skrevet.“

Naar den første „evangeliske Biskop“ meente saaledes at burde formane Almuen paa Landet, kan der da virkelig endnu med Grund holdes Lovtaler over „det aandelige Røre“, som Reformationstormen skal have vakt blandt det danske Folk, saa at dette pludseligt af sig selv skulde have faaet Øinene op og frasagt sig „Pavedømmets Mørke og Aag“ „udi denne klare Evangelii lyse Dag“?

(Fortsættes.)

Aabent Brev

til

Hr. Greve L. Holstein Ledreborg.

Undskyld, Hr. Greve! at en af Deres Troesfæller tager sig den Frihed at henvende sig til Dem i en Sag, som udentvivel er af stor Betydning, ikke mindre for Dem selv end for mange Andre. Al Verden er jo medrette høilig forundret over Deres politiske Optræden i de sidste 1½ Aar, og fornemmelig er der iblandt Deres Troesfæller Mange, som ikke blot forundres, men

næsten forarges over Deres Venstre-Politik, idet de troe at maatte finde en aldeles uforligelig Modsætning mellem denne og Deres religiøse Overbeviisning; thi den katholske Tro paalægger jo Dem ligesaa godt som os Andre den strengeste Loyalitet mod Kongen og hans Regering som en streng Samvittighedspligt; Hr. Grevens Venstre-Politik derimod smager dog ligefrem af en principiel Oppositionsaand mod Landets retmæssige Fyrste og Regering. De burde dog betænke, Hr. Greve! at Deres Egenskab som den eneste katholske Rigsdagsmand medfører, at man i Dem seer ikke blot deres Vælgeres, men ogsaa alle Deres Troesfællers Repræsentant. I Deres tidligere Holdning udenfor alle Partier kunde de stemme ganske uafhængigt af Andre, og dengang fulgte vi alle med glad Deeltagelse Deres politiske Virksomhed; Deres nærværende Stilling derimod vækker Tvivl hos Alle, Misbilligelse hos de Fleste; og selv vore Geistlige, hvis Raad og Mening De idetmindste tidligere satte stor Priis paa, staae for Tiden ikke længere paa Deres Side; det veed jeg ganske bestemt. Der er rigtignok Ingen af os, der nærer Tvivl om Deres oprigtige og strengt katholske Sindelag, om hvilket Deres private Liv afgiver et utvetydigt Vidnesbyrd, men just derfor er Deres Tilslutning til Venstrepartiets Bestræbelser kun desto beklageligere og en aldeles uløselig Gaade for os; thi den staaer efter vor Mening i en uforsonlig Contrast til Deres religiøse Standpunct. Tag derfor ikke denne min frimodige og ligefremme Henvendelse til Dem ilde op, men gjør den idetmindste til Gjenstand for en alvorlig og upartisk Overveielse.

Jeg har den Ære at tegne mig som

Deres
ringe Troesbroder
Danicus Catholicus.

Kbhvn. i Septbr. 1875.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den h. Fader taaler den overordenlige Varme uden stort Besvær; han modtager Besøg som sædvanligt, ligesom han heller ikke har gjort nogen Forandring i sin tilvante Levemaade.

Frankrig. Da det blev bekjendt, at en Deel tyske Mænd under Grev Stolbergs Anførsel vilde holde et Pilgrimstog til Lourdes, for at overgive en Fane til Valfartskirken, vare de tyske liberale Blade næsten gaaet fra Forstanden. Imidlertid have de tyske Pilgrime ikke troet at skulle bryde sig videre om denne liberale Naragtighed, men have alligevel begivet sig paa Veien. Fanen, som er broderet af „Søstrene af Jesus Barnet“ i Aachen, skal være et sandt Mesterstykke af kirkelig Broderingskunst.

— Det er glædeligt at see, med hvilken Iver de franske Biskopper gjøre Brug af den for kort Tid siden indførte fuldstændige Underviisningsfrihed, for at grundlægge katholske Universiteter. Efterat Ærkebiskoppen af Paris allerede har begyndt i denne By, have nu ligeledes Bisperne i Kirkeprovindsen Toulouse taget fat paa Sagen, for ogsaa der at oprette et nyt katholsk Universitet. De have garanteret 400,000 Frcs., og Dioceset Toulouse giver 200,000 Fr. Universitetet skal aabnes den 1ste November, men foreløbigt kun omfatte det juridiske og medicinske Facultet.

Besançon. Den den 9de August afdøde Cardinal-Ærkebiskop Matthieu har efterladt sig følgende Testament: „Jeg bekjender mig høitideligt til den hellige, katholske, apostoliske og romerske Kirkes, min Moders, Tro, og forbliver i barnlig og fuldstændig Underkastelse den hell. Stol hengiven. Jeg beder indstændigt vor guddommelige Herre og Mester om den Naade, at døe i hans hellige Kjærlighed, styrket ved de h. Sacramenter, hvis Annamelse jeg ideligt har befttet mig paa at befordre iblandt mine Slægtninge, Venner og Diocesaner. Jeg takker Herren for alle Naadesbeviisninger, som han har forundt mig i Livet, i Særdeleshed for den første hellige Communiions Naade, som blev for mig en Kilde til utallige andre Naadegaver. Jeg beder Gud om at tilgive mig alle Feil, som jeg under mit langvarige biskoppelige Embede har begaaet; i lige Maade beder jeg Alle om Tilgivelse, som jeg maatte have fornærmet eller voldt Sorg. Jeg erklærer, at jeg

fuldstændigt har tilgivet alle Fornærmelser, som nogen-sinde ere blevne mig tilføiede. For at ijerne enhver Mistanke og Forargelse, erklærer jeg fremdeles, at, naar jeg hverken opretter en Stiftelse i mit Dioces eller aflægger Nogen med Gaver, saa skeer det ene og alene, fordi jeg ikke er i Stand til at gjøre det. Jeg har med Hensyn til Almisser og Velgjerninger gjort i mit Liv Alt, hvad der var mig muligt, ja endog mere, end mine Midler til-lode. Derfor efterlader jeg ikke Slægtninge noget af det, som mine geistlige Embeder have indbragt mig.

Saaledes skeet i Besançon med Dødens mulige Nær-hed for Øie den 4de August 1866.“

„Jeg erklærer, at jeg 5te August 1870 har tilkjende-givet den h. Fader af ganske Hjerte og af ganske Sjæl mit Samtykke til de vaticanske Beslutninger af 18de Juli, og har ladet det overgive til den h. Fader ved Cardinal An-tonellis Haand. Den h. Fader udtalte sin Tilfredshed dermed. Cæsarius, Cardinal-Ærkebiskop af Besançon.“

Münster. Byraadet havde sendt Biskoppen af Mainz, som er født i Münsterlandet, en Lykønskings-Adresse i Anledning af hans 25aarige Embedsjubilæum som Biskop. Men den preussiske Regering har fundet en „rigsfjendlig Demonstration“ deri, og paalagt ethvert enkelt Medlem af Byraadet en Mulct af 80 Kroner. Tidligere havde det samme Collegium rettet en lignende Adresse til den jødiske Overrabiner, naturligviis uden at være bleven straffet.

Posen. Cardinal-Ærkebiskoppen af Posen har med-deelt den h. Fader, at han den 3die Februar 1876 vil have afsonet sin toaarige Fængselsstraf og først da vil være paa fri Fod igjen. Paven har strax svaret ham, op-muntret ham til Taalmodighed, rost hans udmærkede Holdning og indbudt ham til strax at komme til Rom, hvor da et eget Consistorium skal holdes for at overgive ham Cardinalshatten.

Prag. Den 15de August høitideligholdt Fyrst-Ærke-biskop von Schwarzenberg sit 25aarige Jubilæum som Ærkebiskop af Prag. For 25 Aar siden var han nemlig bleven inthroniseret paa denne Dag. Hans Eminence er en Ætling af den berømte og fyrstelige Familie Schwarzenberg og blev født den 6te April 1809 i Wien. Meget tidlig blev han udnævnt til Domherre ved Domkirken i Salzburg; 28 Aar gammel valgtes han til Fyrstbiskop for Dioceset Salzburg, og fire Aar senere ud-nævnte Hs. Hellighed Paven ham til Cardinal. Den høie

Prælat, som nu er 66 Aar gammel, styrer sit Dioces med megen Dygtighed, og den almindelige Deeltagelse i Høitideligheden den 15de August afgiver talende Vidnesbyrd om, at hans elskværdige Person har forstaaet at fængsle alle Godes Hjerter.

Tydskland. De tydske Kirkeblade bringe stadigt Beretninger om Domfældelser af katholske Geistlige for Overtrædelser af Mailovene, saavel som for Deeltagelse i Demonstrationer til Gunst for Biskopperne. I sidste Henseende ere dog de tjenstivrige locale Embedsmænd ikke altid heldige i deres Forsøg paa at gjøre sig behagelige for Regeringen. Fyrstbiskoppen af Breslau er derimod bleven idømt en betydelig Pengemulct (2000 Mk.), eller event. 133 Dages Fængsel, for at have excommuniceret en frafalden Geistlig.

Westerwald. „Coblenzer Volkszeitung“ skriver: De Herrer Culturvenner indbydes venligst til nu at bevise deres liberale Talemaader ved Gjerninger. Typhus er nemlig udbrudt i de protestantiske Landsbyer i Nærheden af Pudersbach. Ingen af de fint dannede Culturkæmpere er der for Tiden at see, heller ingen Diacon eller Diaconisse, men barmhjertige Brødre og Søstre, „katholske Ordensfolk“ ere ilede til, for at pleie de forladte Syge. De maae endog jordfæste de Afdøde, fordi alle Andre ere flygtede bort.

Westfalen. Regeringen driver sit Tyranni saa vidt, at den endog forbyder de Geistlige at forsamle Børnene i Kirken, for at give dem Religionsunderviisning, selv i de Timer, hvor der ingen Skole er.

Schweits. Nuomstunder ere vi naaede saa langt i det „frie“ Schweits, at vi have glemt at undre os. Thi den ene Voldsgjerning imod Kirkens trofaste Bekjendere og dens meest velsignelsesrige Indretninger bliver afløst af den anden. Vore frimureriske Tyranner have ingen Rist og Ro, førend de have gjort tabula rasa. Saaledes har da ogsaa det høivise „store Raad“ i Genf vedtaget en Lov, som bestemmer, at de barmhjertige Søstre skulle gjøres uskadelige ved, at man ophæver deres Congregationer.

Til Venner af klassisk Kirkesang.

Til Understøttelse af Kirkesangen i Sct. Angarii Kirke søges 3 Tenor- og 3 Basstemmer. Vedkommende maae være i Besiddelse af godt Gehør og en reen Syngestemme. De maae ved skriftlig Contract forpligte sig til, ved Hjælp af de dem givne Underviisningsmidler, at erhverve sig og i Kirkens Tjeneste anvende den nødvendige Færdighed i den hellige Musik. Der bydes dem til den Ende aldeles gratis Underviisning og Uddannelse i den regelrette Kunstsang efter Noder og efterhaanden ogsaa Veiledning til Forstaaelse og Udførelse af den polyphone Kirkemusik efter den ældre klassiske (Palestrina) Stil; alle Musikalier og andre Hjælpe-midler leveres dem ligeledes til fri Afbenyttelse, og hvo som trænger dertil og selv ønsker det, kan efter det første Fjerdingsaar ogsaa erholde en lille aarlig Remuneration i Penge.

De herpaa Reflecterende bedes om, snarest at henvende sig personligt til Undertegnede.

Kjøbenhavn, 21de September 1875.

H. Grüder.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 26de September. 19de Søndag efter Pintse. Kirkevielsesfest. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6 høitidelig Messe, under hvilken det Allerhelligste udstilles og derpaa forbliver udstillet hele Dagen; Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. (Kl. 3 og Kl. 5 recitere de Geistlige Breviarbønnerne i Kirken) Kl. 8 Aften Festandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. — Sct. Josephs-Hospital (Nørrebros Parcelvei 44): Kl. 8 $\frac{1}{4}$ stille Messe med Homilie. — 27. M. Cosmas og Damian, Mart. 28. Ti. Venceslaus, Hertug, Mart. 29. O. Michael, Ærkeengel. 30. To. Hieronimus, Kirkelærer. 1. October. F. Remigius, Biskop; Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Broderskabsmesse til Jesu guddommelige Hjerter; Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Broderskabsandagt. 2. L. Leodegar, Biskop og Martyr.

Søndagen den 3die October. 20de Søndag efter Pintse. Rosenkrandsfest. I Sct. Ansgars Kirke afholdes den sidste Kvartalscollect af Peterspengen for dette Aar.

Søgnedagsgudstjeneste: I denne Uge holdes ingen Gudstjeneste i Kapellet (Toldbodveien 14); men Kl. 6 læses den h. Messe i Sct. Angarii Kirke; ellers holdes Søgnedagsgudstjenesten som sædvanligt (see forr. Nr.).

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 39.

Søndagen den 3die October.

1875.

Indhold: Lutherdommens Indførelse i Danmark. En stor Fare.
Mærkværdige Omvendelser. Sct. Josephs-Hospital.

Lutherdommens Indførelse i Danmark.

Efter P. Palladii Visitatsbog.

III.

Derefter følger en Formaning til Folket om, hvad de skulle gjøre udi deres Sognekirke. For at Folk ikke skulde forholde sig i Kirken, efter „Biskoppens“ træffende Billede, saaledes „som man slaaer Vand paa en Gaas og det løber af igjen“, vil han sige dem, hvad de skulle gjøre i Kirken, og, for at forklare det, vælger han en Lignelse af det som de gjøre, naar de gaae til Bryllup og Barsel, Gilde og Gjæstebud.

S. 35: „I vide jo da at sætte eder til Bords tilsammen og først bede et Fader Vor, at I løbe ikke udi Mad som Sviin og Køer (med Orlov sagt). Dernæst æde I og drikke med hverandre og sidde tilsammen og tale god Snak om Gud og det som godt er“, og han opregner en heel Deel Ting, som at pløie, at saae etc. Men derefter

begynder han at omtale hvad gode Folk gjøre, naar de ere „gladhjertige“, og da høre vi ikke blot, at de „sidde og synge eller kvæde en deylig Vise“, men vi høre med Overraskelse, at de faae en udtrykkelig biskoppelig Tilladelse til at drikke „en Skaal over Tørsten“, hvilket han ganske gemytligt undskylder med de Ord: „Djævelen skikker os saa mange onde Stunder der til, vi maa vel stjæle os en glad Stund til og drikke en Skaal Øl med hverandre end ogsaa over vor Tørst, om vi ellers ikke slemme og demme eller bagtale hverandre eller bruge nogen anden Ugudelighed.“ — Hvilken „anden Ugudelighed“ sigter han vel til? For at forstaae denne Ugudelighed maae vi huske, at ligesom det endnu den Dag idag er Skik og Brug at drikke ikke blot de Levendes Skaal, men ogsaa de Afdødes Mindebæger, saaledes var det i de fromme katholske Tider Skik og Brug at drikke en Skaal til Minde om og til Ære for en eller anden Helgen (Jomfru Maria, St. Gertrud, St. Hans, St. Knud, St. Bengt og andre Helgener), idet man forudskikkede visse dertil sædvansmæssigt knyttede Ord eller Vers. Hvorledes denne Skik i og for sig skulde være utilladelig, endsige ugudelig, det er ikke let at forstaae; vor „Biskop“ er imidlertid af en ganske anden Mening. Han taler om „Ugudelighed med løsagtige Noder, Boleviser eller ugudeligt Gildeminde og Helgeners Paa kaldelse og anden Ubeleilighed, som Djævelen kommer afsted mange Steder; som Tidende gaaer (maaskee en Tidende af samme Slags som Fiskeparken i Rom med de 6000 Børnepander) om en Udø, hvor de skulle sunget i deres Gilde: Hjælp os nu det hellige Kors, og saa det blakkede Hors (Hest) og den Aaleglib (Aalenet), som Gilden gjorde rig, Kyrieleys!*) hvoraf vi kunne tage og føle paa, hvad Blindhed og Vildfarelse vi have været udi under Paven og Munke“. Efter denne salvelsesfulde Formaning heder det videre:

*) Hermed sigtes til en ubekjendt Juleleg.

„I maa ingen anden Gildeminde synge udi eders Gildehuse, end som I synge udi eders Sognekirke. Ikke maae I heller bruge Lys der inde om Dagen for dem, som afdøde ere, efterdi at de ikke ere udi nogen løgnagtig Skjærdsild Pine, men udi den evige Pine eller udi den evige Glæde, hvilken de have erhvervet sig med deres Tro og Vantro.“ Kun deres Tro eller Vantro? Siger ikke den h. Apostel Johannes: Deres Gjæringer følg dem (Aab. 14, 13), og fremdeles: See jeg kommer snart til at betale Enhver efter hans Gjæringer (Aab. 22, 12). — „Findes det, at I bruge noget Saadant udi Eders Gildehuse, da skulle I faae vor naadigste Herres Brev, at eders Gilde skal ødelægges; det er jo bedre, at et Djævelens Gilde bliver aflagt, end Gud og Mennesker længere deraf fortørnes og forarges.“

Efter denne Reformationens Væsen og Adfærd betegnende Trudsel tilføier han kort: „Hvad Almisser der er nu paa Bordene, giver man Staklerne for Døren.“ Derpaa følger den overraskende Vending: „Vide I saa vel, hvad I der (d. e. ved Gjæstebudet) skulle gjøre, saa vider ogsaa, hvad der skal gjøres inden disse Døre (d. c. her i Kirken). Her er ogsaa Bryllup og Gjæstebud. . . ., og den første Gjærning er at bede, d. v. s. Fader vor, heller eet end flere, at det ikke bliver til en Mundklammer og en Chorelæsning: per dominum, per dominum, per dominum etc.“ Den „første evangeliske Biskop“ tillader sig altsaa at tage Herrens Navn forfængeligt og at drive Spot med de katholske Kirkebønner.

Og naar Fader vor er ude, skal der ikke skee som „I pleidde af gammel Munkes Vildfarelse at pladdere: Hil Maria ud og gjorde der en Bøn og en Vanbrug af, lige tværtimod den h. Skrivts Ord, Jesu Christi velsignede Moder, Jomfru Maria, til Spot og Spee, efterdi vi ere ikke Gabriel Engel, heller ikke Jomfru Maria er hos os, thi Døden er imellem hende og os, at hun ikke kan høre, hvad vi sige til hende, fordi hun er ikke almægtig men hendes Søn er almægtig“.

Mon de katholske Sjællandske Bønder ikke maatte blive helt forbausede over denne ligesaa usandfærdige som meningsløse Snak? Disse h. Ord: „Ave Maria“ etc. ere jo tagne af den h. Skrivt og de skulle alligevel være mod den h. Skrivt? Vi ere rigtignok ikke Gabriel Engel, vi ere Mennesker, men naar Maria er saa ophøiet, at endog en Engel tør hilse hende som den naadefulde, hvor meget mere tør da vi Mennesker gjøre det? Den „første evangeliske Biskop“ har fuldstændigt Ret i, at man ikke skal pladdre Hil Dig Maria, men hvornaar har den katholske Kirke lært det? Lærer den ikke overalt, at man altid med Andagt skal udtale disse Ord! Jomfru Maria er ikke hos os, hun er ikke almægtig, men hendes Søn er almægtig — rigtignok! men kan da den almægtige Søn ikke bevirke, at Moderen hører vore Bønner? Dog — kort efter opmuntrer Palladius Folk til at bede i Tillid til den Forjættelse, at de hellige Engle skulle drage deres Bøn med sig — mon da Englene ere almægtige? og kunde de hellige Engle ikke ligesaa vel bringe vore Ord til Maria, som til vor Herre?

S. 38 begynder han at rase mod Rosenkrandsen: „Jeg seer ingen af eder nu længere udi denne klare Evangelii lyse Dag vanbruge sine ugudelige Psalterbaand, Rosenkrands, Himmeltrappe eller hvad man kalder det (rimeligt, det vilde dog have været altfor meget under selve Visitationen), efter at I ere underviste og vide, at det har Intet paa sig, men er optænkt af Menneskens og Djævelens Lærdom, ikke ud af Troen eller udaf Guds Ord. Thi man vidste intet, at sige af saadant Skarn og Djævelens Bedrageri, hverken før Christus kom til Verden (rimeligt!) og ei heller siden udi tretten Hundrede Aar, før endnu halvandet hundredo Aar siden, at nogle sorte Munke*) der først fandt paa og stiftede et Alter udi deres Klosterkirke

*) Dominicanermunkene, der kaldtes hertillands sorte, ligesom Franciscanerne graae og Carmeliterne hvide — efter deres Klædedragt.

for deres Gjærrigheds Skyld. Det kaldte de Rosenkrandsalter, og en sort Munk med Navn Broder Alanus skrev en Skarns Bog der om; og de lode male en Tavle om den løgnagtige Skjærdsilds Pine, hvor der laae nogle Sjæle og rakte et Psalterbaand op, og en heel Hob Engle fløy der ovenover og tog dem af Sjælene og førte dem hen op til Jomfru Maria, og hun førte dem til Jesus, og han førte dem hen til Gud Fader. Saa trappede de om med hverandre.“

Hvorledes Manden fremdeles kan blive saa vred over denne Fremstilling paa et enkelt Billede, at Englene bære vore Hilsener til Maria, Maria til Jesus og Jesus til den himmelske Fader, og hvorledes han kan haane det med de spottende Ord: „Saa trappede de om med hverandre“ — det vil næppe Nogen forstaae, der ikke er saa forblindet som han. Havde han da aldrig læst, at vi have en Talsmand hos Faderen? og ligeledes, at Maria allerede paa Jorden har begyndt „at trappe“ for os, da hun sagde: Søn, de har ingen Viin, og at Jesus virkede sit første Under paa Marias Forbøn?

Imidlertid fremhæver Manden Noget, som især synes at have stødt ham ved denne Rosenkrandsandagt — at denne Andagt er indrettet af Munkene „for deres Gjærrigheds Skyld“. Vi skulle ikke engang fremhæve, at denne ærværdige Ordets Tjener her har udtalt en aabenbar Usandhed, thi for Rosenkrandsandagten betales der ingen Ting; vi skulle kun henvise til hans egne Ord, der følge senere i Visitatsbogen, naar han kommer til at tale om Offeret paa de tre Høitiders Dage og om de tre „Hædersoffer“, som han kalder: Børneoffer, Brudeoffer og Kvindeoffer. Der er der nemlig ikke Tale om Munke Skarn og Gjærrighed; der høres ikke et Ord om at være optænkte af Menneskens og Djævelens Lærdom, ikke ud af Troen eller ud af Guds Ord, heller ikke, at saadant Bedrageri ikke var til før Christus kom til Verden osv. — Nei, der faaer Piben strax en ganske anden Lyd; der heder det: „Høitiders Offre skulle holdes Paaskedag, Pindsedag og

Juledag i det mindste, efter kongelig Majestæts Ordinants“, og fremdeles: „dernæst de tre Hædersoffre have været af gammel Arilds Tid, førend vi bleve fødte til Verden!“ — Vi ere naturligviis langt fra at bebreide de lutherske Præster disse Offre; men vi forstaae ikke, hvorledes den første lutherske Biskop havde Mod til at beskylde den h. Dominicus og de katholske Munke for Gjærrighed, og at de lutherske Præster blive ved med at gjøre det. Thi at den h. Dominicus og alle Munke maatte aflægge Armodens Løfte og selv ikke maatte eie det Mindste, det er en bekjendt Sag; men at de lutherske Præster fra Begyndelsen af indtil den Dag idag have gjort sig berømte ved deres Afholdenhed med Hensyn til Penge, det vil vel næppe Nogen paastaae for Alvor.

Vi tør her ikke glemme, at Petrus Palladius bringer os den overraskende Opdagelse, at vor Herre Jesus Kristus selv har forbudt Rosenkrandsbønnen. S. 39 heder det: „Vor Herre Jesus forbyder os det selv, da han vidste vel, der vilde komme saadan falsk Lære; derfor advarer han os langt tilforn, dersom han siger: Naar I ville bede, da haver ikke Meget af Munden, som Hedningerne have, ja som Øjenskalke! Det er saa meget sagt: Der er mange, som fare med Mundklammer og flere der vil komme, men jeg vil ikke have din Mundklammer, jeg vil meget mindre have dine mange Pater Noster og Hil Mari, du vil tælle og offre mig og Andre. Jeg vil have din Mund og Hjerte, Hu og Sind, saa skal du faae det, du beder om; hellere og det, som bedre er, thi jeg veed bedre, hvad dig er behov, end du selv.“

Maa ikke Enhver forbauses over hvor skjændigt Manden her fordreier Herrens klare og bestemte Ord? Herren advarer os for hine Gjentagelser under Bønnen, som vare Skik og Brug hos Hedningerne. Men Hedningerne gjentog deres Bønner, fordi de troede, at Guderne ikke kjendte deres Fornødenheder, hvilke derfor vidtløftig burde fremstilles for dem, og derfor siger vor Frelser: Eders Faders veed, hvad I have behov, førend I bede ham.

Men at man kun har Lov til eengang at fremsige sin Bøn og ikke tør gjentage den, som Palladius paastaaer, det overgaaer dog Alt i Henseende til Skrivtens Fordreielse. Thi vidste han dog ikke, at der i selve Guds Ord skeer det Modsatte? at f. Ex. i den 135te Psalme det samme Ord: „Hans Barmhertighed varer evindelig“, gjentages ikke mindre end 27 Gange? at de Hellige i Himlen uafadelig lovsynge Gud og gjentage de Ord: Hellig, hellig, hellig! Aabenb. 4, 8? at vor Herre Jesus Christus i Gethsemane Have gjentog den selvsamme Bøn flere Gange? Palladius havde selv i sin Ungdom bedet Rosendskrandsbønnen — han vidste altsaa godt, at Bønnerne ikke gjentages efter Hedningernes Viis, for først at udvikle og forklare vor Nød, men ene og alene for at kunne bede længere og saaledes opfylde Apostlens Ord, naar han siger: Beder uden Afladelse! — naar han altsaa kommer frem med slige Bebreidelser, saa maatte han selv vide, at han foer med Usandhed.

Imidlertid vidste Manden nok, hvor afholdt denne Bøn var blandt fromme Christne; derfor slutter han denne Formaning med de usømmelige Ord: „Var der en Pave-svend, Munkedreng eller en Nonneføg under Hoben, som jo vilde vanbruge sit Psalterbaand, Gud og Kongen, Sognepræst og Sognefolk til Trods, saa bruge han det heller hjemme udi sit eget Huus og inden sine egne Vægge, med al Dross og Ulykke, amen!*)“ — i Sandhed en værdig Vending i den første „evangeliske Biskops“ Mund — paa det „at en heel Almue skal ikke allesammen tage et ondt Exempel efter ham og gjøre det efter en Skarns Munkesvend, Pavedreng eller Nonneføg, der heller ville tjene Djævelen eller Munke Lærdom end Gud af Himlen efter hans kjære Søns Befaling og den hellige Skrivts Ord“. (Fortsættes.)

* „Dross“, „Guds Dross“ er et nedertydsk Udtryk, der betyder det samme som Fordærvelse eller Forbandelse.

Sct. Josephs-Hospital

i Kjøbenhavn (Nørrebroes Parcelvei 44).

Efter femten Aars Anstrængelser er det endelig lykkedes de hervær. Ordenssøstre af den h. Joseph, deels ved Indsamling af milde Gaver baade her i Byen og andre Steder, deels ved en Arv efter deres afdøde Forstanderinde at tilveiebringe Størstedelen af de Pengemidler (66,500 Kr.), der udkrævedes for at købe en Grund paa Parcelveien, stor 9,260 □ Alen, og paa samme at opføre det nu fuldeudte Midterparti af en Hospitalsbygning, saa at Søstrene nu ere istand og villige til at optage Syge til Forpleining i deres Hospital paa samme Vilkaar som Stadens øvrige Hospitaler, kun med den Forskjæl, at der i Sct. Josephs-Hospitalet ikke forlanges høiere Betaling for udenbyes end for indenbyes Patienter. Saalænge Hospitalet ingen faste Subsistentsmidler har og desuden endnu maa forrente en Prioritetsgjæld af 30,000 Kr. med 5 pCt., er det indlysende, at det ikke kan yde Cuur og Pleie uden et tilsvarende Vederlag; men da det er en af Sct. Josephssøstrenes Livsopgaver, at udøve christelig Barmhertighed uden jordisk Godtgjørelse, vil det ogsaa være deres ivrige Stræben, ved god Oeconomie og ved fortsat Samling af milde Gaver efterhænden at muliggjøre ganske fri Optagelse af ubemidlede Patienter. For Tiden, hvor først en Trediedeel af den projecterede Hospitalsbygning er opført, kan selvfølgelig ogsaa kun et meget begrændset Antal af Syge optages. Ifølge det trykte Reglement for Hospitalet gjælde følgende Bestemmelser for Optagelse i samme:

1. Patienter modtages hele Dagen indtil Kl. 8 Aften; efter den Tid kun, naar deres Sygdom gjør ufortøvet Indlæggelse nødvendig.

2. Betalingen for Cuur og Pleie, for hvis Erlægelse antagelig Sikkerhed maa stilles, og hvorunder ikke er indbefattet Betaling for aparte Opvartning, chirurgiske Apparater og Bandager, som medtages til vedvarende Brug efter Udskrivningen af Hospitalet, er daglig:

a.	paa en Fælledsstue i almindelig Pleie	1 Kr. 50 Øre.
b.	- - - Enestue - - -	2 - 20 -
c.	- - - - bedste - - -	3 - " -

3. De Syge, som ere Interessenter i approberede Sygekasser, kunne indlægges, naar de for Hospitalets Foresatte have afgivet de fornødne Beviisligheder fra Sygekassens Bestyrelse, og de ved Visitationen ere befundne at egne sig til Optagelse i Hospitalet.

4. De Syge, som mod Erlæggelse af den fastsatte Betaling begjære at indlægges paa Hospitalet, kunne optages, naar den fornødne Sikkerhed for Betalingen er stillet ved et skriftligt Beviis, hvortil Blanketter kunne erholdes paa Hospitalet, og naar de ved Visitationen befindes at egne sig til Indlæggelse i Hospitalet. Denne Visitation kan skee paa Hospitalet; men saafremt Indlæggelsesbegjæringen, forsynet med Caution for Betalingen, har Paategning fra en autoriseret Læge om, at den Syge egner sig til Indlæggelse i Hospitalet, behøver ingen anden Visitation at foregaae.

5. De Syge, hvis øieblikkelige Indlæggelse i Hospitalet maa ansees paastrængende, kunne indlægges strax, naar de bringes til Hospitalet. Den fornødne Berigtigelse med Hensyn til Betalingen maa da ufortøvet tilveiebringes.

6. De indenbyes Syge ville enten personligt eller ved Bud henvende sig til Hospitalets Forstanderinde; de udenbyes kunne skriftlig erholde alle Oplysninger angaaende Hospitalet.

7. Besøg paa Enestuer er tilladt fra Kl. 10 Form. til Kl. 7 Aften, paa Fælledsstuer fra Kl. 10--12 Form. og fra 4--6 Efterm.

8. Paa Herrestuer er Tobaksrygning, Kortspil samt alt Spil om Penge forbudt; derimod er det tilladt at spille Schak, Dam, Domino og modtage anstændige Dagblade, Bøger etc. til Gjennemlæsning.

9. Det forbydes de Besøgende at medbringe Spise eller Drikkevarer til Patienterne, samt at medtage Hunde.

10. Al højrøstet Tale og Disput er forbudt paa Sygeværelserne. Det forbydes strengt at tilbyde Douceur eller Drikkepenge.

Gudstjenesten, som nærmest er indrettet for Hospitalets Beboere, kan ogsaa bivaanes af Andre; den bestaaer i Høitideligholdelse af en stille hellig Messe baade Søn- og Søgnedage Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Form.

Sct. Josephs-Hospitalets Aabning er vistnok for nemmeligen stor Velgjerning for Katholikerne i Hovedstaden, da de herved have opnaaet den uskatteerlige Fordeel, at

de i paakommende Sygdomstilfælde nu kunne faae en Forpleining, der ved Siden af den legemlige Omsorg ogsaa betrygger deres aandelige og religiøse Tarv. Thi vel maae vi tilstaae, at der hidindtil i de øvrige Hospitaler her i Staden stedse har hersket en virkelig human og velvillig Aand, saa at der fra deres Bestyrelses Side ialtfald ikke bliver lagt de katholske Patienter nogen Hindring iveien for Opfyldelsen af deres religiøse Pligter; men en god og troende Katholik ønsker sig især i alvorlige Sygdomstilfælde noget Mere end den blotte Mulighed af sine vigtigste Pligters Opfyldelse; han ønsker sig tillige en positiv Lettelse og kjærlig Opmuntring eller Veiledning til at benytte den Prøvelse, Gud tilskikker os ved Sygdom, i den rette Aand og paa den rette Maade til Sjælens Frelse, og til i fornødent Tilfælde at bringe sin Sjæls Tilstand i god Orden; og at saadanne Hjælpemidler kun kunne bydes ham af hans Troesfæller og i et katholsk Hospital, er let begribeligt. — Men om end Sct. Josephs-Hospitalet nærmest og hovedsagelig maa være en Trøst og Glæde for Katholikerne, kan det dog ingenlunde falde os ind at tænke eller ønske, at det udelukkende kun skulde være bestemt til Optagelse af katholske Patienter; Hospitalets Gjerning skal jo væsenligst være en ægte christelig Barmhjertighedsøvelse, og derfor tør den uden Nødvendighed ikke udelukke Nogensomhest; thi Frelseren lærer os jo ved Lignelsen om den barmhjertige Samaritan, at ligesom alle Mennesker uden Undtagelse ere vor Næste, saaledes maa den christelige Kjærlighed heller ingenlunde indskrænkes til enkelte Kaster eller Klasser, men den maa som en virkelig katholsk o: almindelig Kjærlighed omfatte alle Mennesker, baade Venner og Fjender, uden nogensomhelst Undtagelse. Det er derfor en Selvfølge, at Sct. Josephs-Hospitalet med Hensyn til kjærlig legemlig Pleieslet ingen Forskjæl gjør mellem Katholiker og Protestanter, mellem Christne og Ikke-Christne, men optager Alle uden Hensyn til Religionsforskjæl. Idet de katholske Ordenssøstre som Sygepleiersker i alle Syge ære og elske Skaberens levende Billeder og Verdensforløserens Brødre og Søstre, ville de i Betragtning heraf ogsaa bestræbe sig for, efter bedste Evne at tilvende alle deres Patienter den kjærligste Omhu og samvittighedsfuldeste Forpleining.

Alle og Enhver, som have ydet deres Hjælp og Bistand til Opnaaelsen af dette glædelige og smukke Resultat, bevidne vi da herved paa alle vore lidende Medmenneskers Vegne den varmeste Tak, og Sct. Josephs-søstrene ønske vi den rigeste Naade og Hjælp fra Oven til deres ædle og velsignelsesrige men ogsaa meget besværlige og byrdefulde Gjerning. Sluttelig være Sct. Josephs-Hospitalet ret indstændigt anbefalet til Alle, der muligens attraae og behøve dets Hjælp, samt til alle dem, der have Evne til og finde Glæde i at understøtte et i Sandhed smukt og fortjenstligt Foretagende. „Jeg var syg, og I besøgte Mig“; thi: „Hvad I have gjort mod Een af disse Mine mindste Brødre, have I gjort mod Mig!“

p.

Til Venner af klassisk Kirkesang.

Til Understøttelse af Kirkesangen i Sct. Angarii Kirke søges 3 Tenor- og 3 Basstemmer. Vedkommende maae være i Besiddelse af godt Gehør og en ree Syngestemme. De maae ved skriftlig Contract forpligte sig til, ved Hjælp af de dem givne Underviisningsmidler, at erhverve sig og i Kirkens Tjeneste anvende den nødvendige Færdighed i den hellige Musik. Der bydes dem til den Ende aldeles gratis Underviisning og Uddannelse i den regelrette Kunstsang efter Noder og efterhaanden ogsaa Veiledning til Forstaaelse og Udførelse af den polyphone Kirkemusik efter den ældre klassiske (Palestrina) Stil; alle Musikalier og andre Hjælpe-midler leveres dem ligeledes til fri Afbenyttelse, og hvo som trænger dertil og selv ønsker det, kan efter det første Fjerdingsaar ogsaa erholde en lille aarlig Remuneration i Penge.

De herpaa Reflecterende bedes om, snarest at henvende sig personligt til Undertegnede.

Kjøbenhavn, 21de September 1875.

H. Grüder.

Elisabethforeningen

holder Møde Søndagen den 3die October, Efterm. Kl. 4.

Sct. Ansgarius-Foreningen.

Bestyrelsesmøde Mandagen den 4de October, Kl. 6 $\frac{1}{2}$ præcise
i Kassererens Bopæl. Redactionsmøde sammesteds Kl. 7.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 3die October. 20de Søndag efter Pintse. Rosenkrandsfest. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (Nørrebroes Parcelvei 44): Kl. 8 $\frac{1}{4}$ stille Messe med Homilie. — 4. M. Frants af Assisi, Bekj. og Ordensstifter. 5. Ti. Placidus og Lidelsesfæller, Mart. 6. O. Bruno, Bekj.; Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe for Ansgarius-Foreningen. 7. Tø. Marcus, Pave. 8. F. Birgitta, Enke, Ordensstifterinde. 9. L. Dionysius og Lidelsesfæller, Martyrer.

Søndagen den 10de October. 21de Søndag efter Pintse.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. — I Sct. Josephshospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 40. Søndagen den 10de October. 1875.

Indhold: Lutherdommens Indførelse i Danmark. Mit sidste Ophold i London. J. L. Holstein-Ledreborg til Hr. Danicus Catholicus. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Paris, Brasilien, Bombay.

Lutherdommens Indførelse i Danmark.

Efter P. Palladii Visitatsbog.

IV.

Som den anden Gjerning, der bør skee i Kirken, indskærper han endnu engang den Pligt at høre Guds Ord. Han spørger (og oplyser dermed tilstrækkeligt Situationen): „Hvor gaaer det da til, at der bliver saa Mange borte af Herrens Faar? Ville de ikke komme, da ere de fortabte og fordømte Faar.“ (!)

Derpaa omtaler han S. 43 den tredie Gjerning, som er at gaae til Sacramentet; og selv ved hans Tale om dette Fredens og Kjærlighedens Symbol, faae vi følgende lidenskabelige og usandfærdige Ord at høre: „Tilforn vare vi af Paven og Munkene forbundne til een Tid om Aaret, som var til Paaske Tid (dog — vel at mærke — eengang i det mindste — det er en heel anden Sag!), og da havde de skammelig og skjændig røvet og stjaalet os den ene Part af det høiværdige Sacrament, som

var Jesu Christi velsignede Blod, og gave os klart Vand at drikke for Blod*). Nu ere de Tyve uddrevne af Landet og en Part ophængte, og I have faaet det hele og holdne Sacramentes begge Parter igjen, og dersom I nu forsømme, da er det eders egen Skyld.“

Altsaa de Tyve ere uddrevne af Landet og en Part ophængte! Ingen vil paastaae, at den første evangeliske Biskop ikke har vidst, hvad der paa dette Omraade var skeet her i Landet; heller ikke, at han vitterligt skulde have udbredt en saadan Løgn omkring i Landet; — det er altsaa fastslaaet ved Palladius, at ved at uddrive Landets egne Børn, og ved at hænge en Part, fordi de hellere vilde døe end svigte deres gamle hellige Tro — har Lutherdommen seiret hertillands! — Disse grusomme Voldshandlinger har man dengang vidst saa godt at skjule for Efterslægten, at der næppe mere fandtes Spor af dem paa Historiens Omraade, men saa kommer efter tre Aarhundreders Forløb Palladius selv for at oplyse sine Landsmænd om disse græsselige Forhold i deres Fædreland.

Denne Mand vover fremdeles at kalde de retmæssigt viede katholske Biskopper og Præster — Røvere og Tyve med Hensyn til det h. Sacrament; vi have derfor Lov til at spørge: hvad var han da selv? Han var ikke viet af en katholsk Biskop, han var viet af Bugenhagen, der selv kun var Præst og ikke Biskop, og derfor aldeles ikke kunde vie Præster og som Følge deraf ikke heller give dem Fuldmagt til i Herrens Navn at uddele Nadverens Sacrament. Palladius var altsaa ingen viet Præst, han kunde følgelig hverken under een eller under to Skikkelser uddele Nadverens Sacrament; og Enhver, der gik til Alters hos

* Den lutherske Biskop gjør sig her skyldig i den Forvanskning og Fordreielse af dette Punkt, som altid har været et af den lutherske Polemiks vigtigste Vaaben mod den katholske Kirke; thi Christi Blod er fuldstændigt tilstede i Brødets Skikkelse og meddeles de Communicerende under samme.

ham, blev bedraget, fordi han kun fik Viin og Brød, men ikke Christi Legeme og Blod. Palladius har som Biskop i Sjællands Stift hjulpet med til at fordrive de retmæssigt viede Præster og indsætte de af ham viede Præster, der hverken havde den apostoliske Succession eller Fuldmagt — hverken mere eller mindre end enhver Lægmand. Vi tillade os derfor at spørge: Hvo er, her den sande Røver, den sande Tyv, der har „skammeligt og skjændigt røvet og stjaalet fra os“ ikke blot den ene Part af det høiværdige Sacrament, men det H e l e ? Saaledes dømme vi den Dag idag efter den gamle christne Lære, og saaledes have ogsaa de sjællandske Bønder rigtigt dømt efter den samme Lære; derfor seer Palladius sig nødt til at slutte denne værdige Formaning om det allerhelligste Sacrament med de ligesaa værdige Ord S. 45: „Gaae her Faa til Søndag og Helligdage, da er det et vist Tegn, at der her er endnu en gammel Skarns papistiske og Munke Kirke og ikke en hjertens god og christen Kirke.“

Ved at omtale Alterets Sacrament kommer han naturligviis ligeledes til at tale om Skriftemaalet. Saa heder det S. 45: „Skriftemaal er heller ikke saa tungt, som det ugudelige Pavens og Munke Folk har lært os og løiet for os — at vi skulle tælle alle vore Synder op Herre Gud naade os! vi kunne ikke end tænke alle vore Synder. end sige tælle dem, vore ubekjendte Synder ere langt flere end de, som vi vide af at sige.“

At Palladius her ikke kan kjendes fri for, vitterligt at være faret med Usandhed, er saare let at indsee. Han var født i Aaret 1503, han havde lært hvad ethvert katholsk Barn, ogsaa det mindre begavede, lærer og forstaaer; han vidste altsaa tilstrækkeligt, at Kirken ikke lærer og fordrer, hvad han paastaaer: at vi skulle optælle alle vore Synder. Thi den katholske Kirke har aldrig lært at man skal skrifte alle Synder, men kun de svære, og fremdeles ikke engang alle svære, men kun de svære, der ere blevne os bekjendte efter en flittig Samvittighedsransagelse. Han derimod paastaaer, at Kirken fordrer, at vi skulle

optælle alle Synder, ogsaa de ubekjendte, thi ellers var det meningsløst, naar han udraaber: „Herre Gud naade os, vi kunne ikke end tænke alle vore Synder“ — det er altsaa uigjendriveligt fastslaaet. at Palladius er atter her vitterlig faret med Usandhed.

Efter paa denne grundige og ærlige Maade at have ryddet det katholske Skriftemaal af Veien, anbefaler han det nye lutherske — og vi høre atter her saare besynderlige Ting. Han begynder med, paa en indirecte Maade at erklære, at denne h. Pligt, der er indført af Apostlene og i femten Aarhundreder var holdt hellig i den christne Verden, ligesom den endnu den Dag idag bliver anset for Herrens Befaling og Bud, ikke blot i den romersk-katholske, men ogsaa i den græske Kirke og i alle mindre Secter, der i de første Aarhundreder faldt fra Kirken — var ophævet, og Skriftemaalet blevet en fri Sag.

„Naar du vil skrifte“, siger han, „da kan du sige til din Sognepræst: Kjære Herre! ville I høre mig mit Skriftemaal for Guds Skyld? — saa maa han ikke nægte dig det, saafremt som du gjør ham al den tilbørlige Redsel og Rettighed efter din Formue, som en Christen bør at gjøre sin Sognepræst, ellers er han dig Intet pligtig.“

Altsaa her erklærer den første evangeliske Biskop: den første Betingelse for at kunne gaac til Skrifte er at man betaler den tilbørlige „Redsel“ efter sin Formue. Vi tillade os nu at spørge, om vore ærede Forfattere og Historieskrivere og lutherske Præster efter denne interessante Opdagelse herefter ville vedblive med at gjentage de gamle forslidte Declamationer om det pavelige Afladskrænneri før Reformationens Indførelse, og om alle de Misbrug, der skulle have været Følger af samme? Thi at det netop var Reformationen, der indførte den usømmelige Misbrug at betale „Skriftepenge“, tilstaaes jo her ganske aabenbart og uforbeholdent!

Derefter forklarer han, hvorledes der bør skrives, og da er det første, at Enhver bør vide de hellige ti Bud og kunne opregne dem paa sine ti Fingre! Mærkværdigt!

Den katholske Kirke har rigtignok altid lært, at ethvert Menneske under en svær Synd er forpligtet til at kjende de hellige ti Bud, og den anbefaler eftertrykkeligt, at alle skulle kjende dem udenad, men at det skulde være en Saligheds Sag for Alle at kunne opregne de ti Bud paa sine ti Fingre, det har Kirken aldrig lært. Æren for denne Theori tilkommer den evangeliske Biskop. Men den lidenskabelige Mand er ikke engang tilfreds med simpelthen at udtale denne overdrevne Fordring, der hverken har den mindste Hjemmel i den h. Skrift eller i den gamle Kirkes Brng; nei! han indskærper den paa den voldsomste Maade. „Præsten“, siger han, „maa Ingen brette, som ikke kan de ti Budord, ja Ingen maa stande i Lov og Tov med nogen Dannemand, som kan ikke sine ti Budord (d. v. s. optræde som Vidne, Sandemand eller Mededsmand), men bør agtes for at være en „uærlig“ Mand*); ikke heller bør gode Fogeder og gode Dommere at stede Nogen til at sværge med oprakte Fingre eller give Lov, uden at de erfare i Sandhed, at han kan sine Budord; man tør ikke heller mere troe hvad han siger end som en Hund. Præsten skal gjøre Bøn for ham af Prædikestolen og sige uden at nævne hans Navn: I gode Christne, her er En af mine Sognefolk, som ikke kan lære sine Budord, vi ville bede vor himmelske Fader for ham, at den Djævel, som sidder udi hans Hjerter, maa vige fra ham, at han maa end lære dem engang inden han dør og komme til Synders Bekjendelse og faae sin Synds Forladelse.“

Her turde det ikke være af Veien at spørge, om denne skrappe Befaling gjælder endnu den Dag idag? Næppe! thi skulde der bedes paa de lutherske Prædikestole for Enhver, der ikke kan opregne de ti Budord paa sine ti Fingre, saa vilde alle lutherske Præster befinde sig i en ganske eiendommelig Situation!

*. S. Grundtvigs Anmærk. S. 221.

Har imidlertid den som vil skrifte betalt sine Renter til Præsten efter sin Formue og kan han sine ti Budord, saa faaer han Lov til at aflægge det nye lutherske Skriftemaal, som efter Biskoppens Bestemmelse skal lyde saaledes: „Kjære Herre! jeg bekjender mig at være et armt syndigt Menneske for Gud og Eder udinden de ti Budord, at jeg ikke har holdt det mindste endsige (sic!) det største, men har været min Gud og Skaber mere til Fortørnelse og Vanære end til Lov og Ære, og min fattige Næste mere til Skam, Skade og Fordærvelse end til Gode og Gavn. Det klager jeg over mig selv for Gud og for Eder og beder Eder om et godt Raad af den h. Skrivt — Det heder Skriftemaal.“

Ved at høre disse Ord, maatte naturligviis de katolske Bønder blive heelt forbausede over, at dette virkelig skulde gjælde for et Skriftemaal. Imidlertid kommer den første evangeliske Biskop ikke i Forlegenhed, han hjælper sig paa en meget grundig og sindrig Maade, idet han ved Hjælp af det jammerligste Sophisteri søger at bevise, hvor stærblinde de havde været under Pavedømmets Mørke, at de ikke engang vidste, hvad Ordet „Skriftemaal“ betyder. Derfor tilføier han: „Det heder Skriftemaal: maalt mig Skjeppen fuld vel af Skrivten, saa meget som I vide, at jeg har Behov imod min Synd, Døden, Djævelen og Helvede(!). Du vil gaae til Skrifte og din Sognepræst skal skrifte dig, det er: han skal give dig Trøst og Husvalse af Skrivten.“

Han slutter med den trøstefulde Erklæring: „Mere tør du ikke sige, naar du vil skrifte, uden saa var, at dit Hjerte var beklemt med nogen Sorg eller Synd og vilde have Raad til.“

Tilslidst spørger han: „Hvo er den, som kan ikke nu lære at skrifte? En fattig, uforstandig Tjenestepige kan jo nu vide, hvorledes hun skal skrifte og spørge Raad af den h. Skrivt hos hendes Sognepræst.“

Vi indrømme, at denne nye lutherske Maade at skrifte paa er lettere end den gamle katolske; imidlertid vil der

dog befindes at være en ikke ringe, ja en meget væsenlig Forskjæl. I den katholske Kirke, hvor det er mere svært, skrives der af Alle, og skrifter man ofte og gjerne; i den lutherske Kirke, hvor det er lettere, skrifter man ikke mere, og Præsterne ere nødte til at absolvere alle Syndere, uden at vide, om de ere værdige eller ikke. En samvittighedsfuld Præst, den afdøde Dr. H. C. Rørdam, yttre sig om denne svære Byrde i den af den kirkelige Commission i Aaret 1870 afgivne Bctænkning med følgende Ord*): „Ritualets ubetingede Absolutionsformel uden foregaaende Skriftemaalsforhandling maa i sig selv være til Anstød for tænkende Medlemmer af Menigheden; thi det ligger nær, at det Spørgsmaal maa paatrænge sig: „Hvorledes kan Præsten sige dette? Hvoraf veed Præsten dette om min Sjæls Tilstand?“

(Fortsættes.)

Til

Herr Danicus Catholicus!

Ledreborg, 6te Octbr. 1875.

Det er en vanskelig Sag at svare paa et anonymt Angreb; men efter at den politiske Presse, og navnlig et af de større kjøbenhavnske Blade, har aftrykt Deres Henvendelse til mig, anseer jeg det for min Pligt at imødegaa de Misforstaaelser, der utvivlsomt ligge til Grund for samme. Jeg skal stræbe efter at gjøre det saa kort og saa klart som muligt.

De fremhæver i Deres aabne Brev, at den strængeste Loyalitet imod Kongen er en Samvittighedspligt; jeg er heri fuldkommen enig med Dem. og det er saa langt fra, at enten jeg eller mine politiske Meningsfæller

*) S. 153.

skulde have glemt, endsige bestridt dette, at vi tvertimod ved mere end een Leilighed have hævdet vor Overbeviisning herom, som Noget, hvorpaa vi lægge den største Vægt. En Opposition imod Kongen findes ikke i Danmark; men vel en Opposition imod Landets Regering, eller rettere imod det bestaaende Ministerium. Denne Opposition kan De ganske vist kalde „principiel“, forsaa vidt som den nemlig ikke er rettet imod visse Personer, men udelukkende imod det af disse repræsenterede politiske Princip; men den staaer i Eet og Alt paa Lovens Grund. At deeltage i samme er en grundlovmæssig Ret for enhver myndig dansk Mand, og for mange er det en ligefrem Pligt; thi det, vi kæmpe for, er hverken mere eller mindre, end den ubetingede Hævdelse af den bestaaende Forfatnings Ukrænkelighed, af lige Frihed og lige Ret for Alle. At en saadan Politik ikke er i Strid med, men tvertimod i streng Overensstemmelse med mit religiøse Standpunkt, vil De vistnok indrømme. De siger dernæst med Hensyn til mine Troesfæller, at min „nærværende Stilling vækker Tvivl hos Alle og Misbilligelse hos de Fleste“. Heri vil jeg troe Dem; men Skylden ligger vistnok hverken hos mig eller i min Politik, men for en meget stor Deel hos mine ærede Troesfæller selv, der næppe følge den politiske Udvikling saa nøie og saa ihærdigt, som det er nødvendigt for at kunne fælde en fuldkommen uhildet Dom. At dette ikke er let paa en Tid, da Lidenskaberne ere saa stærkt i Bevægelse som i dette Øieblik hos os, skal jeg villig indrømme, og det ikke blot af Hensyn til Dem, men navnlig for mine Troesfællers Skyld, hvis Mening om mig ingenlunde er mig ligegyldig, skjøndt jeg selvfølgelig ikke kan rette mig efter samme i min politiske Virksomhed; thi jeg hverken er eller kan være, som De siger, „ogsaa mine Troesfællers Repræsentant“, men udelukkende mine Vælgeres.

Endelig findes der i Slutningen af Deres Brev en Bemærkning, som jeg ikke kan forbigaae, da jeg ganske

vist troer, at den indeholder en Feiltagelse. De siger nemlig, at De „med Bestemthed veed“, at de Geistlige ikke staae paa min Side. Jeg kan naturligviis ikke modsig Dem med den samme Bestemthed, men jeg maa meget betvivle, at De i dette Punkt er rigtigt underrettet. Den katholske Geistlighed hertillands har, saavidt mig bekjendt, hidtil stedse fulgt den, vistnok rigtige, Grundsætning, ikke at blande sig i Politik; saalænge det Modsatte ikke er godtgjort, kan jeg derfor ikke troe, at dette nu paa een gang skulde være blevet anderledes, og jeg tilstaaer ligefrem, at dette Deres Forsøg paa at drage Præsterne med ind i denne Sag har undret mig noget, og det saa meget mere, som jeg ikke ganske forstaaer, hvad De i Grunden har tænkt Dem at ville opnaae derved. At jeg nu, som altid tilforn, „sætter stor Priis paa vore Geistliges Raad og Mening“, maa De jo vide efter det Kjendskab De siger at have til mit „private Liv“; thi jeg har vistnok aldrig lagt Skjul paa, at jeg i den katholske Præst uforbeholdent anerkjender min aandelige Veileder med Hensyn til de Ting og paa det Omraade, som Kirken vil; men — det forstaaer sig jo — ogsaa kun heri; og at der af denne Anerkjendelse paa ingen Maade følger nogen Anerkjendelse af et politisk Førerskab, er en Ting, som maa være saa indlysende for Dem, som Katholik, at jeg næppe behøver at gjøre Dem opmærksom derpaa, ligesom jeg ogsaa er fuldkommen overbevist om, at vore Geistlige ikke ville modsige Rigtigheden af denne mine Opfattelse.

Deres ærbødige

J. L. Holstein-Ledreborg.

Politisk Overblik.

Oriente. Trods alle Forsikringer om, at Opstanden i Herzegovina nu endelig havde viist sig at have intet at betyde, og trods Bladenes Lovtaler over Trekaiserforbundets store Betydning for Fredens Bevarelse og alle Uroligheders Dæmpelse, bliver Bevægelsen dog ikke blot ved, men det synes endog meget muligt, at den om kortere eller længere Tid vil antage alvorlige Dimensioner. Tyrkerne ere aabenbart ikke istand til at knuse Oprøret med eet Slag, og den Tilbøielighed til at holde sig udenfor, som man et Øieblik troede var tilstede i Serbien, findes aabenbart ikke. Det serbiske Ministerium, som var bragt til Roret af det nationale Actionsparti, har ikke tilfredsstillet de Forventninger man nærrede til det, og har seet sig nødsaget til at træde tilbage. Hver Dag kan bringe Forviklinger paa Grændsen og den nationale Lidenskab, synes at blusse saaledes op, at Regeringen maa gaae med. Hvad endelig Consulerne angaaer, som paa Stormagternes Vegne skulde sørge for at Alt endte paa det Bedste, saa lader det til, at de intet Alvorligt kunne udrette, skjøndt de sidste Telegrammer meddele, at deres repective Regeringer have givet dem Befaling til at blive dernede indtil videre.

Baiern. Det ultramontane Parti i Landdagen har besat alle Embeder i samme (Formand, Viceformand, Secretairer m. m.) og antages at ville benytte sin Stilling som Fleertal til at styrte den nationalliberale Regering, om fornødent gjøres, ved Nægtelsen af Finantsloven. Foreløbigt vil der blive indbragt en Adresse imod Regeringen.

Spanien. Trods Fortællingen om, at Tabet af Seo de Urgel havde knækket Carlisternes Magt og om, at Kongens Tropper baade deserterede og gik over den franske Grændse, saa gaaer dog Alt saa temmelig paa den gamle Maade. Dorregaray samler og ordner Hæren, og det synes saa langt fra at være Tilfældet, at Carlisterne ere Undergangen nær, at de endog efter de sidste Efterretninger skulle være meget nær ved at indtage den vigtige Fæstning St. Sebastian, som de i den seneste Tid have beleiret. I Madrid er der ikke saa lidt Misfornøielse med Kong Alfonsos Regering, og nye Omvæltninger ere ikke umulige. Skeer dette ikke, kan det imidlertid ikke nægtes, at Udsigterne for Carlisterne efterhaanden maa

antages at blive mindre gode; thi deres Hjælpekilder ere selvfølgelig ringere end Madriderregeringens, og jo mere denne styrkes desto mere svækkes naturligviis Udsigten til et for Don Carlos gunstigt Udfald.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den h. Fader har den 17de Septbr. holdt et Consistorium, hvori han under de sædvanlige Cæremonier har i det h. Collegium indført den nye nordamericanske Cardinal Mac Closkey, der fik sin Titel af Kirken Santa Maria sopra Minerva. Desforuden har Paven udnævnt følgende nye Cardinaler: Antici Mattei, Vitelleschi, Simeoni, Randi, Paccà og Ærkebiskoppen af Rennes i Frankrig. Endelig blev en Række af Biskopper præconiseret af Paven.

Paris. Vore Læsere ville erindre, at man har tilkæmpet sig Underviisningsfrihed i Frankrig; nu er man allerede i Færd med at oprette katholske Universiteter i Angers, Poitiers, Toulouse, Paris og Lille. Det skal nok have sine Vanskeligheder at skaffe de fornødne Penge tilveie. Dog, den katholske Godgjørenhed svigter aldrig. Et godt Beviis herpaa er følgende: Biskoppen af Angers fik 160,000 Francs for to Lærestole; mange rige Folk have erklæret sig villige til at yde Bidrag fra 500 til 60,000 Fr., Ærkebiskoppen af Toulouse fik Efterretning fra sine Suffraganer om, at en Capital paa 400,000 Frs. var sikkert for et Universitet; Ærkebiskoppen af Paris, Cardinal Guibert, siges allerede at raade over en Capital paa 8 Millioner. Utroligt er det ikke, da de katholske Franskmands Rundhaandethed er bekjendt for hele Verden. Det staaer til at haabe, at de franske katholske Universiteter slaae ind paa samme Vei som Universitetet i Louvain i Belgien, der har 1300 Studenter og uddanner Folk, som ikke skamme sig ved at være Katholiker og, ved at vise det i Ord og Gjærning, forstyrre de belgiske Frimureres Planer.

Brasilien. Biskopperne af Olinda og Para ere iølge et kaiserligt Decret løsladte af deres Fængsel, hvortil de vare dømte for flere Aar. Dette er en Følge af, at det frimureriske Ministerium er styrtet. Justitsministeren forelagde og forsvarede i Deputeretkammeret Regeringens Politik i denne Sag.

Bombay. Det har vakt en ikke ringe Oprigt, at Forstanderinden for den protestantiske Diaconissestiftelse i denne By er vendt tilbage til den katholske Kirke. Hun aflagde den katholske Troesbekjendelse i den høiærværdige Biskop af Bombay, Leo Meurins, Haand og traadte derpaa som Novice ind i Søstrene af det hellige Kors' Kloster.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 10de October. 21de Søndag efter Pintse. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (Nørrebroes Parcelvei 44): Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie.

NB. Søndagen den 10de October afholdes i Sct. Ansgars Kirke den sidste Kvartalscollect af Peterspengen for dette Aar. — 11. M. Frants Borgia, Bekj. 12. Ti. Maximilian. Mart. 13. O. Edvard, Konge. 14. To. Calixtus, Pave og Mart. 15. F. Theresia, Jomfru. 16. L. Gallus, Abbed.

Søndagen den 17de October. 22de Søndag efter Pintse. Broderskabsandagt til Marias hellige og ubesmittede Hjerte for Synderes Omvendelse.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdag Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. — I Sct. Josephs-Hospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 8¹/₄.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 41.

Søndagen den 17de October.

1875.

Indhold: Lutherdommens Indførelse i Danmark. Mit sidste Ophold i London. Kirkelige Efterretninger: Rom, Cöln, Berlin, Schweits, Essen, Tydskland, Breslau, Wiedenbrück, Irland, Englaud.

Lutherdommens Indførelse i Danmark.

.Efter P. Palladii Visitatsbog.

V.

„Den fjerde Gjerning, som eder bør at gjøre udi eders Sognekirke, skal eders Sognedegn paamine eder; det er, at I skulle synge, love og takke Gud tilsammen, Mand og Kvinde, Ung og Gammel, den ene med den anden; derfor maa eders Sognedegn intet Latin synge her paa Landsbyen, uden paa Paaske, Pintse og Juledag, at han da bekjender sin Skolegang og kan lokke Børn til Skole, og I derfor give ham Bogpenge, eller hvad vi ellers pleie af Arilds Tid at give ham om saadanne Dage; de andre Søndage og Helligdage om Aaret maa han ikke synge uden danske.“

Da Christendommen blev indført her i Norden, kunde der ikke være Tale om at synge paa Modersmaalet ved Gudstjenesten i Kirken. Imidlertid varede det ikke længe, inden man sang smukke Psalmer ogsaa paa dansk. En

Deel af dem ere optagne i de lutherske Psalmebøger, nogle andre ere andetsteds bevarede, ja endog i det nuværende Aarhundrede opskrevne ud af Folkets Mund. Rigtignok var man i det 16de Aarhundrede ikke kommet saa vidt, at de danske Viser allerede kunde synges ved selve Gudstjenesten, i det mindste var det ikke sædvanligt; de bleve sungne udenfor Kirken ved Pilgrimsgange, og hjemme ved Gilder og Gjæstebud. Møn lidt senere vilde det Samme udentvivel være skeet hertillands, som skete i de katholske Dele af Tydskland, hvor Folkesangen paa Modersmaalet stod paa et temmelig høit Trin. Thi allerede dengang havde man, som sagt, saa smukke danske Sange, at Reformationen ogsaa paa dette Omraade næppe har været et Fremskridt.

Ved at indføre den danske Sang mødte Palladius en dobbelt Vanskelighed hos Folket, hvilket ikke vilde synge i Kirken, for det første, fordi de dertil holdt alt for meget af den latinske Choralsang, der, som bekjendt, i høitidelig Værdighed overgaaer al anden geistlig Musik; for det andet, fordi de nye lutherske Viser og Psalmer vare langt fra at være opbyggelige. Dr. L. Helweg siger med Rette: „Dersom man vilde drage den Slutning, at vi i de nye Kirkepsalmer maatte finde det Bedste af hine Tidens Digtekunst, saa vil man føle sig skuffet. Der var ingen af de reformatoriske Præster, der kunde magte den ægte dybe Psalmetone.“ *) Paulus Eliæ — og hans Vidnesbyrd staaer ikke alene — skriver: „Deraf, fromme Læser, kan Du selv befinde, hvad Forbedring der kommer af den danske Sang, hvoraf vi formærke Raab og Skraal at være formeret, men aldeles ingen Gudelighed**).“

Efter disse Bemærkninger vil nu Læseren være i Stand til at vurdere Palladii ovenanførte Ord. Han forbyder overhovedet at synge Latin, men tillader det dog tre Gange om Aaret, og hvorfor? Den ene Grund er, at

*) Den danske Kirkes Hist. til Ref. II., 826.

***) P. Eliesen, danske Skrivter, 493.

„Degnen kan bekjende (o: bevise) sin Skolegang og lokke Børn til Skolen“ — en i Sandhed besynderlig Grund! den anden at „I derfor give ham, hvad I ellers pleie af Arilds Tid at give ham om saadanne Dage“. Hør høre vi altsaa til vor ikke ringe Forbauselse, at udi „denne klare Evangelii lyse Dag“ skulde der ikke mere synges Latin, men erlægges Betaling for Kirkesangen paa de tre største Høitidsdage! Vi have derhos allerede ovenfor (S. S. 481) hørt, at „saa Mange blive borte o: at Folket ikke fandt Smag i den nye lutherske Liturgi, men at de „kom bedre“ til den gamle Gudstjeneste, da der blev sunget og bedet paa Latin. Kan man saa endnu tvivle om den danske Almues Mening om denne Sag?

Imidlertid var det ikke for Palladius den vanskeligste Deel af hans Opgave at forbyde Latin; langt vanskeligere synes det at have været — at bringe Folk til at synge de nye danske Viser i Kirken. Derfor tager han alvorligt fat paa Sagen og siger ligefrem, at det er en Pligt: „Thi Skrivten befaler det: Synger (siger St. Paul) hellige Psalmer, Hymner og aandelige Sange!“ Han henviser til „de smaa Fugle, der flyve her ude, de gjøre lige det Samme efter Guds Befaling, hine delige Natteger, Lærker, Stillidser, Støre, Drosseler, Solsorter, Papegøier og andre“.

Imidlertid vidste Palladius nok, at disse Henviisninger ikke vilde være tilstrækkelige til at overvinde Folkets Modstand; derfor slutter han paa en kraftigere Maade sin Formaning: „Min kjære Kvinde lille og Mand med! Kan du synge udi dit Gildehuus, Gjestebud og Barsel og du forsmaaer at synge udi din Sognekirke? Var det ikke værd at ønske af Gud, at din Mund kom ved dit Øre at sidde, at man kunde see, at Gud havde vel hævnnet sig over dig; det var jo tusinde Gange bedre, at din Tunge var raadnet op i din Hals og du laa nu længe siden her nede i denne Kirkegaard, end du skulde længere staae herinde og bespotte Gud som Sviin og Kør, der ikke kunne synge.“

Den femte Gjerning er at give de Fattige udi Kirken Biskoppen anbefaler her med de meest indtrængende Ord at „tænke paa, at der her er fattige Folk udi Sognet, som have din Almisse Behov, fattige Huusarme, fattige Gadehuus Mænd og Kvinder, som have hverken at bide eller at brænde osv.“

Vi troe næppe, at det i de katholske Tider havde været nødvendigt at bruge saa indtrængende Ord for at anbefale Omsorg for de Fattige; thi Allen bemærker om disse Tider med Rette: „Goddædighed var et smukt Træk i vore Forfædres Charakter. Den hjælpeløse Fattige, den Gamle og Svage, den Syge og Vanføre, det forældreløse Barn led ikke Nød og savnede ikke Pleie og Understøttelse . . . Det var fornemmelig gennem Geistligheden og geistlige Stiftelser, at Godgjørenheden udøvedes, men det var Folket i det Hele, som med mildt Hjerte gav Midlerne dertil.“*) At det imidlertid strax efter Lutherdommens Indførelse blev værre, langt værre, derfor leverer os Palladius selv et uigjendriveligt Beviis. Han siger S. 65: „At mange lide nu større Fattigdom og Armod, end de gjorde nogen Aar siden, og det vil ikke saa vel frem med dem som tilform, det skyldte de ny Lærdom for, som her er kommen, som de kalde ny Lærdom, fordi de kunne ikke see længere end til Natten, og at Vand er Vand, som en Ko kan ogsaa see. Og de arme formaledidede Stympere ville ikke vide, at det er en gammel Lærdom, medens det Skarn, de efterfølge: om Helgeners Paakald og Munke Fasten, er en ny og ikke en gammel Lærdom. De ti Guds Budord bleve først indskrevne udi Adams og Evæ Hjærte (det gaer fast paa sex tusinde Aar siden), og siden udi to Steentavler med Guds egen Finger. Vor hellige Tro er jo uddragen af de evangeliske Historier udi det ny Testamente. Christus lærde os selv Fader vor; han indstiftede jo selv de to

*) De tre Nord. Rig. Hist. IV. I. 239.

høiværdige Sacramenter til den Brug, som de bruges nu udi. „Hvad er her nyt iblandt?“

Vi tillade os her et lignende Spørgsmaal: At Troen alene gjør salig, at Paven i Rom, Christi sande Statholder paa Jorden, er Antichristen, at Christus ikke har indstiftet syv hellige Sacramenter, at den h. Messe ikke er et sandt og helligt Offer i den nye Pagt — hvad er her nyt udi? — Svaret maa vel her blive — Alt!

Men — Biskoppen holder mere af at springe alle disse ubeleilige Spørgsmaal over og giver Sagen en anden Vending:

„Dog skal den nye Lærdom have Skyld, og dermed ville Mange bedække deres Hykleri og Skalkhed og lære enfoldige Folk disse Ord at sætte imod deres Sognepræst: Ja, siden vi lode af at faste og bede til de Hellige, siden vi ikke maatte lide Munke, da gik det os aldrig vel. Saadant maae gode (lutherske) Christne høre af hine Gudsords Skjændere og hine Hykleres og Munkes Tilhængere. Men vi ville lade Hyklere og Skjendegjester være Skjendegjester; gode christne Folk skulle vide, at det salige Guds Ord, som nu prædikes rent og klart udi Danmarks Rige, er ikke Aarsag hverken til Folkets Ondskab og ei heller til deres Armod og Usselhed. (Det staaer altsaa fast: ikke blot de Fattiges Armod, men Folkets Ondskab var nye Fremtoninger, der skreves paa det nye „Evangeliums“ Regning!) Men dette er Sagen, at de ikke ville lyde Ordet, ei heller give det Magt og ei heller handle med deres Næste og de Fattige, som dem bør at gjøre; de ville ikke stoppe deres Fingre til de fattige Folks Blok, naar de komme ind ad Kirkedøren, som de gjorde for Saltekarret og til Stænkestenen (en spottende Hentydning til Vievandskarret). De ville nu Intet lægge paa de Fattiges Tavle, som de lagde overflødig nok paa Munke Altre“. D. v. s.: Under Pavedømmets Mørke gave de overflødigt nok baade til de Fattige og til Munkene, men „udi denne klare Evangelii lyse Dag“ ikke engang det Nødvendige til de

Fattige — et alt andet end glædeligt Beviis for Lutherdommens nye Velsignelser! „De ville nu ikke føde deres Sognepræst og deres Sognedegn, som hver især tilforn fødte en Alterpræst og mange andre Sager, som er langt at opregne, med et Ord sagt: hvad Gud vil have frem, det ville de have tilbage.“

Den Talemaade, Palladius her bruger, siger i Sandhed Meget! Hvad Gud vil have frem — d. v. s. hvad Kong Christian III. og Palladius med ham ville have frem — det vilde det katholske Folk ikke have frem, men have det Gamle tilbage. „Hvor bitre imidlertid allerede dengang — altsaa kun fire Aar efter, at Kong Christian havde ladet de katholske Biskopper fængsle og afskaffet den katholske Religion — de Frugter vare, som de Fattige fik at høste af den nye Lære, det bevidner Palladius selv, naar han S. 58 tilføier de forfærdelige Ord: „Spøris det nogen Tid her i Sognet, at Nogen enten fryser eller sulter ihjel her hos eder af de Fattige og Huusmænd, da er det et vist Tegn til, at Gud vil forbande og fordømme eder alle sammen.“ Umiddelbart til denne Trudsel knytter han den i hans Mund mærkelige Formaning: „Seer nu til, hvorlunde I elske de Fattige! Hver vælg sig sin Lazarus, der kan siden tage hannem udi Himmeriges Rige igjen, for han haver beviist sin Tro(!) dermed.

Hvilken mærkværdig Forandring, at den „første evangeliske Biskop“ seer sig nødsaget til at omtale saadanne Grueligheder, ikke i store Byer, men paa Landet og i Landsbykirker. Imidlertid er det en bekjendt Sag, at ikke blot i Danmark, men ligeledes i Tydskland de Fattige strax fik at smage disse nødvendige Følger af den nye lutherske Lære, og hvorledes kunde det være anderledes? Thi vor Herre Jesus Christus har ikke prædiket, at vi alene ved Troen skulde blive salige, men sagt, at han engang vil dømme Enhver af os efter vore Gjæringer og især efter vore Kjærlighedsgjæringer mod vor Næste. Han har lovet, at Enhver, som giver En af disse Ringe ikkun et Bæger koldt Vand at drikke, ikke skal miste

sin evige Løn; han har truet med, at han engang vil sige til dem, som ikke have øvet disse gode Gjæringer: Gaaer bort fra mig, I Forbandede; thi jeg var hungrig og I have ikke givet mig at spise o. s. v. Derfor var ogsaa virksom Kjørlighed til vor Næste den første Frugt, som Christi sande Evangelium bar i Verden, saa at Jøder og Hedninger bleve forbausede og udraabte: „Seer, hvorledes disse elske hverandre!“ Den katholske Kirke vedblev at prædike Christi Lære om de gode Gjæringers Nødvendighed mod Alle især mod de Fattige, og derfor maa Palladius selv fortælle os, hvorledes de Fattige her-tillands bejamrede Kirkens Fald og Ødelæggelse.

Under Luthers „nye Evangelium“, at Troen alene gjør os salige, visnede strax Christendommens skjønneste Blomst, Kjørligheden til de Fattige, i alle Hjerter, og de ulykkelige Fattige sukkede høit: „Siden vi lode af at faste og bede til de Hellige, siden vi ikke maatte lide Munke, da gik det os aldrig vel!“ (Fortsættes.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Paa den h. Faders Befaling blev der holdt et høitideligt Requiem i Kirken St. Maria in Transpontina for den myrdede Præsident af Republiken Ecuador, Garcia Moreno, der altid havde viist den h. Stol den største Ærefrygt og Hengivenhed. Monsignore Marinelli holdt Høimessen, og Pavens Prælater assisterede.

Cöln. Den 1ste Octbr. maatte Ursulinerinderne forlade deres Kloster, hvilket i to samfulde Aarhundreder havde underviist katholske Pigebørn og især Døttre af de første Familier i Byen. Dette ærværdige Kloster var blevet forskaanet selv af de tøilesløse Republicanere under den første franske Republik, men det skulde ikke finde Naade for de nuværende Culturkæmpers Brutalitet. De

fromme Søstre maatte lade hele deres betydelige Eiendom i Statens Hænder, og Politiet undersøgte nøiagtigt deres Kufferter, saa de ikke turde tage Andet med end deres Klæder. Den ældste Søster, Ursula Vill, af en ældgammel Familie i Cöln, tæller allerede 93 Aar og har i mere end 70 Aar indviet sig til Pigers christelige Opdragelse. Da hun allerede i fem Aar er sengeliggende, maatte hun bæres til Jernbancn. Hendes Disciple, deriblandt Damer paa 50, 60, 70 Aar af de meest ansete Familier, strømmede sammen for at ledsage hende; og denne rørende Afsked havde samlet en saa stor Mængde Mennesker paa Veien til Stationen, at Vognene ikke kunde komme igjennem. Den gamle ærværdige Søster havde i 70 Aar ikke været udenfor Clausuren; men hun vilde drage med til Holland, for at blive sit hellige Løfte tro og for at kunne dø midt iblandt sine kjære Medsøstre.

Berlin. „Voss. Ztg.“ bringer efter officielle Kilder den Meddelelse, at der i Berlin i det sidst afvigte Aar er fængslet 19,000 Personer for Drukkenskab i Forbindelse med lovstridige Handlinger, deriblandt 8,234 Fruentimmer, og for simpel Drukkenskab 15,746 Personer, deriblandt 6406 Fruentimmer. Denne Forvildelse af det kvindelige Kjøen er unægteligt et af Tidens sorgeligste Tegn.

Schweits. Den gammelkatholske Skandale i Jura-districtet bliver dyr. Det er nu blevet fastslaaet, at Berner-Regeringen hidtil har betalt af Statskassen ikke mindre end 124000 Fr., hvilke, som det protestantiske „Conservative Correspondenzblatt“ i Bern skriver, i mindre end et eneste Aar ere betalte for de udenlandske, Jura paanødte Statspræsters Reiser, Diners, Mobilier etc. — af de Skatter, som ere udpressede af vort Berner Folk.

Essen. Man skulde have troet, at vore daarlige Forhold paa det industrielle Omraade vilde gjøre vore Cultur-kæmpere lidt forsigtige, for at de ikke selv skulde forøge de fattige og nødlidende Arbeideres trange Kaar. Men der synes slet ikke at være Tale herom. Vore fortræffelige Søstre af den h. Franciscus er det blevet forbudt for Fremtiden at fortsætte deres Collecter, som de afholdt hver Maaned for at kunne bespise og pleie de fattige Syge.

Tydskland. „Germania“ bragte under 9de September en Meddelelse om den af tydske Pilgrime paatænkte Valfart til Lourdes, hvorfra man seer, at den nationalliberale Regeringspresse forgjæves har bestræbt sig for at forhindre samme, og, da dette ikke lykkedes, har gjort

sit Bedste for paa sædvanlig Viis at mistænkeliggjøre deres Motiver. Man udsprede nemlig først i Pressen Rygter om, at „denne af Grev Stolberg organiserede Manifestation“ var definitivt opgivet; men da franske Blade og Telegrammer bragte Efterretninger om det stedse voxende Antal af de allerede til Paris indtrufne tyske Pilgrime, fortalte man Publicum, at de Valfartende, saasomt de befandt sig paa fransk Jord, fornægtede deres Nationalitet og gave sig ud for Belgiere eller andre Landes Borgere. „Germania“ stempler den først omtalte Usandhed som en Dumhed, og den sidste som en tendentiøs Malice, eftersom det egenlige „Motiv“ for denne „Manifestation“ netop ligger i den Vægt, som de Valfartende lægge paa det Factum, at den kirkelige Enighed er hævet over alle nationale Forskjælligheder. De tyske Katholiker vilde ved denne Handling vise, at de have de samme religiøse Interesser, som deres franske Troesbrødre, og at de just derfor vilde vise Verden, at de som Christne føle sig frigjorte for det Nationalhad, hvorved en stor Deel af deres Landsmænd have paadraget sig alle virkelig christelige Menneskers Uvillie. Til Beviis paa, hvor langt de tyske Pilgrime ere fra at ville skjule deres Nationalitet, anføres den Kjendsgjerning, at de medbringe en meget kostbar og med ualmindelig Kunstfærdighed broderet tydsk Fane, der er bestemt til, blandt de mange andre lignende Gaver, at opbevares i Kirken i Lourdes, til et blivende Minde om deres Nærværelse.

Breslau. Det viser sig mere og mere, at de preussiske Culturkæmpere udstøde det samme Skrig imod de katholske Geistlige, som Jøderne tilraabte Pilatus imod vor guddommelige Frelser: „Vi have en Lov, og efter den Lov maa han døe!“ Var Sagen ikke saa alvorlig, saa kunde man nok fristes til at more sig over den tykke Vankundighed i katholske Ting, som protestantiske Dommere lægge for Dagen. Vi skulle anføre et Exempel herpaa: En katholsk Præst var stævnet for Retten, fordi han skulde have gjort sig skyldig i en Lovovertrædelse, idet han havde læst en stille h. Messe. Underretten frikjendte ham, fordi en stille Messe ikke er en Embedsgjerning og derfor ikke er forbudt af Mailovene. Men anderledes Statsadvocaten; han appellerede til Appelretten og denne idømte „Forbryderen“ en Mulct. Med hvilken Ret? Nu kommer det Latterlige! Retten motiverede nemlig sin Kjendelse saaledes: „Indstævnte har udentvivl ud-

øvet en Embedsgjerning, fordi han havde iført sig en Messedragt.“ Havde disse høvise Herrer spurgt et katholsk Skolebarn tilraads, saa havde de uden Vanskelighed kunnet komme paa det Rene med, at en katholsk Præst aldrig læser en Messe, heller ikke tør læse den uden at være iført en Messehagel.

Wiedenbrück. Den 17de August om Morgenen, bleve Frugterne i den derværende Klosterhave solgte paa det Offenliges Vegne. Ingen Borger af Byen havde indfundet sig, fordi de ikke vilde besmitte deres Samvittighed med ranet Kirkegods. Kun Jøder fra den nærliggende By Rheda og et Par berygtede Fruentimmer vovede at hjælpe Preusserne af med deres sacrilegiske Bytte. Man seer heraf, hvad Kaholikerne og selv mange ærlige Protestanter dømme om Bismarcks og hans trofaste Trælles, de Nationalliberales, Ret til at berige sig med det katholske Kirkegods.

Irland. Den allerede for tre Aar siden bebudede Nationalsynode for Irlands katholske Kirke aabnedes den 31te August dette Aar i Maynooth. Cardinalærkebiskoppen af Dublin udstedte den 2den Juli Indbydelsesskrivelsen i hans Egenskab som den af den hellige Fader til Synodens Præsident udnævnte apostoliske Delegat. Irland er nemlig deelt i fire Kirkeprovincer; og, kan end enhver enkelt Metropolitan forsamle sine Suffraganbiskopper til en Provindsialsynode, saa kan Fuldmagten til at samle alle Irlands Biskopper til en Nationalsynode kun meddeles af den hellige Stol. Synoden skulde egenlig have været aabnet den 17de August, men blev udsat paa Grund af O'Connells høitidelighederne. Maynooth, hvor Forsamlingen holder sine Møder, er Irlands gamle bekjendte Generalseminar, hvor Candidater fra alle Irlands Dioceses — i Gjennemsnit 500 — forberede sig til at indtræde i den geistlige Stand; det ligger i Ærke-dioceseset et Par Mil fra Dublin.

Paa Aabningsdagen vare alle irlandske Biskopper — med Undtagelse af Biskoppen af Sherry — nærværende; den ligeledes ved et Tilfælde forhindrede Biskop af Childare repræsenteredes af sin Coadjutor. Antallet af Prælater med afgjørende eller besluttende Stemme (vox definitiva) beløb sig til syvogtyve, foruden tyve med raadgivende Stemme (vox consultativa). Til de Sidste hørte desuden Forstandere for religiøse Ordener, Medlemmer af Domcapitlerne, Theologer, Canonister og Synodens Functionærer. Høitidelighederne aabnedes med en stor Pro-

cession igjennem Collegiets prægtige Haller, og den lange Række sluttedes af Cardinalærkebiskoppen med en Assistent. Den paafølgende Høimesse „de Spiritu sancto“ celebreredes af Cardinalen. Choret dannedes af de tilstedeværende Geistlige, der udførte den i Regensburg adopterede gregorianske Chorsang. Efter Messen holdt den ærværdige gamle Biskop af Dromore Dr. Leahy (af Dominicanerordenen) en kort Prædiken over 2 Timoth. 4, 2.

Denne Synode er den anden, der i Løbet af 700 Aar siden Englændernes Invasion er afholdt i Irland. Den første fandt Sted for 25 Aar siden, ogsaa under Cardinal Cullens Forsæde, som dengang var Ærkebiskop af Armagh. Af de dengang nærværende Prælater ere endnu kun fem ilive.

England. Det vil uden Tvivl være af stor Interesse for mange af vore Læsere at erfare Noget om den katolske Kirkes Tilstand i Indien. Derfor følge her nogle Notitser, som en apostolisk Missionær offentliggjør derom. Disse Notitser ere tagne af „Madras Katholik Directory“ 1875.

Der er 22 Ærkebiskopper og Biskopper, 2 apostoliske Præfecter samt 950 Præster i Indien. Det er for største Delen Europæere af forskjellig Nationalitet og enten Medlemmer af en religiøs Orden eller af et Selskab for udenlandske Missioner. De fleste af Missionspræsterne have deres Virkekreds i de Indfødtes Landsbyer, hvor protestantiske Missionærer paa Grund af manglende Bekvemligheder baade for sig selv og deres Familier, ikke lade sig see. Sammenligner man de statistiske Efterretninger fra Aaret 1855 med dem fra Aaret 1869, saa finder man, at de Omvendtes Tal er i stadig Tiltagende. Thi medens Antallet af de nyomvendte Voxne i Aaret 1855 kun udgjorde 3000, tæller man for Aaret 1869 allerede 5000. Samme Aar bleve ogsaa 5,225 Børn af hedenske Forældre døbt. Efterretningerne om de Omvendtes Antal for 1874 ere endnu ikke indløbne fra alle Missionærer; men Efterretningerne fra 11 af de 24 Missioner angive de Omvendtes Antal til 3,801, hvilket er et saa meget glædeligere Resultat, som de øvrige 13 Missioner sædvanlig levere et langt større Udbytte end de nævnte 11. Af christelige Skoler har man nu allerede 1,111 med 46,231 Disciple, og Skolernes Tilstand maa kaldes meget blomstrende.

London. For nogle Aar siden styrtede St. Bonifaciuskirken sammen, som var bygget for de Tydske i London.

Da disse mange Tusinder af Tydskere ikke fandt Hjælp i deres Fædreland, har Cardinal Manning taget sig af Sagen og har ladet bygge dem et nyt Gudshuus. Da Kirken for første Gang blev aabnet, holdt Cardinalen selv Prædikenen. — Ved Siden af Cardinalens anselige Bolig ligger eu stor, ikke bebygget Plads. Paa dette store Terrain, som er blevet kjøbt for 36,000 Pd. St. skal den nye Cathedralkirke for Ærkedioceset Westminster bygges, der vil blive en Pragtbygning, Mage til Domkirken i Cöln. For nogle Uger siden vare Medlemmerne af Maadeholdenheds-Foreningen, hvis Formand Cardinalen er, forsamlede paa denne Plads. Han erklærede de mange Tusinder, som her vare samlede, at han vilde begynde denne vældige Bygning ene og alene i Tilid til Gnd, da han endnu ikke havde de nødvendige Midler til sin Raadighed.

Paa Grund af Trykkeriets Flytning udkommer Søndagen den 24de October intet Nr. af denne Tidende.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 17de October. 22de Søndag efter Pintse. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias hellige og ubesmittede Hjerter for Synderes Omvendelse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (Nørrebroes Parcelvei 44): Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie. — 18. M. Lucas, Evangelist. 16. Ti. Petrus af Alcantara, Bekj. 20 O. Johannes af Kenti, Bekj. 21. To. Ursula og Lidelsesfæller, Jomfruer og Martyrer. 22. F. Margaretha Maria Alacoque, Jomfru. 23. L. Hedvig, Enke.

Søndagen den 24de October. 23de Søndag efter Pintse. (Raphael, Ærkeengel.) I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie. — 25. M. Chrysanthus og Daria, Mart. 26. Ti. Evaristus, Martyr. 27. O. Frumentius, Biskop. 28. To. Simon og Judas Thaddæus, Apostle. 29. F. Narcissus, Biskop og Mart. 30. L. Alphons Rodriguez, Bekj.

Løverdagen den 30te October er befalet Vigilie-Fastedag.

Søndagen den 31te October. 24de Søndag efter Pintse.
Søgnedagsgudstjeneste som sædvanlig.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 42.

Søndagen den 31te October.

1875.

Indhold: Lutherdommens Indførelse i Danmark. Krudtsammen-
sværgelsen. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger:
Angers, Lille. Poitiers, Preussen, Breslau, Trier, Posen,
England, Polen, Nordamerica, Aarhus.

Lutherdommens Indførelse i Danmark.

Efter P. Palladii Visitatsbog.

VI.

Efterat Palladius i den første Deel af sin Visitatsbog har talt om Kirken, begynder han i den anden Deel at tale om Sognepræsten og Sognedegnen. Kirkeværger og Sognemænd blive spurgte: „Er der nogen Brøst paa enten med eders Sognepræst eller med Sognedegn, deres Lærdom, Levnet eller Omgængelse her hos eder?”

Først om eders Sognepræst prædiker eder ikke rettelig det hellige Evangelium, Jesu Christi salige Ord, reent og klart, som en fattig Tjenestepige, dersom hun endnu kan sin Børnelærdom, da kan hun derpaa dømme, om han farer med nogen Helliges Paakaldelse eller nogen anden papistiske og Munke Lærdom og Handel enten i Prædikestolen aabenbarlig eller og udi Skriftemaal lønlig.“

Saaledes etablerede Reformationen her, ligesom i Tydskland, et nyt „evangelisk“ Inkquisitionstribunal; vi

bede Læseren om selv at dømme, hvorvidt denne luther-ske Institution kunde siges at have noget Fortrin for den spanske Inkquisition. Hele Menigheden opfordres til offentlig at vidne om deres Sognepræst ikke blot om hele hans offentlige Levnet, men ogsaa om det, han har sagt i Skriftestolen, om hvilket han efter Sagens Natur slet ikke turde udtale sig, og altsaa paa ingen Maade kunde forsvare sig.

Biskoppen slutter denne Opfordring med de Ord:

„Det er kongelig Majestæts, vor allernaadigste Herres Høimægtigheds Villie, at I skulle altid faae Guds salige Ord at høre; derfor bør eder at takke Gud, at I have saadan en Konge og Herre, som altid vil beramme eders Sjæls Saligheds Bedste, som eders Legemes Gavn og Velfærd.“

Havde Kirkeværgerne og den menige Mand Noget at anklage Sognepræsten for, saa skulde Biskoppen og Provsten undersøge Sagen og afgjøre den. Havde derimod Menigheden Intet at sige, saa anbefales dem, hvad de endvidere havde at gjøre. „Om der kunde findes en Ordgyder, Øldaare (Drukkenbolt) eller Huggebasse (en gjenstridig Person) under Høben, som vilde sætte sin Sognepræst, Sogndegn, Kirkeværger og eder selv til Rette, naar I komme til Hobe til nogen Glæds-kab og drikke en Skaal Øl med hverandre, da bør eder at gaae paa Sognekstævne og forsvare eders Kirketjenere til al Rette imod saadan en Præstehader. Og dersom I ikke kunne komme til Veie med ham, da ville I ikkun skrive mig en Brevlap til om hans Navn og Skyld, da vil jeg love eder paa min Sjæls Salighed, som min Herre og Konge har lovet mig, at han ikke skal gjøre eders Dør tiere mørk, om den blaa Taarn kan borge for ham. Thi det er jo bedre, at saadan en Djævelens Fortræder er borte af et Sogn, end hver Mand skulde komme i Klammer for hans Skyld.“

Dermed var saaledes Lutherdommens Seir sikret i enhver Menighed. Thi efterat Kongen havde lovet, at en Papirslap til Biskoppen kunde være tilstrækkelig til

at komme i det blaa Taarn: hvorledes kunde da endnu en Katholik vove at aabne sin Mund for at forsvare den gamle katholske Tro og Christi sande Kirke? Men naar saadanne Voldsomheder vare nødvendige, skulde man da endnu længere behage sig i at declamere om Oplysningens og Aandsfrihedens Seir og om Folkets Begeistring for den nye Lære?

Dernæst omtaler han Sognepræstens Embede og Opgave og giver ved denne Leilighed indirecte de forsømmelige Præster en drøi Irettesættelse, idet han slutter denne Deel af sin Tale med følgende Ord: „Denne hans (Præstens) Regel, min kjære Bonde, er den ikke svær? det er ikke at sidde og skræve (med Orlov sagt) over en Pibovn (rimeligviis en Slags Kakkelovn) og have en rød Kande ved sit Laar og saa rage sig og saa smøre sig, som Guds Gjekke Munkene gjorde.“

Mon der iblandt de sjællandske Bønder dengang have været mange, som ikke følte Uvillie over disse uværdige Ord? Det kan ikke nægtes, at der har været Misbrug og Skrøbeligheder iblandt Klosterfolk i den Tid, men hvo som læser den bekjendte Krønike om Graabrødrenes Udjælgelse maa tilstaae, at Palladius her taler som en lidenskabelig Fanatiker.

Efter Sognepræsten omtales Sognedegnen, og der fremhæves, at han ikke blot skal ringe og synge, men at hans ypperste Gjerning er at lære Børn og unge Folk Børnelærdom.

Derpaa lader Palladius først Drengene og Ungkarlene og siden efter „Pigerne og Møerne“ komme op til sig. Degnen udvælger een af dem, der først læser „Fader vor“, hvorpaa de alle tilsammen læse med Degnen „Fader vor“, „Troen“ og „de ti Budord“. Palladius takker dem for, at de „læse saa vel efter deres Sognedegn“. Han formaner dem til flittigt at komme til Degnen, men man forundres medrette over hvad han fordrer af Børnene. Man har jo altid hørt saa meget tale om den Oplysning, der pludselig efter „Pavedømmets Mørke“ skulde være kommen over

Folket, at man overraskes ved at høre, hvor ringe det hermed har været bevendt. Thi hvor hyppigt skulde Børnene komme? De som boe ved Kirken i selve Landsbyen „eengang hver hellig Dag“, naar det ringer for første Gang til Gudstjenesten. De derimod, som ikke ere i Kirkebyen, skulle i det mindste eengang om Maanedens samles i et Huus i deres egen By, „naar det er deiligt Solskin“. Det er det Hele!

Til sidst henvender „Biskoppen“ sig til de Forældre, som ikke vilde lade deres Børn gaae til Degnen, med en Tiltale, som slutter med de Ord: „Der er udgaaet til Landsting af Kongens Befaling, at Bønder skulle lade deres Børn komme til Degnen. O Herre Gud, at man skal nøde Folk til deres egen Nytte og Gavn! hvilken Blindhed maa der dog ikke være iblandt Folket!“

Palladius har unægtelig her Ret til at tale om Blindhed; men vi spørge: hvo var her blind? Maaskee hine ulykkelige katholske Forældre, hvem Samvittigheden ikke tillod at sende deres Børn til Degnen for at lade dem undervise i den nye og efter deres Overbeviisning falske Lære? Nei, dette var ikke Blindhed, det var Pligt. Men at den første „evangeliske Biskop“ paa Kongens Befaling træder Samvittighedsfriheden med Fødder og tvinger Forældrene i deres helligste og ømmeste Anliggender til at handle mod deres Samvittighed, og kalder det for Blindhed, at de ikke ville gjøre det — det maa tilvisse kaldes Blindhed, ja maaskee noget endnu langt Værre! En saa oprørende Samvittighedstvang harmonerer ligeledes kun slet med de sædvanlige Lovtaler over den aandelige Frihed, hvormed Reformationen skal have lyksaliggjort de Folk, hvilke den blev paatvungen.

Ikke mindre interessante end disse Oplysninger om Folkeunderviisningen efter Lutherdommens Indførelse, ere de, som vi ved denne Leilighed faae angaaende den lærde og videnskabelige Dannelse, thi her taler Biskoppen med saa rene og tydelige Ord, at der fra nu af ikke mere

kan være Tale om noget Fremskridt, men om et storartet Tilbageskridt.

For tilfulde at kunne forstaae, hvad Palladius siger, er det godt at erindre, hvorledes Forholdene hertillands havde været for tyve Aar tilbage. Dengang endnu var det saa almindeligt at lade Børnene søge de lærde Skoler, at Kong Christian II, der som bekjendt netop vilde fremme den lærde Skoleunderviisning, udstedte en Anordning, der efter Svannings Beretning forbød de fattige Drengene at tigge og befalede, at alle Disciple, der ikke kunde sørge for deres Kost, skulde forlade Kjøbenhavn*).

Men hvad siger nu Palladius, tyve Aar senere?

I sin „Formaning til Folket om, at de skulde sætte deres Børn til Skole“ d. v. s. til den lærde Skole i den nærmeste Kjøbstad, siger han S. 75: „Have I ikke at føde eders Børn med, lader dem ikke derfor blive fra Skolen. Lader dem føde sig selv! I saae aldrig nogen Pebling sulte ihjel, de faae deres Føde halv snarere end andre. Vi kom lettere ad vor Føde, den Tid vi gik og tiggede vort Brød for gode Dannemænds Døre, end vi gjøre paa denne Dag. Jeg gav en Pebling udi Assens Skole en dansk Hvid, for at han skulde lære mig at gaae om By og tigge Almisse, men han var ikkun min Mester een Middags Stund, siden lærte det sig selv, at jeg ikke turde der give mere ud for.

Der er halvtredie Hundrede deilige Peblinger paa denne Dag, ogsaa Bønder Børn, udi Kjøbenhavns Skole: deres Forældre hjælpe mindst til deres Føde; de faae den alligevel. Vore Forældre vare flittigere til at sætte deres Børn til Skole, skjøndt de vidste ikke saa meget af Guds Ord at sige som vi nu udi denne klare Evangelii lyse Dag.

Den Tid vi, som nu ere Klærke herinde (altsaa da Palladius var født 1503 endnu fuldstændig under Pavedømmets aandelige Mørke), gik til Skole og vare smaa

*) Allen. De tre nord. Rig. Hist. III., 2. S. 36.

Sinker, da maatte vi hen oven paa Skoleloftet; saa mange Peblinge vare der, at det var fuldt baade oven og neden: 700 udi Ribe Skole, 900 udi Roskilde Skole, ikke alene for at de skulde blive Munke og Alterpræster; Ædelfolk holdt jo ogsaa deres Børn til Skole for store Præbender og kostelige Lehn. Nu sidder der en Djævel ved Ædelmandens, Borgerens og Bondens Hjerter og holder ham derfra, at han skal ikke lade sit Drengbarn komme til Skolen, skjønt han formærker i Sandhed, at hans Barn er dertil udvalgt fra sin Moders Liv. Det gjør den lede og skændige Djævel derfor, at man snart kan fattes dem, som skulde forkynde Guds Ord, og Folk maatte komme udi Vildfarelse igjen, som de have været hertil: det leder han efter. Men gode Christne, ædel og uædel, betænke vel, hvad Gavn er i den Sag; den løse Hob lade vi rase hen, indtil de støde dem og falde, men de ville ikke lære med det Gode det, som godt og nyttigt er.“

Vi behøve ikke at tilføie et Ord: Sagen er klar, at Lutherdommens Indførelse ikke var til Gavn men til stor Skade for den lærde, videnskabelige Udvikling.

(Fortsættes.)

Politisk Overblik.

Orienteu. Skjøndt der tales meget om, at Tyrkerne ville til at „reformere“, hører Opstanden dog ikke op og vil rimeligviis vedblive at holde sig Vinteren over, eftersom Tyrkerne ikke ere stærke nok til at undertrykke den med Magt, og de Christne ikke ere godtroende nok til at opgive den blot paa Grund af Sultanens Løfter om bedre Dage og god Behandling for Fremtiden.

Spanien. Ogsaa her er Alt ved det Gamle, saavel i Nordspanien, hvor Alfonsisterne, trods alle Seiersberetninger, ikke vinde Seir, og Carlisterne, trods alle For-

tællinger om Splid og Opløsning, dog blive ved at befinde sig meget vel. Ligeledes vedvarer Opstanden paa den spanske Besiddelse i Vestindien — Cuba — ufortrødent.

Italien. Kaiser Wilhelm har da endelig bragt det over sig at besøge sin Ven Victor Emanuel i Mailand, og at det der selvfølgelig ikke mauglede paa Illumination, Taler, Middagsspisning og gjensidige Forsikringer om evig Broderlighed, behøver man naturligviis ikke at bemærke; men ikke desto mindre maa Reisen dog betragtes som mindre vellykket, idet den aabenbart fordunkles af Kaiseren af Østerrigs Besøg i Venedig i Forsommeren, og ikke har faaet nogensomhelst politisk Betydning, idet Bismarck har nægtet at reise med, hvilket af Alle opfattes som et Tegn paa, at hans Ønske om at drage den italienske Regering ind i Culturkampen er mislykket.

Tydskland. Her hersker for Tiden stor Uro i den „liberale“ Leir, idet det bliver mere og mere klart, at Bismarck nok har villet bruge de Liberale til at bekæmpe Katholikerne med og faae Mailovene vedtagne, men aldeles ikke vil indlade sig paa Indrømmelser til hine i nogenlunde „liberal“ Retning, ja endog nu gaaer saa vidt i sine Fordringer til disse hans servile Allierede, at han forlanger af dem, at de skulle vedtage en ny Straffelov, som vil ophæve al personlig Frihed i Tydskland og gjøre Politiet til hver Mands uindskrænkede Herre. De „Liberale“ ville grumme nødigt være med hertil, da de have en Følelse af, at Straffeloven let kunde blive vendt imod dem selv. Men dersom de i saa Henseende kunde faae nogle betryggende Løvter om, at det for Eftertiden kun skulde gaae ud over Katholiker og Socialdemocrater og andre „Rigsfjender“, vilde de vistnok ved denne Leilighed sige Ja og Amen og træde deres Program og deres Grundsatninger under Fødder med sædvanlig Frimodighed, hvis de ikke vare betænkelige ligeoverfor Befolkningen. Der hører nemlig altid et meget fint Regnestykke til at finde ud af: hvorlænge den Deel af den tydske Vælgerbefolkning, der stemmer paa de „Liberale“, vil blive ved at lade sig narre med bare Culturkamp, og det er begribeligt, at det særlig i dette Øieblik volder de Herrer „Liberale“ en Deel Hovedbrud.

I **Baiern** er den parlamentiske Krise, som det synes, foreløbig afsluttet. Efter at Folkekammerets Fleertal havde vedtaget Mistillidsadressen til Ministeriet, har Kongen nemlig nægtet at modtage Ministeriets Dimission, og

ladet en ukontrasigneret kgl. Haandskrivelse herom offentliggjøre, hvori han hævder, at hans Ministerium har varetaget Landets Bedste, og at han har fundet de Udtalelser, der ere faldne under Adressedebatten, fra Fleertallets Side, anstødelige. Herpaa er Kammeret blevet hjemsendt. En Opløsning vil maaskee følge efter. Inden Nytaar maa i alle Tilfælde Landdagen samles paany, da Regeringen i modsat Tilfælde vilde komme til at staa uden den til Skatteopkrævningen fornødne Bevilling.

Kirkelige Efterretninger.

Angers. „Kölnische Ztg“ melder herfra: 6 fromme Katholiker have givet de nødvendige Pengemidler til at stifte 6 Lærestole i det herværende juridiske Facultet. Enhver giver 80,000 Fr., altsaa i det Hele 480,000 Fr.

Lille. Til det Universitet, som der skal oprettes, have Præsterne forpligtet sig til et aarligt Bidrag for 10 Aar, og de have allerede nu overgivet Cardinal-Ærkebiskoppen den betydelige Sum af 570,000 Fr., hvortil kommer et lige stort Bidrag fra Dioceset Arras. Cardinalen selv har tegnet sig for 10,000 Fr. for det indeværende Skoleaar. Dertil ventes endnu et betydeligt Antal Bidrag fra Folkets Side.

Poitiers. Hr. W., en Præst, som er mange af vore Læsere vel bekendt, har tilskrevet os Følgende: De husker vel, at der ofte er blevet talt om en vidunderlig Begivenhed, som i Aaret 1826 skal have tildraget sig i Landsbyen Migné, hvor et stort Kors ved Slutningen af en Folkemission skulde være seet paa Himlen. Jeg havde hyppigt læst og hørt derom, men jeg vidste ikke, hvor denne Landsby laae. Tilfældigviis hørte jeg nylig, at den kun laae en Times Vei fra Poitiers, og jeg gav mig strax paa Veien. Ikke langt fra Landsbyen mødte jeg en Olding, det var en Bonde. Jeg spurgte ham, om han havde været i denne Prædiken? Han svarede: „Jo tilvisse! Jeg har selv været en af de Ungkarle, der bare vort

Missionskors (d. v. s. det Kors, som ved Slutningen af en Mission bliver velsignet og baaret omkring i Procession). — „Har De seet Korset, som siges at være kommet tilsyne i Luften?“ — „Ja naturligviis, saa klart som jeg seer Dem.“ Han fortalte, at Korset saaes imellem 100 til 200 Fod over Jorden, omtrent 40 Fod langt og Tverbjælken 8 Fod bred, Alt i de skjønneste Proportioner, Kanterne skarpt afhuggede; dets Farve var sneehvid. Det var i December Maaned, Himlen fuldstændig skyfri, Klokken var 5 om Aftenen, og Synet varede en halv Time og saaes endnu i Luften, da Folket dybt grebet gik ind i Kirken for at takke Gud. Der var 2—3000 Mennesker tilstede. Den ene af de to Missionspræster er død for nogle Aar siden som Sognepræst her i Poitiers.

Jeg tilføier endnu en besynderlig Omstændighed. Den berømte Kirkepsalme: „Vexilla regis“ er digtet her i Poitiers af Venantius Fortunatus, i Anledning af, at den h. Radagundis, som var født i Thüringen, men deugang levede her som forskudt Dronning, paa en høitidelig Maade lod en Partikel af det h. Kors afhente. Psalmen begynder som bekyndt med de Ord: „Vexilla regis prodeunt, fulget Crucis Mysterium“ d. e. Kongens Banner drager frem, nu straalere Korsets Hemmelighed. Toget mødte Reliquien efter Historiens Vidnesbyrd paa den første romerske Station og kyndige Historikere forsikre, at den første romerske Station netop har været i Migné. Et mærkværdigt Sammentræf!“

Preussen. Midt under „Culturkampen“ komme nye Klager frem over Mangel paa Lærere; allerede i Aaret 1874 var der i hele Preussen af 52,043 Lærerpladser ikke mindre end 3,616 ubesatte.

Breslau. Vor Fyrstbiskop Heinrich Förster er den 6te October af Domstolen i Berlin erklæret for afsat. Den høiærværdige Herre har allerede for nogle Uger siden taget sin Bopæl paa Johannisberg Slot, der tilhører ham og ligger i Østerrig. Da Fyrstbiskoppen tillige er Biskop over en Deel østerrigske Undersaatte, saa bliver det et Spørgsmaal, om den østerrigske Regering anerkjender denne Dom eller ikke.

Trier. Vor høiærv. Biskop er opfordret til inden 8 Dage at betale den betydelige Sum af 91,350 Mark, fordi han ikke har besat alle de saakaldte Succursalsogne i Dioceset.

Posen. Kredsretten har dømt Domherre Kurowsky

til Fængselsstraf paa to Aar, fordi han ansees for at være den hemmelige Delegat. Denne værdige Mand forsvarede sig ene ved at sige, at han ikke kan vedkjende sig Domstolens Competence i denne Sag.

England. Marquien af Bute har indrømmet Rectoren for det katholske Universitetscolleg, Msr. Capell, sin prægtige Familiebesiddelse i Cardiff for Underviisningsformaal.

Polen. I Podolien er en Sognepræst vendt tilbage til sin Menighed, som tør kaldes en Martyr for Skriftemaalets ubrødelige Hellighed i den katholske Kirke. For 15 Aar siden havde han i Sacristiet skriftet en Mand. Før end denne forlod Sacristiet, efterlod han et Klædningsstykke, som havde Blodpletter; det havde tilhørt en Mand, der var bleven myrdet. Da man fandt det i Sacristiet, blev Præsten stevnet for Retten, og da han ikke vilde navngive Manden, som han alene kjendte fra Skriftestolen, blev han dømt til Bjergværksarbeide i Siberien. Men Herren vaagede over sin trofaste Tjener. Morderen blev syg, og paa Dødssengen tænkte han paa den ulykkelige Sognepræst i Siberien. Han tilstod sin Forbrydelse. Strax blev Præsten frigiven og paa en høitidelig Maade indsat i sit gamle Embede.

Nordamerica. I Greenbay (Wisconsin) har den tyske St. Mariæ-Menighed besluttet sig til at bygge en ny Cathedralkirke. Omkostningerne ville beløbe sig til 60,000 Dollars. I Syd-Brooklyn have Katholikerne kjøbt en Baptistkirke for 12,000 Dollars.

Aarhus. I Søndags, den 24de October, indviedes den herværende nye katholske Skolebygning med tilhørende Capel, af Hs. Høiærværdighed Hr. Præfect Grüder. Den nævnte Bygning ligger tæt ved Bauegaarden og er meget smuk. tre Etager høj og opført af røde Steen i en ædel og alvorlig Rundbuestil; den udgjør dog kun det første Led i et større Complex af Bygninger, der foruden en smuk og temmelig stor Kirke skal indeholde adskillige andre for den derværende Missionsstation nødvendige Lokaler. Det nuværende Capel er saaledes kun provisorisk og vil senere blive omdannet til mindre Værelser, men indtager for Tiden omtrent hele den underste Etage i Huset; ved Hjælp af en Række smukt decorerede Buer, som bære Loftet og Skillerummene ovenover, har Bygmesteren forstaaet at give det Hele et smukt kirkeligt Præg, som yderligere vil forhøies derved, at de buede

Vinduer om kort Tid ville blive udfyldte af malede Transparenter, med Helgenbilleder og andre kirkelige Sujetter. Alteret og Choret indtager Pladsen ovenfor den sidste Bue og adskilles fra den øvrige Deel af Capellet ved en meget skjøn Communionbænk af udskåret Egetræ med forgyldte Navnetræk; paa Væggene hænge en Række Korsveibilleder i smagfulde Egetræesrammer, og paa hver Side af Choret staae to farvede Statuer af den hellige Jomfru og den hellige Joseph. Høitideligheden begyndte Kl. 9^{1/2}; foruden de Herrer Geistlige i Aarhus være flere Præster fra Sjælland og Jylland tilstede. Under Høimessen, som Præfect Grüder læste, mindede denue i et kort Foredrag de Tilstedeværende om den store Betydning, denne Dag havde for Aarhus By, hvor den h. Ansgars Værk, efter flere Aarhundreders frodige Blomstren, i det 16de Aarhundrede var blevet ødelagt med Vold af den saakaldte Reformation, saa at det nu var tre Hundrede Aar siden at Christi Lære var blevet forkyndt og Sacramenterne retteligen forvaltede i denne By. Særligen gjaldt dette om Confirmationens h. Sacrament, som idag for første Gang i 300 Aar vilde blive meddeelt siden den katholske Biskop Ove Bildes Dage. Efter Høimessen modtog derpaa 14 Medlemmer af den derværende Menighed dette h. Sacramente af Præfect Grüders Haand, hvorved Formiddagsgudstjenesten endte. Om Aftenen Kl. 6 var Andagt med Sang, som sluttede med den sacramentale Velsignelse. Hs. Høiærværdighed Præfecten prædikede her og indskærpede de Tilstedeværende navnlig Betydningen af de to Ord: „beed og arbeid“ i et beaandet og ildfuldt Foredrag, der paa Alle gjorde et dybt og alvorligt Indtryk. Saavel denne Aftenandagt som Formiddagsgudstjenesten overværedes af en stor Mængde Mennesker, omtrent saa mange som Capellet kunde rumme, idet ikke blot Menighedens egne Medlemmer, men ogsaa Katholiker andetsteds fra og mange af Byens protestantiske Indbyggere vare tilstede. Hvad der særligt forhøiede Gudstjenestens høitidelige Charakter, saavel om Morgenen som om Eftermiddagen, var den smukke Sang, som udførtes af den katholske Sangforening fra Fredericia, der var reist derfra Kl. 2 om Natten for at kunne bidrage sit til denne betydningsfulde Fest, og hvis Sangnummere, navnlig det sidste Magnificat, blev overordenligt gripende og stemningsfuldt udført. Denne den katholske Sangforenings frivillige Offerberedvillighed fortjener saa meget mere at fremhæves,

som dens Medlemmer, Herrer og Damer, først kunde komme tilbage til deres Hjem om Natten Kl. 3, og saaledes tilbragte saanfulde 24 Timer uden Hvile, for at kunne deeltage i denne Dags Høitidelighed, der næppe vil glemmes saa snart igjen af de Mange, som vare tilstede ved samme, og med Guds Hjælp vil danne Begyndelsen til et rigt og velsignet Arbeide; derfor borger ogsaa navnlig den fremragende Dygtighed og utrættelige Energi, hvormed Menighedens Præst, Hr. Pastor Stræter, har ledet, saavel det omtalte Bygningsforetagende som Missionens Anliggender i det Hele i de to Aar han har forestaaet samme.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 31te October. 24de Søndag efter Pintse.** — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (Nørrebroes Parcelvei 44): Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie.
- Mandagen den 1ste November. Alle Helgeners Fest.** I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 5 Vesperandagt, efter hvilken den fjerde Bodspsalme „Miserere“ afsynges. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Aften Kl. 8 Festandagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie.
- Tirsdagen d. 2. November. Alle Sjæles Dag.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 stille Messe. Kl. 10 høitidelig Sjælemesse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 høitidelig Sjælemesse. — S. O. Hubertus, Bøkj.; Kl. 8¹/₄ Messe for Ansargariusforeningen. 4. To. Carl Borromæus, Biskop. 5. F. Zacharias og Elisabeth. Kl. 8¹/₄ Messe for Medlemmerne af Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7¹/₂ Aften Broderskabsandagt. 6. L. Leonard, Abbed.
- Søndagen den 7de November. 25de Søndag efter Pintse.**
- Søgnedagsgudstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. — I Sct. Josephs-Hospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 8¹/₄.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 43.

Søndagen den 7de November.

1875.

Indhold: Lutherdommens Indførelse i Danmark. Krudtsammen-
sværgelsen. Politisk Overblik. En gammel Historie.
Kirkelige Efterretninger: New-York, Ecuador.

Lutherdommens Indførelse i Danmark.

Efter P. Palladii Visitatsbog.

VII.

Om Sognepræstens og Sognedegnens Underholdning læse vi S. 78 Følgende: „Her lader jeg først oplæse for dem, hvad kongelig Majestæts Ordinants indeholder om Tiende og Degne Redsel . . . og at Ingen maa have derfor det fra dem (d. e. unddrage dem det), uden det vil bekomme dem, som det bekommer en Hund, naar han æder Græs: han spyer det op igjen (med Orlov sagt) og bliver til Voer og Blod og Pokker og kommer paa deres Legeme at sidde, dersom de æde en andens Brød og ikke deres eget. Naar hver haver sit, saa haver Djævelen Intet, pleier man at sige. Saa gjør jeg deene Formaning til Folket med disse efter følgende Ord: Det er nu Kongens Befaling og hvis det ikke var hans Naades Befaling, da er det jo Guds Befaling til sit Folk, at de skulle tiende retfærdelig af Korn og Kvæg. Vor Herre

Christus siger os selv, at en Arbejder er sin Løn og Mad værd Ja kommer der en Piber (Musikant) til dit Bryllup, han vil ikke engang lade sig nøie med Mad og Drikke for sit Arbejdes og Gjækkeries Skyld: han vil end have af Dør med sig, og den Penning sidder ikke fast i din Pung, som Piberen skal have, den skrider saa lempelig op i Haanden, imedens det søde Øl skrider ned i dig. Og da vi tale om Pibere, da vil jeg varsle dem en ny Skjorte og en ny Hudstrøg, de skulle snart faae, om de ikke lade deres ugudelige Viser om de Helliges Paakald og andet saadant udi Bryllup og Gjæstebud.“

„Nu hvad vil jeg tale mere om Pibere! Naar Hønen har skrabt, da seer hun til Kloen; saa kan ikke eders Sognepræst eller Sognedegn mere leve ved Fuglesang end andre, men ville ogsaa æde og drikke, naar de have arbeidet. Derfor maa det jo være en formaledidet Griis, Gaas, Lam, Høns, Kalv, Føl, Skjeppe fuld eller Haand fuld Korn, der vilde svige eller stjæle fra din Konge, Kirke, Sognepræst eller Sognedegn og holde dem deres Løn inde og siden brænde derfor i Helvede!“

„Skjeppe fuld eller Haand fuld“ — og derfor brænde i Helvede! hvilken rigoristisk Moral! og det siger den selvsamme Mand, der som Hovedsætning af det „nye Evangelium“ prædiker, at Troen alene gjør os salige!

Herpaa følger en Formaning til Folket om Høitiders og Hæders Offre:

„Desligeste med Høitiders Offre: tre Høitiders Dage om Aaret: Paaskedag, Pintsedag og Juledag i det mindste, efter kongelig Majestæts Ordinants. Det maatte jo være et formaledidet Menneske, der vilde blive hjemme fra sin Sognekirke paa de Dage, for det Lidet, han skulde give sin Sognepræst og Sognedegn. Dernæst de tre Hæders Offre, der have været af gammel Arilds Tid, førend vi bleve fødte til Verden, som vare Børneoffer, Brudeoffer og Kvindeoffer.“

Efter at have talt nogle Ord om Børneoffer (ved Daaben), gaaer han over til at tale om Brudeoffer. —

Tidligere havde han S. 16 udtalt sig meget skarpt mod den gamle og smukke kirkelige Brug at tænde Lys paa Alteret, fordi „der gaaer dagligen et Lys over vore Hoveder, den klare Sol, at vi endogsaa see at træde Naal her inde, om Behov gjordes, at vi tør ikke bespotte Gud med at tænde Lys, uden de havde Noget at mærke“. Han tillod dengang ikkun om Søndagen at tænde to Lys paa Alteret, dersom Nogen gik til Alters; som om de samme Lys paa andre Dage eller ogsaa flere Lys ikke ligeledes kunde „have Noget at mærke“. Da han nu S. 82 kommer til at tale om Brudeoffer, saa heder det derimod: „Naar Brud og Brudgom komme til Kirke, da maae de have to tændte Lys for dem paa deres Blussestager, og derfor staae deres Blussestager her i Kirken i det Sted, som de ugudelige Faner stode tilforn . . . Ægteskab til Hæder og Ære.“

Ved at høre ham tale om Ægteskabets Indgaaelse, blive vi pludselig overraskede med en tordnende Straffeprædiken mod Drukkenkab. „I den første Halvdeel af det sextende Aarhundrede“, bemærker Allen*) rigtigt, „var Drikfældighed overhovedet en af Tidens Skjødessynder, om den end ikke havde naaet den Grad af væmmeligt Fylder, hvortil den steeg i den sidste Deel af samme Aarhundrede og den første Halvdeel af det syttende, og ikke mindst blandt de høiere Stænder.“ Palladius giver os nærmere Oplysninger om, hvilken Høide denne sørgelige Tilstand allerede dengang havde naaet. Han tiltaler Mandfolkene og siger 86: „Nu vil jeg spørge dig ad, med hvad god Samvittighed kan du eller tør du sidde i Ølkonens Huus i Kjøbstaden eller paa Landsbyen og slemme og demme saa meget i din Hals (med Orlov sagt), at din fattige Hustru og Børn skulle sidde hjemme og drikke Valle og Vand for det igjen? Hvem kan du faae i al Verden, dig bør heller at drikke med, end med din Hustru og Børn? Drikker du en Broder Drik, da und dem

*) De tre Nord. Rig. Hist. IV., 1. S. 236.

en Søsterdrik med dig udi Jesu Navn! Saa er du hjemme til dit eget, saa har du dit Hoved heelt, saa har ingen slaaet dig ihjel i Ølkonens Huus, og du har ingen slaaet ihjel, saa ere ikke dine Heste løbne løbske med Vognen, saa ere Arme og Been ikke sønder paa dig, saa behøver du ikke at lede dine Heste og din Vogn op den anden Dag, saa har du ikke væltet i Mørke og Mulm og styrtet Halsen i Sønder paa dig, saa kan du gaae udi din Seng, naar du har fanget en Skaal Øl over din Tørst.“

Altsaa endnu en Gang: „en Skaale over Tørst“; men hvor kan vel den „første evangeliske Biskop“ have fundet disse „evangeliske“ Bevæggrunde i den h. Skrivt? Han slutter denne mærkværdige Formaning, idet han tilsidst endnu engang tordner mod en „Øldaare“ med følgende modbydelige Ord S. 87:

„O du Ormekrop! du faaer end alligevel nok: der skulle Tudser og Padder krybe ind ad Munden og ud af Næsen og Øine paa dig og æde ud igjen det, som du saa slemmer op i din Hals. Og saa vil det gaae dig (uden du retter og bedrer dig), at naar din Hustru og Børn gaae ind i Himmeriges Rige paa Dommedagen og blive salige ved Troen. som de have beviist med deres taalmodige Valledrik og Vanddrik, da faae de at see derpaa, hvorledes du skal nedskydes hovedkulds udi Helvede, og Djævelen skal der skjænke ind for dig Helvedes Ild til evig Tid for din formaledidede Slemmen og Demmen.“

Vi undlade ikke at gjøre vore Læsere opmærksomme paa, hvorledes den evangeliske Biskop atter her har det Uheld at falde tilbage til de gamle katholske Vildfarelser. Troen gjør os salige, naar den viser sig virksom i Gjæringer, — det er den gamle christelige og katholske Lære; men Troen alene gjør os salige uden Gjæringer, det er den nye lutherske Hovedlære, Hjørnestenen for „Evangeliet“, den Artikel, hvormed den nye Kirke staaer og fælder (*articulus stantis et cadentis Ecclesiae*). Men saa kommer alligevel Palladius og styrter Manden ned i Helvede, ikke fordi han ikke troer, nei ene og alene for

hans Gjærningers Skyld; det hed jo nemlig: „det vil gaae dig saaledes (uden du retter og bedrer dig)“, og Hustruen kommer i Himlen, fordi hun beviser sin Tro ved gode Gjærninger, her ved Taalmodighed.

Ved „Kvinde Offer“, dette tredie Hædersoffer, forstaaes naturligviis Kvindens Kirkegang efter Fødselen. Vi bede nu vore Læsere om at mærke sig, hvor mange vitterlige Usandheder den ærværdige Biskop her bringer tiltorvs, thi han havde jo længe nok været Katholik, til at han maatte vide, hvad den katholske Kirke virkelig lærer.

Han begynder S. 89: „Naar en Dannekvinde gaaer i Kirke efter sit Barn, det har ogsaa været udi en stor Vanbrug her til Dags af det ugudelige Pavens Folk, som ikke maatte lide Ægteskab; men Horeri, Boleri og Skjørlevnet maatte de vel lide; saa mange tusinde Paver, Cardinaler, Biskopper, Munke, Nonner og Alterpræster, de maatte ikke giftes, det var en led Ting for deres Øine. Naar saae du en Graamunk i Bryllup? Det var ligesom en Hund var kommen i en Badstue. Oui! det hellige Folk maatte ikke ind i Pilati Huus etc.“

Vi skulle ikke her spørge, hvad vore Modstandere vilde dømme, hvis en katholsk Biskop havde ført et saa pøbelagtigt Sprog i en Kirke; vi skulle kun holde os til de vitterlige Usandheder, han i disse Ord udtaler.

Han siger for det Første, at „det ugudelige Pavens Folk vel maatte lide Horeri“. Dette er den første Løgn! Det skal naturligviis ikke nægtes, at der dengang desværre var meger Usædelighed baade blandt Geistligheden og blandt Folket, og derfor siger Paulus Eliae rigtigt: „Udaf syndig Almue have vi syndige og mange ugudelige Præster“*); men at alle Præster skulle have været saa fordærvede, det er en historisk Usandhed; P. Eliae f. Ex. var en Mand af ustraffelig Sædelighed, ikke engang hans meest hadefulde Modstandere vovede i denne

*) Danske Skrivter 429.

Henseende at sætte en Plet paa hans Levnet, og han gjentager idelig, at der i den store Hob altid har været „drabelige Mænd“. Men at ville paastaae, at dette syndige Levnet havde været vel lidt i Kirken, det er en grov Bagvadskelse, thi Kirken har altid dømt og straffet saadanne Synder som store Forbrydelser hos en Præst.

Palladius siger fremdeles, at Kirken ansaae Ægteskab for en led Ting, og det er den anden Løgn. Thi Kirken ansaae rigtignok for „en led Ting“, hvad Luther og mange Munke og Præster med ham gjorde, da de brøde deres Gud givne Kydskhedsløfte; thi, siger den Helligaand: Har du lovet Noget, saa undlad ikke at opfylde det. Præd. 5, 3. Men at Kirken skulde have ansøet selve Ægteskabet for en led Sag, det er en skammelig Løgn i den Mands Mund, der i sin Ungdom havde lært, at Ægteskabet var et sandt og helligt Sacrament.

Palladius tilføier endvidere: „Derfor talede de ogsaa skjændelig om en Dannekvinde, naar hun laae inden Kirkegang. Da sagde de, at hun laae hiene (d. v. s. hedensk), det er saa meget at forstaae af Munke Lære, at hun er en hedensk Kvinde udi sin Barsel Seng og ingen christen Kvinde, at hun har Djævelen med at fare paa den Tid og ikke vor Herre, at hun skal have Lys og Vand, naar hun gaaer i Kirke at lyse og stænke Djævelen fra sig med igjen.“

Vi finde i Sandhed ikke Ord, der ere stærke nok for at betegne denne Løgn's Skjændighed. Thi læse vi Kirkens Ritual, saa findes der ikke Spor af Anledning til denne usande Beskyldning. Kirken lærer først i Ritualet, at denne fromme Skik skal paamine Kvinden om at takke Herren for hans naadefulde Beskyttelse og Velsignelse; og gjennemlæse vi de kirkelige Bønner, saa findes der ikke den ringeste Hentydning til, at Kvinden har noget Ureent paa sig eller staaer under Djævelens Indflydelse, men Bønnerne indeholde kun Taksigelsesord til Herren.

Vi tvivle ikke om, at vore katholske Forfædre med

dybt saarede Hjerter maatte høre disse Ord, og vi forundres ikke over, at Kvinderne derfor ikke mere vilde holde deres Kirkegang. Det forklarer tilstrækkeligt, hvorfor Kong Christian III. i Aaret 1539 altsaa „udi denne klare Evangelii lyse Dag“ saae sig nødt til følgende mærkelige Forordning: „Vi have overveiet den store Misbrug, besynderligen med Liig at jorde, udi saa Maade, at de slæber dem til Jord, som med et andet Bæst. Deslige naar nogen Kvinde ligger udi Barsel, da lade de dem ikke indlede af Præsten efter gammel Sædvane. Hvilke Misbrug vi ikke længere ville lide.“*)

(Sluttes.)

Politisk Overblik.

Tydskland. De seneste Efterretninger gaae ud paa, at Faren for en Conflict mellem Bismarck og de Liberale foreløbigt er fjernet, idet Tillæget til Straffeloven, der fornemmelig skulde være Anledningen til samme, først vil blive forelagt henimod Samlingens Slutning og saaledes neppe vil blive behandlet til Ende. Imidlertid er der dog ingenlunde fuldkommen Tryghed i den „liberale“ Leir, og naar man seer hen til, at Straffeloven ikke er det eneste Differentpunkt mellem Rigskansleren og hans Venner, men at navnlig ogsaa den nye økonomiske Politik, som man formoder, at Fyrst Bismarck vil slaae ind paa, er i directe Strid med Partiets bekjendte store Iver for den frie Concurrence paa det materielle Omraade, maa man vistnok modtage alle Forsikringer om, at Freden paa dette Punkt er sikret, med megen Varsomhed. Grunden til Rigskanslerens formodede nye Synsmaader med Hensyn til Landets økonomiske Lovgivning, maa vistnok væsenlig søges i den Stilstand og Tilbagegang, som i den senere Tid har viist sig i Tydskslands Industrie og hele økonomi-

*) Ny Kirkehist. Saml. VI. 152.

ske Udvikling, og som har fremkaldt megen Misfornøjelse blandt de arbejdende Classer, som særligt lide herunder. Forøvrigt er det meget tvivlsomt, om Statsmagten kan gjøre noget herimod i dette Øjeblik, da en stor Krise vistnok staaer for Døren og allerede kan spores i de mange store og ødelæggende Falliter, som i den senere Tid ere forekomne.

Orienteu. Det synes som om Cabinettet i St. Petersborg nu vil tage de Christnes Sag i sin Haand; dog er det neppe Meningen hermed at gaae udenfor, hvad der kan naaes ad fredelig Vei. Denne Ruslands forandrede Holdning ligeoverfor den vedvarende Opstand i Herzegovina, skyldes vel for en Del Tyrkiets Mangel paa Evne til at bringe Sagen til Ende, men ogsaa i en væsenlig Grad Stemningen i selve Rusland, som er meget ivrig for Slaverne i de tyrkiske Provindser.

Frankrig. Venstre i den franske Nationalforsamling antages en af de første Dage at ville gjøre et alvorligt Angreb paa Buffets Ministerium, og man frygter meget for, at det skal lykkes Partiet, under Thiers' Ledelse, at sætte sin Plan igjennem. Naar man tager Hensyn til, at det franske Venstre aldeles ikke er noget frisindet, men nærmest kun et herskesygt demokratisk og christenfjendsk Parti, saa er der visselig ikke nogen Grund til at ønske det nogen Fremgang. Det er vel sagt, at Gambetta i den senere Tid havde skilt sig fra sine radicale Venner, og at han søgte at støtte sig til den besindige og hæderlige Deel af Demokratiet, men noget virkelig Frisind har der dog ikke viist sig i hans seneste Udtalelser, og man maa derfor antage, at han endnu bestandig lider af den samme antireligiøse Fanatisme, der for en stor Deel udmærker det franske Venstre, og som væsenligt har sin Grund i, at dette repræsenterer — ikke den fattige — men den fordærvede Befolkning i de større Byer.

Schweits. Canton Bern staaer i Begreb med at vedtage en ny Kirkelov, der gaaer ud paa at tage Livet af de frie (katholske) Menigheder til Fordeel for Statskirken; Loven gaaer ud paa at hindre selve det frie Menighedsliv, navnlig ved at forbyde de frie Menigheder at vælge til Præst hvem de selv ville, og da navnlig Saa-danne, som staae i Opposition til det nuværende Regimente i Bern. Da Canton Bern kun er et meget lille Land, har Loven nærmest kun Interesse som et Beviis paa, hvad de schweitserske Protestanter forstaae ved Reli-

gionsfrihed. At de foretrække at kæmpe for deres „Overbevisning“ med Politiknippelen i Stedet for med Aandens Vaaben, er ganske naturligt.

En gammel Historie.

Hr. Berthold, Pfalzgreve af Wittelsbach, var en meget streng Dommer. Naar han reed ud, havde han et Reb i sit Bælte, for at de Forbrydere han maatte træffe paa, strax kunde blive straffede. En Dag, da han stod op og befæstede Rebet i Bæltet, hørte han en Stemme fra Luften, der sagde: „Viid, at den første, som Du møder udenfor din Borg, skal Du hænge i den Strikke, Du har hos Dig.“ Han troede, at Stemmen kom fra Gud, og da han derpaa red ud, mødte han sin Forvalter, som han holdt meget af. Da han saae ham, blev han meget bestyrtet, men sagde dog til ham: „Det gjør mig ondt, at jeg har mødt dig; thi du skal hænges og døe.“ — „Hvorfor skal jeg hænges?“ Pfalzgreven svarede: „Det veed jeg ikke, men forbered dig til Døden med Anger og Skriftemaal, og sørg for, at du gjør det godt, og at det maa blive til Gavn for din Sjæl, thi jeg vover ikke at modstaae Guds Røst.“ Da Forvalteren nu saae, at det ikke kunde være anderledes, sagde han: „Vor Herre er retfærdig, og jeg har tilfulde fortjent det; thi jeg har stukket mange Mennesker ihjel, som vare indkvarterede hos mig og bedraget Flere, jeg var utro imod Eder, Herre, og haard imod de Fattige.“ Alle forundrede sig over denne Bekjendelse, og erkjendte, at det var en Guds Styrelse, at denne Mand kom til at lide Døden.

Kirkelige Efterretninger.

New-York. Man har meddeelt „Köln. Volkzt.“ følgende Brev til Offenliggjørelse: „Det er med stor Forbauselse, at jeg læser i adskillige tyske Blade, at de fra Preussen landsforviste Ordensmænds og Ordenssøstres Bosættelse her i America skal have sat ondt Blod, ja at man endog skal have meent Forfatningen at være truet derved. Dette er aldeles urigtigt. Vel have disse Indvandringer foruølediget gjentagen Omtale i Pressen; men det er aldrig faldet Nogen ind at misbillige den. Den bitre Tone, som ofte gaaer igjennem dens Artikler, gjælder ikke dem, som søge et Asyl hos os, men dem, som tvang dem til at forlade deres Hjemstavn. Vi have fuldstændig Religionsfrihed og bryde os kun lidt om enhver enkelt Religious Læresætninger og Skikke. Men at vi med særdeles Gjæstevenskab kom de stakkels Søstre imøde, det har sine gode Grunde. Fornylig har Stadsraadet i St. Louis stillet fire Byggepladser til de exilerede Søstres Raadighed og tilsikret dem et aarligt Tilskud paa 5000 Dollars. Søstrene af St. Francisci Orden have allerede i mange Aar besiddet flere Velgjørenhedsinstituter, blandt hvilke navnlig deres Hospitaler i New-York, Brooklyn, Cincinnati, Newark, Hoboken og Philadelphia fortjene en særegen Omtale. Antallet af de i Aaret 1873—74 forpleiede Syge er ifølge Statistiken 12,372, og iblandt dem kun 733 paa egen Bekostning. Hvo som kun nogenledes kjender de americanske Forhold, hvo som har set den bitre Armod og Elendighed, der fremgik af Forretningernes Standning i de sidste Aar, han vil kun have Takkeord for dem, som i Nødens Time opbød Alt for at frelse vore Landsmænd fra Hungersdøden. Da Vinteren stedse blev strængere, da selv Hospitalernes Corridorer ikke længere bød Rum nok til at optage de Fattige, da var det de tyske Søstre af den h. Frants, der gik Dag og Nat fra Huus til Huus for at bringe de Ulykkelige Mad og Drikke. Den anglo-americanoske Presse, saasom „Herald“, „Tribune“, „World“ o. s. fr. vare fulde af Roes over Søstrenes Offervillighed. Ingen Nationalitet, ingen Troesbekjendelse kom her i Betragtning; hvor der kunde hjælpes, blev der hjulpet. Aldrig har Americaneren viist mere Sympathi imod Landsforviste end netop i den nærværende Periode. Under saadanne Omstændigheder behøver man just ikke at see

Alt sort, for at maatte sige, at de Tydskes Kjærlighed til Moderlandet kjølnes mere og mere i deres Adoptiv-fædreland. Dette Syn paa Sagen deler hele den amerikanske Presse. Den som skriver disse Linier hører til den tydsk-amerikanske Journalistik, har ingen Forbindelse med katholske Kirkeblade, men troer dog paa det Alvorligste at maatte nedlægge Indsigelse mod den i enhver Henseende usandfærdige Anskuelse, som adskillige tydske Aviser bringe tiltorvs, nemlig den, at America betragtede disse nye Indbyggere med Uvillie og Mistro.“

Ecuador. Efter de nyeste Efterretninger vi have modtaget derfra, ere Omstændighederne ved Præsidentens Snigmord anderledes, end der først blev berettet. Denne udmærkede Statsmand var bekjendt for sin store Andagt til Jesu allerhelligste Hjerter. Paa den første Fredag i August Maaned gik han om Morgenen til Kirken, i hvilken det helligste Sacrament var udstillet, og annammede de h. Sacramenter. I Nærheden af Kirken lurede fire, af Frimurerne udsendte Snigmordere. Disse lode ham under et Paaskud kalde ud af Kirken, og da han kom paa Pladsen foran Kirken, blev der skudt paa ham med Revolvere, og en af Morderne gav ham Banesaaret med en Øxe. Han blev bragt i et nærliggende Huus, hvor han døde Kl. 1¹/₂, efter at have modtaget Absolutionen og den sidste Salvelse; en Time senere forkyndte Klokkerne i hele Byen den sørgelige Nyhed, at Landet havde tabt sin Fader og Kirken en af sine mest udmærkede Mænd. Saasnart den første Efterretning kom til Europa, vare de liberale Blade enige om at tilsløre denne Frimurernes nyeste Forbrydelse, ved at paastaae, at Mordet kun var skeet af Privathævn. Men saa bragte „Times“ et Telegram, der meldte, „at denne Forbrydelse er bleven iværksat af et hemmeligt Selskab, der har Forgreninger over hele Sydamerica, ja endog i Europa.“ Morderen blev ved Lodtrækning valgt til Præsident. En af de Medskyldige, en Officeer, der blev greben efter Mordet, fik Løfte om Benaadning, dersom han vilde opgive Navnene paa sine Kamerater, men han svarede: „Mit Liv vilde alligevel være forspildt; hvis jeg blev skaanet her, vilde mine Venner ikke skaane mig. Jeg vil hellere skydes end stikkes ihjel med en Dolk.“

Til Nordisk Kirketidendes Abonnenter.

Med næste Nr. sluttet de i Nr. 3—44 af dette Blad meddeelte „En Jesuits Memoirer“.

Titelblad og Indholdsfortegnelse ville følge med Nr. 45.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 7de November. 25de Søndag efter Pintse. — I Kappellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (Nørrebroes Parcelvei 44) Kl. 8 $\frac{1}{4}$ stille Messe med Homilie. — 8. M. Octav af alle Helgeners Fest. 9. Ti. Indvielse af vor Frelsers (Lateran-) Basilika i Rom. 10. O. Andreas Avellinus, Bekj. 11. To. Martin, Biskop. 12. F. Martinus, Pave og Mart. 13. L. Stanislaus Kostka, Bekj.

Søndagen den 14de November. 26de Søndag efter Pintse.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdag Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kappellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{2}$. — I Sct. Josephs-Hospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 44. Søndagen den 14de November. 1875.

Indhold: Lutherdommens Indførelse i Danmark. Krudtsammen-
sværgelsen. En anden gammel Historie. Kirkelige Efter-
retninger: Rom, Milano, Krakau.

Lutherdommens Indførelse i Danmark.

Efter P. Palladii Visitatsbog.

VIII.

S. 92 giver Palladius sig til at trøste de Kvinder, hvis Børn ere døde førend de bleve døbte, og vi høre med ikke ringe Forbauselse, at man kan have det gode Haab, at de alligevel ere blevne salige — lige imod Christendommens udtrykkelige Lære, at uden Daab kan Ingen blive salig.

Dernæst kommer han til at tale om Jordemødre og Troldkvinder, og han overgaaer her sig selv i Raahed og Voldsomhed. „Sognepresten“, heder det om hine, „skal tit og ofte overhøre hende, om hun er gudfrygtig, om hun gaaer til Sacramentet, om hun veed rettelig at trøste en fattig Barselkvinde med Guds Ord, der ligger stor Magt paa. Hvor en gammel Skarns papistisk Munkekvinde er Jordemoder, der er gjerne Djævelen inden Døre med hende

og der vil det ikke gjerne gaae vel til; det bør at være en gudfrygtig Kvinde.

Det skal være langt fra, at en Jordemoder skal fare med Trylleri, Signelse, Manelse ellér Troldom. Hvo der kan høre det enten af hendes Mund, som en Jordemoder skal være, eller af nogen Kvindes Mund, og hun vil ikke advare Herskabet, paa det at der kunde ages et hundred Læs. Ved til hendes Arss (med Orlov sagt), at hun kan faae en sviende Hale (d. e. blive levende brændt), som hun har fortjent, da er den saa god, der holder, som den der flaaer. Du maa ikke tie med nogen Troldkvinde, de faae nu deres Løn. De kunne nu ikke længere bjærge dem udi denne klare Evangelii Dag; de faae nu en Verdens Skam af Verden med dem, det er og deres fortjente Løn. De brændte jo lidt tilforn en Hob af dem udi Malmø, udi Kjøge og andetsteds, og høre vi til, at der sidder atter en Hob greben i Malmø og skal brændes. Udi Jydland og Smaalandene ere de udi Jagt efter dem som efter Ulve, saa der blev nu nylig greben og brændt paa Als og paa de andre smaa omliggende Lande ved tolv og fyrretye Troldkvinder; den ene røber den anden, saa at de følges ad hen til hiin Verden.“

Derpaa forklarer han i det Enkelte, hvorledes disse Troldkvinder „signe syge Køer og Hester“, men alt dette skulle vi ikke befatte os med at meddele:

Imidlertid undlade vi ikke at gjøre vore Læsere opmærksomme paa, med hvilken partisk Uretfærdighed man har udpyntet hele denne Historie paa Katholikernes Bekostning. Al Verden er nu enig i at brændemærke de uretfærdige Grusomheder mod hine ulykkelige Kvinder, der dengang bleve brændte som Troldkvinder. Men det er ikke desto mindre for vor Tids Oplyste en afgjort Sag, at de katholske Præster og især Jesuiterne bære Skylden for disse Grusomheder, skjøndt det er en uomtvistelig Kjendsgjerning, at der f. Ex. i Rom aldrig er bleven brændt en eneste Hex eller Troldkvinde, og at netop en Jesuit, den berømte Pater Spee, har været den første,

der optraadte mod disse Umenneskeligheder. Men Pallasius bekjender her, at han holder denne grusomme Straf for retfærdig og fortjent; han siger jo tre Gange udtrykkeligt, at de „faae deres fortjente Løn“.

Endvidere bekjender han, at man netop nu efter Lutherdommens Indførelse først alvorligt har taget fat paa Sagen, og han giver os et forfærdeligt Billede af det Omfang, dette Onde havde naaet, men han dadler det ikke, han ynkes ikke derover, han beretter det med Glæde som en stor Seir.

Endelig fortæller han, hvorledes han selv har hjulpet med til, at Ondt er blevet værre. Han drager omkring i Sjælland fra Menighed til Menighed og befaler dem, at de strax skulle angive det for Øvrigheden, naar de blot havde hørt et Ord af Kvinders Munde desangaaende, og truer dem som ikke vilde gjøre det med de Ord: „den som holder, er saa god som den, som flaaer“.

Man kan ikke andet end forbauses over Tilstanden hertillands paa den Tid, da Lutherdommen blev indført, og over den Mands sædelige Charakter, der var dens meest fremragende Apostel.

Efter denne mærkærdige Formaning om Jordemødre og Troldkvinder, henvender han sig atter til Kvinderne og opfordrer dem til at holde deres Kirkegang, men det skeer saaledes, at man godt seer, at de ikke vilde komme, og hvorfor de ikke vilde komme. Det heder S. 98: „Naar nu en Dannekvinde kommer hid til denne Kirkedør, da skal hendes Sognepræst gjøre hende en anden Tjeneste (om hun lader ham derom bede) end med Vand og Lys; det er aflagt af Gud og Kongen over al Danmarks Rige. Hvilken Kvinde der jo vilde nu længere have Vand og Lys, hun giver selv tilkjende, at hun har en Djævel med at fare, hun vil lyse og stænke fra sig efter Munke Lære. Det heder ikkun at spotte Gud.“

Til sidst kommer Hovedsagen: „Nu gaaer den Dannekvinde op at offre, og de andre Dannekvinder med hende, som følge hende udi Kirken og gjøre hende den Hæder

og Ære, som hun kan gjøre dem igjen, naar deres Tid kommer.“

Ved at omtale de forskjællige Helligdage, der fik Lov til at vedblive, kommer han til at udtale sig om Fasten og giver en Formaning, der i mange Henseender er høist karakteristisk. S. 101 heder det: „Gud være lovet, I ere nu bedre underviste om Fasten og vide vel, at I ikke ere forbundne til eller forpligtede at faste den ene Tid om Aaret mere end til andre Tider: ikke mere før Paaske end efter Paaske, ikke mere i Dimmeluge end i Paaskeuge, ikke mere Fredag end som Søndag, eller Løverdag end som Mandag; men alle Dage skulle være en god Christen lige gode udi den Maade.

Ikke er det heller at faste, at æde Fisk og ikke Flesk. Ikke er det heller at faste: at æde Brød og intet Smør derpaa, at æde Olie og ikke Mælkemad, at æde kostelige Urter og ikke Fisk eller Flesk; det er en Løgnefaste, en Munkefaste, en Djævelsfaste, og der tales aldrig om den Faste en Tøddel i Skrivten.“

Men om de tre Høitidsoffer og om de tre Hædersoffer, hvilke nylig saa vidt og bredt bleve omtalte, tales jo heller aldrig en Tøddel i Skrivten! Dengang blev der sagt, at de „havde været af gammel Arilds Tid, førend vi bleve fødte til Verden“. Men denne Faste har ikke blot været fra gammel Arilds Tid, den har været til lige fra selve Apostlenes Tid, og hvorfor skulle saa Offerne blive, men Fasten ikke blive?

Det er imidlertid en aabenlys Usandhed, Biskoppen her farer med, naar han paastaaer, at den hellige Skrivt kjender ikke en Tøddel til det saakaldte Abstinentsbud eller til Forskjæl iblandt Spiserne. Det første Bud, vor Herre har givet i Paradiset, forbyder det ikke een Spise frem for de øvrige? Kjender det gamle Testament ikke en saadan Faste paa de mangfoldigste Maader? Og omtaler ikke det nye Testament en saadan Faste, naar det f. Ex. fortæller om den h. Johannes den Døber, at han „aad Græshopper og vild Honning“. Farer Palladius altsaa

ikke ligefrem med Usandhed, naar han paastaaer, at der ikke tales en Tøddel i den h. Skrivt om en saadan Faste?

Men han forventer ikke blot den h. Skrivt, han søger at støtte sine usande Paastaande ved at forvende selve Sproget: „Faste er Hunger, Hunger, Hunger! Nabo, siger du, faste I endnu, ere I endnu fastende? Du spørger ikke, om han har ædet Fisk eller Flesk, om han har faaet enten Vaadt eller tørt udi sin Mund. Har han faaet Noget til Livs, da siger han: Nei, han faster ikke; haver han Intet faaet, da siger han: Jo, at han faster. Kunne vi ei jo høre det paa danske Maal, hvad det er at faste ret?“

Med slige Sophisterier har den første evangeliske Biskop indført Lutherdommen hertillands. Mon vore Protestanter ville vedkjende sig disse aandelige Vaaben?

I høi Grad betegnende er det, som han forebringer for, at de, som ved et Løfte havde forpligtet sig til at faste, heller ikke burde eller turde holde det. „Thi Gud“, siger han, „har ikke befalet mig dette, fordi jeg har ikke nogen Guds Ord derpaa udi den ganske hellige Skrivt. Hvad vi ikke har Guds Ord paa, det har Gud ikke befalet; hvad Gud ikke har befalet, det er ikke af Troen; hvad ikke er af Troen, det er Synd, derfor have vi lovet et syndigt Løfte, som os bør ikke at holde, uden vi ville vorde fordømte (!).“

„Hvad vi ikke have Guds Ord paa, det er Synd“ — hvilken Logik! eller rettere hvilken Taabelighed! Vi have ikke Guds Ord paa de tre store Høitidsoffre, heller ikke paa de tre Hædersoffre, ei heller for de to Lys, der skulle tændes for Brudfolk: altsaa alt dette er Synd, skjøndt det er anbefalet af den „første evangeliske Biskop“.

Efter paa denne Maade at have ryddet Fastedagene af Veien, begynder Manden at rømme op med Helligdagene. Det er en bekjendt Sag, at Kirken i Middelalderen søgte at lette Arbeidernes tunge Kaar ved at forøge Fest- og Hviledagenes Antal. Thi Kirken vidste jo

meget vel, at Arbeidernes Løn ikke betales efter de Dage, han arbeider, men at den er afhængig af ganske andre Vilkaar, og at man ved at forøge Arbeidsdagens eller Arbeidstimernes Antal ikke gavner Arbeideren selv, hvis Løn da strax bliver nedsat, men kun Arbeidgiveren eller Capitalisten. Palladius havde nu det vanskelige Hverv at meddele vore katholske Arbeidere, at de fra nu af paa Kongens Befaling skulde have en heel Række af Hviledage mindre og Arbeidsdage mere. Det heder S. 106: „Een Engle Dag og een Helliges (alle Helgensdag): hvo der ikke er iblandt, han er udi Helvedes Afgrund. Derfor holde vi nu alle Apostles Dage og alle andre Helliges Dage, som Paven og Munke stiftede, alle sammen til Hobe paa Guds Helliges Dag, og ikke længer paa de Dage som de faldt tilforn, paa det Ingen skal længere røve og stjæle eder eders retmæssigt Arbeide og Næring fra. — Derfor skulle I arbeide paa de Munkedage, paa det I skulle ikke være Guds Dagtyve.“

Folket vedblev imidlertid at holde med Paven og Munkene og ikke med deres nye evangeliske Biskop. Derfor maa han bruge Vold for at meddele det ogsaa denne det nye Evangeliums Velsignelse. „Dersom, heder det, hine Lagefogeder ville tage eders Høleer eller Segle fra Eder, fordi I gaae og arbeide paa samme Dag, da skyder eder til Kongens Ordinants. Det er nok, ja alt for meget, at Paver og Munke saa længe have røvet og stjaalet eders Arbeide fra eder, at eders egen Sognepræst eller nogen ugudelig Lagefoged tør ikke det nu længere gjøre. Arbeid for din Føde! det har Gud befalet dig.

De holde mindst af deres Helligdage, som skrige paa os, ligesom en Hob Aalekrager, og sige, at vi have lagt Helligdage af. De ere ikke lagte af, men de ere satte hen til Guds Helliges Dag. Saa have vi hverken de Dage eller de Aalekrager at agte paa, men ville skikke os efter Tiden udi denne klare Evangelii lyse Dag med vore Helligdage.“

„Skikke os efter Tiden i denne klare Evangelii lyse

Dag!“ i Sandhed alt andet end et apostolisk Ord! Imidlertid havde han en ikke ringe Vanskelighed med St. Hans Dag. Afskaffe den, var dengang endnu ikke muligt, at feire den — en Helgens Dag, var heller ikke gjørligt. Men hvorledes kunde denne Mand vel komme i Forlegenhed? Han yeed at hjælpe sig, skjøndt Midlet er mere end genialt. Han gjør bekendt, at St. Hans Dag bliver — men den er bleven ophøiet til en ny Værdighed — til Prædikestolens Dag. Vi læse S. 107: „Vor Prædikestol den har sin Dag om Aaret som er Midsommers Dag, paa hvilken eders Sognepræst skal give eder tilkjende, hvad I skulle holde om eders Prædikestol, og hvad en christen Prædikers Embede og Befaling er, thi St. Hans Baptist var en christen Prædiker.“

Det er kun paafaldende, at man den Dag idag altid hører Tale om St. Hans Dag, men aldrig om „Prædikestolens“ Dag! Til saadanne Midler maatte man gribe for at kunne ødelægge den gamle katholske Tro.

(Slattes.)

En anden gammel Historie.

Der var engang en Ridder, en viis Mand, en Hofmester hos Hertugen af Sachsen, som havde en ædel og høisindet Hustru. Det hændte sig nu en Dag, at de talte om vor Moder Evas Misgjerning imod det Bud, som Gud havde givet i Paradiset. Konen begyndte da, som det er Skik iblandt Kvinder, at fordømme vor Moder Eva for hendes daarlige Adfærd. Men Manden sagde: „Fordøm hende ikke, thi du kunde meget let have gjort det Samme i en saadan Fristelse, og, hvis jeg paalagde dig et langt ringere Bud, saa vilde du dog ikke efterkomme det.“ Hun spurgte: „Hvad vilde du da paalægge mig?“ Ridderen svarede: „Jeg forbyder dig, paa den Dag, du har badet, at gaae med bare Fødder igjennem

den lille Vandpyt, der findes ude i vor Gaard; Dagen efter kan du gjøre, hvad du vil. Hvis du er lydlig og standhaftig, saa giver jeg dig 40 Mark Sølv, men hvis du er ulydig, saa maa Du give mig ligesaa meget.“ Konen gik ind paa det, men Herren lod i al Hæmmelighed holde Øie med Vandpytten, uden at Konen lagde Mærke dertil. Men fra samme Dag af saae hun paa Vandpytten, saa ofte hun gik over Gaarden, og naar hun kom fra Badet, følte hun sig fristet til at gaae igjennem den. Endelig en Dag sagde hun til sin Tærne: „Jeg gaaer dog igjennem Vandpytten, ellers bliver det min Død.“ Hun bandt sine Klæder op og saae sig om, for at see, om Nogen lagde Mærke til det. Og da hun ikke opdagede Nogen, gik hun ned i Vandpytten til op over Knæerne, og spadserede frem og tilbage i den. Det blev strax meldt hendes Mand, og da Konen kom op til ham, spurgte han hende, om hun havde badet idag. Hun svarede: „Ja.“ Derpaa spurgte han atter: „I hvad? I et Badekar eller i en Vandpyt?“ Men saa taug hun stille og vilde gaae sin Vei, thi hun mærkede nok, at han havde faaet at vide, hvad hun havde gjort. Da sagde Manden: „Kvinde, hvor er nu din Standhaftighed? Dit Fald er jo mere beskjæmmende end Evas; tilstaae, at du er skyldig.“ Og da Konen ikke havde Noget at betale det tabte Væddemaal med, saa tog Manden hendes Klæder og fordeelte dem for Guds Skyld blandt de Fattige, og lod hende i nogen Tid lide Mangel paa Klæder, for at hun skulde gjøre en lille Bod og forbedre sig.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. „Les extrêmes se touchent“ (Yderlighederne berøre hverandre) er et fransk Ordsprog, som allermeest sandes netop i Frankrig, hvor der ved Siden af de frækkeste Kirkestormere leve mange Millioner, som ved deres Adfærd og Optræden vise, at Franskmændene ere en katolsk Nation. Dette viser sig f. Ex. derved, at saare mange

ikke nøies med at vinde Jubilæumsafstanden i deres Hjemstavn, men at de efter gammel Skik deeltage i et Pilgrimstog til Christenhedens Hovedstad, for ved Apostelfyrsternes Grav at fyldestgjøre Jubilæets Forskrivter. Derved have de tillige ogsaa Leilighed til at frembære deres Hyldest for den hellige Fader og til at glæde ham ved deres Beviser paa Kjærlighed til ham. Saaledes havde forleden en Pilgrimsskare fra Franche-Comté Audients i Vaticanet. Over 600 Personer omgave den h. Fader i „Sala ducale“. Abbed Joannin holdt en kort Tale og overraskede den h. Fader med en med Ædelstene prydet Guldpæn med de Ord: „Vi have bestemt denne Pæn til Pius IX. i hans Egenskab som Doctor infallibilis (ufeilbar Lærer). Den er bestemt for den ophøiede Haand, som har underskrevet Syllabus, hvis Offenliggjørelse har befriet den christne Verden fra den farligste af alle Vildfarelser.“ Den h. Fader udtrykte i sit Svar paa denne Tiltale sin Glæde over den katholske Bevægelse i Frankrig og sagde: „Jeg beundrer Eders Pilgrimsfarter, som saa meget bidrage til at oplive det religiøse Sindelag, den hyppige Annammelse af de hellige Sacramenter, Velgjørenhedens fordoblede Gjæringer, kort, jeg beundrer Alt det Store, som man gjør med Hensyn til den hellige Religion. Men langt mere beundrer jeg Guds Barmhertighed og Godhed imod Eder. Hvorledes har Han ikke velsignet Eder med jordiske Goder. Eller blomstrer ikke Handelen i Frankrig? Har Høsten ikke været fortrinlig i mange Provindser, og Guld og Sølv circulerer i riig Fylde i Eders Egne, medens det andetsteds og i Særdeleshed her i Italien forsvinder mere og mere og afløses af Papirpenge.“

— Cardinal Vitelleschi, som først for 4 Uger siden blev ophøiet til Cardinalsværdigheden, er død den 17de October af Typhus. Han opnaaede kun en Alder af 57 Aar.

Milano. Under den tyske Kaisers Ophold i Milano befalede Ærkebiskoppen, at to høiere Geistlige skulde ledsage Kong Victor Emanuels Gjæst og forklare ham Domkirkens Skatte og Seeværdigheder. Det skete da ogsaa i den forbindtligste Tone, saa at Kaiseren ved Afskeden takkede de paagjældende Herrer og trykkede dem i Haanden. Man førte ogsaa Kaiseren til det under Choret liggende Gravcapel, hvori den hellige Ærkebiskop af Milano, Carlo Borromæo, hviler. Man tændte Fakler, og

Kaiseren opholdt sig næsten fem Minuter i Krypten. Føreren vilde meddele ham Et og Andet om den hellige Carlo, men denne afbrød ham og sagde: „O, det veed jeg, det var en stor Velgjører mod Menneslægten, som hviler her. Borromæerinderne — barmhjertige Søstre, der ere opkaldte efter den Hellige — ere jo ogsaa i Berlin i St. Hedwigs Hospital; de ere min Gemalinde særdeles kjære; de ere meget gode og brave og have ogsaa udmærket sig paa Valpladsen.“ Det er overflødigt at tilføie et Ord. Kun det forstaaes ikke, hvorfor Kaiseren tillader, at bans Culturkæmpere landsforvise de selvsamme Søstre eller gjøre dem deres Virksomhed umulig!

Krakau. For nogle Aar siden sagde vor h. Fader engang, at man skulde give Ordene deres Betydning tilbage, og at man ikke længere skulde forvanske Ordenes Bemærkelse saaledes, at de udtrykke det modsatte af det de lyde paa. Enhver, der er vant til ikke altid at efter snakke Andre, vil tilstrækkeligt være overbevist om denne Formanings Hensigtsmæssighed, naar han blot kaster et eneste Blik paa de Misbrug, man tillader sig med Hensyn til adskillige Ord. Vi skulle her kun gjøre opmærksom paa Ordene „Ultramontan“ og „Liberal“, for ved et slaaende Exempel at vise, hvor forkastelig denne Misbrug er. Det at være ultramontan betyder egenlig at holde sig til Kirken, at troe, at Christus vor Herre og Frelser staaer ved sit Løfte om at blive hos sin Kirke indtil Verdens Ende, at troe, at Christus har bygget sin Kirke paa Klippen Petrus, og at den derfor er en fast Borgen for Lærens Reenhed og Uforfalskethed; det at være ultramontan er at troe, at man ikke tør lempe sine Anskuelser om Religionen efter den svage Menneskeforstands Indbildninger og Phantasier eller det vægelsindede Hjertes ubestandige Følelser, hvilket altfor tidt indvikler Menneskene i alskens Modsigelser og Daarskaber. Regner man til det her sagte endnu den Grundsætning, at Troesregelen skal være Livets Rettesnor, saa skulde man mene, at det at være ultramontan, maatte være til stor Hæder for ethvert Menneske. Men det Modsatte er Tilfældet. Thi at være ultramontan anseer man for en Daarskab og Vederstyggelighed.

Det andet Ord „liberal“ er ikke mindre udsat for mange Fordreielser. Det at være liberal betyder, at man er gavmild, kommer de Fattige til Hjælp, at man hader Usandheden, men ikke den, som uden Skyld er

hildet i Vildfarelser, at man holder sig det naturlige Guds Ord efterretteligt, som lyder saaledes: „Hvad du ikke vil, at man skal gjøre det imod dig, det maa du heller ikke gjøre mod andre.“ Dog hvorledes fordreier man ikke dette Ord i daglig Tale. Det at være liberal betyder nu noget ganske andet, end den her beskrevne ægte Frisindethed. Imidlertid sætter den følgende Efterretning fra Krakau Ordene „Ultramontanisme og Liberalisme“ i et langt bedre Lys end alt Ræsonnement er istand til. Man beretter nemlig Følgende:

I de sidste Dage blev det saakaldte Grev Stanislaus Skarbekske Institut aabnet paa en høitidelig Maade i Dauhowyz i Galicien. Det er en af de betydeligste Velgjørenhedsanstalter i hele Verden og bærer et høit Vidnesbyrd om, hvilke Offre den christelige Kjærlighed er istand til at bringe i denne Materialismens Tidsalder, medens den saakaldte Liberalisme i det Høieste svinger sig op til et svindelagtigt „Gründerthum“, og Frimurerlogen til hykleriske Phraser og egenkjærlig Humanitet. Denne paa Optagelse af 600 forældreløse Børn og 400 Oldinger og Krøblinger beregnede Anstalt blev stiftet af Grev Skarbek allerede i Aaret 1843; men den i Galicien herskende almægtige Germaniseringssyge vidste at mage det saaledes, at Stiftelsens rige Indkomster, der vare bestemte til de Fattiges og Forældreløses Underhold, maatte opholde Livet paa det hensygnende tydske Theater i Lemberg. Til Beviis paa, hvor rigeligt Greven har sørget for de Fattige og Forældreløse skal her kun anføres, at han i Aaret 1843 har skjænket Institutet tre Kjøbstæder og syv og tyve Landsbyer, som vare hans Eiendom, og til denne sjældne Gave føiet endnu otte Landsbyer, som han tildeels først dengang købte. Embedsmændenes Personale bestaaer efter Stifterens Villie af en Directeur, to katholske Religionslærere, en Læge, tre Inspecteurer, to Lærere og ligesaamange Lærerinder, fireogtyve Mestere o. s. fr. De som ønske at blive optagne maae være bosatte i Galicien, tilhøre en af de christelige Confessioner og ikke lide af en uhelbredelig svær Sygdom. En Alder paa 55 resp. 60 Aar berettiger de aldeles Fattige til at blive optagne; forældreløse Børn blive optagne fra det sjette til det niende Aar og skulle foruden i de almindelige Skolefag oplæres i et frit valgt Haandværk eller i en Færdighed, som kan tilsikre dem Livsophold for Fremtiden. Men ikke tilfreds med denne Omsorg har Greven

endnu truffet den Bestemmelse, at de Elever, der have opført sig godt, foruden det fornødne Udstyr, skulle faae et Forskud til at kunne bosætte sig. De forskjellige Linier af den grevelige Familie ere Institutets Curatorer.

Hvem er nu liberal? Mon ikke de Ultramontane, der vise deres Liberalisme i Gjærningen, skjøndt de ikke, som Markskrigere syngte i høie Toner om deres Liberalisme.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 14de November. 26de Søndag efter Pintse. — I Kappellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt til Opnaaelse af en salig Død. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (Nørrebroes Parcelvei 44): Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie. — 15. M. Gertrudis, Jomfru. 16. Ti. Didacus, Bekj. 17. O. Gregorius, Undergjøreren, Biskop. 18. To. Indvielse af St. Peters og St. Pauls Kirker i Rom. 19 F. Elisabeth, Landgrevinde af Thüringen, Enke. 20. L. Felix af Valois, Bekj.

Søndagen den 21de November. Sidste Søndag efter Pintse. Mariæ Offring. — Broderskab til Marias h. og ubesmittede Hjerte for Synderes Omvendelse.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kappellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. — I Sct. Josephs-Hospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 7 (og ikke 8¹/₄ som hidtil).

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 45. Søndagen den 21de November. 1875.

Indhold: Lutherdommens Indførelse i Danmark. Politisk Overblik.
Kirkelige Efterretninger: Rom, München, Fra Rhiuen,
London, Brasilien.

Lutherdommens Indførelse i Danmark.

Efter P. Palladii Visitatsbog.

(Sluttet.)

IX.

Ved at omtale og anbefale de Fattige, giver Palladius et mærkeligt Vidnesbyrd om, hvor sørgelige de Lutherske Prædicanters Vilkaar vare. Det er noksom bekendt, at de nye „evangeliske“ Præster baade i Tydskland og her i Norden maatte lide den bitreste Nød og Fattigdom. Kirkens umaadelige Rigdomme vare inddragne under Kronen; og skjøndt Christian III. holdt de nye Kirkefædre i Wittenberg i stor Ære, betalte dem rigelige Aarpenge og forsynede dem med forskjællige Fornødenheder f. Ex. Sild, Smør, Klæder osv., saa var han dog døv for deres Forestillinger, naar de formanede ham til at overlade en Deel af det rige Kirkegods til de fattige Præster. Det katholske Folk havde naturligviis ikke Lyst til at lønne disse Præster, der selv vare frafaldne og nu

skulde tvinge Folket til at frafalde sin Tro. Palladius ansaae det derfor for nødvendigt, ved i en egen Part af Visitatsen at anbefale de Fattige, ogsaa at anbefale Sognepræsterne og Sognedegnene. Det heder nemlig S. 115: „De fjerde Fattige det er Eders Sognepræst og Degn“, efter at de fattige Hospitalssyge, fattige Peblinger (d. e. fattige Skolebørn), og fattige Reisende vare anbefalede som de tre første, saa følger efter Præsten som de femte de fattige Huusarme og andre Fattige i Sognet. Saa dybt var Præstestanden sunken strax efter Reformationens Indførelse!

Han tager her Anledning til udførlig at tordne mod de i Danmark dengang meget afholdte Pilgrimsgange. Disse Valfarter foretoges udenlands især til St. Jacob i Compostella, til Rom og Vilsnach i Pommern; indenlands især i Sjælland, til det hellige Kors i Bistrup ved Roeskilde, det h. Blod i Kippinge paa Falster. Overalt fortæltes om mange Jertegn, der vare skete; og det er besynderligt nok, at netop Palladius paa det Bestemtteste erklærer, at disse Jertegn virkelig ere skete, skjøndt han naturligviis henfører dem til Djævelen. Han fortæller f. Ex. i sin Bog „St. Peders Skib“ om den berømte Valfart til St. Søren i Rye: „Da Frederik den Første lod nogle Klokker borttage fra hver Kirke, forsvarede St. Søren mandhaftigen sine Klokker. Han rystede Taarnet, hvori Klokkerne hang, saa vældig, at de, der vilde nedtage dem, frygtede for, at det skulde styrte sammen over dem og forfærdede ilede bort. Taarnet vilde sikkert ogsaa være styrtet, mener den, som beretter det, hvis de ikke havde afstaaet fra deres onde Gjærning, og han tilføier, at hvis det ikke, som han troer, var St. Søren, maa det have været Djævelen; thi Sagen er vis“; jvfr. Palladius om St. Peders Skib under Afsnittet Pilgrimsgang*). — Her i Visitatsbogen aflægger han med faa Ord det samme mærkværdige Vidnesbyrd. S. 116 optæller han de ovennævnte Valfartsteder

*) Allen. De tre Nord. Rig. Hist. IV. 1 S. 215.

og slutter: „Der og andetsteds, hvor Djævelen gjorde sine Jertegn(!)“. Jertegn ere altsaa skete, saa mange og saa aabenlyse, at selv Palladius ikke vovede at nægte det.

Han opmuntrer Folket til at gaae andre Steder hen, f. Ex. til de fattige Syge og anbefaler dem (S. 118) — som et nyt Beviis paa, hvor sørgelige de nye Præsters Forhold vare — en syg Sognepræst: „Gaa til Hagested, der skal du finde den fattige, gamle Sognepræst, Hr. Jens, paa sin Sotteseng og hans fattige syge Hustru udi en anden Vraa paa sin Seng. De have hverken for dem eller for deres smaa Børn at brænde eller bide.“ Han foreslaaer dem endnu en anden Valfartsgang: „Jeg vil vise dig, hvor du skal gaae hen til Helligdom. Gaa hen til Farendeløse, som ligger ved Ringsted, der skal du finde en Mand: hans Krop neden ved hans Bæltested er halv borttagen, og han kan ikke røre den Part; hvad igjen er over hans Bæltested, det er besat med Djævelen. Gud bevare os!“

Læseren vil med os forbauses over denne besynderlige Opfordring. Under Pavedømmets Mørke valfartede Folk til Guds Helgeners Hvilesteder, nu vil den første „evangeliske Biskop“, at de skulle valfarte til en Mand, der er besat af Djævelen!

Imidlertid har Sagen endnu en anden og en langt alvorligere Betydning. Vor Herre Jesus Christus havde lovet sine Disciple, at Tegn skulde følge dem, og iblandt disse Undertegn er netop det første den Magt, han gav dem over de Besatte. Herren siger: „I mit Navn skulle de uddrive Djævla.“ Marc. 16, 17. Strax fra Begyndelsen af viste sig dette Tegn paa en saa paafaldende Maade i Christi Kirke, at Kirkens Forsvarere kunde sige til Hædningerne, at de skulde kun bringe en Besat til en Christen, og, naar han strax blev frelst, efter at Christi Navn var udtalt af denne Christen, saa maatte de troe paa Christi Magt og Guddommelighed. Skjøndt denne forfærdelige Plage i Tidens Løb er betydelig aftaget, saa har den alligevel til alle Tider viist sig, og Kirken har

til enhver Tid Anledning til ved disse Tegn at bevise sin guddommelige Oprindelse. Men det var netop denne Sag, som i Reformationstiden voldte de lutherske Præster ikke ringe Vanskelighed. Prof. Allen bemærker desangaaende: „Djævlebesættelser synes iøvrigt efter Reformationen at være blevne langt hyppigere end tidligere, og de gave de protestantiske Geistlige meget at gjøre*)."

Palladius giver S. 118 en forfærdelig Skildring af den ovenfor omtalte Besattes Tilstand: „Han heder Hans Skram. Vel skal Skalken finde Behag i, naar du kommer ind til ham, saa at sidde og æde og drikke med dig. Men vil du ikkun sige: Kjære Hans lille! Kunne I eders Fader vor? Beder I noget om Dagen? Lader mig høre Fader vor! da skal du see, hvor det arme blodige Hjerte, der dog er Guds Tempel, skjøndt det er besat med fremmede Gjæster, vilde gjerne have Fader vor ud af Munden paa ham, men hans Tunge foldes firefold, saa at han bider paa sin Tunge, som en Hest staaer og bider paa et Bid. Og vil du ikkun falde ned paa dine Knæe og bede hos ham, da skal du vel see, hvad Lader han skal gribe til: hvor han slaaer sine Hænder op i Veiret og skriger og skraaler, og hvor tidt hans Mund drages og vrænges hen til hans Øre, og han gaber saa, at du maatte stoppe begge dine Næver udi hans Hals, og hans Øine staae aabne og røde som en Ild, han kan ikke lukke dem til igjen, saa længe som staaer paa. Jeg var der for ikke længe siden og en heel Almue med mig. Blodet rørtes vel i os af saadant et Syn; men dog kan Djævelen Intet gjøre os, førend Gud vil, at vi skulle lidc, som han nu lider; da ville vi ogsaa bede om en god Taalmodighed. — Giver eder hen og trøster ham, hans fattige Moder og hendes Fader, de findes gjerne hos ham. Der er jo gjort Bøn for ham nu mere end udi halvtredie hundrede Sognekirker, som jeg har overfaret med det Arbeide, jeg gjør

*) De tre Nord. Rig. Hist. IV. 228.

idag hos eder. Saa ville vi endnu ogsaa her, førend vi skilles ad, bede for ham.“

Den „evangeliske Biskop“ tilstaaer altsaa selv, at han ikke havde denne Magt, som vor Herre Jesus Christus havde lovet sine Disciple; men hvorledes stod det i denne Henseende til med Katholikerne? Havde de heller ikke mere denne Magt hertillands? Herom finde vi et paa-faldende Vidnesbyrd, som Palladius selv har afagt nogle Aar senere. I Aaret 1547 saae han sig foranlediget til at skrive en „Underviisning om, hvorledes der handles med dem, der ere besatte“. Dette Skrivt er aftrykt i Dansk Mag. III. S. 89—96. Her fortæller han, at han „tidt er ansøgt af Mange“, som begjærede, at han „paa Embedets Vegne skulde tillade, at de maatte opsøge dem en Troldmaner, som kunde og vilde mane Trolden af dem, som de bad for“. Vore Læsere ville her erindre, hvorledes han tidligere truede Enhver med Baalet, der vilde vove saadant; — hvor fortvivlede maatte altsaa Forholdene være blevne, naar han selv nu „tidt“ og „af Mange“ blev anmodet om, „paa Embedets Vegne“ at give Tilladelse dertil! At disse, som han kalder „Troldmanere“, have været Katholiker, det er klart nok udtalt; men det sees ikke klart, om de have brugt overtroiske Midler, hvad Kirken naturligviis aldrig har tilladt, eller om de kun have gjort Brug af de Midler, som Kirken foreskriver for et saadant Tilfælde. Det Sidste er rimeligt, da Palladius i det Følgende omtaler som de Midler, der brugtes: Bøn, Vievand og den h. Messe. Men hvilket Svar giver han nu? Han siger, at, skjøndt han ikke var „saa tyrannisk og uvillig“, at han havde „Lyst til deres Elen dighed, som ere besatte med den onde Aand“, kunde han dog ikke „gjøre noget dertil imod sin Samvittighed“. Hvorfor kunde han da ikke tillade det? Hjalp det maa-skee ikke? Ak nei! „De papistiske Troldmanere ere kun Djævelens Gjekke, som han lader for, at han skyder af Legemet, paa det at han kan faae desmere Magt over Sjælen paa et armt Menneske og styrke saa dermed

falsk Guds-Dyrkelse og anden Ugudelighed, som vi have seet udi Pavedømmet, hvor Djævelen brændte(?), fordi de stænkede ham med koldt Vand (Vievand), og lod sig binde til at stadfæste den vederstyggelige Pavemesse.“ Imidlertid blive vi overraskede ved at høre, at han alligevel har svaret dem, at de maatte vel søge Nogen op; dog med den Bestemmelse, at han først skulde lade Provsten see og læse de Ord, som han vilde bruge.

Vore Læsere ville med os være enige i den Mening, at det er et saare paafaldende Vidnesbyrd, som den „evangeliske Biskop“ her har aflagt.

I den femte og sidste Deel indskærper han Brugen af Kirkeband mod offentlige Syndere, mindst to Gange om Aaret, efter Kongens Ordinants. Christi milde Indretning, det hemmelige Skriftemaal, var blevet afskaffet, men nu bleve Synderne, efterat de tre Gange vare blevne paa-mindede, offentlig banlyste fra Prædikestolen. De maatte da ikke „gaae til Sacramentet og ei heller være her til Stede længere, end som Fader vor er sunget for Alteret, og de høre Klokken ringe: da skulle de pakke dem ad Døren“ (S. 125). Naar de siden efter ikke vilde omvende sig, saa gik Sagen til Herredsfogden, og der blev gjort dem Proces.

Han gjentager endnu engang sin Formaning mod Skjørlevnet, men da bliver han saa usigelig drøi og gemen, at man har ondt ved at forstaae, hvorledes en dannet Mand offentlig kunde udtale slige anstødelige Ord.

Dernæst faae Drankere endnu engang deres Deel. Han begynder, ligesom tidligere, nok denne Formaning strax (S. 129) med de Ord: „Naar I komme tilsammen, at drikke en Skaal Øl over eders Tørst med hverandre, i Gilder og Gæstebud eller andre ærlige Samsæde, da fortaler Ingen.“ Altsaa at komme sammen til at drikke en Skaal Øl over Tørst — det kaldes „udi denne klare Evangelii lyse Dag“ et ærligt Samsæde! Det heder fremdeles: „Og naar du er da glad, saa gaae hjem til din Hustru og lad hende faae en god Aften, naar du har havt

en god Dag; spild ikke din Bærme paa hende; sæt hende ikke til Rette, naar du kommer hjem drukken og fuld! Det gjør ingen Dannemand!“

Palladius slutter endelig sin Visitats som det sig hør og bør for en kongelig Embedsmand med de Ord: „Saa takker jeg eder nu kærlig, at I have nu saa længe siddet stille og hørt, hvad jeg havde at befale eder paa min Herres og Konges Vegne, forhaabende, at I tage alle Ting udi den bedste Mening og Intet lægge ud til det Værste, som hine Ugudelige gjøre, som vi Intet have at skøtte, Gud være lovet. Hvo der vil spotte, han spotte. Der kommer vel Ild i en Spotters Huus og brænder Spotteren inde (i Sandhed et evangelisk Ønske!). Jeg er tilfreds med alle de Løgne som de kunne tænke op og øse ud om denne min Visitats.“

•

Politisk Overblik.

Tydskland. Udsigterne til en vedvarende Forstaaelse mellem Bismarck og de Nationalliberale blive stadig ringere. Man havde haabet, at Kantsleren skulde opgive sin Beslutning om i denne Samling at gennemføre det meget omtalte strenge Straffelovforslag, men dette bekræfter sig ikke. Kaiseren har endog i en Tale til de Deputerede betegnet det nævnte Forslag som overordenlig mildt, og har saaledes fuldstændig nedslaaet de Liberales Forhaabninger. Det meddeles nu ogsaa, at Forbundsraadet er blevet enig om, at Forslaget skal indbringes væsenlig som Rigs-kantsleren ønsker det. „Germania“ lod de Liberale for nogen Tid siden vide, at Bismarck nu atter holdt sin Stok hen for dem til nye gymnastiske Øvelser imod deres egen Overbeviisning, og raadede Partiet til at tage sig sammen og springe dygtig til, da det vistnok ellers vilde faae sin Afsked; men det er meget tvivlsomt, om

Bismarck overhovedet vil give det Lov til at „springe“ oftere; man paastaaer, at han skal have ladet Ytringer falde, der tyde hen paa et fuldstændigt Systemskifte i kras reactionair Retning.

Valgene til de ved den sidste Mailov om Kirkemidlernes Bestyrelse indførte Menighedsraad have nu fundet Sted, og vistnok paa de fleste Steder havt et absolut ultramontan Udfald. Regeringspartiets Haab om, ved denne Lov at naae til at berøve Kirken dens Formue, er saaledes mislykket, og det har viist sig, at Biskopperne, ved at tillade og opfordre Menighederne til at deeltage i Valgene, have handlet fuldstændig rigtigt. Havde man her holdt sig tilbage, var hele Kirkeformuen gaaet over i Statens Hænder. Sagen dreier sig som bekjendt kun om de materielle Midler, ikke om Kirkens aandelige Frihed, med Hensyn til hvilken den ikke kan give efter for Statens Fordringer; det var derfor ogsaa en Taabelighed, naar de Liberale paastode, at Biskopperne ved at tillade Medvirkningen ved den nævnte Lovs Udførelse, brød med deres egne Grundsætninger; men Grunden til, at de Libetale fremkom med denne Paastand, var selvfølgelig Harme over, at deres Plan var mislykket.

Der hersker overalt i Preussen en stærk og følelig Mangel paa Folkeskolelærere; Culturkæmperne have nemlig forjaget de mange frivillige katholske Lærere (Ordensmænd og Nonner) og saaledes skadet Cultur og Oplysning saa meget som muligt i den korte Tid de have huseret i Landet.

Frankrig. Nationalforsamlingens Fleertal (Høire) har med omtrent 30 Stemmers Majoritet vedtaget Kredsafstemningssystemet for Valgene til Nationalforsamlingen og forkastet den saakaldte Listefstemning (o: Afstemning i faa store Kredse istedetfor i mange smaa), som Republicauerne holdt paa. Legitimisterne stemte med Høire; man var i den sidste Tid noget i Tvivl om, hvorvidt de vilde gjøre det, da det sagdes, at Greven af Chambord havde tilraadet at stemme for Listevalg. Legitimisternes Ordfører, Marquien af Franclieu, erklærede forøvrigt ved denne Leilighed den almindelige Stemmeret for et urokkeligt Grundlag for Frankrigs politiske Fremtidsudvikling, men gjorde opmærksom paa, at Betingelsen for, at den kunde virke til Landets Gavn, var den, at den fandt Sted med fuldkommen Frihed, hvilket kun kunde ventes at ville skee i det legitime Monarchi.

Orienteu. Slavernes Kamp mod Tyrkerne vedvarer ikke biot, men Opstandens Sag gaaer endog fremad, idet den heudøende europæiske Interesse paany er bleven vakt for samme: først ved at Tyrkiet nægtede at betale fuld Rente af sine Statslaan, hvilket naturligviis paa Stedet indgød vort civiliserede Europas mosaiske og christne Jøder en uovervindelig Afsky for Tyrkerne; dernæst ved Ruslands Optræden, der i den sidste Tid er blevet udpræget antityrkisk, og som sætter Cabinetterne, og da navnlig Cabinettet i Wien, i en meget stor Forlegenhed; den østerrigske Regerings Stilling har længe været uklar; man vidste ikke, om den vilde hjælpe Slaverne, eller ei, og maaskee vidste den det heller ikke selv; nu synes Rusland pludselig at ville tage Sagen i sin Haand, og man har saaledes Udsigt til i Wien at see den Tilstand i Orienteu, man helst vilde bevare, omstyrtet, uden at man selv faaer den allermindste Deel i Byttet. Man paastaaer, at det nuværende — tysk-liberale — Ministerium (Andrassy-Auersperg) herved skal være blevet stærkt rystet i sin Stilling. Kaiseren har aldrig været nogen varm Beundrer af samme.

Kirkelige Efterretninger.

Rom: Den h. Fader har med følgende Breve svaret paa den Adresse, som Generalforsamlingen af Tydsklands katholske Foreninger i Mainz havde tilsendt ham: „Kjære Søner! Den Kamp, som engang blev gjeunemkæmpet i Himlene, er i vore Dage paa ny optagen paa Jorden, og ikke som tidligere kun i Løndom og enkeltviis, men aabent og med forenede Kræfter. Aabenlyst bæres de samme Bannere, som dengang, foran begge Partier. Thi paa hines Fane, der foragte alle jordiske Interesser og modigt kæmpe for deres Tro, deres Kirke og dens hellige Rettigheder, straalcr det gamle ærværdige Løsen: „Hvo er som Gud?“; men paa den anden Fane, som vor hellige Religions svorne Fjender have reist, har afsindigt Hovmod

skrevet det Ord: „Over Himlens Stjerner vil jeg sætte min Throne, jeg vil være den Høieste lig“. Men denne Kamp har den samme Udgang ivente, som dengang Rebellerne Hovmod blev nedstyrtet i Helvede. De som nu stræbe efter at sætte sig i Guds Sted og ødelægge hans Rige paa Jorden, ville engang dele Skjæbne med hine. Imidlertid ønske Vi Eder til Lykke, fordi I holde Eder til den faste Klippe, som Christus har grundfæstet, og, overbeviste om, at Gud er med Eder, og at Helvedes Porte aldrig kunne overvælde den Sag, I forsvare — urokkeligt og modigt holde ud i den hede Strid. Og at denne Eders Fasthed i Troen finder kraftig Understøttelse, det opfylder Os i Sandhed med Glæde; og den øiensynlige Nytte, som Eders Forsamlinger, Forhandlinger og Foretagender have under Kampen mod det frembydende Onde, den freidige religiøse Aand, der vaagner og paany styrkes i de Troende, og endelig det almindelige Bifald, som alle gode Mennesker skjænke Eder — ere jo for Eder lige saa mange Underpant paa Herrens Velsignelse. Samler derfor nye Kræfter, styrker Eders Mod i Kampen og troer, at hine Ord ere sagte til Eder, som fordem den døende Matathias sagde til Israel, da Antiochus ved sine ugudelige Love vilde tvinge det til Frafald fra Fædrenes Tro: „Nu er Overmodet haardt, og det er Tugtelsens, Ødelæggelsens og den opbrusende Vredes Tid. Derfor. Børn! værer nidkjære for Loven og vover Eders Liv for Eders Fædres Pagt. Ihukommer vore Fædres Gjæringer, som de gjorde i deres Slægter, saa skulle I indlægge Eder stor Ære og et evigt Navn.“ Det have han og hans Sønner i Sandhed gjort, og det have de opnaaet. Dette ønske Vi ligeledes Eder, fuld af Tillid, af vort ganske Hjerte, tillige med den virksomme Naades Bistand og Fylde. Gid Pantet paa den maa være den apostoliske Velsignelse, som Vi i al Kjærlighed lyse over Eders hele Forening og alle enkelte Medlemmer som Tegn paa Vor faderlige Velvillie.“

München. Cultusminister Luz havde i Kamret beskyldt Biskoppen af Regensburg for, at han ved specielle Reskripter til Geistligheden havde udøvet Indflydelse paa Valgene. Da Biskoppen i et aabent Brev nægtede dette, har Ministeren ligeledes i et offentligt Svar forandret sin Paastand saaledes, at Reskriptet skulde være kommet fra Ordinariatet og i det mindste til eet Decanat. Biskoppen har atter nægtet ogsaa dette og er-

klæret, at Ministerens Udsagn var usandt. Vi ville nu see, hvad Ministeren vil sige til sit Forsvær.

Fra Rhinen. I Duisburg blev der den 24. Octbr. holdt en „evangelisk Missionsfest“, som giver det liberale Blad „Rhein. u. Ruhrzeitung“ Anledning til følgende Tilstaaelser: „Det er en eiendommelig Fremtoning, at ved alle Fester, som den evangeliske Kirke foranstalter, er Publicums Deeltagelse forholdsviis meget ringe. Ogsaa her i Duisburg kan Deeltagelsen i de kirkelige (evangeliske) Fester ikke sammenlignes f. Ex. med de politiske, som denne Missionsfest atter har viist. Kirken var ikke meget mere opfyldt end sædvanlig, og der var endnu Plads tilovers for Mange. Men hvis den ogsaa havde været opfyldt, hvad ville disse faa Hundreder, som der finde Plads, sige i Sammenligning med de Tusinder, der høre til den evangeliske Menighed? De Kredse ere forbausende store, i hvilke der ikke blot hersker Ligeegyldighed for Christendommen og dens Institutioner, men ligefrem et aabent Fjendskab“.

London. Bladene melde atter om flere Conversioner og fremhæve blandt de paagjældende Personer navnlig den anglicanske Præst Webb og Lady Evelyn Bertie, yngste Datter af Earl of Abingdon.

Brasilien. Et kaiserligt Decret har, som bekjendt, benaadet Bisperne af Para og Olinda, to Forvaltere af Bispedømmer og flere Præster, der vare dømte til Fæstningsstraf paa flere Aar, fordi de havde excommuniceret Frimurerne. Efterat det liberale Ministerium var styrtet, aabnede sig strax Fængselsdørene for Bisperne. Commandanterne paa begge Fæstninger begave sig, efter at have modtaget det kaiserlige Decret, til de fængslede Bisper. Garnisonen beviste dem Begge militaire Æresbeviisninger, og omgivne af de første Notabiliteter i begge Byer, indskibede de sig for at tage til Hovedstaden Rio de Janeiro. Efter at være ankomne dertil droge de strax til Kirken, for at takke Herren for deres Befrielse.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 21de November. Sidste Søndag efter Pintse. Mariæ Offring. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskab til Marias h. og ubesmittede Hjerter for Synderes Omvendelse. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital (Nørrebroes Parcelvei 44): Kl. 8¹/₄ stille Messe med Homilie. — 22. M. Cæcilia, Jomfru og Mart. 23. Ti. Clemens, Pave og Mart. 24. O. Johannes af Korset, Bekj. 25. To. Catharina, Jomfru og Mart. 26. F. Petrus, Biskop og Mart. 27. L. Leonardus af Portu Mauritio, Bekj.

Søndagen den 28de November. 1ste Søndag i Advent.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdag Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. — I Sct. Josephs-Hospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 7 (og ikke 8¹/₄ som tidligere).

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 46. Søndagen den 28de November. 1875.

Indhold: Den hellige Aloisius af Gonzaga. Louise Lateau. Politisk
Overblik. Kirkelige Efterretninger: Rom, Paris, München,
Cöln, Brüssel, Breslau, Bonn, Paderborn, Nordamerica.

Den hellige Aloisius af Gonzaga, Ungdommens Patron og Forbillede.*)

Den hellige Aloisius var en Søn af Ferdinand af Gonzaga, Markgreve af Castiglione i Lombardiet. Hans Moder var Martha Tano Santena, Datter af Tano Santena, Herre til Chery i Piemont, Hofdame hos Dronning Isabella af Spanien og udmærket ved Dyd og Gudfrygtighed. Hun bad Gud om at skjænke sig en Søn, der engang vilde indtræde i den geistlige Stand, og hendes Bøn blev naadigst hørt. Aloisius kom til Verden i Castiglione den 9de Marts 1568 og blev ved Daabens hellige Bad, saa at sige, tidligere født for Himlen, end for Jorden. Ved sin Fødsel geraadede han nemlig tilligemed sin Moder i stor Livsfare, som dog under Beskyttelse fraoven lykkelig blev afvendt.

*) Af „Lebensvorbilder für christliche Jünglinge“. Von C. Waser, Einsiedeln 1851.

Barnets ædle Aands- og Hjertes anlæg begyndte tidlig at udvikle sig. Saasnart hans Tunge løstes, lærte hans fromme Moder ham at udtale de hellige Navne Jesus og Maria, at gjøre Korsets Tegn og at fremsige Herrens Bøn tilligemed Engelens Hilsen. Bønnen blev snart hans Lyst, og han forstod tidligere at underholde sig med Gud end med Menneskene. Hans gode, medlidende Hjerte aabenbarede sig allerede dengang derved, at han aldrig lod nogen Fattig gaae bort, uden selv at have givet ham en Almissee.

Med inderlig Glæde saae Markgrevinden, hans Moder, hvorledes hendes Førstefødte tiltog i Viisdom og Dyd. Men Markgreven, der satte sin Glæde i Militairlivet, vilde ogsaa tidligt indprænte Kjærlighed til denne Stand i sin Søns Hjerte. Da Aloisius næppe var fire Aar gammel, lod hans Fader ham gjøre en lille Rustning, der passede for hans Alder og Styrke, og da han paa nogle Maaneder maatte reise til Casale, for der at holde en Mønstring til et Tog mod Tunnis, tog han sin lille Søn med og glædede sig hjertelig, naar Barnet i sin Rustning og med sin lille Landse stolt skred frem foran Rækkerne. Soldaterlivets Glands syntes virkelig ogsaa at indtage den unge Aloisius, og han kom mere end eengang i Fare ved Omgang med Skydegeværer, isærdeleshed da han engang, medens Soldaterne sov, affyrede en lille Kanon. Men Forsynet vaagede over ham i alle Farer og han kom efter nogle Maaneders Forløb lykkelig tilbage til Castiglione.

Men her blev man snart vaer, at han havde optaget visse raae og uanstændige Talemaader, som ere saa almindelige hos Krigsfolk. Hans Hovmester gav ham derfor nogle alvorlige Formaninger, og Aloisius havde ikke saasnart indseet sin Feil, før han stræbte efter at afsone den. Skjøndt Feilen ifølge Mangel paa Erkjendelse kun var ringe, begræd han den dog hele sit Liv igjennem, og tog deraf Anledning til ofte at ydmyge sig for Gud. Han kaldte siden altid sit syvende Aar Tiden for sin Omvendelse, fordi han i denne Alder havde opnaaet en dybere

Selverkjendelse, og af sit ganske Hjerter havde indviet sig til Guds Tjeneste. Fra denne Tid gjorde han sig det til Vane, daglig paa sine Knæ at bede Officiet til den saligste Jomfru og de syv Bodspsalmer, hvilken Sædvane han sit hele Liv igjennem overholdt.

Aloisius var endnu ikke otte Aar gammel, da han tilligemed sin yngre Broder blev sendt til Florents, for der at lægge sig efter det latinske og italienske Sprog. Storhertugen af Toscana, Frants af Medici, vilde indrømme ham Værelser i sit eget Palads; men han valgte en afsides, fra Verdens Tummel fjernet Bolig og lagde sig strax med stor Alvor efter de ham anviste Studier, men især efter Kundskab om Helliggjørelsen. Han gjorde navnlig i denne sidste saadanne Fremskridt, at han siden pleiede at sige, at Florents havde været hans Moder i Gudfrygtigheden. Hans Andagt til den saligste Jomfru vandt derved ogsaa i denne Tid overordenlig Tilvæxt. Han følte hos sig det levende Ønske, at bringe sin elskede Moder Maria et velbehageligt Offer, og han troede, bedst at kunne gjøre det, naar han til hendes Ære forpligtede sig til at bevare den jomfruelige Reenhed.

Snart blev denne Tanke til Beslutning, og Beslutningen til Gjerning. Knælende for Marias Billede aflagde han, næppe ni Aar gammel, det evige Kydskhedsløvte. Maatte end et saadant Løvte i denne Alder ellers ansees for overilet, kan her dog ikke tvivles om en særdeles Indflydelse og Veiledning fraoven, og den Troskab, hvormed den hellige Yngling vedvarende holdt det, beviser tilstrækkeligt, at han ikke har handlet ubetænksomt.

Fra denne Tid lod Aloisius det være sig magtpaaliggende, omhyggeligt at undgaae Alt, hvad der kunde bringe hans Uskyldighed i Fare, og flittigt at bruge de Midler, hvorved han kunde bevare den. Deraf fulgte Tilbageholdenhed ligeoverfor Verden og dens Forlystelser; deraf hans strenge Opmærksomhed paa sig selv og sine Omgivelser; deraf hans ydmyge og tillidsfulde Bøn og hyppige Annæmmelse af Bodens Sacrament. Paa Grund

af sin Stand kunde han ofte ikke undgaae Omgang med Verdens Store; men naar han havde fyldestgjort Pligt og Anstand, trak han sig strax igjen tilbage i sin kjære Eensomhed, og vilde hellere støde an mod Verdens Tone, end paa nogensomhelst Maade udsætte sig for Fare. Sine Sandser, i Særdeleshed sine Øine, holdt han i en saa stræng Tugt, at han kun med nedslagne Øine mødte en kvindelig Person eller talte med en saadan. Tillige fast overbevist om, at alle Menneskets Bestræbelser for at bevare Dyden ere utilstrækkelige, naar ikke Guds Beskyttelse og Naade understøtte dem, stræbte han uafslædigt at faae den nødvendige Hjælp fraoven, og søgte den i from Benyttelse af de Naademidler, som Jesus Christus har nedlagt i sin Kirke. — Ogsaa Erhvervelsen af andre Dyder blev nu for Aloisius en Livsopgave og en Gjenstand for ivrige og bestandige Anstrængelser. Ved et alvorligt Blik i sit Indre havde han iagttaget, at en Følelse af Vrede ofte bragte hans Hjerte i Oprør. Om han endog förstod at afvende en saadan Lidenskabs Udbrud, saa arbeidede han dog paa at undertrykke selv de første Ytringer af Uvillie eller Utaalmodighed, og at opnaae et fuldkomment Herredømme over sin indre Heftighed. Han lagde ligeledes Mærke til, at der undertiden undslap ham Ord, som, om end i sig selv ikke betydelige, dog syntes at saare Kjærligheden til Næsten. For at frigjøre sig for denne Feil, begyndte han at unddrage sig for enhver unødvendig Tale, og ved nødvendige Samtaler stedse at vaage over sin Tunge. Saaledes lykkedes det ham i kort Tid at aflægge denne Feil og at komme længere frem paa Dydens Vei.

Efterat Aloisius tilligemed sin Broder Rudolph mere end to Aar havde opholdt sig i Florents, bleve de i Aaret 1578 begge sendte til Mantua, til Vilhelm af Gonzaga, som var Familiens Hoved og havde overdraget Aloisius' Fader Statholderskabet over Montferrat. Allerede dengang, næppe tolv Aar gammel, fattede Aloisius, i Betragtning af de jordiske Goders ringe Værd, den Beslutning, at

aftræde sin Broder Rudolph sin Ret til Markgrevs-kabet Castiglione. Sædvanlige Mennesker kunne næppe længes saa meget efter Rigdomme, som vor Helgen efter at løsrive sig fra alle Baand, der bandt ham til Verden. Han vilde ganske løsrive sig fra alle Verdens Goder og Nydelser, som under et forførerisk Ydre kun bringe Aandsplage og Bitterhed, og hvis Nydelse ikke blot ikke tilfredsstiller Hjertet, men foraarsager pinende Samvittighedskvaler. Dydens Glæder og de høiere Goder, som Gud giver Sine, syntes ham alene at være hans Stræben værd og egnede til at gjøre ham lykkelig her og salig hisset. Den Svaghed, som en Sygdom havde forvoldt ham, gav ham det ønskede Paaskud til næsten ganske at trække sig tilbage fra Hoffet og leve i stille Eensomhed. Kun sjældent gik han ud; en stor Deel af Tiden auvendte han til opbyggelig Læsning; isærdeleshed læste han gjerne og til stor Opbyggelse de Helliges Levnetsbeskrivelser. Med sin Faders Tilladelse forlod han snart Hoffet i Mantua og reiste tilbage til Castiglione, hvor han endnu mere uforstyrret kunde lægge sig efter Fromhedens Øvelser. Hans Tjenere saae ham med Forundring tilbringe hele Timer i Bøn. Ofte fandt de ham paa Knæ foran den korsfæstede Frelser saa fordybet i Gud, at han syntes at være borttrykket fra Jorden. I denne Ensomhed og ved denne Stræben efter en inderligere Forening med Gud opnaaede han uden nogen Lærers Hjælp i høi Grad den indre Bøns og Betragtningens Naadegave, hvortil han ved fuldkommen Reenhed og dyb Ydmyghed havde forberedt sin Sjæl. Betragtningen af Guds uendelige Storhed, af Forløsningens og Helliggjørelsens underfulde Hemmeligheder opløftede ham over sig selv; han var ikke istand til at fatte den aandelige Glæde, hvoraf hans Hjerte var gjennemstrømmet, og han formaaede ikke at tilbageholde de Taarer, som hans ømme Kjærlighed aføkkede ham. Han talte om guddommelige Ting med en saadan Kraft og Begeistring, at Tilhørerne forbausedes derover.

Paa denne Tid faldt ham tilfældigt to af Jesuiternes

Værker i Hænderne; det ene indeholdt Betragtninger af den ærværdige Pater Petrus Canisius, det andet en Samling Breve fra Missionærene i Indien. Den fromme Aand i P. Canisius' Betragtninger tiltalte ham meget; men isærdeleshed følte han sig tiltalt af de i hine Breve indeholdte Beretninger om de indiske Missionærs apostoliske Virksomhed, og han opfyldtes af den inderligste Længsel efter, ligeledes at kunne arbeide til Guds Ære og sine Medmenneskers Frelse. Dette synes at have været Begyndelsen til hans Kaldelse til Jesuiterordenen. Men for allerede nu at tilfredsstille sin Iver for andre Sjæles Frelse, begyndte han at undervise Børn i den christelige Religion og at opmuntre dem til et fromt Levnet. Erfarede han nogen Uenighed blandt Tjenerskabet, saa søgte han at forlige de Fornærmede med hverandre. Hørte han, at Nogen førte uanstændig Tale, gav han ham en kjærlig, men alvorlig Irettesættelse. Hvor han fandt Leilighed til at forebygge det Onde og fremme det Gode, benyttede han den omhyggeligt, og søgte at virke i den lille Kreds, der omgav ham, saaledes som han haabede engang at kunne gjøre det i en større.

I Aaret 1580 kom den hellige Carlo Borromæo, Ærkebiskop af Mailand, i Egenskab af apostolisk Visitor til Brescia og derfra til Castiglione. Aloisius undlod ikke at besøge denne Guds Mand, og havde den Lykke, længe at tale med ham om guddommelige Ting. Den hellige Ærkebiskop var paa sin Side glad over at finde en saadan Dydens Blomst ved Hoffet i Castiglione og takkede Herren for den store Naadeskat, som Han havde nedlagt i den unge Markgreves Hjerter. Da han hørte, at denne, skjøndt næsten tretten Aar gammel, endnu ikke havde modtaget den hellige Communion, vilde han selv overrække ham den og opmuntrede ham til ofte at gaae til Herrens hellige Bord. Siden den Tid følte den fromme Yngling en saa øm Andagt til Christi Kjærligheds op-høiede Hømmelighed, at han ofte under den hellige Messe, især under Forvandlingen, henflød i Taarer. Med lignende

Rørelse nærmede han sig det hellige Maaltid, og stor var det Maal af Naade, der fyldte hans Sjæl.

Aloisius maatte imidlertid snart igjen forlade Castiglione for at ledsage sin Fader til Casale. Paa Reisen kom han i stor Livsfare. Han kjørte med sin Broder og sin Hovmester igjennem en Arm af den paa Grund af Regnskyl opsvulmede Ticinoflod. Midt i Vandet gik Vognen itu. Den forreste Halvdeel, hvori Rudolph sad, blev bortført af Hestene og, om ogsaa med Fare, heldigt bragt i Land. Den anden Halvdeel, hvori Aloisius tilligemed sin Hovmester befandt sig, blev ved Strømmens Voldsomhed reven bort; men, da Forsynet vaagede over den unge Helgens Liv, standset af en stor Træstamme, indtil man fra Land kom til Hjælp og reddede dem. De gik nu alle ind i en Kirke og takkede Gud for deres Redning. — Under sit Ophold i Casale vedblev Aloisius at forene fromme Øvelser med flittigt Studium. Verdslige Fornøielser, hvortil man hyppigt indbød ham, havde for ham ingen Værd. Man fandt ham næppe andre Steder end i Kirken, paa sit Studerekammer eller i Omgang med fromme Ordensmænd. I denne Tid modnedes hos ham Tanken om, ganske at forsage Verden, for i en eller anden religiøs Orden ganske at leve for Gud. Men da han kun var tretten Aar gammel, indsaae han klart, at han endnu ikke vilde erholde den nødvendige Frihed til i denne Henseende at fyldestgjøre sin Trang. Han holdt derfor sin Tanke hemmelig, men lod det være sig magtpaaliggende at øve sig i Alt, hvad der er en god Ordensmands Pligt.

.Dette gjorde han nu isærdeleshed, da han igjen kom tilbage til sit Fædreneslot i Castiglione. Den Afholdenhed og de Bodsøvelser, som han nu begyndte at underkaste sig, grændse, især i en saa ung Alder, til det Utrolige. Ugenlig holdt han flere Fastedage, navnlig Fredag til Ihukommelse af Herrens Lidelse, og Løverdage til Ære for Guds Moder. Disse Dage nød han om Middagen ikke Andet end tre, og om Aftenen eet lille Stykke Brød, dypet i Vand. Ogsaa de øvrige Dage var hans Næring saa ringe,

at man ikke forstod, hvorledes han dermed kunde friste Livet. Med denne strenge Faste forbandt han andre haarde Bodsøvelser. Han forlod ofte sin Seng om Natten, knælede midt i sit Værelse og dvælede lang Tid i Bøn. Ligeledes blev den bedste Tid af Dagen anvendt til fromme Øvelser. Efterat være staaet op, tilbragte han i det mindste een Time med Betragtning af de evige Sandheder; senere hørte han een eller flere Messer; derpaa læste han i en eller anden Opbyggelsesbog eller overveiede det Læste. Dagen sluttede han atter med gudelig Betragtning. Ved denne daglige Øvelse i Andagt og ved Aandens og Hjertets ofte fornyede Forening med Gud opnaaede han en saadan indre Samling, at hans Bøn efterhaanden blev fri for enhver endog ufrivillig Adspredelse.

(Fortsættes.)

Louise Lateau

og
Academiet i Brüssel.*)

Den Opsigt, som de bekjendte Tildragelser i Bois d'Haine overalt have vakt, saavel blandt Katholiker som blandt Protestanter i og udenfor Belgien, bevægede, som naturligt var, Videnskaben til at gjøre Sagen til Gjenstand for nærmere Prøvelse. Det første Skridt hertil skete, da Lægen Dr. Charbonnier skrev en Afhandling derom og sendte denne til det lægevidenskabelige Academi i Brüssel, som derpaa, for at prøve samme, nedsatte en Commission, bestaaende af Fossian fra Lüttich, Marcart og Warlomont, alle bekjendte Modstandere af Ultra-

*) S. d. Bl. Nr. 57. S. 447.

montanismen, og alt andet end vel stømte mod vor Opfattelse af Sagen. Professor Fossian blev imidlertid kort efter forhindret i at udføre det ham paalagte Hverv, og, da Ingen blev udnævnt i hans Sted, fortsatte de to andre Medlemmer Arbeidet alene; de reiste til Bois d'Haine, opholdt sig der i flere Uger og indgave, efter deres Tilbagekomst derfra en Beretning til Academiet, som er forfattet af Dr. Warlomont*). Denne erklærer heri, at man i Bois d'Haine og hos Louise Lateau har givet ham al ønskelig Leilighed til at undersøge Forholdene fuldkommen nøiagtigt, og end ikke har modsat sig hans strengeste og meest besværlige Fordringer, ligesom han selv har iagttaget den største Forsigtighed og Omhu for at komme til et fuldstændigt og paalideligt Resultat om, hvorvidt de foreliggende Facta vare sande eller ei. Saaledes havde han t. Ex. ladet forfærdige en Beholder af Glas, i hvilken Louise Lateaus stigmatiserede Hænder bleve indesluttede, og som han derpaa selv forseglede for at hindre ethvert muligt Bedrag. Som Udbytte af sine Undersøgelser giver han den uforbeholdne Erklæring, at saavel Stigmatisationen (ø: de hver Fredag paa Hænder og Fødder og Hoved regelmæssigt fremkommende stærkt blødende Saarmærker, i Lighed med den korsfæstede Frelzers Saarmærker), som den hermed i Forbindelse staaende Henrykkelsestilstand (Ekstase) ere virkelige og uimodsigelige Kjendsgjerninger, og at der aldeles ikke kan være Tale om Bedrageri. Derimod havde han ikke indladt sig paa nogen Undersøgelse af, hvorvidt Louise L. virkelig havde levet i flere Aar uden at tage nogensomhelst Næring til sig, da det efter hans Formening laae udenfor hans Opgave at behandle et saadant Spørgsmaal, som han ansaae for at være i directe Strid

*) Denne er udkommet i Trykken hos C. Muquardt i Brüssel, men mærkelig nok har man modsat sig, at der blev forfattet en tydsk Oversættelse deraf. — Den eksisterer saaledes kun i Originalsproget.

med Naturlovene, forinden det fra anden Side var godtgjort, at den omtalte Abstinents virkelig havde fundet Sted (!). Han udtaler sig da heller ikke nærmere herom, medens han med Hensyn til Stigmatisationen og Ekstasen søger at opstille en naturlig (physiologisk) Forklaring.

I tvende Møder, som Academiet holdt i Mai og Juni dette Aar, gjorde derpaa Professor Lefebvre den omtalte Beretning til Gjenstand for en indgribende Kritik; han misbilligede stærkt, at Commissionen havde unddraget sig fra at undersøge Spørgsmaalet om Afholdenheden fra Mad og Drikke, der saaledes ikke kan blive gjort til Gjenstand for nærmere Prøvelse i Øieblikket, og paaviste derefter, at den naturlige Forklaring, som Dr. Warlomont havde forsøgt at give af Saarmærkerne og Ekstasen, ikke blot var utilstrækkelig, men fuldstændig urigtig. Derimod fremsatte Professor Dr. Crocq (fra det frie Universitet i Brüssel) en anden videnskabelig Forklaring af de nævnte Facta, og han saavel som en tredje Læge, Dr. Kuborn, indbragte nu hver en motiveret Dagsorden, som begge gik ud paa, at Academiet skulde erklære, at de constaterede Kjendsgjæringer i Bois d'Haine kunde forklares paa naturlig Maade. Disse Forslag bleve da i et senere Møde i October dette Aar gjort til Gjenstand for Forhandling. Dr. Warlomont søgte at forsvare sin Opfattelse, og indvendte navnlig imod Dr. Lefebvre, at, om denne end muligviis havde omstødt de forskjællige Forklaringer, som han og Andre havde forsøgt at give, havde han dog selv heller ingen givet, hvorpaa Professor Lefebvre i et længere Foredrag replicerede. „Kjendsgjæringerne i Bois d'Haine“, sagde han, „have en dobbelt Interesse: en lægevidenskabelig og en theologisk. Lægevidenskaben skal forsøge at forklare dem paa naturlig Maade. Theologien skal undersøge, om her foreligger et Mirakel. Dette Sidste kom ikke os ved; vi havde kun at afgjøre det videnskabelige Spørgsmaal: Er Videnskaben istand til at forklare Kjendsgjæringerne i Bois d'Haine?

Han for sit Vedkommende havde forsøgt det og havde læst de Andres Forsøg derpaa (disse vare 4: et af Dr. Böem, et af Dr. Charbonnier, et af Commissionens Ordfører Dr. Warlomont, og et af Prof. Dr. Crocq), og han var kommet til den Erkjendelse, at der ingen som helst naturvidenskabelig Forklaring kunde gives heraf*). Academiet kunde derfor efter hans Mening ikke vedtage nogen af de ovenfor omtalte Dagsordener.“

Dr. Lefebvres Udvikling af det Mislykkede i de forskjellige Forklaringsforsøg, og hans klare og skarpe Paa-visning af, at Lægevidenskaben her stod ligeoverfor Kjendsgjerninger, som den var nødt til at indrømme, vare virkelige, men ikke kunde begribe, endsige forklare, gjorde et stærkt Indtryk paa Alle. Ikke en Eneste reiste sig til Forsvar for de foreslaaede Erklæringer; end ikke Forslagsstillerne selv. Efter Opfordring af Dr. Laussedat gik Academiet over til sin Dagsorden, som Referenten siger, — under veltalende Taushed. Dr. Lefebvre havde seiret. Hvo kommer ikke her uvilkaarligt til at tænke paa den berømte berlinske Professor Virchow, som for ikke meget længe siden i en stor Forsamling af tydsk Videnskabelighed haaned Beretningerne om hvad der var skeet i Bois d'Haine, talte om Bedrageri, men nægtede at ville reise derved, for selv at undersøge Sagen — nu forstaaer man hvorfor. Og hvo husker ikke den Dynge af Gemenhed, Usandhed og Spot, som den „intelligente“ Presse havde fuldt op af imod Lonise Lateau og os, som paastode, at her forelaae Noget, der gik over de Herrer Professorers Forstand? Nu har det lægevidenskabelige Academi i Brüssel, en høit anseet medicinsk Autoritet, som blandt sine Medlemmer tæller de meest fremragende Lærde, for hele

*) Om her foreligger et Mirakel eller ikke, kan kun Kirken afgjøre, og de geistlige Myndigheder have som bekjendt endnu ikke udtalt nogen Dom i Sagen.

Verden erkjendt, at her hverken kan være Tale om Bedrag eller om Overtro, men om en uimodsigelig Kjendsgjerning, som den moderne Videnskab er ude af Stand til at forklare.

Politisk Overblik.

Spanien. Don Carlos har tilskrevet sin Fætter Alfonso et Brev, hvori han tilbyder ham Vaabenstilstand for det Tilfælde, at Nordamericas Republik skulde begynde en Krig med Spanien, i det Øiemed at bemægtige sig Cuba. Den americanske Krig bliver der imidlertid intet af, og saaledes falder hint Tilbud jo allerede af den Grund bort. Kong Alfonso skal imidlertid have afviist det meget haanligt og have ladet sin General ved Nordhæren vide, at han for Fremtiden kun skulde modtage en eneste Meddelelse fra Don Carlos, nemlig om fuldstændig Underkastelse paa Naade og Unaade. Dette i Forbindelse med det Factum, at Carlisterne i den seneste Tid ikke have gjort nogen Fremgang, har da vistnok væsenlig bidraget til den Formening, at det for Tiden staaer meget slet med Carlisternes Sager, og at Don Carlos' Forslag kun var et mindre heldigt Forsøg paa at opnaae Fred for en Tid. Fremtiden maa imidlertid vise, hvor meget sandt der er i denne Formodning. At Don Carlos er sine Modstandere langt underlegen med Hensyn til Antallet af Soldater, er vist; men deraf kan man endnu intet bestemt slutte; men Noget turde der dog maaskee ligge til Grund for den Antagelse, at Don Carlos' Stilling for Tiden ikke er god.

Tydskland. Bismarck er endelig kommen til Berlin.

Schweits. Den skammelige Samvittighedstvang, som Regeringen i Canton Bern udøver imod Katholikerne, finder ikke Efterligning andre Steder i Schweits. Saaledes har Raadet i Canton Zürich for nylig med stort Fleertal erklæret sig for den fuldstændige Adskillelse af Stat og Kirke og overladt det ganske til de katholske Menigheder at slutte sig til hvilken Biskop de ville. At denne

Politik fra Statens Side er den klogeste i Længden, er utvivlsomt; Berner Culturkampen er ~~slet~~ ikke Politik mere, men reen „reformert“ Fanatisme.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den gamle Biskop af Strassburg, Dr. Räss, har begivet sig til Rom, for endnu engang at gjøre et Besøg hos den h. Fader. Efterat Paven havde modtaget ham i Audients, har Hs. Hellighed indbudt ham til en Promenade i Vaticanets Haver.

Paris. 15 Ærkebisper og Bisper vare her forsamlede under Cardinal-Ærkebiskop Guibert af Paris' Forsæde, for at træffe nærmere Bestemmelse angaaende det nye Universitet i Paris. Abbé Conil, tidligere Generalvicar og Forstander for Seminariet i Aix, blev udnævnt til Rector for Universitetet; tillige bleve Udnævnelserne af Professorer for det juridiske Fakultet stadfæstede.

München. Alle Biskopper i Baiern have i et udførligt Actstykke benvendt sig til Kongen, for at besvære sig over de mangfoldige Forurettelser, den katholske Kirke ogsaa i dette Land er bleven udsat for fra Regeringens Side. Først føre de Klage over, at „Gammelkatholikerne“, skjøndt de unægtlig ikke mere høre til den katholske Kirke, alligevel blive behandlede af Regeringen som om de endnu vare Medlemmer af Kirken. Dernæst klage Bisperne over, at Kirkens Indflydelse paa Skolerne paa mangfoldige Maader bliver forstyrret. — Tilsidst udtale de deres Haab om, at Kongen ikke vil tillade, at de nye Rigslove mod Jesuiterne ligeledes skulde udvides til de øvrige Ordener i Baiern. Skjøndt Actstykket er affattet i en meget indtrængende og ærefrygtsfuld Tone, synes det alligevel ikke at have fundet en velvillig Modtagelse hos Kongen, da han uden videre har sendt det til Cultusministeren.

Saa sørgeligt det nu end kan være for os at see, hvorledes ogsaa katholske Regeringer lade Kirkens Interesser i

Stikken, saa har dog denne Fremtoning Noget, vi med Rette kunne glæde os over. Thi paa denne Maade bliver det soleklart ogsaa for vore Modstandere, at vor Kirke ikke trænger til Fyrsternes Hjælp, at den nok kan hjælpe sig selv og staae paa egne Fødder. Mon de protestantiske Kirker kunde taale en saadan Behandling paa samme Maade?

Cöln. I Byraadet havde hidtil det liberale Parti ene og alene Regimentet, da der kun var et eneste Medlem, som hørte til det ultramontane Parti. Disse Valg skee, som bekjendt, efter Classesystemet, hvorved naturligviis den menige Mand kun faaer at raade over den tredie Deel af Pladserne. I den sidste Uge skulde der nu vælges 6 nye Deputerede for den tredie Klasse. Begge Partier havde gjort de yderste Anstrængelser, for at sætte deres Candidater igjennem. Katholikerne vandt da en glimrende Seir; de bragte fem af deres sex Candidater igjennem.

Brüssel. Seiren, som det katholsk-conservative Parti har vundet ved de sidste communale Valg i Landet, er langt større, end man i Begyndelsen kunde troe. Den store Majoritet af de mindre Byer har forladt den liberale Fane og afskaffet deres liberale Repræsentationer. Denne Kjendsgjerning er et nyt, slaaende Bevis for, at Liberalismen daler stærkt over hele Landet.

Breslau. Domcapitlet i Breslau har allerede den 9de svaret Regeringen, at det ikke kunde følge dens Opfordring til at vælge en Forvalter for Dioceset.

Bonn. (Corresp.) Vor By, især de Fattige, Nødlidende og Syge, have lidt et smerteligt Tab. Grevinde Maria Nesselrode, der flere Aar boede her, har forladt os og er reist til America, for der i det fremmede Land, skjult under Franciscanessernes fattige Klædebon, at kunne fortsætte et Liv, fuldt af Selvfornægtelse, Kjærlighed og Hengivelse, hvilket hun hidtil midt under glimrende Forhold allerede i mange Aar havde ført. Hvor mange Taarer hun har aftørret, hvor megen Elenighed hun har formildet, hvor mange Saar hun har helbredet, det veed kun Han, hvis Øine see Alt. Gud havde givet hende Rigdom, og hun har forstaaet at vinde sig „Venner“ dermed. Hver Dag kunde man see hende gaae igjennem Gaderne for at udøve sin Kjærlighedsgjerning. Der var ingen Dag for kold, intet Veir saa daarligt, at det kunde holde hende tilbage. Til Armodens

meest forladede Boliger, til de smertefuldeste Sygeleier gik hendes Vei, og jo større Nøden, jo modbydeligere Sygdommen var, des større var ogsaa hendes Kjærlighed og Hengivelse.

Paderborn. „Liboriusblatt“ optæller nogle Frugter af Culturkampen i dette Dioces. Der gives nu for Tiden i det Mindste 32 Menigheder, som ikke mere have nogen Sognepræst. Sytten af disse have derhos ingen anden Geistlig, saa Gudstjenesten fuldstændigt er standset, og det hellige Sacrament maatte tages bort af Kirken. Paa denne Maade have omtrent 60,000 Katholiker mistet deres Sognepræster, og 15 til 20,000 have ingen Guds-tjeneste mere.

Nordamerica. Statistik. En fornylig udgiven Beretning af det statistiske Bureau i Washington indeholder en interessant Oversigt over hele Jordens Befolkning. Denne er angivet til 1,391,032,000 Sjæle. Asien, den folkerigske Verdensdeel, har 798 Millioner, medens Europa tæller 300 $\frac{1}{2}$ Million. Africa 203 Mill., America 84 $\frac{1}{2}$ Mill. og Australien samt Polynesien 4 $\frac{1}{2}$ Million Indbyggere. Europas ledende Nationer fremvise følgende Tal: Rusland 71 Millioner, det tydske Rige 41 M., Frankrig 36 M., Østerrig-Ungarn 36 M., Storbritannien og Irland 32 M., Italien næsten 27 M., Spanien 16 $\frac{1}{2}$ M. og Tyrkiet henimod 16 M. De andre Lande overstige ikke 5 Mill. I Asien er China, det folkerigeste Land paa Jorden, opført med 425 M., Hindostan med 240 M., Japan med 33 M., de ostindiske Øer med 30 $\frac{1}{2}$ M., Birma, Siam og Bagindien med 26 M., det asiatiske Tyrki med 13 $\frac{1}{2}$ M. og det asiatiske Rusland med henimod 11 M. Den australske Befolkning er angivet til 1,674,500, og de polynesiske Øers, inclusive Ny-Guineas og Nyseelands, til 2,763,500 Sjæle. I Africa have Hovedafdelingerne: Vester-Soudan og den mellemafricanske Region 89 M., Central-Soudan-Regionen 39 M., Sydafrica 20 $\frac{1}{4}$ M., Galbalandet og Strøget Øst for den hvide Nil 15 M., Samanli 8 M., Ægypten 8 $\frac{1}{2}$ M. og Marocco 6 Mill. I America boe to Trediedele af Befolkningen Nord for Panamaisthmen, idet de forenede Stater have næsten 39 Mill., Mexico over 9 M. og de britiske Provindser 4 M. Indb. Hele Nordamericas Befolkning er angiven til omtrent 52 M. og Sydamericas til 25 $\frac{1}{2}$ M., af hvilke de 10 Millioner komme paa

Brasilien. De vestindiske Øer have 4 M. og de centralamericanske Stater ikke fuldt 3 M. Ifølge disse Tabeller er London med 3,154,260 Indb. Verdens folkerigste By, medens Philadelphia med 574,022 Indb. (Aaret 1870) indtager Byernes attende Plads med Hensyn til Befolkningens Størrelse. Disse 18 Byer ere efter deres Orden følgende: London 3,254,260, Sulchan (China) 2,000,000, Paris 1,851,792, Peking 1,300,000, Tschantschau-fu 1,000,000, Hangtschau-fu 1,000,000, Singtan 1,000,000, Singnanfu 1,000,000, Canton 1,000,000, New-York 942,292, Tienzin 900,000, Wien 834,284, Berlin 826,341, Hangkan 800,000, Tschingtu-fu 800,000, Calcutta 794,645, Yeddo 674,447 og Philadelphia 574,022. Af de Byer, som ere mindre end Philadelphia, ere de vigtigste: St. Petersborg 667,963, Bombay 644,405, Moskau 611,970, Constantinopel 600,000, Glasgow 547,538, Liverpool 493,405 og Rio de Janeiro 420,000.

Elisabethforeningen

holder Møde Søndagen den 28de November, Efterm. Kl. 4.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 28de November. Iste Søndag i Advent. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8 stille Messe med Homilie (ikke som hidindtil Kl. 8¹/₄). — 29. M. Saturninus Biskop og Mart. 30. Ti. Andreas, Apostel. 1. December. 0. (Fastedag) Elegius, Biskop. Kl. 8 Messe for Ansgariusforeningens Medlemmer. 2. To. Bibiana, Jomfru og Mart. 3. F. (Fastedag) Frants Xaver, Bekj. Kl. 8¹/₄ Messe for Broderskabet til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 7¹/₂ Aften Broderskabsandagt. 4. L. Barbara, Jomfru og Mart.

NB. Alle Onsdage og Fredage i Advent ere befalede Fastedage.

Søndagen den 5te December. 2den Søndag i Advent.
Søgnedagsgudstjeneste som sædvanligt.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Qvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5, i Kjøbenhavn.

N° 47.

Søndagen den 5te December.

1875.

Indhold: Den hellige Aloisius af Gonzaga. Det kongelige Hjertes
Hemmelighed. Politisk Overblik. Kirkelige Efterretninger:
Rom, Holland, Würzburg, Heidelberg.

Den hellige Aloisius af Gonzaga, Ungdommens Patron og Forbillede.

(Fortsat fra Nr. 46.)

I Efteraaret 1581 reiste Maria af Østerrig, Kaiser Maximilian den Andens Gemalinde, igjennem Lombardiet til Spanien, for der at afflægge Besøg hos sin Broder Philip II. Hun ønskede at have Markgreven af Castiglione og hans Gemalinde i sit Følge. Ogsaa Aloisius og hans Broder Rudolph skulde reise med. Ved deres Ankomst til Spanien bleve begge Markgrevens Sønner udnævnte til Prinds Don Diegos Pager og maatte saaledes tilligemed deres Fader blive ved Hoffet. Aloisius hengav sig i denne Tid til de skjønne Videnskabers og senere til Philosophiens Studium. Derhos vedblev han med sine sædvanlige fromme Øvelser og vaagede stadigt over, at Livet ved Hoffet ikke skulde skade hans Dyd. Derfor gik han kun i Selskab, naar enten Pligt eller Anstand krævede det, og bad stadigt Gud om den fornødne Hjælp til at behage Ham alene, og indtil sit sidste Aandedræt forblive tro og bestandig i hans Tjeneste.

Da Aloisius havde tilbragt halvandet Aar ved det spanske Hof, skjønnede han, at det var paa Tiden at løs-rive sig aldeles fra Verden og indtræde i en religiøs Orden. Han bønfuldt derfor indstændigt Gud om Oplysning og Styrke til baade at erkjende hans Villie og med Troskab efterleve den. Tillige overveiede han med stor Alvor det Skridt, han nu vilde gjøre, og tænkte nøie over, i hvilken Orden han bedst kunde naae sit Maal. Den store Forkjærlighed, han havde for Bodsøvelser og Selvfornægtelse, drog ham hen til en streng, hans Lyst til Bønnen til en contemplativ, og hans Nidkjerhed for Guds Ære og sine Medmenneskers Vel til en Orden, som især virkede i denne Retning. Efter modent Overlæg bestemte han sig for Jesu Selskab og det af følgende Grunde: for det første, fordi dette Institut endnu var forblevet uforandret, som det var fremgaaet af Stifterens Haand; for det andet, fordi dets Medlemmer ved et særegent Løfte forpligtede sig til, ikke at ville modtage nogen kirkelig Værdighed, med mindre Paven udtrykkeligt befalede det; for det tredie, fordi dette Selskab med stor Velsignelse virkede for Ungdommens Dannelse og Opdragelse; endelig ogsaa, fordi det giver sine Medlemmer bedst Leilighed til, i Missionerne at arbeide for Hedningernes Omvendelse og til at vinde mange Sjæle for Christus.

Men for at være endnu mere forvisset om Guds Villie, fordoblede han sin Andagt og annammede paa Mariæ Himmelfartsfest med hjertelig Længsel den hellige Communion. Medens han derefter med den største Inderlighed bad Herren, for hans helligste Moders Forbøns Skyld, at vise ham den rette Vei til Salighed, fornam han tydelig en Røst, som tilraabte ham: Du skal indtræde i Jesu Selskab! Nu var hans Beslutning urokkeligt taget, og hans Skriftefader, hvem han uden Forbehold aabenbarede dette, meente at maatte give sit Samtykke. Aloisius ilede nu først til sin Moder og meddeelte hende sit Forehavende. Hun glædede sig inderligt derover, takkede Gud og bragte ham freidig sin Søn til Offer,

paa samme Maade, som Anna engang havde viet sin Søn Samuel til Gud. Ganske anderledes dømte Markgreven om Sagen; han blev vred og endte sine Ord med haarde Trudsel. Aloisius svarede med Beskedenhed og Ærefrygt, at han vilde skatte sig lykkelig ved at lide noget for Guds Skyld. Med disse Ord trak han sig tilbage.

Da Markgreven kom til en roligere Fatning, tænkte han over, hvad der kunde have bragt hans Søn til en saadan Beslutning. Hans Mistanke faldt først paa Aloisius' Skriftefader; men efter en Samtale med ham, indsaae han, at hans Mening var ugrundet. Siden troede han, at det var et Kunstgreb, hvorved hans Søn vilde helbrede ham for hans Spillesyge. Rigtignok mishagede denne Lidenskab Aloisius meget; men hele hans Adfærd vidnede noksom om, at han ikke havde Andet til Hensigt, end at løsrive sig fra Verden og tjene Gud uforstyrret. Markgreven kom dog tilsidst paa den Tanke, at hans Søn af Gud kunde være kaldet til denne Stand. Han anmodede derfor sin Ven og Slægtning, Pater Frants af Gonzaga, der just i denne Tid som Franciscanernes Generalforstander visiterede sin Ordens Huse i Spanien, om at prøve Aloisius' formentlige Kald. Denne Ordensmand paatog sig da dette Hverv, og efter en to Timers Samtale med den hellige Yngling, forsikrede han Markgreven, at Kaldelsen kom fra Gud. Men dermed havde man endnu ikke opnaaet Faderens Samtykke. Hvad der især gjorde Vanskelighed, var, at Aloisius, som den Førstefødte, skulde følge sin Fader i Regeringen. Endelig, da han urokkeligt holdt fast ved den eengang tagne Beslutning, blev det ved Pater Generalens Mægling afgjort, at der skulde ventes med dette Forehavendes Udførelse, indtil de vare vendte tilbage til Italien.

Saasnart Don Diego, i hvis Tjeneste Aloisius og hans Broder Rudolph havde været, var hensovet, begav man sig paa Tilbagereisen til Italien i Aaret 1584. Aloisius var dengang sexten Aar gammel. Ved sin Ankomst fik han dog endnu ikke den lovede Tilladelse, men maatte,

ledsaget af sin yngre Broder, aflægge Besøg ved Italiens forskjellige Hoffer. Markgreven haabede, at denne Reise og Samkvemmet med denne Verdens Store vilde bringe Sønnen paa andre Tanker. Aloisius adlød og afreiste med et passende Følge.

Under Adspredelser, som disse Forhold og Omstændigheder medførte, var det ham magtpaaliggende at bevare Fromhedens Aand, og at undgaae enhver Fare. Underveis besøgte han Kirker og Klostre, og talte meget med gudfrygtige Mænd. Ved det Besøg han aflagde hos Hertugen af Savoyen fandt han Leilighed til paa en glimrende Maade at vise sin Hjertensreenhed og Characterstyrke. En Dag underholdt han sig med nogle unge Herrer og en Adelsmand paa nogle og halvfjerdsindstve Aar. Denne lod flere uanstændige Ord falde. Aloisius blev strax meget alvorlig og gav ham en drøi Irettesættelse. Derpaa tog han en Bog og begav sig til et Sideværelse. Herved blev den Gamle beskæmmet og de Andre opbyggede. Ved Hoffet i Turin blev han af sin Morbroder indbudt til Quiers, for der at møde flere Slægtninge. Han modtog Indbydelsen, men bemærkede strax ved Ankomsten, at man havde lagt en Snare for ham. Til hans Ære var der nemlig anordnet en stor Høitidelighed, som skulde afsluttes med et Bal. En Dame var endog saa ubetænk- som at opfordre ham til en Dands. Ganske forstyrret forlod Aloisius det livlig støjende Selskab og kom ikke mere tilsyne. Hans Onkel ledte efter ham og fandt ham tilsidst liggende paa Knæ og bedende. Lige saa opbygget som forbauset, havde han ikke Mod nok til at forstyrre ham. Paa denne Maade undgik den heltmodige Yngling denne Fare.

Efterat han havde aflagt de ham anbefalede Besøg, vendte Aloisius tilbage til Castiglione med det Haab, at det nu vilde blive ham tilstaaet at indtræde i Ordens- standen. Men han skuffedes i denne Forventning. Der forestod ham nye Kampe; ved alle Overtalelseskunster søgte høit ansete, ja endog geistlige Personer at faae

ham til at give Afkald paa sit Forehavende. Dertil kom Markgrevens ophidsede Stemning, som nu aldeles nægtede sit Samtykke til Sønnens Indtrædelse i Ordensstanden, og endog søgte ved Haardhed at forhindre den. Aloisius taalte Alt med stille Hengivenhed, men hans faste Beslutning kunde ikke rokkes, hverken ved foregivne Venners snilde Ord, eller ved Faderens Strenghed. — En Dag, da hans fortørnede Fader havde viist ham til hans Værelse, bad han indstændigt til Gud under mange Taarer, og tugtede sit uskyldige Legeme paa en saadan Maade, at hans Hovmester, der igjennem en lille Aabning i Døren iagttog ham, ilede, ganske betagen af Rørelse, til Markgreven, for at meddele ham Alt, hvad han havde seet. „Naadige Herre“, tilføiede han, „dersom De var Vidne til, hvad Deres Søn gjør, vilde De vistnok ikke længere afholde ham fra at udføre sit Forehavende.“ Markgreven, dybt rørt ved denne Beretning, begav sig da selv hen til Aloisius' Værelse, og nu saae han med Forbauselse hans Bodsøvelser og den haarde Kamp, han syntes at kæmpe med Gud. Han traadte tilsidst med sin Gemalinde ind i Værelset og fandt Gulvet vædet med Blod og Taarer. Dette formaaede ham til at give sin Tilladelse til Indtrædelsen i Jesu Selskab. Han skrev nu til sin Fætter, Patriarchen Scipio af Gonzaga, for at anmode ham om at anbefale hans Søn til Selskabets Generalforstander Pater Claudius Aquaviva.

Det ønskede Svar kom snart fra Rom, og forvissede Aloisius om, at han var optagen i Ordenen. Imidlertid skulde der dog først træffes de fornødne Foranstaltninger til at overdrage Successionen til den yngre Broder Rudolph, og til den Ende indhentes Kaiserens Samtykke. Ufortøvet gjordes de hertil sigtende Skridt.

Under disse Forhandlinger fik Aloisius af sin Fader det Hverv, at reise til Mailand, for der at ordne nogle vigtige Anliggender. Disse holdt ham otte til ni Maaneder tilbage i denne Stad. Men for ikke derved at forsømme sin Uddannelse, besøgte han samtidigt det der-

værende Collegiums Forelæsninger i Physik og Mathematik. Tillige havde han hyppigt Samkvem med Collegiets Præster og tog Deel i deres fælleds Recreationstimer. Nu syntes han endelig at have naaet den sikre Havn; men der opstod en ny Storm, som truede med igjen at kaste ham ud paa det oprørte Hav. Ganske uventet ankom hans Fader til Mailand og spurgte Sønnen om hans nuværende Beslutning. Da Aloisius tilkjendegav ham, at den var urokkelig og uforandret, yttrede han sin dybe Smerte derover og søgte endnu engang at gjøre ham vaklende ved de meest indtrængende Forestillinger. Han mindede om det store Bud, at Børn skulle underkaste sig deres Forældres Villie og Befaling, og at det var hans Pligt at vise Agtelse for en nedbøiet og gammel sygelig Fader, omtalte derpaa sit Huses Forfald, som vilde være uundgaaeligt, naar Regeringen overdroges til den mindre begavede Rudolph. Endelig bemærkede han endnu, at det til Sjælens Frelse ikke var nødvendigt at forlade Verden, at tvertimod en duelig Regent kunde gjøre Verden stor Nytte. Han sluttede med at ytre sin levende Smerte: Faderens Taarer skulde beseire den, paa hvem hidtil Ord ikke havde gjort Indtryk. Aloisius søgte at trøste og opmuntre sin sørgende Fader ved at forsikre ham, at han gjerne vilde opfylde hans Ønske, saafremt Gud ikke havde bestemt ham til en anden Levemaade; men, da han havde den Vished, at hans Kald kom ovenfra, saa havde han ogsaa al Grund til at vente af Guds Godhed, at den vilde afvende al Skade fra hans Familie og lede hele Sagen til det Bedste. Det samme Svar gav den charakteerfaste Yngling andre ansete Personer, som efter Faderens Ønske skulde prøve hans Kald; han forstod overhovedet saa godt at gjendrive deres Indvendinger, at de erkjendte, at det var en Røst fraoven, som kaldte ham, og udtalte sig i denne Retning for Markgreven. Tilsidst indvilgede da ogsaa han paany; kun skulde Aloisius røgte endnu et Ærinde i Mailand og saa vende tilbage til Castiglione.

Saasnart Aloisius ogsaa havde besørget dette, reiste han over Mantua tilbage til Castiglione. I Mantua vilde han holde de saakaldte Exercitier, eller den hellige Ignatius' aandelige Øvelser, for at styrke sig til de nye Kampe mod sin Kaldelse, som maaskoe endnu forestode ham. Han indelukkede sig derfor tre Uger igjennem i et af Collegiets Værelser og tilbragte udelukkende sin Tid med Bøn og fromme Betragtninger; tillige læste han Jesu-Selskabs Constitutioner, som snart skulde tjene ham til Rettesnor for hele hans Liv. Efter sin Ankomst til Castiglione ventede han i nogle Dage forgjæves paa den lovede Tilladelse. Da han mindede sin Fader derom, erklærede denne, at dette Skridt burde opsættes, indtil han havde naaet sit femogtyvende Aar; vilde han ikke gaee ind herpaa, og skulde han vove at afreise uden sin Faders Samtykke, saa vilde han ikke mere betragte ham som sin Søn. — Denne uventede Forandring i hans Faders Sindelag bragte den hellige Yngling i den sørgeligste Stilling; men han tabte dog ikke Modet. Efterat have tilbragt flere Timer i Bøn og bedet Gud om Oplysning og Styrke, følte han sig tilskyndet til endnu at gjøre et sidste Forsøg hos sin Fader. „Min Fader“, sagde han til ham i en lige saa afgjørende som ærefrygtsfuld Tone, „jeg overlader mig til Deres Villie; men jeg forsikrer Dem høitideligt, at jeg er kaldet til Jesu Selskab; vil De modsætte Dem endnu længere, da modstaaer De Guds Villie.“ — Efter disse Ord forlod han Værelset. Markgreven, hvis Hjerte ikke var fremmed for Religionen, fandt sig saa truffen ved denne Erklæring, at han i Begyudelsen ikke formaaede at frembringe et eneste Ord. Frygten for at fortørne Gud, og Smerten over at miste sin Førstefødte fremkaldte i hans Indre en saa voldsom Kamp, at han fældte mange Taarer; men tilsidst seirede dog Religionen. Han kaldte paa Aloisius og sagde til ham: „Min Søn, Du har dybt saaret mit Hjerte. Du veed, hvor høit jeg elsker Dig; paa Dig grundede jeg mine og mit Huses Forhaabninger. Men, da Herren

kaller Dig, vil jeg ikke længere modsætte mig. Gaa, min Søn, hvorhen Du ønsker! Jeg lyser min Velsignelse over Dig!“ — Aloisius, overvættets glad over disse Ord, takkede sin Fader for hans Samtykke og begyndte strax sine Forberedelser til Afskeden.

(Fortsættes.)

Det kongelige Hjertes Hemmelighed.

En historisk Episode

af

C. V.

Ved Encyclopædisternes Bagvadskelser og Agitationer, hvilke med Voltaire i Spidsen dengang fabrikerede den „philosophiske“ Tidsaand, ved den hevnjerrige, kongelige Maitresse Md. Pompadours Intriguer, hvem en Jesuit havde tilbageviist et Forlangende om at medvirke til at skuffe Dronningen, og ved den overmægtige „philosophiske“ Minister, Hertugen af Choiseuls, „gode“ Sindelag, var det kommet saa vidt, at de franske Parlamenter i Aaret 1764 erklærede Jesu Selskab for opløst i Frankrig, lukkede dets Collegier og beslaglagde dets Eiendomme. Og dette var endnu ikke nok. Ved en Parlamentsbeslutning af samme Aar blev hver Jesuit skaanselløst jaget af Landet med 50 Rdl.s Reisepenge, naar han ikke vilde sværge paa, „at Jesuiterordenen var ugudelig og farlig for Monarchiets helligede Personer“. Kun Een aflagde denne Ed; men denne Ene var ogsaa netop Cerutti, der senere i den franske Revolution gjorde sig berømt ved alle Slags Skændselsgjerninger.

„Har De ellers endnu Noget for mig at underskrive?“ spurgte han Parlamentsraaden, hvem han overrakte denne Edsformel med sin Underskrift.

„For Øieblikket Intet mere, undtagen maaskee Koranen“, var det ondsksfulde, men træffende Svar; „det er kun Skade, at jeg ikke i Øieblikket har den ved Haanden.“

I Portugal havde den sammensværgelsessyge Minister Carvalhos, Marquis af Pombals Rænker allerede i Aaret 1759 udvirket Jesuiternes Fordrivelse.

Ogsaa Spanien vilde have udviist Jesuiterne, hvis Ferdinand den 6te var bleven længere ilive. Men siden 1760 var han død, og paa Spaniens Throne sad hans Halvbroder Carl den 3die, en erklæret Ven af Jesuiterne. Man vidste, at han endnu umiddelbart før sin Thronbestigelse, ved sin Afreise fra Neapel, havde givet Ordensgeneralen, Pater Ricci, den helligste Forsikring om, at der under hans Regering aldrig skulde ramme Jesuiterne i Spanien den samme Skæbne, som havde ramt deres Brødre i Portugal. Ogsaa som Konge gjorde han ingen Hemmelighed af sit Sindelag mod Jesuiterne, og disse, der bleve forfulgte i begge Nabolandene, udbredte sig mere og mere i Spanien. Og dog stod i Spidsen for det spanske Ministerium Hertugen af Aranda, Hertugen af Choiseuls intime Ven, en af Encyclopædisternes talentfuldeste og ivrigste Disciple, og derfor en af Jesu Selskabs farligste og haardeste Modstandere, en Mand, som Condorcet roser for at være en erklæret Fjende af alle Præster, Adelsmænd og Konger, og den paalideligste Udøver af „Philosophernes“ Testament, hvorpaa han vedbliver: „Hvis det kom an paa ham, saa stode snart alle Konger der, hvor de egenlig hørte hen, og udover hvilket Punkt de aldrig burde have hævet sig“. Om disse sine inderste Tanker lod han rigtignok Intet forlyde; paa den Ringeagt, som han nærede mod Jesuiterne, lagde han mindre Skjul, men ansøgte ved enhver Leilighed Kongen om at forjage disse Fjender af Lyset og Oplysningen fra sine Lande. Men Carl den 3die forblev fast ligeoverfor alle sin oplyste Ministers Forestillinger.

* * *

„Deo gratias!“ sagde paa en Januar Aften i Aaret 1767 Rectoren for Jesuitercollegiet i Madrid og reiste sig op fra den Stol, paa hvilken han hidtil havde siddet og læst. „Det er en behagelig Beskæftigelse, at følge den menneskelige Aand paa sine mœisommelige og kun altfor ofte resultatløse Baner, hvorledes den streifer videre og videre, stræber efter stedse høiere Formaal. Naar kun altid det Storartede, som den opdager, blev benyttet til Guds større Forherligelse og til at gjøre Medmennesker lykkelige! Men vi maae overlade dette til den Almægtige selv, der jo lader sine Hemmeligheder opdage af Gode og Onde, af Retfærdige og Uretfærdige.“

Døren til hans Celle blev lukket op udefra. En Broder meldte, at en Fremmed, tilsyneladende en Mand af Stand, øieblikkelig ønskede at tale med ham, efter hvad han foregav, paa Grund af vigtige Forretninger. „Jeg kommer“, sagde Rectoren, og fulgte Broderen.

Da han traadte ind i Taleværelset, saae han foran et Billede af Ordensstifteren Ignatius af Loyola en Mand, der ikke var videre rigt klædt, og som ved hans Indtræden vendte sig hurtigt om og hilsede ham ærbødigt.

„De har ønsket at tale med mig?“ spurgte Rectoren idet han gjengjældte Hilsenen og indbød den Fremmede til at sidde.

„Deres Høiærværdighed maa undskylde, hvis jeg forstyrrer“, svarede denne, „men det kunde ikke undgaaes. Jeg er Kjøbmand Antonio Toneri fra Sevilla, og nyder den ufortjente Ære, at være noget bekjendt med den høiærværdige Pater Rector for Collegiet i vor By. Da jeg nu paa Grund af Forretninger maatte gjøre en Reise hertil, bad han mig om at overbringe Dem nogle Papirer, der ere for vigtige til, at han kunde anbetroe dem til Enhver, og som jeg hermed overgiver Dem.“

Med disse Ord lagde han en omhyggeligt forsegleet Pakke foran Rectoren. Denne lagde sin Haand paa den

og saae spørgende paa den Fremmede, som om han ventede videre Meddelelser.

„Deres Høiærværdighed tænker maaskee“, vedblev Toneri, „at dette ikke havde krævet saa stor Hast, men deels vilde jeg gjerne saa hurtigt som muligt udføre mit ærefulde Hverv, og deels nøde mine Forhold mig til at paaskynde min Hjemreise. Men Pakken skulde jeg atter bringe tilbage til den høiærværdige Pater Rector i Sevilla, og beder Dem derfor ydmygst om, at De godhedsfuldt vil ile med Gjennemsynet af de deri indeholdte Papirer, for at jeg ikke skal have en uberegnelig Skade af at maatte opsætte min Hjemreise. Jeg haaber, at De ikke vil finde denne Bøn ubeskeden.“

„Naar er det Deres Hensigt at reise?“ spurgte Rectoren.

„Om fire, i det Høieste fem Dage vil jeg komme herhen igjen“, svarede den Fremmede beskedent, „og hvis jeg saa . . .“

„Jeg skal gjøre mig Umage for, til den Tid at være færdig med disse Papirer. I dette Øieblik beder jeg mig undskyldt, at jeg ikke fortsætter vor Samtale længere. Huusordenen tillader det ikke. Jeg bliver allerede ventet i Refectoriet. Eller ønsker De endnu Noget?“

„La benedicion, Padre“, hviskede Toneri og sank med foldede Hænder ned paa det ene Knæ.

Velsignende gjorde den gamle Præst Korstegnet over ham, og den Fremmede reiste sig op. Begge forlode Taleværelset. Med en ærbødig Hilsen skiltes den Fremmede fra Rectoren

„Denne Pakke skal op paa mit Værelse“, sagde Rectoren til Portneren og gik til Refectoriet. Her vare Collegiets Beboere allerede forsamlede, da han traadte ind. Man læste en kort Bøn. Derpaa vilde man sætte sig til Bords.

Da styrtede Portneren ind, og fremstammede, næsten uforstaaelig af Skræk, den Melding, at Rectoren ventedes af kongelige Commissairer i Taleværelset.

Rolig og uforsagt reiste Rectoren sig op og begav sig til de Herrer, der ventede ham, og de hilsende høfligt paa hverandre.

„Hvad forskaffer mig denne Ære?“ spurgte han.

„En ubehagelig Forretning fører os herhen“, sagde den Ene. „Portugiserne kunne ikke godt taale, at Spanien endnu stedse ærer Deres værdige Samfund, og behandler det med Velvillie, da dette bestandig gjenkalder dem deres skammelige Adfærd fra Aaret 59 i Samvittigheden. Som De maaske veed, har man derfra forsøgt alle Midler og Veie, for at faae vor Regjering til en Efterligning af hint Skridt; man har nu atter i Lisabon følt sig foranlediget til i Jesu Selskab at spore en høiforræderisk Sammensværgelse, og der er derfra indløbet en Klage til vort Hof, at Jesuiterne underholdt en høist farlig Forstaaelse med Portugals Fjender.“

„Efter Henrettelsen vil man begrunde Dommen“, sagde Rectoren med et bedrøvet Smil.

„Vi have naturligviis forkastet alle saadanne Klager og Beskyldninger som hadefulde Bagvadskelser“, vedblev Commissairen. „og Hans Majestæt, hvem Gud bevare, saavel som Ministrene ere fuldstændig overbeviste om, at ogsaa denne nyeste Anklage er ubegrundet. Men man kan ikke godt sige dette ligeud til det portugisiske Hof, og desuden er denne sidste Meddelelse af den Beskaffenhed, at man ikke ganske tør lade være at tage Hensyn til den. Man vil derfor forsaavidt rette sig efter Portugiserne Beskyldninger, at man vil forsegle alle Brevskaber og Papirer i Deres Collegium, der gjælder for at være Centralarnen for den frygtede Sammensværgelse, og lade dem bringe til videre Undersøgelse til Hans Excellence Ministerens, Hertugen af Arandas Bureau. Det Hele er selvfølgelig en blot Formalitet, men som maa finde Sted, for een for alle Gange at bringe det portugisiske Cabinet til Taushed. Forhaabenlig vil De ikke lade os undgjelde, fordi vi, beordrede med denne ubehagelige Commission,

ere nødte til at forstyrre Deres Huses hellige Ro. Her er den kongelige Befaling.“

Med et Buk overrakte han Rectoren det betræffende Document, som denne opmærksomt gjennemlæste. „Fiat voluntas Dei!“ sagde han derpaa. „Herrens Villie skee! Jeg staaer til Deres Tjeneste, mine Herrer.“

Alle Collegiets Værelser bleve gjennemsøgte. De Papirer, som forefandtes, bleve forseglede og beslaglagte. (Slattes.)

Politisk Overblik.

Orientalen. Stillingen bliver mere og mere kritisk; en Afgjørelse maa dog om ikke lang Tid komme med Nødvendighed, men med Undtagelse af Indbyggerne i Herzegovina og Bosnien synes Alle at være lige bange for dette uundgaaelige Øieblik, der da som en Følge deraf lader vente paa sig, længere end det vistnok ellers vilde være skeet. En ikke uvigtig Forandring i den hidtil værende ensformige Uklarhed er dog indtraadt ved Englands pludselige Omslag. Dette har hidtil gjældt for det europæiske Tyrkis Protector. Portens Integritet var et Hovedprincip i den engelske Politik; thi kun herigjennem troede denne at kunne holde Veien fri til de indiske Besiddelser. Siden Suezcanalen blev aabnet har denne Betragtningmaade imidlertid tabt en Deel af sin Vægt. og det sees da nu ogsaa, at man i London — under den nuværende orientalske Crises ængstende Tryk — pludselig er bleven opmærksom herpaa; thi England har nylig kjøbt alle Ægyptens Actier i Canalanlægget og er saaledes bleven saa godt som Herre over denne; det har herved skaffet sig en anden Vei til Indien, og lader nu Tyrkiet skøtte sig selv. Frankrig kan uden England intet udrette imod Trekaiserforbundet, og dette er saaledes eneraadigt over Situationen; men Trekaiserforbundet er indbyrdes ikke enigt, og derfor skeer der bestandig Intet. Ruslands sid-

ste truende Presseudtalelser have til Dato ingen videre Virkning havt; Sagerne staae bestandigt paa det samme Punkt, men hver Dag lyde nye foruroligende Rygter, saa fra den ene, saa fra den anden Kant. For Tiden er det navnlig Østerrig Opmærksomheden er henvendt paa. Regjeringen (det tydske og ungarske Parti) vil helst bevare alting, som det er, medens Oppositionen (Slaverne navnlig) vil, at man i Østerrig skal tage Sagen i sin Haand og befrie den christne Befolkning i de oprørske Dele af Tyrkiet; seirer Regjeringspartiet, vil det imidlertid være tvivlsomt, om Sagerne derved blive bevarede i deres nuværende Tilstand; thi da vil rimeligviis Rusland tage sig af Affæerne i Tyrkiet. Dette er man vistnok næppe helt blind for i Østerrig, skjøndt man haaber at kunne hindre det, men man er hellerikke blind for Følgerne af en udpræget slavisk Actionspolitik; thi denne vilde først styrke det slaviske Element i Østerrig paa det tydsk-ungarskes Bekostning, hvad man nødigt ser, og den vilde dernæst — og netop ved hiin Svækkelse af det tydske Element — medføre en ikke ringe Fare for, at de misfornøiede tydske Provindser leve et Bytte for det nye tydske Rige, og at det østerrigske Monarchi saaledes gik itu. Dette sidste forklarer navnlig Kaiserens Holdning i Sagen; thi hans Sympathier for de slaviske Nationaliteters Ønske i Kaiserstaten ere bekjendte nok og vilde vistnok kunne gjøre Udslaget nu, dersom hiin sidste Frygt ikke ogsaa holdt ham tilbage. I Berlin have disse Betragtninger naturligviis en hel anden Virkning. Der ønsker man hverken, at Rusland skal blive mægtigere, eller at Østerrig skal blive fastere end høist nødvendigt, og Bismarck har derfor ladet sine Blade tale et meget opmuntrende Sprog til den østerrigske Actionspolitik. Fra et katholsk Synspunt vilde det vistnok være det fordeelagtigste, om Bismarcks Politik i denne Sag seirede, i det mindste i Længden; thi et russisk Herredømme i Orienten er aabenbart det alleruheldigste for vore Interesser, medens et Østerrigsk vilde være det modsatte; og hvad den østerrigske Stats eventuelle Adsplittelse angaaer, saa tør man vistnok ikke ønske den, men den vilde utvivlomt styrke det katholske Element baade i de nuværende tydsk-østerrigske Lande (ved Kampen og den nødtvungne Opvaagnen nemlig) og i det tydske Rige, hvor Procentforholdet mellem Katholiker og Protestanter vilde væsenlig forandres; en Fortsættelse af Culturkampen vilde i alle Tilfælde herved blive umulig.

ligesom den overveiende preussiske Charakteer, det nye Rige nu har, vilde tabe sig. — Det er muligt at hele denne politiske Situation, og Bismarcks Forhold til samme om ikke altfor lang Tid vil faae sin høist indgribende Betydning med Hensyn til den europæiske og særlig den tyske baade indre og ydre Politik.

Spanien. Det synes at være lykkedes Regeringstropperne at hæve Pampelonas Beleiring af Carlisterne. Don Carlos' Sag lider aabenbart for hver Uge, der gaaer hen uden afgjørende Seir for hans Vaaben.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den ny belgiske Gesandt ved det pavelige Hof, Baron d'Anethan, har overrakt den h. Fader sine Creditiver. Paven har modtaget Gesanden med stor Velvillie og forsikret ham om sine meest levende Sympathier for Kongen og det belgiske Laud. — Forresten ere Efterretningerne fra det „nye Italien“ meget sørgelige; Selvmordene f. Ex. tiltage, som selv liberale Blade tilstaae, paa en forfærdelig Maade. Der fandtes i Aaret 1873 ikke mindre end 975 Personer, der havde afivet sig af Fortvivelse, men i Aaret 1874 er dette Tal steget til 1065. Førend den moderne Liberalismes irreligiøse Pest havde smittet Italien, vare saadanne Forbrydelser, som bekjendt, meget sjældne. Det er altsaa Følgen af, at man falder fra Gud og Troen.

Holland. „Frankfurter Zeit.“ melder fra Berlin, at den preussiske Regering for Hoffet i Haag har besværet sig over de landsforviste Munkes og Nonners Ophold ved Grændsen og forlangt den Venskabstjeneste af Holland, at det skulde bortvise dem. Som bekjendt er den største Deel af disse Offre for Culturkampen flygtet til Holland, og man maa rose Hollænderne for, at alle Partier i Landet ere enige om, at Religionsfriheden uforstyrret skal opretholdes ligeoverfor disse Katholiker. Regeringen har derfor ikke troet at burde give efter for Preussens Præ-

tentioner, men har henvendt sig til Cabinettet i Petersburg, og som Følge deraf skal Preussen pludselig være blevet beroliget!

Würzburg. Den høiærv. Biskop Dr. Reissmann er som Følge af et Hjerteslag afgaaet ved Døden. Da han for nogle Aar siden blev udnævnt til Biskop, jublede alle liberale Blade over den ny liberale Biskop, men denne Glæde varede ikke længe. Ved det sidste Valg var det netop hans Hyrdebrev, som førte det meest bestemte Sprog.

Heidelberg. Ved vort Universitet studere i dette Semester ikke mere end 6 Studenter protestantisk Theologi, og for dette halve Dusin holde ikke mindre end 8 Professorer Forelæsninger.

St. Josephs Søstrenes Basar til Fordeel for fattige og forældreløse Børn afholdes Torsdag, Fredag og Lørdag, den 9de, 10de og 11te December paa Toldbodveien Nr. 14. De ærede Medlemmer af Menigheden, som finde Glæde i at gjøre vel, indbydes herved, og Gaver til Basaren modtages med Taknemmelighed.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 5te December. 2den Søndag i Advent. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8 stille Messe med Homilie. — G. M. Nicolaus Biskop. 7. Ti. Ambrosius, Biskop og Kirkelærer. 8. 0. (Fastedag) Marias ubesmittede Undfangelse (feires offentlig paa næstkommende Søndag). 9. To. Petrus Chrysologus, Biskop og Kirkelærer. 10. F. (Fastedag) Translation af den h. Jomfrues Huus til Loretto. 11. L. Damasus, Pave.

Søndagen den 12te December. 3die Søndag i Advent. Marias ubesmittede Undfangelse.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdag Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8¹/₂. — I Sct. Josephs-Hospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 7.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjolds-
gade 5. i Kjøbenhavn.

N° 48. Søndagen den 12te December. 1875.

Indhold: Den hellige Aloisius af Gonzaga. Det kongelige Hjertes
Hemmелighed. Kirkelige Efterretninger: Italien, Frankrig,
Oxford.

Den hellige Aloisius af Gonzaga, Ungdommens Patron og Forbillede.

(Fortsat fra Nr. 47.)

Efter at have ordnet Alt i Castiglione, reiste han, til Sorg for hele Folket, som i ham meente at have tabt den bedste Overherre, med sine Forældre til Mantua, for der, i Nærværelse af sine nærmeste Slægtninger, høitideligt at frasige sig Herskerrettighederne. Den 2den November 1585 forsamlede Familien Gonzaga sig paa Slottet St. Sebastian; der blev oplæst det af Kaiseren stadfæstede Document, hvorved Aloisius overdrog sin Førstefødselsret til sin yngre Broder Rudolph. Under hele denne høitidelige Handling ophørte Markgreven ikke at græde bitterligt; men Aloisius' Ansigt røbede en inderlig Glæde. Efter Handlingen begav han sig, frigjort fra Verden, til sit Værelse og forblev der nogle Timer i Bøn. Først da Gjæsterne allerede sade tilbords, indfandt han sig i Spisesalen, iført Jesuiternes Ordensdragt. Da Alle herover

bleve rørte til Taarer, benyttede han Leiligheden til kort at udtale sig om Verdens Farer og de jordiske Goders Forføngelighed, og hans Ord gjorde et dybt Indtryk paa hans Slægtninge.

Den 3die November tog Aloisius Afsked med Hertugen af Mantua og hans Hof. Samme Dags Aften bøn-faldt han knælende sine Forældre om deres Velsignelse, og afreiste den næste Dag med det Følge, som skulde ledsage ham til Rom. Ved Afskeden brast Alle i Graad; kun den unge Helt blev ikke rørt. Underveis sagde En til ham, at hans Broder Rudolph vistnok vilde blive meget glad over den Arvelod, som tilfaldt ham. „Jeg tvivler meget om“, svarede Aloisius, „at hans Glæde vil blive saa stor som den, jeg føler ved at have overgivet ham Alt.“ — Han valgte Veien over Loretto, for at besøge det hellige Huus, hvori det evige Ord blev Kjødt, og tilbragte der nogen Tid, for at overlade sig til sin Andagt. Iøvrigt var hele hans Reise en næsten uafbrudt Bøn og Bodsøvelse, og overalt beundrede man hans hellige Vandel. Ved Ankomsten til Rom tog han Bolig hos Patriarken Scipio af Gonzaga, men begav sig strax til Jesu Selskabs Profeshuus, kastede sig ned for Ordensforstanderen Pater Claudius Aquaviva's Fødder og bad ydmygt om, at han vilde optage ham blandt sine Sønner. Herpaa besøgte han endnu uogle Cardinaler og fik Audients hos Pave Sixtus V., som, efter nogle Spørgsmaal angaaende hans Kaldelse, forsikrede ham om sin særdeles Velvillie og lyste den apostoliske Velsignelse over ham. Den 25de November, den hellige Catharinas Festdag, traadte han, ledsaget af Patriarken Scipio af Gonzaga ind i Probationshuset St. Andreas, afskedigede der sit Følge med en rørende Formaning og takkede Patriarken for al den Kjærlighed, han havde viist ham. Ved Bortgangen sagde denne til de omstaaende Patres, at de havde optaget en Engel fra Himlen i deres Selskab.

Saasnart Aloisius igjen tilhørte sig selv, udbrød han ved

Indtrædelsen i det for ham bestemte Værelse i disse Ord: „Her er mit Hvilested i Evighed; her skal jeg boe, thi dette Sted har jeg udvalgt mig.“ Derpaa knælede han ned, lovpriste Herren, fordi han havde ført ham ud af Ægypten til Forjættelsens Land, hengav sig til den guddommelige Majestæt som et bestandigt Brændoffer og bad om Naade til at blive sit hellige Kald tro. — Hvert Aar helligholdt han den Dag, paa hvilken han var indtraadt i Ordenen.

Af den Levemaade, vor Helgen havde fulgt i Verden og af hans Kaldelses Historie kan allerede skjønnes, hvor stor hans Hellighed maatte være i Ordenslivets Afsondring fra Verden. Med ny Iver, som om han nu først begyndte, betraadte han denne aandelige Løbebane, for at naae den høiere christelige Fuldkommenheds Maal. Hans fromme Nidkjerhed fik i Noviciatets Skole ny Næring og tillige det rette Maadehold, som et Menneske, der er overladt til sig selv, ikke altid træffer. Aloisius elskede Bønnen, og hans Sjæl var i stadig Forening med Gud; men, efter sine Foresattes Anviisning, maatte han afvexle sine Betragtninger med udvortes Øvelser, for at altfor stor Anstrængelse ikke skulde skade hans Helbred. At fornægte sig selv og at spæge sit Legeme var endnu altid hans Yndlingsbeskæftigelse; men ogsaa i denne Henseende holdt hans Foresatte ham indenfor de rette Grændser, og man tilstod ham ikke større Frihed, end hans Helbred og Kræfter tillode. Naar man i denne Retning var nødt til at indskrænke hans Iver, saa kunde han uden Skade for sin Helbred øve sig og gjøre sig fuldkommere i en Ordensmands forskjellige Dyder, saasom Ydmyghed, Lydig-
hed, den evangeliske Armød, Kjærlighedsgjæringer mod Næsten osv. Dette var det Maal, han af alle Kræfter stræbte efter.

Med stadig Aarvaagenhed og ubønhørlig Streng-
hed kæmpede han imod enhver, selv den svageste Rørelse af Egenkjerlighed og Selvbehag og stræbte, skjult for hele Verden, kun at leve i Christus og, med Foragt for alt

hvad der tjente til hans egen Roes, kun at fremme Guds Ære. De ringeste Sysler i Huset vare ham de kjæreste; med inderlig Glæde gik han efter sine Foresattes Anviisning i et fattigt Klædebon igjennem Roms Gader for at samle Almisser; ikke blot taus, men med sand Tilfredshed tog han imod enhver Irettesættelse, endog for uforkyldte Feiltrin. Han skulde f. Ex. være en Anden behjælpelig med at dække Bordet, men denne dadlede efter høiere Befaling Alt, hvad den hellige Yngling havde lagt tilrette, og denne Handlemaade, som man skulde troe, maatte synes ham ubillig, stødte ham ingenlunde, men opfyldte tvertimod hans Hjerte med oprigtig Glæde. Novicemesteren havde befalet ham, efter den sædvanlige Recreation ovenpaa Maaltidet, ogsaa at gjøre dem Selskab, som havde spist efter de Andre. Pater Minister*), som bemærkede det, og ikke vidste noget om, at det var blevet ham befalet, gav ham en Irettesættelse, ja paalagde ham endog en Straf. Aloisius tog mod alt dette uden at sige det Mindste til sin Undskyldning. Hans Lydighed bestod ikke alene i en nøiagtig Opfyldelse af Alt, hvad der var blevet ham paalagt, men fornemmelig i en fuldkommen Fornægtelse af sin egen Mening og Villie. I enhver af sine Foresatte saae han Gud selv, og derfor var hans Ærefrygt og Beredvillighed ligeoverfor sine underordnede Foresatte lige saa stor som for de overordnede. For alle sine Medbrødre følte han den ømmeste og tjenstvilligste Kjærlighed; han var venlig mod Alle og søgte at være Alle til Nytte, hvorsomhelst han kunde. Naar han undertiden blev udsendt for at katechisere, opfyldte han dette Hverv med en glødende Iver, og det lykkedes ham, ikke blot at undervise Ungdommen i den christelige Lære, men endog at omvende forhærdede Syndere. Kort sagt: Aloisius var fra det Øjeblik af, han traadte ind i Probationshuset, det herligste Forbillede paa alle Dyder,

*) Saaledes kaldes hos Jesuiterne den anden Forstander, som har at vaage over Huusordenen.

og det ikke blot for sine Mednovicer, men selv for ældre Patres, der alt vare komne langt frem paa Fuldkommenhedens Vei.

Næppe var der hengaaet to Maaneder af Prøvetiden, før han fik Efterretning om sin Faders Død. Hvor stor en Sorg den end maatte volde hans sønlige Følelser, saa vidste han dog at finde sig deri med fuldkommen Hengivelse i Guds Villie. Han havde saa meget mere Grund til at trøste sig over dette Dødsfald, da han hørte, at Gud havde skjænket hans Fader særegne Naadesbeviisninger under hans sidste Sygdom. Fra den Tid Aloisius var indtraadt i Ordenen, havde Markgreven ganske forsaget alt Spil, hvori han tidligere havde fundet altfor stort Velbehag; han havde anstillet alvorlige Betragtninger over sit Levnet og gjort sig Umage for, ved Bodens Taarer at vinde Guds Barmhertighed og Naade. Hver Aften befalede han at bringe ham et Crucifix, som Aloisius havde efterladt, og bad under idelige Taarer foran samme de syv Bodspsalmer og Litaniet. Han pleiede at sige, at han nok vidste, hvorfra disse Taarer kom: at de vare Frugten af hans Søns Bønner. Efter med samvittighedsfuld Nøiagtighed og stor Anger at have aflagt et Generalskriftemaal for hele Livet og gjort sine sidste Bestemmelser, trøstede han selv sin Familie og bad dem at glæde sig over, at Gud kaldte ham saa vel forberedt til sig. Han forblev indtil sit sidste Aaudedræt i disse fromme Følelser, og døde den 13de Februar 1586.

Blandt andre Noviciatsøvelser for de unge Jesuiter var i Rom ogsaa følgende i Brug: fra Tid til anden og skifteviis bleve de fra Noviciatet sendte til Profeshuset al Gesu, for at gaae tilhaande i forskjellige Tjenester. Aloisius blev, da Touren kom til ham, ogsaa sendt derhen, og var ved sin hellige Leveviis de derboende Patres til stor Opbyggelse og Trøst. Hver Morgen tjente han flere Præster ved Messen, hvad der saa meget mere tiltalte ham, som han fra Barndommen var besjælet af øm Andagt til Alterets helligste Sacrament. Derpaa var han behjælpelig

snart i Sacristiet, snart i Spisesalen og hvørsomhelst man ellers behøvede ham, med stor Ydmyghed og Venlighed og med en Glæde, som viste sig i hele hans Adfærd. Medens han en Dag med andre Novicer lagde Vadsk paa Bleg, kom han ihu, at han ikke, som han pleiede, havde læst i den hellige Bernhards Levnetsbeskrivelse og vilde derfor afbryde sit Arbeide. Men han fattede sig strax og sagde til sig selv: „Naar du nu læser den hellige Bernhards Historie, hvad vil han da lære dig andet end Lydighed? Gjør derfor hvad du har under Hænder, og du vil gjøre det Bedste!“

(Fortsættes.)

Det kongelige Hjertes Hemmelighed.

En historisk Episode

af

C. V.

(Sluttet.)

Paa Rectorens Værelse laae Pakken fra Sevilla uaabnet. Rectoren meddeelte Commissærerne, hvad han vidste derom. Han bad om, at man vilde tillade ham at aabne den og see den overfladisk igjennem, da det hastede med de i samme indeholdte Papirer.

„Deres Høiærværdighed synes at have misforstaaet os“, sagde Commissionens Ordfører smilende. „Som jeg allerede havde den Ære i Fortrolighed at bemærke, er Alt kun en Formalitet. Opsæt derfor ikke Afleveringen til Hans Excellences Bureau; om nogle faa Dage vil Alt igjen være i Deres Hænder. Og hvis det haster med Gjennemsynet af denne Pakke, saa vil jeg give Deres Høiærværdighed det Raad, at gjøre opmærksom paa det Vigtige ved denne Sag, og at tilføie en Bøn om, først at tage

denne Pakke for, og saa snart som muligt at sende Dem den tilbage. Hs. Excellence vil være glad ved at kunne opfylde Deres Ønske, og De vil da ikke have spildt megen Tid.

Rectoren fulgte den venlige Commissærs Raad. Der forløb tre Dage. Intet af Papirerne blev bragt tilbage. Rectoren indgik til Ministeriet med et Andragende, men fik intet Svar.

Kjøbmand Toneri fra Sevilla havde efter fire, i det Høieste fem Dage villet hente Pakken igjen, men han kom ikke. Maaskee havde han faaet Underretning om hiin Aftens Begivenheder. Han kunde maaskee og have tænkt, at Jesuiterne i Madrid ikke vilde være færdige til den bestemte Tid med Gjennemsynet af Papirerne, at han altsaa ikke kunde tage Pakken med igjen til Sevilla. Men han havde dog kunnet melde dette i Collegiet, og derfor blev det paafaldende, at han ikke viste sig. Til større Sikkerhed og Beroligelse for de derværende Jesuiter skrev Rectoren til Sevilla om Udeblivelsen af den derfra modtagne Pakke, men heller ikke derfra modtog han noget Svar.

Han beroligede sig da tilsidst med den Bevidsthed, at han havde gjort Sit. Maaskee havde man til grundigere Sikkerhed for det portugisiske Cabinet sendt Papirerne til Lissabon. Det kunde da endnu vare længe, før end de igjen kom i hans Hænder. Og i Sevilla var man jo ogsaa rolig og skyndte ikke paa Tilbagesendelsen.

Snart var hele Historien glemmt.

* * *

Det var den 31te Marts 1767 om Aftenen. Hertugen af Aranda modtog i sit luxuriøst udstyrede Værelse den franske Gesandt, der traadte hastigt ind.

„Jeg takker Dem, fordi De saa hurtigt har opfyldt mit Ønske, min Hr. Greve“, sagde han. „Det er jo næ-

sten som om De ahnede, hvilken Glæde jeg har beredet os for iaften.“

Gesandten saae forventningsfuld paa den smilende Minister.

„Ikke?“ vedblev denne. „De veed det ikke? Nuvel, saa hør! Inat sender jeg Kirken sin hellige Militis tilbage.“

„Ah!“ sagde Gesandten.

„Endelig har jeg grebet Canaillen og behøver ikke mere at bede: Frels os fra det Onde! Det har kostet mig Uleilighed nok, men jeg har endelig beviist Hs. Majestæt Jesuiternes Statsfarlighed. Læs!“

Gesandten gjennemlæste hurtigt Papiret og spurgte forskrækket: „Det har Pater Scobedo skrevet?“

„Hans Navn staaer jo under“, svarede Hertugen af Aranda, og en djævelsk Ondskab lyste ud af hans Øine. „Men kom! det bliver nu Tid.“

De indsvøbte sig Begge i vide Kapper og bedækkede deres Hoveder med store Hatte -- denne iblandt Folket saa yndede Dragt, som Ministrene Squillace og Grimaldi havde forbudt, og hvorfor de ved en Folkeopstand vare blevne tvungne til at fratræde. Ukjendelige i denne Forklædning begave de to Herrer sig til Nærheden af Jesuitercollegiet, hvor de stillede sig op i Skyggen af et Huus.

Efter kort Tids Forløb marscherede der Soldater op og omringede Jesuitercollegiet. Da Porten aabnedes, efter at de havde ringet med Voldsomhed, stormede de ind. De bleve ikke længe derinde, thi ifølge deres Ordre forlangte de jo kun Jesuiterne Personer, ikke deres Eien- dele. Det blev dem næppe tilladt, at forsyne sig med de nødvendige Klædningsstykker, førend de bleve førte bort af Soldaterne.

I den samme Nat fra den 31te Marts til den 1ste April 1767, og i den samme Time gjentog denne Scene sig i alle de Jesuiterhuse, der laae i nogensomhelst spansk Provinds i eller udenfor Europa. Overalt bleve Jesuiterne

transporterede fra deres Boliger til de Skibe, der ventede dem ved Strandbredden.

I intet andet Land havde man brugt en saa haard Fremgangsmaade imod Jesuiterne som i Spanien, skjøndt Kongen hidtil havde begunstiget dem saa meget. Hvad mon der saaledes havde omstemt ham?

Næste Morgen kom der en kongelig Sanction, der meddeelte Spanierne, at Jesuiterordenen ikke mere bestod i de spanske Lande. Om de sande Aarsager til denne Udviisning blev der sagt, at Hs. Majestæt bevarede den som en Hemmelighed i sit kongelige Hjerte. Skibene seilede med Jesuiterne til Italien; de skulde sætte deres Lading af i Kirkestaten. Kirken skulde faae sin Militz tilbage, som Aranda havde sagt.

Paven havde allerede optaget alle fra Portugal fordrevne Jesuiter i Kirkestaten. Den spanske Regerings Adfærd satte ham derfor i stor Forlegenhed, og han vægrede sig ved ogsaa at modtage de spanske Jesuiter. Disse bleve da i nogle Uger slæbte omkring paa Havet. Skjøndt selv fattige og undertrykte, forbarmede endelig Corsicanerne sig over dem og modtog dem. Den tappre Paoli udstedte der flere Decreter til deres Gunst og beskyttede dem saa længe han kunde.

Tre Aar efter havde Paoli selv intet Hjem mere. Corsica kom under Frankrigs Overherredømme. Jesuiterne maatte atter vige, men fandt nu et Tilflugtsted i de pavelege Stater.

Og det kongelige Hjertes Hemmelighed, den sande Aarsag til Jesuiternes Udviisning — blev den aldrig bekendt? Jo, den blev bekendt, men endnu mere end den!

Under Pave Clemens den XIV., der, som bekendt, i Aaret 1772 ophævede Jesuiterordenen, blev der overdraget en Congregation af Cardinaler det Hverv, at undersøge alle imod Jesuiterne reiste Beskyldninger. Overalt bleve de Actstykker opsøgte og sendte til Rom, som skulde bevise, at Jesuiterne vare skyldige og statsfarlige baade som Selskab og som enkelte Personer.

Spanien leverede de værste Beviser — Papirer, der vidnede om en saa storartet Forvorpenthed hos deres Forfattere, at disse burde have været straffede med mere end Forviisning. Den spanske Konges Person skulde deri paa det Skjændigste være bagvadsket. Idet man foregav, at støtte sig paa Skriftemaal, havde man draget Ægtheden af hans kongelige Byrd, og dermed hans retmæssige Besiddelse af den spanske Throne i Tvivl og nægtet den. Disse Papirer, fulde af den skamløseste Frækhed, udgjorde de sande Aarsager til de spanske Jesuiters Forviisning; de vare Carl den 3dies kongelige Hjertes Hemmelighed! og selv nu, blev der sagt, sendte han kun en Deel af hine Skandskrivter til Rom. Havde disse allerede gjort en Konge, der var saa velsindet imod Jesuiterne, til deres Modstander, hvor meget mere maatte de da virke paa denne Congregation, hvis Medlemmer langt fra Alle vare gunstigt stemte for Jesuiterne?

Den, der stod meest paa deres Side, var vel den fromme og lærde Cardinal Braschi, den senere Pave Pius VI. Han læste hine Breve og — blev ikke overbevist. Han var personlig bekjendt med mange Jesuiter, og vilde og kunde ikke tiltroe dem at være Forfattere til disse Documenter. Men hvo ellers?

En Undersøgelse af Papiret godtgjorde, at det stammede fra Italien. Det paatrykte Mærke beviste dette uimodsigeligt.

Cardinal Braschi forskede videre. Saa meget han kunde, samlede han de Jesuiters Haandskrivter, hvis Navne paraderede under hine Skjændelsbreve. Derpaa sammenlignede han dem — længe og opmærksomt. Resultatet var, at de fra Spanien indsendte Documenter vare en med stor Behændighed og ængstelig Omhyggelighed udført Forfalskning. Men hvem havde forfalsket dem?

Paa en Forespørgsel i Madrid fik man det Svar, at Papirerne stammede fra en Pakke, der var bleven sendt fra Jesuitercollegiet i Sevilla til Jesuitercollegiet i Madrid. Jesuiter, der før havde været i Madrid og nu levede i

Kirkestaten, erindrede en saadan Pakke, den hemmelighedsfulde Maade, paa hvilken den var bleven bragt, og dens sporløse Forsvinden; hvorimod Jesuiterne fra det tidligere Collegium i Sevilla hverken vidste noget om Pakken, eller om nogen senere Forespørgsel eller Underretning desangaaende. Dermed havde man fundet Traadene i det Net, hvori Jesuiterne vare blevne fangne; men ogsaa Grunden til, at man ikke havde benyttet disse skjændige Papirer til ved Retten at straffe Jesuiterne paa en skarper Maade — Hemmeligheden — men ikke det kongelige Hjertes!

Lidt Bladpolemik.

I „Fædrelandet“ Nr. 258 fandtes et lille indsendt Stykke, der lød saaledes:

„Papistisk Hovmod. I „Nordisk Kirketidende for katolske Christne“ Nr. 42 meddeles Indholdet af den Tale, som den „saakaldte“ apostoliske Præfect for Norden, Hr. Grüder, har holdt i Aarhus Søndagen den 24de Oktober d. A. ved Indvielsen af en ny katolsk Skolebygning med tilhørende Capel. Det heder heri bl. A.: „Under Høimessen, som Præfect Grüder læste, mindede denne i et kort Foredrag om den store Betydning, denne Dag havde for Aarhus By, hvor den hellige Ansgars Værk, efter flere Aarhundreders frodige Blomstren, i det 16de Aarhundrede var bleven ødelagt med Vold af den „saakaldte“ Reformation, saa at det nu var tre hundrede Aar siden, at Christi Lære var bleven forkyndt og Sacramenterne retteligen forvaltede i denne By. Særligen gjaldt dette om Confirmationens Sacrament, som idag for første Gang i 300 Aar vilde blive meddeelt siden den katolske Biskop Ove Bildes Dage“. — Denne hidtil ukjendte Nyhed: at Christi Lære har været forsvunden fra Aarhus i tre hundrede

Aar, indtil Hr. Grüder nu bragte den tilbage i Søndags otte Dage, fortjener at noteres, for at Enhver herhjemme kan faae Øinene op for, hvad Papisterne i Danmark tilsigte. De ville ikke nøies med, i en udstrakt Religious-friheds Ly, stille og fordrageligt at dyrke Gud paa den Maade, som de ansee for den rette; men de ville her, som overalt, lønne Gjæstfriheden med Utak, idet de optræde med anmassende Hovmod og behandle christne Lande som Hedningelande, saasnart de blot ønske at holde sig til Guds aabenbarede Ord istedetfor til den ufeilbare Pave“.

H. S.

Nogen Tid efter indeholdt det nævnte Blad (Nr. 274), under samme Overskrift, Følgende:

„Papistisk Hovmod. Under denne Overskrift udtalte sig for noget siden en Indsender (H. S.) i „Fædrelandet“ (Nr. 258) om en Yttring, Præfect Grüder, ifølge et Referat i „Nordisk Kirketidende“ skal have brugt i Aarhus, da den katholske Skolebygning blev indviet. Det er selvfølgelig ikke min Hensigt at reise en Debat om, hvad der er „Christi Lære“ og hvad der er „rettelig“ Sacramentforvaltning; kun skal jeg i Forbigaaende bemærke, at Hr. H. S. utvivlsomt har taget feil af Meningen i Hr. Grüders Ytring, naar han deraf slutter, at Aarhus efter dennes Opfattelse maa være en Hedningeby; thi Hr. G. er naturligviis Theolog nok til at vide, at alle døbte Mennesker, som saadanne, ere Christne, hvilket jo imidlertid ingenlunde udelukker, at de, om end i god Tro, factisk kunne bekjende sig til en Lære, der ikke er Christi; men jeg behøver saameget mindre at gaae nærmere ind derpaa, som det jo er en bekjendt Sag, at ikke blot Mænd af Præfect Grüders Tro, men ogsaa Forkjæmpere for helt modsatte Aandsretninger have udtalt og endnu den Dag idag udtale lignende Domme, uden at Nogen herhjemme har tænkt paa at formene dem det. Jeg skal i saa Henseende kun nævne Victor Rydberg og den tyske Philosoph Hartmann. Derimod gaaer der gjennem det Hr. H. S. har skrevet, en anden Misforstaaelse, der er nok saa alvorlig, og som det ikke kan være i Nogens Interesse at lade staae upaataalt hen. Jeg sigter hermed til den ærede Iudsenders Bemærkning om Katholikerne, som dem, der „lønne Gjæstfriheden med Utak“; thi ikke blot er det et mindre heldigt Indfald, at ville stemple den Tro, som fremmed i Danmark, der blandt sine Tilhængere talte baade Absalon, Valdema-

terne og Margrethe, som var vore Fædres Tro i Landets Stortid, og som, hvad Danskhed angaaer, da altid kan taale en Sammenligning med Kong Christian den Tredies Reformation; men hele denne Tale om Gjæstfrihed og Utak vidner aabenbart om et fuldstændigt Feilsyn paa vore egne Forhold. — Hertillands bliver Ingen fremmed, fordi han har en fra Flertallets afvigende Overbevisning. Saadant var maaskee Tildædet under Absolutismen, men Aaret 1848 er jo ikke blot en Mærkepæl i vort borgerlige, men ogsaa — og maaskee ikke mindst — i vort aandelige Liv, og den Samvittighedsfrihed, vi dengang vandt, giver Enhver Ret til ikke blot i Stilhed, men høit og lydeligt at sige sin Mening; og saa sandt som vi have Grund til at være stolte heraf, saa lad os da ogsaa for Eftertiden slaaes, om det skal være, og haardt, om det skal være, men aldrig med andre Vaaben end Aandens egne, og aldrig glemme, at vi alle ere hjemme i Danmark, hvor Ingen har Lov til at udelukke sine Modstandere, ved i luther statskirkelig Iver at gjøre sig selv til Vært og de Andre til Gjæster. En saadan Kampmaade er ikke blot den smukkeste; det er ogsaa den, der gjør Enhver mest Ære og som baader Sandheden bedst“.

5.

Ovenstaaende Artikel ledsagede „Fædrelandets“ Redaction med efterfølgende Bemærkninger:

„Vi optage ovenstaaende Indlæg fra en æret Medborger af den katholske Kirke, fordi der i Henseende til det først berørte Punkt virkelig synes at være en Misforstaaelse tilstede paa den tidligere Indsenders H. S.'s Side. Hvad det andet Punkt angaaer, troe vi derimod, at dennes Udtryk meget vel lader sig forsvare, idet det selvfølgelig ikke kan være hans Mening, at betegne de indfødte Medborgere, der efter Religionsfrihedens Indførelse ved Grundloven af 5te Juni 1849 ere gaaede over til den katholske Kirke, som Fremmede, eller at fornægte de dem ved samme indrømmede fulde og lige borgerlige Rettigheder; men han derimod med Ret kan betegne selve den katholske Kirke saaledes, eller som en Gjæst heri Landet, dels fordi den, efter at have været saa godt som udelukket i 300 Aar, endnu kun har opholdt sig her i 26 Aar og finder sig i et forsvindende Mindretal overfor Folkekirken, der er Landets egen Kirke, dels fordi den styres baade af Fremmede og udenfra. Tilknytningen til Absalon, Waldemarerne og Margrethe forekommer derfor os ligesaa phantastisk og smagløs, som Andres Forsøg paa at be-

tragte vore Bønder i Nutiden som umiddelbare Efterkommere og aandelige og politiske Arvetagere af vor Oldtids og tidligere Middelalders „Bønder“, og Anken over, at den katholske Kirkes Ordførere ikke med større Høflighed og Beskedenhed have benyttet den samme fra Forfatningens, Statens og Folkets Side viste Gjæstfrihed, kan ikke betragtes som ubeføiet“.

Vi skulle være de Første til at anerkjende den imødekommende Upartiskhed, det nævnte Blad har viist ved at optage det sidste Stykke, og vi forstaae, at det har meent at burde forsøge et Forsvar for den første Indsender, Hr. H. S. Men hvad den ærede Redaction i dette Øiemed har anført, kan neppe staae sin Prøve for en uhildet Kritik; thi er der, som „Fædrelandet“ indrømmer, „i Henseende til det først berørte Punkt en Misforstaaelse tilstede paa den tidligere Indsender H. S.'s Side“, saa er ogsaa dermed Grunden til hans „Anke“ faldet bort, og det lader sig da ikke længere gjøre, at sige om denne, at den „kan ikke betragtes som ubeføiet“. Tvertimod! Men heller ikke Redactionens egen „Anke“ — nemlig over „Tilknytningen til Absalon, Valdemarerne og Margrethe“ maa forekomme os at være holdbar, efter at man selv i sit Forsvar for Hr. H. S. har hævdet, at „det selvfølgelig ikke kan have været hans Mening at betegne de indfødte Medborgere, der efter Religionsfrihedens Indførelse ved Grundloven af 5te Juni 1849 ere gaaede over til den katholske Kirke, som Fremmede“, men derimod vel „selve den katholske Kirke;“ thi vilde man end kalde en saadan Tilknytning „fantastisk og smagløs“, og sammenligne den med „Andres Forsøg paa at betragte vore Bønder i Nutiden som umiddelbare Efterkommere og aandelige og politiske Arvetagere efter vor Oldtids og tidligere Middelalders „Bønder“, naar Talen var om de nulevende danske Katholiker, saa lader dette sig aabenbart ikke gjøre i dette Tilfælde, da Talen, som Redactionen selv fremhæver, sletikke er om disse, men om Troen eller Kirken; thi denne er dog virkelig — og uden at nogensomhelst Tilknytning behøves — den selvsamme, som den Absalon, Valdemarerne og Mar-

grethe bekendte. Allermindst kan man dog kalde denne Tro fremmed i Danmark, fordi den har været saa godt som udelukket i 300 Aar, naar man erindrer, hvorfra den nye Lære kom, og af hvem (Tydskeren Christian III. og Tydskeren Bugenhagen) den blev indført, og endelig hvorledes den blev gennemført o: — efter Professor C. Paludan Müllers Vidnesbyrd — ikke ved den „evangeliske Prædiken“, men ved „Kong Chrstians og hans holsteenske og danske Raadgiveres personlige Overbevisning, støttet af hans hvervede Krigsfolk“ (see de første Konger af d. oldenb. Stamme. Kbh. 1874 p. 625). Skal paa den Maade et Lands egen gamle Tro kunne gjøres i Sandhed fremmed, ja saa er ogsaa nu den danske Tunge og den danske Aand fremmed i en stor Deel af Sønderjylland og vil maaskee længe før 300 Aar være det i det hele; men saa er rigtignok ogsaa den Berettigelse, der ligger i at være „hjemme“ af en noget tvivlsom Natur, og de Fordringer om „Beskedenhed og Høflighed“, der bygges paa et saadant Grundlag, og stilles til saadanne „Fremmede“, gjøre oprigtig talt ikke noget godt Indtryk. Forøvrigt er jo al denne Tale om Fremmed eller ikke Fremmed kun Misforstaaelse, hvor Sagen dreier sig om Aand; den katholske Tro og den katholske Kirke er hjemme overalt, hvor der findes en menneskelig Sjæl, der kan evigt frelses eller evigt fortabes.

Kirkelige Efterretninger.

Italien. Det herskende Parti er aldeles ikke fornøiet med, at de katholske Foreninger mere og mere udbrede sig over hele Landet, at Katholikerne ved Communevalgene have seiret i mange store Byer, og især at Folkeunderviisningen gaaer over i Congregationernes Hænder. Heraf sees klart, at den store Majoritet af det italienske Folk ikke følger det liberale Parti. Rigtignok har dette Parti Majoriteten i Kammeret, men det kommer kun deraf, at Paven ikke vil tillade at deeltage i Valgene. Thi da

enhver Deputeret ved at træde ind i Kammeret maa aflægge Ed paa Forfatningen, saa vilde han derved anerkjende de piemontesiske Usurpationer.

Frankrig. I Lyon have flere Bisper været samlede til et Møde, hvori de udnævnte Mr. de la Ferrière til Decan for det katholske juridiske Facultet, som skal aabnes i denne By. — I Paris har den pavelige Nuntius med Cardinal-Ærkebiskoppen af Paris gjort et Besøg i det nye juridiske Facultet.

Oxford. Jesuiternes nye store gothiske Kirke er bleven indviet paa en meget høitidelig Maade. Biskop Dr. Ullathorne af Birmingham holdt Høimessen; Cardinal Manning prædikede over det gamle Universitets Valgsprog: Dominus illuminatio mea (Herren er mit Lys). Det prægtige Høialter er en Foræring af Marquien of Bute. Selv „Times“ kalder dette „en mærkelig Begivenhed“.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 12te December. 3die Søndag i Advent. Marias ubesmittede Undfangelse. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8 stille Messe med Homilie. — 13. M. Lucia, Jomfru og Mart. 14. Ti. Vicelinus, Biskop. 15. O. (Fastedag) Octav af Marias ubesmittede Undfangelse. 16. Tø. Ensebius, Biskop og Mart. 17. F. (Fastedag) Lazarus, Biskop. 18. L. (Fastedag) Forventning af Frelserens Fødsel.

Onsdagen den 15de, Fredagen den 17de og Løverdagen den 18de Decbr. ere Tamperdage og derfor befalede Fastedage.

Søndagen den 19de December. 4de Søndag i Advent.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8^{1/4}. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8^{1/2}. — I Sct. Josephs-Hospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 7.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone
Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt
hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 49. Søndagen den 19de December. 1875.

Indhold: Den hellige Aloisius af Gonzaga. Politisk Overblik.
Kirkelige Efterretninger: Rom, Wien, Berlin, Gnesen,
Kreuznach, Limburg.

Den hellige Aloisius af Gonzaga, Ungdommens Patron og Forbillede.

(Fortsat fra Nr. 48.)

Baade ved sin strenge Levemaade og ved sine aandelige Kræfters Anstrængelse, havde Aloisius, medens han endnu levede i Verden, paadraget sig vedholdende Hovedsmerter. Han havde ikke været betænkt paa at formindske disse Lidelser, og ligesaa lidt havde han indskrænket de fromme Øvelser, han var vant til. Nu først, da han var i Ordensstanden, henvendte man en kjærlig Opmærksomhed paa dette Onde. For at gjenoprette hans Helbred indskrænkede man i forskjellige Retninger den Tid, han anvendte paa Bønnen, tilligemed Strengheden i hans Levemaade og paalagde ham at udføre forskjellige Forretninger, som skulde adsprede ham og lindre hans Smerter i Hovedet. Aloisius adlød saa godt han formaaede det; men alle hans Tanker havde saa afgjort taget deres Retning mod Gud, og den stadige Bøn var saa ganske

bleven ham til en anden Natur, at det forvoldte ham større Møie at vende sin Aand fra Gud, end det volder Andre at vende den til ham. Ligesom Legemet i Kraft af Tyngdeloven drages til Jordens Midtpunkt, saaledes blev denne himmelske Sjæl løftet op til sin Skaber og Herre og syntes alene at finde Hvile i Ham. En saa inderlig Forening med Gud var rigtignok en stor Gave af Himlen; men det skal dog bemærkes, at Aloisius havde opnaaet den ved megen og langvarig Møie. Den strenge Tugt, hvori han altid holdt sine Øine, den omhyggelige Aarvaagenhed over sit Indre, for altid at bevare Sindsro og et fromt Sindelag, og mange Aars fortsatte langvarige Øvelser i Bønnen havde havt den heldige Følge, at hans Adspredthed under Bønnen i en Tid af sex Maaneder i Alt næppe havde varet længere end et Minut. Det bekjendte han selv, da han efter Ordenens Forskrifter maatte aflægge sin aandelige Veileder Regnskab for sin indre Tilstand.

Efter det første Prøveaar blev Aloisius for sin Helbreds Skyld sendt til Neapel. Men da det ikke blev bedre, men tvertimod værre, kaldte man ham i Maimaaned 1587 igjen tilbage til Rom. Sin Sygelighed uagtet, hengav han sig der i nogle Maaneder til Metaphysikens Studium og gjorde saa store Fremskridt, at han var istand til at optræde ved en offentlig Disput i mange Cardinalers og Prælaters Overværelse. Den 25de November 1587, der afsluttede hans Prøvetid, aflagde han med inderlig Glæde de tre Ordensløvter, og fik derpaa den geistlige Tonsur og de fire lavere Vielser. Fra nu af var Theologien hans Hovedstudium. Hans Professorer vare Fædrene Justiniani, Vasquez og Azor, blandt hvilke de to sidste ere berømte ved deres Skrifter. Med stor Høiagtelse og Kjærlighed var Aloisius dem hengiven og søgte at tilegne sig deres Forelæsninger saa godt som muligt. Derhos læste han flittigt Thomas af Aquino, hvis Grundighed og fromme Opfattelse tiltalte ham særdeles. Han deeltog idelig i de theologiske Disputationer, under hvilke han røbede ikke

mindre Beskedenhed end ualmindelig Skarpsindighed. Fri for al Higen efter at glimre disputerede han med Fasthed og Eftertryk, uden at saare sin Modstander eller blive heftig, og uden paa nogen Maade at gjøre sig til af Seiren. Han gav sin Modpart Tid til at svare og gjøre Indvendinger, uden at afbryde ham; og, naar han saae, at Tvivlen var løst, gav han sig tilfreds med stor Redebonhed. — Han optegnede selv hvad der blev dicteret og hvad der ellers af de holdte Foredrag syntes ham værd at notere, endskjøndt hans Foresatte for hans svage Helbreds Skyld ønskede at lette ham Arbeidet. Han havde ingen Bog i sit Værelse, som han ikke behøvede til daglig Brug; havde han en Bog nødvendig, tyede han til det fælleds Bibliothek. Engang skete det, at en Nyankommen paa Grund af det store Antal af Studerende ikke mere fandt et Exemplar af den h. Thoma's Summa; strax indhentede Aloisius Tilladelse til at afstaae sit, idet han bemærkede, at han kunde benytte sin Contubernals. Det var ham en særdeles Glæde at see sig blottet for alle Bøger med Undtagelse af den hellige Skrivt.

Ligesom Armodens Aand ledsagede ham i Alt, saaledes bevarede han ogsaa bestandigt det ydmyge Sindelag, som han havde tilegnet sig i Noviciatet. Det krænkede ham at blive roest, det bedrøvede ham at mindes om sin Fødsels Fortrin eller sine store Aandsevner, eller at man tog særdeles Hensyn til ham. Han tillod aldrig, at man i Betragtning af hans Helbredstilstand gav ham andre Spiser end de sædvanlige. Ene Lydigheden lod ham finde sig i Undtagelser. Af Ydmyghed ønskede han at blive udnævnt til Lærer i den laveste Classe. I selve Huset valgte han altid de meest fornedrende Beskæftigelser. Det var ham en sand Glæde og en stor Trøst at hjælpe i Kjøkkenet, at uddele Levninger fra Bordet til de Fattige, eller — hvad der i flere Aar var paalagt ham — besørges Lamperne i Huset. Derhos var han fuld af Godhed og Opmærksomhed mod Enhver og taknemmelig for alle modtagne Velgjerninger, selv hvor man gjorde ham

opmærksom paa en ubetydelig eller uforskyldt Forseelse, man kunde have bemærket hos ham. Denne elskværdige Ydmyghed, forbunden med en uforlignelig Kjærlighed, der stedse var rede til at tjene Alle, vandt ham Alles Hjerter. Man søgte hans Omgang, og det var til stor Nytte for Enhver at være i hans Selskab. Han forstod udmærket at lede Samtalen hen paa guddommelige og aandelige Gjenstande: hans Hjertes Andagtsglød meddeelte sig Andre ligesom Ilden gaaer fra eet glødende Kul til de øvrige. Paa Villaen i Frascati, hvor Jesu Selskabets Studenter tilbragte deres Ferier, dannede sig om ham en Kreds af unge Ordensmænd, med hvem han paa Spadseretoure, eller ved andre passende Leiligheder, holdt fromme Samtaler, hvorved deres Sjæle bleve særdeles styrkede og opmuntrede til utrættelig Fremskriden paa Dydens Vei. Her meddeelttes, hvad Enhver havde læst i asketiske Værker, eller hvad den Helligaands Naade havde indgivet dem. Man holdt dog med stor Omhu al Stivhed og altfor stor Anstrængelse borte, men indenfor den religiøse Beskedenheds Grændser var man munter og oprømt. — Paa denne Maade tilbragte Aloisius omtrent tredive Maaneder i det romerske Collegium, da pludselig et uventet Tilfælde kaldte ham andensteds hen.

Horatius af Gonzaga, Herre til Solferino, var afgaaet ved Døden, uden at efterlade sig Børn, og havde testamenteret sit Land til Vincentius, Hertug af Mantua. Men Rudolph, Markgreve af Castiglione, vor Helgens Broder og den Afdødes retmæssige Arving, modsatte sig denne Bestemmelse. Da disse Besiddelser vare et Rigslehn, saa blev Striden forelagt den tydske Kaiser til Afgjørelse, som tilkjendte Rudolph Landet. Men Hertugen af Mantua fandt sig ikke heri, og der opstod mellem de to beslægtede Hoffer en Strid, som truede med at faae slemme Følger, da Erkehertug Ferdinands Mægling ikke formaaede at bilægge den. Kun Aloisius syntes at være istand til at forsonde de to Familier med hinanden. Paa indstændig Anmodning af Eleonora af Østerrig, Hertugens Moder, og

den gamle Markgrevinde af Castiglione fik vor Helgen Befaling til at reise til Mantua og Castiglione, for at paa- tage sig dette vigtige Hverv til Guds Ære og til Bedste for disse to fyrstelige Huse. Ledsaget af en Lægbroder, som skulde bære Omsorg for hans Helbred, afreiste han den 12te September 1589 fra Rom. Underveis imellem Bologna og Mantua kom de til en Gjæstgivergaard, hvor man kun anviste dem een Seng, som efter Værtens Mening skulde være fælleds for Begge. Da nu Broderen forlangte een Seng til, svarede Værten, at han ventede Gjæster af høiere Stand, og at han havde bestemt sine øvrige Senge for dem. Medens Broderen tog dette Svar ilde op, beroligede Aloisius ham, sigende: „Vær dog tilfreds, min Broder, vi have jo her Leilighed til at øve os i Armod. Naar man behandler os efter vor Stand, hvad ville vi da forlange mere?“ — Efter Ankomsten til Mantua aflagde Aloisius Besøg hos den fromme Eleonora af Øster- rig, saavel som hos Hertugen, og blev modtagen af dem begge med megen Udmærkelse. Skjøndt denne Sidste var forbitret paa Markgreven af Castiglione, syntes dog den hellige unge Mands Mægling at stemme ham mildere, og han samtykkede snart i Alt, hvad man meente at turde forlange af ham. For imidlertid at opnaae en fuldkommen og vedvarende Forsoning lod Aloisius Hertugen meddele sig sine Besværinger over hans Broder Markgreven, og reiste nu strax til Castiglione for at høre, hvorledes han vilde retfærdiggjøre sin Adfærd. Ved Aloisius' Ankomst til Byen kom Alt i Bevægelse; man ringede med alle Klokker, Folket stimlede sammen i Ga- derne og bad om hans Velsignelse. Hans Broder, høilig glad over hans Komme, og i Særdeleshed hans Moder, den gamle Markgrevinde, ærede ham som en Helgen; hun modtog ham endog knælende. Slige Æresbeviisninger bedrøvede ham meget; han søgte derfor, saa meget han kunde, at undgaae dem. Han nægtede derfor at modtage noget Tjenerskab og levede paa Slottet paa samme Maade som i Ordenshuset. Næppe formaaede man ham til som

Almisse at modtage nogle Klædningsstykker, som den begyndende Vinter nødvendiggjorde. Forsoningsanliggendet havde og her den bedste Fremgang. Markgreven svarede saa tilfredsstillende paa, hvad Hertugen af Mantua bebreidede ham, at han ved et Besøg, han aflagde i Mantua, blev modtaget paa den veuligste Maade og indbudt til Hertugens Taffel. Den gode Forstaaelse var nu gjenoprettet. Aloisius bragte endnu et andet meget vigtigt Anliggende i Orden. Hans Broder havde nemlig indgaaet et hemmeligt Ægteskab med en rigtignok rig, men ikke jevnbyrdig Dame. Aloisius opnaede nu, at Familien samtykkede i, at dette Ægteskab blev offentliggjort, og hævede saaledes den Forargelse, Markgreven ellers vilde have givet baade Hoffet og sine Undersaatter. Før end han forlod Castiglione lod han sig af sin Moder overtale til at prædike i en af Stadens Kirker; og dette gjorde han med saa stor Virkning, at Skriftefædrene maatte holde ud i Skriftestolen indtil langt ud paa Natten. Endelig afreiste han den 12te Marts 1590 til Mailand, for der, efter sine Foresattes Bestemmelse, at fortsætte sine theologiske Studier.

Efter Sædvane deelte han i Mailand hele sin Tid mellem Bøn, Studium, Ydmygheds- og Kjærlighedsøvelser. Han blev derved, ligesom tidligere i Rom, et lysende Exempel for Alle, der havde den Lykke at kunne omgaaes ham. I denne By blev det ved en høiere Indgivelse meddeelt ham, at hans Liv nærmede sig sin Ende. Han ønskede derfor at blive tilbagekaldt, for i Rom at kunne slutte sin jordiske Vandring i sine gamle Bekjendtes Kreds. Alligevel troede han ikke at burde udtale dette Ønske, for desto sikkrere at lade Gud alene raade; og det synes ogsaa virkelig, at Gud selv sørgede for Opfyldelsen af dette Ønske. Efter nogen Tid fik han nemlig af Ordenens Generalforstander Befaling til at vende tilbage til Rom. Ved Maimaaneds Begyndelse tiltraadte han Reisen, og efter et kortvarigt Ophold i Siena, hvor han i de Stude-

rendes Congregation holdt et opbyggeligt og velsignelsesrigt Foredrag, ånkam han snart lykkelig til Rom.

Han begyndte nu strax at berede sig til Døden. For saa meget bedre at løsrive sit Hjerte fra alt Timeligt overbragte han Pater Rectoren endog sine egne Manuskripter, blot fordi han, som han sagde, endnu fandt et naturligt Velbehag i disse. Derimod læste han flittigt saadanne Værker, som vare skikkede til at give den guddommelige Kjærlighed ny Næring i hans Hjerte. Til Bolig udbad han sig et lille og mørkt Tagkammer. Endog paa hans Ydre kunde man iagttage, hvorledes Længselen efter det himmelske Fædreland tiltog hos ham. Ofte talte han herom og bemærkede, at det var bedre for ham at dø nu, end i en senere Alder, hvor Pligterne vilde tiltage og Ansvarret forøges.

Aaret 1591 opfyldte hele Italien med Sorg og Skræk. En Hungersnød bortrev nemlig et stort Antal Mennesker, og grasserede isærdeleshed i Rom, fordi en stor Deel Mennesker flygtede dertil i det Haab, der at finde Hjælp og Næring. Jesuiterne gjorde fra deres Side alt muligt for at afhjælpe den almindelige Nød. De gavede rigelige Almisser og paatog sig det Hverv at pleie de Syge i Hospitalerne og indrettede endog et i deres egen Bolig, hvor der blev uddeelt aandelig og legemlig Hjælp, saavidt man var istand til at yde den. Hvorledes havde da Aloisius kunnet blive tilbage? Han samlede Almisser til de fattige Syge i hele Byen og opnaede paa sin indestændige Anmodning Tilladelse til at pleie de Syge. Det afskrækkede ham ikke, at flere af hans Ordensbrødre bleve angrebne af Sygdommen og døde. Tvertimod følte han i sit Indre den største Længsel efter at døe som Kjærlighedens Martyr; han traadte derfor uden al Frygt hen til de meest smittende Steder og ydede de Syge de meest fornøden og besværlige Tjenester. Den Løn, han saa meget ønskede, udeblev ikke. Ogsaa han blev syg og maatte den 3die Marts gaa tilsengs. Overbeviist om, at denne Sygdom vilde blive

hans sidste, blev han opfyldt af en hellig og usigelig stor Glæde. Paa den syvende Dag annammede han det hellige Vandringsbrød og den sidste Salvelse, hvorved alle Tilstedeværende brast i Graad af Sorg over det Tab, der forestod dem.

Da man tidligere havde sagt ham, at han ved sin Død vilde angre sine altfor store Bodsøvelser, afgav han nu for alle Tilstedeværende den Erklæring, at disse Bodsøvelser voldte ham ingen Uro, da han havde holdt sig indenfor de af hans Foresatte billigede Grændser. Men man efterkom ikke hans Ønske om at blive lagt paa Gulvet for i denne ydmyge Stilling at kunne udaande sin Sjæl. Men just som Døden med hver Dag syntes at komme nærmere, indtraadte pludselig en Bedring, og der fulgte nu en langsomt tærende Feber, som først efter nogle Maaneder gjorde Ende paa hans Liv. Hans Dyd skulde efter Guds vise Forsyn endnu mere prøves og renses og blive Mange til Opbyggelse. Gjentagne Gange besøgte hans Slægtninge, Cardinalerne af Rovero og Gonzaga, ham under hans langvarige Sygdom; han underholdt sig til deres store Opbyggelse med dem om det evige Livs Glæder. Den Sidste lod sig, da han leed meget af Gigt, bære til Aloisius og skiltes hvergang kun ugjerne fra ham, overmaade lykkelig over, at have en saa hellig Yngling i sin Slægt. — Paa samme Tid var ogsaa Pater Corbinelli, en ærværdig Olding, syg, og, da han længtes efter endnu engang at see Aloisius, lod han sig bære til ham. Efter nogen Tids Samtale om det evige Liv vilde Oldingen, dybt rørt, tage Afsked med ham; han bad da den hellige Yngling om at ville velsigne sig. Men denne nærrede saa stor Ærefrygt for den præstelige Værdighed, at han ikke formaaede det; men for ikke at bedrøve den Gamle, opløftede han Haanden for at gjøre Korstegnet over sig selv, sigende: „Gud velsigne os begge! Gid Han vil være hos Dem med sin Naade og forunde Dem Alt, hvad De ønsker til Hans Ære; bed til Gud for mig!“ Denne Pater døde snart derefter og viste sig i samme

Nat, som han døde, tre Gange for Aloisius i Drømme og bad ham om hans Forbøn. Pater Bellarmin, den senere saa berømte Cardinal, Aloisius' Skriftefader, spurgte ham, om han troede, at Pater Corbinellis Sjæl var i Skjærsilden. Han svarede: „Den gik blot igjennem Sjærsilden.“ Deraf sluttede Bellermin, at han maatte have havt en særegen Aabenbaring herom.

Aloisius skrev endnu to Gange til sin Moder og trøstede hende forud over sin Død ved at vise hen til den store Lyksalighed, han snart skulde blive deelagtig i. Det andet af disse Breve lyder saaledes:

„Den Helligaands Naade og Trøst være med Dem! Deres Skrivelse har fundet mig endnu levende i de Døendes Rige, men dog nær ved at gaae bort herfra til Gud i de Levendes Rige, for aldrig mere at miste Ham. Allerede tidligere meente jeg at skulle gjøre dette Skridt; men Feberens Heftighed aftog, saaledes som jeg alt har tilskrevet Dem, og jeg oplevede lykkelig Himmelfartsfesten. Fra denne Dag af har Feberen ifølge en let Forkjølelse igjen tiltaget. Jeg haaber derfor snart at komme til min himmelske Fader, hos hvem jeg vil finde en fuldkommen og varig Hvile. Naar Kjærligheden efter den hellige Paulus' Ord græder med den Grædende og glædes med den Glade, saa vil min høitelskede Moder finde en stor Trøst i Forvisningen om, at Herren viser mig den Naade, at føre mig til min sande Lykke, en Lykke, der ikke mere kan berøves mig. Jeg fordyber mig ret i Betragtningen af den evige Godhed som i et bundløst Hav. Den guddommelige Kjærlighed kalder mig efter en kort Møie til uendelig Hvile og til Nydelsen af en Salighed, som jeg saa lidet har fortjent; den lover mig en rig Løn for de faa Taarer, jeg her har fældet. Vær derfor ikke utaknemmelig for denne Herrens store Forbarmelse, og græd ikke over Deres Søn som over en Død, da han jo lever i Guds Beskuelse og ved sin Forbøn hos Gud vil være Dem til større Nytte, end han kunde være paa Jorden. Vor Skilsmisse vil ikke blive af lang Varighed; vi skulle

snart igjen see hinanden i Himlen, for aldrig mere at skilles; vi ville da glæde os i vor Frelser, prise ham af alle vore Kræfter og lovsynge hans uendelige Barmhertighed. Jeg skriver dette, min kjære Moder, i det Haab, at De og hele vor Familie vil ansee min Død for en stor Naade. Deres moderlige Velsignelse ledsage og styre mig under Overfarten gennem denne Verdens stormfulde Hav ind i min Længsels og mit Haabs Havn.

Rom, den 10de Juni 1591.

Deres i Herren lydigste Søn
Aloisius Gonzaga.“

(Slattes.)

Politisk Overblik.

Orienteu. De seneste Efterretninger gaae atter ud paa, at der er opnaaet Enighed mellem de tre Kaiser-magter om en fælleds Optræden ligeoverfor Tyrkiet, for at ordne de vanskelige Forhold i Herzegovina og Bosnien. At en saadan Enighed ikke har stort at betyde, saalænge Sagen ikke er kommen længere ud i det praktiske end hidtil, er indlysende.

Italien. Der hersker for Tiden endeel Røre i kato-ske Kredse, foranlediget ved Spørgsmaalet om, hvorvidt troende Katholiker bør tage Deel i de politiske og kommunale Valg i Kongeriget Italien, altsaa organisere sig som politisk Parti. Spørgsmaalet har fremkaldt en meget levende Forhandling, og de som holde paa Deeltagelsen i Valgene have, som det synes, havt Overvægten, hvor Sagen dreiede sig om de kommunale Valg; med Hensyn til de politiske Valg derimod er man bleven ved det Gamle: nemlig at afholde sig fra enhver Deeltagelse i disse. Dette kan synes forunderligt; men der er dog adskillige — ogsaa reent politiske — Grunde, der tale for, at denne Fremgangsmaade er den rigtige. Den italienske Valglov er nemlig i høi Grad indskrænket; Census er saa høi, at kun en meget ringe Deel af Befolkningen er valg-

berettiget. Demokratiet — eller den menige Mand — er heelt udelukket; men Demokratiet er i Italien gennemgaaende katholsk, medens Bourgeoisiet mere eller mindre er smittet af moderne „liberale“ Ideer ogsaa med Hensyn til de kirkelige Spørgsmaal. Det er det „liberale“ Bourgeoisii der har været den piemontesiske Regerings Støtte i alle Aarene fra 59 til Dato; og det er dem, som for Tiden have Magten i det nye Rige. En ny Partidannelse, bygget paa det menige Folks kraftige Deeltagelse i Valgene, er altid en vanskelig Sag, og en Sag som tager megen Tid. De første Aar føre stedse Nederlag med sig, og der maa tabes mange Valgslag, forinden der kan være Tale om at naae et Fleertal. Dette altsammen under Forudsætning af, at Forfatningen kjender almindelig Valgret. Hvor denne imidlertid ikke findes, hvor den politiske Myndighed er forbeholdt en lille Brøkdeel „Beskattede“, ere alle Bestræbelser i saa Henseende saa godt som haabløse. De Ultramontane vilde med eet Ord, saaledes som Valgloven er, næppe have Udsigt til andet, end et stadigt tilbagevendende Mindretal. Nu er det ganske vist, at et saadant ved en dygtig Agitation kan vække en Stemning for udvidet Valgret, som de begunstigede Classer kunne blive nødte til at tage Hensyn til, men det forudsætter en haard Kamp og varer længe. I Mellemtiden er den katholske Sag udsat for en betydelig Fare. Ministeriet vil da nemlig være stærkt fristet til at optage Culturkampen i sit Program. Nu kan man vistnok sige, at den italienske Regering allerede driver ikke saa lidet Culturkamp; men den er dog af en egen Slags. De italienske Liberale gaae nemlig først og fremmest efter Penge; hvor Kirken har Midler, tage de disse; men naar Plyndringen er forbi, er Culturkampen ogsaa forbi; den italienske Liberalisme tilstræber ikke, saaledes som den tyske, et statskirkeligt Aandstyranni, den tager Sagen mere nøgtern, holder sig til det Materielle og lader Kirken saa nogenlunde om det Aandelige. En saadan Tilstand er ikke god, men taalelig, og de Ultramontane have ikke noget Haab om, ved politisk Optræden at forbedre den — tværtimod. Dertil kommer saa Vanskeligheden ved Deeltagelsen i Valgene, som følger af Eden paa Forfatningen, der synes at indeholde Anerkjendelsen af Roms Occupation. I denne Sag maae Katholikerne selvfølgelig ganske rette sig efter den hellige Faders Mening om, hvorvidt de med frelst Samvittighed kunne aflægge samme eller ikke.

Det er ikke bekjendt, om der i saa Henseende foreligger nogen hindrende og endelig Afgjørelse fra Vaticanets Side; men selv om saadant ikke var, vilde de ovenfor anførte politiske Grunde vistnok tale for at fastholde den hidtilværende passive Holdning.

Spanien. Don Carlos' Hær anslaaes til 50,000 Mand. Madrider Regeringens til 300,000 (!?).

Kirkelige Efterretninger.

Rom. „Osservatore Romano“ offentliggjør Texten til det sidste egenhændige Brev, som den i Sommer myrdede Præsident for Republiken Ecuador, Garcia Moreno, har skrevet til den hellige Fader i Rom. Vi skulle her meddele vore Læsere et Afsnit af dette Brev, som paa den ene Side allerbedst er skikket til at skjænke os et Indblik i en i Sandhed ægte katholsk Statsmands og Regents Sjel, og paa den anden Side oplader vore Øine for de djævelske Midler, de hemmelige Selskaber og kulturkæmperiske Regeringer ikke undsee sig ved at gribe til, for om muligt at opnaae deres skumle Hensigter. Det nævnte Afsnit lyder i ordret Oversættelse saaledes:

„Jeg beder Deres Hellighed om den apostoliske Velsignelse, efterat jeg paa sex Aar er bleven gjenvalgt til Præsident for den katholske Republik Ecuador. Mit Præsidentembedes ny Periode begynder fra den 30te August et regne, paa hvilken Dag jeg skal aflægge min Ed paa Forfatningen, og hvorefter det skal være min første Pligt, officielt at tilkjendegive den hellige Stol mit Gjenvalg. Ikke desto mindre meddeler jeg Deres Hellighed denne Tildragelse allerede idag med Bøn om, at Deres Hellighed vil bede for mig til Gud, at jeg maa faae den Kraft og det Lys fraoven, som jeg behøver for at være et fromt Barn af vor Frelser og Hans jordiske Stedfortræders lydige Tjener. Allerede idag udstøde Nabolandenes Loger paa Tilskyndelser af — Garcia Moreno navngiver her en europæisk Magt; hvilken Magt det er, skulle vi lade usagt,

eftersom Enhver kan gjætte sig til den, medmindre han aldrig har hørt eller læst et Ord om visse Mai- eller Klosterlove — de groveste Fornærmelser og grueligste Bagvaskelser imod mig, og pønse i Løndom paa Midler til at snigmyrde mig. Mere end nogensinde behøver jeg den guddommelige Beskyttelse, for at kune døe til Forsvar for vor hellige Religion og denne elskede Republik, til hvis Styrelse Gud har kaldet mig; thi jeg priser mig lykkelig ved at blive hadet og bagvasket for den Kjærligheds Skyld, jeg bærer til min guddommelige Frelser. Jeg vilde ansee mig for uendelig lykkelig, om Deres Helligheds Velsignelse skulde forhverve mig den Naade fra Himlen, at turde udgyde mit Blod for Ham, som, skjøndt han var Gnd, alligevel vilde udgyde sit dyrebare Blod og ofre sig for os paa Korsets hellige Træ.“

Det vilde være for meget at tilføie et eneste Ord hertil! Hans Ønske er gaaet i Opfyldelse, og vi tvivle ikke om, at hans ophøiede Sindelag hisset har indbragt ham mere, end han her paa Jorden kunde ahne.

— Søndagen den 17de November proclamerede Paven Beatificationen af Alfonso de Orozco af Augustinerordenen og af Carlo de Sezze af Franciscanerordenen. Mange Cardinaler og Prælater vare tilstede ved denne Ceremoni.

— Den h. Fader modtog nylig et stort Antal Pilgrime, som vare komne til Rom fra Diocesserne Bayonne og Marseille. Efter at Adressen var læst, holdt Paven en Tale til dem, hvori han blandt Andet sagde: „Det vilde være en stor Ulykke, hvis Forfølgelsen mod Kirken skulde formindske Troen og Modet i Verden, men det vil ved Guds Hjælp ikke blive Tilfældet. Findes der i Kirken ligegyldige og lunkne Børn, saa findes der ogsaa nidkjære og ivrige, og til de sidste høre I. I have ikke skyet denne lange Reises Møisommeligheder, og dertor roser jeg Eder for, at I ere komne til St. Peters Stad for at modtage Pavens Velsignelse.“ -- Den h. Fader omtalte derpaa Kirkens Trængsler og sammenlignede den med en Baad, som er bleven et Bytte for Storm og Uveir og tilføiede: „Lad os med Tillid haabe paa, at St. Peters Baad, uagtet alle Storme, der ombruse den, vil finde den trygge Havn. Ja maaskee vil en ikke altfor fjern Begivenhed snart bringe Baaden i den sikke Havn!“

— Skjøndt man har røvet ham Alt, hører den h. Fader alligevel ikke op med, af de ringe Midler, hans Børn stille til hans Raadighed, at understøtte de Fattige.

Har har paa Pladsen Mastai ladet opføre et Huus, som indeholder 32 Boliger for fattige Familier, der hver især bestaae af 2—3 Værelser og et Kjøkken. Huusleien beløber sig til 12—20 Lire (Francs) pr. Maaned. Man har allerede begyndt at bygge endnu et Huus i samme Øiemed.

Wien. Cardinal-Ærkebiskop Rauschers Død er et stort Tab saavel for denne Stad og dens Dioces, som for hele Kaiserriget; thi den afdøde Kirkefyrste var en af de største og meest dannede Mænd, vor Tid har at opvise.

Joseph Othmar Ridder v. Rauscher var født i Wien den 6te October 1797. Da Faderen havde bestemt ham til at uddanne sig for Embedsstanden, saa absolverede han ved Universitetet i Wien efter det sædvanlige Gymnasialcursus baade de philosophiske og juridiske Studier. Men hans Aittraa gik snart en anden Vei; han studerede Theologi og blev, 26 Aar gammel, viet til Præst. Kun to Aar virkede han som Capellan i et Sogn i Nærheden af Wien; saa opnaaede han allerede en større Virkekreds som Professor i Kirkeret og Kirkehistorie ved Lyceet i Salzburg. Her begyndte han at udgive en Kirkehistorie, som udmærker sig ved sin ypperlige Fremstilling. Men Værket blev desværre ufuldendt, da han i Aaret 1832 blev kaldet til Wien som Directeur for det orientalske Academi. I disse Aar var han tillige en af Kaiser Frants Josephs Lærere. I Aaret 1849 blev han Fyrstbiskop af Sekau og i Aaret 1853 Fyrstærkebiskop af Wien.

Han udøvede den største Indflydelse paa hele Kaiserrigets kirkelige Udvikling, da Kaiseren altid beviste ham den fuldstændigste Tillid. Efter at Concordatet var afsluttet, blev Rauscher strax udnævnt til Cardinal, i Aaret 1855.

Berlin. Her var nylig den evangeliske Generalsynode forsamlet. Den blev aabnet af Dr. Hermann, Præsidenten for „Oberkirchenrath“. Den Tale han holdt vidner tydeligt om, hvad den preussiske Regering troer at turde byde en Forsamling af Mænd, der ere samlede for at drøfte Kirkens Anliggender*). Der maa ikke være Tale om „Dogmer“ o: Troeslæren, men kun spørges om, hvorledes man bedst kan overbevise Folket om, at de have

*) Det er ligefrem blevet forbudt at tale baade om Troespørgsmaal og om Unionen.

at holde sig Regeringens Befalinger efterrettelige, idet de tilegne sig Frimurereus Voss' Trosbekjendelse:

„Jude, Türk und Hottentott
Glauben all an einen Gott.“

Mon de protestantiske Theologer aldrig skulle faae Øinene op for den Fordærvelse, der vælter sig frem, naar man løsriver sig fra den Klippe, Christus har bygget sin Kirke paa, saa de see, at naar man ikke vil adlyde Christus, der lever i sin Kirke og taler Sandhed igjennem Kirkens Læreembede, da nødes man til at kaste sig i den verdslige Magts Favn, der gjør Kirken til sin Træl, og Kirkens Tjenere til Politibetjente. Det synes ikke at skulle skee. Hvad vilde vel Luther sige til denne Synode, naar han saae og hørte dens Forhandlinger; han vilde udraabe: Gud har dømt: mit Værk er ikke længers til: derfor var det ikke af Gud!

Gnesen. Det synes næsten, at den preussiske Culturkamp ikke blot er bestemt til at bringe Sorg over Millioner af Mennesker, men at den ogsaa skal tjene til Publicums Moro. Et Exempel herpaa er følgende: Provsten i Wiglewo, Hr. Brønkanski, var bleven udpanstet flere Gange, fordi han ikke vilde betale den Mulkt, der er idømt ham for „Forbrydelser imod Mailovene“. Imidlertid formaaede den preussiske Regerings Omsorg for at befrie ham for den Byrde, selv at opbevare sit Indbo, ikke at gjøre ham føieligere. Thi han var som de fleste katholske Præster „ustyrlig“ naar man kræver af dem, at de skulle adlyde Mennesker mere end Gud, og gjorde sig stedse paany skyldig i „Forbrydelser imod Mailovene“, idet han læste Messe og forvaltede de hellige Sacramenter, som hans Pligt var. Derfor blev han da ogsaa stedse paany idømt en Mulkt. Han betalte naturligviis ikke, og saa kom da Executoren for at udpante ham paany. Men de tidligere Executorer havde allerede taget Alt, som kunde tages, og dog skulde han have noget. Han søger og finder — en gammel forrreven Slobrok, et Lømmetørklæde, to Søm og en Nød. Hvem vil da bebreide Milliardernes Folk, at de foragte det Ringe og at de ere stolte deraf?!

Kreuznach. For et Par Uger siden døde Prinds Carl Salms til Braunfels paa sit Slot „Rheingrafenstein“ efter et langvarigt og smerteligt Sygeleie — som Katholik.

For henved 3 Maaneder siden vendte han tilbage til Morderkirken og aflagde sin Troesbekjendelse for Grev v. Galen, Sognepræst for St. Christoph i Mainz. At dette Skridt af en saa høit staaende Person har vakt en ikke almindelig Opsigt i Tyskland, vil Enhver let kunne begribe.

Limburg. Executøren har nu for tiende Gang været hos Biskoppen for at udpante hvad der hidtil var blevet tilbage. Han havde Ordre at tage Alt, hvad der ikke var aldeles nødvendigt for Biskoppens Ophold. Efter at dette var udskilt, lagde han under Biskoppens Protest Beslag paa alt Øvrigt af Linned, Sengetøj, Servietter, Gaffer, Knive, Tallerkener, Glas, Borde, Stole osv.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen den 19de December. 4de Søndag i Advent. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8 stille Messe med Homilie. — 20. M. Philogenius, Biskop. 21. Ti. Thomas, Apostel. 22. O. (Fastedag) Ischyron, Mart. 23. Tø. Thorlax, Biskop. 24. F. Vigilie-Fastedag. Adam og Eva.

Løverdagen den 25de December. Vår Herres og Frelzers Jesu Christi Fødsel. Iste Juledag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 5 første Levitmesse med Prædiken. Kl. 6½—9½ hver halve Time stille Messe. Kl. 10 anden Levitmesse med Prædiken. Kl. 12 stille Messe. Kl. 3 Efterm. høitidelig Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Midnat Kl. 12 første Høimesse. Kl. 12¼ stille Messe. Kl. 9 anden Høimesse. Kl. 6 Aften Festandagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8 stille h. Messe med Homilie.

Søndagen den 26de December. Sct. Stephanns' festlige Mindedag. 2den Juledag.

Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¼. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdags Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredags Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8½. — I Sct. Josephs-Hospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 7.

Nordisk Kirketidende

for katholske Christne.

Treogtyvende Aargang.

„Nordisk Kirketidende“ udgaaer hver Søndag. Abonnement, 1 Krone Kvartalet, modtages paa alle Postcontorer og i alle Boglader samt hos Bladets Hovedcommissionær, Grosserer Lohrer, Tordenskjoldsgade 5, i Kjøbenhavn.

N° 50. Søndagen den 26de December. 1875.

Indhold: Den hellige Aloisius af Gonzaga. Et kirkeligt Act-stykke fra den anden Side af Verdenshavet. Kirkelige Efterretninger: Bremen, Harwich, Manchester.

Den hellige Aloisius af Gonzaga,
Ungdommens Patron og Forbillede.

(Sluttet.)

Han skrev tillige Breve til nogle fraværende Patres, hvori han meldte dem sin nær forestaaende Hjemgang og anbefalede sig til deres Forbøn. Pater Bellarmin, som han saa gjerne saae hos sig, spurgte han, om Nogen kunde indgaae i Himlen, uden at have været i Skjærsilden. „Jeg troer det“, svarede Bellarmin, „og jeg haaber, at De vil være en af disse Lykkelige. Derefter geraadede Aloisius i en Henrykkelse, som varede hele Natten. Han forudsagde nu paa det Bestemtteste, at han Dagen efter Christi Legemsgemsfests Octav ikke mere vilde tilhøre denne Verden. — Da den Pater, som havde Tilsyn med de Syge, gjorde ham opmærksom paa, at Døden nærmede sig, sang han, saa godt han formaaede, den Ambrosianske Lovsang og gjæntog for en yngre Medbroder, som netop kom for at besøge ham, Psalmistens Ord: „Laetantes ibimus, laetantes! (V

gaa med Glæde).“ De sidste otte Dage lod han hver Dag en Pater komme til sig, for at bede de syv Bodspsalmer med sig. Da han ikke mere selv formaaede at læse, anmodede han en Anden om at forelæse ham noget af den hellige Augustinus' Betragtninger eller af den hellige Bernhards Forklaringer af Psalmerne. I den sidste Tid holdt han stadigt den Korsfæstedes Billede for sit Bryst, og han syntes ganske fordybet i Betragtningen af Himlen. Ofte gjentog han Apostlens Ord: Jeg længes efter at blive opløst og være med Christus. Der kom Mange til ham, enten for at opbygges ved hans Taalmod og Fromhed, eller for at anbefale sig til hans Forbøn. Han overtog denne Kjærlighedspligt og lovede saa bestemt at opfylde den, at man ikke tvivlede om, at han snart vilde komme dertil.

Paa den sidste Dag af Christi Legemsfests Octav syntes han at have det bedre, men forsikrede dog, at denne Dag var hans Livs sidste. Den hellige Fader, Pave Gregor XIII., som havde hørt om hans forestaaende Endeligt, sendte ham sin Velsignelse med en fuldkommen Afriad. Denne Udmærkelse opfyldte ham baade med Beskæmmelse og Trøst. Mod Aften forlangte han endnu engang det hellige Vandringsbrød, som han modtog med stor Inderlighed. Derpaa omfavnede han alle Tilstedeværende, som det er Brug, naar Nogen reiser bort for længere Tid. Da Pater Provincialen traadte ind i hans Værelse og spurgte, hvorledes han havde det, svarede Aloisius: „Min Fader, vi gaae vor Vei!“ — „Og hvorhen da?“ — „Til Paradiset“ var hans Svar. „Til Paradiset?“ sagde Provincialen. „Ja, hvis mine Synder ikke ere mig til Hinder, men jeg haaber til Guds Barmhertighed at komme derhen.“ — Da Pater Rectoren ikke troede, at han allerede skulde døe i denne Nat, lod han Alle gaae til Hvile; kun to Præster skulde vaage hos ham. Men efter nogen Tid sagde Aloisius, at dette nu var paa Tiden at læse de Døendes Bønner. Medens dette skete, hørte man ham undertiden fremsige nogle Texter af den hellige

Skript, som passede for hans Tilstand. Der indtraadte nu en Krisis; han tabte baade Mælet og Bevægelsen, medens Dødens Sved randt ham ned ad hans Pande; Alt tydede paa hans nær forestaaende Endeligt. Man trykkede ham da de Døendes Kjerte, Troens Sindbillede, i Haanden; han tog endnu eengang sine Kræfter sammen, for at udtale det helligste Navn Jesus, og hans Sjæl skiltes rolig og stille fra Legemet, for at gaae til sin Skaber og evigt forenes med ham. Det var i Natten imellem Kl. 2 og 3, efter den fuldendte Octav af Christi Legemsfest, den 21de Juni 1591, at Aloisius hensov. Han havde naaet en Alder af 23 Aar, 3 Maaneder og 11 Dage.

Næppe var der om Morgenen givet Tegn til at staae op, før den Afdødes Værelse fyldtes af hans Medbrødre, som kom for at ære hans jordiske Levninger. Enhver af dem tilegnede sig Et og Andet af de Ting, som han havde benyttet sig af, for at have et Minde om ham. Alle taledede om hans Dyd og Hellighed og sørgede over det store Tab. Omtrent Kl. 6 om Aftenen bragtes hans Lig til den store Sal, hvor Patres og Brødre vare forsamlede og med Ærefrygt kyssede hans Haand, hvilket ellers kun pleiede at skee med Præster. Derefter bragtes Liget til Kirken, hvor man bad Officium Defunctorum. Men der strømmede nu en saa stor Mængde Mennesker til, som endnu engang vilde see den Hellige og, om muligt, tilegne sig Noget af hvad der havde tilhørt ham, at man tilsidst var nødt til at lukke Dørene.

Endelig blev han bisat i Korscapellet, hvor hans Legeme hvilede indtil Aaret 1598. I dette Aar, og siden i 1602 bleve hans Relikvier flyttede til et andet Sted; tilsidst bleve de 1605 bragte til den saligste Jomfrues Capel med Undtagelse af Hovedet, som førtes til Collegiet i Castiglione.

Den samtidigt levende hellige Maria Magdalena af Pazzi blev den 4de April 1600 benaadet af Gud med en Aabenbaring om den hellige Aloisius' Herlighed i Himlen. Henrykt udraabte hun: „O hvor stor er Aloisius' Herlighed!

Jeg vilde aldrig have troet det, naar min Jesus ikke havde aabenbaret mig den. Jeg havde aldrig gjort mig nogen Forestilling om en saadan himmelsk Herlighed som den, hvori jeg har seet Aloisius! — Han er en stor Helgen! — Jeg vilde ønske, at jeg allevegne kunde forkynde hans Hellighed og aabenbare hans Herlighed for hele Verden til Guds større Ære. — Han er derfor saa høit ophøiet, fordi han har ført et saa inderligt Liv. Aloisius var en ubekjendt Martyr! Enhver som elsker Dig, min Gud, finder Dig saa stor og uendelig elskværdig! Hvor smertede det ham derfor, saa længe han levede paa Jorden, baade selv ikke at kunne elske Dig, som han ønskede, og at Du af saa Mange, istedetfor at blive erkjendt og elsket, endog fornærmes! Hvor høit har ikke Aloisius elsket Dig paa Jorden! og nu glæder og fryder han sig derfor i Dig i overmaade stor Kjærlighed og Salighed.“ — Denne Hellige saae endvidere, hvorledes Aloisius bad i Himlen for dem, som i hans jordiske Liv havde hjulpet ham til at skride frem paa Dydens Vei, og hun sagde derpaa: „Ogsaa jeg vil stræbe at arbeide paa Andres Frelse, for at opnaae deres Forbøn i Himlen.“

Gud undlod ikke at forherlige sin Tjener ved mange Vidundere*) og Naadesbeviisninger; men vi omtale kun Følgende i al Korthed.

*) Der kan ikke være Tvivl om, at Vidundere ere mulige. Gud, som har skabt Naturen og givet den Love, kan ogsaa gjøre Undtagelser fra dem. Ja, Vidundere ere endog nødvendige, naar vi ellers ikke kunde erkjende, hvad der er Guds Villie. Saaledes have Moses, Christus og Apostlene gjort Jertegn, for derved at vise, at deres Lære kom fra Gud, og at Han vilde, at man skulde antage den. Den evige Sandhed kan jo ikke vidne for Vranglæren, og naar Gud gjør et Underværk, saa er det et Beviis for, at den Lære, som stadfæstes derved, er den sande, og at enhver anden Lære altsaa er en Vranglære. Gud tilkjendegiver ligeledes ikke saa sjældent ved Undergjæringer, at man skal yde en Helgen Æresbeviisninger. Herom siger et gammelt dansk Ordsprog ganske rigtigt: „Man troer ei Helgen, før han gjør Jertegn.“

Efterat Aloisius' Broder, Markgreve Rudolph, ogsaa var død i Aaret 1593, reiste der sig et Oprør imod Huset Gonzaga. Derover sørgede den gamle Markgrevinde, vor Helgens Moder, saa dybt, at hun faldt i en farlig Sygdom og i kort Tid var Døden nær. Hun laae allerede i de sidste Krampetrækninger, da hendes Søn pludselig stod for hende, omgiven af himmelsk Glands og Herlighed og forsikrede hende om, at hun vilde komme sig igjen, og at Husets Anliggender snart skulde ordnes paa det Bedste.

Marcus Antonius Gussone, en fornem Venetianer, var i Padua indtraadt i Jesu Selskab. I sit andet Noviciataar 1603 blev han saa farlig syg, at han allerede annammede det hellige Vandringsbrød. Da bragte man ham en Relikvie af den hellige Aloisius, hvem han altid havde æret med stor Andagt. Han kyssede denne Relikvie og gjorde et Løfte for sin Helbredelse. Fra dette Øieblik blev han bedre, og snart var han aldeles helbredet.

En lignende Velgjerning blev Johannes Justiniani af samme Orden tildeel, som i Aaret 1605 i det romerske Collegium led af et meget farligt og smertefuldt Onde. I det Øieblik han med en Relikvie af vor Helgen berørte den lidende Deel af sit Legeme, blev han pludselig helbredet. Den følgende Dag besøgte han sin Velgjørers Grav.

Angelina af Brescia, 21 Aar gammel, havde syv Saar paa sin høire Fod, og i det venstre Knæ en saadan Svulst, at hun ikke var istand til at gaae uden ved Hjælp af to Krykker. Denne Tilstand havde allerede varet i to og et halvt Aar. Da den hellige Aloisius' Festdag forestod, gav man hende det Raad, at begive sig til Jesuiternes Kirke, hvor den Saliges Billede skulde udstilles, og at bønfalde ham om hans Forbøn. Da hun var kommen til Kirkedøren formaaede hun ikke at gaae videre; hun knælede derfor paa sit sunde Knæ, og, idet hun vendte sig mod den Helliges Billede, bad hun en kort, men inderlig Bøn. I den følgende Nat lukkedes Saarene paa den

høre Fod og Svulsten i det venstre Knæ aftog. Hun behøvede nu kun een Krykke. Efter tre eller fire Dages Forløb kunde hun ogsaa undvære den og var fuldkommen helbredet.

En ung Polak, som fra Barndommen af havde hengivet sig til den inderligste Fromhed og i Krakau var indtraadt i Jesu Selskab, blev anfægtet af ondē Tanker om Gud og hans Hellige. Han anbefalede sig til den hellige Aloisius' Forbøn og blev da øieblikkelig fri for dem. — En lignende Naadegave blev en Ordensmand til Deel, som blev plaget af Fristelser imod den hellige Reenhed. Han bar i nogen Tid en Relikvie af den hellige Aloisius paa sig og tog ofte sin Tilflugt til hans Forbøn. Fristelsen veeg bort, og han nød nu en fuldkommen Fred.

Wolfgang von Esch fra Landshut i Baiern havde under sine Studier i München ved en Forkjølelse paadraget sig en Øienbetændelse, som trodsede al Lægehjælp. Han maatte stadig opholde sig i Mørke og behøvede en Fører for at kunne gaae ud. Dertil kom endnu en smertefuld Hovedpine, som i den Grad svækkede hans Hukommelse, at han næppe huskede de sædvanlige Bønner. Hans Professor, Pater Spaiger, raadede ham da at slaae sin Lid til den hellige Aloisius og gav ham noget af den Ølie, der havde brændt foran den Helliges Billede. Wolfgang annammede de hellige Sacramenter, paakaldte den Salige og vædede sine Øine med Olien. Da han tredie Gang gjorde dette, var Ondet vejet bort, og han led aldrig mere i sine Øine. Hans Hukommelse blev ham i den Grad gjengivet, at han aldrig mere glemte hvad han havde læst. Af Taknemmelighed mod sin Velgjører gjorde han en Valfart til Rom. Underveis faldt han i Hænderne paa Røvere, som udplyndrede ham og truede med at dræbe ham. Aldrig saasart havde Wolfgang paakaldt den hellige Aloisius, førend en Mand, iført en Ordensdragt, stod for ham og med tre Ord jagede Røverne paa Flugt. Efter at have trøstet og opmuntret ham, ledsagede den Fremmede ham til Rom, hvor han under Forsikringer om sin videre Beskyttelse forsvandt for hans Øine. I senere

Aar, da Wolfgang imidlertid var bleven Præst og Domherre, bragte en farlig Sygdom ham Graven nær. Man holdt ham endog for død og var ifærd med at berede hans Begravelse. Da lovede han igjen en Valfart til Rom til Ære for den hellige Aloisius, og den følgende Morgen var han helbredet.

Joseph Spinelli, Skolastiker af Jesu Selskab, studerede i Parlermo Philosophi. Den 20de December 1634 faldt han under Forelæsningen i Afmagt, og der viste sig strax farlige Symptomer. Han tabte Mælet, den venstre Side blev lammet og berøvet næsten al Følelse. Med stor Tillid paakaldte den Syge den hellige Aloisius' Bistand. Denne viste sig gjentagne Gange for ham, ledsaget af sin Ordensbroder, den salige Johannes Berchmans, lod den Syge love, en Maaned igjennem at holde den hellige Ignatius' Exercitier, og hver Dag at indvie en vis Tid til Bønnen, formanede ham til at bruge den gjenvundne Sundhed ene til Guds Ære og gjengav ham derpaa Mælet og Lemmernes Brug. Fuldkommen helbredet ministrerede han den følgende Dag ved den Taksigelsesmesse, som Pater Rectoren læste, og under hvilken han annammede den hellige Communion. Spinelli blev senere Missionær i Indien og er berømt for sit Apostolats store Arbejder og rigelige Frugter.

I mere udførlige Levnetsbeskrivelser af vor Helgen berettes endnu mange andre Jertegn, som Gud gjorde paa den hellige Aloisius' Forbøn, men vi maae for Kortheds Skyld forbigaae dem. De mangfoldige Naadesbeviisninger, som man tilskrev hans Forbøn, havde til Følge, at allerede i Aaret 1604 blev hans Mindetag høitidelig feiret i Brescia og Castiglione. Hans Moder havde den Glæde endnu at opleve dette. Anmodet derom af den hellige Aloisius' tidligere Meddiscipel og daværende Cardinal Dietrichstein, stadfæstede Pave Paul V. først mundtlig, derefter ved et Decret af 19de October 1605 disse Æresbeviisninger, ved at optage ham i de Saliges

Tal*). Denne Begivenhed høitideligholdtes i det romerske Collegiums Kirke otte Dage igjennem. Byen Mantua udvalgte den salige Aloisius til sin Skytspatron, hvad der ligeledes skete i alle andre Byer under Huset Gonzagas' Herredømme. Snart blev den unge Helgens Dyrkelse almindelig, især blandt den studerende Ungdom, som i ham fandt det skjønneste Forbillede og en mægtig Beskytter. Ja, man kan endog paastaae, at der' gives næppe en Helgen, som i katholske Lande er hvert Barn saa bekjendt, som den hellige Aloisius. Den egenlige Canonisation foregik dog først under Benedict XIII. den 20de April 1626. Den samme Pave udnævnte desuden særlig den hellige Aloisius til Ungdommens Patron, og anordnede en Andagt paa 6 Søndage efter hverandre til Aloisius' Ære. De katholske Ynglinge pleie med Flid at forrette denne Andagt, for at komme til Erkjendelse af, hvortil Gud kalder dem. Pave Benedict XIV. tilstod siden ved et Decret af 7de Januar 1740, at man paa hver af disse Søndage kunde vinde en fuldkommen Aflad.

*) Ved en Canonisation eller Erklæring, at Nogen er optagen iblandt de Hellige, følger den katholske Kirke følgende Fremgangsmaade: Først erklærer den efter lange og nøiagtige Undersøgelser og Processer, at den vedkommende fromme Mands eller Kvindes Dyder have været ganske overordenlige (heroiske, som det kaldes). Naar dette er skeet, oppebies, om Gud vil forherlige sin Tjener, ved paa hans Forbøn at virke idetmindste to Jertegn. Er dette efter gjentagne strenge Undersøgelser afgjort hævet over al Tvivl, saa afgiver Paven høitideligt den Erklæring, at de ere blandt de Salige, hvorved der tillades, ogsaa offenlig at yde dem Æresbeviisninger. Skeer der endnu idetmindste to Vidundere, saa tilkjendes den hidtilværende Salige den høieste Ære, nemlig Canonisationens. Men Kirken er langt fra derved at tillade Helgenernes Tilbedelse; man vil ikke kunne paavise et eneste Exempel paa, at en Katholik, som har Fornuftens Brug, har tilbedet en Helgen, endsiige at vor Kirke skulde lære eller tillade saadan en Tilbedelse.

„Quid hoc ad aeternitatem?“ (Hvad gavner dette til for Evigheden?) spurgte den hellige Aloisius En, som vilde tale med ham om verdslige Ting. Denne Tanke ligger til Grund for hele hans Liv og har fundet sit Udtryk i hans Handlemaade. Næppe var han kommen til Fornuftens Brug og havde optaget Evangeliets Grundsatninger i sit rene Hjerte, førend han vendte sig bort fra Verden og dens Forfængeligheder og, uden nogensinde at standse, ilede sin evige Bestemmelse imøde. Og hvor mange Hindringer maatte han ikke overvinde? Men, hverken hans Families Hæder og Hoffets Glands, eller de verdslige Fordele og Nydelser, som store Rigdomme tillode ham, formaaede at holde ham tilbage. Ligesaa lidt var hans iuderlige Kjærlighed til en anderledes sindet Fader, eller de Lidelser og Forfølgelser, som vare uadskillige fra den tagne Beslutning, istand dertil; — højhertet foragtede han denne Verdens Goder og Glæder og taalte freidigt alle Krænkelser, hvormed den søgte at bøie hans Mod. Saaledes naaede han det Maal, han aldrig tabte af Syne. Han blev derfor ikke blot i Evigheden, men allerede her paa Jorden deelagtig i en Ære, som i Glands langt overgaaer en Markgreves eller uogensomhelst jordisk Fyrstes Berømthed.

Lær derfor, dyrebare Yngling, af dit hæderfulde Forbillede Aloisius at foragte denne forfængelige Verden, dens Fristelser og Trudslar, og med ædelt Forsæt at trage efter det Blivende og Evige — efter de Helliges Ære! De Krandsse, som Verden fletter, visne øieblikkeligt, men den himmelske Herligheds Krone er uforgængelig. I alle Livets Forhold, ved Brugen af alle jordiske Ting spørg Dig derfor ogsaa, efter den hellige Aloisius' Exempel: „Quid hoc ad aeternitatem?“ Vælg derefter og indret derefter din Handlemaade; det er Livets sande Viisdom, som fører til Ærens Tempel, til uudsigelig og evig Salighed!

Et kirkeligt Actstykke fra den anden Side af Verdenshavet*).

Ærkebiskoppen og de syv Biskopper i Kirkeprovincen Qvebek i Canada have for nogle Uger siden udstedt et vidtløftigt fælleds Hyrdebrev, hvis grundige Behandling af Spørgsmaal, der længe have været drøftede i Europa, har Krav paa Interesse ogsaa i vor Verdensdeel. Nærværende Actstykke handler i otte Afsnit om Kirkens Fuldmagter, om dens Forfatning, om den katholske Liberalisme, om katholsk Politik, om Geistlighedens Deeltagelse i de politiske Bevægelser, om Pressen og dens Pligter, om Ed, og om kirkelig Begravelse. Vi udhæve her nogle Steder af det tredje, fjerde og femte Afsnit.

Den „liberale Katholik“ — saa temmelig det Samme som man for nærværende Tid i Tydskland kalder „Statskatholik“ — beskrives saaledes:

„Denne Vildfarelses Tilhængere opbyde al deres Kraft og Indflydelse for at løsne de Baand, som forene Folkene med Biskopperne og Biskopperne med Christi Statholder. De staae paa Statsmagtens Side, hværgang denne forsøger at antaste Kirkens Rettigheder. De stræbe paa enhver Maade at forlede de Troende til at taale, ja endog billige uretfærdige Love, og ere saa meget farligere Fjender, som de ofte, selv uden at de ret ere sig det bevidste, begunstige de forkeerte Grundsætninger, som Pius IX saa træffende har karakteriseret som forfængelige Drømmerier om Muligheden af Sandhedens Forsoning med Vildfarelsen. Den liberale Katholik beroliger sig med Bevidstheden om visse katholske Grundsætninger, visse Fromhedsøvelser, et vist Maal af Tro og Vedhængenhed ved Kirken; men han lukker omhyggeligt Øinene for den Afgrund, som Vildfarelsen har gravet i hans Hjerte, og som tilsidst, uden at han veed af det, oplsluger ham. Han roser sig, ligeoverfor Enhver der vil høre det, af sin religiøse Overbeviisning og bliver vred, naar man gjør ham opmærksom paa hans farlige Grundsætninger; maaskee er han oprigtig midt i al sin Blindhed; Gud alene veed det. Men denne Skinkatholicisme er parret med en Hovmod,

*) Efter „Westf. Kirchenbl.“ af 13de Novbr. d. A.

der hilder ham i den Indbildning, at han er i Besiddelse af mere Indsigt og Viisdom, end dem, hvem den Helligaand forlehner Sendelse og Naade til at lære og lede det troende Folk. Man kan høre et saadant Menneske uden Samvittighedsskrupler kritisere den høieste kirkelige Autoritets Handlinger og Kundgjørelser; og, under Paaskud af at ville fjerne al Anledning til Stridigheder og forsone det nærværende Samfunds Fremskridt med Evangeliet, slutter han Pagt med dem, der paaberaabe sig opdigtede Rettigheder til Gunst for en falsk Frihed, som om Lys nogensinde kunde lade sig forlige med Mørke, og som om Sandheden ikke strax ophørte at være Sandhed, saasnart man øver Vold mod den ved at berøve den dens egenlige Betydning og afkløde den fra dens Begreb uadskillelige Uforanderlighed.“

I det fjerde Afsnit heder det om den katholske Politik: „En af de største Aander, der nogensinde have levet paa Jorden, den h. Thomas af Aquin, har defineret Begrebet om Loven i dets Almindelighed saaledes: Loven er en i Fornuftens Fordringer begrundet Anordning, som gaaer ud paa at fremme det fælleds Vel og som forkyndes af den, hvem Omsorgen for Samfundets Velfærd er anbetroet*). Den katholske Kirke finder, at denne korte Definition indeholder alle Grundtræk af en christelig Politik. Det fælleds Vel er dens eneste og høieste Formaal, og Fornuften kaldes medrette Lovens Kilde, d. e. de Midler, som Loven bringer i Anvendelse maae ikke blot stemme overens med det Øiemed, man vil opnaae, men ogsaa med Retfærdighedens og Moralens Fordringer. Fornuften skal her være den eneraadende Magt — ikke Partiaanden, ikke Stræben efter at holde sig ved Roret, ikke Villie til at skade det modsatte Parti. Ligeledes er den Autoritet, hvormed Loven er beklædt, godt betegnet. Den Helligaand skildrer den i den h. Skrift som den, der bærer Sværdet og truer Enhver med Straf, der vægrer sig ved at vise den den skyldige Ærefrygt og Lydighed. Den skal staae for Folket som Guds straffende Retfærdigheds Tjener, der fuldbyrder Hans Dom over enhver Udaad (Rom. 13, 1). Men idet den nysnævnte h. Lærer betragter Autoriteten i Skikkelse af en med den beklædt Person,

*) Est quædam ordinatio ad bonum commune, ab eo, qui curam communitatis habet, promulgata.

saa skildrer han under Forklaringen af dens Rettigheder tillige dens Pligter. Han omtaler Fyrsterne og alle Lovgivere som dem, hvem Myndigheden er betroet, for at de skulle bære Omsorg for Samfundets Vel — ikke for at tilfredsstille deres Ærgjærrighed, deres Tørst efter Rigdom og jordisk Herlighed, og lader dem vide, at Autoriteten er en Byrde, en Forbindtlighed og Pligt. Dette maa i Sandhed kaldes Grundlaget for en christelig Politik. Hvor høit staaer den ikke over den falske og ufornuftige Statsviisdom, som betragter Folkenes vigtigste Interesser som et Legetøi, hvormed blinde Partigængerere søge at forlyste og berige sig, medens de kappes om at overliste hverandre!

Det være langt fra os at miskjende Fordelene ved det constitutionelle Regeringssystem i og for sig, og følgelig ogsaa den Nytte, som Partigrupperingerne gjøre, ved gjensidigt at holde hverandre i Schak og forebygge Regeringsmagtens Overgreb. Hvad vi beklage og fordømme er kun den Misbrug, der følger med disse Partikampe, og navnlig den Indbildning, at Politiken, selv naar den kun beskæftiger sig med smaalige og barnagtige Partiinteresser, er den høieste Regel for al Statsforvaltning, som om Alt dreiede sig om Partiet, og ikke om det almindelige Vel eller Samfundet i dets Heelhed, hvis Velfærd udelukkende skulde være Gjenstand for den lovgivende Magts Omsorg. Hvad vi endvidere fordømme er det, at man tillader sig at sige og vove Alt hvad der tjener til at fremme et vist Parties Interesser. „Laaner Øre til mine Ord“, siger den Helligaand (Viisd. 6), „I som regere Folkene; mærker vel, at I have Magten fra den Høieste, der engang vil undersøge eders Gjerninger, ja selv ransage eders hemmelige Tanker; og fordi I, som skulde være Hans Tjenere, ikke have agtet hans Retfærdigheds Lov og vandret efter hans Villie, vil Han, naar I mindst vente det, hastelig komme over eder; thi Han vil dømme dem strengest, som øve Myndighed over Andre.“

I det femte Afsnit, der handler om Geistlighedens Forhold til de politiske Bevægelser, heder det bl. A.: „Folk, som finde Behag i at skuffe Andre, gjentage bestandigt, at Religionen Intet har at gjøre med Politiken, at der ved Forhandlingen af offentlige Anliggender ikke maa tages Hensyn til religiøse Grundsætninger, at Præstens Functioner indskrænke sig til Kirken og Sacristiet, medens Folket er kaldet til i Politiken at gennem-

føre en af religiøse Hensyn uafhængig Moral. Dette er en fordærvelig Vildfarelse, og Vee det Land, hvor man giver den Magt! Den som udelukker Geistligheden, udelukker Kirken og fornægter dermed Alt hvad den paa Religionens og Moralens Vegne gjør gjældende som hellig og uforanderlig Sandhed og guddommelig Ret; og der bliver da ingen anden politisk Factor tilbage end — Magten. Ethvert Menneske, hvem hans Sjæls Frelse ligger paa Hjerte, maa ordne sine Grundsætninger efter den guddommelige Lov, som har sit Udtryk og sin høieste Vogter i Religionen. Thi Enhver maa indrømme, at, saafremt Regenterne og Folkene stedse havde den guddommelige Lov for Øie, da vilde alle Forhold ordnes overensstemmende med Retfærdighedens og Ærlighedens Grundsætninger; og den evige Retfærdigheds Lov vilde da minde dem om det Regnskab, de engang skulle aflægge for den alvidende Gud, hvis Dom ingen kan undflye. Derfor ere de, som ville have Religionen banlyst fra Politikens Enemærker, Folkets værste Fjender, idet de, under det Paaskud, at befrie Folket for hvad de kalde Tyranni og uberettiget Indflydelse fra Præsteskabets Side, smede Lænker for dets Frihed, Lænker, som det vil have ondt ved at afryste; de sætte Magten i Rettens Sted og berøve Statsmagten den eneste moralske Kraft, der hindrer den i at udarte til Despotisme. . . . Gives der altsaa Spørgsmaal, hvor Biskopper og Præster i Religionens Navn kunne, eller undertiden endog bør indblande sig? Vi svare uden Betænkning: Ja, der gives politiske Spørgsmaal, hvor Geistligheden i Religionens Navn ikke blot tør, men endog bør optræde for at hævde dens Interesser. Denne Ret og denne Pligt er begrundet i det mellem Kirke og Stat bestaaende Forhold. Der gives nemlig politiske Spørgsmaal, der berøre Menneskesjælens høieste aandelige Anliggender, dels forsaavidt de angaa Troen og Sædelæren, dels forsaavidt de antaste Kirkens Frihed, Uafhængighed, eller med andre Ord dens timelige Existents. Der kan f. Ex. ved Valgene optræde en Candidat, hvis Program udtaler kirkefjendtlige Grundsætninger, eller hvis tidligere offentlige Adfærd er af den Beskaffenhed, at hans Candidatur indeholder en Trudsel mod Kirkens Interesser. Ligeledes kan et politisk Parti med Føie betragtes som farligt ikke blot paa Grund af dets Program og dets Fortid, men ogsaa af Hensyn til den Deel af Pressen, der understøtter det. Kan da en Ka-

tholik, spørge vi, i saadanne Tilfælde — uden at fornægte sin Tro og uden at opføre sig som en Fjende af den Kirke, han bekjender sig til — nægte sin Kirke Ret til at forsvare sig, eller, rettere sagt, til at forsvare de Sjæles aandelige Interesser. som ere den anbetroede? Men Kirken taler, handler, kæmper igjennem sin Geistlighed, og at nægte Geistligheden denne Ret er det samme som at nægte Kirken den. I saadanne Tilfælde maae Præst og Biskop, saafremt de ville handle samvittighedsfuldt, hæve deres Stemme og advare mod enhver politisk Handling, der vilde skade Kirkens Interesser. De kunne og skulle tale ikke blot for Vælgere og Valgcandidater, men ogsaa understøtte de retmæssigt bestaaende Autoriteter. Den guddommelige Lov foreholder ethvert Menneske, der vil frelse sin Sjæl, hvad der i denne Henseende er hans Pligt, og Kirken skylder alle sine Børn, hvilken Rang de end maatte have, en stedse aarvaagen Kjærlighed. Men dette betyder ingenlunde det samme som at gjøre Prædikestolen til en politisk Talerstol — at man oplyser dem om hvad der berører deres aandelige Velfærd. Udentvi tvl komme saadanne Spørgsmaal ikke ofte paa Dagsordenen, men derfor staaer den her omtalte Ret ikke mindre fast. Det fremgaaer endelig af selve Spørgsmaalets Natur, at det ene tilkommer Kirken at vurdere de Omstændigheder, under hvilke det er dens Pligt paa denne Maade at hæve sin Stemme til Gunst for Troen og den christelige Moral.

Kirkelige Efterretninger.

Bremen. Det sørgelige Budskab er naaet hertil, at iblandt de mange Forulykkede paa Dampskibet „Deutschland“ ogsaa vare fem Søstre fra Salzkotten i Westfalen. De vare Offre for den preussiske Culturkamp og søgte et nyt Fædreland i America. Men Gud vilde det anderledes. Han vilde allerede nu belønne dem for deres Opoffrelser og ordnede det saaledes, at de fandt deres sidste Hvilested paa Havets Bund.

Harwich. Iblandt de ved „Deutschlands“ Stranding Forulykkede, vare ogsaa, som meddeelt, fem Ordenssøstre fra Salzkotten i Westfalen. Fire Liig ere nu blevne fundne. Herom skriver man nu til „Westf. Mercur“:

Ligene ankom til London fra Harwich i fire Ligkister, hvis Ludre var overtrukket med hvidt Atlask. I London bleve de overgivne til Søstrene af „Jesu og Maria“ Selskab i Stratford. De døde Franciscanesser bare deres Ordensdragt. Sidst afvigte Løvedag og Søndag vare de udstillede i det rummelige Skoleværelse ved Franciscanerkirken i Stratford, den ene ved Siden af den anden, omgivne af brændende Voxlys og Blomster, medens utallige Imortellerkrandse smykkede dem. „En stor Menneskemængde“, skriver „Times“, „besøgte Stedet paa begge Dage, og den største Deel af de Besøgende syntes at være hidført ved Følelser af Ærefrygt. De Afdøde staae, som det synes, i en Alder af 30—40 Aar og deres Ansigtstræk bære Præget af Ro og Hengivelse. En Rosenkrands omslynger deres Hænder, i hvilke de holde et Crucifix; en Krands af hvide Roser hviler paa Enhvers Bryst, en Gave fra Ursulinerinderne i Upton. Cardinal Manning vil holde Exequierne og Ligprædikenen. Det er paa den katholske Kirkegaard af St. Patrik, i det nærliggende Kvarteer Leytonstone, at Offrene for den preussiske Culturkamp skulle finde deres sidste Hvilested.

Manchester. Et Brev fra denne By beretter Noget, der lyder, som et Sagn fra gamle Tider og alligevel foregaaer i det nittende Aarhundrede, medens vi nedskrive disse Linier; og det foregaaer ikke i Spanien eller Italien, men i England, som man pleier at holde for et aldeles protestantisk Land, endskjøndt det har ikke færre end 2 Millioner Katholiker. Man beretter os nemlig, at der paa den første Adventssøndag er begyndt en i Sandhed storartet Mission, som skal vare i tre Uger. Der prædikes hver Dag i disse tre Uger tre Gange i ikke mindre end 25 katholske Kirker af 75 Præster. Alle i England bosatte religiøse Ordener: Jesuiter, Oratorianere, Redemptorister, Passionister etc., tage Deel i Missionen. Aftenen før dens Begyndelse blev den aabnet i Kathedralkirken med en storartet Procession. Medens alle Ordensgeistlige bare Statuer af deres h. Stiftere eller Patroner, saae man Biskoppen deeltage i dette Optog barfodet, bærende et tungt Kors paa sine Skuldre. Efter Processionen holdt han en Tale nærmest til de forsamlede Missionærer, hvori han anbefalede dem de Punkter, de især skulde prædike om. — Enhver vil vistnok tilstaae, at det ikke staaer ringe til med den katholske Sag i England, naar man kan iværksætte Saadant i en saa stor By.

Søndagen den 2den Januar udgaaer intet Nr. af dette Blad.

Mariaforeningen

holder sit sædvanlige Møde Søndagen den 26de Decbr. Kl. 4.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 26de December. Sct. Stephanus' festlige Mindedag.**
 2den Juledag. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8 stille Messe med Homilie. — 27. M. Johannes, Apostel og Evangelist. 28. Ti. De uskyldige Børns Fest. 29. O. Thomas, Biskop og Mart. 30. To. Sturm, Abbed. 31. F. Sylvester, Pave.
- Paa Jubel-Aarets sidste Aften** holdes i Sct. Ansgars Kirke Kl. 6 en høitidelig Takkeandagt med Prædiken og „Te Deum“.
- Løverdagen den 1ste Januar 1876. Christi Omskærelse.** I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8 stille Messe med Homilie.
- Søndagen den 2den Januar. (Octav af Sct. Stephanus.)** I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8 stille Messe med Homilie. — 3. M. Octav af Sct. Johannes. 4. Ti. Octav af de uskyldige Børns Fest. 5. O. Telesphorus, Pave og Mart. Kl. 8½ Messe for Ansgariusforeningen.
- Søndagen den 2den Januar og Helligtrekongersdag** afholdes i Sct. Ansgars Kirke den første Kvartalscollect af Peterspenge for 1876.
- Torsdagen den 6te Januar. Herrens Aabenbarelses Fest eller Epiphani.** I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — Sct. Josephs-Hospital: Kl. 8 stille Messe med Homilie. — 7. F. Knud, Hertug af Danmark. Kl. 8½ Messe for Broderskabet til Jesu guldommelige Hjerte; Kl. 7½ Aften Broderskabsandagt. — 8. L. Octavdag.
- Søndagen den 9de Januar. 1ste Søndag efter Epiphani.**
Søgnedagsgudstjeneste: Sct. Ansgars Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¼. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdag Aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6. — Sct. Knuds Kapel: stille Messe Kl. 8½. — I Sct. Josephs-Hospitalet (Nørrebroes Parcelvei 44) stille Messe Kl. 7. Skriftemaal: Form. Kl. 7. Løverdag Aften Kl. 5.